СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 32 **10 февруари 2020, понеделник** **година LXXVI**

www.slvesnik.com.mk **contact@slvesnik.com.mk**

С О Д Р Ж И Н А

		Стр.
598.	**Закон** за Меѓународно приватно право (*).....	**2**
599.	**Закон** за урбанистичко планирање..	**46**
600.	**Закон** за енергетска ефикасност (*)....	**131**
601.	**Анекс** за изменување и дополнување на Колективниот договор за здравствената дејност на Република Македонија.....	**190**

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

598.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕЃУНАРОДНО ПРИВАНО ПРАВО (*)

Се прогласува Законот за меѓународно приватно право (*),

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 4 февруари 2020 година.

Бр. 08-1107/1
4 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО (*)

ДЕЛ ПРВИ

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Подрачје на примена
Член 1

Овој закон содржи правила за определување на меродавното право приватноправните односи со меѓународен елемент, правила за надлежноста на судовите и другите органи за расправање на тие односи и правила за постапката, како и правила за признавање и извршување на странски судски одлуки и одлуки на други органи.

Предност на меѓународни договори
Член 2

Одредбите на овој закон не се применуваат на односите од членот 1 од овој закон, ако се регулирани со ратификувани меѓународни договори.

Пополнување на правните празнини
Член 3

Ако овој закон не содржи одредби за правото меродавно право за некој однос од членот 1 од овој закон, соодветно се применуваат одредбите на овој закон и начелата на меѓународното приватно право.

Лица со повеќе државјанства
Член 4

(1) За утврдување на државјанството на физичко лице меродавно е правото на онаа државата за чие државјанство станува збор.

(2) Ако лицето кое е државјанин на Република Северна Македонија има државјанство и на некоја друга држава, за примената на овој закон се смета дека има државјанство само на Република Северна Македонија.

(3) Ако лицето кое не е државјанин на Република Северна Македонија има две или повеќе странски државјанства, за примената на овој закон се смета дека има државјанство на онаа држава чијшто државјанин е и во која има вообичаено престојувалиште.

(4) Ако лицето од ставот (3) на овој член нема вообичаено престојувалиште во ниту една од државите чијшто државјанин е, за примената на овој закон се смета дека има државјанство на онаа држава чијшто е државјанин и со која е во најтесна врска.

Лица без државјанство и бегалци
Член 5

(1) Ако лицето нема државјанство или неговото државјанство не може да се утврди, меродавното право се определува според неговото вообичаено престојувалиште.

(2) Ако лицето има статус на бегалец меродавното право се определува според неговото вообичаено престојувалиште.

(3) Ако лицата од ставовите (1) и (2) на овој член немаат вообичаено престојувалиште или тоа не може да се утврди, меродавното право се определува според нивното престојувалиште.

Вообичаено престојувалиште
Член 6

(1) За примената на овој закон под вообичаено престојувалиште на физичко лице се смета местото во кое лицето има воспоставено траен центар на животните активности, при што не е неопходно да биде исполнета каква било формалност поврзана со пријавување или добивање на дозвола за престој од надлежните државни органи. При определувањето на тоа место посебно треба да се земат предвид околностите од личен или професионален карактер, кои произлегуваат од трајните врски на лицето со тоа место или од намерата да создаде такви врски.

(2) На вообичаеното престојувалиште на физичките лица кои вршат трговска дејност, за односите од шестиот и седмиот оддел се применуваат одредбите на членовите 75 и 87 од овој закон.

---

* Со овој закон се врши усогласување на регулативите:

(*) Регулативата на Европскиот парламент и на Советот бр. 1215/2012 за надлежноста и признавањето и извршувањето на судските одлуки во граѓанските и трговските работи (Брисел I - (новела)), од 12.12.2012 година CELEX 32012R1215; Регулативата на Европскиот парламент и на Советот бр. 864/2007 за меродавното право за вондоговорните обврски, од 31.07.2007 година (Рим II) CELEX 320007R0864; Регулативата на Европскиот парламент и на Советот бр. 593/2008 за меродавното право за договорните обврски, од 17.06.2008 година (Рим I) CELEX 32008R0593; Регулатива на Советот бр. 2201//2003 за надлежноста и признавањето и извршувањето на одлуките во брачните работи и работите на родителската одговорност со која се става надвор од сила Регулативата на Советот бр. 1347/2000 во работите кои се однесуваат на издршката од 23 ноември 2003 година од 27.11.2003 година (Брисел II bis) CELEX 32003R220; Регулативата на Советот бр. 4/2009 за надлежноста и признавањето и извршувањето на одлуките и соработка во работите поврзани со обврските за издржување, од 18.12.2008 година CELEX 32009R0004; Регулативата на Советот бр. 1259/2010 за имплементирање соработка на подрачјето на меродавното право за разводот и законската разделба, од 20.12.2010 година (Рим III) CELEX 32010R1259 и Регулативата на Европскиот Парламент и на Советот бр. 650/2012 од 4.07.2012 за надлежноста, меродавното право, признавањето и извршувањето на одлуките и прифаќањето и извршувањето на автентичните инструменти во прашањата на наследувањето и за создавање на Европски Сертификат за наследување, од 04.07.2012 CELEX 32012R0650;

ДЕЛ ВТОРИ

МЕРОДАВНО ПРАВО

ГЛАВА I

Општи одредби

Враќање и упатување
Член 7

(1) Ако според одредбите од овој закон би требало да се примени правото на странска држава, се земаат предвид неговите правила за определување на меродавното право.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член не се применува на:
1) правната положба на правни лица;
2) разводот на бракот;
3) брачно-имотниот режим;
4) формата на правните дела;
5) изборот на меродавното право;
6) издршката;
7) договорните односи и
8) вондоговорните односи.

(3) Ако правилата на странската држава за определување на меродавното право враќаат на правото на Република Северна Македонија или на трета држава, ќе се примени правото на Република Северна Македонија, односно правото на третата држава, не земајќи ги предвид правилата за определување на меродавното право.

Држави со неединствен правен поредок
Член 8

(1) Ако е меродавно правото на државата чиј правен поредок не е единствен, а правилата на овој закон не упатуваат за определено правно подрачје во таа држава, меродавното право се определува според правилата на тој правен поредок.

(2) Ако на начинот предвиден во ставот (1) на овој член не е можно да се утврди кое право е меродавно од државата чиј правен поредок не е единствен, меродавно е правото на подрачјето во таа држава со кое постои најтесна врска.

Утврдување на содржината на странското право
Член 9

(1) Судот или друг орган определен со закон по службена должност ќе ја утврди содржината на меродавното странско право.

(2) Органот од ставот (1) на овој член ја утврдува содржината на странското право во согласност со меѓународните договори, а може да побара и известување за содржината на меродавното странско право од органот на државната управа надлежен за работите на правдата.

(3) Странките во постапката можат да поднесат и јавна исправа или мислење на стручњаци за содржината на странското право, кое не е обврзувачко за судот.

(4) Ако во одреден случај содржината на странското право не е можно да се утврди на некој од начините со ставовите (1) и (2) на овој член, се применува правото на Република Северна Македонија.

Толкување и примена на странското право
Член 10

(1) Правото на странската држава се толкува и применува според смислата на правниот систем на кој му припаѓа.

(2) Непримената или погрешната примена на странското право претставува основ за поднесување на правен лек.

Општа клаузула за отстапување
Член 11

(1) Правото на кое упатуваат одредбите на овој закон, по исклучок, нема да се примени, доколку со оглед на сите околности е очигледно дека односот со тоа право нема позначајни врски, а постои суштествено потесна врска со некое друго право.

(2) Во случај кога се исполнети условите од ставот (1) на овој член се применува правото на државата со која односот е во суштествено потесна врска.

(3) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, не се применуваат во случај кога странките избрале право.

Јавен поредок
Член 12

Правото на странската држава не се применува доколку последиците од неговата примена би биле очигледно спротивни на јавниот поредок на Република Северна Македонија.

Норми со непосредна примена

Член 13

(1) Нормите на правото на Република Северна Македонија чијашто примена се смета за особено важна за заштита на јавниот интерес, како што е политичкиот, општествениот или економскиот систем на државата, се применуваат на сите случаи на кои тие норми се однесуваат, без оглед на правото кое е меродавно.

(2) По исклучок судот може да ги земе предвид и нормите со непосредна примена на друга држава со која односот е тесно поврзан. При одлучувањето дали да ги примени овие одредби, судот ќе ја цени нивната природа и цел, како и последиците од нивната примена односно непримена.

Квалификација
Член 14

(1) Кога определувањето на меродавното право зависи од квалификација на суштинските елементи или на односите, таа квалификација се врши според правото на Република Северна Македонија.

(2) Кога даден правен институт е непознат во правото на Република Северна Македонија и истиот не може да биде определен преку толкување на правото на Република Северна Македонија, странското право во кое е уреден тој правен институт ќе биде земено предвид при неговата квалификација.

ГЛАВА II

Посебни одредби за определување на меродавното право

Оддел 1

Статусни односи

1. Физички лица

Правна способност
Член 15

За правната способност на физичко лице, меродавно е правото на државата чијшто државјанин е тоа лице.

Деловна способност
Член 16

(1) За деловната способност на физичко лице, меродавно е правото на државата чијшто државјанин е тоа лице.

(2) Ако договорот е склучен помеѓу лица кои се наоѓаат во иста држава, лицето кое по правото на таа држава е деловно способно не може да се повикува на својата деловна неспособност по правото на некоја друга држава, освен ако другата договорна страна во времето на склучување на договорот знаела за деловната неспособност на лицето или од крајна небрежност не знаела за деловната неспособност на лицето.

(3) Одредбата на ставот (2) на овој член не се применува на правните дела од семејните и наследните односи, како и на правните дела кои се однесуваат на стварни права на недвижности кои се наоѓаат во друга држава, а не во државата во која е склучено правното дело.

Деловна способност на физичко лице кое врши трговска дејност
Член 17

За деловната способност на физичко лице да врши трговска дејност без основање на правно лице меродавно е правото на државата во кое тоа лице е регистрирано како трговец. Доколку регистрација не е потребна, меродавно е правото на онаа држава во која физичкото лице има главно место на работење.

Старателство и привремени заштитни мерки
Член 18

(1) За ставање под старателство и за престанок на старателството, како и за односите меѓу старателот и лицето под старателство (штитеникот) меродавно е правото на државата чијшто државјанин е лицето под старателство.

(2) Привремени заштитни мерки спрема странски државјанин и спрема лице без државјанство кои се наоѓаат во Република Северна Македонија се определуваат според правото на Република Северна Македонија и траат додека надлежната држава не донесе одлука и не преземе потребни мерки.

(3) Одредбата од ставот (2) на овој член се применува и во поглед на заштитата на имотот на отсутен странски државјанин и на лице без државјанство што се наоѓа на територијата на Република Северна Македонија.

Прогласување на исчезнато лице за умрено
Член 19

За прогласување на исчезнато лице за умрено, меродавно е правото на државата чиј државјанин било тоа лице во времето на исчезнувањето.

Лично име
Член 20

(1) За одредување или промена на името на физичко лице, меродавно е правото на државата чиј државјанин е тоа лице.

(2) Дејството на промената на државјанството на личното име се одредува според правото на државата чие државјанство лицето го стекнало. Доколку лицето е без државјанство, дејството на промената на вообичаеното престојувалиште на личното име се одредува според правото на државата во која лицето има ново вообичаено престојувалиште.

(3) За заштитата на личното име меродавно е правото одредено врз основа на правилата од седмиот и осмиот оддел од оваа глава од овој закон.

(4) По исклучок од ставот (1) на овој член, на барање на физичкото лице кои има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија, за одредување или промена на името на физичкото лице меродавно ќе биде правото на Република Северна Македонија.

2. Правни лица

Правна положба на правните лица
Член 21

(1) За правната положба на правно лице, меродавно е правото на државата во чиј јавен регистар тоа е запишано.

(2) Ако за основање на правното лице не е потребно запишување во јавен регистар, или кога правното лице е запишано во јавните регистри на повеќе држави, меродавно е правото на онаа држава во која се наоѓа седиштето определено со статутот или актот за основање на тоа правно лице.

Организации без својство на правно лице
Член 22

За правната положба на здруженијата или организациите коишто немаат својство на правно лице, меродавно е правото на државата во која тие се запишани во јавен регистар или се основани.

Подрачје на примена на меродавното право
Член 23

Правото кое е меродавно врз основа на членовите 21 и 22 од овој закон го регулира, меѓу другото:

1) основањето, правната природа и формата на правната организација;

2) името и фирмата на правното лице, односно на другиот организационен облик;

3) правниот субјективитет и системот на управување, на правното лице, односно на другиот организационен облик;

4) составот, надлежностите и функционирањето на органите на правното лице, односно на другиот организационен облик;

5) застапувањето на правното лице, односно на другиот организационен облик;

6) стекнување и престанок на членството, како и на правата и обврските кои се со тоа членство поврзани на правното лице, односно на другиот организационен облик;

7) одговорност за обврските на правното лице, односно на другиот организационен облик;

8) последиците од повреда на законот или на актот за основањето на правното лице, односно на другиот организационен облик;

9) реорганизација и престанок на правното лице, односно на другиот организационен облик.

Оддел 2

Семејно-правни односи

1. Брак

Услови за склучување на брак
Член 24

Во поглед на условите за склучување на брак, за секое лице меродавно е правото на државата чиј државјанин е тоа лице во времето на стапувањето во брак.

Форма на бракот
Член 25
За формата на бракот меродавно е правото на местото каде што бракот се склучува.

Поништување на бракот
Член 26
За поништување на бракот меродавно е правото на државата чие што право било меродавно за условите за склучувањето на тој брак.

Развод на бракот
Член 27
(1) За развод на брак меродавно е правото на државата во која двајцата брачни другари имале вообичаено престојувалиште во времето на поднесувањето на тужбата.
(2) Ако брачните другари немале вообичаено престојувалиште во иста држава во времето на поднесувањето на тужбата, меродавно е правото на државата во која тие имале последно заедничко вообичаено престојувалиште, под услов да не поминал период подолг од една година од престанокот на таквиот престој до поднесувањето на тужбата и доколку барем еден од брачните другари има вообичаено престојувалиште во таа држава во моментот на поднесување на тужбата.
(3) Ако условите од ставовите (1) и (2) на овој член не се исполнети, меродавно е правото на државата чие што државјанство имаат двајцата брачни другари во моментот на поднесување на тужбата.
(4) Ако условите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член не се исполнети, меродавно е правото на Република Северна Македонија.

Избор на меродавно право за развод на брак
Член 28
(1) По исклучок на членот 27 од овој закон, брачните другари можат да изберат едно од следниве права за развод на бракот:
1) правото на државата во којашто двајцата брачни другари имаат вообичаено престојувалиште во моментот кога е извршен тој избор;
2) правото на државата во која брачните другари имале последно заедничко вообичаено престојувалиште, под услов едниот од нив да има вообичаено престојувалиште во таа држава во моментот кога е склучен договорот за избор на меродавно право;
3) правото на државата чие што државјанство има едниот од брачните другари во моментот кога е склучен договорот за избор на меродавно право или
4) правото на Република Северна Македонија.
(2) Договорот за избор на меродавно право за развод на бракот може да се склучи или да се промени најдоцна до моментот на поднесување на тужбата за развод на бракот до судот.
(3) По исклучок од став (2) на овој член, брачните другари можат да изберат меродавно право и во текот на постапката за развод на брак. Во тој случај изјавата за избор на меродавно право брачните другари ја даваат на записник пред судот.

Формална полноважност на договорот за избор на меродавно право за развод на брак
Член 29
(1) Договорот за избор на меродавно право за развод на бракот мора да биде склучен во писмена форма, со датум и потпишан од двајцата брачни другари.
(2) Договорот за избор на меродавно право за развод на брак склучен преку средства за електронска комуникација кои овозможуваат траен запис ќе се смета дека е склучен во писмена форма во смисла на ставот (1) на овој член.

Примена на правото на Република Северна Македонија
Член 30
Кога меродавното право определено врз основа на членовите 27 и 28 од овој закон не предвидува можност за развод на брак или не овозможува еднакво право на развод по основ на полот на брачните другари, меродавно е правото на Република Северна Македонија.

2. Дејство на бракот

А. Лични дејства на бракот

Лични односи на брачните другари
Член 31
(1) За личните односи на брачните другари меродавно е правото на државата чии државјани се тие.
(2) Ако брачните другари се државјани на различни држави, меродавно е правото на државата во која брачните другари имаат заедничко вообичаено престојувалиште.
(3) Ако брачните другари немаат заедничко државјанство ниту пак заедничко вообичаено престојувалиште во иста држава, меродавно е правото на државата во која брачните другари имале последно заедничко вообичаено престојувалиште.
(4) Ако меродавното право не може да се утврди со примена на ставовите (1), (2) и (3) на овој член, меродавно е правото на Република Северна Македонија.

Б. Брачно - имотен режим

Избор на меродавно право
Член 32
За брачно - имотниот режим, брачните другари или идните брачни другари можат да изберат едно од следниве права:
1. правото на државата во која двајцата брачни другари или двајцата идни брачни другари имаат вообичаено престојувалиште или
2. правото на онаа држава во која се наоѓа вообичаеното престојувалиште на едниот од нив во времето кога е извршен изборот или
3. правото на државата чие државјанство има едниот од брачните другари или од идните брачни другари во времето кога е извршен изборот.

Форма на договорот за избор на меродавно право
Член 33
(1) Се смета дека договорот за избор на меродавно право за брачно-имотниот режим е полноважен во поглед на формата, ако е полноважен според правото на државата чие право е избрано или според правото на државата во која тој договор е склучен.
(2) Изборот на меродавното право мора да биде изречен, а независно од одредбите на правото кое е меродавно за формата на тој избор согласно со ставот (1) на овој член, договорот за избор на меродавното право за брачно-имотниот режим мора да биде составен во исправа потпишана од страна на брачните другари и во која е означен датумот на нејзиното составување.

Меродавно право во отсуство на избор од страна на брачните другари

Член 34

(1) Доколку брачните другари не извршиле избор на меродавно право, за нивниот брачно-имотен режим меродавно е:

1) правото на државата во којашто брачните другари имале прво заедничко вообичаено престојувалиште по склучување на бракот или во отсуство на тоа;

2) правото на државата чие што државјанство имаат двајцата брачни другари во времето на склучувањето на бракот или во отсуство на тоа;

3) правото на државата со која брачните другари имаат најблиска заедничка врска, при што треба да се земат предвид сите околности, а посебно местото каде што е склучен бракот.

(2) Одредбата од ставот (1) точка 2) на овој член не се применува доколку брачните другари имаат повеќе од едно заедничко државјанство.

Форма на брачно - имотни договори

Член 35

(1) Брачно - имотниот договор мора да биде склучен во писмена форма, со датум и потпишан од страна на брачните другари.

(2) Независно од одредбата од ставот (1) на овој член, ако брачните другари имаат вообичаено престојувалиште во иста држава во моментот на изборот на меродавното право, а тоа право предвидува дополнителни услови во поглед на формата и тие услови мора да бидат исполнети.

Промена на меродавното право

Член 36

(1) Брачните другари можат во кое било време за времетраењето на бракот да изберат друго меродавно право за нивниот брачно-имотен режим, различно од она право што дотогаш било меродавно. При тоа брачните другари можат да изберат само едно од следниве права:

1) правото на државата во којашто има вообичаено престојувалиште едниот од брачните другари во времето кога се прави изборот или

2) правото на државата чие што државјанство има едниот од брачните другари во времето кога се прави изборот.

(2) Освен ако брачните другари изречно не договориле поинаку, промената на меродавното право за брачно-имотниот режим извршено за времетраењето на бракот ќе има дејство само за во иднина.

(3) Доколку брачните другари се договориле дека промената на меродавното право од ставот (1) на овој член ќе има ретроактивно дејство, тоа ретроактивно дејство не може да произведе последици врз полноважноста на претходно склучените правни дела врз основа на претходно меродавното право или на правата на трети страни коишто произлегуваат од претходно меродавното право.

Имотни односи во вонбрачна заедница

Член 37

За имотните односи на лицата кои живеат во вонбрачна заедница, меродавното право се одредува согласно со членовите од 32 до 36 од овој закон.

3. Односи помеѓу родители и деца

Признавање, утврдување или оспорување на татковство, односно мајчинство

Член 38

(1) За признавање, утврдување или оспорување на татковство, односно мајчинство меродавно е правото на државата чие државјанство стекнало детето во моментот на раѓањето.

(2) Независно од одредбата од ставот (1) на овој член, доколку е тоа поповолно за детето може да се примени едно од следниве права:

1) правото на државата чијшто државјанин е детето или правото на државата во која детето има вообичаено престојувалиште во моментот на покренување на постапката за признавање, утврдување или оспорување на татковство, односно мајчинство;

2) правото на државата кое во моментот на раѓањето на детето било меродавно за односите меѓу брачните другари.

(3) Признавањето на татковство, односно мајчинство произведува дејство доколку е извршено согласно:

1) правото на државата чиј државјанин е лицето кое го дава признавањето или

2) правото на државата чиј државјанин е детето во моментот на давањето на признавањето или

3) правото на државата во која се наоѓа вообичаеното престојувалиште на детето во моментот на давањето на признавањето.

(4) За формата на признавањето на татковство, односно мајчинство, меродавно е правото на државата во која е извршено признавањето или правото определено согласно со ставот (3) на овој член.

Односи меѓу родителите и децата

Член 39

(1) За односите меѓу родителите и децата меродавно е правото на државата во која тие имаат заедничко вообичаено престојувалиште.

(2) Ако родителите и децата имаат вообичаено престојувалиште во различни држави, меродавно е правото на државата во која детето има вообичаено престојувалиште.

4. Издржување

Општо правило

Член 40

(1) За обврската за издржување меродавно е правото на државата во која доверителот на издршката има вообичаено престојувалиште, освен доколку со овој закон не е поинаку определено.

(2) Во случај на промена на вообичаеното престојувалиште на доверителот на издршката, од моментот на настапувањето на таквата промена, меродавно е правото на државата во која се наоѓа неговото ново вообичаено престојувалиште.

Посебни правила во корист на одредени доверители на издршка

Член 41

(1) Посебните правила за издржување од овој член се применуваат на обврската за издржување на:

1) родители спрема нивните деца;

2) други лица, освен родителите, спрема лица кои немаат навршено возраст од 21 година, освен обврските за издржување од членот 42 од овој закон и

3) децата спрема нивните родители.

(2) Доколку врз основа на правото кое е определено како меродавно согласно со членот 40 од овој закон, доверителот не може да оствари издршка, се применува правото на државата на судот пред кој се води постапката.

(3) Независно од одредбата од членот 40 од овој закон, доколку доверителот повел постапка пред надлежниот орган на државата во којашто должникот има вообичаено престојувалиште, се применува правото на таа држава. Доколку врз основа на тоа право доверителот на може да оствари издржување од должникот, се применува правото на државата на вообичаено престојувалиште на доверителот на издршката.

(4) Доколку врз основа на правото определено како меродавно согласно со членот 40 од овој закон и ставовите (2) и (3) на овој член, доверителот не може да оствари издржување од должникот, меродавно е правото на државата на нивното заедничко државјанство, доколку такво постои.

Посебно правило за брачни другари и поранешни брачни другари

Член 42

Во поглед на обврската за издржување меѓу брачните другари или поранешни брачни другари или страни во брак кој бил поништен, членот 40 од овој закон нема да се примени доколку на тоа се противи една од страните, а правото на друга држава, особено правото на државата на последното заедничко престојувалиште е во поблиска врска со тој брак. Во тој случај меродавно е правото на државата со која постои поблиска врска.

Оспорување на право за издржување на одредени лица

Член 43

Во поглед на обврската за издржување на други лица, освен обврската за издржување на родители спрема деца, како и за обврските за издржување предвидени во членот 42 од овој закон, должникот може да го оспорува побарувањето на доверителот врз основа на фактот дека ниту по правото на вообичаеното престојувалиште на должникот, ниту по правото на заедничкото државјанство на страните, доколку тоа заедничко државјанство постои, не е предвидена таква обврска за издржување.

Избор на меродавно право за дадена постапка

Член 44

(1) По исклучок на членовите од 40 до 43 од овој закон, само за потребите на дадена постапка доверителот и должникот на издршката можат изречно да го изберат како меродавно за обврската за издржување, правото на државата во која таа постапка се води.

(2) Спогодбата за избор на меродавното право склучена пред да биде поведена дадената постапка мора да биде во писмена форма и потпишана од двете страни или да биде забележана на кој било начин, кој овозможува содржината да биде достапна за користење и за подоцнежно повикување на таа спогодба.

Избор на меродавното право

Член 45

(1) По исклучок од одредбите на членовите од 40 до 43 од овој закон, доверителот и должникот на издршката можат во кое било време да го изберат како меродавно за обврската за издржување, едно од следниве права:

1) правото на која било држава чијшто државјанин е некоја од страните во времето кога е извршен изборот;

2) правото на која било држава во која било вообичаеното престојувалиште на некоја од страните во времето кога е извршен изборот;

3) правото кое страните го избрале како меродавно или материјалното право кое се применува на нивните имотни односи;

4) правото кое страните го избрале како меродавно или материјалното право кое се применува на нивниот развод и правна разделба.

(2) Спогодбата за избор на меродавното право мора да биде склучена во писмена форма и потпишана од двете страни или да биде забележана на кој било начин, кој овозможува содржината да биде достапна за користење и за подоцнежно повикување на таа спогодба.

(3) Ставот (1) на овој член не се применува на обврските за издржување на лица помлади од 18 години или на возрасно лице кое поради лична неспособност или неможност не е во состојба да ги штити сопствените интереси.

(4) Независно од тоа кое право е избрано како меродавно согласно со ставот (1) на овој член на прашањето дали може доверителот да се одрече од правото на издржување, се применува правото на државата во која доверителот имал вообичаено престојувалиште во времето кога е извршен изборот на меродавното право.

(5) Правото кое странките го избрале како меродавно согласно со ставот (1) на овој член нема да се применува, доколку примената на тоа право би довела до очигледно неправедни или неразумни последици за која било страна, освен ако во времето на изборот на правото страните биле потполно известени и свесни за последиците од својот избор.

Јавни тела

Член 46

На правото на државите органи и другите субјекти кои вршат јавни овластувања (во натамошниот текст: јавните тела) за регресни побарувања за извршени давања сторени спрема доверителот наместо издршка меродавно е правото на државата на која и припаѓаат тие јавни тела.

Подрачје на примена на меродавното право за издршка

Член 47

Правото кое е определно како меродавно врз основа на членовите од 40 до 46 од овој закон, се применува меѓудругото и на:

1) дали и во кој обем и од кого доверителот може да бара издршка;

2) во која мера доверителот може ретроактивно да бара издршка;

3) основот за одредување на износот на издршката и индексацијата;

4) кој е овластен да поведе постапка за издржување, освен на прашањата за парничната способност и застапување во постапката;

5) роковите за застареност и роковите за поведување на постапката;

6) обем на обврската на должникот на издржувањето во ситуација кога јавното тело истакнува регресно барање за давањата сторени спрема доверителот наместо издршката.

Одредување на износот за издржување

Член 48

При одредување на износот на издршката се земаат предвид потребите на доверителот и имотната состојба на должникот, како и секој друг надоместок којшто го примил доверителот наместо периодична исплата на издршката, дури и кога меродавното право предвидува поинаку.

Толкување и примена на одредбите од овој пододдел

Член 49

Одредбите од овој пододдел на овој закон ќе се толкуваат и применуваат согласно со Регулативата (ЕС) 4/2009 на Советот од 18 декември 2008 година за надлежноста, меродавното право, признавањето и извршувањето на одлуки и прекугранична соработка во работите кои се однесуваат на обврските за издржување.

5. Посвојување

Услови за засновување, дејство и престанокот на посвојувањето

Член 50

(1) За условите за засновување на посвојување, дејството и за престанокот на посвојувањето меродавно е правото на државата чиј државјанин е посвоителот.

(2) Ако брачните другари заеднички посвојуваат, меродавно е правото на државата чие што државјанство имаат двајцата брачни другари во моментот на поднесување на барањето за засновање на посвојување.

(3) Ако брачните другари заеднички посвојуваат, а немаат заедничко државјанство, меродавно е правото на државата во која брачните другари имаат заедничко вообичаено престојувалиште во моментот на поднесувањето на барањето за засновање на посвојување.

(4) За формата на посвојувањето меродавно е правото на местото каде што се засновува посвојувањето.

Оддел 3

Наследни односи

Општо правило

Член 51

За наследување на целокупната оставина меродавно е правото на државата во која оставителот имал вообичаено престојувалиште во времето на смртта.

Избор на меродавно право

Член 52

(1) За наследување на целокупната оставина, оставителот може да го избере како меродавно правото на државата чие државјанство тој го има во времето на таквиот избор или во времето на смртта. Ако оставителот е државјанин на повеќе држави, може да го избере како меродавно правото на која било од државите чијшто државјанин е тој во моментот на таквиот избор или во времето на смртта.

(2) Изборот на меродавното право мора да биде изречен во облик на располагање со имот за случај на смрт или да произлегува од условите на таквото располагање.

(3) На постоењето и материјалната полноважност на изборот на меродавното право се применува избраното право.

(4) Одредбата од ставот (2) на овој член, се применува и на промената и отповикувањето на претходно избраното право.

Подрачје на примена на меродавното право за наследување

Член 53

(1) Правото кое е определно како меродавно согласно со членовите 51 и 52 од овој закон, се применува на целата оставина на оставителот. Со тоа право ќе се регулираат особено:

1) основот за наследување, времето и местото на отворање на оставината;

2) кругот на наследници и легатари, големината на наследните делови како и обврските коишто можат да им бидат наметнати на наследниците и легатарите од страна на покојниот како и определувањето на другите наследни права вклучително и правото на наследување на надживеаниот брачен другар или лицето коешто со покојникот живеело во вонбрачна заедница;

3) способноста за наследување;

4) исклучување од наследство и недостојност за наследување;

5) преносот на оставината на наследниците и легатарите, обврските на наследниците и легатарите кои произлегуваат од наследувањето, како и условите и дејството на прифаќањето или на откажувањето од наследство или од легат;

6) овластувањето на наследниците, извршителите на тестаментот и други лица кои управуваат со оставината, а посебно во поглед на продажба на имотот и исплата на доверителите;

7) нужниот дел и другите ограничување на слободата на располагање во случај на смрт, вклучително и деловите претходно издвоени од оставината во корист на сродниците на оставителот, а врз основа на суд или друг орган;

8) обврската за враќање или засметување на подароците во наследниот дел;

9) поделбата на имотот кој ја содржи оставината;

10) одговорност за долговите на оставителот.

Меродавно право за допуштеност и материјална полноважност на тестамент

Член 54

(1) За допуштеноста и материјалната полноважност на тестаментот, меродавно е правото кое би било меродавно за наследување во времето кога оставителот располагал со оставината.

(2) Независно од одредбата на ставот (1) на овој член, за постоењето, материјалната полноважност, дејствата и толкувањето на тестамент, оставителот може да го избере меродавното право согласно со членот 52 од овој закон.

(3) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и на промена и отповикување на порано составен тестамент. Во случај кога е избрано меродавното право согласно со ставот (2) на овој член, на таквата промена или одрекување се применува избраното право.

Меродавно право за правни дела за располагање со имот во случај на смрт на оставителот

Член 55

(1) За допуштеноста, материјалната полноважност, дејството и престанокот на правните дела со кои се располага со имотот во случај на смрт на еден оставител, меродавно е правото на државата во која лицето што располага со имотот имало вообичаено престојувалиште во моментот на склучувањето на правното дело.

(2) Правна работа за располагање со имот во случај на смрт на повеќе оставители ќе смета за полноважна единствено доколку е полноважна според правата на државите во кои секое од тие лица имале вообичаено престојувалиште во моментот на склучувањето на правното дело. За правното дело кое е полноважно според така одреденото право, во поглед на неговата допуштеност, материјална полноважност, дејство и престанок, меродавно е она од тие права кое е во најблиска врска со правното дело.

(3) Независно од ставовите (1) и (2) на овој член, страните можат да го изберат како меродавно право за допуштеноста, материјалната полноважност, дејството и престанокот на правните дела со кои се располага со имотот во случај на смрт на оставителот, правото што лицето или едно од лицата со чиј имот се располага можеле да го изберат согласно со одредбата од членот 52 од овој закон.

Форма на тестаментот

Член 56

(1) Тестаментот е полноважен во поглед на формата, ако е полноважен според едно од следниве права:

1) правото на местото каде што тестаментот е составен;

2) правото на државата чиј државјанин бил завештателот било во времето на располагањето со тестаментот било во времето на смртта;

3) правото на живеалиштето на завештателот било во времето на располагањето со тестаментот било во времето на смртта;

4) правото на вообиченото престојувалиште на завештателот било во времето на располагањето со тестаментот било во времето на смртта;

5) правото на Република Северна Македонија;

6) за недвижност според правото на местото каде што се наоѓа недвижноста;

7) правото кое е меродавно или би било меродавно за наследувањето во времето кога тестаментот е составен.

(2) Отповикувањето на тестамент е полноважно во поглед на формата, ако таа форма е полноважна според кое и да било право според кое, во согласност со одредбите од ставот (1) на овој член, тестаментот можел полноважно да биде составен.

Полноважност на формата на изјавата за прифаќање или за откажување од наследство

Член 57

Изјавата за прифаќање или за откажување од наследство, од легат или од нужен дел, или изјавата со која се ограничува одговорноста на лицето кое ја дава таквата изјава, е полноважна во поглед на формата доколку ги исполнува условите од:

1) правото кое е меродавно за наследувањето согласно со членовите 51 и 52 од овој закон или

2) правото на државата во која се наоѓа вообичаеното престојувалиште на лицето кое ја дава изјавата.

Комориенти

Член 58

Ако две или повеќе лица за чие наследување се меродавни повеќе права, починале под околности кои не овозможуваат да се утврди редоследот на нивната смрт, а тие права предвидуваат различни решенија или воопшто не содржат решенија за таквата ситуација, се смета дека лицата умреле истовремено.

Толкување и примена на одредбите од овој оддел

Член 59

Одредбите од овој оддел на овој закон ќе се толкуваат и применуваат согласно со Регулативата (EU) 650/2012 на Европскиот Парламент и Советот од 4 јули 2012 година за надлежноста, меродавното право, признавањето и извршувањето на одлуките и прифаќањето и извршувањето на автентичните инструменти во прашањата на наследувањето и за создавање на Европски сертификат за наследување.

Оддел 4

Стварни права

Видови на ствари

Член 60

За одредување дали стварта се смета како подвижна или недвижна, меродавно е правото на државата во која стварта се наоѓа.

Ставрни права на недвижни ствари

Член 61

За стварни права на недвижна ствар, меродавно е правото на државата во која стварта се наоѓа.

Стварни права на подвижни ствари

Член 62

(1) За стекнување и престанок на стварно право на подвижна ствар, меродавно е правото на државата во која таа подвижна ствар се наоѓала во моментот на преземањето на дејството или на настапувањето на околноста на кое се заснова стекнувањето или престанокот на стварното право.

(2) Ако одделни дејствија или околности кои се неопходни за стекнување или престанок на стварно право на подвижна ствар настапиле во една држава, ќе се сметаат за остварени и во друга држава во која настапило последното дејствие или околност со кое се заснова стекнувањето или престанокот на стварното право.

(3) За содржината и дејството на стварното право на подвижна ствар меродавно е правото на државата во која стварта се наоѓа.

Преместување на подвижни ствари во Република Северна Македонија (мобилен судир на законите)

Член 63

(1) Ако подвижната ствар на која е полноважно стекнато стварно право во друга држава се премести во Република Северна Македонија, стекнатото стварно право се признава во Република Северна Македонија

доколку во правото на Република Северна Македонија постои стварно право коешто по својата содржина и дејства е соодветно на стварното право кое е стекнато во друга држава.

(2) На содржината, вршењето и запишувањето во регистар на стварното право на подвижната ствар од ставот (1) на овој член се применува правото на Република Северна Македонија.

(3) Ако според правото на Република Северна Македонија е неопходно запишување во регистар на стварното право од ставот (1) на овој член во Република Северна Македонија и ако запишувањето се изврши во рок од 60 дена од денот кога ствата пристигнала во Република Северна Македонија, како ден на запишување во регистарот се смета денот кога ствата пристигнала во Република Северна Македонија.

Ствари во превоз

Член 64

(1) За стекнување и престанок на стварни права на ствари во превоз меродавно е правото на државата на местото на определувањето.

(2) За стварни права на ствари за лична употреба кои патникот ги носи со себе меродавно е правото на државата во која патникот има вообичаено престојувалиште.

Превозни средства

Член 65

За стекнување и престанок на стварни права на брод, воздухоплов или друго средство за превоз кое се запишува во јавен регистар, меродавно е правото на државата во чиј регистар тоа превозно средство е запишано.

Полноважност на запишувањето

Член 66

За полноважноста на запишувањето со кое се стекнуваат, пренесуваат или престануваат стварните права, меродавно е правото на државата во која ствата се наоѓала во моментот на склучувањето на правното дело.

Културни добра

Член 67

(1) Ако одредена ствар која е прогласена за културно добро на одредена држава е противправно изнесена од територијата на таа држава, на барањето на таа држава за нејзино враќање се применува правото на таа држава, освен ако таа држава го избере како меродавно правото на државата на чија територија се наоѓа ствата во моментот на поставувањето на барањето за враќање на таа ствар.

(2) Ако правото на државата која одредена ствар ја прогласила за свое културно добро не му дава заштита на совесниот држател на културното добро тој може да се повика на заштитата која му ја дава правото на државата на чија територија ствата се наоѓа во моментот на поставувањето на барањето за враќање на културното добро.

Подрачје на примена на меродавното право за стварни права

Член 68

Правото кое е меродавно за стварните права се однесува посебно на:

1) постоењето, видот, содржината и обемот на стварното право;

2) имателот на правото;

3) начинот на стекнување, пренос и престанок на стварното право;

4) преносливоста на стварното право;

5) дејството на стварното право спрема трети лица;

6) задолжителноста за запишување на стварното право во јавен регистар.

Оддел 5

Право на интелектуална сопственост

Основно правило

Член 69

(1) За постоењето, полноважноста, дејството, траењето, престанокот и преносливоста на авторските и сродните права и другите нерегистрирани права на интелектуална сопственост, меродавно е правото на државата за која се бара заштита на таквите права.

(2) За постоењето, полноважноста, дејството, траењето, престанокот и преносливоста на правата од индустриска сопственост, меродавно е правото на државата за која тоа право е регистрирано, односно во која е поднесена пријава за регистрација.

Права на интелектуална сопственост настаната во извршување на работи од работен однос

Член 70

Правото кое е меродавно за договорот за вработување го одредува имателот на правото на интелектуална сопственост, ако предметот на ова право настанал во извршување на работи од работен однос.

Договори кои се однесуваат на права од интелектуална сопственост

Член 71

За договорите кои се однесуваат на правата од интелектуална сопственост меродавно е правото определено со правилата на шестиот и осмиот оддел на овој закон.

Повреда на правата на интелектуална сопственост

Член 72

(1) За вондоговорната одговорност за штета што произлегува од повреда на правото на интелектуалната сопственост меродавно е правото на државата во која се бара заштитата.

(2) Примената на право што е определено како меродавно право според ставот (1) на овој член, не може да се исклучи со договорот склучен согласно со членот 99 од овој закон.

Оддел 6

Договорни односи

Избор на меродавно право

Член 73

(1) За договор е меродавно правото што го избрале договорните страни. Изборот на меродавното право мора да биде изречен или јасно да произлегува од одредбите на договорот или од други околности. Договорните страни можат да изберат меродавно право за целиот договор или само за еден негов дел.

(2) Договорните страни можат во кое било време да се спогодат за нивниот договор да биде меродавно некое друго право. Промената на меродавното право по

склучувањето на договорот не влијае на полноважноста на формата во смисла на членот 81 од овој закон и на правата на трети лица.

(3) Ако сите други елементи на фактичката ситуација во времето на изборот на меродавното право се поврзани со државата чие право не е избрано, таквиот избор не влијае на примената на одредбите на правото на таа држава од кои не може да се отстапи со договор.

(4) За постоењето и полноважноста на согласноста на страните во поглед на изборот на меродавно право се определува според членовите 16 став (2), 80 и 81 од овој закон.

Меродавно право во отсуство на избор

Член 74

(1) Ако договорните страни не го избрале меродавното право согласно со членот 73 од овој закон, со исклучок на договорите од членовите 76, 77, 78 и 79 од овој закон, меродавно е правото на:

1) за договор за продажба на стоки - правото на државата на вообичаеното престојувалиште на продавачот;

2) за договор за давање на услуги - правото на државата на вообичаеното престојувалиште на давателот на услугата;

3) за договор за стварно право на недвижности, како и закуп на недвижности - правото на државата каде таа недвижност се наоѓа;

4) за договор за закуп на недвижности за период кој не е подолг од шест последователни месеци, кој е склучен за лична употреба - правото на државата во која закуподавачот има вообичаено престојувалиште, ако закупецот е физичко лице и има вообичаено престојувалиште во иста држава;

5) за договор за франшиза - правото на вообичаено престојувалиште на примателот на франшизата;

6) за договор за дистрибуција - правото на државата на вообичаено престојувалиште на дистрибутерот;

7) за договор за продажба на стоки на лицитација - правото на државата каде се одржува лицитацијата, ако тоа место може да се одреди.

(2) Ако не се работи за договор од ставот (1) на овој член или ако на елементите на договорот би требало да се применат одредбите од повеќе точки на ставот (1) на овој член, за договорот е меродавно правото на државата во која носителот на карактеристичната обврска за тој договор има вообичаено престојувалиште.

(3) Ако врз основа на ставовите (1) или (2) на овој член не може да се определи меродавното право за договорот, меродавно е правото на државата со која тој договор е во најблиска врска.

Вообичаено престојувалиште

Член 75

(1) Во смисла на одредбите на овој оддел, се смета дека вообичаеното престојувалиште на трговските друштва, фондациите и здруженијата, независно дали се правни лица или организациони облици без својство на правно лице, е во местото каде што се наоѓа нивната главна управа.

(2) Вообичаеното престојувалиште на физичкото лице кое врши професионална или трговска дејност е во неговото главно место на работење.

(3) Кога договорот се склучува во рамките на работењето на подружница, застапништво или друга деловна единица на одредено правно лице, или ако според договорот за исполнувањето на обврските е одговорна некоја подружница, застапништво или друга деловна единица на правното лице, се смета дека вообичаеното престојувалиште на правното лице е во местото каде што се наоѓа подружницата, застапништвото или другата деловна единица.

(4) За одредувањето на вообичаеното престојувалиште, релевантно е времето на склучувањето на договорот.

Договор за превоз на стока

Член 76

(1) Ако договорните страни не избрале меродавно право за договорот за превоз на стока согласно со членот 73 од овој закон, меродавно е правото на државата во која превозникот има вообичаено престојувалиште ако во таа држава се наоѓа и местото на натовар, или местото на испорака на стоката или вообичаеното престојувалиште на испраќачот.

(2) Ако претпоставките од ставот (1) на овој член не се исполнети, меродавно е правото на местото на испорака на стоката кое го одредиле договорните страни.

Договор за превоз на патници

Член 77

(1) За договорот за превоз на патници страните можат да го изберат како меродавно единствено правото на онаа држава во која:

1) патникот има вообичаено престојувалиште или

2) превозникот има вообичаено престојувалиште или

3) превозникот има седиште на главна управа или

4) се наоѓа местото на поаѓање или

5) се наоѓа местото на пристигнување.

(2) Ако договорните страни не избрале меродавно право за договорот за превоз на патници согласно со ставот (1) на овој член, меродавно е правото на државата во која се наоѓа вообичаеното престојувалиште на патникот, доколку во таа држава се наоѓа и местото на поаѓање или местото на пристигнување. Ако тие претпоставки не се исполнети, меродавно е правото на државата во која превозникот има вообичаено престојувалиште.

Потрошувачки договори

Член 78

(1) За потрошувачки договор меродавно е правото на државата во која потрошувачот има вообичаено престојувалиште, ако трговецот:

1) ја врши своја трговска или професионална дејност во државата на вообичаеното престојувалиште на потрошувачот или

2) на кој било начин таквата дејност ја насочува кон таа држава или кон повеќе држави, во кои е вклучена и таа држава, а договорот спаѓа во подрачјето на таквата дејност.

(2) Независно од одредбата на ставот (1) на овој член страните, можат во согласност со членот 73 од овој закон, да го изберат меродавното право за потрошувачкиот договор кој ги задоволува претпоставките од ставот (1) на овој член. Со таквиот избор страните не можат да го лишат потрошувачот од заштитата која тој ја има врз основа на нормите чија примена не може да се исклучи со договор, содржани во правото на државата во која потрошувачот има вообичаено престојувалиште.

(3) Ако претпоставките од ставот (1) на овој член не се исполнети, меродавното право за потрошувачкиот договор се одредува со примена на одредбите од членовите 73 и 74 од овој закон.

(4) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член не се применуваат на:

1) договорите за давање на услуги, ако тие услуги се даваат на потрошувачот исклучиво во држава во која тој нема вообичаено престојувалиште;

2) договорите за превоз, освен на договорите со кои за единствена цена се дава комбинирана услуга на патување и сместување;

3) договорите чиј предмет е стварно право на недвижност или закуп на недвижност, освен договорот за право на временски ограничена употреба на недвижноста (timesharing).

Индивидуални договори за вработување

Член 79

(1) За договор за вработување е меродавно право кое договорните страни го избрале во согласност со членот 73 од овој закон. Со таквиот избор страните не можат да го лишат работникот од заштитата која тој ја има врз основа на нормите чија примена не може да се исклучи со договор, содржани во правото на државата чие право би било меродавно во случај на отсуство на избор на меродавно право, согласно со ставовите (2) и (3) на овој член.

(2) Ако договорните страни не избрале меродавно право за договорот за вработување, меродавно е правото на државата во која според договорот работникот вообичаено ја врши својата работа, дури и кога работата привремено ја врши во друга држава.

(3) Ако меродавното право не може да се определи согласно со ставот (2) на овој член, меродавно за договорот за вработување е правото на онаа држава во која се наоѓа деловната единица преку која работникот е ангажиран.

Согласност на волјите и материјална полноважност на договорот

Член 80

(1) За постоењето и материјалната полноважност на договорот или некои негови одредби, меродавно е правото кое врз основа на овој закон би било меродавно за договорот доколку тој договор или некоја негова одредба би биле полноважни.

(2) За да се утврди дека договорната страна не дала согласност за договорот, таа може да се повика на правото на државата во којашто таа има вообичаено престојувалиште, доколку од околностите на случајот произлегува дека не би било разумно да се оценува нејзиното поведение според правото кое би било меродавно според ставот (1) на овој член.

Форма на договорот

Член 81

(1) Договорот кој е склучен помеѓу лица или нивни застапници кои во времето на склучувањето на договорот се наоѓаат во иста држава, полноважен е во поглед на формата доколку ги исполнува претпоставките предвидени во:

1) правото на државата кое е меродавно за содржината на договорот според одредбите од овој закон или

2) правото на државата во која договорот е склучен.

(2) Договорот кој е склучен помеѓу лица или нивни застапници кои во времето на склучувањето на договорот не се наоѓаат во иста држава, полноважен е во поглед на формата доколку ги исполнува претпоставките предвидени во:

1) правото кое е меродавно за содржината на договорот според одредбите од овој закон или

2) правото на некоја од државите каде која било од страните или нивните застапници се наоѓале во времето на склучувањето на тој договор или

3) правото на која било од државите во кои некоја од страните имале вообичаено престојувалиште во времето на склучувањето на договорот.

(3) Едностраната правна работа која се однесува на договор кој бил склучен или кој треба да се склучи, полноважна е во поглед на формата доколку ги исполнува условите предвидени во:

1) правото на државата кое по овој закон е меродавно или би било меродавно за содржината на договорот или

2) правото на државата во која едностраната работа била преземена или

3) правото на државата во која лицето кое ја презело едностраната правна работа имало вообичаено престојувалиште во времето на преземањето на едностраната правна работа.

(4) Независно од одредбите на ставовите (1), (2) и (3) на овој член, за формата на потрошувачките договори, меродавно е правото на државата во која потрошувачот има вообичаено престојувалиште.

(5) Независно од одредбите на ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член, договорите кои се однесуваат на стварни права на недвижности или закуп на недвижности се полноважни во поглед на формата ако ги исполнува условите во поглед на формата предвидени во правото на државата во која недвижноста се наоѓа, ако по тоа право таквите услови:

1) важат независно од тоа во која држава договорот е склучен или кое право е меродавно за договорот и

2) од чија примена не може да се отстапи со договор.

Отстапување на побарување

Член 82

(1) На односот помеѓу доверителот кој го отстапил своето побарување спрема друго лице (должник) и новиот доверител, се применува правото кое врз основа на овој закон е меродавно за договорот за отстапување на побарување.

(2) Правото кое е меродавно за отстапеното побарување ги уредува преносливоста на побарувањето, односите помеѓу новиот доверител и должникот, условите под кои отстапувањето може да се истакне спрема должникот и на кој начин должникот се ослободува од обврската.

(3) Отстапувањето на побарувањето во смисла на овој член, го вклучува потполното отстапување на побарување, преносот на побарување заради обезбедување, како и отстапување на заложните права или на другите права на обезбедување на побарувањето.

Пребивање

Член 83

Ако правото на пребивање не е предвидено со договорот, за пребивањето е меродавно правото кое е меродавно за побарувањето спрема кое тоа пребивање се изјавува.

Подрачје на примена
Член 84

(1) Правото кое е меродавно за договорните односи особено се однесува на:
1) толкување на договорите;
2) исполнувањето на договорните обврски;
3) последиците од целосното или делумното неисполнување, вклучувајќи и висина за надомест на штета доколку е предвидена, а во рамките на овластувањата на судот кој ги има според процесното право на државата на судот;
4) различните начини на престанокот на обврските;
5) застареноста;
6) гасење на правата заради истек на рок;
7) последиците од ништовноста на договорот.

(2) Во однос на видовите и начините на исполнување, како и мерките кои доверителот треба да ги преземе во случај на исполнување со недостатоци, се земаат предвид правото на државата на исполнувањето.

Толкување и примена на одредбите од овој оддел
Член 85

Одредбите од овој оддел на овој закон ќе се толкуваат и применуваат согласно со Регулативата (ЕС) 593/2008 на Европскиот Парламент и Советот од 17 јуни 2008 година за меродавното право за договорните обврски (Рим I).

Оддел 7

Вондоговорни обврски

1. Општи одредби

Вондоговорни обврски
Член 86

(1) Во смисла на одредбите од овој оддел, штета претставува која било последица која произлегува од штетно дејствие, стекнување без основа, работоводство без налог или предоговорна одговорност (culpa in contrahendo).

(2) Одредбите од овој оддел се применуваат и на вондоговорните обврски за кои постои веројатност дека ќе настанат.

(3) Секое упатување во овој оддел на настан од кој произлегува штета ги вклучува и настаните за кои постои веројатност дека можат да настанат.

(4) Секое упатување во овој оддел на штета, ја вклучува и штетата за која постои веројатност дека ќе настане.

Вообичено престојувалиште
Член 87

(1) Во смисла на одредбите на овој оддел, се смета дека вообичаеното престојувалиште на трговските друштва, фондациите и здруженијата, независно дали се правни лица или организациони облици без својство на правно лице, е во местото каде што се наоѓа нивната главна управа. Кога настанот од кој произлегла штетата ќе се случи, или штетата ќе настане од работењето на подружница, претставништво или друга деловна единица, местото во кое се наоѓаат таа подружница, претставништво или друга деловна единица, ќе се смета како место на вообичаеното престојувалиште.

(2) Под вообичаено престојувалиште на физичкото лице кое врши трговска дејност се смета главното место во кое ја врши дејноста.

2. Вондоговорна одговорност која произлегува од штетно дејствие

Основно правило
Член 88

(1) За вондоговорна одговорност за штета, меродавно е правото на државата каде што настанала штетата, без оглед на државата во која се случил настанот што ја предизвикал штетата и без оглед на државата или државите во кои се случиле индиректни последици од тој настан, освен ако поинаку не е предвидено со овој закон.

(2) Независно од одредбата на ставот (1) на овој член, ако лицето од кое се бара одговорност и оштетеното лице имаат вообичаено престојувалиште во истата држава во времето кога настанала штетата, меродавно е правото на таа држава.

(3) Кога од сите околности на случајот јасно произлегува дека односот очигледно потесно е поврзан со држава различна од онаа што е наведена во ставовите (1) и (2) на овој член, меродавно е правото на таа друга држава. Очигледно потесната врска со друга држава може да се заснова особено на претходна врска меѓу странките, како што е на пример, договор, кој тесно е поврзан со односниот деликатен однос.

Одговорност за штета предизвикана од користење на производ
Член 89

Независно од одредбата од членот 88 став (2) од овој закон, меродавното право за вондоговорна одговорност за штета предизвикана од користење на производ се определува со примена на Конвенцијата за законот кој се применува во случај на одговорност на производителот за своите производи, од Хаг, 1973 година („Службен лист на СФРЈ - меѓународни договори“ број 8/1977).

Нелојална конкуренција и дејствија кои ја ограничуваат слободната конкуренција
Член 90

(1) За вондоговорна обврска настаната од дејствие на нелојална конкуренција меродавно е правото на државата во која се засегнати или веројатно е да бидат засегнати, конкуренцијата или заедничките интереси на потрошувачите.

(2) Кога дејствието на нелојалната конкуренција ги засегнува исклучиво интересите на одреден конкурент, се применуваат одредбите од членот 88 од овој закон.

(3) За вондоговорна обврска настаната поради ограничување на конкуренцијата меродавно е правото на државата чиј пазар е или веројатно е да биде засегнат.

(4) Примената на правото што е определено како меродавно право според ставовите (1), (2) и (3) на овој член, не може да се исклучи со договор склучен согласно со членот 99 од овој закон.

Штета по животната средина (еколошка штета)
Член 91

За вондоговорна одговорност за штета по животната средина (еколошка штета) или штета претрпена од страна на лица или имот како резултат на таква штета, меродавно е правото определено во членот 88 став (1) од овој закон, освен ако лицето кое бара надомест на штета избере да ја заснова својата тужба врз правото на земјата во која се случил настанот од кој произлегла штетата.

Одговорност за протестно дејствување на работници или работодавачи (индустриска акција)

Член 92

Без оглед на одредбата од членот 88 став (2) од овој закон, за вондоговорната одговорност на одредено лице во својство на работник или работодавач или на организациите кои ги застапуваат своите професионални интереси, за штетата предизвикана со протестно дејствување на работниците или работодавачите како што е штрајк или лок аут (lock out), кое е преземено или би можело да биде преземено, меродавно е правото на државата во која таквото протестно дејствување било или ќе биде преземено.

Одговорност за штета предизвикана од сообраќајна несреќа

Член 93

Независно од одредбата од членот 88 став (2) од овој закон, меродавното право за вондоговорна одговорност за штета предизвикана од сообраќајна несреќа се определува со примена на Конвенцијата за законот кој се применува на патни сообраќајни несреќи, од Хаг, 1971 година („Службен лист на СФРЈ - меѓународни договори“ број 26/1976).

Повреда на личноста

Член 94

(1) За обврски кои произлегуваат од повреда на личноста по пат на медиуми, особено печатените медиуми, радио, телевизија или други средства за информирање, лицето чие право е повредено може да го избере како меродавно едно од следните права:

1) правото на државата во која се наоѓа неговото вообичаено престојувалиште; или

2) правото на државата на чија територија настанала штетата или

3) правото на државата во која се наоѓа вообичаеното престојувалиште или местото на работење на лицето кое е одговорно за таа обврска.

(2) Во случаите од ставот (1) точките 1) и 2) на овој член потребно е лицето за кое се тврди дека е одговорно разумно да можело да предвиди дека штетата ќе настане во државата на вообичаеното престојувалиште или на територијата каде штетата настанала.

(3) За правото на објавување на исправка кога повредата на личноста е извршена по пат на медиуми, меродавно е правото на државата во која е извршена таквата повреда на личноста.

(4) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и на обврските кои настануваат при повреда на права поврзани со заштита на личните податоци.

Надоместок на штета од настан на брод на отворено море или во воздухоплов

Член 95

Ако настанот од кој призлегува обврска за надоместок на штета се случил на брод на отворено море или во воздухоплов, како право на местото каде што се случиле фактите што предизвикале обврска за надоместок на штета се смета правото на државата во чиј регистар е запишан бродот, односно воздухопловот.

3. Стекнување без основ, работоводство без налог и преддоговорна одговорност (culpa in contrahendo)

Стекнување без основ

Член 96

(1) Доколку вондоговорната обврска која произлегува од стекнување без основ, вклучувајќи и платени износи кои се погрешно примени е поврзана со друг постоен однос меѓу странките, како што е односот што произлегува од договор или штетно дејствие и ако тој однос е тесно поврзан со стекнувањето без основ, за таа обврска е меродавно правото со кое се уредува тој друг однос.

(2) Кога врз основа на ставот (1) на овој член не може да се утврди меродавното право, а странките во времето кога се случил настанот кој го предизвикал стекнувањето без основ имале вообичаено престојувалиште во иста држава, ќе се примени правото на таа држава.

(3) Кога врз основа на ставовите (1) и (2) на овој член не може да се утврди меродавното право, за стекнувањето без основ ќе биде меродавно правото на државата во која настанало стекнувањето.

Работоводство без налог (Negotiorum gestio)

Член 97

(1) Доколку вондоговорната обврска што произлегува од работоводство без налог е поврзана со друг постоен однос меѓу странките, како што е односот што произлегува од договор или штетно дејствие и ако тој однос е тесно поврзан со неповиканото вршење туѓи работи, за таа обврска е меродавно правото со кое се уредува тој друг однос.

(2) Ако меродавното право за работоводство без налог не може да се утврди врз основа на ставот (1) на овој член, а двете страни имале вообичаено престојувалиште во иста држава во времето кога се случил настанот кој ја предизвикал штетата, ќе биде меродавно правото на таа држава.

(3) Доколку меродавното право не може да се утврди врз основа на ставовите (1) или (2) на овој член, меродавно ќе биде правото на државата во која се случило неповиканото вршење на туѓи работи.

Преддоговорна одговорност (Culpa in contrahendo)

Член 98

(1) За вондоговорната обврска настаната поради дејствија кои му претходат на склучувањето на договор (преддоговорна одговорност), без оглед дали договорот навистина бил склучен или не, меродавно е правото на државата кое е или би било определено како меродавно за тој договор согласно со одредбите на овој закон, доколку тој би бил склучен.

(2) Кога меродавното право не може да биде определено според ставот (1) на овој член, меродавно е:

1) правото на државата во која настанала штетата, независно од тоа во која држава се случил настанот кој ја предизвикал штетата и независно од државата или државите во кои настанале индиректни последици од тој настан или

2) кога странките имале вообичаено престојувалиште во иста држава во моментот кога се случил настанот кој ја предизвикал штетата, правото на таа држава.

4. Заеднички одредби за вондоговорните обврски

Избор на меродавно право
Член 99

(1) Странките можат да го договорат меродавното право за нивните вондоговорни обврски:

1) со договор склучен по случувањето на настанот кој ја предизвикал штетата или

2) со договор кој е слободно склучен пред да се случи настанот кој ја предизвикал штетата, доколку сите страни вршат трговска дејност.

(2) Изборот на меродавното право од ставот (1) на овој член, мора да биде изречен или јасно да произлегува од околностите на случајот и тој да не ги засега правата на трети лица.

(3) Доколку сите релевантни елементи на ситуацијата во времето кога се случил настанот кој ја предизвикал штетата, се наоѓаат во друга земја, која не е земјата чие право е избрано како меродавно, изборот на странките нема да влијае на примената на одредбите од правото на таа друга земја чија примена не може да се исклучи со договор.

Подрачје на примена на меродавното право
Член 100

Меродавното право за вондоговорните обврски се однесува посебно на:

1) основата и обемот на одговорноста, вклучително и на одредувањето на лицата кои можат да бидат одговорни за дејствијата кои ги преземале;

2) основите за ослободување од одговорност, како и за ограничување и поделба на одговорност;

3) постоењето, природата и одмерувањето на штетата или висината на надоместокот на штета;

4) мерките кои судот може да ги одреди заради спречување или престанок на повреда или настапување на штета или заради обезбедувањена исплатата на надоместокот на штетата, а во рамките на овластувањата кои судот ги има според процесното право на неговата држава;

5) преносливоста на барањето за надоместок на штета, вклучително и на преносот со наследување;

6) лицата кои имаат право на надоместок на штетата која лично ја претрпеле;

7) одговорност за дејствијата на друго лице;

8) начинот на кој обврската може да престане и правилата за губењето на правата и за застареноста, вклучувајќи ги и правилата кои се однесуваат на започнувањето на течењето на рокот за подигање на тужба или за извршување на одредено дејствие под закана за губиток на тоа право и на почетокот, прекинот и застојот на застареноста.

Правила за безбедноста и поведението
Член 101

При оценувањето на поведението на лицето од кое се бара одговорност, ќе се води сметка во онаа мера во која е соодветно, за правилата за безбедноста и за правилата за поведението кои биле во сила во местото и во времето на настанот од кој произлегла одговорноста.

Тужба против осигурителот на одговорното лице
Член 102

Лицето кое претрпело штета може да поднесе барање за надоместок на штета директно против осигурителот на лицето кое е одговорно за надоместување на таа штета, ако тоа го предвидува правото кое е меродавно за таа вондоговорна обврска или за договорот за осигурување.

Толкување и примена на одредбите од овој оддел
Член 103

(1) Одредбите од овој оддел на овој закон ќе се толкуваат и применуваат согласно со Регулативата (ЕС) 864/2007 на Европскиот Парламент и Советот од 17 јули 2007 година за меродавното право за вондоговорните обврски (Рим II).

(2) Ставот (1) на овој член не се применува на одредбите од членовите 93, 94 и 95 од овој закон.

Оддел 8

Заеднички одредби за договорни и вондоговорни обврски

Законска суброгација
Член 104

Ако доверителот има побарување спрема должникот, а трето лице има обврска да го намири тоа побарување или го намирило побарувањето кое произлегува од таа обврска, правото кое е меродавно за обврската на третото лице да го намири побарувањето на доверителот, ќе определи дали и во која мерка тоа трето лице е овластено да ги остварува спрема должникот правата кои доверителот ги имал спрема должникот според правото кое е меродавно за нивниот однос.

Одговорност на повеќе лица
Член 105

Ако доверителот има побарување спрема повеќе должници кои одговараат за истиот долг и еден од должниците во целост или делумно го намирил долгот, за правото на регрес на должникот спрема другите должници, меродавно е правото кое е меродавно за обврската на должникот спрема доверителот. Останатите должници можат спрема тој должник да ги истакнуваат оние приговори кои ги имале спрема доверителот во мера во која тоа е дозволено според правото кое е меродавно за нивната обврска спрема доверителот.

Товар на докажување
Член 106

(1) Правото кое е меродавно за договорните и вондоговорните односи се применува доколку тоа ги содржи законските претпоставки за овие односи или го уредува товарот на докажувањето.

(2) Правното дејство на договорот или правното дејствие може да се докажува со кој било доказ кој е одреден со правото на државата на судот кој ја води постапката или со кое било право на кое упатува членот 81 од овој закон, според кое тој договор или тоа дејствие е полноважно во поглед на формата, под услов тој доказ да може да се изведе пред судот кој ја води постапката.

Оддел 9

Форма на правните работи и правните дејствија, застапување и застареност

Форма на правните работи и правните дејствија
Член 107

Ако со овој закон поинаку не е определено, се смета дека правната работа и правното дејствие во поглед на формата се полноважни, ако се полноважни било според правото на местото каде што правното дело е

склучено, односно правното дејствие е преземено, било според правото што е меродавно за содржината на правната работа, односно на правното дејствие.

Договорно застапување
Член 108

(1) За постоењето и обемот на овластувањата на застапникот, како и за дејствата кои настанале со користење или наводно користење на тие овластувања, меродавно е правото кое го избрале властодавецот и застапникот, под услов тој избор да му бил познат или да не можел да не му биде познат на третото лице спрема кое застапникот дејствувал.

(2) Ако меродавното право не е избрано, за работите од ставот (1) на овој член, меродавно е правото на државата во која застапникот имал вообичаено престојувалиште во моментот кога било преземено дејствието на застапување.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, ако третото лице не знаело ниту пак морало да знае каде се наоѓа вообичаеното престојувалиште на застапникот или ако договорот за застапување е склучен со застапник на кој извршувањето на работите на застапување не му е професија или ако застапникот ги извршува работите на застапувањето на берза или на јавна продажба, за прашањата од ставот (1) на овој член меродавно е правото на државата во која застапникот го презел дејството на застапување.

(4) Правото одредено како меродавно согласно со ставовите (1), (2) и (3) на овој член се применува и на односите помеѓу застапникот и трето лице кои произлегуваат од околноста дека застапникот дејствувал согласно со своите овластувања, дека ги пречекорил или дека дејствувал без овластување.

(5) Независно од одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, ако предмет на застапувањето е недвижна ствар, за работите од ставот (1) на овој член, меродавно е правото на државата во која недвижноста се наоѓа.

Застареност
Член 109

За застареност меродавно е правото кое е меродавно за содржината на правната работа, односно на правното дејствие.

ДЕЛ ТРЕТИ

МЕЃУНАРОДНА НАДЛЕЖНОСТ И ПОСТАПКА

ГЛАВА I

Надлежност на судот и други органи на Република Северна Македонија во граѓански работи со меѓународен елемент

Оддел 1

Општи одредби

Општа надлежност во парнична постапка
Член 110

(1) Надлежност на судот на Република Северна Македонија постои ако туженият е:

1) физичко лице кое има живеалиште или вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија или

2) правно лице со седиште во Република Северна Македонија.

(2) Ставот (1) на овој член не се применува на надлежноста на судот на Република Северна Македонија во работите на наследувањето.

Материјални сопарничари
Член 111

Ако во парницата има повеќе тужени со својство на материјални сопарничари, надлежност на судот на Република Северна Македонија постои и кога спрема еден од тужените може да утврди надлежност врз основа на критериумите за општа надлежност утврдени со овој закон.

Надлежност за меѓусебно поврзани барања
Член 112

(1) Ако судот на Република Северна Македонија е надлежен да решава за едно од повеќето поднесени барања, е надлежен да решава и за останатите барања, доколку тие се поврзани со барањето за кое судот е надлежен.

(2) Барањата се поврзани доколку помеѓу нив постојат врски кои се толку блиски што е оправдано за нив заеднички да се постапува и одлучува, а за да се избегне донесување на противречни одлуки во одвоени постапки.

Надлежност за противтужба
Член 113

Судот на Република Северна Македонија е надлежен и за противтужба, доколку барањето од противтужбата е во врска со тужбеното барање.

Општа надлежност во вонпарнична постапка
Член 114

(1) Кога за правен однос се одлучува во вонпарнична постапка, надлежност на судот на Република Северна Македонија постои ако лицето спрема кое е поднесено барање е:

1) физичко лице кое има живеалиште или вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија или

2) правно лице со седиште во Република Северна Македонија.

(2) Кога во вонпарнична постапка учествува само едно лице, надлежноста на суд на Република Северна Македонија постои кога тоа лице ги исполнува претпоставките од ставот (1) на овој член.

(3) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член не се применуваат на расправање на оставина.

Надлежност за привремени и претходни мерки
Член 115

Судот на Република Северна Македонија е надлежен за одредување на привремени и претходни мерки во однос на лица или имот кои во времето на поднесување на тужбата се наоѓаат во Република Северна Македонија и во случаите кога врз основа на одредбите на овој закон судот не е надлежен да решава за главната работа.

Утврдување на надлежноста
Член 116

(1) Надлежноста на судот или друг орган на Република Северна Македонија во работите со меѓународен елемент се утврдува по службена должност според фактите и околностите кои постојат во моментот на поведувањето на постапката.

(2) Надлежноста на судот или друг орган на Република Северна Македонија останува да постои и ако во текот на постапката се променат околностите врз основа на кои таа надлежност е заснована.

Надлежност во исклучителни ситуации

Член 117

Ако овој закон не предвидува надлежност на судот или на друг орган на Република Северна Македонија, а не може да се покрене постапка во друга држава или не може разумно да се очекува дека таа ќе биде покренатa во друга држава, по исклучок, судот или друг орган на Република Северна Македонија е надлежен доколку предметот има значајна врска со Република Северна Македонија.

Исклучива меѓународна надлежност - општо правило

Член 118

Судот на Република Северна Македонија е исклучиво надлежен, кога тоа е изрично определено со овој или со друг закон.

Меѓународна литиспенденција

Член 119

Судот на Република Северна Македонија по барање на странката ќе ја прекине постапката, ако е во тек парница пред странски суд во истата правна работа и меѓу истите странки и тоа ако:

1) прво пред странскиот суд е поведена односната парница по односниот спор;

2) е во прашање спор за чие судење не постои исклучива надлежност на суд на Република Северна Македонија;

3) може разумно да се очекува дека странскиот суд ќе донесе одлука која ќе биде подобна за признавање во Република Северна Македонија.

Исклучива меѓународна надлежност за одобрување и спроведување на извршувањето

Член 120

Судот или лицата кои вршат јавни овластувања согласно со закон, исклучиво се надлежни за одобрување и спроведување на извршувањето, ако тоа се спроведува на територијата на Република Северна Македонија.

Меѓународна надлежност за спорови против државјани на Република Северна Македонија што се на служба во странство

Член 121

Во споровите против државјани на Република Северна Македонија кои живеат во странство, каде што на служба или на работа ги упатил државен орган, надлежност на суд на Република Северна Македонија постои и ако тие во моментот на таквото упатување имале живеалиште во Република Северна Македонија.

Оддел 2

Спогодба за избор на надлежен суд

Спогодба за надлежност на суд на Република Северна Македонија

Член 122

(1) За работи со меѓународен елемент за кои според правото на Република Северна Македонија на странките им е дозволено слободно да располагаат со своите права, странките можат да се спогодат за надлежност на судот на Република Северна Македонија за решавање на веќе настанат спор или на спор кој може да настане од определен правен однос.

(2) Надлежноста на судот на Република Северна Македонија од ставот (1) на овој член е исклучива, освен ако странките поинаку не се спогодиле.

Спогодба за надлежност на суд на странска држава

Член 123

(1) За работи со меѓународен елемент за кои според правото на Република Северна Македонија на странките им е дозволено слободно да располагаат со своите права, странките можат да се спогодат за надлежност на судот или на судовите на странска држава за решавање на веќе настанат спор или на спор кој може да настане од определен правен однос.

(2) Надлежност на странски суд не може да се договори за спор за кој постои исклучива надлежност на судот на Република Северна Македонија, освен ако со овој закон не е поинаку определено.

(3) Судот на Република Северна Македонија до кој е поднесена тужба за работа за која е договорена надлежност на странски суд, по приговор на едната од странките, ќе се огласи за ненадлежен и ќе ја отфрли тужбата, освен ако утврди дека спогодбата за надлежност е ништовна.

(4) Приговорот од ставот (3) на овој член може да се поднесе најдоцна до моментот на впуштање во расправа по главната работа.

Форма на спогодбата за избор на надлежен суд

Член 124

(1) Спогодбата за избор на надлежен суд се склучува:

1) во писмена форма или усно со писмена потврда или

2) во форма која е во согласност со праксата која договорните страни меѓусебно ја воспоставиле или

3) во меѓународната трговија и промет, во форма која е во согласност со обичајот кој на договорните страни им е познат или морал да им биде познат и кој во тоа подрачје на трговијата, односно на прометот е општо познат и редовно го користат договорните страни во договорите од ист вид.

(2) Се смета дека спогодбата за избор на надлежен суд е склучена во писмена форма ако истата е склучена преку средства за електронска комуникација кои обезбедуваат траен запис на спогодбата.

(3) Спогодбата за избор на надлежен суд која е дел од определен договор се смета за независна во однос на останатите одредби на тој договор.

(4) Полноважноста на спогодбата за избор на надлежен суд не може да се оспорува исклучиво по основ на тоа дека не е полноважен договорот чиј составен дел е таа.

Премолчна согласност на тужениот за надлежност на судот на Република Северна Македонија

Член 125

(1) Се смета дека тужениот дал согласност за надлежност на судот на Република Северна Македонија, ако:

1) поднел одговор на тужбата или приговор против платниот налог, а не ја оспорил надлежноста на судот или

2) се впуштил во расправа по главната работа, а не ја оспорил надлежноста на судот на подготвителното рочиште, односно кога такво рочиште не е одржано, на првото рочиште за главна расправа или

3) поднел противтужба.

(2) Независно на одредбите од ставот (1) на овој член, во спорови од односи за осигурување, потрошувачки договори, договори за вработување, каде е тужен имателот на полисата, осигуреникот, корисникот на осигурувањето, оштетениот, потрошувачот или работникот, пред да се прогласи за надлежен, судот ќе го предупреди тужениот за неговото право да ја оспори надлежноста на судот, како и за последиците од впуштање или невпуштање во расправа по главната работа.

Оддел 3

Посебни одредби

1. Статус на лицата

Работи на старателството

Член 126

(1) Судот или органот на Република Северна Македонија е надлежен за работите на старателството и за државјани на Република Северна Македонија.

(2) Судот или органот на Република Северна Македонија ќе преземе неопходни привремени мерки заради заштита на личноста, правата и интересите на странски државјанин кој се наоѓа или има имот во Република Северна Македонија.

Лично име

Член 127

Судот или органот на Република Северна Македонија е надлежен и за одредување, промена или заштита на личното име на државјаните на Република Северна Македонија.

Прогласување на исчезнато лице за умрено

Член 128

Судот на Република Северна Македонија е надлежен и за прогласување на исчезнат државјанин на Република Северна Македонија за умрен.

Исклучива меѓународна надлежност за споровите за основање, престанок и статусни промени на правни лица

Член 129

Судот на Република Северна Македонија исклучиво е надлежен за спорови за основање, престанок и статусни промени на трговско друштво, на друго правно лице или на здружение на физички или правни лица, како и за споровите кои се однесуваат на полноважноста на одлуките на нивните органи, ако друштвото, другото правно лице или здружението има седиште во Република Северна Македонија.

Исклучива меѓународна надлежност за споровите во врска со полноважност на уписот во јавни регистри

Член 130

Судот на Република Северна Македонија исклучиво е надлежен за споровите во врска со полноважноста на уписот во јавните регистри кои се водат во Република Северна Македонија.

2. Семејно - правни односи

Брачни и брачно - имотни спорови

Член 131

(1) Надлежност на судот на Република Северна Македонија постои во споровите заради утврдување на постоење или непостоење на брак, поништување на брак или развод на брак (брачни спорови) и ако:

1) еден од брачните другари е државјанин на Република Северна Македонија во времето на поведување на постапката или бил државјанин на Република Македонија во времето на склучување на бракот или

2) брачните другари имаат вообичаено престојувалиште во Република Македонија во времето на поведување на постапката или

3) едниот брачен другар е лице без државјанство кое има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија во времето на поведување на постапката или

4) последното заедничко вообичаено престојувалиште на брачните другари било во Република Северна Македонија, а едниот од нив се уште има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија во времето на поведување на постапката или

5) тужителот има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија во траење од најмалку една година непосредно пред поведувањето на постапката.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член, се однесува и на надлежноста на судот на Република Северна Македонија за спорови од брачно - имотните односи.

Утврдување на татковство или мајчинство

Член 132

(1) Во споровите за утврдување или оспорување на татковство или мајчинство, надлежност на судот на Република Северна Македонија постои и ако:

1) детето или лицето чие татковство односно мајчинство се утврдува или оспорува е државјанин на Република Северна Македонија или

2) детето или лицето чие татковство односно мајчинство се утврдува или оспорува има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија.

Спорови за чување, подигање и воспитување на деца кои се под родителска грижа

Член 133

Во споровите за чување, подигање и воспитување на деца кои се под родителска грижа, надлежност на суд или друг орган на Република Северна Македонија постои и ако:

1) детето е државјанин на Република Северна Македонија или

2) детето има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија или

3) детето чие вообичаено престојувалиште не може да се утврди или е бегалец или меѓународно раселено лице поради настани во државата на неговото вообичаено престојувалиште, се наоѓа на територијата на Република Северна Македонија.

Меѓународна надлежност за давање на дозвола за стапување во брак на малолетник

Член 134

За давање на дозвола за стапување во брак на малолетник, надлежност на судот на Република Северна Македонија постои и ако подносителот на барањето е државјанин на Република Северна Македонија, однос-

но ако еден од подносителите на барањето е државјанин на Република Северна Македонија, без оглед на тоа каде лицата, кои сакаат да стапат во брак, имаат живеалиште.

Издржување

Член 135

Во спорови за издржување судот на Република Северна Македонија е надлежен и ако:

1) доверителот на издржувањето има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија; или

2) за издржувањето се решава во брачен спор, спор за утврдување на татковство или мајчинство или спор за односи меѓу родители и деца кој се води пред судот на Република Северна Македонија.

Посвојување

Член 136

(1) Органот на Република Северна Македонија е надлежен да одлучува за посвојување и за престанок на посвојувањето ако барем еден од посвоителите или посвоеникот е државјанин на Република Северна Македонија или има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија, во времето на поведување на постапката за посвојување.

(2) Ако посвоеникот е државјанин на Република Северна Македонија и има вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија во времето на поведувањето на постапката за посвојување, надлежноста на органот на Република Северна Македонија за работите од ставот (1) на овој член е исклучива.

3. Наследување

Општо правило

Член 137

Судот на Република Северна Македонија е надлежен за расправање на целокупната оставина, ако оставителот имал живеалиште или вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија во времето на смртта.

Надлежност според местото на наоѓање на оставината

Член 138

Судот на Република Северна Македонија е надлежен за расправање на оставината и кога оставителот во времето на смртта немал живалиште или вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија, доколку еден дел или целата оставина се наоѓа во Република Северна Македонија и ако:

1) правото на Република Северна Македонија е избрано како меродавно право за расправање на оставината од страна на оставителот во согласност со членот 52 од овој закон или

2) оставителот во времето на смртта бил државјанин на Република Северна Македонија или

3) примената на овој член се однесува само на таа оставина.

Надлежност за спорови од наследно - правни односи и за наследно - правни спорови во врска со располагање на имот за време на живот

Член 139

Одредбите од членовите 137 и 138 од овој закон се однесуваат и на надлежноста од наследно - правни односи и за наследно - правни спорови во врска со располагање на имот за време на животот.

Избор на надлежност

Член 140

Судот на Република Северна Македонија ќе биде надлежен и за расправање на оставината која не се наоѓа во Република Северна Македонија, доколку оставителот во своето располагање за случај на смрт го избрал правото на Република Северна Македонија како меродавно за расправање на оставината.

4. Стварни права

Стварни права на недвижности

Член 141

(1) Судот на Република Северна Македонија е исклучиво надлежен за спорови за стварни права на недвижности, вклучително и за спорови настанати од закуп на недвижности, ако недвижноста се наоѓа во Република Северна Македонија.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, судот на Република Северна Македонија не е исклучиво надлежен за споровите за краткорочен закуп на недвижност која се наоѓа во Република Северна Македонија, за привремена приватна употреба во период кој не е подолг од шест последователни месеци, под услов закупецот да е физичко лице и сопственикот на недвижноста и закупецот да имаат живеалиште во иста држава.

Ставрни права на движни ствари

Член 142

Судот на Република Северна Македонија е надлежен и за спорови за стварни права на движни ствари, ако движната ствар се наоѓа во Република Северна Македонија во моментот на поведување на постапката.

Спорови во врска со воздухоплов или брод

Член 143

(1) Судот на Република Северна Македонија е надлежен во споровите за стварните права на воздухоплов или брод и во спорови од закуп на воздухоплов или брод, и ако на територијата на Република Северна Македонија се води регистерот во кој воздухопловот, односно бродот е запишан.

(2) Судот на Република Северна Македонија е надлежен во споровите за смеќавање на владение на воздухоплов или брод од ставот (1) на овој член и ако на територијата на Република Северна Македонија се води регистерот во кој е впишан воздухполовот, односно бродот или кога на територијата на Република Северна Македонија настанало смеќавањето.

5. Права од интелектуална сопственост

Исклучива меѓународна надлежност за споровите во врска со пријавувањето и полноважноста на правата од индустриска сопственост

Член 144

Судот на Република Северна Македонија исклучиво е надлежен за споровите во врска со пријавувањето и полноважноста на патент, стоковен или услужен жиг, индустриски примерок и модел или други права од индустриска сопственост кои мораат да се депонираат или регистрираат, независно од тоа дали прашањето е покренато во тужба или како дел од одбраната во постапката, доколку во Република Северна Македонија:

1) била поднесена пријавата за депонирање или за регистрација на тоа право или

2) било извршено депонирање или регистрација на тоа право или

3) врз основа на ратификуван меѓународен договор се смета дека е извршено депонирањето или регистрирањето на тоа право.

6. Договорни и вондоговорни односи

Надлежност според место на исполнување на обврската

Член 145

(1) Судот на Република Северна Македонија е надлежен за спорови од договорни односи и кога предмет на спорот е обврска која треба, односно која би требало да се исполни во Република Северна Македонија.

(2) Ако странките не се договориле поинаку, се смета дека местото на исполнување на обврската од ставот (1) на овој член е во Република Северна Македонија ако:

1) за договор за продажба на стока, согласно со договорот стоката била испорачана или требало да биде испорачана во Република Северна Македонија;

2) за договор за давање на услуги, согласно со договорот услугата била дадена или требало да биде дадена во Република Северна Македонија.

Потрошувачки договори

Член 146

(1) Судот на Република Северна Македонија е надлежен и за споровите во кои потрошувачот го тужи трговецот, ако потрошувачот има живеалиште во Република Северна Македонија.

(2) За споровите од потрошувачки договори во кои трговецот е тужител, а потрошувачот е тужен, судот на Република Северна Македонија е исклучиво надлежен ако потрошувачот има живеалиште во Република Северна Македонија.

(3) Од одредбата од ставот (2) на овој член може да се отстапи единствено врз основа на спогодба за надлежност која:

1) е склучена по настанувањето на спорот или

2) му овозможува на потрошувачот кој нема живеалиште во Република Македонија да покрене постапка пред суд на Република Северна Македонија или

3) е склучена помеѓу потрошувачот и трговецот, при што во времето на склучувањето на договорот двете страни имале живеалиште или вообичаено престојувалиште во иста држава и која предвидува надлежност на судот на таа држава, под услов таквата спогодба да не е спротивна на правото на таа држава.

(4) Одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член се однесуваат само на спорови настанати од:

1) договор за продажба на стока со плаќање на рати;

2) договор за заем кој се враќа на рати или кој било друг облик на кредит одобрен заради финансирање на продажба на стоки;

3) секој друг случај во кој договорот е склучен со лице кое врши трговска или професионална дејност во Република Северна Македонија или кое ја насочува таквата дејност кон Република Северна Македонија или кон повеќе држави меѓу кои е и Република Северна Македонија, а договорот влегува во рамките на таквата дејност.

(5) Одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член не се применуваат на договорите за превоз, освен на договорите со кои за единствена цена се дава комбинирана услуга на патување и сместување.

Индивидуални договори за вработување

Член 147

(1) За споровите поведени од работите против работодавачот, а кои произлегуваат од индивидуалниот договор за вработување, судот на Република Северна Македонија е надлежен и ако:

1) работникот вообичаено ја врши својата работа во Република Северна Македонија или вообичаено ја вршел својата работа во Република Северна Македонија или

2) работникот вообичаено ја врши својата работа од Република Северна Македонија, или вообичаено ја вршел својата работа од Република Северна Македонија или

3) деловната единица на работодавецот која го ангажирала работникот се наоѓа или се наоѓала во Република Северна Македонија, а работникот вообичаено не ја извршува или не ја извршувал работата само во една држава.

(2) За споровите од индивидуален договор за вработување во кои работодавачот е тужител, а работникот е тужен, судот на Република Северна Македонија е исклучиво надлежен ако работникот има живеалиште во Република Северна Македонија.

(3) Од одредбата од ставот (2) на овој член може да се отстапи единствено врз основа на спогодба за надлежност која:

1) е склучена по настанување на спорот или

2) му овозможува на работникот кој нема живеалиште во Република Македонија, да покрене постапка пред суд на Република Северна Македонија.

Вондоговорни обврски

Член 148

(1) Судот на Република Северна Македонија е надлежен во спорови од вондоговорни обврски и ако во Република Северна Македонија се случил или можел да се случи настанот од кој произлегува штетата.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член ќе се применува и во споровите против осигурително друштво заради надомест на штета на трети лица по основ на прописите за непосредна одговорност на осигурителот, како и во споровите за регресни барања по основ на надомест на штета против регресни должници.

Надлежност врз основа на местото на работа на подружница, застапништво или друга деловна единица

Член 149

Судот на Република Северна Македонија е надлежен и за спорови кои произлегуваат од работа на подружница, застапништво или друга деловна единица на туженият, која се наоѓа во Република Северна Македонија, кога туженият нема седиште во Република Северна Македонија.

Меѓународна надлежност врз основа на имот на туженият

Член 150

Ако на територијата на Република Северна Македонија се наоѓа некој имот на туженият, судот на Република Северна Македонија, исто така е надлежен и тогаш кога тужителот има живеалиште, односно седиште во Република Северна Македонија, ако тужителот стори веројатно дека од тој имот ќе биде можно да се исполни пресудата.

ГЛАВА II

Други одредби за постапката со странски елемент

Меродавно право за постапката

Член 151

На постапката во работи со меѓународен елемент која се води пред судот или друг орган на Република Северна Македонија се применува правото на Република Северна Македонија.

Странечка и парнична способност

Член 152

(1) За странечката и парничната способност на физичко лице меродавно е правото на државата чиј државјанин е тоа.

(2) Ако странскиот државјанин не е парнично способен според одредбата од ставот (1) на овој член, а парнично е способен според правото на Република Северна Македонија, самиот може да презема дејствија во постапката.

(3) Законскиот застапник на странскиот државјанин од ставот (2) на овој член може да презема дејствија во постапката само додека тој странски државјанин не изјави дека самиот го презема водењето на постапката.

(4) За странечката способност на странско правно лице меродавно е правото предвидено во членовите 21 и 22 од овој закон.

Обврска за обезбедување на парничните трошоци (cautio iudicatum solvi)

Член 153

(1) Кога лице без државјанство кое нема живеалиште во Република Северна Македонија, странски државјанин или правно лице кое не е запишано во регистерот на Република Северна Македонија поведува парница пред суд на Република Северна Македонија, е должен на туженият, по негово барање да му ги обезбеди парничните трошоци.

(2) Туженият е должен барањето од ставот (1) на овој член да го стави најдоцна на подготвително рочиште, а ако подготвителното рочиште не е одржано - на првото рочиште за главна расправа пред да се впушти во расправање за главната работа, односно штом сознал дека постојат претпоставки за барање на обезбедување.

(3) Обезбедувањето на парничните трошоци се дава во пари, но судот може да одобри обезбедувањето да се дава и на друг начин.

Ослободување од обврската за обезбедување на парничните трошоци

Член 154

(1) Туженият нема право на обезбедување на парничните трошоци, ако:

1) во државата чиј државјанин е тужителот, државјаните на Република Македонија не се должни да даваат обезбедување;

2) тужителот ужива право на азил во Република Северна Македонија;

3) тужбеното барање се однесува на побарување на тужителот од неговиот работен однос во Република Северна Македонија;

4) во прашање се брачни спорови или спорови за утврдување или оспорување на татковство или мајчинство и ако е во прашање законско издржување и

5) во прашање е менична или чековна тужба, противтужба или издавање на платен налог.

(2) Во случај на сомневање дали државјаните на Република Северна Македонија, во смисла на ставот (1) точка 1) на овој член, се должни да дадат обезбедување во државата чиј државјанин е тужителот, објаснување дава органот на државната управа надлежен за работите на правдата.

Решение за обезбедување на парничните трошоци

Член 155

(1) Судот во решението со кое се усвојува барањето за обезбедување на парничните трошоци ќе го определи износот на обезбедувањето и рокот во кој обезбедувањето мора да се даде, а тужителот ќе го предупреди на последиците што законот ги предвидува ако не биде докажано дека обезбедувањето е дадено во определениот рок.

(2) Ако тужителот во определениот рок не докаже дека дал обезбедување на парничните трошоци ќе се смета дека тужбата е повлечена, односно дека тужителот се откажал од правниот лек ако барањето за обезбедување е ставено дури во постапката по повод правниот лек.

(3) Туженият кој навреме ставил барање тужителот да му ги обезбеди парничните трошоци, не е должен да ја продолжи постапката во главната работа се додека правосилно не се одлучи за неговото барање, а ако барањето биде усвоено - додека тужителот не положи обезбедување.

(4) Ако судот го одбие барањето за обезбедување на парничните трошоци, може да се одлучи постапката да продолжи и пред решението за одбивање да стане правосилно.

Ослободување од плаќање на парничните трошоци

Член 156

Странските државјани имаат право на ослободување од плаќање на парничните трошоци под исти услови како и државјаните на Република Северна Македонија.

ДЕЛ ЧЕТВРТИ

ПРИЗНАВАЊЕ И ИЗВРШУВАЊЕ НА СТРАНСКИ СУДСКИ ОДЛУКИ

ГЛАВА I

Поим

Странска судска одлука

Член 157

(1) Како странска судска одлука се смета одлука на суд на странска држава.

(2) Како странска судска одлука во смисла на ставот (1) на овој член се смета и порамнувањето склучено пред суд (судско порамнување).

(3) Како странска судска одлука се смета и одлуката на друг орган што во државата во која е донесена е изедначена со судска одлука, односно со судско порамнување, ако со неа се регулираат односите предвидени во членот 1 од овој закон.

Признавање

Член 158

Странска судска одлука се изедначува со одлука на суд на Република Северна Македонија и произведува правно дејство во Република Северна Македонија само ако ја признае судот на Република Северна Македонија.

ГЛАВА II

Претпоставки за признавање и извршување

Оддел 1

Претпоставки за кои судот внимава по службена должност

Потврда за правосилност и извршност

Член 159

(1) Подносителот на барањето за признавање на странска судска одлука е должен кон предлогот за признавање на странската судска одлука, да ја приложи странската судска одлука во оригинал или заверен препис и да приложи потврда од надлежниот странски суд, односно друг орган за правосилноста на одлуката според правото на државата во која е донесена.

(2) Ако со барањето за признавање на странската судска одлука се бара и признавање на нејзината извршност, подносителот на барањето за признавање на таа странска судска одлука, покрај потврдата од ставот (1) на овој член треба да поднесе и потврда за извршноста на таа одлука според правото на државата во која е донесена.

(3) Ако оригиналот на странската судска одлука или нејзиниот заверен препис не се составени на јазикот кој е во службена употреба пред судот пред кој се поведува постапката за признавање на таа одлука, странката што бара признавање на одлуката мора да поднесе и заверен превод на странската судска одлука на јазикот кој е во службена употреба пред тој суд.

Исклучива надлежност на суд на Република Северна Македонија

Член 160

Странска судска одлука нема да се признае ако во односната работа постои исклучива надлежност на суд или на друг орган на Република Северна Македонија, освен доколку со овој закон на странките им е дозволено да поведат постапка пред странски суд за одреден спор за кој е предвидена исклучива надлежност на суд на Република Северна Македонија.

Прекумерна надлежност на странски суд

Член 161

Странската судска одлука нема да се признае ако странскиот суд својата надлежност ја засновал на околности кои со овој или со друг закон не се предвидени за засновање на надлежност на суд или друг орган на Република Северна Македонија за решавање на работа со меѓународен елемент од ист вид.

Правосилна одлука во истата работа меѓу истите странки

Член 162

(1) Странската судска одлука нема да се признае ако во истата работа суд или друг орган на Република Северна Македонија донел правосилна одлука или ако во Република Северна Македонија е признаена некоја друга странска судска одлука што е донесена во истата работа и меѓу истите странки.

(2) Судот ќе запре со признавањето на странската судска одлука ако пред суд на Република Северна Македонија е во тек порано поведена парница во истата работа и меѓу истите странки и тоа до правосилното завршување на таа парница.

Повреда на јавниот поредок

Член 163

Странската судска одлука нема да се признае, ако дејството на нејзиното признавање очигледно е во спротивност со јавниот поредок на Република Северна Македонија.

Оддел 2

Претпоставки за кои судот внимава по приговор на странките

Непочитување на правото на одбрана

Член 164

Судот на Република Северна Македонија ќе го одбие признавањето на странската судска одлука, ако една од странките докаже дека:

1) поради неправилности во постапката, не можела да ги истакнува своите средства за одбрана или

2) поканата, тужбата или решението со кое е започната постапката не и биле лично доставени, односно дека воопшто немало ниту обид за лична достава, освен ако на кој и да било начин се впуштила во расправање за главната работа во првостепената постапка или

3) не и било оставено доволно време за подготвување на својата одбрана од моментот на доставување на тужбата до закажувањето на расправа.

ГЛАВА III

Постапка за признавање на странски судски одлуки

Поведување на постапката

Член 165

(1) Постапката за признавање на странска судска одлука се поведува со предлог.

(2) Судот до кој е поднесен предлогот за признавање на странска судска одлука ќе се ограничи на тоа да испита дали се исполнети претпоставките од членовите 159 до 163 од овој закон.

(3) Признавање на странска судска одлука во работи што се однесуваат на личната состојба (статус), може да бара секој кој за тоа има правен интерес.

Надлежен суд

Член 166

(1) За признавањето на странска судска одлука одлучува судија поединец на основниот суд.

(2) За признавањето на странска судска одлука месно е надлежен секој стварно надлежен суд.

Признавање на странска судска одлука како претходно прашање во постапката

Член 167

Ако за признавањето на странската судска одлука не е донесено посебно решение, секој суд може за признавање на таа одлука да решава во постапката како за претходно прашање, но само со дејство за таа постапка.

Тек на постапката по предлог за признавање

Член 168

(1) Ако судот до кој е поднесен предлогот за признавање на странската судска одлука утврди дека нема пречки за признавање, ќе донесе решение за признавање на странската судска одлука.

(2) Судот ќе го достави решението за признавање на странската судска одлука на спротивната странка, односно на другите учесници во постапката во која странската судска одлука била донесена и ќе ги поучи дека против решението за признавање можат да поднесат приговор во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(3) Без оглед на одредбите од ставот (2) на овој член, судот нема да го достави на спротивната странка решението за признавање на странската судска одлука со која е одлучено единствено за развод на брак, ако лицето кое го бара признавањето е државјанин на Република Северна Македонија, а спротивната странка не е државјанин на Република Северна Македонија и нема живеалиште, односно вообичаено престојувалиште во Република Северна Македонија.

Постапка по приговор против решение за признавање на странска судска одлука

Член 169

По приговорот против решението за признавање на странска судска одлука од член 168 од овој закон, одлучува судот кој го донел решението за признавање, во состав од тројца судии. Судот одлучува по приговорот по одржано рочиште.

Жалба

Член 170

Против решението со кое судот го одбил предлогот за признавање и против решението по приговорот од членот 169 од овој закон, дозволена е жалба до надлежниот апелационен суд во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката.

Трошоци на постапката

Член 171

За трошоците на постапката за признавање на странската судска одлука, судот одлучува според правилата кои би се применувале во случај кога за истата работа би одлучувал судот или друг орган на Република Северна Македонија.

Примена на правилата на вонпарничната постапка

Член 172

Одредбите од вонпарничната постапка соодветно се применуваат на постапката на признавање на странски судски одлуки, доколку со оваа глава поинаку не е определено.

Извршување на странска судска одлука

Член 173

Странската судска одлука која судот на Република Северна Македонија ја признал во постапката предвидена во членовите од 165 до 171 од овој закон, се извршува според законите на Република Северна Македонија кои го уредуваат извршувањето.

Примена на правилата за постапката и на признавањето на странски арбитражни одлуки

Член 174

Одредбите од членовите 165 до 171 од овој закон, се применуваат и на постапката за признавање на странски арбитражни одлуки.

ДЕЛ ПЕТТИ

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Склучување брак пред овластено конзуларно или дипломатско претставништво на Република Северна Македонија во странство

Член 175

(1) Државјаните на Република Северна Македонија можат во странство да склучат брак пред овластено конзуларно претставништво или пред дипломатско претставништво на Република Северна Македонија што врши конзуларно-правни работи, ако на тоа не се противи државата во која се наоѓа претставништвото на Република Северна Македонија или ако тоа е предвидено со ратификуван меѓународен договор.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за надворешни работи ги определува претставништвата на Република Северна Македонија пред кои можат да се склучуваат бракови во странство меѓу државјани на Република Северна Македонија.

Вршење на работите на старателството за државјаните на Република Северна Македонија кои се наоѓаат во странство

Член 176

Работите на старателството за државјаните на Република Северна Македонија кои се наоѓаат во странство ги врши конзуларното претставништво или дипломатското претставништво на Република Северна Македонија, ако на тоа не се противи државата во која се наоѓа претставништвото на Република Северна Македонија или ако е тоа предвидено со ратификуван меѓународен договор.

Составување на тестамент на државјанин на Република Северна Македонија во странство

Член 177

Конзуларното претставништво или дипломатското претставништво на Република Северна Македонија што врши конзуларно-правни работи може да му состави тестамент на државјанин на Република Северна Македонија во странство, според одредбите што важат за составување на судски тестамент.

Заверка на потписи, ракописи и преписи од страна на конзуларните или дипломатските претставништва на Република Северна Македонија во странство

Член 178

(1) Конзуларните претставништва на Република Северна Македонија или дипломатските претставништва на Република Северна Македонија во странство што вр-

шат конзуларно-правни работи можат да вршат заверка на потписи, ракописи и преписи во согласност со ратификуваните меѓународни договори и прописите на земјата на приемот.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за надворешни работи го определува вршењето на работите од ставот (1) на овој член.

Уверение за прописите што важат или што важеле во Република Северна Македонија

Член 179

(1) Уверение за прописите што важат или што важеле во Република Северна Македонија, заради нивна употреба пред органите на странска држава, издава органот на државната управа надлежен за работите на правдата.

(2) Во уверението од ставот (1) на овој член се наведува називот на прописот, датумот кога е донесен односно кога престанал да важи и дословниот текст на соодветните одредби на тој пропис.

ДЕЛ ШЕСТИ

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Важење на овој закон

Член 180

(1) Одредбите на овој закон за определување на меродавното право нема да се применуваат на односите кои настанале пред денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Ако пред денот на влегувањето во сила на овој закон е донесена првостепена пресуда или решение со кое постапката пред првостепениот суд е завршена, натамошната постапка ќе се спроведе според дотогашните прописи за надлежноста и постапката во работите со меѓународен елемент и одредбите за признавањето на странските судски одлуки.

(3) Ако по денот на влегувањето во сила на овој закон биде укината првостепената одлука од ставот (2) на овој член, натамошната постапка ќе се спроведе според одредбите за надлежноста и постапката во работите со меѓународен елемент и одредбите за признавањето на странските судски одлуки на овој закон.

Член 181

Одредбите на членовите 27, 28, 29, 30, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105 и 106 од овој закон важат до пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Престанок на важењето на законите

Член 182

Со денот на започнувањето на примената на овој закон, престанува да важи Законот за меѓународно приватно право („Службен весник на Република Македонија“ број 87/2007 и 156/10).

Влегување во сила на овој закон

Член 183

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR TË DREJTËN NDËRKOMBËTARE PRIVATE(*)

PJESA E PARË

DISPOZITA THEMELORE

Rajoni i zbatimit

Neni 1

Ky ligj përmban rregulla për përcaktimin e të drejtës meritore të marrëdhënieve private juridike me element ndërkombëtar, rregulla për kompetencën e gjykatave dhe organeve tjera për diskutimin e atyre marrëdhënieve dhe rregulla për procedurën, si dhe rregulla për njohjen dhe zbatimin e vendimeve gjyqësore të huaja dhe të organeve tjera.

Përparësi e marrëveshjeve ndërkombëtare

Neni 2

Dispozitat e këtij ligji nuk zbatohen në raportet nga neni 1 i këtij ligji, nëse janë rregulluar me marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuara.

Plotësimi i zbrazëtirave juridike

Neni 3

Nëse ky ligj nuk përmban dispozita për të drejtën e të drejtës meritore për ndonjë marrëdhënie nga neni 1 i këtij ligji, në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat e këtij ligji dhe parimet e të drejtës ndërkombëtare private.

Persona me më shumë shtetësi

Neni 4

(1) Për përcaktimin e shtetësisë së personit fizik meritore është e drejta e atij shteti për shtetësinë e të cilit bëhet fjalë.

(2) Nëse personi i cili është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut ka shtetësi edhe të ndonjë shteti tjetër, për zbatimin e këtij ligji konsiderohet se ka shtetësi vetëm të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

---

* Me këtë ligj bëhet harmonizimi i rregullativave:

(*) Rregullativa e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit numër 1215/2012 për kompetencën dhe pranimin dhe zbatimin e vendimeve gjyqësore në punët civile dhe tregtare (Bruksel I - (novelë), nga 12.12.2012 CELEX 32012R1215 ; Rregullativa e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit numër 864/2007 për të drejtën meritore për obligimet jashtëkontraktuese, nga 31.07.2007 (Romë II) CELEX 320007R0864 ; Rregullativa e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit numër 593/2008 për të drejtën meritore për obligimet kontraktuese, nga 17.06.2008 (Romë I) CELEX 32008 R0593; Rregullativa e Këshillit numër 2201/2003 për kompetencën dhe pranimin dhe realizimin e vendimeve në punët martesore dhe punët e përgjegjësisë prindërore me të cilën shfuqizohet Rregullativa e Këshillit numër numër 1347/2000 në punët të cilat kanë të bëjnë me kujdesin nga 23 nëntor 2003 nga 27.11.2003 (Bruksel II bis) CELEX 32003R2201 ; Rregullativa e Këshillit numër 4/2009 për kompetencën dhe pranimin dhe realizimin e vendimeve dhe bashkëpunimit në punët e lidhura me obligimet për kujsedin, nga 18.12.2008 CELEX 32009R0004; Rregullativa e Këshillit numër 1259/2010 për implementimin e bashkëpunimit të rajonit të të drejtës meritore për divorcin dhe ndarjen ligjore, nga 20.12.2010 (Romë III) CELEX 32010R1259 dhe Rregullativa e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit numër 650/2012 nga 4.07.2012 për kompetencën, të drejtën meritore, pranimin dhe zbatimin e vendimeve dhe pranimin dhe realizimin e instrumenteve autentike në çështjet e trashëgimisë dhe për krijimin e Certifikatës Evropiane për trashëgim, nga 04.07.2012 CELEX 32012R0650 ;

(3) Nëse personi i cili nuk është shtetas i Republikës së Maqedonisë ka dy ose më shumë shtetësi të huaja, për zbatimin e këtij ligji konsiderohet se ka shtetësi të atij shteti shtetas i të cilit është dhe në të cilin ka vendqëndrim të zakonshëm.

(4) Nëse personi nga paragrafi (3) i këtij neni nuk ka vendqëndrim të zakonshëm në asnjë nga shtetet shtetas i të cilëve është, për zbatimin e këtij ligji konsiderohet se ka shtetësi të atij shteti shtetas i të cilit është dhe me të cilin është në lidhje më të ngushtë.

Persona pa shtetësi dhe refugjatë

Neni 5

(1) Nëse personi nuk ka shtetësi ose shtetësia e tij nuk mund të përcaktohet, e drejta meritore përcaktohet sipas vendqëndrimit të tij të zakonshëm.

(2) Nëse personi ka status të refugjatit e drejta meritore caktohet sipas vendqëndrimit të tij të zakonshëm.

(3) Nëse personat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni nuk kanë vendqëndrim të zakonshëm ose ajo nuk mund të përcaktohet, e drejta meritore caktohet sipas vendqëndrimit të tyre.

Vendqëndrim i zakonshëm

Neni 6

(1) Për zbatimin e këtij ligji si vendqëndrim i zakonshëm i personit fizik konsiderohet vendi në të cilin personi ka vendosur qendër të përhershme të aktiviteteve jetësore, me ç'rast nuk është e domosdoshme të plotësohet çfarë do qoftë formaliteti lidhur me paraqitjen ose marrjen e lejes për qëndrim nga organet shtetërore kompetente. Gjatë caktimit të atij vendi veçanërisht duhet të merren parasysh rrethanat me karakter personal ose profesional, të cilat dalin nga lidhjet e përhershme të personit me atë vend ose nga qëllimi të krijojë lidhje të atilla.

(2) Për qëndrimin e zakonshëm të personave fizikë të cilët kryejnë veprimtari tregtare, për raportet nga seksioni i gjashtë dhe shtatë zbatohen dispozitat nga nenet 75 dhe 87 të këtij ligji.

PJESA E DYTË

E DREJTA MERITORE

KREU I

Dispozita të përgjithshme

Kthimi dhe dërgimi

Neni 7

(1) Nëse sipas dispozitave të këtij ligji do të duhej të zbatohet e drejta e shtetit të huaj, merren parasysh rregullat e tij për caktimin e të drejtës meritore.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet në:

1) pozitë juridike të personave juridikë;
2) divorci i martesës;
3) regjimi martesor-pronësor;
4) forma e veprave juridike;
5) zgjedhja e të drejtës meritore;
6) mbështetja;
7) marrëdhëniet kontraktuese;
8) marrëdhëniet jashtë-kontraktuese.

(3) Nëse rregullat e shtetit të huaj për caktimin e të drejtës meritore kthehen në të drejtën e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose shtetit të tretë, do të zbatohet e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut, përkatësisht e drejta e shtetit të tretë, duke mos i marrë parasysh rregullat për caktimin e të drejtës meritore.

Shtete me rendin juridik jounik

Neni 8

(1) Nëse është meritore e drejta e shtetit rendi juridik i të cilit nuk është unik, ndërsa rregullat e këtij ligji na udhëzojnë për rajon juridik të caktuar në atë shtet, e drejta meritore caktohet sipas rregullave të atij rendi juridik.

(2) Nëse në mënyrën e paraparë në paragrafin (1) të këtij neni nuk është e mundur të përcaktohet cila e drejtë është meritore nga shteti rendi juridik i të cilit nuk është unik, meritore është e drejta e rajonit në atë shtet me të cilin ekziston lidhja më e ngushtë.

Përcaktimi i përmbajtjes të së drejtës së huaj

Neni 9

(1) Gjykata ose organ tjetër me i caktuar me ligj me detyrë zyrtare do ta caktojë përmbajtjen e të drejtës meritore të huaj.

(2) Organi nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton përmbajtjen e të drejtës së huaj në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare, ndërsa mund të kërkojë edhe njoftim për përmbajtjen e të drejtës meritore të huaj nga organi i administratës shtetërore kompetent për punët e drejtësisë.

(3) Palët në procedurë mund të parashtrojnë edhe dokument publik ose mendim të ekspertëve për përmbajtjen e të drejtës së huaj, e cila nuk është obliguese për gjykatën.

(4) Nëse në rast të caktuar përmbajtja e të drejtës së huaj nuk është e mundur të përcaktohet në ndonjë nga mënyrat me paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, zbatohet e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Interpretimi dhe zbatimi i të drejtës së huaj

Neni 10

(1) E drejta e shtetit të huaj interpretohet dhe zbatohet sipas kuptimit të sistemit juridik të cilit i takon.

(2) Moszbatimi ose zbatimi i gabuar i të drejtës së huaj paraqet bazë për parashtrimin e mjetit juridik.

Klauzola e përgjithshme për shmangie

Neni 11

(1) E drejta në të cilën udhëzojnë dispozitat e këtij ligji, me përjashtim, nuk do të zbatohet, nëse duke marrë parasysh të gjithë rrethanat është evidente se raporti me atë të drejtë nuk ka lidhje më të rëndësishme, ndërsa ekziston lidhje esenciale më të ngushtë me ndonjë të drejtë tjetër.

(2) Në rast kur janë plotësuar kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet e drejta e shtetit me të cilin raporti është në lidhje esenciale më të ngushtë.

(3) Dispozitat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, nuk zbatohen në rast kur palët kanë zgjedhur të drejtë.

Rendi publik

Neni 12

E drejta e shtetit të huaj nuk zbatohet nëse pasojat nga zbatimi i tij do të ishin qartë në kundërshtim me rendin publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Norma me zbatim të drejtpërdrejtë

Neni 13

(1) Normat e të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut zbatimi i të cilave konsiderohet posaçërisht i rëndësishëm për mbrojtjen e interesit publik, siç është

sistemi politik, shoqërorë ose ekonomik të dhtetit, zbatohen në të gjitha rastet me të cilat ato norma kanë të bëjnë, pa marrë parasysh të drejtën e cila është meritore.

(2) Me përjashtim gjykata mund t'i marrë parasysh edhe normat me zbatim të drejtpërdrejtë të shtetit tjetër me të cilin raporti është ngushtë i lidhur. Gjatë vendimmarrjes nëse do t'i zbatojë këto dispozita, gjykata do ta vlerësojë natyrën dhe qëllimin e tyre, si dhe pasojat nga zbatimi i tyre përkatësisht moszbatimi.

Kualifikimi

Neni 14

(1)Kur përcaktimi i të drejtës meritore varet nga kualifikimi i elementeve esenciale ose raporteve, ai kualifikim bëhet sipas të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Kur institut juridik i dhënë është i panjohur në të drejtën e Republikës së Maqedonisë dhe i njëjti nuk mund të jetë i caktuar nëpërmjet interpretimit të të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, e drejta e huaj në të cilën është rregulluar ai institut juridik do të merret parasysh gjatë kualifikimit të tij.

KREU II

Dispozita të veçanta për përcaktimin e të drejtës meritore

Pjesa 1

Marrëdhënie statusore

1. Persona fizikë

Aftësi juridike

Neni 15

Për aftësinë juridike të personit fizik, meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është ai person.

Aftësi afariste

Neni 16

(1)Për aftësinë afariste të personit fizik, meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është ai person.

(2) Nëse marrëveshja është lidhur ndërmjet personave të cilët gjenden në shtetin e njëjtë, personi i cili sipas të drejtës së atij shteti është i aftë në mënyrë afariste nuk mund të thirret në paaftësinë s tij afariste sipas të drejtës të ndonjë shteti tjetër, përveç nëse pala tjetër kontraktuese në kohën e lidhjes së marrëveshjes e ka ditur për paaftësinë afariste të personit ose nga pakujdesia e skajshme nuk e ka ditur për paaftësinë afariste të personit.

(3) Dispozita e paragrafit (2) të këtij neni nuk zbatohet në veprat juridike nga marrëdhëniet familjare dhe trashëguese, si dhe në pjesët juridike të cilat kanë të bëjnë me të drejtat reale të patundshmërive të cilat gjenden në shtet tjetër, ndërsa jo në shtetin në të cilin është lidhur vepra juridike.

Aftësia afariste e personit fizik i cili kryen veprimtari tregtare

Neni 17

Për aftësinë afariste të personit fizik që të kryejë veprimtari tregtare pa themelim të personit juridik meritore është e drejta e shtetit në të cilën ai person është regjistruar si tregtar. Nëse regjistrimi nuk është i nevojshëm, meritore është e drejta e atij shteti në të cilin personi fizik ka vend kryesor të punës.

Kujdestaria dhe masa mbrojtëse të përkoshme

Neni 18

(1)Për vendosje nën kujdestari dhe për ndërprerje të kujdestarisë, si dhe për marrëdhëniet ndërmjet kujdestarit dhe personit nën kujdestari (të mbrojturit) meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është personi nën kujdestari.

(2) Masa mbrojtëse të përkohshme ndaj shtetasit të huaj dhe ndaj personit pa shtetësi të cilët gjenden në Republikën e Maqedonisë së Veriut caktohen sipas të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe zgjatin derisa shteti kompetent nuk merr vendim dhe nuk ndërmerr masa të nevojshme.

(3) Dispozita nga paragrafi (2) i këtij neni zbatohet edhe në drejtim të mbrojtjes së pronës të shtetasit të huaj që nuk është i pranishëm dhe të personit pa shtetësi që gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Shpallja e personit të zhdukur si të vdekur

Neni 19

Për shpalljen e personit të zhdukur si të vdekur, meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit ka qenë ai person gjatë kohës së zhdukjes.

Emri personal

Neni 20

(1) Për përcaktimin ose ndryshimin e emrit të personit fizik, meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është ai person.

(2) Veprimi i ndryshimit të shtetësisë së emrit personal caktohet sipas të drejtës së shtetit të cilën shtetësi e ka fituar personi. Nëse personi është pa shtetësi, veprimi i ndryshimit të vendqëndrimit të zakonshëm të emrit personal caktohet sipas të drejtës së shtetit në të cilin personi ka vendqëndrim të ri të zakonshëm.

(3) Për mbrojtjen e emrit personal meritore është e drejta e caktuar në bazë të rregullave nga pjesa e shtatë dhe e tetë nga ky kapitull, të këtij ligji.

(4) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, me kërkesë të personit fizik i cili ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut, për caktimin ose ndryshimin e emrit të personit fizik meritore është e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

2. Persona juridikë

Pozita juridike e personave juridikë

Neni 21

(1)Për pozitën juridike të personit juridik, meritore është e drejta e shtetit në të cilin regjistër publik ai është regjistruar.

(2) Nëse për themelimin e personit juridik nuk nevojitet regjistrimi në regjistrin publik, ose kur personi juridik është regjistruar në regjistrat publik të më shumë shteteve, meritore është e drejta e atij shteti në të cilin gjendet selia e caktuar me statusin ose aktin për themelimin e atij personi juridik.

Organizata pa cilësi të personit juridik

Neni 22

Për pozitën juridike të shoqatave ose organizatave të cilat nuk kanë cilësi të personit juridik, meritore është e drejta e shtetit në të cilin ato janë regjistruar në regjistër publik ose janë themeluar.

Fusha e zbatimit të së drejtës meritore

Neni 23

E drejta e cila është meritore në bazë të neneve 21 dhe 22 të këtij ligji e rregullon, ndër tjerash:

1) themelimin, natyrën juridike dhe formën e organizatës juridike;

2) emrin dhe firmën e personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

3) subjektivitetin juridik dhe sistemin e menaxhimit, të personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

4) përbërjen, kompetencat dhe funksionimin e organeve të personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

5) përfaqësimin e personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

6) fitimin dhe ndërprerjen e anëtarësimit, si dhe të drejtave dhe obligimeve të cilat janë me atë anëtarësitë lidhura me personin juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

7) përgjegjësi për obligimet e personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

8) pasojat nga shkelja e ligjit ose të aktit për themelimin e personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

9) riorganizimin dhe shuarjen e personit juridik, përkatësisht të formës tjetër organizative;

Pjesa 2
Marrëdhëniet familjare-juridike

1. Martesa

Kushtet për lidhjen martesore

Neni 24

Në aspekt të kushteve për lidhje martesore, për çdo person meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është ai person në kohën e lidhjes së martesës.

Forma e martesës

Neni 25

Për formën e martesës meritore është e drejta në vendin ku martesa lidhet.

Prishja e martesës

Neni 26

Për prishjen e martesës meritore është e drejta e shtetit e drejta e të cilit ka ishte meritore për kushtet për lidhjen e asaj martese.

Divorc i martesës

Neni 27

(1) Për divorcin e martesës meritore është e drejta e shtetit në të cilin të dy bashkëshortët kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm në kohën e parashtrimit të padisë.

(2) Nëse bashkëshortët nuk kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm në shtet të njëjtë në kohën e parashtrimit të padisë, meritore është e drejta e shtetit në të cilin ato kanë pasur vendqëndrim të fundit të përbashkët, me kusht të mos ketë kaluar periudha më e gjatë se një vit nga ndërprerja e qëndrimit të atillë deri në parashtrimin e padisë dhe nëse të paktën një nga bashkëshortët ka vendqëndrim të zakonshëm në atë shtet në momentin e parashtrimit të padisë.

(3) Nëse kushtet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni nuk janë plotësuar, meritore është e drejta e shtetit shtetësi të të cilit kanë të dy bashkëshortët në momentin e parashtrimit të padisë.

(4) Nëse kushtet nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni nuk janë plotësuar, meritore është e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Zgjedhja e të drejtës meritore për divorc të martesës

Neni 28

(1) Me përjashtim nga neni 27 i këtij ligji, bashkëshortët mund të zgjedhin një nga të drejtat për divorc të martesës si vijon:

1) të drejtën e shtetit në të cilin të dy bashkëshortët kanë vendqëndrim të zakonshëm në momentin kur është bërë ajo zgjedhje;

2) të drejtën e shtetit në të cilin bashkëshortët kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm të fundit të përbashkët, me kusht njëri prej tyre të ketë vendqëndrim të zakonshëm në atë shtet në momentin kur është lidhur marrëveshja për zgjedhje të të drejtës meritore;

3) të drejtën e shtetit shtetësinë e të cilit e ka njëri nga bashkëshortët në momentin kur është lidhur marrëveshja për zgjedhje të të drejtës meritore ose

4) të drejtën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Marrëveshja për zgjedhjen e të drejtës meritore për divorc të martesës mund të lidhet ose të ndryshohet më së voni deri në momentin e parashtrimit të padisë për divorc të martesës në gjykatë.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) i këtij neni, bashkëshortët mund të zgjedhin të drejtë meritore edhe gjatë procedurës për divorc të martesës. Në atë rast deklaratën për zgjedhjen e të drejtës meritore bashkëshortët e japin në procesverbal para gjykatës.

Plotfuqishmëria formale e marrëveshjes për zgjedhjen e të drejtës meritore për divorc të martesës

Neni 29

(1) Marrëveshja për zgjedhjen e të drejtës meritore për divorc të martesës doemos duhet të lidhet në formë elektronike, me datë dhe të nënshkruar nga të dy bashkëshortët.

(2) Marrëveshja për zgjedhjen e të drejtës meritore për divorc të martesës e lidhur nëpërmjet mjeteve për komunikim elektronik të cilët mundësojnë shkresë të përhershme do të konsiderohet se është lidhur në formë elektronike në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni.

Zbatimi i të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut

Neni 30

Kur e drejta meritore e caktuar në bazë të neneve 27 dhe 28 nga ky divorc në bazë të gjinisë së bashkëshortëve, meritore është e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

2. Veprimi i martesës

A. Veprimet personale në martesë

Marrëdhëniet personale të bashkëshortëve

Neni 31

(1) Për marrëdhëniet personale të bashkëshortëve meritore është e drejta e shtetit shtetas të të cilit janë.

(2) Nëse bashkëshortët janë shtetas të shteteve të ndryshme, meritore është e drejta e shtetit ku bashkëshortët kanë vendqëndrim të përbashkët të zakonshëm.

(3) Nëse bashkëshortët nuk kanë nënshtetësi të përbashkët dhe as vendbanim të zakonshëm të përbashkët në të njëjtin shtet, meritore është e drejta e shtetit në të cilin bashkëshortët kanë pasur vndqëndrimin e fundit të zakonshëm.

(4) Nëse e drejta meritore nuk mund të përcaktohet me zbatimin e paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni, meritore është e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

B. Regjimi pronësor martesor

Zgjedhja e të drejtës meritore

Neni 32

Për regjim pronësor bashkëshortor, bashkëshortët ose bashkëshortët e ardhshëm mund të zgjedhin njërën nga të drejtat në vijim:

1. e drejta e shtetit në të cilin dy bashkëshortë ose bashkëshortë të ardhshëm kanë vendqëndrim të zakonshëm ose

2. e drejta e një shteti në të cilin gjendet vendqëndrimi i zakonshëm i njërit prej tyre në kohën kur është kryer zgjedhja ose

3. e drejta e shtetit shtetësinë e të cilit e ka njëri nga bashkëshortët ose nga bashkëshortët e ardhshëm në kohën kur është bërë zgjedhja.

Forma e marrëveshjes së zgjedhjes së të drejtës meritore

Neni 33

(1) Konsiderohet se marrëveshja për zgjedhjen e të drejtës meritore për regjimin pronësor bashkëshortor është e plotfuqishme në lidhje me formën, nëse është e plotfuqishme sipas të drejtës së shtetit e drejta e cilit është zgjedhur, ose sipas të drejtës së shtetit në të cilin është lidhur ajo marrëveshje.

(2) Zgjedhja e së drejtës meritore duhet të shqiptohet, dhe pavarësisht nga dispozitat e së drejtës e cila është meritore për formën e asaj zgjedhjeje në përputhje me paragrafin (1) të këtij neni, marrëveshja për zgkedhjen e të drejtës meritore për regjimin pronësor martesor duhet të përpilohet në dokument të nënshkruar nga bashkëshortët dhe që tregon datën e përpilimit të tij

E drejta meritore në mungesë të zgjedhjes nga bashkëshortët

Neni 34

(1) Nëse bashkëshortët nuk kanë bërë zgjedhjen e të drejtës meritore, për regjimin e tyre bashkëshortor pronësor meritore është:

1) e drejta e shtetit në të cilin bashkëshortët kanë pasur vendqëndrim të përbashkët të zakonshëm pas lidhjes së martesës ose në mungesë të saj;

2) e drejta e shtetit shtetësinë e të cilit e kanë të dy bashkëshortët në kohën e lidhjes së martesës; ose në mungesë të saj;

3) e drejta e shtetit në të cilin bashkëshortët kanë lidhje më të afërt të përbashkët, me ç'rast duhet të merren parasysh të gjitha rrethanat, dhe veçanërisht vendi në të cilin është lidhur martesa.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) pika 2) të këtij neni nuk zbatohet nëse bashkëshortët kanë më shumë se një shtetësi të përbashkët.

Forma e marrëveshjeve martesore pronësore

Neni 35

(1) Marrëveshja martesore pronësore duhet të lidhet me shkrim, me datë dhe nënshkrim nga bashkëshortët.

(2) Pavarësisht nga dispozita e paragrafit (1) të këtij neni, nëse bashkëshortët kanë vendbanim të zakonshëm në të njëjtin shtet në momentin e zgjedhjes së të drejtës meritore dhe kjo e drejtë parashikon kushte shtesë lidhur me formën dhe ato kushte duhet të përmbushen.

Ndryshimi i të drejtës meritore

Neni 36

(1) Bashkëshortët munden në çdo kohë për kohëzgjatjen e martesës të zgjedhin një të drejtë tjetër meritore për regjimin e tyre bashkëshortor pronësor, të ndryshme nga ajo e drejtë që më parë ka qenë meritore. Me ç'rast bashkëshortët mund të zgjedhin vetëm një nga të drejtat në vijim:

1) e drejta e shtetit në të cilin ka vendqëndrim të zakonshëm njëri nga bashkëshortët në kohën e zgjedhjes dhe

2) e drejta e shtetit shtetësinë e të cilit e ka njëri nga bashkëshortët në kohën e bërjes së zgjedhjes.

(2) Përveç nëse bashkëshortët kanë rënë dakord në mënyrë të qartë ndryshe, ndryshimi i të drejtës meritore për regjimin bashkëshortor martesor të kryer gjatë kohëzgjatjes së martesës do të ketë veprim vetëm në të ardhmen.

(3) Nëse bashkëshortët kanë rënë dakord që ndryshimi i të drejtës meritore nga paragrafin (1) të këtij neni do të ketë veprim retroaktiv, ai veprim retroaktiv nuk mund të ketë pasoja në vlefshmërinë e veprave juridike të lidhura më parë në bazë të së drejtës meritore paraprake ose të drejtave të palëve të treta që rrjedhin nga e drejta meritore paraprake.

Marrëdhënie pronësore në bashkësi jashtëmartesore

Neni 37

Për marrëdhëniet pronësore të personave që jetojnë në bashkësi jashtëmartesore, e drejta meritore përcaktohet në pajtim me nenet 32 deri 36 të këtij ligji.

3. Marrëdhëniet ndërmjet prindërve dhe fëmijëve

Pranimi, përcaktimi ose zbatimi i atësisë, respektivisht amësisë

Neni 38

(1) Për pranimin, përcaktimin ose kontestimin e atësisë, respektivisht amësisë meritore është e drejta e shtetit shtetësinë e të cilit e ka marrë fëmija në momentin e lindjes.

(2) Pavarësisht nga dispozita e paragrafit (1) të këtij neni, nëse është kjo më e volitshme për fëmijën mund të zbatohet njëra nga të drejtat në vijim:

1) e drejta e shtetit shtetas i së cilit është fëmija ose e drejta e shtetit në të cilin fëmija ka vendqëndrim të zakonshëm në momentin e ngritjes së procedurës për pranimin, përcaktimin ose kontestimin e atësisë, respektivisht amësisë ose

2) e drejta e shtetit e cila në momentin e lindjes së fëmijës ka qenë meritore për marrëdhëniet ndërmjet bashkëshortëve.

(3) Pranimi i atësisë, respektivisht amësisë shkakton veprim nëse është kryer në pajtim me:

1) të drejtën e shtetit shtetas i të cilit është personi i cili e jep njohjen ose

2) të drejtën e shtetit shtetas i të cilit është fëmija në momentin e dhënies së njohjes ose

3) e drejta e shtetit në të cilin gjendet vendqëndrimi i zakonshëm i fëmijës në momentin e dhënies së njohjes.

(4) Për formën e njohjes së atësisë, respektivisht amësisë, meritore është e drejta e shtetit në të cilin është kryer njohja ose e drejta e caktuar në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

Marrëdhëniet ndërmjet prindërve dhe fëmijëve

Neni 39

(1) Për marrëdhëniet ndërmjet prindërve dhe fëmijëve meritore është e drejta e shtetit në të cilin ata kanë vendqëndrim të përbashkët të zakonshëm.

(2) Nëse prindërit dhe fëmijët kanë kanë vendqëndrim të zakonshëm në shtete të ndryshme, meritore është e drejta e shtetit në të cilin fëmija ka vendqëndrim të zakonshëm.

4. Mbajtja

Rregulli i përgjithshëm

Neni 40

(1) Për obligimin për mbajtje meritore është e drejta e shtetit ku kreditori i mbajtjes ka vendqëndrim të zakonshëm, përveç nëse nuk parashikohet ndryshe me këtë ligj.

(2) Në rast të ndryshimit në vendqëndrimit të zakonshëm të kreditorit të mbajtjes, nga momenti i ndodhjes së ndryshimit të tillë, meritore është e drejta e shtetit në të cilin gjendet vendqëndrimi i tij i ri i zakonshëm.

Rregullat e veçanta në dobi të kreditorëve të caktuar të mbajtjes

Neni 41

(1) Rregullat e veçanta për mbajtjen e këtij anëtari zbatohen me obligimin për mbajtjen e:

1) prindërve ndaj fëmijëve të tyre;

2) personave tjerë, përveç prindërve, ndaj personave të cilët nuk kanë mbushur moshën prej 21 vjeç, përveç obligimeve për mbajtje nga neni 21 i këtij ligji dhe

3) fëmijët ndaj prindërve të tyre.

(2) Nëse në bazë të së drejtës së përcaktuar si meritore në përputhje me nenin 40 të këtij ligji, kreditori nuk mund të realizojë mbajtje, zbatohet e drejta e shtetit në gjykatë para së cilës mbahet procedura.

(3) Pavarësisht nga dispozita 40 e këtij ligji, nëse kreditori ka ngritur procedurë përpara organit kompetent të shtetit në të cilin kreditoeri ka vendqëndrim të zakonshëm, zbatohet e drejta e atij shteti. Nëse në bazë të asaj të drejte kreditori nuk mund të realizojë mbajtje nga debitori, zbatohet e drejta e shtetit të vendqëndrimit të zakonshëm të kreditorit të mbajtjes.

(4) Nëse në bazë të së drejtës së caktuar si meritore në përputhje me nenin 40 të këtij ligji dhe paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, kreditori nuk mund të realizojë mbatje nga debitori, meritore është e drejta e shtetit të shtetësisë së tyre të përbashkët, nëse ekziston një e tillë.

E drejta e veçantë për bashkëshortë dhe ish-bashkëshortë

Neni 42

Në lidhje me detyrimin e mbajtjes midis bashkëshortëve ose ish bashkëshortëve ose palëve në martesë që është anuluar, neni 40 i këtij ligji nuk do të zbatohet nëse njëra nga palët kundërshton atë dhe e drejta e shtetit tjetër, në veçanti e drejta e shtetit të vendqëndrimit të fundit të përbashkët është në lidhje më të afërt me atë martesë. Në atë rast meritore është e drejta e shtetit me të cilin ekziston lidhja më e afërt.

Kontestimi i të drejtës së mbajtjes së personave të caktuar

Neni 43

Në lidhje me detyrimin për mbajtjen e persona të tjerë, përveç detyrimit për mbajtjen e prindërve ndaj fëmijëve, si dhe detyrimet e mbajtjes të parashikuara në nenin 42 të këtij ligji, i obliguari mund të kontestojë kërkesën e kreditorit në bazë të faktit se as sipas të drejtës së vendqëndrimit të zakonshëm të të detyruarit, as sipas të drejtës së shtetësisë së përbashkët të palëve, nëse ekziston një shtetësi e tillë e përbashkët, nuk është paraparë ndonjë detyrim i tillë për mbajtje.

Zgjedhja e të drejtës meritore për procedurën e dhënë

Neni 44

(1) Me përjashtim të neneve 40 deri 43 të këtij ligji, vetëm për nevojat e procedurës së dhënë kreditori dhe i obliguiari i mbajtjes mund të zgjedhin shprehimisht si meritore për obligimin për mbajtje, të drejtën e shtetit në të cilit mbahet ajo procedurë.

(2) Marrëveshja për zgjedhjen e të drejtës meritore e lidhur para fillimit të procedurës së dhënë duhet të jetë me shkrim dhe e nënshkruar nga të dy palët ose të regjistrohet në çfarëdo mënyre që e mundëson përmbajtjen të jetë në dispozicion për përdorim dhe për referencë të mëvonshme të asaj marrëveshjeje.

Zgjedhja e të drejtës meritore

Neni 45

(1) Me përjashtim të dispozitave nga nenet 40 deri 43 të këtij ligji, kreditori dhe debitori i mbajtjes mund të zgjedhin në çdo kohë si meritore për obligimin për mbajtje, një nga të drejtat në vijim:

1) të drejtën e cilit do shteti shtetas i të cilit është ndonjëra nga palët në kohën e kryerjes së zgjedhjes.

2) të drejtën e cilit do shteti në të cilin ka qenë vendqëndrimi i zakonshëm ndonjërës nga palët në kohën e kryerjes së zgjedhjes;

3) të drejtën të cilit palët e kanë zgjedhur si të drejtë meritore ose materiale e cila zbatohet në marrëdhëniet e tyre pronësore;

4) të drejtën të cilit palët e kanë zgjedhur si të drejtë meritore ose materiale e cila zbatohet në shkurorëzimin e tyre dhe ndarjen e drejtë.

(2) Marrëveshja për zgjedhjen e të drejtës meritore duhet të lidhet me shkrim dhe e nënshkruar nga të dyja palët ose të regjistrohet në çfarëdo mënyre, që e mundëson përmbajtjen të jetë në dispozicion për përdorim edhe për referencë të mëvonshme të asaj marrëveshje.

(3) Paragrafi (1) i këtij neni nuk zbatohet për obligimet për mbajtjen e personave më të rinj se 18 vjeç ose për person të rritur që për shkak të paaftësisë personale ose papunësisë nuk është në gjendje të mbrojë interesat personale.

(4) Pavarësisht se cila e drejtë është zgjedhur si meritore në përputhje me paragrafin (1) të këtij neni pyetja nëse kreditori mund të mohojë të drejtën për mbajtje, zbatohet e drejta e shtetit në të cilin kreditori ka pasur vendqëndrim të zakonshëm në kohën e kryerjes së zgjedhjes së të drejtës meritore.

(5) E drejta që palët e kanë zgjedhur si meritore në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni nuk do të zbatohet, nëse zbatimi i asaj të drejte do të çonte në pasoja të dukshme të padrejta ose të paarsyeshme për cilën do palë, përveç nëse në kohën e zgjedhjes së të drejtës palët kanë qenë plotësisht të informuar dhe të vetëdijshëm për pasojat e zgjedhjes së tyre.

Trupat publikë

Neni 46

E drejta e organeve shtetërore dhe subjekteve tjera të cilat kryejnë autorizime publike (në tekstin në vijim: trupat publicë) për kërkesa regresive për dhëniet e kryera ndaj kreditorit në vend të mbajtjes meritore është e drejta e shtetit të cilit i takojnë ata trupa publikë.

Rajoni i zbatimit të së drejtës meritore për mbajtje

Neni 47

E drejta e cila është përcaktuar si meritore në bazë të neneve 40 deri 46 të këtij ligji, zbatohet mes tjerash edhe në:

1) nëse dhe në çfarë mase dhe nga kush kreditori mund të kërkojë mbështetje;

2) në çfarë mase kreditori mundet në mënyrë retroaktive të kërkojë mbajtje;

3) baza për përcaktimin e shumës së mbajtjes dhe indeksimi;

4) cili është i autorizuar të fillojë procedurë për mbajtje, përveç çështjeve të aftësisë kontestimore dhe përfaqësimit në procedurë;

5) afatet për vjetërsim dhe afatet për ngritjen e procedurës;

6) vëllimi i obligimit të debitorit për mbajtje në një situatë kur organi publik thekson kërkesë regresi për të dhënat e kryera ndaj të kreditorit në vend të mbajtjes.

Përcaktimi i shumës së mbajtjes

Neni 48

Gjatë përcaktimit të masës së mbajtjes merren parasysh nevojat e kreditorit gjendja pronësore e debitorit, si dhe çdo kompensim tjetër i marrë nga kreditori në vend të pagesës periodike të mbajtjes, edhe kur e drejta meritore parashikon ndryshe.

Interpretimi dhe zbatimi i dispozitave të këtij nënseksioni

Neni 49

Dispozitat e këtij nënseksioni të këtij ligji interpretohen dhe zbatohen në përputhje me Rregulloren e Këshillit (KE) 4/2009 të 18 dhjetorit 2008 për juridiksionin, të drejtën meritore, njohjen dhe zbatimin e vendimeve dhe bashkëpunimin ndërkufitar në çështjet që kanë të bëjnë me obligimet për mbajtje.

5. Adoptimi

Kushtet për themelim, veprim dhe ndërprerje të adoptimit

Neni 50

(1) Për kushtet për themelimin e adoptimit, veprimin dhe për ndërprerjen e adoptimit meritore është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është adoptuesi.

(2) Nëse bashkëshortët adoptojnë bashkërisht, meritore është e drejta e shtetit shtetësinë e të cilin e posedojnë të dy bashkëshortët në momentin e paraqitjes së kërkesës për themelimin e adoptimit.

(3) Nëse bashkëshortët adoptojnë bashkërisht, dhe nuk kanë shtetësi të përbashkët, meritore është e drejta e shtetit shtetësinë e të cilin bashkëshortët kanë vendqëndrim të përbashkët të zakonshëm në momentin e paraqitjes së kërkesës për themelimin e adoptimit.

(4) Për formën e adoptimit meritore është e drejta e vendit ku themelohet adoptimi.

Seksioni 3

Marrëdhëniet trashëguese

Rregulli i përgjithshëm

Neni 51

Për trashëgiminë e tërë trashëgimisë meritore është e drejta e shtetit në të cilin trashëgimlënësi ka pasur vendqëndrim të zakonshëm në kohën e vdekjes.

Zgjedhja e të drejtës meritore

Neni 52

(1) Për trashëgimin e tërë trashëgimisë, trashëgimlënësi mund të zgjedhë si të drejtë meritore shtetin, shtetësinë e të cilit e ka ai në kohën e zgjedhjes së tillë ose në kohën e vdekjes. Nëse trashëgimlënësi është shtetas i më shumë shteteve, mund të zgjedhë si të drejtën meritore të cilit do shteti shtetas i të cilit është ai në momentin e një zgjedhjeje të tillë ose në kohën e vdekjes.

(2) Zgjedhja e të drejtës meritore duhet të shqiptohet në formën e disponueshmërisë së pasurisë në rast vdekjeje, ose të dalë nga kushtet e disponimit të tillë.

(3) Në ekzistimin dhe plotfuqishmërinë materiale të zgjedhjes së të drejtës meritore zbatohet zgjedhja e të drejtës.

(4) Dispozita nga paragrafi (2) i këtij neni, zbatohet edhe për ndryshimin dhe thirrjen e të drejtës së zgjedhur paraprakisht.

Rajoni i zbatimit të së drejtës meritore për trashëgimi

Neni 53

(1) E drejta e cila është përcaktuar si meritore në pajtim me nenet 51 dhe 52 të këtij ligji, zbatohet për tërë trashëgiminë e trashëgimlënësit. Me atë të drejtë do të rregullohen në veçanti:

1) baza e trashëgimisë, koha dhe vendi i hapjes së trashëgimisë;

2) rrethi i trashëgimtarëve dhe legatorëve, madhësia e pjesëve trashëguese si dhe obligimet që mund tu imponohen trashëgimtarëve dhe legatorëve nga i ndjeri si dhe përcaktimi i të drejtave të tjera të trashëgimisë përfshirë edhe të drejtën e trashëgimit të bashkëshortit ose personit që mbijeton ose personi i cili ka jetuar me të ndjerin në një bashkësi jashtëmartesore;

3) aftësia për trashëgimi;

4) përjashtimi nga trashëgimia dhe papërshtatshmëria për të trashëguar;

5) transferimi i trashëgimisë trashëgimtarëve dhelegatorëve, detyrimet e trashëgimtarëve dhe legatorëve që rrjedhin nga trashëgimia, si dhe kushtet dhe veprimi i pranimit ose heqjes dorë nga trashëgimia ose legati;

6) autorizimi i trashëgimtarëve, realizuesit e testamentit dhe personat tjerë që menaxhojnë trashëgiminë dhe veçanërisht në lidhje me shitjen e pronës dhe pagesa e të besuarve;

7) pjesa e nevojshme dhe përkufizimi tjetër i lirisë në dispozicion në rast të vdekjes, përfshirë edhe pjesët e mëparshme të ndara nga trashëgimia në favor të të afërmve të trashëgimlënësit dhe në bazë të gjykatës ose të një organi tjetër;

8) obligimi për pagesë ose llogaritja e dhuratave në pjesën e trashëgimisë;

9) ndarja e pronës që e përmban trashëgiminë;

10) përgjegjësi për borxhet e trashëgimlënësit.

E drejta meritore e lejimit dhe plotfuqishmërisë materiale e testamentit

Neni 54

(1) Sa i përket lejimit dhe plotfuqishmërisë së testamentit, meritore është e drejta e cila do të ishte meritore për trashëgimi në kohën kur trashëgimlënësi ka disponuar me trashëgiminë.

(2) Pavarësisht nga dispozita e paragrafit (1) të këtij neni, për ekzistencën, vlefshmërinë materiale, veprimet dhe interpretimin e testamentit, trashëgimlënësi mund të zgjedhë të drejtën meritore në përputhje me nenin 52 të këtij ligji.

(3) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet edhe për ndryshimin dhe thirrjen e testamentit të përpiluar paraprakisht. Në rast se është zgjedhur e drejta meritore, në përputhje me paragrafin (2) të këtij neni, për ndryshimin e tillë ose heqje dorë zbatohet e drejta e zgjedhur.

E drejta meritore për vepra juridike për disponim me pronë me rastin e vdekjes së trashëgimlënësit

Neni 55

(1) Për sa i përket pranueshmërisë, plotfuqishmëria materiale, veprimi dhe ndërpreja i veprave juridike me të cilat menaxhon me pronën në rast vdekje të njërit trashëgimlënës, meritore është e drejta e shtetit në të cilin personi që posedon pronë ka pasur vendqëndrim të zakonshëm në kohën e lidhjes së veprimit juridik.

(2) Veprimi juridik për disponimin e pronën në rast të vdekjes së më shumë trashëgimlënësëve do të konsiderohet e plotfuqishme vetëm nëse është i plotfuqishëm sipas të drejtave të shteteve në të cilat secili prej atyre personave kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm në momentin e lidhjes së veprës juridike. Për veprën juridike e cila është e plotfuqishme sipas të drejtës së përcaktuar, në lidhje me pranueshmërinë e saj, vlefshmërinë materiale, veprimit dhe ndërprerjes, meritore është ajo nga ato të drejta që lidhen më ngushtë me veprën juridike.

(3) Pavarësisht nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, palët mund të zgjedhin si të drejtë meritore të pranueshme, vlefshmërinë materiale, veprimin dhe ndërprerjen e veprave juridike me të cilat menaxhon me pasurisë në rast të vdekjes së trashëgimlënësit, e drejta që personi ose një nga personat me pronën e të cilit menaxhojnë mund ta zgjedhin në përputhje me dispozitën nga neni 52 të këtij ligji.

Forma e testamentit

Neni 56

(1) Testamenti është i plotfuqishëm në pikëpamje të formës, nëse është i plotfuqishëm sipas një nga këto të drejta:

1) e drejta e vendit ku testamenti është përpiluar;

2) e drejta e shtetit shtetas i të cilit ka qenë testamentlënësi qoftë në kohën e disponimit me testamentin qoftë në kohën e vdekjes;

3) e drejta e vendbanimit të testament lënësit qoftë në kohën e disponimit me testamentin qoftë në kohën e vdekjes;

4) e drejta e vendqëndrimit të zakonshëm të testamentlënësit qoftë në kohën e disponimit me testamentin qoftë në kohën e vdekjes;

5) e drejtë e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

6) për patundshmëri sipas të drejtës së vendit ku gjendet patundshmëria;

7) e drejta e cila është meritore ose do të ishte meritore për trashëgiminë në kohën kur është përpiluar testamenti.

(2) Shfuqizimi i testamentit është i plotfuqishëm në pikëpamje të formës, nëse ajo formë është e plotfuqishme sipas cilës të drejtë qoftë sipas së cilës, në pajtim me dispozitat e paragrafit (1) të këtij neni, testamenti mund në mënyrë të plotfuqishme të jetë përpiluar testamenti.

Plotfuqishmëria e formës së deklaratës për pranim ose për heqje dorë nga trashëgimia

Neni 57

Deklarata për pranim ose për heqje dorë nga trashëgimia, nga legat ose nga pjesë e detyrueshme, ose deklarata me të cilën kufizohet përgjegjësia e personit i cili e jep deklaratën e tillë, është e plotfuqishme në pikëpamje të formës nëse i plotëson kushtet nga:

1) e drejtë e cila është meritore për trashëgiminë në pajtim me nenet 51 dhe 52 të këtij ligji ose

2) e drejtë e shtetit në të cilin gjendet vendqëndrimi i zakonshëm i personit i cili e jep deklaratën.

Komoriente

Neni 58

Nëse dy ose më shumë persona për trashëgiminë e të cilëve janë meritore më shumë të drejta, kanë vdekur nën rrethana të cilat nuk mundësojnë të përcaktohet radhitja e vdekjes së tyre, kurse ato të drejta parashohin zgjidhje të ndryshme ose aspak nuk përmbajnë zgjidhje për situatën e tillë, konsiderohet se personat kanë vdekur njëkohësisht.

Interpretimi dhe zbatimi i dispozitave të këtij seksioni

Neni 59

Dispozitat nga ky seksion të këtij ligji do të interpretohen dhe zbatohen në pajtim me Rregullativën (BE) 650/2012 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit nga 4 korriku 2012 për kompetencën, të drejtën meritore, pranimin dhe zbatimin e vendimeve dhe pranimin dhe realizimin e instrumenteve autentike në çështjet e trashëgimisë dhe për krijimin e Certifikatitës Evropiane për Trashëgimi.

Seksioni 4

Të drejta sendore

Lloje të sendeve

Neni 60

Për përcaktimin nëse sendi konsiderohet si i tundshëm ose i patundshëm, meritore është e drejta e shtetit në të cilin sendi gjendet.

Të drejta sendore të sendeve të patundshme

Neni 61

Për të drejta sendore të sendit të patundshëm, meritore është e drejta e shtetit në të cilin gjendet sendi.

Të drejta sendore të sendeve të tundshme

Neni 62

(1) Për fitimin dhe ndërprerjen e së drejtës sendore të sendit të tundshëm, është meritore e drejta e shtetit në të cilin ai send i tundshëm është gjendur në momentin e marrjes së veprimit ose ndodhjes së rrethanës në të cilën bazohet fitimi ose ndërprerja e së drejtës sendore.

(2) Nëse veprime të caktuara ose rrethana që janë të domosdoshme për fitimin ose ndërprerjen e së drejtës sendore të sendit të tundshëm kanë ndodhur në një shtet, do të konsiderohen si të realizuara edhe në shtet tjetër, në të cilin ka ndodhur veprimi i fundit ose rrethanë në të cilën bazohet fitimi ose ndërprerja e së drejtës sendore.

(3) Për përmbajtjen dhe veprimin e së drejtës sendore të sendit të tundshëm meritore është e drejta e shtetit në të cilin sendi ndodhet.

Zhvendosja e sendeve të tundshme në Republikën e Maqedonisë së Veriut (konflikt mobil i ligjeve)

Neni 63

(1) Nëse sendi i tundshëm në të cilin është e plotfuqishme e drejta sendore e fituar në shtet tjetër u llogarit në Republikën e Maqedonisë së Veriut, e drejta sendore e fituar pranohet në Republikën e Maqedonisë së Veriut nëse në të drejtën e Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston e drejtë reale e cila për nga përmbajtja dhe veprimet e saj është përkatëse me të drejtën sendore që është fituar në shtet tjetër.

(2) Në përmbajtjen, kryerjen dhe regjistrimin në regjistër të së drejtës sendore të sendit të tundshëm të paragrafit (1) të këtij neni zbatohet e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Nëse sipas së drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut është e domosdoshme regjistrimi në regjistër të së drejtës sendore të paragrafit (1) të këtij neni në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe nëse regjistrimi realizohet në afat prej 60 ditësh nga dita kur sendet kanë arritur në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si ditë e regjistrimit në regjistër konsiderohet dita kur sendi ka arritur në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Sende në transport

Neni 64

(1) Për fitimin dhe ndërprerjen e të drejtave sendore të sendeve në transport meritore është e drejta e shtetit në vendin e përcaktimit.

(2) Për të drejta sendore të sendeve për përdorim personal të cilat udhëtari i mban me vete meritore është e drejta e shtetit në të cilin udhëtari ka vendqëndrim të zakonshëm.

Mjete të udhëtimit

Neni 65

Për fitimin dhe pushimin e të drejtave reale në anije, aviacion ose mjete të tjera për transport të regjistruara në regjistrin publik, meritore është e drejta e shtetit në regjistrin e të cilit ai mjet transporti është regjistruar.

Plotfuqishmëria e regjistrimit

Neni 66

Për plotfuqishmërinë e regjistrimit me të cilin fitohen, barten ose pushojnë të drejtat reale, meritore është e drejta e shtetit në të cilin sendi është ndodhur në momentin e lidhjes së veprës juridike.

Të mira kulturore

Neni 67

(1) Nëse send i caktuar i cili është shpallur si e mirë kulturore të një shteti të caktuar është sjellë në mënyrë të paligjshme nga territori i atij shteti, me kërkesën e atij shteti për kthimin e tij zbatohet e drejta e atij shteti, përveç nëse ai shtet e zgjedh si e drejtë meritore e shtetit në territorin e të cilit gjendet sendi në momentin e paraqitjes së kërkesës për kthimin e atij sendi.

(2) Nëse e drejta e shtetit që sendin e caktuar e ka shpallur si të mirë të tij kulturor nuk i jep mbrojtje mbajtësit të ndërgjegjshëm të së mirës kulturore, ai mund të ftohet në mbrojtjen që ia jep të drejtën e shtetit në territorin e të cilit ndodhet sendi në momentin e vendosjes së kërkesës për kthimin e të mirës kulturore.

Territori i zbatimit të së drejtës meritore për të drejta sendore

Neni 68

E drejta e cila është meritore për të drejtat sendore ka të bëjë posaçërisht me:

1) ekzistimin, llojin, përmbajtjen dhe vëllimin e të drejtës sendore;

2) poseduesin e të drejtës;

3) mënyrën e fitimit, bartjes dhe pushimit të së drejtës sendore;

4) bartjen e të drejtës sendore;

5) veprimin e të drejtës sendore ndaj personave të tretë;

6) domosdoshmërinë për regjistrim të së drejtës sendore në regjistrin publik.

Seksioni 5

E drejta e pronësisë intelektuale

Rregulla themelore

Neni 69

(1) Për ekzistencën, plotfuqishmërinë, veprimin, kohëzgjatjen, përfundimin dhe bartjen e të drejtave e autorit dhe të drejtave të ngjashme dhe të drejtave të tjera të paregjistruara të pronësisë intelektuale, meritore është e drejta e shtetit për të cilin kërkohen mbrojtje e të drejtës së tillë.

(2) Për ekzistencën, plotfuqishmërinë, veprimin, kohëzgjatjen, përfundimin dhe bartjen e të drejtave të pronësisë industriale, meritore është e drejta e shtetit për të cilin është regjistruar ajo e drejtë, përkatësisht në të cilin është parashtruar kërkesa për regjistrim.

Të drejtat të pronësisë intelektuale të krijuara në realizimin e punëve nga marrëdhënia e punës

Neni 70

Të drejtën e cila është meritore për marrëveshjen për punësim e përcakton poseduesi i së drejtës së pronësisë intelektuale, nëse lënda e kësaj të drejte ka ndodhur në realizimin e punëve nga marrëdhënia e punës.

Marrëveshje që kanë të bëjnë me të drejta nga pronësia intelektuale

Neni 71

Për marrëveshjet që kanë të bëjnë me të drejtat nga pronësia intelektuale meritore është e drejta e përcaktuar me rregullat e pjesës së gjashtë dhe shtatë të këtij ligji.

Shkelja e të drejtave të pronësisë intelektuale

Neni 72

(1) Për përgjegjësinë jashtëkontraktuese për dëm që del nga shkelja e të drejtës së pronësisë intelektuale meritore është e drejta e shtetit në të cilën kërkohet mbrojtja.

(2) Zbatimi i të drejtës që është përcaktuar si e drejtë meritore sipas paragrafit (1) të këtij neni, nuk mund të lidhet me marrëveshje të lidhur në pajtim me nenin 99 të këtij ligji.

Seksioni 6

Marrëdhënie kontraktuese

Zgjedhja e të drejtës meritore

Neni 73

(1) Për marrëveshje është e drejtë meritore që e kanë zgjedhur palët kontraktuese. Zgjedhja e të drejtës meritore patjetër të jetë e shqiptuar ose qartë të del nga dispozitat e marrëveshjes ose nga rrethana të tjera. Palët kontraktuese mund të zgjedhin të drejtë meritore për të gjithë marrëveshjen ose vetëm për një pjesë të saj.

(2) Palët kontraktuese mund në çfarë do kohe të pajtohen për marrëveshjet e tyre të jetë meritore ndonjë e drejtë tjetër. Ndryshimi i të drejtës meritore pas lidhjes së marrëveshjes nuk ndikon në plotfuqishmërinë e formës në kuptim të nenit 81 të këtij ligji dhe të drejtave të personave të tretë.

(3) Nëse të gjitha elementet tjera të situatës faktike në kohën e zgjedhjes së të drejtës meritore janë të lidhura me shtetin e drejta e të cilit nuk është zgjedhur, zgjedhja e tillë nuk ndikon në zbatimin e dispozitave të së drejtës të atij shteti nga të cilët nuk mund të heq dorë me marrëveshje.

(4) Për ekzistimin dhe plotëfuqishmërisë së pëlqimit të palëve në pikëpamje të zgjedhjes së të drejtës meritore përcaktohet sipas neneve 16 paragrafi (2), 80 dhe 81 të këtij ligji.

E drejta meritore në mungesë të zgjedhjes

Neni 74

(1) Nëse palët kontraktuese nuk e kanë zgjedhur të drejtën meritore në pajtim me nenin 73 të këtij ligji, me përjashtim të marrëveshjeve të neneve 76, 77, 78 dhe 79 të këtij ligji, meritore është e drejta e:

1) për marrëveshje për shitje të mallrave - e drejta e shtetit e vendqëndrimit të zakonshëm të shitësit;

2) për marrëveshjen për dhënie të shërbimeve - e drejta e shtetit të vendqëndrimit të zakonshëm të dhënësit të shërbimit;

3) për marrëveshje për të drejtë reale të patundshmërive, si dhe qira të patundshmërive - e drejta e shtetit ku ajo patundshmëri gjendet;

4) për marrëveshjen për qira të patundshmërive për periudhë e cila nuk është më e gjatë se gjashtë muaj rresht, e cila është lidhur për përdorim personal - e drejta e shtetit në të cilin qiradhënësi ka vendqëndrim të zakonshëm, nëse qiradhënësi është person fizik dhe ka vendqëndrim të zakonshëm në të njëjtin shtet;

5) për marrëveshje për franshizë - e drejta e vendqëndrimit të zakonshëm e pranuesit të fanshizës;

6) për marrëveshje për distribucion - e drejta e shtetit të vendqëndrimit të zakonshëm të distributorit;

7) për marrëveshje për shitje të mallrave të licitacionit - e drejta e shtetit ku mbahet licitacioni, nëse ai vend mund të caktohet.

(2) Nëse nuk bëhet fjalë për marrëveshje të paragrafit (1) të këtij neni ose nëse elementeve të marrëveshjes duhet të zbatohen dispozitat nga më shumë pika të paragrafit (1) të këtij neni, për marrëveshjen është meritore e drejta e shtetit në të cilin bartësi i detyrimit karakteristik për atë marrëveshje ka vendqëndrim të zakonshëm.

(3) Nëse në bazë të paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni nuk mund të përcaktohet e drejta meritore për marrëveshjen, meritore është e drejta e shtetit me të cilin ajo marrëveshje është në lidhje më të afërt.

Vendqëndrimi i zakonshëm

Neni 75

(1) Në kuptim të dispozitave të kësaj pjese, konsiderohet se vendqëndrimi i zakonshëm i shoqërive tregtare, fondacionet dhe shoqatat, pavarësisht nëse janë persona juridikë ose format organizative pa cilësinë e personit juridik, është në vendin ku ndodhet administrata e tyre kryesore.

(2) Vendqëndrimi i zakonshëm i personit fizik i cili kryen veprimtari profesionale ose tregtare është në vendin e tij kryesor të punës.

(3) Kur lidhet marrëveshja në korniza të punës së filialit, përfaqësisë ose njësisë tjetër afariste të personit të caktuar juridik, ose nëse sipas marrëveshjes për plotësimin e detyrimeve është përgjegjëse ndonjë filial, përfaqësi ose njësi tjetër afariste i personit juridik, konsiderohet se vendqëndrimi i zakonshëm i personit juridik është në vendin ku ndodhet filiali, përfaqësia ose njësia tjetër afariste.

(4) Për përcaktimin e vendqëndrimit të zakonshëm, relevante është koha e lidhjes së marrëveshjes.

Marrëveshje për transport të mallit

Neni 76

(1) Nëse Palët Kontraktuese nuk kanë zgjedhur të drejtë meritore për marrëveshje për transport të mallit në pajtim me nenin 73 të këtij ligji, meritore është e drejta e shtetit në të cilin transportuesi ka vendqëndrim të zakonshëm nëse në atë shtet ndodhet edhe vendi i ngarkimit, ose vendi i dorëzimit të mallit ose vendqëndrimi i zakonshëm i dërguesit.

(2) Nëse supozimet e paragrafit (1) të këtij neni nuk janë plotësuar, meritore është e drejta e vendit të dërgimit të mallit të cilin e kanë caktuar palët kontraktuese.

Marrëveshje për transport të udhëtarëve

Neni 77

(1) Për marrëveshjen për transport të udhëtarëve palët mund ta zgjedhin si e drejtë e vetme meritore e atij shteti në të cilin:

1) udhëtari ka vendqëndrim të zakonshëm ose

2) transportuesi ka vendqëndrim të zakonshëm ose

3) transportuesi ka seli në drejtori kryesore ose

4) ndodhet vendi i nisjes ose

5) ndodhet vendi i arritjes.

(2) Nëse palët kontraktuese nuk kanë zgjedhur të drejtë meritore për marrëveshje për transport të udhëtarëve në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, meritore është e drejta e shtetit në të cilin ndodhet vendqëndrimi i zakonshëm i udhëtarit, nëse në atë shtet ndodhet edhe vendi i nisjes ose vendi i arritjes. Nëse ato supozime nuk janë plotësuar, meritore është e drejta e shtetit në të cilin transportuesi ka vendqëndrim të zakonshëm.

Marrëveshje konsumi

Neni 78

(1) Për marrëveshje konsumi meritore është e drejta e shtetit në të cilin konsumatori ka vendqëndrim të zakonshëm, nëse tregtari:

1) e kryen veprimtarinë e vet tregtare ose profesionale në shtetin e vendqëndrimit të zakonshëm të konsumatorit ose

2) në cilën do qoftë mënyrë veprimtarinë e tillë e drejton ndaj atij shteti ose ndaj më shumë shteteve, në të cilët është përfshirë edhe ai shtet, kurse marrëveshja bie në rajonin e veprimtarisë së tillë.

(2) Pavarësisht nga dispozita e paragrafit (1) të këtij neni palët, mund në pajtim me nenin 73 të këtij ligji, ta zgjedhin të drejtën meritore për marrëveshjen e konsumit e cila i plotëson supozimet e paragrafit (1) të këtij neni. Me zgjedhjen e tillë palët nuk mund ta privojnë konsumatorin nga mbrojtja të cilin ai e ka në bazë të normave zbatimi i të cilave nuk mund të lidhet me marrëveshje, të përmbajtura në të drejtën e shtetit në të cilin konsumatori ka vendqëndrim të zakonshëm.

(3) Nëse supozimet e paragrafit (1) të këtij neni nuk janë plotësuar, e drejta meritore për marrëveshjen e konsumit përcaktohet me zbatimin e dispozitave të neneve 73 dhe 74 të këtij ligji.

(4) Dispozitat e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni nuk zbatohen në:

1) marrëveshjet për dhënien e shërbimeve, nëse ato shërbime i jepen konsumatorit vetëm në shtetin në të cilin ai ka vendqëndrim të zakonshëm;

2) marrëveshjet për transport, përveç marrëveshjeve me të cilat për çmimin e vetëm jepet shërbim i kombinuar i udhëtimit dhe vendosjes;

3) marrëveshjet lënda e të cilave është e drejtë sendore e patundshmërisë ose qira të patundshmërisë, përveç marrëveshjes për të drejtë të përdorimit kohor të kufizuar të patundshmërisë (timesharing).

Marrëveshje individuale për punësim

Neni 79

(1)Për marrëveshje për punësim është e drejtë meritore të cilën palët kontraktuese e kanë zgjedhur në pajtim me nenin 73 të këtij ligji. Me zgjedhjen e tillë palët nuk mund ta privojnë punëtorin nga mbrojtja që ai e ka në bazë të normave zbatimi i të cilave nuk mund të lidhet me marrëveshje, të përfshira në të drejtën e shtetit e drejta e cila do të ishte meritore në rast të mungesës të zgjedhjes së të drejtës meritore, në pajtim me paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni.

(2) Nëse palët kontraktuese nuk kanë zgjedhur të drejtë meritore për marrëveshje për punësim, meritore është e drejta e shtetit në të cilin sipas marrëveshjes punëtori zakonisht e kryen punën e vet, madje edhe kur punën përkohësisht e kryen në shtet tjetër.

(3) Nëse e drejta meritore nuk mund të përcaktohet në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, meritore për marrëveshjen për punësim është e drejta e atij shteti në të cilin ndodhet njësia afariste përmes së cilës punëtori është i angazhuar.

Pëlqimi i vullneteve dhe plotfuqishmëria materiale e marrëveshjes

Neni 80

(1)Për ekzistimin dhe plotfuqishmërinë materiale të marrëveshjes ose disa dispozita të tij, meritore është e drejta e cila në bazë të këtij ligji do të ishte meritore për marrëveshjen nëse ajo marrëveshje ose ndonjë dispozitë e sajë do të ishin të plotfuqishme.

(2) Për t'u përcaktuar se pala kontraktuese nuk ka dhënë pëlqimin për marrëveshjen, ajo mund të thirret në të drejtën e shtetit në të cilin ka vendbanimin e zakonshëm, nëse nga rrethanat e rastit del se nuk do të ishte e arsyeshme të vlerësohej sjellja e tij sipas së drejtës e cila do të ishte meritore sipas paragrafit (1) të këtij neni.

Forma e marrëveshjes

Neni 81

(1) Marrëveshja e cila është lidhur ndërmjet personave ose përfaqësuesve të tyre të cilët gjatë kohës së lidhjes së marrëveshjes ndodhen në të njëjtin shtet, është i plotfuqishme në pikëpamje të formës nëse i plotëson supozimet e parapara në:

1) të drejtën e shtetit e cila është meritore për përmbajtjen e marrëveshjes sipas dispozitave të këtij ligji ose

2) të drejtën e shtetit në të cilin është lidhur marrëveshja.

(2) Marrëveshja e cila është lidhur ndërmjet personave ose përfaqësuesve të tyre të cilët gjatë kohës së lidhjes së marrëveshjes ndodhen në të njëjtin shtet, është i plotfuqishme në pikëpamje të formës nëse i plotëson supozimet e parapara në:

1) të drejtën e cila është meritore për përmbajtjen e marrëveshjes sipas dispozitave të këtij ligji ose

2) të drejtën e ndonjërit nga shtetet ku ka qenë njëra nga palët ose përfaqësuesit e tyre janë ndodhur gjatë kohës së lidhjes së asaj marrëveshjeje ose

3) të drejtën e cilitdo qoftë nga shtetet në të cilat ndonjëra nga palët kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm gjatë kohës së lidhjes së marrëveshjes.

(3) Puna e njëanshme juridike e cila ka të bëjë me marrëveshje e cila ka qenë e lidhur ose duhet të lidhet, plotfuqishmëria është në pikëpamje të formës nëse i plotëson kushtet e parapara në:

1) të drejtën e shtetit e cila sipas këtij ligji është meritore ose do të ishte meritore për përmbajtjen e marrëveshjes ose

2) të drejtën e shtetit në të cilin puna e njëanshme ishte ndërmarrë ose

3) të drejtën e shtetit në të cilin shteti të cilin e ka marrë punën juridike të njëanshme ka pasur vendqëndrim të zakonshëm gjatë kohës së marrjes së punës juridike të njëanshme.

(4) Pavarësisht nga dispozitat e paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni, për formën e marrëveshjeve të konsumit, meritore është e drejta e shtetit në të cilin konsumatori ka vendqëndrim të zakonshëm.

(5) Pavarësisht nga dispozitat e paragrafëve (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni, marrëveshjet që kanë të bëjnë me të drejta sendore të patundshmërive ose qira të patundshmërive janë të plotfuqishme në pikëpamje të formës nëse i plotëson kushtet në pikëpamje të formës të parapara në të drejtën e shtetit në të cilin ndodhet patundshmëria, nëse sipas asaj të drejte kushtet e tilla:

1) vlejnë pavarësisht nga ajo në të cilin shtet marrëveshja është e lidhur ose e cila e drejtë është meritore për marrëveshjen dhe

2) nga zbatimi i të cilës nuk mund të shmanget me marrëveshje.

Shmangie të kërkesës

Neni 82

(1) Në marrëdhënien ndërmjet kreditorit i cili e ka shmangur kërkesën e vet ndaj personit tjetër (debitor) dhe kreditorit të ri, zbatohet e drejta e cila në bazë të këtij ligji është meritore për marrëveshjen për shmangie të kërkesës.

(2) E drejta e cila është meritore për shmangien e kërkesës i rregullon bartjen e kërkesës, marrëdhëniet ndërmjet kreditorit të ri dhe debitorit, kushtet nën të cilat shmangia mund të theksohet sipas debitorit dhe në cilën mënyrë debitori lirohet nga detyrimi.

(3) Veprimi i kërkesës në kuptim të këtij neni, i përfshinë shmangien e plotë të kërkesës, bartjen e kërkesës për shkak të sigurimit, si dhe shmangie të të drejtave të pengut ose të të drejtave të tjera të sigurimit të kërkesës.

Kompensimi

Neni 83

Nëse e drejta e kompensimit nuk është parashikuar me marrëveshje, për kompensim meritore është e drejta meritore për kërkesën për të cilën ai kompensim deklarohet.

Fusha e aplikimit

Neni 84

(1) E drejta e cila është meritore për marrëdhëniet kontraktuese në veçanti vlen për:

1) interpretimit të marrëveshjeve;

2) përmbushjen e obligimeve nga marrëveshja;

3) pasojat nga plotësimi i plotë ose i pjesshëm, duke përfshirë edhe lartësinë për kompensim të dëmit nëse është parashikuar, ndërsa në kuadër të autorizimeve të gjykatës i cili i ka parashikuar sipas së drejtës së plotë të shtetit të gjykatës;

4) mënyrat e ndryshme të ndërprerjes së obligimeve;

5) maturimi;

6) shuarja e të drejtave për shkak të skadimit të afatit;

7) pasojat nga pavlefshmëria e marrëveshjes.

(2) Në lidhje me llojet dhe mënyrat e plotësimit, si të masave të cilat kreditori duhet ti ndërmarrë në rast të plotësimit të mangësive, merren parasysh e drejta e shtetit të plotësimit.

Interpretimi dhe zbatimi i dispozitave të kësaj pjese

Neni 85

Dispozitat e kësaj pjese të ligjit do të interpretohen dhe zbatohen në pajtim me Regullativën (EC) 593/2008 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 17 qershor 2008 për të drejtën meritore për obligimet kontraktuese (Romë I).

Seksioni 7

Obligime jashtë marrëveshjes

1. Dispozita të përgjithshme

Obligime jashtë marrëveshjes

Neni 86

(1) Në kuptimin e dispozitave të kësaj pjese, dëm paraqet cilado pasojë e cila rezulton nga veprimi i dëmshëm, fitimi pa bazë, udhëheqje pa urdhër ose përgjegjësi para kontraktuese (culpa in contrahendo).

(2) Dispozitat nga kjo pjesë zbatohen edhe mbi obligimet jashtë marrëveshjes për të cilat ekziston mundësi se do të shkaktohen.

(3) Çdo udhëzim në këtë pjesë të ngjarjes nga e cila rezulton dëm i përfshin edhe ngjarjet për të cilat ekziston mundësia se mund të ndodhin.

(4) Çdo udhëzim në këtë pjesë të dëmit e përfshin edhe dëmin për të cilit ekziston mundësia se mund të ndodh.

Vendqëndrimi i zakonshëm

Neni 87

(1) Në kuptim të dispozitave të kësaj pjese, konsiderohet se vendqëndrimi i zakonshëm i shoqërive tregtare, fondacioneve dhe shoqatave, pavarësisht nëse bëhet fjalë për persona juridikë ose forma organizative pa vetinë e personit juridik, është në vendin ku gjendet drejtoria e tyre kryesore. Kur do të ndodhë ngjarja nga e cila ka rezultuar dëmi, ose dëmi do të shkaktohet nga puna e filialit, përfaqësisë ose pjesë të tjera të njësisë, vendi ku ndodhet ai filial, përfaqësi ose njësi tjetër afariste, do të konsiderohet si vend i zakonshëm i vendqëndrimit.

(2) Vendbanim i zakonshëm i personit fizik i cili kryen veprimtari tregtare konsiderohet vendi kryesor ku e kryen veprimtarinë.

2. Përgjegjësi jashtë marrëveshjes e cila rezulton nga veprimi i dëmshëm

Rregulli kryesor

Neni 88

(1) Për përgjegjësinë jashtë marrëveshjes për dëmin, meritore është e drejta e shtetit ku ka ndodhur dëmi, pa marrë parasysh shtetin ku ka ndodhur ngjarja që e ka shkaktuar dëmin dhe pa marrë parasysh shtetin ose shtetet në të cilat kanë ndodhur pasojat indirekte nga ajo ngjarje, përpos nëse më ndryshe nuk është parashikuar me këtë ligj.

(2) Pavarësisht nga dispozita e paragrafit (1) të këtij neni, nëse personi nga i cili kërkohet përgjegjësi dhe personi i dëmtuar kanë vendqëndrim të zakonshëm në shtetin e njëjtë gjatë kohës kur është shkaktuar dëmi, meritore është e drejta e atij shteti.

(3) Kur nga të gjitha rrethanat në rast qartë rezulton se raporti evident më ngushtë është i lidhur me shtetin e ndryshëm nga ai që është përmendur në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, meritore është e drejta e shtetit tjetër. Lidhja evidente më e ngushtë me shtet tjetër mund të bazohet mbi lidhjen paraprake ndërmjet palëve, siç është për shembull, marrëveshje, ngushtë e lidhur me raportin përkatës delikt.

Përgjegjësi për dëmin e shkaktuar nga përdorimi i produktit

Neni 89

Pa marrë parasysh dispozitat e nenit 88 paragrafit (2) të këtij ligji, e drejta meritore për përgjegjësinë jashtë kontraktuese për dëmin e shkaktuar nga përdorimi i produktit përcaktohet me zbatimin e Konventës për ligjin i cili zbatohet në rast të përgjegjësisë së prodhuesit për produktet e tij, nga Haga, viti 1973 (“Fleta Zyrtare e RSFJ-së- marrëveshje ndërkombëtare” numër 8/1977).

Konkurrenca jolojale dhe veprimet të cilat e kufizojnë konkurrencën e lirë

Neni 90

(1) Për obligimin e jashtëkontraktues të shkaktuar nga veprimi i konkurrencës jolojale meritore është e drejta e shtetit në të cilin janë prekur, ose me siguri do të preken, konkurrenca ose interesat e përbashkëta të konsumatorëve.

(2) Kur veprimi i konkurrencës jolojale i tangon vetëm interesat e konkurrentit të caktuar, zbatohen dispozitat e nenit 88 të këtij ligji.

(3) Për obligimin jashtëkontraktues të shkaktuar për shkak të kufizimit të konkurrencës meritore është e drejta e shtetit tregu i të cilit është ose me siguri do të jetë i prekur.

(4) Zbatimi i të drejtës që është përcaktuar si e drejtë meritore sipas paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni, nuk mund të përjashtohet me marrëveshjen e lidhur në pajtim me nenin 99 të këtij ligji.

Dëmi mbi mjedisin jetësor (dëmi ekologjik)

Neni 91

Për përgjegjësinë jashtëkontraktuese për dëmin mbi mjedisin jetësor (dëmi ekologjik) ose dëmin e pësuar nga persona ose pronë si rezultat i dëmit të këtillë, meritore është e drejta e përcaktuar në nenin 88 paragrafin (1) të këtij ligji, përpos nëse personi i cili kërkon kompensim të demit zgjedh të ngrejë padinë e vet mbi të drejtën në vendin në të cilin ka ndodhur ngjarja nga e cila rezulton dëmi.

Përgjegjësia për veprim protestues të punëtorëve ose punëdhënësve (aksioni industrial)

Neni 92

Pa marrë parasysh dispozitën nga neni 88 paragrafi (2) të këtij ligji, për përgjegjësi jashtëkontraktuese të personit të caktuar në cilësinë e punëtorit ose punëdhënësit, ose të organizatave të cilat i përfaqësojnë interesat e tyre profesionale, për dëmin e shkaktuar me veprimin protestues të punëtorëve ose të punëdhënësve siç është greva ose lok aut (lock out) që është ndërmarrë ose mund të ndërmerret, meritore është e drejta e shtetit në të cilin aksioni i këtillë protestues është ose do të ndërmerret.

Përgjegjësia për dëmin e shkaktuar nga aksidenti në komunikacion

Neni 93

Pa marrë parasysh dispozitën e nenit 88 paragrafit (2) të këtij ligji, e drejta meritore për përgjegjësinë jashtëkontraktuese për dëmin e shkaktuar nga aksidenti në komunikacion përcaktohet me zbatimin e Konventës për ligjin i cili zbatohet në aksidente të komunikacionit rrugor, nga Haga, viti 1971 ("Fleta Zyrtare e RSFJ-së - marrëveshje ndërkombëtare", numër 26/1976)

Cenimi i personalitetit

Neni 94

(1) Për obligime të cilat rezultojnë nga cenimi i personalitetit nëpërmjet medieve, në veçanti atyre të shtypura, radio, televizion ose mjete të tjera për informim, personi e drejta e të cilit është shkelur, mund të zgjedhë si meritore një nga të drejtat në vijim:

1) e drejta e shtetit në të cilin gjendet vendqëndrimi i tij i zakonshëm, ose

2) e drejta e shtetit në territorin e të cilit ka ndodhur dëmi, ose

3) e drejta e shtetit në të cilin gjendet vendqëndrimi i zakonshëm ose vendi i punës i personit i cili është përgjegjës për atë obligim.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) pikat 1) dhe 2) të këtij neni nevojitet që personi për të cilin thuhet se është përgjegjës, në mënyrë racionale të ketë mundur të parashikojë se dëmi do të shkaktohet në shtetin e vendqëndrimit të zakonshëm ose në territorin ku është shkaktuar dëmi.

(3) Për të drejtën e publikimit të korrigjimit kur cenimi i personalitetit është kryer nëpërmjet medieve, meritore është e drejta e shtetit në të cilin është kryer cenimi i tillë i personalitetit.

(4) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni, zbatohet edhe për obligimet të cilat shkaktohen gjatë shkeljes së të drejtave në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale.

Kompensim i dëmit nga ngjarje në anije në det të hapur ose në mjet fluturues

Neni 95

Nëse ngjarja nga e cila rezulton obligimi për kompensim të dëmit ka ndodhur në anije në det të hapur ose në mjet fluturues, si e drejtë e vendit ku kanë ndodhur faktet që kanë shkaktuar obligimin për kompensimin e dëmit konsiderohet e drejta e shtetit në regjistrin e të cilit është regjistruar anija, përkatësisht mjeti fluturues.

3. Fitimi pa bazë, udhëheqja e punës pa urdhër dhe përgjegjësi parakontraktuese (culpa in contrahendo)

Fitimi pa bazë

Neni 96

(1) Nëse obligimi jashtë kontraktues i cili rezulton nga fitimi pa bazë, duke përfshirë edhe shuma të paguara të cilat janë pranuar gabimisht, lidhet me marrëdhënie tjetër ekzistuese ndërmjet palëve, siç është marrëdhënia që rezulton nga marrëveshja ose veprimi i dëmshëm dhe nëse ajo marrëdhënie është ngushtë e lidhur me fitimin pa bazë, për këtë obligim meritore është e drejta me të cilën rregullohet ajo marrëdhënie tjetër.

(2) Kur në bazë të paragrafit (1) të këtij neni nuk mund të përcaktohet e drejta meritore meritore, ndërsa palët në kohën kur ka ndodhur ngjarja e cila ka shkaktuar fitimin pa bazë kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm në shtetin e njëjtë, do të zbatohet e drejta e atij shteti.

(3) Në bazë të paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni, nuk mund të përcaktohet e drejta meritore, për fitim pa bazë do të jetë meritore e drejta e shtetit në të cilin është fituar e drejta.

Udhëheqja e punës pa urdhër (Negotiorum gestio)

Neni 97

(1) Nëse obligimi jashtëkontraktues i cili ka rezultuar nga udhëheqja e punës pa urdhër, lidhet me marrëdhënie tjetër ekzistuese ndërmjet palëve, siç është marrëdhënia që rezulton nga marrëveshja ose veprimi i dëmshëm dhe nëse ajo marrëdhënie është ngushtë e lidhur me kryerjen e punëve të huaja, për këtë obligim meritore është e drejta me të cilën rregullohet ajo marrëdhënie tjetër.

(2) Nëse e drejta meritore për udhëheqjen e punës pa urdhër nuk mund të përcaktohet në bazë të paragrafit (1) të këtij neni, ndërsa të dyja palët kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm në shtetin e njëjtë gjatë kohës kur ka ndodhur ngjarja që ka shkaktuar dëmin, do të jetë meritore e drejta e atij shteti.

(3) Nëse e drejta meritore nuk mund të përcaktohet në bazë të paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni, kmeritore do të jetë e drejta e shtetit në të cilin ka ndodhur kryerja e paurdhëruar e punëve të huaja.

Përgjegjësi para-kontraktuese (Culpa in contrahendo)

Neni 98

(1) Për obligimin jashtë marrëveshjes të shkaktuar për shkak të veprimeve të cilat i paraprijnë lidhjes së marrëveshjes (përgjegjësi parakontraktuese) pa marrë parasysh nëse marrëveshja me të vërtetë është lidhur ose jo, meritore është e drejta e shtetit i cili është ose do të ishte përcaktuar si meritore për atë marrëveshje në pajtim me dispozitat e këtij ligji, nëse marrëveshja lidhet.

(2) Kur nuk mund të përcaktohet e drejta meritore sipas paragrafit (1) të këtij neni, meritore është:

1) e drejta e shtetit në të cilin është shkaktuar dëmi, pa marrë parasysh atë se në cilin shtet ka ndodhur ngjarja e cila ka shkaktuar dëmin dhe pa marrë parasysh shtetin

2) kur palët kanë pasur vendqëndrim të zakonshëm në shtetin e njëjtë në momentin kur ka ndodhur ngjarja e cila ka shkaktuar dëmin, e drejta e atij shteti.

4. Dispozita të përbashkëta për obligime jashtëkontraktuese

Zgjedhja e të drejtës meritore

Neni 99

(1) Palët mund ta kontraktojnë të drejtën meritore për obligimet e tyre jashtëkontraktuese:

1) me marrëveshje të lidhur pas ngjarjes së ndodhisë e cila ka shkaktuar dëmin ose

2) me marrëveshje që lirisht është lidhur para se të ndodhë ngjarja e cila ka shkaktuar dëmin, nëse të gjitha palët ushtrojnë veprimtari tregtare.

(2) Zgjedhja e të drejtës meritore nga paragrafi (1) i këtij neni, duhet të jetë e saktë ose qartë të rezultojë nga rrethanat e rastit dhe të mos i prekë të drejtat e personave të tretë.

(3) Nëse të gjitha elementet relevante të situatës gjatë kohës kur ka ndodhur ngjarja e cila ka shkaktuar dëmin, gjenden në shtet tjetër, që nuk është vend e drejta e së cilit është zgjedhur si meritore, zgjedhja e palëve nuk do të ndikojë mbi zbatimin e dispozitave të së drejtës së atij vendi tjetër zbatimi i të cilës nuk mund të përjashtohet me marrëveshje.

Fusha e zbatimit të së drejtës meritore

Neni 100

E drejta meritore për obligimet jashtëkontraktuese në veçanti ka të bëjë me:

1) bazën dhe vëllimin e përgjegjësisë, përfshirë edhe përcaktimin e personave të cilët mund të jenë përgjegjës për veprimet të cilat i kanë ndërmarrë;

2) bazat për lirim nga përgjegjësia, si dhe për kufizimin dhe ndarjen e përgjegjësisë;

3) ekzistimi, natyra dhe matja e dëmit ose lartësia e kompensimit të dëmit;

4) masat të cilat gjykata mund t'i përcaktojë për shkak të parandalimit ose ndërprerjes së cenimit ose shkaktimi i dëmit ose për shkak të sigurimit të pagesës së kompensimit të dëmit, ndërsa në kuadër të autorizimeve të cilat gjykata i ka sipas të drejtës proceduese të shtetit të saj;

5) bartja e kërkesës për kompensim të dëmit, përfshirë edhe transferimin me trashëgim;

6) personat të cilët kanë të drejtë për kompensim të dëmit të cilin personalisht e kanë vuajtur;

7) përgjegjësi për veprimet e personit tjetër;

8) mënyra në të cilën obligimi mund të ndërpritet dhe rregullat për humbjen e të drejtës edhe për parashkrimin, përfshirë edhe rregullat të cilat kanë të bëjnë me fillimin e rrjedhjes së afatit për ngritjen e padisë ose për kryerjen e veprimit të caktuar nën kërcënim për humbjen e asaj të drejte dhe në fillim, ndërprerjen dhe ngecjen e parashkrimit.

Rregullat për sigurinë dhe sjelljen

Neni 101

Gjatë vlerësimit të sjelljes së personit nga i cili kërkohet përgjegjësi, do të mbahet llogari në atë masë aq sa është e përshtatshme për rregullat e sigurisë dhe për rregullat e sjelljes të cilat kanë qenë në fuqi në vendin dhe kohën e ngjarjes nga e cila ka dalë përgjegjësia.

Padi kundër siguruesit të personit përgjegjës

Neni 102

Personi që ka pësuar dëm mund të paraqesë kërkesë për kompensim të dëmit drejtpërdrejt kundër siguruesit të personit përgjegjës për kompensimin e atij dëmi, nëse këtë e parasheh e drejta që është meritore për atë përgjegjësi jashtëkontraktuese ose për marrëveshjen për sigurim.

Interpretimi dhe zbatimi i dispozitave të këtij seksioni

Neni 103

(1) Dispozitat e këtij seksioni të këtij ligji do të interpretohen dhe zbatohen në përputhje me Rregullativën (KE) 864/2007 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 17 korrikut 2007 për të drejtën meritore për detyrimet jashtëkontraktuese (Romë II).

(2) Paragrafi (1) i këtij neni zbatohet në dispozitat e neneve 93, 94 dhe 95 të këtij ligji.

Seksioni 8
Dispozitat e përbashkëta për obligime kontraktuese dhe jashtëkontraktuese

Subrogacioni ligjor

Neni 104

Nëse i kreditori ka kërkesë ndaj debitorit, ndërsa personi i tretë ka për obligim ta shlyejë atë kërkesë ose e ka shlyer kërkesën që del nga ai detyrim, e drejta e cila është meritore për detyrimin e personit të tretë për ta shlyer kërkesën e kreditorit do të përcaktojë nëse dhe në çfarë mase personi i tretë është i autorizuar t'i realizojë ndaj debitorittë drejtat të cilat kreditori i ka pasur ndaj debitorit sipas të drejtës që është meritore për marrëdhënien e tyre.

Përgjegjësia e më shumë personave

Neni 105

Nëse kreditori ka kërkesë ndaj më shumë debitorëve, që përgjigjen për borghin e njëjtë dhe njëri nga debitorët plotësisht ose pjesërisht e ka shlyer borxhin, për të drejtëne regresit të debitorit ndaj debitorëve tjerë, meritore është e drejta që është meritore për obligimin debitoritndaj kreditorit. Debitorët tjerë ndaj atij debitori mund t'i theksojnë ato kundërshtime trë cilat i kanë pasur ndaj kreditoritnë masë në të cilën kjo është e lejuar sipas të drejtës e cila është meritore për obligimin e tyre ndaj kreditorit.

Ngarkesa e dëshmimit

Neni 106

(1) E drejta e cila është meritore për marrëdhëniet kontraktuese dhe jashtëkontraktuese zbatohet nëse ajo i përmban supozimet ligjore për këto marrëdhënie ose e rregullon ngarkesën e dëshmimit.

(2) Veprimi juridik i marrëveshjes ose vepra juridike mund të dëshmohet me çdo lloj dëshmie që është përcaktuar me të drejtën e shtetit të gjykatës e cila e mban procedurën ose me çdo lloj të drejte në të cilën dërgon neni 81 i këtij ligji, sipas ajo marrëveshje ose ai veprim

është i plotfuqishëm në pikëpamje të formës,me kusht që ajo dëshmi të mund të paraqitet në gjykatën e cila e mban procedurën.

Pjesa 9

Forma e punëve juridike dhe veprimeve juridike, përfaqësimi dhe parashkrimi

Forma e punëve juridike dhe veprimeve juridike

Neni 107

Nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe, konsiderohet se puna juridike dhe veprimi juridik në lidhje me formën janë të plotfuqishme, nëse janë të plotfuqishme qoftë sipas së drejtës së vendit ku vepra juridike është lidhur, përkatësisht veprimi juridik është ndërmarrë, qoftë sipas të drejtës që është meritore për përmbajtjen e punës juridike, përkatësisht të veprimit juridik.

Përfaqësimi kontraktues

Neni 108

(1) Për ekzistimin dhe vëllimin e autorizimeve të përfaqësuesit, si dhe për veprimet që kanë ndodhur me shfrytëzimin ose kinse shfrytëzimin e këtyre autorizimeve, meritore është e drejta që e kanë zgjedhur dhënësi i pushtetit dhe përfaqësesi, me kusht që ajo zgjedhje t'i ishte e njohur ose të mos mund t'i ishte e njohur personit të tretë kundër të cilit përfaqësuesi ka vepruar.

(2) Nëse e drejta meritore nuk është zgjedhur, për punët nga paragrafi (1) i këtij neni, meritore është e drejta e shtetit në të cilin përfaqësuesi kishte vendqëndrimin e tij të zakonshëm në momentin kur ishte ndërmarrë veprimi i përfaqësimit.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) i këtij neni, nëse personi i tretë nuk e dinte ose duhej të dinte se ku ndodhet vendqëndrimi i zakonshëm i përfaqësuesit, ose nëse marrëveshja e përfaqësimit është lidhur me përfaqësuesin për të cilin kryerja e punëve të përfaqësimit nuk është profesion i tij, ose nëse përfaqësuesi i kryen punën e përfaqësimit të bursës ose shitjes publike, për çështjet nga paragrafi (1) i këtij neni, meritore është e drejta e shtetit në të cilin përfaqësuesi e ka ndërmarrë veprimin e përfaqësimit.

(4) E drejta e përcaktuar si meritore në pajtim me paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni zbatohet edhe për marrëdhëniet ndërmjet përfaqësuesit dhe personit të tretë që dalin nga rrethana se përfaqësuesi ka vepruar në pajtim me autorizimet e tij, se i ka tejkaluar ose se ka vepruar pa autorizim.

(5) Pavarësisht nga dispozitat e paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni, nëse lënda e përfaqësimit është send i patundshëm, për punët nga paragrafi (1) i këtij neni, kompetente është e drejta e shtetit në të cilin sendi i patundshëm ndodhet.

Parashkrimi

Neni 109

Për parashkrim meritore është e drejta e cila është meritore për përmbajtjen e punës juridike, përkatësisht veprimit juridik.

PJESA E TRETË

KOMPETENCA DHE PROCEDURA NDËRKOMBËTARE

KAPITULLI I

Kompetenca e gjykatës dhe organeve tjera të Republikës së Maqedonisë së Veriut në punë civile me element ndërkombëtar

Seksioni 1

Dispozita të përgjithshme

Kompetenca e përgjithshme në procedurë kontestimore

Neni 110

(1) Kompetenca e gjykatës së Republikës së Maqedonisë ekziston nëse i padituri është:

1) person fizik i cili ka vendbanim ose vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose

2) person juridik me seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Paragrafi (1) i këtij neni nuk zbatohet në kompetencën e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut në punët e trashëgimit.

Kontestuesit materialë

Neni 111

Nëse në kontestin ka më shumë të paditur me cilësi të kontestuesve materialë, kompetenca e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston edhe kur ndaj njërit prej të paditurve mund të konstatojë kompetencë në bazë të kritereve për kompetencë të përgjithshme të përcaktuara me këtë ligj.

Kompetenca për kërkesa të lidhura reciprokisht

Neni 112

(1) Nëse gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente për të vendosur për njërën prej shumë kërkesave të parashtruara, është kompetente të vendosë edhe për kërkesat tjera, nëse ato janë të lidhura me kërkesën për të cilën gjykata është kompetente.

(2) Kërkesat janë të lidhura nëse ndërmjet tyre ekzistojnë lidhje që janë aq të afërta saqë është e arsyeshme për to të veprohet dhe vendoset bashkërisht, e që të shmanget miratimi i vendimeve kundërthënëse në procedura të ndara.

Kompetenca për kundërpadi

Neni 113

Gjykata e Republikës së Maqedonisë është kompetente edhe për kundërpadinë, nëse kërkesa nga kundërpadia është në lidhje me kërkesën paditëse.

Kompetenca e përgjithshme në procedurë jashtëkontestimore

Neni 114

(1) Kur marrëdhënia juridike vendoset në procedurë jashtëkontestimore, kompetencë e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston nëse personi për të cilin është parashtruar kërkesë është:

1) person fizik që ka vendbanim ose vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut; ose

2) person juridik me seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Kur në procedurën jashtëkontestimore është pjesëmarrës vetëm një person, kompetenca e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston kur ai person i plotëson supozimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Dispozitat e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni nuk zbatohen debatet e trashëgimisë.

Kompetencë për masa të përkohshme dhe paraprake

Neni 115

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente për përcaktimin masave të përkohshme dhe paraprake në lidhje me personat ose pronën që në kohën e parashtrimit e padisë gjenden në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe në rastet kur në bazë të dispozitave të këtij ligji gjykata nuk është kompetente të vendosë për punën kryesore.

Përcaktimi i kompetencës

Neni 116

(1) Kompetenca e gjykatës ose organit tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut në punët me elementin ndërkombëtar përcaktohet me detyrë zyrtare sipas fakteve dhe rrethanave që ekzistojnë në momentin e ngritjes së procedurës.

(2) Kompetenca e gjykatës ose organit tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut mbetet të ekzistojë edhe nëse, gjatë procedurës ndryshojnë rrethanat në bazë të të cilave është themeluar ajo kompetencë.

Kompetenca në raste ekskluzive

Neni 117

Nëse ky ligj nuk parasheh kompetenc të gjykatës ose të organit tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa nuk mund të ngrihet procedurë në shtet tjetër ose nuk mund të pritet në mënyrë të arsyeshme se ajo do të ngrihet në shtet tjetër, me përjashtim gjykata ose organi tjetër i Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente nëse lënda ka lidhje të rëndësishme me Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca ekskluzive ndërkombëtare - rregulla e përgjithshme

Neni 118

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është ekskluzivisht kompetente kur kjo prerazi është përcaktuar me këtë ose me ligj tjetër.

Litispendenca ndërkombëtare

Neni 119

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut, me kërkesë të palës do ta ndërpresë procedurën, nëse në rrjedhë është seancë gjyqësore në gjykatën e huaj në çështjen e njëjtë juridike dhe ndërrmjet palëve të njëjta, dhe atë nëse:

1) së pari në gjykatën e huaj është ngritur seanca gjyqësore në fjalë për kontestin në fjalë;

2) bëhet fjalë për kontest për gjykimin e të cilit nuk ekziston kompetencë e jashtëzakonshme e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut;

3) në mënyrë të arsyeshme mund të pritet që gjykata e huaj do të miratojë vendim i cili do të jetë e përshtatshme për njohje në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca ndërkombëtare ekskluzive për miratimin dhe zbatimin e përmbarimit

Neni 120

Gjykata ose personat që kryejnë autorizime publike në pajtim me ligjin, ekskluzivisht janë kompetentë për miratimin dhe zbatimin e përmbarimit, nëse ajo zbatohet në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca ndërkombëtare për konteste kundër shtetasve të Republikës së Maqedonisë së Veriut që janë në shërbim jashtë vendit

Neni 121

Në konteste kundër shtetasve të Republikës së Maqedonisë së Veriut që banojnë jashtë vendit, ku në shërbim ose në punë i dërgoi organi shtetëror, kompetenca e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston edhe nëse ata në momentin e udhëtimit të tillë kishin vendbanim në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Seksioni 2

Marrëveshja për zgjedhjen e gjykatës kompetente

Marrëveshja për kompetencat e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut

Neni 122

(1) Për punë me element ndërkombëtar për të cilin sipas të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut palëve u lejohet të disponojnë lirshëm me të drejtat e tyre, palët mund të merren vesh për kompetencat e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut për zgjidhje të kontestit të ndodhur ose kontestit që mund të ndodhë nga marrëdhënie e përcaktuar juridike.

(2) Kompetenca e gjykatës së Republikës së Maqedonisë Veriore nga paragrafi (1) i këtij neni është ekskluziv, përveç nëse palët nuk pajtohen ndryshe.

Marrëveshja për kompetencat e gjykatës së shtetit të huaj

Neni 123

(1) Për punë me element ndërkombëtar për të cilat sipas të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut palëve u lejohet lirisht të disponojnë me të drejtet e veta, palët mund të merren vesh për kompetencat e gjykatës ose të gjykatave të shteteve të huaja për zgjidhjen e kontestit tashmë të shkaktuar ose të kontestit i cili mund të shkaktohet nga raporti i përcaktuar juridik.

(2) Kompetenca e gjykatës së huaj nuk mund të kontraktojë për kontest për të cilin ekziston gjykata e vetme kompetente në Republikën e Maqedonisë së Veriut, përpos nëse me këtë ligj nuk është ndryshe e përcaktuar.

(3)Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut te e cila është dorëzuar padia për punën për të cilën është kompetencë e kontraktuar gjykata e huaj, me ankesë prej njërës nga palët, do të shpallet për kompetente dhe do ta hedhë poshtë padinë, përpos nëse përcaktohet se marrëveshja për kompetencë nuk është në fuqi.

(4) Ankesa nga paragrafi (3) i këtij neni mund të dorëzohet më së voni deri në momentin e debatit për punën kryesore.

Forma e marrëveshjes për zgjedhjen e gjykatës kompetente

Neni 124

(1) Marrëveshja për zgjedhjen e gjykatës kompetente lidhet:

1) në formë të shkruar ose gojarisht me vërtetim me shkrim ose

2) në formën e cila është në pajtim me praktikën të cilën palët kontraktuese mes vete e kanë vendosur ose

3) në tregtinë dhe qarkullimin ndërkombëtar, në formën e cila është në pajtim me traditën e cila për palët kontraktuese është e njohur ose detyrimisht u është bërë e njohur dhe e cila në atë rajon të tregtisë, përkatësisht të qarkullimit është e njohur mirë dhe rregullisht e përdorin palët kontraktuese në marrëveshjet e llojit të njëjtë.

(2) Konsiderohet se marrëveshja për zgjedhjen e gjykatës kompetente është e lidhur në formë të shkruar nëse e njëjta është e lidhur nëpërmjet mjeteve për komunikim elektronik që sigurojnë shkresë të përhershme të marrëveshjes.

(3) Marrëveshja për zgjedhjen e gjykatës kompetene është pjesë e marrëveshjes së përcaktuar dhe llogaritet si e pavarur në raport me dispozitat tjera të asaj marrëveshjeje.

(4) Plotfuqishmëria e marrëveshjes për zgjedhjen e gjykatës kompetente nuk mund të kontestohet vetëm në bazë të asaj se nuk është e plotfuqishme marrëveshja pjesë përbërëse e të cilës është ajo.

Pajtim i heshtur i të dënuarit për kompetencën e gjykatës në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Neni 125

(1) Llogaritet se i dënuari ka dhënë pëlqim për kompetencë në gjykatën e Republikës së Maqedonisë së Veriut nëse:

1) ka dorëzuar padi ose ankesë kundër urdhërpagesës, ndërsa nuk e ka kontestuar kompetencën e gjykatës ose

2) është lëshuar në debat për punën kryesore, ndërsa nuk e ka kontestuar kompetencën e gjykatës në seancën gjyqësore përgatitore, përkatësisht kur një séancë e tillë gjyqësore nuk është mbajtur, në seancën e parë gjyqësore për debatin kryesor; ose

3) ka ngritur kundërpadi.

(2) Pavarsisht nga dispozitat e paragrafit (1) të këtij neni, në konteste të raporteve për sigurim, marrëveshjeve të konsumit, marrëveshje për punësim, ku është paditur pronari i polisës, i siguruari, shfrytëzuesi i sigurimit, i dëmtuari, konsumatori ose punëtori, para se të shpallet kompetent, gjykata do ta paralajmërojë të paditurin për të drejtën e tij që ta kontestojë kompetencën në gjykatë, si dhe për pasojat e lëshimit ose mos lëshimit në debat për punë kryesore.

Seksioni 3

Dispozita të veçanta

1. Statusi i personave

Punë të kujdestarisë

Neni 126

(1) Gjykata ose organi i Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetent për punët e kujdestarisë edhe për shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Gjykata ose organi i Republikës së Maqedonisë së Veriut do të ndërmarrë masa të domosdoshme dhe të përkohëshme për shkak të mbrojtjes së personalitetit, të drejtave dhe interesave të shtetasve të huaj që gjenden ose kanë pronë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Emri personal

Neni 127

Gjykata ose organi i Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetent edhe për përcaktimin, ndryshimin ose mbrojtjen e emrit personal të shtetasve të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Shpallja e personit të zhdukur si i vdekur

Neni 128

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente edhe për shpalljen e shtetasit të zhdukur të Republikës së Maqedonisë si i vdekur.

Kompetenca ekskluzive ndërkombëtare për konteste për themelimin, ndërprerjen dhe ndryshimin e statusit të personave juridikë

Neni 129

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është veçanërisht kompetente për konteste për themelimin, ndërprerjen dhe ndryshimet statusare të shoqërive tregtare, të personit tjetër juridik ose të shoqërive të personave fizikë ose juridikë, si dhe për kontestet të cilat kanë të bëjnë me plotfuqishmërinë e vendimeve të organeve të tyre, nëse shoqëria, personi tjetër juridik ose shoqata ka seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca ekskluzive ndërkombëtare për konteste në lidhje me vlefshmërinë e regjistrimit në regjistrat publikë

Neni 130

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut ekskluzivisht është kompetente për kontestet në lidhje me vlefshmërinë e regjistrimit në regjistrat publikë të cilët mbahen në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

2. Marrëdhëniet familjare-juridike

Konteste bashkëshortore dhe bashkëshortore-pronësore

Neni 131

(1) Kompetencë e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston në kontestet për shkak të përcaktimit të ekzistimit ose mosekzistimit të martesës, prishjes së e martesës ose shkurorëzimit (konteste bashkëshortore), dhe nëse:

1) njëri nga bashkëshortët është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut në kohën e ngritjes së procedurës, ose ka qenë shtetas i Republikës së Maqedonisë në kohën e lidhjes së martesës ose

2) bashkëshortët kanë zakonisht vendqëndrim në Republikën e Maqedonisë gjatë kohës së ngritjes së procedurës ose

3) njëri bashkëshort është person pa nënshtetësi i cili ka zakonisht vendqëndrim në Republikën e Maqedonisë së Veriut gjatë kohës së ngritjes së procedurës ose

4) vendqëndrimi i fundit i zakonshëm i përbashkët i bashkëshortëve ka qenë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, ndërsa njëri prej tyre ende ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut gjatë kohës së ngritjes së procedurës ose

5) paditësi ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut në kohëzgjatje prej së paku një viti drejtpërdrejtë para ngritjes së procedurës.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni, i përket edhe kompetencës së gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut për konteste nga marrëdhëniet bashkëshortore-pronësore.

Përcaktimi i atësisë ose mëmësisë

Neni 132

(1) Në konteste për përcaktimin ose kontestimin e atësisë ose mëmësisë, kompetencë e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston edhe nëse:

1) fëmija ose personi atësia e të cilit përkatësisht mëmësia përcaktohet ose kontestohet është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut; ose

2) fëmija ose personi atësia e të cilit përkatësisht mëmësia përcaktohet ose kontestohet ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Kontestet për ruajtjen, ngritjen dhe edukimin e fëmijëve të cilët janë nën përkujdesjen e prindërve

Neni 133

Në konteste për ruajtjen, ngritjen dhe edukimin e fëmijëve të cilët janë nën përkujdesjen e prindërve, kompetencë e gjykatës ose organit tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston edhe nëse:

1) fëmija është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut ose

2) fëmija ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut: ose

3) fëmija vendqëndrimi i zakonshëm i të cilit nuk mund të përcaktohet, ose është refugjatë ose person ndërkombëtar i shpërngulur për shkak të ndodhive në shtet të vendqëndrimit të tij të zakonshëm, gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca ndërkombëtare për dhënien e lejes për lidhjen e martesës së të miturit

Neni 134

Për dhënien e lejes për lidhje të martesës së të miturit, kompetencë e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut ekziston edhe nëse parashtruesi i kërkesës është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut, përkatësisht nëse njëri nga parashtruesit e kërkesës është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut, pa marrë parasysh atë se personat ku dëshirojnë të lidhin martesë, kanë vendbanim.

Mbajtja

Neni 135

Në konteste për mbajtje gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente edhe nëse:

1) kreditori i mbajtjes ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose

2) për mbajtje vendoset në kontest bashkëshortor, kontest për përcaktimin e atësisë ose mëmësisë, ose kontest për marrëdhënie ndërmjet prindërve dhe fëmijëve që udhëhiqen në gjykatën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Birësimi

Neni 136

(1) Organi i Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetent të vendosë për birësimin dhe për ndërprerjen e birësimit nëse së paku njëri nga birësuesit ose birësuesi është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut, ose ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut, në kohën e ngritjes së procedurës për birësim.

(2) Nëse birësuesi është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe ka vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut gjatë kohës së ngritjes së procedurës për birësim, kompetenca e organit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për punët nga paragrafi (1) i këtij neni është ekskluzive.

3. Trashëgimia

Rregulla e përgjithshme

Neni 137

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente për debatim të trashëgimisë së plotë, nëse ai që lë trashëgimi ka vendbanim ose vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut në kohën e vdekjes.

Kompetenca sipas vendit të gjetjes së trashëgimisë

Neni 138

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së veriut është kompetente për debatim të trashëgimisë dhe kur ai që lë trashëgimi gjatë kohës së vdekjes nuk ka pasur vendbanim ose vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut, nëse një pjesë ose e tërë trashëgimia gjendet në Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe nëse:

1) e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut është zgjedhur si e drejtë kompetente për debatim të trashëgimisë nga ana e atij që lë trashëgimi në pajtim me nenin 52 të këtij ligji ose

2) ai që lë trashëgimi në kohën e vdekjes ka qenë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut ose

3) zbatimi i këtij neni ka të bëjë vetëm me atë trashëgimi.

Kompetenca për konteste nga marrëdhëniet trashëgimore-juridike dhe për konteste trashëgimore-juridike në lidhje me disponim të pronës gjatë jetës

Neni 139

Dispozitat nga nenet 137 dhe 138 të këtij ligji kanë të bëjnë me kompetencën për konteste nga marrëdhëniet trashëgimore-juridike dhe për konteste trashëgimore-juridike në lidhje me dispozicion të pronës gjatë jetës.

Zgjedhja e kompetencës

Neni 140

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut do të jetë kompetente edhe për debatim të trashëgimisë e cila nuk gjendet në Republikën e Maqedonisë së Veriut, nëse ai që lë trashëgimi në dispozicionin e tij për rast të vdekjes e ka zgjedhur të drejtën e Republikës së Maqedonisë së Veriut si meritore për debatim të trashëgimisë.

4. Të drejta sendore

Të drejtat reale të kompetencave

Neni 141

(1) Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është jashtëzakonisht kompetente për konteste për të drejta sendore të patundshmërive, duke përfshirë edhe për konteste të krijuara nga qiraja e patundshmërive, nëse patundshmëria gjendet në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut nuk është jashtëzakonisht kompetente për kontestet për qira afatshkurtër të patundshmërisë e cila gjendet në Republikën e Maqedonisë së Veriut, për përdorim të përkohshëm privat për periudhë e cila nuk është më e gjatë se gjashtë muaj të njëpasnjëshëm, me kusht qiramarrësi të jetë person fizik dhe pronar i patundshmërisë dhe qiramarrësi të ketë vendbanim në shtetin e njëjtë.

Të drejtat sendore të sendeve të tundshme

Neni 142

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente për konteste për të drejta sendore të sendeve të tundshme, nëse sendi i tundshëm gjendet në Republikën e Maqedonisë së Veriut në momentin e ngritjes së procedurës.

Konteste në lidhje me mjetin fluturues ose anijen

Neni 143

(1) Gjykata e Republikës së Maqedonisë së veriut është kompetente për konteste për të drejtat reale të mjetit fluturues ose anijes dhe në konteste nga qiraja e mjetit fluturues ose anijes, dhe nëse në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut mbahet regjistër në të cilin mjeti fluturues, përkatësisht anija është i regjistruar.

(2) Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente për kontestet për pengim të zotërimit të mjetit fluturues ose anijes nga paragrafi (1) i këtij neni edhe nëse në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut mbahet regjistër në të cilin është regjistruar mjeti fluturues, përkatësisht anija ose kur në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut është krijuar pengim

5. Të drejta të pronës intelektuale

Kompetencë e jashtëzakonshme ndërkombëtare për kontestet në lidhje me paraqitjen dhe plotfuqishmërinë e të drejtave nga pronësia industriale

Neni 144

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtëzakonisht është kompetente për kontestet në lidhje me paraqitjen dhe plotfuqishmërinë e patentës, vulës së mallit ose shërbimit, ekzemplar industrial dhe model ose të drejta tjera të pronësisë industriale të cilat doemos duhet të deponohen ose regjistrohen, pavarësisht nga ajo nëse çështja është ngritur në padi ose si pjesë e mbrojtjes në procedurë, nëse në Republikën e Maqedonisë së Veriut:

1) është parashtruar fletëparaqitje për deponim ose për regjistrim të asaj të drejte ose

2) është bërë deponim ose regjistrim i asaj të drejte ose

3) në bazë të marrëveshjes së ratifikuar ndërkombëtare llogaritet se është kryer deponim ose regjistrim i asaj të drejte.

6. Marrëdhënie kontraktuese dhe jashtëkontraktuese

Kompetenca sipas vendit të plotësimit të detyrimit

Neni 145

(1) Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente për konteste nga marrëdhëniet kontraktuese dhe kur lënda e kontestit është obligim i cili duhet, përkatësisht i cili do të duhej të plotësohet në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Nëse palët nuk janë kontraktuar më ndryshe, konsiderohet se vendi i plotësimit të detyrimit nga paragrafi (1) i këtij neni është në Republikën e Maqedonisë së Veriut nëse:

1) për kontratë për shitje të mallit, në pajtim me kontratën malli ka qenë i dërguar ose është dashur të jetë i dërguar në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

2) për kontratën për dhënie të shërbimeve, në pajtim me kontratën shërbimi është dhënë ose është dashur të jepet në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Kontrata konsumatore

Neni 146

(1) Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente edhe për kontestet në të cilat konsumatori e padit tregtarin, nëse konsumatori ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(2) Për kontestet nga kontratat e konsumatore në të cilat tregtari është paditës, ndërsa konsumatori është i paditur, gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është jashtëzakonisht kompetente nëse konsumatori ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(3) Nga dispozita e paragrafit (2) të këtij neni mund të shmanget thjeshtë në bazë të marrëveshje për kompetencë e cila:

1) është lidhur pas krijimit të kontestit; ose

2) i mundëson konsumatorit i cili nuk ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë të ngrejë procedurë në gjykatën e Republikës së Maqedonisë së Veriut; ose

3) është lidhur ndërmjet konsumatorit dhe tregtarit, me ç'rast në kohën e lidhjes së kontratës të dyja palët kanë pasur vendbanim ose vendqëndrim të zakonshëm në shtetin e njëjtë dhe e cila parashikon kompetencë të gjykatës të atij shteti, me kusht marrëveshja e tillë të mos jetë në kundërshtim me të drejtën e atij shteti.

(4) Dispozitat nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni kanë të bëjnë vetëm me konteste të krijuara nga:

1) kontrata për shitje të mallit me pagesë në këste;

2) kontrata për hua e cila kthehet në këste ose cila do formë tjetër e kredisë së lejuar për shkak të financimit të shitjes së mallrave;

3) çdo rast tjetër në të cilin kontrata është e lidhur me person i cili ushtron veprimtari tregtare ose profesionale në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose të cilën e drejton veprimtaria e tillë ndaj Republikës së Maqedonisë së Veriut ose ndaj më shumë shteteve ndër të cilat është edhe Republika e Maqedonisë së Veriut, ndërsa kontrata hyn në korniza të veprimtarisë së tillë.

(5) Dispozitat nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni nuk zbatohen në kontratat për transport, përveç në kontratat me të cilat për çmim të vetëm jepet shërbimi i kombinuar i udhëtimit dhe vendosjes.

Kontrata individuale për punësim

Neni 147

(1) Për konteste të ngritura nga punët kundër punëdhënësit, ndërsa të cilat dalin nga kontrata individuale për punësim, gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente edhe nëse:

1) punëtori zakonisht e kryen punën e vet në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose zakonisht e ka kryer punën e vet në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose

2) punëtori zakonisht e kryen punën e vet nga Republika e Maqedonisë së Veriut, ose zakonisht e ka kryer punën e vet nga Republika e Maqedonisë së Veriut ose

3) njësia afariste e punëdhënësit i cili e ka angazhuar punëtorin gjendet ose është gjendur në Republikën e Maqedonisë së Veriut, ndërsa punëtori zakonisht nuk e kryen ose nuk e ka kryer punën vetëm në një shtet.

(2) Për kontestet nga kontratë individuale për punë në të cilën punëdhënësi është paditës, ndërsa punëtori është i paditur, gjykata në Republikën e Maqedonisë së Veriut është jashtëzakonisht kompetente nëse punëtori ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(3) Nga dispozita e paragrafit (2) të këtij neni mund të largohet thjeshtë në bazë të marrëveshjes për kompetencë e cila:

1) është lidhur pas krijimit të kontestit ose

2) i mundëson punëtorit i cili nuk ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë, të ngrejë procedurë para gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Detyrime jashtëkontraktuese

Neni 148

(1) Gjykata në Republikën e Maqedonisë së Veriut është kompetente në konteste nga detyrime jashtëkontratuese dhe nëse në Republikën e Maqedonisë së Veriut ka ndodhur ose është ka mund të ndodhë ngjarja nga e cila del dëmi.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) i këtij neni do të zbatohet edhe në kontestet kundër shoqërisë së sigurimit për shkak të kompensimit të dëmit personave të tretë në bazë të rregullave për përgjegjësi të drejtpërdrejtë të të siguruarit, si dhe në kontestet për kërkesë regrese në bazë të kompensimit të dëmi kundër debitorëve të regresit.

Kompetenca në bazë të vendit të punës në degë, përfaqësi ose njësi tjetër afariste

Neni 149

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut është kompetente edhe për konteste të cilat dalin nga puna e filialit, përfaqësisë ose njësisë tjetër afariste të të paditurit, e cila gjendet në Republikën e Maqedonisë së Veriut, kur i padituri nuk ka seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca ndërkombëtare në bazë të pronës së të paditurit

Neni 150

Nëse në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut gjendet ndonjë pronë e të paditurit, gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut, gjithashtu është kompetente dhe atëherë kur paditësi ka vendbanim, përkatësisht seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut, nëse paditësi kryen gjasë se nga ajo pronë do të mund të plotësohet aktgjykimi.

KAPITULLI II

Dispozita tjera për procedurën me element të huaj

E drejta meritore për procedurën

Neni 151

Në procedurën në punë me element ndërkombëtar e cila mbahet në gjykatë ose organ tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut zbatohet e drejta e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Aftësi e të huajit dhe kontestimore

Neni 152

(1) Për aftësinë e të huajit dhe kontestimore të personit fizik kompetente është e drejta e shtetit shtetas i të cilit është ajo.

(2) Nëse shtetasi i huaj nuk është në mënyrë konstestimore i aftë sipas dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërsa në mënyrë kontestimore është i aftë sipas të drejtës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, vet mund të ndërmarrë veprime në procedurë.

(3) Përfaqësuesi ligjor i shtetasit të huaj nga paragrafi (2) i këtij neni mund të ndërmerr veprime në procedurën vetëm derisa ai shtetas i huaj nuk deklaron se vet e ndërmerr mbajtjen e procedurës.

(4) Për aftësinë e të huajit të personit të huaj juridik meritore është e drejta e paraparë në nenet 21 dhe 22 të këtij ligji.

Detyrimi për sigurim të shpenzimeve kontestimore (cautio iudicatum solvi)

Neni 153

(1) Kur personi pa shtetësi i cili nuk ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë së Veriut, shtetas i huaj ose person juridik i cili nuk është i regjistruar në regjistrin e Republikës së Maqedonisë së Veriut posedon kontest në gjykatën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, është i obliguar të padituri, me kërkesë të tij t'ia sigurojë shpenzimet kontestimore.

(2) I padituri është i obliguar kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni ta dorëzojë më së voni në seancën përgatitore, ndërsa nëse seanca përgatitore nuk është e mbajtur - në seancën e parë për seancë kryesore para se të lëshohet në seancë për punën kryesore, përkatësisht pasi që ka marrë dijeni se ekzistojnë supozime për kërkesë të sigurimit.

(3) Sigurimi i shpenzimeve kontestimore jepet në para, por gjykata mund të lejojë sigurimi të jepet edhe në mënyrë tjetër.

Lirimi nga obligimi për sigurim të shpenzimeve kontestimore

Neni 154

(1) I padituri nuk ka të drejtë në sigurim të shpenzimeve kontestimore, nëse:

1) në shtetin shtetas i të cilit është paditësi, shtetasit të Republikës së Maqedonisë nuk janë të obliguar të japin sigurim;

2) i padituri gëzon të drejtë të azilit në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

3) kërkesa paditëse ka të bëjë me kërkesë të paditësit nga marrëdhënie e tij e punës në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

4) në pyetje janë konteste martesore ose konteste për përcaktim ose kontestim të atësisë ose mëmësisë dhe nëse është në pyetje hetim ligjor dhe

5) në pyetje është padi kambiali ose çeku, kundërpadi ose dhënie e urdhërpagesës.

(2) Në rast të dyshimi nëse shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në kuptim të paraparit (1) pikës 1) të këtij neni, janë të obliguar të japin sigurim në shtetin shtetas i të cilit është paditësi, shpjegim jep organi i administratës shtetërore kompetent për punët e drejtësisë.

Aktvendimi për sigurim të shpenzimeve kontestimore

Neni 155

(1) Gjykata në aktvendimin me të cilin miratohet kërkesa për sigurim të shpenzimeve kontestimore do ta caktojë shumën e sigurimit dhe afatin në të cilin sigurimi doemos duhet të jepet, ndërsa paditësi do ta paralajmërojë në pasojat të cilat ligji i parashikon nëse nuk dëshmohet se sigurimi është dhënë në afatin e caktuar.

(2) Nëse paditësi në afatin e caktuar nuk dëshmon se një pjesë e sigurimit të shpenzimeve në para do të llogaritet se padia është e tërhequr, përkatësisht se paditësi ka hequr dorë nga mjeti juridik nëse kërkesa për sigurim është pjesë përbërëse në procedurën në lidhje me mjetin juridik.

(3) I padituri i cili në kohë ka vënë kërkesë i padituri t'ia sigurojë shpenzimet në para, nuk është i obliguar ta vazhdojë procedurën në punën kryesore derisa në mënyrë të plotfuqishme nuk vendoset për kërkesën e tij, ndërsa nëse kërkesa miratohet - derisa paditësi nuk jep provim të sigurimit.

(4) Nëse gjykata e refuzon kërkesën për sigurim të shpenzimeve në para, mund të vendoset procedura të vazhdojë edhe para aktvendimit për refuzim të bëhet e plotfuqishme.

Lirimi nga pagesa e shpenzimeve kontestimore

Neni 156

Shtetasit e huaj kanë të drejtë në lirim nga pagesa e shpenzimeve kontestimore në kushte të njëjta si dhe shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

PJESA E KATËRT

PRANIMI DHE ZBATIMI I VENDIMEVE TË HUAJA GJYQËSORE

KAPITULLI I

Nocioni

Vendimi i huaj gjyqësor

Neni 157

(1) Si vendim i huaj gjyqësor konsiderohet vendimi i gjykatës së shtetit të huaj.

(2) Si vendim i huaj gjyqësor në kuptim të paragrafit (1) të këtij neni konsiderohet edhe barazimi i lidhur në gjykatë (barazim gjyqësor).

(3) Si vendim i huaj gjyqësor konsiderohet edhe vendimi i organit tjetër i cili në shtetin në të cilin është miratuar është barazuar me vendim gjyqësor, përkatësisht me barazim gjyqësor, nëse me të nuk rregullohen marrëdhëniet e parapara në nenin 1 të këtij ligji.

Pranimi

Neni 158

Vendimi i huaj gjyqësor barazohet me vendim të gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe prodhon veprim juridik në Republikën e Maqedonisë së Veriut nëse e pranon gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

KAPITULLI II

Supozime për pranim dhe realizim

Seksioni 1

Supozime për të cilat gjykata ka kujdes me detyrë zyrtare

Vërtetim për plotfuqishmëri dhe realizim

Neni 159

(1) Parashtruesi i kërkesës për pranim të vendimit të huaj gjyqësor është i obliguar me propozimin për pranim të vendimit të huaj gjyqësor, ta dorëzojë vendimin e huaj gjyqësor në origjinal ose nënshkrim të verifikuar dhe të dorëzojë vërtetim nga gjykata e huaj kompetente, përkatësisht organi për plotfuqishmërinë e vendimit sipas të drejtës së shtetit në të cilin është miratuar.

(2) Nëse me kërkesën për pranim të vendimit të huaj gjyqësor kërkohet edhe pranim i zbatimit të tij, parashtruesi i kërkesës për pranim të atij vendimi të huaj gjyqësor, krahas vërtetimit nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të parashtrojë edhe vërtetim për zbatim të atij vendimi sipas të drejtës së shtetit në të cilin është miratuar.

(3) Nëse origjinali i vendimit të huaj gjyqësor ose nënshkrimi i tij i verifikuar nuk janë përpiluar në gjuhën e cila është në përdorim zyrtar në gjykatën në të cilën është ngritur procedurë për pranim të atij vendimi, pala e cila kërkon pranim të vendimit doemos duhet të parashtrojë edhe përkthim të verifikuar të vendimit të huaj gjyqësor në gjuhën e cila është në përdorim zyrtar në atë gjykatë.

Kompetenca ekskluzive e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut

Neni 160

Vendimi i huaj gjyqësor nuk do të pranohet nëse në punën e marrëdhënies ekziston kompetencë ekskluzive e gjykatës ose organit tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut, përveç nëse me këtë ligj palëve u është lejuar të ngrenë procedurë në gjykatën e huaj për kontest të caktuar për të cilin është paraparë kompetencë ekskluzive e gjykatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Kompetenca tejmase e gjykatës së huaj

Neni 161

Vendimi i huaj gjyqësor nuk do të pranohet nëse gjykata e huaj kompetencën e vet e ka bazuar në rrethana të cilat në këtë ose me ligj tjetër nuk janë paraparë për themelim të kompetencës së gjykatës ose organit tjetër të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zgjidhje të punës me element ndërkombëtar të të njëjtit lloj.

Vendimi i plotfuqishëm në punën e njëjtë ndërmjet palëve të njëjta

Neni 162

(1) Vendimi i huaj gjyqësor nuk do të pranohet nëse në punën e njëjtë gjykata ose organi tjetër i Republikës së Maqedonisë së Veriut ka miratuar vendim të plotfuqishëm ose nëse në Republikën e Maqedonisë së Veriut është pranuar ndonjë vendim tjetër i huaj gjyqësor që është miratuar në punën e njëjtë dhe ndërmjet palëve të njëjta.

(2) Gjykata do të ndërpresë me pranim të vendimi të huaj gjyqësor nëse në gjykatë të Republikës së Maqedonisë së veriut është në rrjedhë kontest më parë i ngritur në punën e njëjtë dhe ndërmjet palëve të njëjta edhe atë deri në përfundimin e plotfuqishëm të atij kontesti.

Cenimi i rendit publik

Neni 163

Vendimi i huaj gjyqësor nuk do të pranohet, nëse veprimi i pranimit të tij qartë është në kundërshtim me rendin publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Seksioni 2

Supozime për të cilat gjykata ka kujdes pas ankesës së palëve

Mosrespektimi i të drejtës së mbrojtjes

Neni 164

Gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut do të refuzojë pranim të vendimit të huaj gjyqësor, nëse një nga palët dëshmon se:

1) për shkak të parregullsisë në procedurë, nuk ka mundur t'i cekë mjetet e veta për mbrojtje; ose

2) ftesa, padia ose aktvendimi me të cilin është filluar procedura nuk i janë dorëzuar personalisht, përkatësisht se përgjithësisht nuk ka pasur as përpjekje për dorëzim personal, përveç nëse në cilën do mënyrë janë futur në debat për punën kryesore në procedurën e shkallës së parë; ose

3) nuk i është lënë kohë e mjaftueshme për përgatitje të mbrojtjes së saj nga momenti i dorëzimit të padisë për caktim të debatit.

KAPITULLI III

Procedura për pranim të vendimeve të huaja gjyqësore

Ngritja e procedurës

Neni 165

(1) Procedura për pranim të vendimit të huaj gjyqësor ngrihet me propozim.

(2) Gjykata te e cila është parashtruar propozimi për pranim të vendimi të huaj gjyqësor do të kufizohet në atë të kontrollojë nëse janë plotësuar supozimet nga nenet 159 dhe 163 të këtij ligji.

(3) Pranim të vendimit të huaj gjyqësor në punë të cilat kanë të bëjnë me gjendjen personale (status), mund të kërkojë çdokush i cili për atë ka interes publik.

Gjykata kompetente

Neni 166

(1) Për pranimin e vendimit të huaj gjyqësor vendos gjykatësi individual i gjykatës themelore.

(2) Për pranimin e vendimit të huaj gjyqësor në vend është kompetent çdo gjykatë reale kompetente.

Pranimi i vendimi të huaj gjyqësor si çështje paraprake në procedurë

Neni 167

Nëse për pranim të vendimit të huaj gjyqësor nuk është miratuar aktvendim i posaçëm, çdo gjykatë për pranim të atij vendimi mund të vendosë në procedurën si për çështje paraprake, por vetëm me veprim për atë procedurë.

Rrjedha e procedurës pas propozimit për pranim

Neni 168

(1) Nëse gjykata te e cila është parashtruar propozimi për pranim të vendimi të huaj gjyqësor përcakton se nuk ka pengesa për pranim, do të miratojë aktvendim për pranim të vendimi të huaj gjyqësor.

(2) Gjykata do t'ia dorëzojë aktvendimin për pranim të vendimit të huaj gjyqësor palës së kundërt, përkatësisht pjesëmarrësve të tjerë në procedurë në të cilën vendimi i huaj gjyqësor është miratuar dhe do t'i mësojë se kundër aktvendimit për pranim mund të parashtrojë ankesë në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(3) Pa pasur parasysh dispozitat nga paragrafi (2) i këtij neni, gjykata nuk do t'ia dorëzojë palës së kundërt aktvendimin për pranim të vendimit të huaj gjyqësor me të cilin është vendosur vetëm për shkurorëzim, nëse personi i cili e kërkon pranimin e shtetasit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa pala e kundërt nuk është shtetase e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe nuk ka vendbanim, përkatësisht vendqëndrim të zakonshëm në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Procedura për ankesë kundër aktvendimit për pranim të vendimit të huaj gjyqësor

Neni 169

Për ankesën kundër aktvendimit për pranim të vendimit të huaj gjyqësor nga neni 168 i këtij ligji, vendos gjykata i cili e ka miratuar aktvendimin për pranim, në përbërje të tre gjykatësve. Gjykata vendos për ankesën pas seancës së mbajtur.

Ankesa

Neni 170

Kundër aktvendimit me të cilin gjykata e refuzon propozimin për pranim dhe kundër aktvendimit për ankesën nga neni 169 të këtij ligji, lejohet ankesë te gjykata kompetente e apelit në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vendimit.

Shpenzime të procedurës

Neni 171

Për shpenzimet e procedurës për pranim të vendimit të huaj gjyqësor, gjykata vendos sipas rregullave të cilat do të zbatohen në rast kur për punën e njëjtë do të vendosë gjykata ose organ tjetër i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Zbatimi i rregullave të procedurës jashtëkontestimore

Neni 172

Dispozitat e procedurës jashtëkontestimore në mënyrë adekuate zbatohen në procedurën për pranim të vendimit të huaj gjyqësor, nëse me këtë kapitull nuk është përcaktuar ndryshe.

Zbatimi i vendimit të huaj gjyqësor

Neni 173

Vendimi i huaj gjyqësor të cilin gjykata e Republikës së Maqedonisë së Veriut e ka pranuar në procedurë të paraparë në nenet 165 deri 171 të këtij ligji, zbatohet sipas ligjit të Republikës së Maqedonisë së veriut të cilët e rregullojnë zbatimin.

Zbatimi i rregullave për procedurën edhe në pranimin e vendimeve të huaja arbitrare

Neni 174

Dispozitat e neneve 165 dhe 171 të këtij ligji, do të zbatohen edhe në procedurën për pranim të vendimeve të huaja të arbitrazhit.

PJESA E PESTË

DISPOZITA TË VEÇANTA

Lidhja e martesës në përfaqësinë e autorizuar konsullore ose diplomatike të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit

Neni 175

(1) Shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut mund të lidhin martesë jashtë vendit para përfaqësisë së autorizuar konsullore ose para përfaqësisë diplomatike të Republikës së Maqedonisë së Veriut e cila kryen punë konsullore-juridike, nëse për këtë nuk kundërshtohet shteti në të cilin gjendet përfaqësia e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose nëse kjo është paraparë me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punë të jashtme i cakton përfaqësitë e Republikës së Maqedonisë së Veriut në të cilat mund të lidhin martesa jashtë vendit ndërmjet shtetasve të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Kryerja e punëve të kujdestarisë për shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut të cilët gjenden jashtë vendit

Neni 176

Punët e kujdestarisë për shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut të cilët gjenden jashtë vendit i kryen përfaqësia konsullore ose përfaqësia diplomatike e

Republikës së Maqedonisë së Veriut, nëse këtë nuk e kundërshton shteti në të cilin gjendet përfaqësie e Republikës së Maqedonisë së Veriut ose nëse ajo është paraparë me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare.

Përpilimi i testamentit të shtetasit të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit

Neni 177

Përfaqësia konsullore ose përfaqësia diplomatike e Republikës së Maqedonisë së Veriut e cila ushtron punë konsullore-juridike mund të përpilojë testament të shtetasit të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit, sipas dispozitave të cilat vlejnë për përpilim të testamentit gjyqësor.

Verifikimi i nënshkrimeve, dorëshkrimeve dhe shkresave nga përfaqësitë konsullore dhe diplomatike të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit

Neni 178

(1) Përfaqësitë konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut ose përfaqësitë diplomatike të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit të cilat ushtrojnë punë konsullore-juridike mund të bëjnë verifikim të nënshkrimeve, dorëshkrimeve dhe shkresave në pajtim me marrëveshje të ratifikuara ndërkombëtare dhe rregullat e vendit të pranimit.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punë të jashtme e përcakton ushtrimin e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Vërtetimi për rregullat të cilat vlejnë ose kanë vlejtur në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Neni 179

(1) Vërtetim për rregullat të cilat vlejnë ose kanë vlejtur në Republikën e Maqedonisë së Veriut, për shkak të përdorimit të tyre para organeve të shtetit të huaj, lëshon organi i administratës shtetërore kompetent për punët e drejtësisë.

(2) Në vërtetimin nga paragrafi (1) i këtij neni theksohet titulli i rregullës, data kur është miratuar përkatësisht kur është shfuqizuar dhe teksti verbal i dispozitave përkatëse të asaj rregulle.

PJESA E GJASHTË

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Vlefshmëria e këtij ligji

Neni 180

(1) Dispozitat e këtij ligji për përcaktimin e të drejtës meritore nuk do të zbatohen në marrëdhëniet të cilat janë krijuar para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Nëse para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji është miratuar aktgjykim i shkallës së parë ose aktvendim me të cilin procedura në gjykatën e shkallës së parë është e përfunduar, procedura e mëtejme do të zbatohet sipas rregullave të deritashme për kompetencën dhe procedurën në punët me element ndërkombëtar dhe dispozitave për pranimin e vendimeve të huaja gjyqësore.

(3) Nëse pas ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji anulohet vendimi i shkallës së parë nga paragrafi (2) i këtij neni, procedura e mëtejme do të zbatohet sipas dispozitave për kompetencë dhe procedurë në punët me element ndërkombëtar dhe dispozitave për pranim të vendimeve të huaja gjyqësore të këtij ligji.

Neni 181

Dispozitat e neneve 27, 28, 29, 30, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105 dhe 106 të këtij ligji vlejnë deri në aderimin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në Bashkimin Evropian.

Shfuqizimi i ligjeve

Neni 182

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për të drejtën private ndërkombëtare ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 87/2007 dhe 156/10).

Hyrja në fuqi e këtij ligji

Neni 183

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet pas një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

599.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

Се прогласува Законот за урбанистичко планирање, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 4 февруари 2020 година.

Бр. 08-1111/1
4 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Предмет на законот

Член 1

Со овој закон се уредува системската и хиерархиската уреденост на урбанистичкото планирање во системот на просторното и урбанистичкото планирање, целите и начелата на урбанистичкото планирање и уредувањето на просторот, видовите и содржината на урбанистичките планови, условите за вршење на работите од областа на урбанистичкото планирање, постапките за изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови, надзорот над спроведувањето на одредбите на овој закон, како и други работи од областа на урбанистичкото планирање.

2. Значења на поими и изрази

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Ажурирана геодетска подлога е теренски ажуриран катастарски план во дигитална форма од страна на овластено лице, чија содржина е стриктно утврдена со пропис и е почетна основа за изработка на урбанистички план. Ажурираната геодетска подлога содржи катастарски план од катастарот на недвижности теренски ажуриран со веродостоен приказ на постојната состојба на земјиштето, катастарските парцели, градбите и инфраструктурата, со нивелациони коти на теренот во државен референтен систем и државна картографска проекција.

2. Билансни показатели се споредбени нумерички податоци за урбанистички параметри од постојната и од планираната состојба;

3. Блок е посложена и поголема единица на градежното земјиште која се состои од една или повеќе градежни парцели и градежно земјиште за општа употреба;

4. Генерална регулација е урбанистичко планска операција со која се уредува примарната поделба на градежното земјиште на земјиште за општа употреба и земјиште за поединечна употреба, а се врши со регулаторни линии како што се регулационата линија и оската на улица односно сообраќајница и други плански параметри;

5. Град е населено место што е со закон утврдено како град, чиишто граници се уредени со генерален урбанистички план;

6. Градежно земјиште е земјиште што со урбанистички план е наменето за изградба на населени места и градби;

7. Градба е објект што настанал со изградба над и под површината на теренот и е поврзан со земјиштето на коешто е изграден како недвижност, а претставува целисходен состав на поврзани архитектонски, градежни и технички елементи, градежни производи, инсталации, постројки и опрема;

8. Градежно подрачје е земјиште врз кое се изградени населените места и земјиштето во планските опфати на урбанистичките планови на кое му е утврден статусот на градежно земјиште;

9. Градежна парцела е најмала единица градежно земјиште што е оформена со урбанистички план и на кое е планирано градење на градба и/или има изградено градба, при што парцелата е ограничена со регулациона линија и граници на градежната парцела и го опфаќа земјиштето под градбата и дворното место односно земјиштето за редовна употреба на градбата;

10. Градежна линија е регулаторна линија во урбанистички план која ја определува и ограничува површината за градење во рамките на градежната парцела односно линија до којашто во градежната парцела може да се планира површина за градење или изградба на објект;

11. Граница на плански опфат е планска одредба во урбанистички план во форма на линиски графички симбол кој ја ограничува површината на планскиот опфат и во чиишто рамки се спроведува урбанистичкиот план;

12. Градска четврт е сложена единица на градежното земјиште која по правило се состои од повеќе блокови и градежно земјиште за општа употреба;

13. Детална регулација е урбанистичко планска операција со која се уредува секундарната и терцијалната поделба на градежното земјиште, а се врши со регулаторните линии: регулациона линија, граница на градежната парцела, оска на улица, градежна линија и други плански параметри;

14. Дигитално преклопување е прва техничка фаза во спроведувањето на донесени урбанистички планови, која се состои од вчитување и преклопување на податоците од урбанистичките и катастарските планови;

15. Документациона основа е база на податоци за планскиот опфат врз основа на која се изработува урбанистичкиот план, што се состои од сите графички, текстуални и нумерички податоци релевантни за урбанистичкото планирање, како и од анализите на можностите за просторен развој и програмските проекции за просторниот развој;

16. Единица на градежното земјиште е ограничен дел од градежното земјиште што претставува просторно и наменски односно планерски интегрирана целина, која се употребува во урбанистичките планови за планирање и организација на просторот, како што се: градежна парцела, блок и четврт;

17. Е-урбанизам е информациски систем за водење на постапката за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, составен од техничка опрема (сервери и други хардверски уреди), бази на податоци и софтверска програма како единствен централен систем за поврзување на корисниците;

18. Извод од урбанистички план е копија од графичкиот, нумеричкиот и текстуалниот дел на планот со одредбите за спроведување, кој може да се однесува на една градежна парцела или поголем дел од планскиот опфат, во зависност од потребите;

19. Издвоен дел од планскиот опфат на урбанистички план за населено место (генерален урбанистички план и урбанистички план за село) е одвоен дел од истото населено место вон неговото просторно интегрално подрачје, но во планската и административната граница на населеното место како негов составен дел;

20. Инфраструктура се сите инфраструктурни градби: постојни и планирани, подземни и надземни градби и инсталации, водови, објекти и други видови технички инсталации, копнена, водена или воздушна сообраќајна инфраструктура, електроенергетски водови, продуктоводи (гасоводи, нафтоводи, топловоди), телекомуникациска инфраструктура, водоводни и канализациони системи и други;

21. Класа на намени е група на намени на земјиштето и градбите што е формирана врз основа на заеднички физички и функционални карактеристики на земјиштето и градбите во кои дејностите и активностите се одвиваат, како и врз основа на просторните и функционалните можности за нивно градење и употреба;

22. Коефициент на искористеност на земјиштето е урбанистичка величина која покажува колкав е планираниот или фактичкиот интензитет на изграденост на градежното земјиште и се добива како однос помеѓу вкупната бруто изградена градежна површина на сите катови и вкупната површина на единицата на градежното земјиште;

23. Комунална инфрастуктура се градби и системи наменети за јавно сервисирање на основните функции на градот: сообраќај, водоснабдување, одведување и прочистување на отпадните води, одржување на чистотата, собирање и обработка на комуналниот отпад, уличното осветлување, површините на зелените пазари, гробиштата, површините за јавна намена и друго;

24. Намена на земјиштето и градбите е начинот на уредувањето, изградбата и употребата на просторот односно на градежното земјиште и на градбите согласно дејностите и активностите што се вршат и одвиваат во нив, што се уредува со урбанистички план;

25. Наменска зона е планска одредба која се однесува за ограничена површина на градежно земјиште по правило со иста намена на земјиштето и градбите;

26. Населено место е изграден, функционално обединет простор на кој се обезбедени условите за живот и работа на луѓето и за задоволување на поединечните, заедничките и општите потреби на жителите и на заедницата, согласно со закон;

27. Непарцелирано градежно земјиште е градежно земјиште на кое не се формирани градежни парцели, што е ограничено со регулациони линии и кое служи за општа употреба односно за изградба на јавните простори: улици, плоштади, инфраструктури, урбано зеленило и друго;

28. Нивелманско решение е вертикална претстава на теренот со технички податоци за положбата и наклонот на градбата;

29. Обединета постапка за донесување на урбанистички планови е постапка во која генерален урбанистички план и детален урбанистички план се изработуваат истовремено и се донесуваат со една обединета постапка како единствен акт;

30. Партиципативно тело е тело што го формира единицата за локална самоуправа за обезбедување на поголема вклученост, учество и придонесување на граѓаните, како и јавност во процесот на урбанистичкото планирање, во чијашто работа учествуваат претставници на граѓанскиот и невладиниот сектор од локалната заедница;

31. Парцелирано градежно земјиште е градежно земјиште врз кое е извршена секундарна делба на земјиштето и на кое се формирани градежни парцели за поединечна употреба и градење на градби;

32. Планерска единица е територијална единица за планирање на просторот во урбанистичките планови, како што се градска четврт, блок, дел од блок или урбано соседство и градежна парцела;

33. Плански опфат е подрачје што е опфатено и уредено со урбанистички план, чии граници и начин на уредување и користење се утврдуваат со планот, кое може да биде интегрално или составено од повеќе одделни подрачја обележени со граница на планскиот опфат;

34. План за парцелација е графички прилог и составен дел на урбанистичкиот план во кој се врши секундарната поделба на градежното земјиште односно во кој се формираат градежните парцели, додека во урбанистичкиот проект планот за парцелација е планско-проектен документ за препарцелација на формирани парцели со ист носител на правото на сопственост;

35. Примарна делба на градежното земјиште е операција што се врши со регулациона линија при генералната регулација, која го дели градежното земјиште на земјиште за општа употреба и на градежно земјиште за поединечна градба;

36. Примарна мрежа на сообраќајни и други инфраструктури е градска мрежа чијашто цел е поврзување на инфраструктурниот систем на ниво на целината на градот, меѓусебно поврзување на подцелини на системот односно градот или негово меѓуградско поврзување;

37. Просторно планирање е интердисциплинарна дејност за управување со просторната димензија на одржливоста на човечкото општество, во кое се уредува намената и начинот на користење на просторот, што ги одразува оптималните економски, социјални и еколошки политики за рамномерен просторен развој;

38. Простор е состав на физички структури што се простира на, над и под земјината површина, до кои досегаат или можат да досегнат влијанијата на човечките активности и дејности, а се предмет на просторното и урбанистичкото планирање;

39. Процент на изграденост на земјиштето е урбанистичка величина која ја одразува густината на изграденост и покажува колкав дел од градежното земјиште е под градба и се добива како однос помеѓу површината под градби и вкупната површина на единицата на градежното земјиште;

40. Регулаторни линии се линиски симболи што претставуваат графички плански одредби во урбанистички план со кои се вршат примарната, секундарната и терцијалната делба на градежното земјиште, како што се регулационата линија, границата на градежната парцела и градежната линија и кои служат за планирање на генералната и на деталната регулација во урбанистичкото планирање;

41. Регулациона линија е граница меѓу градежно земјиште за општа употреба и градежно земјиште парцелирано на градежни парцели наменети за поединечна градба;

42. Секундарна делба на градежното земјиште е операција што се врши со детална регулација, која го дели градежното земјиште за поединечна градба на поединечни градежни парцели;

43. Секундарна мрежа на сообраќајни и други инфраструктури е мрежа чија цел е поврзување на инфраструктурниот систем во рамки на деловите или подцелините на градот, со цел за обезбедување на пристап до мрежата од секоја поединечна градежна парцела;

44. Село е населено место кое со закон е утврдено како село, чии граници се уредени со урбанистички план за село;

45. Синхронична постапка за донесување на урбанистички планови е постапка на едновремено изработување и донесување на урбанистички планови од исто или различно ниво на планирање;

46. Скратена постапка за донесување на изменувања и дополнувања на урбанистички планови е постапка во која наместо две фази планот се донесува во една, а постапката е редуцирана во однос на одредени редовни постапки во изработувањето и донесувањето на планот;

47. Соседни планови се просторни и урбанистички планови кои се допираат со територииите на планските опфати и имаат заеднички дел од границата на планскиот опфат;

48. Супраструктура се надземни градби или затворени, покриени или наткриени згради наменети за престој и работа на луѓе или животни, билки и сместување на предметни работи, кои не се градби во состав на инфраструктурни системи;

49. Тарифник е акт со кој се утврдени вредности на стручните работи за изработување на урбанистички планови и за нивна стручна ревизија;

50. Терцијална делба на градежното земјиште е урбанистичка планска операција што се врши во рамки на формирани градежни парцели со градежната линија и го дели земјиштето на површина за градење, односно на градежно земјиште на кое се планира поставување и изградба на градба и дворно место, односно градежно земјиште што е неопходно за наменска употреба на градбата;

51. Трајна градба е градба наменета за трајна употреба што е испланирана за трајна употреба во урбанистички план согласно овој закон, изградена и пуштена во употреба согласно закон и запишана во катастарот на недвижности;

52. Урбанистичко планирање е планерска урбанистичка и урбанистичко -архитектонска дејност за просторно разработување и спроведување на просторните планови со физичко обликување и уредување на границите на населените места и на градбите вон населените места, како и организацијата, намената, начинот на употребата на просторот и земјиштето и начинот и условите за изградба на планираните градби;

53. Урбанистички план е јавен документ со кој се уредува организацијата, намената, формата и начинот на употребата на просторот и земјиштето, како и просторните и функционалните услови за изградба и употреба на планираните градби;

54. Урбанистички проект е планско-проектна документација што се изработува за разработка и спроведување на урбанистички план;

55. Решението за услови за планирање на просторот е акт со кој се спроведува Просторниот план на Република Северна Македонија и

56. Зелен катастар е документ со инвентаризација на урбано зеленило според неговата локација, намена и вид согласно со закон.

3. Место на урбанистичкото планирање во системот на просторно и урбанистичко планирање

Член 3

(1) Урбанистичкото планирање е дел од системот на просторното и урбанистичкото планирање, што се состои од Просторниот план на Република Северна Македонија и просторните планови за негово спроведување, како и од урбанистичките планови и актите за нивно спроведување.

(2) Системот на просторното и урбанистичкото планирање служи за уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата, како и социјалната, економската и еколошката одржливост на човечките населби, а нивното остварување се обезбедува низ континуираниот процес на изработувањето, донесувањето, спроведувањето и следењето на спроведувањето на плановите.

4. Хиерархиска и хоризонтална усогласеност на системот

Член 4

(1) Плановите од системот на просторно и урбанистичко планирање се хиерархиски и хоризонтално усогласени.

(2) Просторниот план на Република Северна Македонија, заедно со просторните планови на региони, просторните планови на подрачја од посебен интерес и просторните планови на општините и градот Скопје се планови од повисоко ниво на планирање од урбанистичките планови, кои се планови од пониско ниво на планирање и треба да се во согласност со нив.

(3) Деталните урбанистички планови се планови од пониско ниво на планирање од генералните урбанистички планови и треба да се во согласност со генералните урбанистички планови.

(4) Соседните планови се планови од исто ниво на планирање, кои мора да се меѓусебно хоризонтално усогласени.

5. Јавен интерес

Член 5

(1) Во просторот опфатен со урбанистичките планови, јавен интерес е уредувањето и хуманизацијата на просторот, заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, како и зачувувањето на природните и културните вредности на просторот.

(2) За јавниот интерес од ставот (1) на овој член се води грижа во сите фази од урбанистичкото планирање, односно во постапките на изработување, донесување, спроведување и следење на спроведувањето на урбанистичките планови.

(3) Со урбанистичкото планирање задолжително се штити јавниот интерес кој е приоритетен, додека приватниот интерес се обезбедува согласно со закон.

(4) Со урбанистичките планови се утврдува видот, намената, подрачјето, локацијата и димензиите на просторот, земјиштето и градбите што се од јавен интерес.

6. Спроведување на плановите

Член 6

(1) Просторниот план на Република Северна Македонија се спроведува со изготвување и донесување на просторни планови на региони, просторни планови на подрачја од посебен интерес и просторни планови на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(2) Просторните планови од ставот (1) на овој член се спроведуваат со изработување и донесување на урбанистички планови.

(3) Генералниот урбанистички план од членот 10 став (1) точка 1 од овој закон, се спроведува со изработување, донесување и спроведување на детални урбанистички планови и/или урбанистички проекти.

(4) Урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 2, 3, 4 и 5 од овој закон, се спроведуваат со поединечни акти како што се урбанистичкиот проект и актите за градење согласно со Законот за градење, за чиешто усогласување со урбанистичките планови служат изводот од урбанистички план и потврдата за урбанистичка усогласеност.

7. Усогласување на урбанистичките планови со планови од повисоко ниво на планирање

Член 7

(1) За усогласување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1, 3, 4 и 5 од овој закон, со плановите од повисоко ниво на планирање, органот на

државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, издава услови за планирање на просторот.

(2) Со издавањето на условите за планирање на просторот и изработување на урбанистичките планови од ставот (1) на овој член согласно со издадените услови, се обезбедува вертикалната усогласеност на урбанистичките планови како планови од пониско ниво на планирање со Просторниот план на Република Северна Македонија и со просторните планови за негово разработување и спроведување, како планови од повисоко ниво на планирање.

8. Предмет на уредување на урбанистичките планови

Член 8

Урбанистичките планови ги уредуваат границите на населените места и границите на планираните градби вон населените места, организацијата, намената, начинот на употребата на просторот и земјиштето и начинот и условите за изградба на планираните градби во и вон границите на населените места, како и сообраќајната и секоја друга инфраструктура, заштита и уредување на животната средина, недвижното културно наследство и други аспекти на социјалната, економската и еколошката одржливост на човечките населби.

9. Цели и начела на урбанистичкото планирање

Член 9

(1) Урбанистичкото планирање функционира за остварување на целите чие остварување се обврска на сите учесници во процесот на изработувањето, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови и тоа:

1. рамномерен просторен развој;
2. рационално уредување и користење на просторот;
3. создавање и унапредување на условите за хумано живеење и работа на граѓаните;
4. надминување на урбаните бариери на лицата со инвалидитет;
5. одржлив просторен развој;
6. сочувување на квалитетот и унапредување на животната средина и природата;
7. справување со климатските промени;
8. сочувување и заштита на недвижното културно наследство и
9. безбедност од природни и технолошки катастрофи и хаварии.

(2) Целите на урбанистичкото планирање се остваруваат со применувањето на начелата на урбанистичкото планирање и уредувањето на просторот во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови и тоа:

1. интегрален пристап во планирањето;
2. грижа и развој на регионалните особености;
3. остварување на јавниот интерес и заштита на приватниот интерес;
4. јавност во постапката за изработување, донесување и спроведување на плановите;
5. инклузивност и партиципативност во постапката за изработување, донесување и спроведување на плановите;
6. хоризонтална и вертикална усогласеност и координација во планирањето и
7. уважување на научно и стручно утврдените факти и стандарди.

II. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ

1. Видови на урбанистички планови

Член 10

(1) Во зависност од опфатот на урбанистичкото планирање, како и од тоа дали предметот на планирањето е од државно или од локално значење, се донесуваат следниве урбанистички планови:

1. Генерален урбанистички план;
2. Детален урбанистички план;
3. Урбанистички план за село;
4. Урбанистички план за вон населено место и
5. Урбанистички план за подрачја и градби од државно значење.

(2) Урбанистичките планови од ставот (1) точки 1, 2, 3 и 4 на овој член се планови од локално значење, а урбанистичкиот план од ставот (1) точка 5 од овој член е план од државно значење.

2. Генерален урбанистички план

Член 11

(1) Генерален урбанистички план е урбанистички план кој се донесува за населено место - град утврдено со закон.

(2) Генералниот урбанистички план се состои од графички приказ на планските решенија, текстуален дел со услови и одредби за просторен развој и нумерички податоци за планските решенија со билансни показатели.

(3) Генералниот урбанистички план содржи особено: граница на планскиот опфат која претставува граница на градот, граници на плански опфати на деталните урбанистички планови односно граници на просторните планерски единици за детално планирање, граници на зони според намената на земјиштето, намена на земјиштето со процентуална застапеност и површини на различните класи на намени, режим на градење и употреба на градежното земјиште, генерална регулација со регулациски план со регулациони линии со кои се уредува примарната сообраќајна мрежа и водовите и објектите на примарните енергетски, водостопански, комунални и други инфраструктури со нивелмански решенија, регулациски план со регулациони линии со кои се уредува секундарната сообраќајна мрежа таму каде што тоа е неопходно за спроведување на генералниот урбанистички план, општи и посебни услови за просторен развој, класи на намени, параметри за спроведување на планот, плански услови за детално планирање на просторот, процентуална застапеност на површините под зеленило во планскиот опфат и во просторните единици за детално планирање утврдено на начин согласно со Законот за урбано зеленило, како и други одредби и податоци потребни за планските решенија.

(4) Во одредбите за спроведување на генералниот урбанистички план може да се уреди кои делови од планскиот опфат се спроведуваат со детален урбанистички план, а кои делови можат директно да се спрове-

дуваат со изработка на урбанистички проект, согласно со одредбите на членот 58 од овој закон.

(5) Покрај содржините од ставот (3) на овој член, генералниот урбанистички план треба задолжително да содржи и мерки за заштита на природата, природното наследство и животната средина, мерки за справување со климатските промени, мерки за справување со отпад, мерки за одржлива мобилност и безбедност во сообраќајот, мерки за заштита од разурнувања, мерки за заштита на недвижното културно наследство, мерки за озеленување на населбите и животната средина и други мерки за безбедно остварување на целите на планирањето.

Член 12

(1) Генерален урбанистички план за град чијшто плански опфат е со површина до 400 хектари, покрај содржините од генералното планирање од член 11 ставови (2), (3) и (5) од овој закон, може за целиот плански опфат да биде разработен по форма и содржина и како детален урбанистички план од членот 13 од овој закон, кој ќе биде составен дел на генералниот урбанистички план.

(2) Генерален урбанистички план за град чијшто плански опфат е со површина поголема од 400 хектари, покрај содржините од генералното планирање од член 11 ставови (2), (3) и (5) од овој закон, може за дел од планскиот опфат во големина помала од 400 хектари што соодветствува на плански опфат на детален урбанистички план и претставува урбанистичка целина да биде разработен по форма и содржина и како детален урбанистички план од членот 13 од овој закон, кој ќе биде составен дел на генералниот урбанистички план.

(3) Генералниот урбанистички план од ставот (1) на овој член, односно делот од генералниот урбанистички план од ставот (2) на овој член, ќе се спроведува и како детален урбанистички план, односно ќе се смета дека генералниот урбанистички план и детализиот урбанистички план се донесени во обединета постапка како единствен акт.

3. Детален урбанистички план

Член 13

(1) Детален урбанистички план е урбанистички план кој се донесува за плански опфат што е во рамки на планскиот опфат на генерален урбанистички план, чиишто граници се утврдени со генералниот урбанистички план и кој служи за негово разработување и спроведување.

(2) Детален урбанистички план се состои од графички приказ на планските решенија, текстуален дел со услови и одредби за градење и нумерички податоци за планските решенија со билансни показатели.

(3) Деталниот урбанистички план содржи особено: граница на планскиот опфат, детална регулација со регулаторни линии, парцелација на градежното земјиште, намена на земјиштето и градбите, детални површини и услови за градење определени со градежни линии и максимална височина на градбата, планско решение на секундарната сообраќајна мрежа со нивелманско решение и плански решенија за секундарните електрични енергетски мрежи, водоснабдувачки и канализациони мрежи, гасоводни и топловодни мрежи и други инфраструктури, со условите и начинот на приклучување на секоја градежна парцела на секундарните инфраструктурни мрежи, општи и посебни услови за изградба, развој и користење на земјиштето и градбите, максимален дозволен процент на изграденост и коефициент на искористеност на градежното земјиште за секоја градежна парцела, минимален процент на озеленетост на градежното земјиште за секоја градежна парцела и услови за уредување и озеленување на дворните места утврдено на начин согласно со Законот за урбано зеленило, како и други плански одредби и податоци потребни за планските решенија.

(4) Покрај содржините од ставот (3) на овој член, деталниот урбанистички план треба задолжително да содржи и мерки за заштита на природата, природното наследство и животната средина, мерки за справување со климатските промени, мерки за справување со отпад, мерки за одржлива мобилност и безбедност во сообраќајот, мерки за заштита од разурнувања, мерки за заштита на недвижното културно наследство, мерки за озеленување на планскиот опфат и други мерки за безбедно остварување на целите на планирањето.

4. Урбанистички план за село

Член 14

(1) Урбанистички план за село е урбанистички план кој се донесува за подрачје на населено место - село, утврдено со закон.

(2) Урбанистичкиот план за село може да биде:

1. план со генерална и детална регулација, општи и посебни услови за градење, во кој се формираат градежни парцели, кој се донесува за поразвиени или поголеми села, села со густа и збиена изградба или села кои имаат историја на плански просторен развој;

2. план со генерална регулација и општи услови за градење, во кој не се формираат градежни парцели, кој се донесува за средно големи села, села со ретка и расфрлана изградба односно екстензивен просторен развој и

3. план со општи услови за градење за целиот плански опфат и регулација само на неопходните земјишта за општа употреба и градби од јавен интерес, кој се донесува за мали и неразвиени села што немаат историја на плански просторен развој.

(3) Урбанистичкиот план за село од ставот (2) точка 2 на овој член, може во дел од планскиот опфат со густа и збиена изградба и со историја на плански просторен развој да биде разработен со детална регулација и посебни услови за градење како во ставот (2) точка 1 на овој член.

(4) Донесувачот на планот со планска програма одредува дали урбанистичкиот план за село ќе се изработува како план со генерална и детална регулација од ставот (2) точка 1 на овој член, план со генерална регулација и општи услови за градење од ставот (2) точка 2 на овој член или како план со општи услови за градење од ставот (2) точка 3 на овој член.

(5) Начинот на одредување на соодветниот вид на урбанистички план за село е пропишан во прописот од членот 24 од овој закон.

Член 15

(1) Урбанистичкиот план за село од членот 14 став (2) точка 1 од овој закон, особено содржи: граница на плански опфат која претставува граница на село, зони и граници на зони на намена на земјиштето, планско решение на сообраќајна мрежа со нивелманско решение, планско решение за комунални и други инфраструктури со услови на приклучување на мрежите, услови за градба, развој и користење на земјиштето и градбите, со урбанистички правила за градењето и други одредби и податоци потребни за планските решенија.

(2) Урбанистичкиот план за село од членот 14 став (2) точка 2 од овој закон, особено содржи: граница на планскиот опфат која претставува граница на село, намена на земјиштето и градбите со општи услови за градење, развој и користење на земјиштето, градбите и инфраструктурите, генерална регулација, како и други мерки и податоци потребни за планските решенија.

(3) Урбанистичкиот план за село од членот 14 став (2) точка 3 од овој закон, особено содржи: граница на планскиот опфат која претставува граница на село, намена на земјиштето и градбите со општи услови за градење, развој и користење на земјиштето како и други мерки и податоци потребни за планските решенија.

(4) Покрај содржините од ставови (1), (2) и (3) на овој член, урбанистичкиот план за село треба задолжително да содржи и мерки за заштита на природата, природното наследство и животната средина, мерки за озеленување на планскиот опфат, мерки за справување со климатските промени, мерки за справување со отпад, мерки за заштита од разурнувања, мерки за заштита на недвижното културно наследство и други мерки за безбедно остварување на целите на планирањето.

5. Урбанистички план за вон населено место

Член 16

(1) Урбанистички план за вон населено место е урбанистички план кој се донесува за групи на градби и комплекси, поголеми градби или инфраструктурни градби од локално значење, кои се наоѓаат вон од населено место, односно кои не се опфатени ниту со генерален урбанистички план ниту со урбанистички план за село.

(2) Урбанистички план за вон населено место содржи особено: граница на плански опфат која претставува граница на урбанистичкиот план за вон населено место, намена на земјиштето и градбите со општи услови за градба, развој и користење, посебни услови за градење и детална регулација доколку е потребно, планско решение на сообраќајната мрежа со нивелманско решение, планско решение за комуналните и други инфраструктури со услови на приклучување на мрежите, процентуална застапеност на површините за зеленило, како и други одредби и податоци потребни за планските решенија.

(3) Покрај содржините од ставот (2) на овој член, урбанистичкиот план за вон населено место треба задолжително да содржи и мерки за заштита на природата, природното наследство и животната средина, мерки за справување со климатските промени, мерки за справување со отпад, мерки за заштита од разурнувања, мерки за заштита на недвижното културно наследство, мерки за озеленување на планскиот опфат и други мерки за безбедно остварување на целите на планирањето.

6. Урбанистички план за подрачја и градби од државно значење

Член 17

(1) Урбанистички план за подрачја и градби од државно значење е план кој се изработува согласно Просторниот план на Република Северна Македонија и служи за негово спроведување и разработка, а се донесува за подрачја и градби од државно значење кои не се опфатени и не може да се уредуваат со урбанистичките планови од локално значење.

(2) За подрачја и градби од државно значење се сметаат подрачја и градби, инфраструктури и супраструктури од меѓународна, републичка, регионална и повеќе општинска природа и стратешко значење за државата.

(3) По исклучок од ставот (1) од овој член, урбанистички план за подрачја и градби од државно значење се донесува и за градби од државно значење што во целост или со дел се веќе опфатени и уредени со урбанистички планови од членот 10 став (1) точки 1, 3 и 4 од овој закон.

(4) Урбанистичкиот план за подрачја и градби од државно значење се донесува за подрачја за супраструктурни и инфраструктурни комплекси, системи, градби и придружни градби од државно значење или во функција на градби од државно значење, а особено за:

1. зони во заштитени подрачја согласно со закон;
2. специјални зони за потребите на одбраната на Република Северна Македонија;
3. погранични градби;
4. системи за минерална експлоатација од државно значење согласно со закон;
5. сообраќајни коридори со јавни патишта, шински инфраструктури и придружни градби;
6. инфраструктурни коридори, водови и градби од меѓународен, републички, регионален или повеќе општински карактер;
7. брани, акумулациони езера и хидроенергетски системи од државно значење согласно со закон и
8. други видови на подрачја и градби од државно значење согласно со ставот (2) на овој член и Правилникот за урбанистичко планирање од членот 24 на овој закон.

(5) Урбанистички план за подрачја и градби од државно значење содржи особено: граница на плански опфат, граница на планерски единици на намена на земјиштето и градбите, намена на земјиштето со услови за градба, детална регулација со услови за градење и за уредување на земјиштето и процентуална застапеност на површините за зеленило доколку е потребно, развој и користење на земјиштето и градбите, планско решение на сообраќајната и другите инфраструктури и други одредби и податоци потребни за планските решенија.

(6) Покрај содржините од ставот (5) на овој член, урбанистичкиот план за подрачја и градби од државно значење треба задолжително да содржи и мерки за заштита на природата, природното наследство и животната средина, мерки за справување со климатските промени, мерки за заштита од разурнувања, мерки за заштита на недвижното културно наследство, мерки за озеленување на планскиот опфат и други мерки за безбедно остварување на целите на планирањето.

(7) Содржините од ставови (5) и (6) на овој член мора да се во согласност со режимот и степенот на зашти-

та на заштитените подрачја уредени во посебни закони и подзаконски акти.

(8) Подетална листа на видови на подрачјата и градбите од државно значење е пропишана во прописот од членот 24 од овој закон.

7. Документациона основа на урбанистичките планови

Член 18

(1) Податоците за постојната состојба, можностите за просторен развој и програмските проекции за просторниот развој претставуваат документациона основа на урбанистичкиот план.

(2) Документационата основа на урбанистичкиот план се состои од сите достапни и соодветно обработени податоци за постојната состојба на територијата на планскиот опфат и неговата околина кои се релевантни за урбанистичкото планирање, што се презентирани во и врз ажурирана геодетска подлога и други специјализирани карти со податоци, како и други подлоги со просторни податоци кои се достапни преку системи за земјино набљудување.

(3) Во документационата основа од ставот (2) на овој член се содржани податоци за природните чинители како што се:

- геолошките,
- геомеханичките,
- педолошките,
- геофизичките,
- сеизмичките,
- хидрометеоролошките,
- хидролошките,
- географските,
- шумарските,
- еколошките,
- податоци за заштитените природни блага и
- други податоци за природните чинители.

(4) Во документационата основа од ставот (2) на овој член се содржани податоци и за создадените чинители како што се:

- архитектонско-градежните,
- демографските,
- економските,
- социјалните,
- културните,
- здравствените,
- образовните,
- податоците за заштитеното културно наследство,
- податоци за урбано зеленило од зелениот катастар,
- податоци за вид и степен на загадување на животната средина,
- водостопанските,
- електроенергетските,
- сообраќајните,
- телекомуникациските,
- другите инфраструктури и
- други податоци од значење за создадените чинители.

(5) Документационата основа треба да ги содржи сите изработени и достапни мапи на ризици и зони под закана од природни, климатски и од артифициелни катастрофи, непогоди и хаварии, како што се мапите на ризици и ризични зони од плавење, од поројни води, од свлечишта, мапи на сеизмичка активност и ризици, заштитени подрачја и зони со режими и мерки на заштита утврдени во други планови, стратегии и слично.

(6) Документационата основа од ставот (2) на овој член се состои од податоци што се презентирани на графички, текстуален и нумерички начин, чијашто просторна дистрибуција и агрегација треба да се совпаѓа со просторните планерски единици во урбанистичкиот план.

(7) Поблиската содржина на документационата основа е пропишана во прописот од членот 24 на овој закон.

8. Структурна содржина на урбанистичките планови

Член 19

(1) Урбанистичките планови се состојат од:

1. Документациона основа во која се систематизирани податоци за постојната состојба во рамки на планскиот опфат, анализа на можностите за просторен развој и програмските проекции за подрачјето на планскиот опфат и
2. Планската документација што ги содржи планските решенија и сите плански одредби, услови за градење и развој на просторот, како и заштитните мерки што се потребни за спроведување на планот.

(2) Секој урбанистички план задолжително се изработува врз основа на ажурирана и веродостојна документациона основа.

(3) Поблиската содржина, форма и начин на графичка обработка на урбанистички планови од членот 10 од овој закон е пропишана во прописот од членот 24 од овој закон.

9. Надлежни органи за донесување на урбанистички планови

Член 20

(1) Советот на градот Скопје донесува генерален урбанистички план на градот Скопје.

(2) Советот на општина во градот Скопје донесува:

1. детален урбанистички план;
2. урбанистички план за село и
3. урбанистички план вон населено место.

(3) Советот на општина со седиште во град донесува:

1. генерален урбанистички план;
2. детален урбанистички план;
3. урбанистички план за село и
4. урбанистички план вон населено место.

(4) Советот на општина со седиште во село донесува:

1. урбанистички план за село и
2. урбанистички план вон населено место.

(5) Владата на Република Северна Македонија донесува урбанистички план за подрачја и градби од државно значење согласно со постапка утврдена во членот 30 од овој закон.

(6) Органите надлежни за донесување на урбанистички планови од ставови (1), (2), (3), (4) и (5) од овој член, се надлежни за нивно изменување и дополнување, како и спроведување и следење на спроведувањето.

10. Фази на изработка и донесување на урбанистички планови

Член 21

(1) Генералниот урбанистички план и деталниот урбанистички план, како и нивните изменувања и дополнувања, по правило се изработуваат и донесуваат во две фази, како нацрт план и предлог план.

(2) Урбанистички план за село, урбанистички план за вон населено место и урбанистички план за подрачје и градби од државно значење, по правило се изработуваат и донесуваат во една фаза, како предлог план.

(3) Донесувачот на плановите од ставот (2) на овој член, може да одлучи урбанистичкиот план да го изработи и донесе во две фази, како нацрт план и предлог план, во случаите кога се работи за важен, сложен и обемен плански опфат или измена и/или дополнување.

(4) Одлуката од ставот (3) од овој член се донесува во фаза на донесување на годишната програма од членовите 40 и 41 од овој закон или во фаза на усвојување на планската програма за урбанистичкиот план од членот 44 на овој закон.

11. Плански период на урбанистички планови

Член 22

(1) Планирањето на просторот се врши за одреден плански период, кој служи за пресметување на идните потреби за просторен развој и за предвидување на програмските параметри на просторниот развој во постапката за изработување и спроведување на плановите. Планскиот период е време за кое се прави проекција на сите состојби и развојни тенденции врз основа на податоците собрани во базната година на отпочнување со изработка на урбанистички план и временски период за кој се очекува урбанистичкиот план да се реализира.

(2) Планскиот период изнесува десет години за:

1. генерален урбанистички план,
2. урбанистички план за село и
3. урбанистички план за подрачја и градби од државно значење.

(3) Планскиот период изнесува пет години за:

1. детален урбанистички план и
2. урбанистички план за вон населено место.

(4) Во текот на пропишаниот плански период, донесувачот на планот еднаш годишно, при подготвувањето на годишната програма за изработување на урбанистички планови од членот 40 од овој закон, го анализира начинот на спроведување на плановите со цел да се утврди евентуалната потреба од нивно изменување и дополнување.

(5) Донесувачот на планот е должен во годишната анализа на спроведувањето на планот од ставот (4) на овој член да направи анализа и на степенот и начинот на спроведувањето и реализацијата на планот во просторот по однос на релевантноста и ажурноста на подлогите и податоците врз основа на кои е изработен планот и доколку е потребно да отпочне постапка за изработка на нова документациона основа и нови проекции на потребите за просторен развој, како и за негово изменување и дополнување или за донесување на нов план со нов плански период.

(6) Рок за изработка на анализата од ставот (5) на овој член, врз основа на која треба да се одлучи за донесување на нов план со нов плански период е 18 месеци за случаите од став (8) алинејата 1 од овој член и 36 месеци за случаите од ставот (8) алинеите 2 и 3 од овој член, пред завршувањето на планскиот период.

(7) Извештајот од анализата за степенот и начинот на спроведувањето и реализацијата на плановите од ставови (4) и (5) на овој член се објавува на веб- страницата на донесувачот на планот најдоцна 15 дена од неговото изработување и е составен дел на годишната програма од членот 40 од овој закон.

(8) Постапката за изработување и донесување на урбанистички план по правило треба да заврши со донесување на планот:

- најдоцна до 18 месеци од отпочнувањето на постапката за изработување и донесување на урбанистички план со плански период од пет години;
- најдоцна до 36 месеци од отпочнувањето на постапката за изработување и донесување на урбанистички план со плански период од десет години и
- најдоцна до 48 месеци од отпочнувањето на постапката за изработување и донесување на генерален урбанистички план за градот Скопје.

(9) Доколку постапката за изработување и донесување на урбанистички план трае подолго од рокот одреден во ставот (8) на овој член, а планот не е донесен, се врши анализа од страна на донесувачот со која се проверува дали се случиле промени во просторот, односно дали податоците од документационата основа на планот се застарени и доколку анализата утврди дека документационата основа на планот не е застарена процесот на донесувањето на планот продолжува до донесувањето на планот, но најдолго уште 12 месеци. (10) Анализата од ставот (9) на овој член станува составен дел на планот.

12. Важење на урбанистички планови и нивна суспензија

Член 23

(1) Урбанистичкиот план е на сила до донесување на нов урбанистички план.

(2) Ако одлуката за донесување на урбанистичкиот план се укине во целост, донесувачот на планот е должен да отпочне постапка за изработување и донесување на нов урбанистички план за истиот плански опфат по постапка од членот 21 од овој закон, а ако одлуката за донесување на урбанистичкиот план се укине за дел од планот односно за одредени негови плански одредби, донесувачот на планот е должен да отпочне постапка за изработување и донесување на изменување и дополнување на укинатиот дел од планот по постапка од членот 31 од овој закон.

(3) Ако одлуката за донесување на урбанистичкиот план се укине врз основа на пропуст во постапката за донесување, донесувачот на планот може да го донесе истиот план со постапка што ќе се состои само од спроведување на делот од постапката за кој се однесува пропустот и истиот бил основ за укинувањето.

(4) Доколку при спроведувањето на постапката од ставот (3) од овој член произлезат и неопходни измени во планското решение, тогаш донесувачот на планот е должен да отпочне постапка за донесување на нов урбанистички план по постапка од членот 21 од овој закон.

(5) Урбанистички план од член 10 став (1) точките 1, 2, 3, 4 и 5 негов дел или планска одредба се суспендира од применување од страна на донесувачот на планот, доколку се докаже несомнена штета по јавниот ин-

терес што е воочена во текот на спроведувањето на планот, која би се зголемувала со неговото спроведување, а произлегува од неговата спротивставеност со законот и прописите донесени врз основа на него, поради неговата неусогласеност со планови од повисоко ниво или поради плански решенија чиишто штетни последици по јавниот интерес не биле воочени во постапката за негово донесување.

(6) Донесувачот на планот, одлуката за суспензија ја донесува врз основа на стручен елаборат за суспензија на применувањето на урбанистичкиот план, негови делови или плански одредби, изработен од комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, а по претходно добиено мислење од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, кое се издава во рок од 15 работни дена по приемот на стручниот елаборат и барањето за мислење.

(7) Одлуката од ставот (6) на овој член е на сила до донесувањето на измени и/или дополнувања на суспендираниот урбанистички план, негови делови или плански одредби, со коишто ќе се надминат и отстранат недостатоците што биле основ за суспензијата, но не подолго од шест месеци за поединечни делови од урбанистички план или одредени плански одредби и една година за целиот плански опфат на урбанистичкиот план.

(8) Одлуката од ставот (6) на овој член не може да се донесе доколку донесувачот истовремено не донесе одлука за отпочнување на постапката за донесување на нов урбанистички план или на измени и дополнувања на урбанистичкиот план од ставот (7) на овој член, со цел отстранување на одредбите од ставот (5) на овој член за кои е докажана штета по јавниот интерес.

(9) По истекот на роковите од ставот (7) и неисполнувањето на условот од ставот (8) на овој член, суспендираниот урбанистички план, неговите делови или плански одредби продолжуваат да се спроведуваат, при што штетите што настанале од суспендирањето на планот како и од неотстранувањето на недостатоците на урбанистичкиот план од ставот (5) од овој член, ги сноси единицата на локалната самоуправа за урбанистичките планови од локално значење и Владата на Република Северна Македонија за урбанистичките планови од државно значење.

13. Правилник за урбанистичко планирање

Член 24

(1) Со правилникот за урбанистичко планирање се пропишуваат стандардите и нормативите за урбанистичко планирање и се дефинираат принципите, начелата и методите за рационално планирање на одржливи населби и градби за уредување и користење на просторот, методите и техниките на урбанистичкото планирање, правното дејство на планските одредби, системот на класи на намени, како и сите заштитни или генеративни стандарди што го обезбедуваат исполнувањето на целите и начелата на урбанистичкото планирање уредени со овој закон.

(2) Со правилникот за урбанистичко планирање особено се уредуваат:

1. поблиската содржина, форма и начин на графичка обработка на урбанистички планови и урбанистичките проекти од овој закон, како и на составните делови на урбанистичките планови и проекти;

2. начинот на одредување на видот на урбанистичкиот план и видот на урбанистичкиот проект што е соодветен за уредување на соодветни ситуации;

3. стандарди и нормативи за урбанистичко планирање со планирање на градежно земјиште, формирање на градежни парцели, систем на класи на намени и детална класификација на намени во урбанистичкото планирање и правила за компатибилност и комплементарност на намени, регулаторни линии и плански одредби со правно дејство, урбанистички параметри: максимален дозволен процент на изграденост, максимален дозволен коефициент на искористеност и минимален процент на озеленетост на градежното земјиште за различните класи на намени, типови на градби и просторни планерски единици, густина на населеност, параметри за висина и архитектонска пластика и други, планирање на стационарен и динамички сообраќај, нормативи за обезбедување на непречено движење и пристапност на лица со инвалидитет, стари лица и деца, нормативи за урбано зеленило согласно со Законот за урбано зеленило, инфраструктури, енергетско однесување на урбаното ткиво и градбите и други стандарди и нормативи што произлегуваат од целите и начелата на урбанистичкото планирање уредени со овој закон;

4. листа на подрачјата и градбите од државно значење;

5. начинот на одредување на соодветниот вид на урбанистички план за село од членот 14 на овој закон;

6. содржината на предметот на уредувањето на различните видови на урбанистички проекти од членот 58 став (2) на овој закон и на урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон;

7. формата, содржината и начинот на обработка на урбанистичкиот проект од членот 61 од овој закон;

8. начинот и наменските, диспозициските, морфолошките и димензионалните услови и правила за формирање на градежни парцели од членот 63 од овој закон и

9. други стручни норми за применување во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови.

(3) При изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови и урбанистичките проекти, задолжително се применува правилникот за урбанистичко планирање.

(4) Правилникот за урбанистичко планирање го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, по извршена стручна расправа.

III. ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ

1. Отпочнување на постапка за донесување на урбанистички планови

Член 25

(1) Постапката за донесување на генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место, започнува со одобрување на планската програма на урбанистичкиот план од страна на надлежниот градоначалник на општина, на општина во градот Скопје или на градот Скопје.

(2) Постапката за донесување на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење започнува со одобрување на планската програма на урбанистичкиот план од страна на министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

(3) За урбанистички план за подрачја и градби од државно значење и урбанистички план за вон населено место за сложени градби од локално значење за кои со закон е утврден јавниот интерес, што се прави за подрачја и градби што немаат градежна или урбанистичко планска историја, односно за простори кои за прв пат се уредуваат, планската програма се изработува врз основа на студија на оправданост што е уредена во посебен закон. Студијата на оправданост се изработува врз основа на истражувања, студии, елаборати и претпроектна документација, со кои се докажува општествената, еколошката, економската и друга оправданост на зафатот.

(4) По отпочнувањето на постапката за донесување на урбанистички план, сите учесници во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови се должни во вршењето на своите надлежности, должности и обврски и да ги почитуваат роковите што се пропишани за нивното извршување, со цел за обезбедување на континуираниот процес на планирањето и остварување на основните цели на системот на урбанистичкото планирање согласно со овој закон.

(5) Доколку надлежните органи и субјекти со јавни овластувања што согласно со овој закон имаат обврска во процесот на изработување и донесување на урбанистичките планови да издадат решенија и други акти, истите не ги издадат во зададените рокови, се смета дека процесот на изработување и донесување на урбанистичкиот план може да продолжи како решението или актот да се издадени, а за евентуалните штети што можат да настанат со неиздавањето на актите во законскиот рок ќе бидат одговорни надлежните органи и субјекти што не ја извршиле својата законска обврска. Неиздавањето на актите во законскиот рок се утврдува со записник со констатација од страна на донесувачот на планот, кој станува составен дел од планот наместо неиздадениот акт.

2. Постапка за донесување на генерален урбанистички план

Член 26

(1) По отпочнувањето на постапката за донесување на генерален урбанистички план од членот 25 став (1) од овој закон, односно одобрувањето на планската програма од член 44 од овој закон, донесувачот или изработувачот на планот доставува барање до државните органи, институции, установи и правни лица кои имаат јавни овластувања од членот 47 став (1) од овој закон, за доставување на податоци и информации што им се на располагање, што се неопходни за изработување на генералниот урбанистички план, што заедно со истражувањата на постојната состојба од страна на изработувачот на планот, служат за изработување на документационата основа на планот.

(2) Врз основа на планската програма и документационата основа се изработува работната верзија на генералниот урбанистички план, за која од правните лица од членот 47 став (1) од овој закон, се добива мислење по однос на планските решенија кои се во врска со нивните надлежности, при што се изработува нацрт на генералниот урбанистички план.

(3) На изработениот нацрт на генерален урбанистички план се врши стручна ревизија од членот 48 од овој закон, од страна на стручна комисија со која се потврдува законитоста, прифатливоста и оправданоста на предложените плански решенија за просторниот развој на градот. Забелешките и предлозите од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на генерален урбанистички план.

(4) Изработениот нацрт на генерален урбанистички план, по претходно добиено стручно мислење од комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, градоначалникот на општината односно градоначалникот на град Скопје го предлага за утврдување на Советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

(5) По утврдување на нацртот на генерален урбанистички план, градоначалникот на општината односно градоначалникот на градот Скопје, организира стручна расправа што има за цел да ја консултира стручната јавност и јавна презентација со јавна расправа која го обезбедува увидот на широката јавност во предлог на урбанистичкиот план.

(6) По јавната презентација која трае најмалку 30 дена и одржаната јавна и стручна расправа, на изработувачот на планот му се доставува извештај со записник од јавната и стручната расправа.

(7) По вградувањето на забелешките од ставот (6) на овој член, генералниот урбанистички план во форма на предлог план се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот за добивање на согласност од членот 51 од овој закон.

(8) По добиената согласност на предлог на генералниот урбанистички план, градоначалникот на општината односно градоначалникот на градот Скопје го доставува до Советот на општината односно Советот на градот Скопје за негово донесување на првата наредна седница на советот и најдоцна до 90 дена од денот на добиената согласност.

(9) Генералниот урбанистички план е донесен доколку за одлуката за неговото донесување гласале повеќе од половина од вкупниот број членови на Советот на општината односно Советот на градот Скопје.

3. Постапка за донесување на детален урбанистички план

Член 27

(1) По отпочнувањето на постапката за донесување на детален урбанистички план од членот 25 став (1) од овој закон, односно одобрувањето на планската програма од членот 44 од овој закон, донесувачот или изработувачот на планот доставува барање до државните органи, институции, установи и правни лица кои имаат јавни овластувања од членот 47 став (1) од овој закон, а општините во град Скопје доставуваат барање и до градот Скопје, за доставување на податоци и информации што им се на располагање, што се неопходни за изработување на деталниот урбанистички план, што заедно со истражувањата на постојната состојба од страна на изработувачот на планот, служат за изработување на документационата основа на планот.

(2) Врз основа на планската програма и документационата основа се изработува работната верзија на деталниот урбанистички план, за која од правните лица од членот 47 став (1) од овој закон, се добива мислење по однос на планските решенија што се во врска со нивните надлежности, при што се изработува нацрт на деталниот урбанистички план.

(3) На нацртот на деталниот урбанистички план се врши стручна ревизија од членот 48 од овој закон, од страна на стручна комисија со која се потврдува законитоста, прифатливоста и оправданоста на предложените плански решенија. Забелешките и предлозите од стручната ревизија се вградуваат во нацртот на деталниот урбанистички план.

(4) Изработениот нацрт на детален урбанистички план, по претходно добиено стручно мислење од комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, градоначалникот на општината го доставува на утврдување до Советот на општината.

(5) По утврдувањето на нацртот на детален урбанистички план, градоначалникот на општината организира јавна анкета од членот 50 од овој закон, која трае најмалку 30 дена, а за плански опфати со поголем број на жители и корисници на просторот, погуста и посложена структура, густо изградени и сложени централноградски подрачја, историски градски јадра, споменички целини и други делови од градови што се од посебно значење, јавната анкета може да трае и до 90 дена. Со јавната анкета се спроведува и јавна презентација која се одржува најмалку еднаш во текот на траењето на јавната анкета.

(6) За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за урбанистичкиот план, од страна на стручна комисија формирана од градоначалникот на општината. Извештајот е составен дел на планот, а прифатените забелешки од јавната анкета задолжително се вградуваат во нацрт планот.

(7) По вградувањето на забелешките од ставот (6) на овој член, деталниот урбанистички план во форма на предлог план се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот за добивање на согласност од членот 51 од овој закон.

(8) По добиената согласност, градоначалникот на општината односно градоначалникот на општината во градот Скопје, предлог деталниот урбанистички план го доставува до Советот на општината, односно Советот на општината во градот Скопје, за негово донесување на првата наредна седница на советот и најдоцна до 90 дена од добиената согласност.

(9) Деталниот урбанистички план е донесен доколку за одлуката за неговото донесување гласале повеќе од половина од вкупниот број членови на Советот на општината односно Советот на општината во градот Скопје.

4. Постапка за донесување на урбанистички план за село

Член 28

(1) По отпочнувањето на постапката за донесување на урбанистички план за село од членот 25 став (1) од овој закон, односно одобрувањето на планската програма од член 44 од овој закон, донесувачот или изработувачот на планот доставува барање до државните органи, институции, установи и правни лица кои имаат јавни овластувања од членот 47 став (1) од овој закон, за доставување на податоци и информации што им се на располагање, што се неопходни за изработување на урбанистичкиот план за село, што заедно со истражувањата на постојната состојба од страна на изработувачот на планот, служат за изработување на документационата основа на планот.

(2) Врз основа на планската програма и документационата основа се изработува работната верзија на урбанистичкиот план за село, за која од правните лица од членот 47 став (1) од овој закон се добива мислење по однос на планските решенија што се во врска со нивните надлежности, при што се изработува предлог на урбанистички план за село.

(3) На предлогот на урбанистичкиот план за село се врши стручна ревизија од членот 48 од овој закон, од страна на стручна комисија што ја сочинуваат најмалку двајца членови со која се потврдува законитоста, прифатливоста и оправданоста на предложените плански решенија. Забелешките и предлозите од стручната ревизија се вградуваат во предлогот на урбанистичкиот план за село.

(4) За изработениот предлог на урбанистичкиот план за село, по претходно добиено стручно мислење од комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, градоначалникот на општината односно градоначалникот на општината во градот Скопје, организира јавна анкета и јавна презентација од членот 50 од овој закон, која трае најмалку 30 дена, а за плански опфати со поголем број на жители и корисници на просторот, погуста и посложена структура, може да трае до 60 дена.

(5) За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за урбанистичкиот план, од страна на стручна комисија формирана од градоначалникот на општината, односно општината на градот Скопје. Прифатените забелешки од јавната анкета задолжително се вградуваат во предлог планот.

(6) По вградувањето на забелешките од ставот (5) на овој член, урбанистичкиот план за село во форма на предлог план се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот за добивање на согласност од членот 51 од овој закон.

(7) По добиената согласност, градоначалникот на општината односно градоначалникот на општината во градот Скопје, предлог урбанистичкиот план за село го доставува до Советот на општината, односно Советот на општината во градот Скопје, за негово донесување на првата наредна седница на советот и најдоцна до 90 дена од добиената согласност.

(8) Урбанистичкиот план за село е донесен доколку за одлуката за неговото донесување гласале повеќе од половина од вкупниот број членови на Советот на општината односно Советот на општината во градот Скопје.

5. Постапка за донесување на урбанистички план за вон населено место

Член 29

(1) По отпочнувањето на постапката за донесување на урбанистички план за вон населено место од членот 25 став (1) од овој закон, односно одобрувањето на планската програма од членот 44 од овој закон, донесувачот или изработувачот на планот доставува барање до државните органи, институции, установи и правни

лица кои имаат јавни овластувања од членот 47 став (1) од овој закон, за доставување на податоци и информации што им се на располагање, што се неопходни за изработување на планот, што заедно со истражувањата на постојната состојба од страна на изработувачот на планот, служат за изработување на документационата основа на планот.

(2) Врз основа на планската програма и документационата основа се изработува работната верзија на урбанистички план за вон населено место, за која од правните лица од членот 47 став (1) од овој закон, се добива мислење по однос на планските решенија што се во врска со нивните надлежности, по што се изработува предлог на урбанистички план за вон населено место.

(3) На предлогот на урбанистичкиот план за вон населено место се врши стручна ревизија од членот 48 од овој закон, од страна на стручна комисија што ја сочинуваат најмалку двајца членови со која се потврдува прифатливоста и оправданоста на предложените плански решенија. Забелешките и предлозите од стручната ревизија задолжително се вградуваат во планот.

(4) За изработениот предлог на урбанистичкиот план за вон населено место, по претходно добиено стручно мислење од комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, градоначалникот на општината односно градоначалникот на општината во градот Скопје, организира јавна анкета и јавна презентација од членот 50 од овој закон, која трае најмалку 30 дена, а за плански опфати со програма што опфаќа сложени зафати од значење за јавниот интерес, може да трае до 60 дена.

(5) За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за урбанистичкиот план, од страна на стручна комисија формирана од градоначалникот на општината односно општината на градот Скопје. Прифатените забелешки од јавната анкета задолжително се вградуваат во предлог планот.

(6) По вградувањето на забелешките од ставот (5) на овој член, урбанистичкиот план вон населено место, во форма на предлог план, се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот за добивање на согласност.

(7) По добиената согласност, предлог урбанистичкиот план за вон населено место, градоначалникот на општината, односно градоначалникот на општината во градот Скопје, го доставува до Советот на општината, односно Советот на општината во градот Скопје, за негово донесување на првата наредна седница на советот и најдоцна до 90 дена од добиената согласност.

(8) Урбанистички план за вон населено место е донесен доколку за одлуката за неговото донесување гласале повеќе од половина од вкупниот број членови на Советот на општината, односно советот на општината во градот Скопје.

6. Постапка за донесување на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење

Член 30

(1) По отпочнувањето на постапката за донесување на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење од членот 25 став (2) од овој закон, односно одобрувањето на планската програма од членот 44 од овој закон, донесувачот или изработувачот на планот доставува барање до државните органи, институции, установи и правни лица кои имаат јавни овластувања од членот 47 став (1) од овој закон, за доставување на податоци и информации што им се на располагање, што се неопходни за изработување на планот, што заедно со истражувањата на постојната состојба од страна на изработувачот на планот, служат за изработување на документационата основа на планот.

(2) Врз основа на планската програма и документационата основа се изработува работната верзија на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење, за која правните лица од членот 47 став (1) од овој закон и општините на чијашто територија се простира планскиот опфат на овој план, задолжително доставуваат мислење по однос на планските решенија што се во врска со нивните надлежности, при што врз основа на мислењата се изработува предлог на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење.

(3) На изработениот предлог на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење се врши стручна ревизија од членот 48 на овој закон, со која се потврдува законитоста, прифатливоста и оправданоста на предложените плански решенија. Забелешките и предлозите од стручната ревизија се вградуваат во предлог на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење.

(4) Стручната ревизија ја врши стручна комисија што ја формира министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот која се состои од претставници од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, како и од истакнати научни и стручни работници од областа на просторното и урбанистичко планирање и од други инженерски области суштествени за изработка на планската документација.

(5) По вградувањето на предлозите и забелешките од стручната ревизија во предлог на планот, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот организира стручна расправа што има за цел да ја консултира стручната јавност и јавна презентација со јавна расправа која трае најмалку 30 дена и го обезбедува увидот на широката јавност во предлог на урбанистичкиот план.

(6) По стручната и јавната расправа и јавната презентација се изработува извештај со записник од расправата, што го изработува стручна комисија, а заклучоците од извештајот задолжително се вградуваат во предлог на планот.

(7) По вградувањето на заклучоците од ставот (6) на овој член, комисијата за урбанизам од членот 38 став (11) од овој закон дава конечно мислење на предлогот на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење.

(8) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот го поднесува предлогот на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење до Владата на Република Северна Македонија за негово донесување.

(9) Урбанистичкиот план за подрачја и градби од државно значење се донесува со одлука на Владата на Република Северна Македонија согласно со ставот (2) од овој член.

7. Постапка за изменување и дополнување на урбанистички планови

Член 31

(1) Изменувања и дополнувања на урбанистичките планови по правило се вршат во истата постапка што е пропишана за нивното донесување.

(2) Предмет на изменување и дополнување на урбанистички план може да биде кој било дел од содржината на планот или дел од планскиот опфат што претставува планерска единица или нејзин дел, или што претставува графичка, нумеричка или текстуална планска одредба, при што содржината на изменувањето и дополнувањето на планот се изработува само за делот кој е предмет на изменување и дополнување, а вклучува и збирни податоци на ниво на вкупниот опфат на планот кои произлегуваат.

(3) Урбанистичкиот план што бил предмет на изменувања и дополнувања се спроведува како пречистена верзија на планот, односно како интегрална верзија на урбанистичкиот план во која се вградени изменувањата и дополнувањата на планот. Пречистената верзија на планот е составен дел на урбанистичкиот план.

8. Синхронична постапка за изработување и донесување на планови

Член 32

(1) Синхронични постапки за изработување и донесување на урбанистички планови се спроведуваат особено во случаите:

1. кога се усогласува детален урбанистички план со генерален урбанистички план што е во постапка на измена и дополнување;

2. кога изменувањето и дополнувањето на детелниот урбанистички план е условено со изменувањето и дополнувањето и на генералниот урбанистички план;

3. доколку планскиот опфат на детелниот урбанистички план опфаќа подрачје на две или повеќе општини во градот Скопје и

4. за меѓусебно усогласување на урбанистичките планови од локално значење со урбанистичкиот план за подрачја и градби од државен интерес, при делумно преклопување на планските опфати.

(2) Секоја од синхроничните постапки за изработување и донесување на плановите од ставот (1) од овој член, поединечно се спроведува согласно одредбите од овој закон, од страна на истиот донесувач или од страна на една или повеќе општини и/или градот Скопје.

(3) При синхроничната постапка за изработување и донесување на урбанистички планови, планот од пониско ниво на планирање се усогласува со одредбите на планот од повисоко ниво на планирање истовремено со фазите од постапката пред неговото донесување, а донесувањето се врши на истата седница на советот, но сукцесивно, веднаш по донесувањето на урбанистичкиот план од повисоко ниво на планирање, а во случајот на два или повеќе донесувачи, на седници закажани приближни датуми.

9. Обединета постапка за донесување на урбанистички планови

Член 33

(1) Обединета постапка за изработување и донесување на урбанистички планови е единствена постапка што ги обединува постапките за изработување и донесување на генерален урбанистички план и детален урбанистички план со кој тој се разработува и спроведува.

(2) Со обединета постапка истовремено се изработува и донесува генерален урбанистички план и најмалку еден детален урбанистички план во границите на планскиот опфат од генералниот урбанистички план.

(3) Обединетата постапка претставува единствена постапка во која донесувачот организира и стручна расправа и јавна анкета со јавна презентација за планската документација што се состои од содржините и прилозите и на генералниот и на детелниот урбанистички план утврдени со овој закон.

(4) Обединетата постапка се применува и во постапките за изменување и дополнување на генералниот урбанистички план.

(5) Со обединетата постапка од ставот (1) на овој член, ќе се смета дека генералниот урбанистички план и детелниот урбанистички план се донесени како единствен акт, при што:

1. во делот од планскиот опфат на генералниот урбанистички план кој не соодветствува со планскиот опфат на донесениот детален урбанистички план, тој се спроведува како генерален урбанистички план со донесување на детални урбанистички планови и

2. во делот од планскиот опфат на генералниот урбанистички план кој соодветствува со планскиот опфат на донесениот детален урбанистички план, тој се спроведува како детален урбанистички план со урбанистички проекти и други поединечни акти за градење.

(6) Обединетата постапка не може да се применува за детелните урбанистички планови и за генералниот урбанистички план за чиешто донесување се надлежни општините од градот Скопје и градот Скопје.

10. Постапки за изработување и донесување на планови со плански опфат во повеќе општини

Член 34

(1) Доколку планскиот опфат на детелниот урбанистички план и урбанистичкиот план вон населено место, опфаќа подрачје на две или повеќе општини, односно општини во градот Скопје, а предмет на планирањето не се подрачја и градби од државно значење, се води една постапка за изработка на планот за целиот плански опфат, додека постапката за донесувањето се води како две или повеќе синхронични постапки, што секоја општина, односно општина во градот Скопје, ја врши за делот од планскиот опфат кој е во нејзиното подрачје.

(2) Урбанистичкиот план од ставот (1) на овој член, може да се применува од страна на општините односно општините во градот Скопје поединечно, во деловите од урбанистичкиот план што се донесени, доколку можат непречено и самостојно да се развиваат, односно доколку предметните делови се просторно-функционално независни и можат автономно да се спроведуваат.

11. Неусогласеност на урбанистички планови

Член 35

(1) Доколку во текот на постапката за донесување на детален урбанистички план се донесе нов генерален урбанистички план, постапката за донесување на детелниот урбанистички план ќе продолжи само доколку е во согласност со новиот генерален урбанистички план.

(2) Под усогласеност на детален со генерален урбанистички план се подразбира совпаѓање, соодветност или согласност на разработените плански одредби од детелниот урбанистички план со поопштите плански одредби од генералниот урбанистички план, особено на намената на земјиштето, генералната регулација и

другите одредби и урбанистички параметри специфични за тоа ниво на планирање.

(3) Доколку деталниот урбанистички план во случаите од ставот (1) на овој член не е во согласност со новиот генерален урбанистички план, се врши усогласување на деталниот урбанистички план со генералниот урбанистички план кој влегол во сила, при што деталниот план се враќа во фаза на нацрт план.

(4) Постапката за усогласување на донесен детален урбанистички план односно на дел од детален урбанистички план што не е во согласност со генерален урбанистички план, се води согласно постапката за изменување и дополнување на урбанистички план од членот 31 од овој закон. Додека трае постапката за усогласување, деталниот урбанистички план се спроведува во деловите што се во согласност со генералниот урбанистички план.

(5) Детален урбанистички план или дел од детален урбанистички план што не е усогласен односно е во спротивност со одредбите од генералниот урбанистички план, не може да се применува.

(6) Деталниот урбанистички план што се донесува врз основа на генерален урбанистички план со застарена урбанистичка ортографија или називи и дефиниции на намените на земјиштето и градбите се усогласува со ортографијата и класификацијата на намени пропишани во Правилникот за урбанистичко планирање донесен согласно со одредбите на овој закон.

12. Постапка за техничка исправка на урбанистички план

Член 36

(1) На донесен урбанистички план може да се изврши техничка исправка.

(2) Техничка исправка може да се врши само поради грешка што настанала во процесот на изработување и донесување на планот, грешка во техничкото исцртување, испишување и опремување на планот, која предизвикува неусогласеност, двосмисленост или меѓусебна спротивставеност на параметри во графичкиот приказ, текстуалниот дел и нумеричкиот дел на урбанистичкиот план или неконсеквентно изостанување на податоци за поединечни градежни парцели што се уредени за сите други, односно што се согласни со задолжителната содржина на урбанистичките планови, како и други проблеми во спроведувањето на планот.

(3) Постапката за техничка исправка на урбанистички план започнува со доставување на известување за забележана техничка грешка до комисијата за урбанизам надлежна за предметниот план, од страна на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам на Република Северна Македонија или од страна на заинтересирани странки.

(4) Доколку комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон утврди дека се работи за техничка грешка, го известува изработувачот на урбанистичкиот план да изготви предлог за техничка исправка, а доколку правното лице кое било изработувач на урбанистичкиот план веќе не постои или на друг начин е попречен да ја изврши работата, предлогот за техничка исправка може да го изврши друго правно лице со лиценца за изработување на урбанистички планови.

(5) Предлогот за техничка исправка се доставува до комисијата за урбанизам од надлежниот орган кое го донел урбанистичкиот план, за добивање на позитивно мислење.

(6) По добиеното позитивно мислење, предлагачот на планот техничката исправка му ја предлага за донесување на советот на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, односно Владата на Република Северна Македонија, кој го донел урбанистичкиот план за кој се однесува техничката исправка.

(7) Техничката исправка е составен дел на урбанистичкиот план, кој се применува во форма на пречистена верзија на планот односно како основниот план во кој е вградена техничката исправка, за којшто важат истите одредби за предавање, објавување, презентирање, преклопување, применување и чување на урбанистички планови.

13. Постапка на изработување и донесување на урбанистичките планови во информацискиот систем е-урбанизам

Член 37

(1) Постапката за изработување и донесување на урбанистички планови се спроведува во дигитална односно електронска форма преку информацискиот систем е-урбанизам, кој служи да ги поврзе сите учесници во процесот на изработување и донесување на урбанистички планови како корисници на единствен централен информатички систем, составен од техничка опрема, бази на податоци и софтверска програма.

(2) Постапката за изработување и донесување на урбанистички планови се спроведува и во аналогна односно хартиена форма, и тоа кога планот се става на стручен увид и пред донесувачот, на јавна анкета и јавна презентација, но и како донесен план што се чува согласно со закон.

(3) Овластени корисници на информацискиот систем е-урбанизам се изработувачот на урбанистичкиот план, органите на донесувачот и органите на државна управа кои се вклучени во постапката за донесување на урбанистички план, субјектите и органите од членот 47 од овој закон, членовите на комисиите кои учествуваат во постапката за донесување на планот, Агенцијата за планирање на просторот и Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам.

(4) Размената на податоци помеѓу корисниците на информацискиот систем е-урбанизам се потврдува од страна на корисникот со валиден дигитален сертификат издаден од овластен издавач, преку информацискиот систем е-урбанизам.

(5) Информацискиот систем е-урбанизам мора да има отворен дел, односно веб страна, со која ќе се овозможи отворена и бесплатна достапност на јавноста кон постапката за донесување на урбанистички планови, што ги содржи клучните фази од постапката: планска програма, нацрт план и предлог план. Отворениот дел на системот треба да овозможи достапност кон сите донесени урбанистички планови што се на сила. Информацискиот систем е-урбанизам треба да има и архива за претходно донесените планови што се вон сила.

(6) За градењето, надградувањето и одржувањето на хардверот и софтверот на информацискиот систем е-урбанизам е одговорен органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

(7) Начинот на спроведување на постапката за изработување и донесување на урбанистички планови пре-

ку информацискиот систем е-урбанизам, го пропишува министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

IV. ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТУВАЊЕ И ДОНЕСУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ

1. Органи и тела надлежни за водење на постапката за изработување и донесување на урбанистички планови – комисија за урбанизам

Член 38

(1) За водење на постапката за изработување и донесување на генерален урбанистички план, детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место е надлежен градоначалникот на општината.

(2) За водење на постапката за изработување и донесување на детален урбанистички план, урбанистички план за село и урбанистички план вон населено место е надлежен градоначалникот на општината во градот Скопје.

(3) За водење на постапката за изработување и донесување на генерален урбанистички план на градот Скопје е надлежен градоначалникот на градот Скопје.

(4) За водење на постапката за изработување и донесување на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење е надлежен министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(5) Градоначалникот на општината, градоначалникот на општината во градот Скопје, односно градоначалникот на град Скопје, формира комисија за урбанизам на општината, како тело што е задолжено да ги врши стручните работи во постапката за изработување и донесување на урбанистички планови.

(6) Комисијата за урбанизам на општините со седиште во поголем град (што има над 50000 жители) и на општините во градот Скопје е составена од најмалку пет члена архитекти урбанисти, од кои тројца членови се носители на овластување за изработка на урбанистички планови, а двајца членови се со професионално искуство од областа на водење на постапки за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, при што најмалку двајца членови треба да не се вработени во општинската администрација.

(7) Комисијата за урбанизам на општините со седиште во помал град или во село е составена од најмалку тројца членови архитекти урбанисти од кои двајца членови се носители на овластување за изработка на урбанистички планови, а еден член е со професионално искуство од областа на водење на постапки за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, при што најмалку еден член треба да не е вработен во општинската администрација. Општините можат да соработуваат на регионално ниво со оформување на една комисија што ќе ги врши работите од нејзина надлежност за повеќе општини.

(8) Комисијата за урбанизам од ставовите (6) и (7) на овој член, постапува по поднесените иницијативи согласно членот 39 од овој закон, ја врши анализата од членот 22 од овој закон, ја предлага планската програма за урбанистичките планови од членот 44 од овој закон, ја организира стручната расправа од членот 49 од овој закон, јавната анкета и јавната презентација од членот 50 од овој закон, дава стручно мислење за нацрт и предлог на урбанистичките планови за кои се води постапка за донесување односно проверува дали со планските решенија се исполнети барањата од планската програма, проверува дали изработувачот на планот ги вградил забелешките од стручната расправа односно од јавната анкета, дава мислење за техничка исправка на урбанистички план од членот 36 од овој закон, учествува во работата на партиципативното тело од членот 46 од овој закон и учествува во постапките за одобрување на урбанистички проекти од членовите 62 и 63 од овој закон и го подготвува извештајот за состојбите во просторот од членот 66 од овој закон.

(9) Градоначалникот на градот Скопје формира комисија за урбанизам на градот Скопје, составена најмалку од пет члена архитекти урбанисти од кои тројца членови се носители на овластување за изработка на урбанистички планови, а двајца членови се со професионално искуство од областа на водење на постапки за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, при што најмалку двајца членови треба да не се вработени во администрацијата на градот Скопје.

(10) Комисијата за урбанизам од ставот (9) на овој член, постапува по поднесените иницијативи согласно членот 39 од овој закон, дава стручно мислење на нацртот на генералниот урбанистички план на градот Скопје, проверува дали со планските решенија се исполнети барањата од планската програма и дава мислење за техничка исправка на урбанистички план од членот 36 од овој закон, ја предлага планската програма за генералниот урбанистички план на градот Скопје од членот 44 од овој закон, ја организира стручната расправа од членот 49 од овој закон, учествува во работата на партиципативното тело од членот 46 од овој закон и учествува во постапките за одобрување на урбанистички проекти од членот 62 од овој закон, го подготвува извештајот за состојбите во просторот од членот 66 од овој закон и дава мислење за деталните урбанистички планови што ги донесуваат општините во градот Скопје од членот 47 од овој закон.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, формира комисија за урбанизам на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, составена од најмалку пет члена архитекти урбанисти од кои тројца членови се носители на овластување за изработка на урбанистички планови, а двајца членови се со искуство од областа на водење на постапки за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, при што најмалку двајца членови треба да не се вработени во администрацијата на органот.

(12) Комисијата за урбанизам од ставот (11) на овој член, постапува по поднесените иницијативи согласно членот 39 од овој закон, ја предлага планската програма за урбанистичките планови за подрачја и градби од државно значење, ја организира стручната расправа од членот 49 од овој закон, дава стручно мислење за предлог на урбанистичките планови за кои се води постапка за донесување, односно проверува дали со планските

решенија се исполнети барањата од планската програма пред организирање на стручната расправа, дава конечно мислење на предлог на урбанистичките планови пред нивно доставување до Влада на Република Северна Македонија за донесување, дава мислење за техничка исправка на урбанистички план од членот 36 од овој закон и учествува во постапките за одобрување на урбанистички проекти од членот 62 од овој закон и по потреба учествува во контролата на урбанистичките планови при давањето на согласност на предлог планот од член 51 од овој закон и го подготвува извештајот за состојбите во просторот од членот 66 од овој закон.

(13) На членовите на комисијата за урбанизам од ставовите (5), (9) и (11) од овој член им следува надоместок за учеството во работата на комисијата, кој се обезбедува од буџетот на органот што ја формирал комисијата, што го утврдува градоначалникот на општината, градоначалникот на општината на градот Скопје, градоначалникот на градот Скопје, односно министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, врз основа на обемот и сложеноста на работите што произлегуваат од бројот на одржани седници, бројот на урбанистички планови или други предмети што се во нивна надлежност, густината на населеност и процентот на изграденост во планските опфати што се обработени, значењето односно комплексноста на поединечни зафати и слично.

2. Иницијатива за изработка на урбанистички план

Член 39

(1) Заинтересираните физички и правни лица, граѓаните, здруженијата, организациите, институциите и органите на државната управа, можат да поднесат иницијатива за изработка на нов односно изменување и дополнување на постоен урбанистички план до општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

(2) Иницијативата од ставот (1) на овој член, може да се достави во електронска форма до веб-страницата на донесувачот, преку информацискиот систем е-урбанизам или во писмена форма до архивата на донесувачот.

(3) Иницијативата треба да содржи податоци за планскиот опфат, предметот на планирањето, интересот и причината за иницијативата и образложение за оправданоста и потребата од отпочнување на постапка за изработување на урбанистички план или за изменувања и дополнувања на урбанистички план.

(4) Комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, е должна во рок од 15 работни дена од приемот на иницијативата да одлучи по секоја поднесена иницијатива и да го извести подносителот за одлуката, со образложение за причините, стручниот и правниот основ за нејзиното прифаќање односно неприфаќање и тоа во форма во којашто иницијативата била поднесена.

(5) Прифатената иницијатива комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон му ја поднесува на градоначалникот односно на министерот, а овој ја предлага на Советот на општината, општината во градот Скопје, градот Скопје или Владата на Република Северна Македонија, за да биде вградена во програмата за донесување на урбанистички планови од членовите 40 и 41 од овој закон.

3. Програма за финансирање на изработка на урбанистички планови

Член 40

(1) За изработување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, задолжително донесуваат годишна програма најдоцна до 31 декември во тековната за наредната година. (2) Годишната програма од ставот (1) на овој член, ги содржи и урбанистичките проекти, доколку донесувачот смета дека се неопходни за спроведувањето на плановите.

(3) Изработката на урбанистичките планови од програмата од ставот (1) на овој член, се финансира од буџетот на општината, буџетот на општината во градот Скопје, буџетот на градот Скопје, Буџетот на Република Северна Македонија, како и од страна на заинтересирани правни и физички лица.

(4) Финансирањето на изработката на урбанистичките планови од страна на заинтересирани физички и правни лица се врши со постапката за поднесување на иницијатива од членот 39 од овој закон, при што кон иницијативата подносителот приложува и изјава за подготвеност за финансирање на изработката на урбанистичкиот план и за износот на средствата за таа намена. Износот се пресметува преку површината на планскиот опфат и вредноста на работите изразена во единица површина според тарифникот од членот 81 од овој закон. Средствата се уплаќаат на сметка на изработувачот на планот согласно динамиката утврдена во договорот, по вградувањето на иницијативата во годишната програма од ставот (1) на овој член и најдоцна до донесување на планот.

(5) Програмата од ставот (1) на овој член, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, задолжително ја објавуваат во службеното гласило, во електронска форма на нивната веб страна и на официјалните профили на социјалните мрежи доколку ги има, како и во информацискиот систем е-урбанизам.

4. Програма за финансирање на изработка на урбанистички планови на Владата на Република Северна Македонија

Член 41

(1) За изработување на урбанистички планови од членот 10 став (1) точка 5 од овој закон и урбанистички проекти, Владата на Република Северна Македонија донесува годишна програма за финансирање, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(2) Годишната програма од ставот (1) на овој член, ги содржи и урбанистичките проекти и друга предпроектна и проектна документаци, доколку донесувачот смета дека се неопходни за изработување, донесување и спроведување на плановите.

(3) Заради поттикнување и забрзување на процесот на уредување на просторот, Владата на Република Северна Македонија во годишната програма од став (1) на овој член, го уредува и финансирањето на изработка

на урбанистички планови од членот 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон и урбанистички проекти, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, а на барање на единиците на локалната самоуправа.

(4) Општините, општините на градот Скопје и градот Скопје, најдоцна до 30 септември секоја година, поднесуваат барање за финансирање на изработување на урбанистички планови од ставот (3) на овој член, со образложение за значењето за секој плански опфат поединечно, до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(5) Изборот на барањата што ќе бидат внесени во годишната програма на Владата на Република Северна Македонија го врши комисија формирана од министерот, која се состои од три члена кои се архитекти урбанисти вработени во органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот. Комисијата својот предлог со образложение за целисходноста, потребата и степенот на финансирање на плановите му го дава на министерот, кој го предлага на Владата на Република Северна Македонија.

(6) Барањето од ставот (3) на овој член до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, се доставува преку информацискиот систем е-урбанизам или во писмена форма.

(7) Програмата од ставот (1) на овој член, Владата на Република Северна Македонија ја донесува до 31 декември за наредната година и ја објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија" и во информацискиот систем е-урбанизам.

5. Услови за планирање на просторот

Член 42

(1) За изработување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точките 1, 3, 4 и 5 од овој закон и урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање издава услови за планирање на просторот.

(2) Условите за планирање на просторот од ставот (1) на овој член, содржат општи и посебни одредби, насоки и решенија од планската документација од повисоко ниво односно од Просторниот план на Република Северна Македонија и просторните планови за негово разработување и спроведување, како и графички прилог кој претставува извод од планот.

(3) Условите за планирање на просторот од ставот (1) на овој член, содржат насоки за потребата од спроведување на Стратегиска оцена за влијанието врз животната средина согласно со Законот за животна средина.

(4) Органот надлежен за постапката за изработување и донесување на урбанистичките планови од ставот (1) на овој член, во фазата на подготвување на планската програма за урбанистичкиот план што треба да се изработува, поднесува барање за добивање на услови за планирање на просторот до Агенцијата за планирање на просторот. Услови за планирање на просторот се бараат и за плански опфат за кој веќе биле издадени услови, доколку донесувачот ги смени целите и наменската употреба на земјиштето во планската програма во однос на претходната.

(5) По исклучок од ставот (2) на овој член, услови за планирање на просторот не се обезбедуваат:

- кога на сила е истиот Просторен план на Република Северна Македонија според кој претходно се издадени услови за планирање на просторот за истиот плански опфат,
- кога се врши изменување и дополнување на урбанистички план додека е на сила истиот Просторен план на Република Северна Македонија според кој претходно се издадени услови за планирање на просторот за истиот плански опфат.

(6) При изменување и дополнување на урбанистичките планови со кои се врши проширување на планскиот опфат, се обезбедуваат услови за планирање на просторот само за делот за кој се проширува планскиот опфат, доколку за планскиот опфат од планот се издадени услови за планирање на просторот.

(7) Кон барањето за добивање на услови за планирање на просторот за изработка на урбанистички план од ставот (2) на овој член, се доставува предлогот на планска програма за урбанистичкиот план што треба да се изработува и копија од претходно издадените услови за планирање на просторот за предметниот или соседниот плански опфат, доколку такви имало.

(8) Агенцијата за планирање на просторот е должна во рок од 15 работни дена од приемот на барањето од ставот (4) на овој член, да изработи елаборат за услови за планирање на просторот и да достави барање за издавање на решение согласно ставот (1) на овој член до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање.

(9) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање должен е во рок од десет работни дена од приемот на барањето од ставот (8) на овој член, да донесе решение за услови за планирање на просторот и да го достави до подносителот на барањето за добивање на услови за планирање на просторот од ставот (2) на овој член, во електронска форма преку информациски систем е-урбанизам согласно предвидениот рок.

(10) При изработка на урбанистички планови што се финансирани од Буџетот на Република Северна Македонија, Агенцијата за планирање на просторот го изработува елаборатот на условите за планирање на просторот по службена должност, а трошоците за изработување на условите за планирање на просторот се надоместуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, со годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови од членот 41 од овој закон.

(11) Подносителот на барањето за издавање на услови за планирање на просторот, е должен да ги надомести трошоците за изработување на условите за планирање на просторот, чија висина ја утврдува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата за планирање на просторот, врз основа на реално направените трошоци за издавање на условите за планирање на просторот.

(12) Елаборатот и решението за услови за планирање на просторот се објавуваат на веб-страницата на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање во рок од пет дена од неговото издавање.

6. Ажурирани геодетски подлоги

Член 43

(1) Урбанистичките планови се изработуваат на дигитални ажурирани геодетски подлоги.

(2) Ажурирањето на геодетските подлоги односно внесувањето на нови податоци во геодетската подлога се врши во почетната фаза од процесот на изработување на урбанистичкиот план односно по одобрување на планската програма, кога донесувачот и/или изработувачот на планот бара и ги прибавува од државните органи, институции, установи и правни лица кои вршат јавни надлежности и комунални работи како и други дејности релевантни за уредување на просторот и урбанистичкото планирање, сите податоци и информации што им се на располагање а кои се неопходни за изработување на урбанистичките планови.

(3) Ажурираната геодетска подлога треба точно да ги претставува положбените и висинските податоци за сите видливи природни и изградени објекти под и над површината на земјата.

(4) Покрај податоците од ставот (3) на овој член, кон ажурираната геодетска подлога се приложуваат и податоците од дигиталното преклопување и вчитување на податоците од претходниот план односно од планот што е на сила, доколку таков постои. За обезбедување на овие податоци, органот надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот и единиците на локалната самоуправа, како донесувачи на урбанистички планови согласно овој закон, се должни да ги достават податоците од претходно донесените урбанистички планови и други урбанистичко-плански документации во електронска форма, компатибилна со формата на катастарските планови до Агенцијата за катастар на недвижности, односно да ги внесат во Графичкиот регистар за градежно земјиште.

(5) Процесот на ажурирањето на геодетските подлоги е воедно и процес на ажурирање на катастарските планови за потребите на урбанистичкото планирање, при што покрај внесувањето на новите податоци од промените што настанале како последица на изградба и уредување на земјиштето, ажурирањето е процес на меѓусебното усогласување на состојбите во катастарскиот план, податоците за недвижностите и состојбата на теренот, која се смета како референтна.

(6) Референтна состојба за усогласувањето од ставот (5) на овој член е состојбата на теренот односно во материјалната, физичката и објективна стварност, при што секое отстапување на податок или линиски и друг ортографски знак во геодетската подлога од состојбата на терен, ќе се смета за пропуст во ажурирањето на геодетската подлога или за грешка во катастарскиот план, односно за неажурирана и неточна подлога.

(7) Пропустите што настанале или што се забележани во процесот на ажурирањето на геодетските подлоги од ставот (6) на овој член, по однос на нивната точност и веродостојност во совпаѓањето со физичката стварност треба да се исправат во геодетската подлога по службена должност од страна на правното лице што ја изработило или издало ажурираната геодетска подлога како техничка грешка, а доколку грешката создава последици и во урбанистичкиот план што е на сила за предметниот опфат, таа треба да се исправи по службена должност од страна на донесувачот на планот во постапка на техничка грешка на урбанистички план.

(8) Доколку во процесот на ажурирањето на геодетската подлога се утврди неусогласеност на подлогата со состојбата на теренот по однос на положбените или висинските податоци, што е резултат на грешка направена при премерот и запишувањето на податоците за недвижностите, грешка при дешифрацијата на недвижностите, грешка при исцртување на граничната линија на катастарската парцела или градба, грешка при дигитализација на катастарските планови, или како грешка при исцртување и пресметување на податоците за парцелите и градбите, како и при внесувањето на податоците на катастарските планови и во електронската база на податоци, тие грешки се отстрануваат од страна на Агенцијата за катастар на недвижности по службена должност согласно со Законот за катастар на недвижности, а по поднесена пријава од страна на донесувачот на планот.

(9) По барање на донесувачот или изработувачот на урбанистичките планови, Агенцијата за катастар на недвижности издава заверени дигитални катастарски планови. По исклучок, за катастарските планови кои не се дигитализирани, Агенцијата за катастар на недвижности издава дигитален архивски оригинал на катастарскиот план во векторски формат, кој понатаму се ажурира од страна на овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи или од Агенцијата, согласно со ставот (10) од овој член. Издавањето на дигиталниот архивски оригинал на катастарскиот план во векторски формат за потребите органите на државната управа - Владата на Република Северна Македонија и единиците на локалната самоуправа, за изработување и донесување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) на овој закон, Агенцијата за катастар го прави по службена должност без надоместок.

(10) Подготвувањето на ажурираните геодетски подлоги за изработка на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точка 5 од овој закон се на товар на Буџетот на Агенцијата за катастар на недвижности. Подготвувањето на ажурирани геодетски подлоги за изработка на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон, кои се прават за првпат за еден плански опфат или еднаш за времетраењето на планскиот период на планот, паѓаат на товар на Буџетот на Република Северна Македонија, а се реализира преку годишна програма за ажурирање на геодетски подлоги што служат за изработка на урбанистички планови, која е составен дел на годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови од членот 41 од овој закон, што Владата на Република Северна Македонија ја донесува на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, а врз основа на барање од единиците на локалната самоуправа.

(11) Обврската и трошоците за ажурирање на геодетските подлоги за изработка на урбанистички планови или изменувања и дополнувања на урбанистичките планови, кои се прават во период помал од пропишаниот, односно додека трае планскиот период на урбанистичкиот план, се на донесувачот на планот, а во случаите кога се работи за иницијатива за донесување на урбанистички план што е финансирана од заинтереси-

рани лица, трошоците за ажурирање паѓаат на нивен товар.

(12) Агенцијата за катастар на недвижности е надлежна за заверка на ажурираните геодетски подлоги, изработени од страна на трговци поединци овластени геодети и геодетски друштва за геодетски работи. Пред да изврши заверка на подлогите, Агенцијата за катастар на недвижности е должна да изврши контрола на квалитетот и содржината на ажурираните геодетски подлоги, со што ја потврдува нивната точност и ажурност.

(13) Поблиската содржина, форма и начин на графичка обработка на дигиталните ажурирани геодетски подлоги со точност и вид на податоци што се одредени во зависност од тоа за каков урбанистички план се изработуваат ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

7. Планска програма

Член 44

(1) Урбанистичките планови се изработуваат врз основа на планска програма.

(2) Планската програма се изработува врз основа на анализата на степенот и начинот на реализација на важечкиот урбанистички план, анализата на потребите на граѓаните што живеат или работат во или во близина на планскиот опфат, како и потребите на правните лица и институциите од просторен развој, заклучоци за просторниот развој што произлегуваат од планови од повисоко ниво и од стратегии за развој што се донесени на повисоко и на локално ниво.

(3) Планската програма на урбанистичките планови се состои од текстуален и графички дел. Во графичкиот дел се утврдува прелиминарна граница на планскиот опфат на ажурирана геодетска подлога, а во текстуалниот дел на планската програма се опишува подрачјето на планскиот опфат, специфичните потреби и можности за просторен развој на подрачјето во рамки на опфатот, како и општите и посебните цели на планирањето и програмските содржини што треба да бидат предмет на планирањето.

(4) Доколку во планската програма се предвидува проширување на планскиот опфат заради планирање на површини за градење за коишто со закон не е утврден јавниот интерес, а проширувањето се врши на сметка на земјоделско земјиште, изработувачот на програмата е должен да ги извести за планираната пренамена сопствениците на земјоделското земјиште за да го овозможи нивното информирано и навремено изјаснување по повод програмираното проширување на планскиот опфат, како и мислење од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделското земјиште.

(5) Планската програма за урбанистичките планови се изработува од страна на комисијата за урбанизам на донесувачот, Јавна установа за урбанизам, правно лице со лиценца за изработување на урбанистички планови или од страна на Агенцијата за планирање на просторот.

(6) Во постапката на изработување, предлог планската програма се става на јавен увид на партиципативното тело од членот 46 на овој закон, при што прифатливите предлози и сугестии на телото се вградуваат во планската програма.

(7) Градоначалникот на општината и општината на градот Скопје односно градоначалникот на град Скопје, со решение ја одобрува планската програма за урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 на овој закон, на предлог на комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон.

(8) Планската програма за урбанистичките планови за подрачја и градби од државно значење со решение ја одобрува министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, на предлог на комисијата за урбанизам на органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(9) Одобрената планска програма задолжително се поставува на веб страната на донесувачот, за увид на јавноста, а планската програма од ставот (8) од овој член се поставува и на веб-страницата на општините на чиишто територии се простира планскиот опфат на урбанистичкиот план за подрачја и градби од државно значење.

8. Избор на изработувач на урбанистичкиот план и урбанистичкиот проект

Член 45

(1) Изборот на изработувачот на урбанистичките планови и урбанистичките проекти, односно вршителот на работите од урбанистичкото планирање, се врши на три начина:

1. Изборот е уреден со одредбите на овој закон,

2. Изборот се врши врз основа на јавен повик согласно одредбите од овој закон, и

3. Изборот го вршат заинтересираните правни и физички лица што го иницирале и го финансираат изработувањето на планот.

(2) Изборот на вршителот на работите од урбанистичкото планирање за работите што ги вршат Агенцијата за планирање на просторот и Јавната установа за урбанизам, се уредени со овој закон, а поточно се уредуваат во актите за нивното основање.

(3) Изборот на вршителот за работи од урбанистичкото планирање што ги вршат правни лица со лиценца за изработување на урбанистички планови, за планови и проекти финансирани со средства од буџетот на општината, општината на градот Скопје и градот Скопје се врши со јавен повик уреден со овој закон.

(4) Изборот на вршителот за работи од урбанистичкото планирање што ги вршат правни лица со лиценца за изработување на урбанистички планови, за планови и проекти финансирани со средства од страна на заинтересирани правни и физички лица од членот 40 од овој закон, се врши од страна на заинтересираните лица.

(5) Јавниот повик за изработување на урбанистички планови и урбанистички проекти од ставот (3) на овој член го спроведува комисија за спроведување на постапка за јавен повик за изработување на урбанистички планови и проекти (во натамошниот текст: комисија), формирана од градоначалникот на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, која е составена од најмалку три члена, од кои најмалку два се стручни лица архитекти урбанисти, а другите се овластени стру-

чњаци од областите што се релевантни за конкретниот зафат.

(6) На јавниот повик може да се пријават правни лица со лиценца за вршење на работите од урбанистичкото планирање согласно со овој закон.

(7) Јавниот повик се објавува преку информацискиот систем е-урбанизам и на веб-страната на општината.

(8) Јавниот повик задолжително содржи:

1. потребни податоци за планскиот односно проектниот опфат,

2. период за изработување на урбанистичкиот план и урбанистичкиот проект,

3. потребна документација за докажување и исполнување на критериумите од ставот (7) на овој член што треба да се достави,

4. рок и начин за доставување на понудата,

5. датум, време и место на отворање на понудите.

(9) Критериуми за доделување на договор на јавниот повик:

1. кадровска и техничка опременост на правното лице,

2. референтна листа за извршени работи,

3. претходни позитивни стручни референци од подрачјето на планскиот или проектниот опфат што е предмет на јавниот повик,

4. понудена организација и методологија на изработка на работите, и

5. финансиска солвентност.

(10) Рокот за доставување на понуда не може да е пократок од 15 календарски дена од денот на објавувањето на јавниот повик.

(11) Постапката за избор на изработувач на планот се спроведува доколку е стигната најмалку една понуда.

(12) Комисијата е должна најдоцна во рок од пет работни дена од денот на отворањето на понудите да изврши евалуација на понудите и да изготви извештај, со предлог за избор на изработувач на планот кој се доставува до одговорното лице од општината, општината во градот Скопје и градот Скопје.

(13) Градоначалникот на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, донесува одлука за избор на изработувач на планот или одлука за поништување на јавниот повик, која се доставува до сите понудувачи на јавниот повик.

(14) Понудувачите имаат право на жалба на одлуката од ставот (11) на овој член до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, во рок од осум дена од приемот на одлуката.

(15) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот е должен да одлучи по жалбата во рок од десет работни дена, а во спротивно одлуката може да се извршува, а незадоволниот понудувач може да поведе управен спор пред надлежен суд, кој не го одложува извршувањето на одлуката.

(16) За особено сложени и значајни подрачја и градби, изборот на изработувачот на урбанистичкиот план и урбанистичкиот проект треба да се изврши по пат на распишување на јавен конкурс за урбанистичко-архитектонско решение, при што потребата за урбанистичко-архитектонски конкурс може да биде утврден и со план од повисоко ниво на планирање. Авторот на највисоко рангираното решение станува изработувач на планот, доколку ги исполнува и другите општи услови за вршење на работи на изработување на урбанистички планови пропишани со овој закон.

(17) Предмет на јавен конкурс за урбанистичко-архитектонско решение може да биде изнаоѓање на најдобро урбанистичко решение за зафатот, без обврска за избор на изработувач на планот и изработка на планот и треба да биде наведено уште во одлуката за распишување на конкурсот.

(18) Начинот, содржината и формата на спроведување на различните видови на јавни конкурси за урбанистичко-архитектонско решение го пропишува министерот кој раководи со државниот орган надлежен за вршење на работите од областа на работите од уредување на просторот, на предлог на професионалното одделение на овластени архитекти урбанисти на Комората на овластени архитекти и овластени инженери.

9. Партиципативно тело

Член 46

(1) За обезбедување на инклузивност, партиципативност и јавност во процесот на урбанистичкото планирање, општините, општините во град Скопје и градот Скопје, задолжително формираат партиципативно тело на иницијатива на градоначалникот или на партиципиентите од ставот (3) на овој член.

(2) Партиципативното тело ги претставува сите различни интереси и интересни групи во локалната заедница и ги пренесува ставовите, мислењата и потребите на граѓаните и правните лица, ги следи состојбите во планирањето преку давање иницијативи, насоки и сугестии за изготвување на плански решенија и во постапката за изработување и донесување на плановите ги разгледува планските програми и планските решенија на урбанистичките планови во нивната работна верзија.

(3) Партиципативното тело се состои од членови на комисијата за урбанизам на општината, општината во град Скопје и град Скопје, што ги одредува градоначалникот и стручни лица вработени во правното лице што го изработува урбанистичкиот план кој е предмет на расправа, а особено од лица кои се претставници од урбаните и месните заедници, претставници на невладините организации од различните сегменти на урбаниот живот, здруженија на граѓани и граѓански активисти од подрачјето на општината што ги претставуваат различните групи на граѓани, како и граѓани што се стручни лица од областа на урбанистичкото планирање и другите стручни области суштествени за планирањето и одржливиот развој на градот. Партиципативното тело се формира од доброволно пријавени лица по јавен оглас објавен на веб страната од единицата на локалната самоуправа и во писмена форма со излагање на огласот на јавно место во траење од 30 дена.

(4) Учеството на лицата вработени во единицата на локалната самоуправа во партиципативното тело е по службена должност, а на лицата што не се вработени во единицата на локалната самоуправа учеството е на доброволна основа.

(5) Партиципативното тело има право да расправа за сите работи од надлежност на единицата на локалната самоуправа и може да влијае на планските решенија

и политиките на просторен развој, преку презентирање на своите мислења на советот на општината.

(6) Партиципативното тело заседава најмалку еднаш на два месеци и има консултативна улога во постапката за изработување и донесување на урбанистички планови, особено ја разгледува планската програма во фаза пред таа да му биде предложена на градоначалникот за одобрување, како и урбанистичкиот план во фаза на урбанистичко планско решение пред да биде дадено на стручна ревизија. Работата на партиципативното тело е јавна.

(7) Начинот на работа и бројот на членови на партиципативното тело се уредуваат во деловникот на партиципативното тело што го донесува советот на единицата на локалната самоуправа, при што бројот на граѓански членови на партиципативното тело што се пријавиле на доброволна основа не е ограничен.

10. Податоци, информации и мислења од државните органи, институции, установи и правни лица кои вршат јавни надлежности

Член 47

(1) Државните органи, единиците на локалната самоуправа, градот Скопје (за урбанистички планови што ги донесуваат општините во градот Скопје), институции, установи и правни лица кои вршат јавни овластувања односно работи од областа на: водоводни, електроенергетски, гасоводни и други инфраструктури, сообраќајот и транспортот, воздухопловството, телекомуникациите, одбраната, културата, здравството, образованието, стопанството, земјоделството, шумарството, спортот, финансиите, статистиката, заштита на животната средина, заштита на културното наследство, заштитата и спасувањето, здравствената заштита, социјалната заштита, географијата, геологијата, геофизиката, сеизмиката и хидрометеорологијата, како и други дејности релевантни за програмирање на развојот и урбанистичкото планирање, должни се да ги достават сите податоци и информации што им се на располагање, заедно со своите развојни проекции, предлози и мислења што се неопходни за изработување на урбанистичките планови на барање на донесувачот или изработувачот на урбанистичкиот план.

(2) За добивање на податоците и информациите од ставот (1) на овој член, донесувачот или изработувачот на планот доставува барање во електронска форма преку информацискиот систем е-урбанизам или доколку е потребно во хартиена форма, во фаза на изработка на планска програма. Во барањето се доставува називот на локалитетот, видот на урбанистичкиот план, прелиминарна граница на планскиот опфат, постојно планско решение од соодветната област, како и природата на податоците и информациите што се релевантни за планирањето.

(3) Правните лица од ставот (1) на овој член, се должни по службена должност, без надоместок да ги достават сите податоци и информации од нивна надлежност што се однесуваат на планскиот опфат до изработувачот на планот во рок од 15 работни дена од денот на приемот на барањето, и тоа:

1. Министерството за култура, односно институциите надлежни за заштита на културното наследство дава податоци за тоа дали и кои недвижности во планскиот опфат се заштитени како културното наследство согласно со закон и какви мерки на заштита на културното наследство се утврдени од страна на јавните установи за заштита на културното наследство;

2. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство дава податоци за земјоделското, шумското и друго земјиште во негова надлежност, категориите на земјиште, начин на нивното користење, режим или постојни стварни товари, врз основа на барањето од ставот (2) на овој член и останата документација утврдена со Законот за земјоделско земјиште;

3. Министерството за животна средина и просторно планирање дава податоци што произлегуваат од просторните планови за општите и посебните мерки за заштита на животната средина, природа и води за конкретниот зафат и за соседните подрачја што граничат со планскиот опфат, а особено оние што произлегуваат од стратегиските оценки за влијанија на животната средина што се извршени на просторниот план од повисоко ниво на планирање за истиот односно за поширокиот територијален опфат и се однесуваат за постојните и предложените заштитени подрачја со нивните пропишани и предвидени мерки за заштита;

4. Правните лица што вршат јавни овластувања и комунални работи во врска со инфраструктурите од секаков вид, даваат подземен катастар на водовите од нивна надлежност и податоци за градбите што се составен дел на инфраструктурните мрежи и

5. Други субјекти од ставот (1) на овој член, кои даваат други податоци од областите од нивните овластувања што се релевантни за урбанистичкото планирање.

(4) Доколку државните органи, институции, установи и правни лица од ставот (1) на овој член, во рокот од став (3) на овој член, не ги достават податоците и информациите со кои располагаат, се определува дополнителен рок од пет дена со опомена да ги достават бараните податоци и информации со кои располагаат, а во спротивно евентуалните идни штети, настанати поради недоставувањето на податоците и информациите или не одговарањето на барањето се на нивен товар.

(5) Податоците и информациите од ставот (1) на овој член, се составен дел на документационата основа на урбанистичкиот план.

(6) Донесувачот на планот е должен на сите органи од ставот (1) на овој член, кои одговориле на барањето за податоци и информации, да им ја испрати работната верзија на планската документација, пред таа да се прати на стручна ревизија, со барање за мислење по однос на планските решенија што се во врска со нивните надлежности.

(7) Државните органи, единиците на локалната самоуправа, институции, установи и правни лица од ставот (1) на овој член, се должни во рок од 15 работни дена од приемот на барањето од ставот (6) на овој член, на донесувачот на планот да му го дадат мислењето. Неиздавањето на мислењето од ставот (6) на овој член не го спречува процесот на изработување и донесување на урбанистичкиот план.

(8) Агенцијата за катастар на недвижностите е должна да даде мислење по однос на извршеното споредување на податоците од планската документација со податоците од катастарскиот план, по однос на дисциплината на исцртување на планот, со прецизно просторно по-

зиционирање на евентуалните забелешки, согласно со Правилникот за урбанистичко планирање.

(9) За плански опфати што содржат земјишта, инфраструктури и објекти наменети за потребите на одбраната, мислењето на Министерството за одбрана задолжително се вградува во планот.

(10) За плански опфати што содржат недвижности и градби за кои е утврдено дека се недвижно културно наследство и кои се запишани во Националниот регистар на културното наследство за кои се пропишани мерки за заштита и конзервација, мислењето во врска со пропишаните мерки и режим на заштита задолжително се вградуваат во планот, додека мислењето во врска со нивниот простор или мислењето во врска со актите за заштита што се однесуваат на недвижности што можат да се градат и употребуваат согласно нивната намена, се зема предвид во изработувањето на планот.

11. Стручна ревизија

Член 48

(1) Во постапката за изработување на урбанистичките планови задолжително се врши стручна ревизија со која се:

1. потврдува прифатливоста и соодветноста на предложените плански решенија;

2. потврдува дека планските решенија се изработени во согласност со законите, прописите, стандардите и нормативите што ја уредуваат областа на урбанистичкото планирање;

3. потврдува дека планските решенија се во согласност со плановите од повисоко ниво на планирање;

4. потврдува оправданоста на предложените плански решенија од аспект на остварување на целите и начелата од овој закон;

5. потврдува оправданоста на предложените плански решенија од аспект на остварување на програмските цели и проекции од планската програма;

6. оценува реалноста и остварливоста на предложените плански решенија;

7. укажува на недостатоци што треба да бидат коригирани и отстранети и

8. укажува на можни алтернативни решенија и подобрувања на предложените плански решенија.

(2) Стручната ревизија за урбанистичките планови од член 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 ја изработува правно лице што ги исполнува условите за вршење на работите за изработување на стручна ревизија согласно овој закон, а за урбанистички планови за подрачја и градби од државно значење комисија што ја формира министерот надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член која ја изработува стручната ревизија за урбанистички планови за подрачја и градби од државно значење треба да има најмалку пет члена, а комисијата од правното лице која ја изработува стручната ревизија за останатите урбанистички планови треба да има најмалку три члена.

(4) Изготвената стручна ревизија без заклучоци му се доставува на изработувачот на урбанистичкиот план, по што се организира средба и стручна дискусија помеѓу изработувачите на планот и изработувачите на стручната ревизија, во присуство на комисијата за урбанизам на донесувачот, по однос на укажувањата и забелешките во стручната ревизија.

(5) Комисијата за стручна ревизија го изготвува извештајот со заклучоците од стручната ревизија, кои се вградуваат во нацрт или предлог планот, а изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната ревизија до органот надлежен за донесување на планот.

(6) Извештајот за стручната ревизија и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната ревизија се составен дел на планот.

(7) Правното лице кое го изработило планот што е предмет на стручна ревизија, не може да ја врши стручната ревизија на истиот план.

12. Стручна расправа и јавна презентација со јавна расправа

Член 49

(1) Во постапката за изработување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1 и 5 од овој закон, задолжително се спроведува стручна расправа, со која предложените плански решенија се ставаат на увид и проверка на стручната јавност, како и јавна презентација, со која предложените плански решенија се ставаат на увид на широката јавност.

(2) Учесници на стручната расправа се претставници на стручната јавност, претставници на органите на државната управа, на единиците на локалната самоуправа, на институции надлежни за заштита на недвижното културно наследство и на комуналните претпријатија и претпријатијата чијашто дејност е од јавен интерес од членот 47 став (1) од овој закон, како и научно - стручните институции од сите области суштествени за планирањето и планскиот опфат, стручни лица од невладините организации и други физички лица што се стручни од областите релевантни за планирањето и за конкретниот плански опфат.

(3) Стручната расправа се спроведува по пат на јавна презентација во аналогна односно хартиена и во дигитална односно електронска форма. Во електронска форма јавната презентација се спроведува со објавување на планот преку информацискиот систем е-урбанизам и на веб-страницата на донесувачот, а во хартиена форма јавната презентација се спроведува со излагање на планот на јавно место, во времетраење од најмалку 30 дена со можност да трае и до 90 дена, во зависност од големината и сложеноста на опфатот, по кој временски период се одржува стручната расправа за која се составува записник.

(4) Стручната расправа од ставот (1) на овој член, ја организира органот што е надлежен за постапката за изработување и донесување на планот, кој најмалку 15 дена пред одржувањето на стручната расправа задолжително доставува општ јавен повик до учесниците на стручната расправа од ставот (2) на овој член. Повикот се упатува во писмена форма или во електронска форма преку информацискиот систем е-урбанизам и се објавува соопштение со општ јавен повик за учество во стручната расправа на веб-страницата на донесувачот на планот. Во повикот задолжително се приложуваат планската програма, документацискатa основа и планската документација од урбанистичкиот план што е предмет на стручната расправа и се наведува називот

на планот, времето и местото на одржување на стручната расправа.

(5) Учесниците во стручната расправа можат да ги достават своите забелешки најдоцна во рок од 15 дена од одржувањето на стручната расправа. Забелешките се составен дел на записникот од стручната расправа, врз основа на кој се изготвува извештај од стручната расправа, што го изработува стручна комисија формирана од донесувачот на планот.

(6) Во постапката за изработување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1 и 5 од овој закон, по времето на јавната презентација и најмалку 7 дена пред да се одржи стручната расправа задолжително се одржува јавна расправа за урбанистичкиот план, со која предложените плански решенија се стават на увид и проверка на широката јавност. Предмет на јавната презентација и на јавната расправа се графичкиот, текстуалниот и нумеричкиот дел на планската документација на нацрт планот, презентирани на начин што е јасен и разбирлив за широката јавност. Јавната презентација ја организира органот кој е надлежен за постапката за изработување и донесување на планот, кој најмалку 15 дена претходно објавува општ повик до заинтересираните учесници во расправата. Повикот се упатува преку информацискиот систем е-урбанизам, се објавува на веб-страната на надлежното министерство и на општината или општините на чијашто територија се простира планскиот опфат и се објавува во електронските и печатените медиуми, и на официјалните профили на донесувачите на социјалните мрежи, со цел повикот да стаса до што поголем број на граѓани. Во повикот задолжително се наведува називот на планот, времето и местото на одржување на јавната расправа, местоположбата и површината на опфатот на планот, како и едноставна мапа со граници на опфатот.

(7) Комисијата од ставот (5) на овој член за стручна расправа за предлог на генерален урбанистички план е составена од две стручни лица од областа на урбанизмот и архитектурата од општината односно градот Скопје, двајца носители на овластување за изработување на урбанистички планови од изработувачот на генералниот урбанистички план и еден научен и стручен работник од областа на урбанистичкото планирање и архитектурата со овластување за изработување на урбанистички планови.

(8) Комисијата од ставот (5) на овој член за стручна расправа на урбанистички план за подрачја и градби од државно значење е составена од три стручни лица од областа на урбанистичкото планирање од кои едно е од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, едно е носител на овластување за изработување на урбанистички планови од страна на изработувачот на планот и едно е истакнат стручно-научен работник од областа на предметот на планирањето.

(9) Извештајот од ставот (5) на овој член, се изработува врз основа на стручната расправа и дискусијата со изработувачот на планот за предложените сугестии и забелешки од страна на стручната јавност. Извештајот содржи заклучоци со кои се потврдува прифатливоста и соодветноста на планските решенија или со кои се упатува на неопходни доработки на планот. Заклучоците од извештајот од стручната расправа се вградуваат во планот, а изработувачот на планот дава извештај за постапувањето по забелешките на стручната расправа до органот надлежен за донесување на планот.

(10) Извештајот од стручната расправа и извештајот за постапувањето по забелешките од стручната расправа се составен дел на предлог планот.

13. Јавна презентација и јавна анкета

Член 50

(1) Во постапката за изработување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 2, 3 и 4 од овој закон, задолжително се спроведува јавна презентација и јавна анкета, со која предлогот или нацртот на урбанистичкиот план се става на јавен увид и проверка на заинтересираните физички и правни лица од подрачјето на планскиот опфат, подрачјата соседни на планскиот опфат, како и на широката јавност. Предмет на јавната анкета и јавна презентација се графичкиот, текстуалниот и нумеричкиот дел на планската документација на нацрт планот, презентирани на начин што е јасен и разбирлив за широката јавност.

(2) Учесници на јавна презентација и јавна анкета се заинтересирани правни и физички лица од подрачјето опфатено со планот, подрачјата соседни на планскиот опфат, широката јавност, претставници на стручната јавност, претставници на органите на државната управа, претставници на единиците на локалната самоуправа, стручни лица од невладините организации и други стручни лица од областа што е релевантна за планирањето и за конкретниот плански опфат.

(3) Јавната презентација и јавната анкета ја организира органот кој е надлежен за постапката за изработување и донесување на планот, кој најмалку 15 дена претходно доставува повик до сите учесници во презентацијата и анкетата. Повикот до учесниците се упатува преку информацискиот систем е-урбанизам, се објавува на веб-страната на општината и се огласува со печатени плакати и соопштенија во и околу подрачјето на планскиот опфат. Во повикот задолжително се наведува називот на планот, времето на траење и местото на одржување на јавната анкета, времето и местото на одржување на јавната презентација, местоположбата и површината на опфатот на планот, како и едноставна мапа со граници на опфатот со имињата на улиците кои се граници на опфатот на планот.

(4) Јавната анкета истовремено се спроведува и во електронска и во хартиена форма. Јавната анкета во електронска форма се спроведува преку информацискиот систем е-урбанизам и преку службената веб страна на општината, а во писмена форма се спроведува со излагање на планот на јавно место определено од страна на донесувачот на планот и со пополнување на анкетни листови.

(5) Јавната презентација е стручно презентирање на планот кое се организира во рамките на јавната анкета и трае еден работен ден. За големи и особено важни зафати за коишто има зголемен интерес на јавноста, коишто имаат и долго времетраење на јавната анкета, јавната презентација може да се повтори, за што одлучува органот одговорен за постапката од страна на донесувачот на планот. Времето на траењето на јавната анкета се одредува од страна на донесувачот на планот во зависност од големината и сложеноста на опфатот, бројот на физички и правни лица корисници на просторот, но најмалку колку што е уредено како рок за траење на јавната анкета во членовите 27, 28 и 29 од овој закон.

(6) Учесниците во јавната анкета можат своите забелешки и предлози по нацрт или предлог планот да ги доставуваат на донесувачот во писмена форма преку анкетни листови, преку информацискиот систем е-урбанизам, како и по електронски пат до веб адресата на донесувачот. Предмет на забелешките и предлозите не може да бидат плански одредби што се законска или подзаконска обврска, или плански одредби уредени со план од повисок ниво, туку само планските одредби што се предмет на уредување на конкретниот урбанистички план, односно предмет на конкретните изменувања и дополнувања на урбанистички план.

(7) За спроведената јавна презентација и јавна анкета се изработува извештај со образложение за прифатените и неприфатените забелешки за урбанистичкиот план, од страна на стручна комисија формирана од донесувачот на планот.

(8) Стручната комисија од ставот (7) на овој член за урбанистички планови од членот 10 став (1) точки 2, 3 и 4 од овој закон, е составена од три члена, и тоа еден носител на овластување за изработување на урбанистички планови како претставник на изработувачот на планот, еден претставник на донесувачот на планот - лице вработено во општинската администрација, а кое е стручно од областа на урбанистичко планирање и архитектурата и еден стручен работник од областа на урбанистичкото планирање и архитектурата со овластување за изработување на урбанистички планови што не е вработен во единицата на локална самоуправа.

(9) Рокот во кој стручната комисија од ставот (7) од овој член мора да го изработи извештајот за јавна анкета се одредува во согласност со бројот и сложеноста на пристигнатите забелешки и не може да биде покус од пет дена и подолг од 60 дена. Прифатените забелешки задолжително се вградуваат во предлог планот, а извештајот е составен дел на предлог планот. За постапките за донесување на детални урбанистички планови за општините во градот Скопје, донесувачот го доставува предлог планот и извештајот од став (7) од овој член на увид до градот Скопје, кој може во рок од пет работни дена да даде мислење за усогласеноста со генералниот урбанистички план на промените настанати со прифатените забелешки од јавната анкета.

(10) Комисијата од ставот (7) на овој член е должна најдоцна во рок од 15 дена пред доставување на предлог планот за согласност, да го извести секој учесник во јавната анкета што поднел анкетен лист за содржината на извештајот од јавната анкета, со образложение за прифаќање или неприфаќање на неговите забелешки или предлози, при што лицата кои поднеле анкетен лист во електронска форма се известуваат преку информацискиот систем е-урбанизам или по електронска пошта, а лицата кои поднеле анкетен лист во хартиена форма се известуваат по писмен пат.

(11) Доколку комисијата од ставот (7) на овој член, оцени дека предлогот на планот како последица од прифатените забелешки од јавната анкета претрпел значајни промени (промена на границата на урбанистичкиот опфат, промена на регулациона линија и промена на намената на земјиштето и друго), должна е планот да го врати на повторен увид на јавноста и повторно се спроведува јавна презентација и јавна анкета. Повторената јавна анкета и јавна презентација трае најмалку десет работни дена и се спроведува по истата постапка.

14. Согласност на предлог план

Член 51

(1) На урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон, изработени во форма на предлог план, за кои се изготвени позитивни извештаи од стручната ревизија и од извештајот за вградувањето на прифатените забелешки од стручната односно јавната анкета во планот, согласност дава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

(2) Со согласноста од ставот (1) на овој член, се потврдува дека планот е изработен во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, а особено дали планот ги содржи сите пропишани делови и прилози и дали постапката за неговото донесување е во согласност со овој закон.

(3) Органот од ставот (1) на овој член е должен работата од ставот (2) на овој член да им ја довери на архитекти урбанисти кои се носители на овластување за изработка на урбанистички планови или архитекти урбанисти со искуство од областа на водење на постапки за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, што се вработени во органот.

(4) Органот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 20 работни дена од денот на поднесувањето на барањето за добивање на согласност од страна на донесувачот на планот, да ја издаде согласноста на предлог планот или да достави известување за констатирани недостатоци на урбанистичкиот план до донесувачот на планот.

(5) Органот од ставот (1) на овој член, може само два пати да го врати предлог планот со известување до донесувачот за констатирани недостатоци на урбанистичкиот план од аспект на неговата усогласеност со закон, при што повторно доставениот план не може да се врати со нови констатирани недостатоци на деловите од истата планска документација што била првиот пат доставена за согласност и за кои првиот пат не биле констатирани недостатоци. Доколку надлежниот орган утврди дека во повторно доставениот предлог план не се отстранети недостатоците од ставот (4) на овој член, го известува донесувачот дека не ја издава согласноста за предлог планот, при што постапката за донесување на урбанистичкиот план се враќа во фаза на нацрт план или предлог план во која ќе се врши усогласување на планот со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(6) Доколку согласноста или известувањето за констатирани недостатоци и неиздавање на согласност не му се достави на барателот на согласност во рокот од ставот (4) на овој член, ќе се смета дека согласноста е издадена.

(7) Доколку и покрај тоа што согласноста не била издадена, донесувачот сепак ја спроведе постапката за донесување на планот, таа одлука е ништовна.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот е должен да донесе решение за забрана на применувањето на планот од ставот (7) на овој член, во рок од пет работни дена од објавувањето на ништовната одлука.

15. Обврски за предавање, чување и презентација на плановите

Член 52

(1) Одлуката за донесување на урбанистичките планови од членот 10 од овој закон, донесениот урбанистички план и потврдениот урбанистички проект задолжително се објавуваат во информацискиот систем е-урбанизам и во службеното гласило на донесувачот.

(2) Донесениот урбанистички план и потврдениот урбанистички проект стануваат составен дел на електронски регистар на донесени урбанистички планови во рамки на информацискиот систем е-урбанизам, кон кој овластен пристап имаат донесувачот, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, Агенцијата за планирање на просторот и Агенцијата за катастар на недвижности и другите учесници на постапката за изработување и донесување на урбанистички планови.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот е должен да обезбеди отворен дел од информацискиот систем е-урбанизам за отворен пристап кон архивата на донесени урбанистички планови за увид на јавноста.

(4) Донесувачот на урбанистичкиот план е должен планот во електронска форма да го објави на својата веб страна во рок од 15 дена од денот на донесувањето.

(5) Донесувачот на планот е должен да обезбеди три заверени примероци од донесениот урбанистички план во хартиена форма, од кои еден се чува во архивата на донесувачот, еден се испраќа до надлежниот државен или градски архив, а едниот служи за слободен увид од страна на заинтересирани физички и правни лица.

(6) Донесениот план, донесувачот го внесува во Графичкиот регистар на градежното земјиште во рок од пет дена од извршеното дигитално преклопување на урбанистичкиот план со катастарскиот план согласно со членот 53 од овој закон.

(7) Донесениот урбанистички план не може да се применува пред да се исполнат пропишаните услови од ставови (1) и (4) од овој член.

16. Дигитално преклопување на плановите

Член 53

(1) Урбанистичките планови од членот 10 од овој закон и урбанистичкиот проект од членовите 58 и 63 од овој закон, можат да се спроведуваат по нивното дигитално преклопување.

(2) Дигитално преклопување е вчитување на податоците од плановите кои се однесуваат на регулаторните линии – регулационата линија, границата на градежната парцела и градежната линија, градежните парцели и нивните соодветни атрибути, при што со преклопувањето донесените урбанистички планови се вчитуваат во Графичкиот регистар за градежно земјиште, кој е воспоставен согласно со Законот за катастар на недвижности.

(3) Дигиталното преклопување од ставот (1) од овој член го врши Агенцијата за катастар на недвижности.

(4) Донесувачот на планот ја известува Агенцијата за катастар на недвижности за донесениот план и го доставува планот како електронски запис во дигитална форма со координати на регулациони линии, граници на градежни парцели, градежни линии и инфраструктурни водови.

(5) Донесувачот на планот е должен на Агенцијата за катастар на недвижности со урбанистичкиот план да и достави и попис на градежните парцели каде што е извршена препарцелација и каде што е извршена пренамена на земјиштето и градбите, кој е составен дел на одредбите за спроведување на планот.

(6) Агенцијата за катастар на недвижности е должна во рок од 15 работни дена од прием на известувањето за донесен урбанистички план или урбанистички проект од ставот (1) на овој член од страна на донесувачот, да го изврши дигиталното преклопување и да го промени статусот на земјиштето согласно со членот 54 од овој закон.

(7) Доколку со донесениот урбанистички план е извршена препарцелација и пренамена на градежното земјиште од ставот (5) на овој член, регулацискиот план што е составен дел на донесениот урбанистички план, во кој со регулаторни линии (регулациона линија и граница на градежна парцела) е извршено формирањето на коридорите на градежно земјиште за општа употреба и формирањето на градежните парцели за објекти во надлежност на органите на државната управа за кои со закон е прогласен јавниот интерес, на катастарските парцели од кои се формирани коридорите и градежните парцели за кои со закон е прогласен јавниот интерес, се прибележува јавниот интерес.

(8) Користењето на податоците од Графичкиот регистар за градежно земјиште во електронска форма за потребите на изработката и донесувањето на урбанистичките планови, дигиталното преклопување, формирањето на нови катастарски парцели и пренаменувањето на земјиштето и градбите, како работи за кои со закон е утврден јавниот интерес, Агенцијата за катастар на недвижности го врши на товар на Буџетот на Република Северна Македонија.

17. Пренаменување на земјиштето во градежно земјиште

Член 54

(1) Земјиштето во плански опфат на урбанистички план од членот 10 став (1) точка 1 од овој закон, добива статус на градежно земјиште со донесувањето на планот, а во планскиот опфат на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точките 3, 4 и 5 од овој закон, земјиштето добива статус на градежно земјиште со донесувањето на планот, доколку тоа е уредено во планот.

(2) По исклучок од ставот (1) од овој член, во планскиот опфат на урбанистички планови од членот 10 став (1) точка 1 од овој закон, земјиштето може да го задржи статусот на земјоделско, шумско или друго земјиште, доколку тоа во планот биде уредено со посебна одредба.

(3) Во планскиот опфат на урбанистички планови од членот 10 став (1) точки 3, 4 и 5 од овој закон, земјиштето може да го задржи статусот на земјоделско, шумско или друго земјиште, доколку на него се наоѓа археолошки локалитет или доколку со планот се предвидува изградба на инфраструктурен вод по чијашто траса се воспоставува реален товар на земјиштето и негово понатамошно користење како земјоделско, шум-

ско и друго земјиште, или доколку од други причини тоа во планот биде уредено со посебна одредба.

(4) Земјиштето опфатено со проектниот опфат на урбанистички проекти од членот 58 став (6) од овој закон го задржува статусот на земјоделско, шумско или друго земјиште што го имало и пред одобрувањето на урбанистичкиот проект.

(5) Кога при изработката на урбанистички планови од членот 10 став (1) точки 3, 4 и 5 од овој закон се уредува градежно земјиште на сметка на земјоделско земјиште, донесувачот на планот е должен веднаш по одобрувањето на планската програма, да побара мислење од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството.

(6) Органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, по приемот на барањето е должен да даде мислење за квалитетот на земјоделското земјиште, за постојните објекти, утврдени реални товари на земјиштето или други релевантни факти од нивна надлежност, во рок од 15 работни дена. Мислењето е составен дел на урбанистичкиот план.

(7) По донесување на планот донесувачот е должен да го извести органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството за донесувањето на урбанистичкиот план и за земјоделското земјиште кое со планот добило статус на градежно земјиште.

(8) Евентуалните трошоци за пренамена на земјоделското земјиште во градежно (трошоци за вршење на процена на евентуалната штета, за надоместок на евентуална штета поради престанување на договори за закуп), како и за надоместување на евентуална штета поради недоставување на известување од став (7) на овој член се обврска на донесувачот на урбанистичките планови.

(9) Агенцијата за катастар на недвижности е должна во рок 30 дена од приемот на известувањето за донесување на урбанистички план и неговото дигитално преклопување, да ја спроведе по службена должност пренамената на земјоделското и друго земјиште во градежно земјиште во катастарот на недвижности.

V. СПРОВЕДУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИТЕ ПЛАНОВИ

Член 55

При спроведување на урбанистичките планови се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 56

(1) Акти со кои се спроведуваат урбанистичките планови согласно со овој закон се:

1. урбанистички проект и
2. урбанистички проект со план за парцелација.

(2) За усогласување на планско-проектните и проектните документации со урбанистичките планови во процесот на нивното спроведување, надлежните органи издаваат:

1. извод од урбанистички план и
2. потврда за урбанистичка усогласеност.

(3) Спроведувањето на урбанистички план почнува со издавање на извод од урбанистички план. За случаите кога во урбанистичкиот план се уредени сите со закон пропишани услови за градење, врз основа на изводот од урбанистички план се изработува идеен проект согласно со Законот за градење, кој мора да добие потврда за урбанистичка усогласеност согласно со овој закон.

(4) Сите случаи во кои согласно овој закон се изработува урбанистички проект за подрачја опфатени со урбанистички план, идејниот проект за градбите што се предмет на проектниот опфат на урбанистичкиот проект се изработува согласно со урбанистичкиот план и со урбанистичкиот проект чијшто е составен дел. Урбанистичкиот проект од член 58 став (6) од овој закон се спроведува со основен проект согласно со Законот за градење.

(5) Спроведувањето на урбанистичките планови за градежно земјиште за поединечна употреба се врши преку формирањето на градежна парцела во урбанистиччките планови, во која е извршена агрегација на планските одредби и условите за градење за градбата односно начинот на употреба за конкретната градежна парцела. Спроведувањето на урбанистичките планови за градежното земјиште за општа употреба за кое не се формирани поединечни градежни парцели се врши со позиционирање на проектниот зафат, односно негово одредување во проектни опфати или фази.

(6) Спроведувањето на урбанистичките планови согласно овој закон се врши и за катастарски градежен реон каде што со план не се формирани градежни парцели, но се пропишани општи услови за градба и сообраќаен пристап и кога катастарските парцели ги задоволуваат формалните, димензионалните и диспозициските услови за формирање на градежна парцела.

(7) Уредувањето на просторот согласно овој закон се врши и за случаи вон опфатот на урбанистичките планови од членот 58 став (6) од овој закон, само со изработување на урбанистички проект.

(8) Спроведување на урбанистичките планови се врши и со следење на реализацијата и начинот на спроведувањето на урбанистичкиот план, надзорот над изработувањето, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови и инспекцискиот надзор на нивното спроведување.

1. Извод од урбанистички план

Член 57

(1) Извод од урбанистички план е копија од графичкиот и текстуалниот дел на планот со нумеричките податоци, општите и посебните одредби за спроведување на планот, што се однесуваат на една градежна парцела, дел од планот или на целиот план, во зависност од потребите на барателот.

(2) За согледување на планските можности за уредување на конкретен простор, секое правно и физичко лице може да добие извод од урбанистички план, по поднесено барање во електронска или во писмена форма до надлежниот орган на донесувачот на планот.

(3) По доставеното барање за добивање на извод од урбанистички план, надлежниот орган на донесувачот на планот е должен во рок од десет работни дена, во електронска или во писмена форма, во зависност од начинот на кој е поднесено барањето, да го издаде изводот или да достави известување дека за предметниот опфат не е донесен урбанистички план или е под суспензија или е укинат.

(4) Формата и содржината на образецот на барањето за издавање на извод од урбанистички план и на изводот од урбанистичкиот план, ги пропишува министерот што раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

2. Урбанистички проект

Член 58

(1) Урбанистички проект е планско-проектна документација што се изработува врз основа на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 2, 3, 4 и 5 од овој закон и служи за нивна разработка и спроведување. Со урбанистичкиот проект се врши детално разработување на градежни парцели и на градежното земјиште за општа употреба за кои во урбанистичките планови не се дадени детални одредби за градење и уредување на земјиштето.

(2) Во зависност од видот и намената на градежното земјиште и градбите што се предмет на разработка, урбанистичкиот проект може да биде:

1. Урбанистички проект за парцелирано градежно земјиште, со кој се врши урбанистичко-архитектонско обликување на планираните градби и внатрешниот собраќај на една поголема градежна парцела оформена во урбанистичкиот план;

2. Урбанистички проект за градежно земјиште за општа употреба, со кој се врши урбанистичко-архитектонско обликување на јавни простори, како што се пешачки простори и улици и други простори за јавна употреба;

3. Урбанистички проект за градежно земјиште, со кој се врши урбанистичко-архитектонска, градежна или техничко–технолошка, планско-проектна разработка на градежни парцели или на катастарски парцели што ги исполнуваат условите и стандардите за формирање градежна парцела за соодветните стопански и индустриски намени што со генерален урбанистички план се наменети за изградба на стопански, индустриски, енергетски и други техничко-технолошки и специјални намени;

4. Урбанистички проект за инфраструктура, со кој се врши урбанистичко-архитектонска, градежна или техничко-технолошка планско-проектна разработка на трасата, архитектонските, градежните и техничките елементи на собраќајните и другите инфраструктури, како и надземните објекти што им припаѓаат на инфраструктурните системи. Со овој урбанистички проект, по исклучок од ставот (1) од овој член, може директно да се спроведува генерален урбанистички план за инфраструктури од примарната мрежа за кои не е донесен детален урбанистички план, односно за кои деталниот урбанистички план не е усогласен со генералниот урбанистички план и

5. Урбанистички проект за разработување на урбанистички план за село од член 14 став (2) точки 2 и 3 од овој закон, каде што не се формирани градежни парцели, а катастарските парцели ги задоволуваат условите за формирање на градежна парцела пропишани согласно со членот 24 од овој закон.

(3) Урбанистичкиот проект од ставот (2) точка 1 на овој член, се изработува само во случаите кога е тоа уредено со планска одредба во урбанистичкиот план.

(4) Урбанистичките проекти од ставот (2) точки 2, 3 и 4 на овој член, може да се изработуваат во сите случаи каде што недостасува деталната разработка, без потреба тоа да биде уредено со планска одредба во урбанистичкиот план.

(5) Урбанистичките проекти од ставот (2) точки 2, 3 и 4 на овој член, може да се изработуваат и врз основа на генерален урбанистички план за зафати во планскиот опфат за коишто не е донесен детален урбанистички план.

(6) По исклучок од ставот (1) на овој член, урбанистички проект може да се изработува и за поединечни градби и инфраструктури од државно и локално значење вон населени места и вон опфат на урбанистички планови на земјоделско, шумско и друго земјиште, крајбрежни појаси и други простори за коишто не постојат услови и/или економска оправданост за донесување на урбанистички план согласно овој закон, а постои соодветен или некатегоризиран сообраќаен пристап, во кој случај урбанистичкиот проект се изработува врз основа на прибавени услови за планирање на просторот.

(7) По исклучок од ставот (2) точка 5 на овој член, спроведувањето на урбанистички планови за село од членот 14 став (2) точка 3 од овој закон или општ акт за село кој е сè уште на сила, за мали и неразвиени села, каде што не се формирани градежни парцели, а во катастарските парцели што ги задоволуваат условите за формирање на градежна парцела веќе постои градба, може да се изврши и без изработување на урбанистички проект, односно само со изработување на основен проект согласно со Законот за градење.

Член 59

(1) Урбанистичкиот проект од членот 58 став (2) точки 1 и 3 од овој закон, се изработува за поголеми градежни парцели кои се наменети за изградба на една комплексна градба или за комплекс од градби за кои во урбанистичкиот план не се детално уредени елементите на внатрешната просторна организација на градежната парцела, поединечните површини за градба и внатрешната сообраќајна мрежа, како и на другите техничко-технолошки инфраструктури.

(2) За градежната парцела за која во урбанистичкиот план е предвидено да се разработи и спроведува со урбанистички проект од членот 58 став (2) точка 1 од овој закон, во планот се уредува намената на објектите и земјиштето, максималната височина на градбите, ориентациона површина за градење чиешто спроведување е ограничено со процент на изграденост и други урбанистички параметри согласно со овој закон.

(3) За градежната парцела која се разработува и спроведува со урбанистички проект од членот 58 став (2) точка 4 од овој закон, во планот се уредува намената на објектите и земјиштето, генерална регулација и други урбанистички параметри согласно овој закон. Со урбанистичкиот проект се разработуваат архитектонските елементи на партерот и надземните делови од инфраструктурата, градежните и сообраќајните елементи на улицата или сообраќајницата, градежно-техничките елементи на инфраструктурата во делот на дефинирање на трасата и спецификацијата на подземниот вод и

во делот на надземните градби што му припаѓаат на инфраструктурниот систем.

(4) Урбанистичкиот проект од членот 58 став (2) точки 2 и 4 од овој закон, се изработува по правило за непарцелирано градежно земјиште за општа употреба, за кое во урбанистичкиот план се уредува границата на генералната и деталната регулација, намената на земјиштето, линиските симболи за инфраструктурни водови или потреба од нивно утврдување и други урбанистички параметри согласно со овој закон.

(5) Со урбанистичкиот проект од членот 58 став (2) точка 5 од овој закон, детално се уредуваат елементите на внатрешната просторна организација на катастарската парцела, внатрешната поделба на површини според намената на земјиштето и поединечните површини за градење.

(6) Со урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон, се уредуваат поединечни градби, односно групи на градби, инфраструктура, опрема и партери вон населени места за коишто не постојат услови и/или економска оправданост за донесување на урбанистички план, како што се:

1. градби за домување и помошни градби што го чинат селскиот стопански двор за сопствени потреби што се лоцирани во поголеми земјоделски парцели;

2. куќи за потребите на селски туризам, планинарски домови и градби наменети за вршење на дејност во шумарството и ловот;

3. градби наменети за сточарско производство, како што се објекти за одгледување на животни, складирање на сточна храна, градби за сместување на земјоделска механизација и алатки, рибници и други објекти;

4. градби наменети за земјоделско производство, складирање и основна преработка на земјоделски производи, пластеници, стаклености и други објекти;

5. градби и опрема за вршење на дејности од туризмот, спортот, рекреацијата и пратечките угостителски градби, како што се кампови, голф терени, плажи во крајбрежни појаси на природни и вештачки езера и други спортско-рекреациски активности;

6. некатегоризирани патни инфраструктури за потребите на земјоделството и шумарството, како што се земјани, насипани и макадам земјоделски и шумски патишта;

7. канали и ретенциони езера за управување и евакуација на атмосферски води и порои, како и бунари за наводнување;

8. истражувачки и мерни станици;

9. антенски станици, столбови и електронска комуникациска опрема;

10. инфраструктурни водови за поединечните градби од овој член;

11. ветерници, фотоволтаични плантажи и мали хидроцентрали за производство на енергија;

12. мали, поединечни градби од државно значење што ги задоволуваат условите за поединечни градби, односно групи на градби, инфраструктура, опрема и партери вон населени места за коишто не постојат услови и/или економска оправданост за донесување на урбанистички план од овој член и

13. други поединечни градби вон опфат на урбанистичките планови.

(7) Поблискиот опис на предметот на уредувањето на различните видови на урбанистички проекти од членот 58 став (2) на овој закон, како и поблискиот опис на предметот на уредувањето, односно градби, групи на градби, инфраструктура, опрема и партери вон населени места за коишто не постојат услови и/или економска оправданост за донесување на урбанистички план, од членот 58 став (6) од овој закон, се пропишани во прописот од членот 24 од овој закон.

Член 60

(1) Урбанистичкиот проект од членот 58 од овој закон, содржи графички и текстуален дел со нумерички податоци за проектните решенија.

(2) Графичкиот дел на урбанистичкиот проект содржи:

- проектен опфат, урбанистичко решение на опфатот со регулациско и нивелациско решение, површини за градење со градежни линии, максимална височина изразена во метри, внатрешни сообраќајници, рампи, стационарен сообраќај, водови на инфраструктурата и партерно решение со озеленување и

- идејни проекти од архитектонската, градежната или другите соодветни технички струки, во зависност од природата на градбите и инфраструктурите.

(3) Текстуалниот дел на урбанистичкиот проект содржи:

- проектен опфат на урбанистичкиот проект, урбанистички услови за градење (намена, регулација, пристапност на локацијата, стационерен сообраќај, партер и зеленило и друго), нумерички показатели за сите урбанистички параметри, решенија на сите инфраструктурни системи, инженериско-геолошки услови на локацијата, мерки за заштита на животната средина и културното наследство и други заштитни мерки и

- технички опис на архитектонските, градежните или другите технички објекти и системи.

Член 61

(1) Урбанистички проект можат да изработуваат правните лица со лиценца за изработување на урбанистички планови согласно членот 68 од овој закон и правни лица кои ги исполнуваат пропишаните услови за вршење на дејноста проектирање согласно со Законот за градење кои имаат во работен однос на неопределено и полно работно време најмалку еден архитект урбанист со соодветно овластување за изработка на урбанистички планови согласно со овој закон.

(2) Идејни проекти што се составен дел од урбанистички проекти, се изработуваат од страна на правни и физички лица што ги исполнуваат условите за вршење на таа дејност од соодветната област согласно со Законот за градење.

(3) Урбанистичкиот проект задолжително се изработува според прописот за урбанистичко планирање од членот 24 на овој закон.

(4) Формата, содржината и начинот на обработка на урбанистичкиот проект се пропишани во прописот од членот 24 од овој закон.

3. Постапка за одобрување на урбанистички проект

Член 62

(1) Постапката за изработување на урбанистичкиот проект започнува на иницијатива на државниот орган,

единицата на локална самоуправа или правно лице кое е надлежно за реализацијата на планот и изградба на планираните градби, физичкото или правното лице кое е учесник во изградбата на планираните градби како инвеститор согласно со Законот за градење.

(2) Субјектот од ставот (1) од овој член, ја финансира изработката на урбанистичкиот проект, а по неговата изработка ја финансира изработката на стручната ревизија на проектот.

(3) Урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон, се изработува врз основа на претходно прибавени услови за планирање на порсторот, проектна програма одобрена од надлежниот орган, мислење од државните органи, институции, установи и правни лица со јавни овластувања од членот 47 на овој закон, кои имаат надлежност или јавни овластувања за земјоделското, шумското и друго земјиште, како и за други посебни аспекти од подрачјето на опфатот, со кое се потврдува дека конкретниот проектен зафат е во согласност со посебните закони за видот на земјиштето, статусот или начинот на употеба на конкретното подрачје, врз ажурирана геодетска подлога на проектниот опфат.

(4) Пред да се изработи стручната ревизија од ставот (3) на овој член, одобрувачот на урбанистичкиот проект прибавува мислење од државните органи, институции, установи и правни лица со јавни овластувања од членот 47 на овој закон, кои имаат надлежност или јавни овластувања за одредени аспекти од подрачјето на зафатот.

(5) Стручна ревизија на урбанистички проект изработува правно лице со лиценца за изработување на урбанистички планови кое ги исполнува условите за вршење на тие работи согласно овој закон, а стручната ревизија на урбанистички проект што служи за спроведување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точка 5 од овој закон, ја изработува комисија формирана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, а се состои од најмалку пет члена, од кои двајца членови се претставници од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, а останатите тројца членови се претставници од стручно-научни институции, истакнати научни и стручни работници од областа на просторното и урбанистичко планирање и од други инженерски области суштествени за изработка на планската документација.

(6) По извршената стручна ревизија и вградувањето на забелешките од стручната ревизија во урбанистичкиот проект, субјектот од ставот (1) на овој член, го доставува урбанистичкиот проект со барање за одобрување до органот надлежен за неговото одобрување.

(7) За одобрувањето на урбанистичките проекти што служат за спроведување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 2, 3 и 4 од овој закон, надлежен е градоначалникот на општината и општината во градот Скопје, кој е надлежен за одобрување и на урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон. За одобрувањето на урбанистичките проекти од членот 58 став (2) точка 4 од овој закон, со кои генералниот урбанистички план директно се спроведува, надлежен е градоначалникот на општината и градоначалникот на град Скопје.

(8) За одобрувањето на урбанистичките проекти што служат за спроведување на урбанистичките планови од членот 10 став (1) точка 5 од овој закон, надлежен е органот на државната управа за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, кој е надлежен и за одобрување на урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон за поединечни градби од негова надлежност.

(9) Урбанистичкиот проект со стручната ревизија и извештајот за постапување по забелешките од стручната ревизија и барањето за одобрување на урбанистичкиот проект, субјектот од ставот (1) на овој член, го доставува до органот надлежен за неговото одобрување.

(10) Надлежниот орган од ставовите (7) и (8) на овој член, го одобрува урбанистичкиот проект во рок од 15 работни дена од доставувањето на барањето, по добиеното позитивно мислење од комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, со кој се потврдува дека урбанистичкиот проект е изработен во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон. По исклучок, урбанистичкиот проект од членот 58 став (6) од овој закон, пред да го одобри надлежниот орган го става на увид на јавноста со неговото објавување на службената веб страна во траење од 15 дена, за кое време се доставуваат евентуалните забелешки. Пристигнатите забелешки ги разгледува комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, која составува записник со образложенија за прифатените и неприфатените забелешки, што се објавува на службената веб страна и му се испраќа на изработувачот на урбанистичкиот проект за да ги вгради во планско-проектната документација.

(11) Одобрениот урбанистички проект се доставува преку информацискиот систем е-урбанизам до Агенцијата за катастар за недвижности, која е должна да изврши дигитално преклопување во рок од десет работни дена од приемот на проектот.

(12) По спроведувањето на дејствијата од ставовите (10) и (11) на овој член, урбанистичкиот проект станува составен дел на архивата односно електронскиот регистар на донесени урбанистички планови во рамки на информацискиот систем е-урбанизам од членот 37 од овој закон, а органот надлежен за неговото одобрување е должен да обезбеди пристап на јавноста со неговото објавување на својата веб страна.

(13) Одобрениот урбанистички проект може да се применува по спроведување на постапките пропишани во членовите 52 и 53 од овој закон.

4. Урбанистички проект со план за парцелација

Член 63

(1) Со урбанистички проект со план за парцелација се спроведуваат урбанистичките планови од членот 10 став (1) точки 2, 3 и 4 од овој закон, во чиишто плански опфати се појавува потреба од две или повеќе соседни градежни парцели од ист сопственик да се формира една градежна парцела или каде што од една поголема градежна или катастарска парцела во плански опфат каде што градежни парцели не се формирани, треба да се формираат две или повеќе градежни парцели, но само доколку новоформираните градежни парцели се формирани согласно прописот за урбанистичко планирање од членот 24 на овој закон.

(2) Со урбанистички проект со план за парцелација може и да се поместуваат границите на соседните градежни парцели поради неусогласеност на градежните парцели со катастарските парцели, коишто не можат да се исправат и усогласат со постапката за техничка грешка, при што не се дозволени измени на останатите параметри утврдени со урбанистичкиот план.

(3) Предмет на урбанистичкиот проект од ставот (1) на овој член е разработка на урбанистичкиот план што се однесува само на диспозицијата на површините за градење и организацијата на внатрешниот сообраќај и инфраструктурите во проектниот опфат, без да се менуваат збирните параметри за површините за градење, намената на земјиштето и објектите, процентот на изграденост и коефициентот на искористеност, како и другите плански одредби уредени со урбанистичкиот план.

(4) Просторната организација на површините за изградба и инфраструктурите во проектниот опфат на урбанистичкиот проект од ставот (1) од овој член, се вршат врз основа на планот за парцелација што синхронично се изработува како посебен прилог на урбанистичкиот проект.

(5) Изработувањето на урбанистичкиот проект со план за парцелација од ставот (1) на овој член, отпочнува на барање на сопственикот на градежното земјиште до комисијата за урбанизам од членот 38 од овој закон, кој со барањето приложува и докази за сопственоста на градежното земјиште и проектна програма со скица на предлог планот за парцелација и новата диспозиција на површините за изградба во проектниот опфат, а во случајот од ставот (2) на овој член, се поднесува геодетски елаборат за нумерички податоци за парцелата како доказ за непланираната грешка во формирањето на градежната парцела.

(6) Доколку комисијата за урбанизам од член 38 од овој закон утврди дека со барањето се поттикнува спроведувањето на планот на начин кој не влијае негативно на другите урбанистички параметри утврдени со планот, со позитивно мислење ја одобрува изработката на урбанистичкиот проект со план за парцелација.

(7) Сопственикот од ставот (5) на овој член, ја финансира изработката на урбанистичкиот проект, а по неговата изработка ја финансира и изработката на стручната ревизија на проектот. Урбанистичкиот проект со план за парцелација и стручната ревизија ги изработуваат правни лица од членот 68 од овој закон, кои ги исполнуваат условите пропишани во овој закон.

(8) Урбанистички проект со план за парцелација се изработува врз основа на прописот за урбанистичко планирање од членот 24 од овој закон.

(9) Постапката за одобрување на урбанистичкиот проект се врши според членот 62 од овој закон, синхронично со постапката за донесување на планот за парцелација која се врши како скратена и редуцирана постапка за изменување и дополнување на урбанистичките планови, при што за донесувањето на предлог планот за парцелација не е потребна согласноста од членот 51 од овој закон.

(10) Урбанистичкиот проект со план за парцелација се одобрува веднаш по донесувањето на планот за парцелација и може да се применува по извршувањето на дејствијата од членовите 52 и 53 од овој закон.

(11) Начинот, наменските, диспозициските, морфолошките и димензионалните услови и правила за формирање на градежни парцели се пропишани во прописот од членот 24 од овој закон.

5. Потврда за урбанистичка усогласеност

Член 64

(1) Спроведувањето и реализацијата на урбанистички планови по нивното донесување и по потврдувањето на урбанистичките проекти доколку ги има, се изведува во постапки што се уредени со овој закон, на иницијатива и по барање на инвеститорот за:

1. издавање на извод од урбанистички план и
2. издавање на потврда за урбанистичка усогласеност.

(2) Изводот од урбанистички план служи како информациска основа за условите за градење утврдени во урбанистичкиот план, врз основа на кои се врши изработка на идеен проект на градбата.

(3) Правни и физички лица кои ги исполнуваат условите пропишани согласно Законот за градење, имаат обврска да побараат од органот надлежен за спроведување на планот и за водење на постапката за издавање на акт за градење да им биде издадена потврда за урбанистичка усогласеност на проектираната градба.

(4) Со урбанистичката усогласеност на проектираната градба се потврдува дека идејниот проект на градбата е во согласност со сите параметри уредени со урбанистичкиот план, а особено со намената, габаритните димензии на градбата - широчина, длабочина и височина на градбата, архитектонската пластика, стационарниот сообраќај, внатрешниот сообраќај, уредувањето на партерот и други услови за градење уредени во урбанистичкиот план.

(5) Со барањето за издавање на потврда за урбанистичка усогласеност се приложуваат:

1. геодетски елаборат со нумерички податоци за предметната градежна парцела,
2. извод од урбанистички план и
3. идеен проект согласно со Законот за градење или урбанистички проект согласно со овој закон.

(6) Врз основа на документацијата приложена кон барањето од ставот (5) од овој член, органот надлежен за спроведување на планот утврдува дали идејниот проект е во согласност со одредбите на урбанистичкиот план и му ја издава бараната потврда во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(7) Доколку утврди дека идејниот проект отстапува од параметрите уредени со урбанистичкиот план, надлежниот орган во рокот од ставот (6) на овој член, го известува барателот дека е неопходно да изврши усогласувања на идејниот проект со урбанистичкиот план.

(8) Издадената потврда за урбанистичка усогласеност и завереният идеен проект се услов и основа за изработка на основен проект согласно со Законот за градење.

(9) Обврска да прибаваат потврда за урбанистичка усогласеност имаат и сите физички и правни лица што со постапките за пренамена, адаптација, реконструкција и друго, имаат намера да извршат промена на намената и начинот на употреба на изградени објекти согласно со Законот за градење. Потврдата за урбанистичката усогласеност на идејните проекти со кои се врши промена на намената и начинот на употребата на објектот

се издава по истата постапка што со овој член е уредена за објекти кои треба да се градат, само без обврска со барањето да се приложи геодетскиот елаборат од став (5) алинеја 1 на овој член.

(10) Трошоците направени за работите за издавањето на потврдата за урбанистичка усогласеност паѓаат на товар на барателот.

(11) Условите за градење што со урбанистичкиот план се утврдени за секоја градежна парцела што се потврдени со прибавената урбанистичка усогласеност, не можат да бидат предмет на оспорување или обжалување во поединечните постапки од процесот на спроведувањето на урбанистичкиот план, согласно со овој закон и согласно со Законот за градење.

6. Следење на спроведувањето и реализацијата на плановите

Член 65

(1) Заради ефикасно спроведување на политиката на урбанистичко планирање и уредувањето на просторот и за потребите на изработувањето, донесувањето, спроведувањето и следењето на спроведувањето на урбанистичките планови, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот е должен да воспостави информациски систем за урбанистичко планирање и уредување на просторот, кој ќе обезбеди услови за стручно и аналитичко следење на спроведувањето на плановите и континуирано согледување и анализа на степенот и начинот на реализација на плановите, заради подготвување на програмите за изработка и донесување на урбанистички планови.

(2) Информацискиот систем за урбанистичко планирање и уредување на просторот се воспоставува и води како интероперабилен и мултиплатформен систем во кој се поврзуваат информациските системи е-урбанизам и е-градење со други просторни податоци релевантни за урбанистичкото планирање.

(3) Информацискиот систем за урбанистичко планирање и уредување на просторот ги опфаќа податоците за:

1. постојната состојба и начин на употреба на просторот,
2. катастарските податоци за недвижностите и правата на сопственост,
3. важечките урбанистички планови и урбанистичките планови чијашто изработка и донесување се во тек,
4. урбанистичките проекти и другите акти за спроведување на урбанистичките планови,
5. издадените одобренија за градење, решенија за уредување на просторот, другите акти за градење, како и основните проекти во прилог,
6. постапките за издавање на одобренија за градење и други акти за градење кои се во тек,
7. градби кои се во тек на градење и
8. други податоци релевантни за урбанистичкото планирање.

(4) Финансирањето на изградбата, одржувањето и функционирањето на информацискиот систем за урбанистичко планирање и уредување на просторот се врши од Буџетот на Република Северна Македонија.

(5) Изградбата, одржувањето и оперирањето со информацискиот систем, како и неговата надградба и давањето на информациите на учесниците во процесот на урбанистичкото планирање, се работи што ги врши Агенцијата за планирање на просторот.

(6) Обезбедувањето на информациите од интероперабилниот информациски систем за учесниците во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови Агенцијата за планирање на просторот го врши без надоместок, додека трошокот за користење на информациите за заинтересирани физички и правни лица паѓа на товар на барателите на услуги.

(7) Начинот на работа, формата и содржината на информацискиот систем го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

7. Извештај за состојбите во просторот

Член 66

(1) Општините, општините во градот Скопје, градот Скопје и органот надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, секој во рамките на своите надлежности врзани за урбанистичкото планирање на просторот, на секои четири години разгледуваат и усвојуваат извештај за состојбите во просторот.

(2) Извештајот за состојбите во просторот, служи за оформување на стратегија на одржливиот просторен развој и за создавање на веродостојни и одржливи политики на урбанистичкото планирање, а се изработува врз основа на сите поединечни годишни анализи на спроведувањето на урбанистичките планови од членот 22 став (4) од овој закон, изработени во четиригодишниот период и на податоците од информацискиот систем за урбанистичко планирање и уредување на просторот.

(3) Извештај за состојбите во просторот содржи анализа на спроведувањето на плановите, на степенот и начинот на реализација на плановите, анализа и оценка на состојбите во просторот, заедно со препораки и мерки за стратегии на одржливиот развој на просторот во наредниот период.

(4) Извештајот за состојбите во просторот го подготвува комисијата за урбанизам во соработка со сите правни лица што ги исполнуваат условите за вршење на стручните работи од областа на урбанистичкото планирање, а го усвојува Советот на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје.

(5) Усвоениот извештај за состојбите во просторот се објавува во службеното гласило на единицата на локалната самоуправа, односно „Службениот весник на Република Северна Македонија“ и на службената вебстраница на усвојувачот.

(6) Начинот на изработката, поблиската содржина на извештајот, задолжителните просторни параметри и методи за оценување на состојбите и други работи од важност за следењето на состојбите во просторот од областа на урбанистичкото планирање го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење работите од областа на уредувањето на просторот.

VI. ВРШИТЕЛИ НА СТРУЧНИ ДЕЈНОСТИ ЗА ИЗРАБОТУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ И УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ

1. Овластување за изработувањето на урбанистички планови

Член 67

(1) Стручните работи во изработувањето на урбанистичките планови и урбанистичките проекти и другите стручни работи од урбанистичкото планирање, може да ги врши дипломиран инженер архитект или магистер инженер архитект, кој завршил VIIA степен на високо образование, се стекнал со 300 кредити според Европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) и кој поседува овластување за изработување на урбанистички планови согласно со овој закон.

(2) Овластувањето за изработување на урбанистички планови го издава Комората на овластени архитекти и овластени инженери (во понатамошниот текст: Комората) по поднесено барање од кандидатот кој треба:

1. да го исполнува условот за стекнато високо образование од став (1) на овој член;

2. да има три години работно искуство и соодветни професионални резултати во областа на урбанистичкото планирање и

3. да има положен стручен испит од областа на урбанистичкото планирање (во понатамошниот текст: стручен испит).

(3) На кандидатот кој има научно звање доктор на науки од областа на урбанизмот, овластувањето за изработување на урбанистички планови од ставот (1) на овој член, Комората му го издава доколку покрај исполнувањето на условот за стекнато високо образование од ставот (1) на овој член, има:

1. една година работно искуство и соодветни професионални резултати во областа на урбанистичкото планирање и

2. положен стручен испит од областа на урбанистичкото планирање.

(4) На кандидатот кој има четири години работно искуство во органите што ја спроведуваат постапката на донесување и спроведување на урбанистички планови, овластувањето за изработување на урбанистички планови од ставот (1) од овој член, Комората му го издава доколку:

1. го исполнува условот за стекнато високо образование од ставот (1) на овој член;

2. има една година работно искуство и соодветни професионални резултати во областа на урбанистичкото планирање и

3. има положен стручен испит од областа на урбанистичкото планирање.

(5) Со стручниот испит од областа на урбанистичкото планирање се проверуваат теориските и практичните стручни знаења што се релевантни за самостојно и одговорно вршење на работите на овластен архитект урбанист во процесот на изработување и донесување на урбанистички планови и тоа: применување на стандардите и нормативите за урбанистичко планирање во реални ситуации, познавање на техничките стандарди од другите инженерски дисциплини суштествени за урбанистичкото планирање, познавање на законите што ја уредуваат материјата релевантна за урбанистичкото планирање, познавање на облигациските односи во вршењето на дејноста, професионалната етика на овластени архитекти урбанисти и други неопходни знаења од урбанизмот.

(6) Стручниот испит се полага според програма од ставот (8) на овој член, пред комисија составена од пет члена која ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, од редот на:

- професори на институтот за урбанизам при јавна високообразовна научна и стручна установа од областа на архитектурата и урбанизмот,

- архитекти урбанисти со повеќе од 15 години професионално искуство од редот на членови на струковното одделение на архитекти урбанисти при Комората и

- архитекти урбанисти вработени во стручните служби на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, кои имаат повеќе од 15 години професионално работно искуство во струката.

(7) За полагање на стручниот испит се плаќа надоместок во висина која се утврдува врз основа на реалните трошоци за организирање и техничко спроведување на испитот.

(8) За положениот стручен испит, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот издава уверение за положен стручен испит од областа на урбанистичкото планирање.

(9) Начинот за спроведување на стручниот испит од областа на урбанистичкото планирање, програмата за полагање на испитот, висината на надоместокот за трошоците за испитот, како и надоместоците за членовите на испитната комисија, за програмата и испитните прашања и други аспекти на организацијата, содржината и формата на обрасците за испитот и на уверението за положен стручен испит, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

(10) Комората е должна во рок од 15 работни дена од доставувањето на барањето за добивање на овластување од ставот (2) на овој член, да му издаде овластување доколку се исполнети пропишаните услови или да донесе решение за одбивање на барањето. Против решението за одбивање на барањето за издавање на овластување може да се поведе управен спор. Овластувањето за изработување урбанистички планови се издава на неопределено време и важи додека лицето носител на овластувањето ги исполнува условите пропишани во овој закон и во статутот на комората, а Комората го евидентира во Регистарот на овластени архитекти урбанисти.

(11) По полагањето на стручниот испит и стекнувањето на овластување за изработување на урбанистички планови, дипломираниот инженер архитект како член на професионалното одделение на архитекти урбанисти при Комората на овластени архитекти и овластени инженери го продолжува стручното усовршување и унапредувањето на стручното знаење.

(12) Стручното усовршување го врши Комората во согласност со нејзиниот статут и другите општи акти, а во соработка со јавна високообразовна научна и стручна установа од областа на архитектурата и урбанизмот.

(13) Изработување на стручна ревизија согласно овој закон, овластениот архитект урбанист може да врши со пет години работно искуство од кога го стек-

нал овластувањето за изработување на урбанистички планови, како и со соодветни професионални резултати.

(14) Овластениот архитект урбанист може да врши ревизија на урбанистички планови и урбанистички проекти, доколку достави информација до Комората дека го исполнува условот од ставот (13) на овој член. Комората на овластени архитекти и овластени инженери е должна во рок од пет работни дена да му издаде потврда за исполнување на условот и да го евидентира во регистарот на овластени архитекти урбанисти.

2. Лиценца за изработување на урбанистички планови

Член 68

(1) Изработување на урбанистички планови можат да вршат правни лица кои поседуваат лиценца за изработување на урбанистички планови добиена согласно овој закон. Правните лица кои поседуваат лиценца за изработување на урбанистички планови можат да изработуваат и урбанистички проекти.

(2) Лиценцата за изработување на урбанистички планови ја издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, по поднесено барање од правното лице, кон кое се доставува:

1. доказ дека е регистрирано за вршење на соодветната дејност;

2. доказ дека има вработено во работен однос на неопределено и полно работно време најмалку пет инженери архитекти со стекнато високо образование од членот 67 став (1) од овој закон и инженери од други области релевантни за урбанистичкото планирање, од кои најмалку двајца имаат овластување за изработување на урбанистички планови согласно со овој закон.

(3) Стручна ревизија на урбанистички планови од членот 10 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон, можат да вршат правни лица кои поседуваат лиценца од ставот (1) на овој член и кои имаат вработено во работен однос на неопределено и полно работно време најмалку три инженери архитекти од членот 67 став (1) од овој закон и инженери од други области релевантни за урбанистичкото планирање, кои овластувањето за изработување на урбанистички планови го поседуваат повеќе од три години.

(4) Правното лице кое го исполнува условот од ставот (3) од овој член, може да врши ревизија на урбанистички планови и урбанистички проекти, доколку достави барање до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот за запишување во регистарот на правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење на стручна ревизија. Органот е должен во рок од пет работни дена да му издаде извод од регистарот.

(5) Надлежниот орган е должен во рок од 15 работни дена од доставувањето на барањето за добивање на лиценца од ставот (2) на овој член, да му ја издаде лиценцата на барателот доколку се исполнети пропишаните услови или да донесе решение за одбивање на барањето. Против решението за одбивање на барањето за издавање на лиценца не може да се изјави жалба, но може да се поведе управен спор.

(6) Лиценцата од ставот (2) на овој член, се издава на неопределено време и важи додека правното лице ги исполнува условите за издавање на лиценцата пропишани со овој закон.

(7) За добивање на лиценца односно овластување, правните лица односно физичките лица плаќаат надоместок, чијашто висина се утврдува со прописот од членот 69 став (12) на овој закон. Средствата остварени од надоместокот за добивање на лиценца се приход на Буџетот на Република Северна Македонија, а средствата остварени од надоместокот за добивање на овластување се приход на Комората.

(8) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот води евиденција за издадените лиценци и регистар на правни лица со лиценца за изработување на урбанистички планови и на правните лица кои ги исполнуваат условите од ставот (3) на овој член за вршење на стручна ревизија на урбанистички планови и урбанистички проекти.

(9) Странско правно лице може да ги врши работите од областа на урбанистичкото планирање врз основа на договор за техничка соработка со домашно правно лице кое има лиценца за вршење на работите од областа на урбанистичкото планирање. За согласноста со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, при изработка на урбанистичките планови и при вршење на другите работи од областа на урбанистичкото планирање што се резултат на соработката со странското правно лице одговорно е домашното правно лице, кое е носител на работите.

(10) Формата и содржината на барањето за издавање на лиценца од ставот (2) на овој член, формата и содржината на барањето за издавање на овластување од членот 67 став (2) од овој закон и потребната документација, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

3. Одземање на лиценца и овластување

Член 69

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот ќе ја одземе лиценцата за изработување на урбанистички планови доколку:

1. правното лице престанало да постои;

2. правното лице престанало да ги исполнува условите за добивање на лиценца од членот 68 став (2) од овој закон и

3. правното лице изработило или ревидирало урбанистички план односно урбанистички проект спротивно на овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(2) Лиценца издадена согласно овој закон, се одзема по службена должност во случаите од став (1) точки 1 и 2 на овој член, а во случајот од ставот (1) точка 3 на овој член, лиценцата се одзема врз основа на предлог на органот кој врши надзор над законитоста на изработувањето и донесувањето на урбанистичките планови со решение на органот надлежен за вршење на инспекцискиот надзор.

(3) Против решението за одземање на лиценца може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(4) Правното лице чија лиценца е одземена, должно е да ја врати на органот на државна управа надлежен за

вршење на работите од областа за уредување на просторот, во рок од осум дена од правосилноста на решението на одземање на лиценца.

(5) По донесување на решението за одземање на лиценца во случај од ставот (1) точка 3 на овој член, органот од ставот (2) од овој член е должен до Комората да поднесе предлог за одземање на овластувањето за изработување на урбанистички планови на физичкото лице кој е носител на овластувањето и потписник на урбанистички план, односно урбанистички проект изработен или ревидиран спротивно на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(6) Комората ќе го одземе овластувањето за изработување на урбанистички планови од денот кога решението за одземање на лиценцата станало правосилно.

(7) Против решението за одземање на овластување, може да се изјави жалба до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, во рок од 15 дена од приемот на решението.

(8) Физичкото лице чие овластување е одземено е должно да го врати на Комората, во рок од осум дена од правосилноста на решението на одземање на овластување.

(9) Правното лице чија лиценца е одземена и физичкото лице чие овластување е одземено, не може да добие лиценца односно овластување предвидени со овој закон, во рок од 18 месеци од денот на правосилноста на решението за одземање. Одговорно лице во правното лице чија лиценца е одземена не може да основа друго правно лице за изработување и стручна ревизија на урбанистички планови, во рок од 18 месеци од правосилноста на решението за одземање на лиценцата.

(10) Органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот води регистар за издадените и одземените лиценци, а Комората води регистар за издадените и одземените овластувања, кој задолжително се ажурира и објавува на веб страницата на Комората.

(11) Правосилното решение за одземање на лиценца се евидентира во регистарот на издадени и одземени лиценци и се објавува на веб страницата на органот на државната управа надлежен за вршење на работите на уредувањето на просторот, а правосилното решение за одземање на овластување се евидентира во регистар за издадените и одземените овластувања и се објавува на веб страницата на Комората. Органот на државната управа надлежен за работите од областа на уредувањето на просторот, правосилното решение за одземање на лиценца го доставува до Централниот регистар на Република Северна Македонија заради евидентирање на забраната од ставот (9) на овој член.

(12) Начинот на издавање и одземање на лиценцата и овластувањето, формата и содржината на образецот на лиценцата, овластувањето и уверението за положен стручен испит, висината на надоместокот за издавање на лиценците и овластувањето според административно-технички и организациони активности потребни за нивното издавање, како и формата, содржината и начинот на водењето на регистрите односно имениците ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите на уредувањето на просторот.

4. Работи на правно лице со лиценца за изработување на урбанистички планови

Член 70

(1) Правното лице со лиценца за изработување на урбанистички планови може да изработува:

1. урбанистички планови;
2. урбанистички проекти и
3. други стручни работи од областа на урбанизмот, уредени со овој закон.

(2) Под вршење на други стручни работи од областа на урбанистичкото планирање, се подразбира изработката на плански програми, документациски основи за урбанистички планови, извештаи за состојбите во просторот и други работи во врска со изработувањето, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови.

(3) Правно лице кое ги исполнува условите пропишани во овој закон за вршење на ревизија на урбанистички планови и урбанистички проекти може да изработува:

1. стручна ревизија на урбанистичките планови и
2. стручна ревизија на урбанистички проекти од овој закон.

(4) Правните лица од ставовите (1) и (3) на овој член, во вршењето на работите од урбанистичкото планирање, во зависност од видот, фазата и содржината на планот, односно специфичноста на планскиот опфат, се должни со договор да го обезбедат учеството во работата на овластени лица или физички лица кои се стручњаци од сите области што се специфични и релевантни за планскиот опфат, коишто имаат најмалку пет години работно искуство во соработка при вршењето на работите на урбанистичкото планирање.

5. Организациски форми за вршењето на работите од урбанистичкото планирање

Член 71

Овластениот архитект урбанист за изработување на урбанистички планови стручните работи на урбанистичкото планирање може да ги извршува во:

1. правно лице регистрирано за вршење на соодветната дејност, кое поседува лиценца согласно овој закон;
2. Јавна установа за урбанизам и
3. Агенција за планирање на просторот.

6. Јавна установа за урбанизам

Член 72

(1) Единицата на локална самоуправа со седиште во поголем град може да основа Јавна установа за урбанизам за вршење на работите од урбанистичкото планирање, доколку поради големината и сложеноста на градот, како и поради обемноста и комплексноста на работите од урбанистичкото планирање за тоа постои потреба и достаточни буџетски и други финансиски средства што се неопходни за неговото работење.

(2) Основањето на Јавна установа за урбанизам е со цел за подигање на стандардите и квалитетот на вршењето на работи од урбанистичкото планирање, како и за обезбедување на оптималните услови за вршење на дејноста на урбанистичкото планирање уредени со овој закон.

(3) Јавната установа за урбанизам може да ги извршува следните работи:

1. соработува со Агенцијата за планирање на просторот во изработувањето на просторни планови од нејзина надлежност;

2. изработува генерален урбанистички план на својот град и учествува во неговото донесување, спроведување и следење на спроведувањето;

3. изработува стручна ревизија на урбанистички планови и урбанистички проекти согласно условите за вршење на ревизија од овој закон;

4. ја одржува и ажурира базата на просторни податоци за своето подрачје;

5. го следи и анализира спроведувањето на урбанистичките планови;

6. изработува извештај за состојбите во просторот;

7. учествува во создавање на оценката за просторниот развој и

8. учествува во создавање на програмата за донесување на урбанистички планови.

(4) Јавната установа за урбанизам за вршењето на работите од ставот (3) точки 2 и 3 од овој член треба да има вработено на неопределено и полно работно време најмалку пет инженери архитекти со стекнато високо образование од членот 67 став (1) од овој закон и овластени инженери и стручни лица од различни области релевантни за урбанистичко планирање, од кои најмалку двајца имаат овластување за изработување на урбанистички планови согласно со овој закон.

7. Агенција за планирање на просторот

Член 73

(1) Агенцијата за планирање на просторот ја спроведува политиката на планирање и уредување на просторот во Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Агенција).

(2) Агенцијата има својство на правно лице со јавни овластувања, права, обврски и одговорности утврдени со закон и Статутот на Агенцијата.

(3) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

(4) Агенцијата е самостојна во својата работа.

(5) Работењето на Агенцијата се заснова на следниве принципи:

-стручност,

- професионалност,

- транспарентност и

- одговорност во работењето и постигнатите резултати.

Член 74

Агенцијата ги извршува следните работи:

1. изработува Просторен план на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Просторен план);

2. го спроведува и разработува Просторниот план со изработување на просторни планови на региони, просторни планови на подрачја од посебен интерес и просторни планови на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје;

3. го следи спроведувањето на Просторниот план;

4. изработува услови за планирање на посторот;

5. го гради, одржува, ажурира и оперира единствениот просторно-информативен систем на податоци за просторно и урбанистичко планирање и уредување на просторот;

6. изработува генерални урбанистички планови и ревизии на генерални урбанистички планови за големи плански опфати со поголем број на жители и корисници на просторот, погуста и посложена структура, густо изградени и сложени централноградски подрачја, историски градски јадра, споменички целини и други делови од градови што се од посебно значење;

7. ги изработува плановите од годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови на Владата на Република Северна Македонија од членот 41 од овој закон;

8. изработува стручни анализи и информации за состојбите во планирањето за потребите на државните органи и на органите на државната управа и

9. извршува и други работи утврдени со овој закон и со Статутот на Агенцијата.

Член 75

(1) Средствата за работа на Агенцијата се обезбедуваат од:

1. Буџетот на Република Северна Македонија, особено за работите од членот 74 точка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 од овој закон;

2. од сопствени средства што ги остварува од своето работење и

3. од донации и други извори утврдени со закон.

(2) За извршената работа за изработка и спроведување на урбанистичките планови Агенцијата наплаќа надоместок, чија висина на надоместокот ја утврдува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, врз основа на обемот и сложеноста на работите од областа на урбанистичкото планирање.

(3) Доколку со работата на Агенцијата се остварат поголеми приходи од расходи, ќе се употребат за остварување на активностите на Агенцијата согласно со закон.

Член 76

(1) Органи на Агенцијата се Управен одбор и директор.

(2) Со Агенцијата управува Управен одбор кој е составен од седум члена.

(3) Членовите на Управниот одбор на Агенцијата ги именува и разрешува Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(4) За членови на Управниот одбор се именуваат двајца претставници од органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, двајца претставници од органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, двајца претставници од вработените во Агенцијата и еден надворешен член.

(5) Мандатот на членовите на Управниот одбор трае четири години, со можност за повторен избор.

(6) Членовите на Управниот одбор од својот ред избираат претседател на Управниот одбор на првата седница.

Член 77

Управниот одбор на Агенцијата ги врши следниве работи:

- донесува Статут на Агенцијата,
- усвојува годишна програма за работа, финансиски план и годишна финансиска сметка на Агенцијата,
- усвојува годишен извештај за работа на Агенцијата,
- го избира и разрешува директорот на Агенцијата,
- ги донесува општите акти за организација и систематизација на работењето на Агенцијата и
- врши други работи утврдени со Статутот.

Член 78

(1) Со работата на Агенцијата раководи директор.

(2) Директорот на Агенцијата ги врши следните работи:

- ја претставува и застапува Агенцијата,
- ја организира работата и раководи со стручните служби на Агенцијата,
- предлага стратегија и акциони планови до Управниот одбор,
- ги имплементира одлуките на Управниот одбор,
- се грижи за законито работење и трошење на финансиски средства,
- врши усогласување на деловните активности на Агенцијата,
- изготвува годишна програма за работа и годишен финансиски план за потребните средства и нивните извори,
- ги предлага и извршува општите акти за организација и систематизација на работењето на Агенцијата,
- донесува поединечни акти за вработените од областа на работните односи и
- одлучува за други прашања утврдени со закон и Статутот на Агенцијата.

(3) За директорот на Агенцијата може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови, и тоа:

1) е државјанин на Република Македонија;

2) во моментот на изборот со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;

3) има стекнати најмалку 300 кредити според ЕКТС или завршен VII А степен;

4) има минимум пет години работно искуство и минимум три години работно искуство на раководно место во областа на просторното планирање и уредувањето на просторот;

5) поседува еден од меѓународно признатите сертификати или уверенија за активно познавање на најмалку еден од службените јазици на Организација на Обединетите нации.

(4) Мандатот на директорот трае четири години со можност за повторен избор.

Член 79

(1) Агенцијата донесува Статут, годишна програма за работа и годишен финансиски план, за кои согласност дава Владата на Република Северна Македонија.

(2) Со Статутот на Агенцијата особено се регулираат:

- внатрешната организација на Агенцијата,
- активностите и надлежностите на Агенцијата,
- начинот на извршување на активностите во делокругот на Агенцијата,
- посебни услови за избор на директор и на стручните кадри во Агенцијата,
- правата, надлежностите и одговорностите на вработените и
- други прашања кои произлегуваат од надлежностите на Агенцијата.

(3) Агенцијата доставува годишен извештај за своето работење и користење на средства до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на просторното планирање, во рок од 15 дена од денот на приемот на извештајот од ставот (3) на овој член, го доставува до Владата на Република Северна Македонија за усвојување.

Член 80

(1) Вработените во Агенцијата кои вршат административни работи имаат статус на административни службеници.

(2) Вработените во Агенцијата кои вршат помошни и технички работи имаат статус на помошно-технички персонал.

(3) На помошно-технички персонал во Агенцијата ќе се применува Законот за вработени во јавен сектор и општите прописи за работни односи.

(4) Начинот на утврдување на основната плата и на додадоците на плата на вработените во Агенцијата како и висината на коефициентот на основната плата ги пропишува Агенцијата.

8. Тарифник за вредност на работи од урбанистичкото планирање

Член 81

(1) Правните лица кои поседуваат лиценца согласно со овој закон наплаќаат надоместок согласно тарифник што го донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, на предлог на Комората на овластени архитекти и инженери, а по претходно прибавена согласност од Владата на Република Северна Македонија, за изработка на:

1. урбанистички планови од член 10 став (1) точка 1, 2, 3, 4 и 5 од овој закон;
2. урбанистички проект од член 58 став (2) точка 1, 2, 3, 4 и 5, став (6) од овој закон;
3. урбанистички проект со план за парцелација од член 63 од овој закон;
4. планска програма;
5. стручна ревизија
6. стручни студии и елаборати неопходни за изработка на урбанистичките работи од точка 1, 2, 3, и 4 на овој член,

(2) Тарифникот се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“, на веб-страницата на Министерството за транспорт и врски и на веб- страницата на Комората на овластени архитекти и овластени инженери.

VII. НАДЗОР

Член 82

Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него врши органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

1. Инспекциски надзор, Државен инспекторат за градежништво и урбанизам и државен урбанистички инспектор

Член 83

(1) Во постапката при вршењето на инспекцискиот надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на него, ќе се применуваат одредбите од овој закон и Законот за инспекциски надзор.

(2) Инспекцискиот надзор се врши над постапките за донесување и спроведување на урбанистичките планови и урбанистичките проекти од овој закон во електронска форма преку информацискиот систем е-урбанизам и во аналогна односно хартиена форма.

(3) Работите на инспекцискиот надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на него го врши Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам (во понатамошниот текст: инспекторат).

(4) Работите на инспекцискиот надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на него, инспекторатот ги врши преку државни урбанистички инспектори (во понатамошниот текст: инспектори).

(5) Државен урбанистички инспектор може да биде лице кое:

1. е државјанин на Република Северна Македонија;

2. не му е изречена казна со правосилна судска пресуда за забрана на вршење професија, дејност или должност;

3. има стекнати најмалку 300 кредити според ЕКТС или завршен VII А степен високо образование од областа на архитектурата;

4. има пет години работно искуство во областа на архитектурата и урбанизмот;

5. ги исполнува другите услови утврдени во актот за систематизација на работните места;

6. општа здравствена состојба и

7. активно да го користи македонскиот јазик.

(6) Инспекторот има службена легитимација, што ја издава директорот на инспекторатот со решение со кое инспекторот службено се овластува за вршење на инспекциска дејност.

(7) Формата и содржината на легитимацијата, начинот на нејзиното издавање и одземање, на предлог на директорот на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

2. Предмет на инспекцискиот надзор

Член 84

(1) Инспекторите надзорот го вршат од седиштето на инспекторатот во градот Скопје и од регионалните подрачни единици за Скопскиот, Полошкиот, Југозападниот, Пелагонскиот, Вардарскиот, Југоисточниот, Источниот и Североисточниот регион, кои се поместени во општини со седиште во град во соодветните региони, односно од дополнителни подрачни единици сместени во општини, при што бројот на регионални подрачни единици и дополнителни подрачни единици, како и бројот на инспектори мора да соодветствува на реалните потреби за инспекциски надзор што произлегуваат од:

1. бројот на населени места во регионот односно во општината;

2. бројот на постапки за изработување и донесување на урбанистички планови;

3. бројот на донесени урбанистички планови;

4. бројот на постапки за спроведување на урбанистички планови и

5. бројот на плански опфати на урбанистички планови за кои ќе треба да се изработуваат и донесуваат урбанистичките планови.

(2) Инспекторот проверува дали постапките за изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови се спроведени согласно одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него, дали органите на државната управа, агенциите, управите, правните лица со јавни овластувања за вршење на работи што се релевантни за изработката, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови, дали правните и физичките лица со лиценца односно овластување за вршење на работи во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови, постапувале согласно одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него, како и дали изводите од урбанистички план, урбанистичките проекти и одобренијата на урбанистичките проекти се изработени согласно одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(3) Во вршењето на инспекцискиот надзор од ставот (2) на овој член, инспекторот особено проверува дали се постапува согласно:

1. целите, начелата на урбанистичкото планирање и условите за планирање на просторот од членовите 9 и 42 од овој закон;

2. фазите на изработка и донесување на урбанистички планови од членот 21 од овој закон;

3. планскиот период и роковите пропишани во врска со него од членот 22 од овој закон;

4. важењето на урбанистичките планови од членот 23 од овој закон;

5. постапките за изработување и донесување на урбанистички планови од членовите 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51 и 52 од овој закон;

6. обврските и роковите за давање на податоци, информации и мислења од државните органи, институции, установи и правни лица кои вршат јавни надлежности од членот 47 од овој закон;

7. обврските и роковите за дигитално преклопување на урбанистичките планови од членот 53 од овој закон;

8. обврските и роковите во врска со пренаменувањето на земјиштето во градежно земјиште од членот 54 од овој закон;

9. постапките за спроведување на урбанистичките планови од членовите 57, 58, 59, 60, 61, 62 и 63 од овој закон;

10. постапката за издавање на потврда за урбанистичка усогласеност од членот 64 од овој закон;

11. лиценцираните и овластените вршители на стручни дејности за изработување на урбанистички планови и урбанистички проекти од членовите 67, 68, 69 70, 71 и 72 од овој закон;

12. исполнувањето на обврските и роковите пропишани со овој закон од страна на органите на државната управа, агенциите и управите, правните лица со јавни овластувања за вршење на работи што се релевантни за изработката, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови, како и правните и физичките лица со лиценца односно овластување за вршење на работи во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови и

13. тарифникот за вредност на работи од урбанистичкото планирање од членот 81 од овој закон.

(4) Инспекторите вршат инспекциски надзор и согласно со одредбите од Законот за забрана и спречување на вршење на нерегистрирана дејност.

3. Решение на инспекторот

Член 85

(1) Инспекциски надзор на изработувањето, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови се врши по службена должност, врз основа на увид и распоред на инспекторатот или врз основа на предлог за вршење на инспекциски надзор поднесен од страна на државен орган, општина, општина во градот Скопје и градот Скопје, како и од секое заинтересирано правно и физичко лице.

(2) При вршењето на инспекцискиот надзор, органите на државната управа, агенциите и управите, правните лица со надлежности и јавни овластувања за вршење на работи во врска со изработката, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови, како и правните и физичките лица со лиценца односно овластување за вршење на стручни работи во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови, се должни на инспекторот да му овозможат пристап до службените простории и да му ги достават сите побарани податоци и документи во побараниот рок.

(3) За извршениот надзор, инспекторот изработува записник за констатирана состојба и доколку утврди определени неправилности или незаконитости во предметот на инспекцијата, должен е да донесе решение со кое ќе го задолжи субјектот кој е предмет на инспекцискиот надзор од ставот (2) на овој член да ја отстрани неправилноста или незаконитоста и во кој рок, односно да постапи согласно одредбите од овој закон.

(4) Против решението на инспекторот од ставот (3) на овој член, може да се поднесе жалба до надлежниот орган кој одлучува во втор степен.

(5) Непостапување по решението на инспекторот од ставот (3) од овој член се смета за тешка повреда на службената должност на одговорното лице на субјектот од ставот (2) на овој член, а инспекторот е должен правното лице и овластеното лице од одговорното лице во правното лице, да ги задолжи на извршување на решението со изрекување на парична казна во висина од 300 евра во денарска противвредност за овластеното лице од одговорното лице во правното лице и 1.000 евра во денарска противвредност за правното лице.

(6) Доколку решението од ставот (3) стане правосилно, а со инспекцискиот надзор било утврдено дека се повредени одредбите на овој закон со дело за кое според законот е утврдена кривична или прекршочна квалификација, инспекторот е должен да поднесе кривична или прекршочна пријава до надлежните органи.

4. Инспекциски надзор на спроведувањето на урбанистичките планови

Член 86

(1) Доколку при вршењето на инспекциски надзор на постапките за спроведување на урбанистичките планови од членовите 57, 58, 59, 60, 61, 62 и 63 од овој закон, како и постапката за издавање на потврда за урбанистичка усогласеност од членот 64 од овој закон, инспекторот со записник за констатираната состојба утврди прекршување на одредбите од овој закон во предметот на инспекцијата, должен е да донесе решение со кое ќе го поништи актот со содржина спротивна на одредбите на овој закон или кој е воден по постапка спротивна на овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(2) Против решението на инспекторот од ставот (1) на овој член, може да се поднесе жалба до надлежниот орган кој одлучува во втор степен.

(3) Доколку решението за поништување од ставот (1) на овој член стане правосилно, инспекторот е должен да ги извести градоначалникот на општината, општината во градот Скопје и Град Скопје, органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, со укажување за прекршувањето на законот и прописите донесени врз основа на него.

(4) Доколку основ за поништување на актите што се предмет на инспекцискиот надзор биле урбанистички проект односно идејниот проект што е составен дел на урбанистичкиот проект, за кои е утврдено дека се изработени спротивно на овој закон и на прописите донесени врз основа на него, инспекторот е должен до органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот да поднесе предлог за одземање на лиценцата на правното лице кое го изработило урбанистичкиот проект односно идејниот проект, како и на лиценцата на правното лице кое го изготвило извештајот за стручна ревизија на урбанистичкиот проект, а до Комората на овластени архитекти и овластени инженери да поднесе предлог за одземање на овластувањето на физичкото лице кое е потписник на урбанистичкиот проект односно идејниот проект или стручната ревизија на урбанистичкиот проект.

5. Надзор над законитоста на работата на органите на општината, општините во градот Скопје и градот Скопје

Член 87

(1) Надзорот над законитоста на работата на органите на општините, општините во градот Скопје и органите на градот Скопје во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови го врши органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(2) Надзорот над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него опфаќа:

1. законитоста на содржината на урбанистичките планови;

2. исполнувањето на стандардите и нормативите од областа на урбанистичкото планирање пропишани со овој закон;

3. законитоста на постапките во изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови и

4. законитоста на работата на органите на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот надзорот на работите од ставот (2) на овој член, го врши со увид во предметот преку информацискиот систем е-урбанизам и преку согласноста на предлог планот од членот 51 од овој закон.

(4) При вршењето на надзорот, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот ги врши и следниве работи:

1. дава препораки и укажувања за доследно спроведување на надлежностите на општините, општините во градот Скопје и на градот Скопје за работите кои се предмет на надзорот;

2. укажува на органите на општините, општините во градот Скопје и органите на градот Скопје на пречекорување на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис донесен врз основа на овој закон и предлага соодветни мерки за надминување на таа состојба;

3. укажува на одредени материјални и процедурални недостатоци во работата на општините, општините во градот Скопје и органите на градот Скопје кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите утврдени со овој закон, а кои се од јавен интерес;

4. поднесува иницијативи и предлози до органите на општините, општините во градот Скопје, на органите на градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон и

5. до надлежниот инспектор од членот 83 од овој закон, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка против органите и субјектите со јавни овластувања, правни и физички лица учесници во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистичките планови кои работеле спротивно на одредбите на овој закон.

VIII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

1. Прекршоци на правни и физички лица што вршат изработување и ревизија на урбанистички планови

Член 88

(1) Глоба во износ од 500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице кое изработило урбанистички план, урбанистички проект или извршило стручна ревизија на урбанистички план спротивно на одредбите од овој закон, односно ако:

1. изработи урбанистички план што има содржина која не е во согласност со член 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 и 18 од овој закон, односно која отстапува или е спротивна на поблиската содржина, форма и начин на графичка обработка на урбанистички планови што е пропишана во член 19 и член 24 од овој закон;

2. изработи урбанистички план или урбанистички проект, спротивно на стандардите и нормативите пропишани во Правилникот за урбанистичко планирање од членот 24 од овој закон;

3. не ги почитува обврските што се пропишани за изработувачот на планот во постапката за донесување на урбанистички планови во членовите 26, 27, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 44, 48, 49, 50 и 51 од овој закон;

4. изработи урбанистички проект спротивно на одредбите од членовите 58, 59, 60, 61, 62 и 63 од овој закон или спротивно на одредбите пропишани во стандардите и нормативите за урбанистичко планирање од член 24 од овој закон;

5. изработи стручна ревизија спротивно на начинот и содржината што се уредени во член 48 од овој закон;

6. изработи стручна ревизија во која нема да укаже на незаконитоста, недостатоците, неоправданоста или неприфатливоста на планските решенија од урбанистичките планови и урбанистичките проекти на коишто врши стручна ревизија;

7. ја довери изработката на урбанистички план, урбанистички проект, стручна ревизија и други планерски акти, елаборати и составни делови на урбанистички документации пропишани со овој закон, на физички или правни лица што не ги исполнуваат условите за вршење на стручни дејности од областа на урбанистичкото планирање, уредени во членовите 67, 68, 70, 71 и 72 од овој закон и

8. не го обезбеди функционирањето на инспекцискиот надзор, односно соработката со урбанистичкиот инспектор како што е пропишано со членовите 83, 85, 86 и 87 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице односно на овластеното лице од одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице од став (1) на овој член, кое со постапување што не е во согласност со законот или со непостапување односно невршење со закон пропишаните надлежности, должности или облигации ја попречува, отежнува или успорува постапката за изработување и донесување на урбанистички планови.

(4) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок од ставот (3) на овој член и на одговорното лице во правното лице односно на овластеното лице од одговорното лице во правното лице.

2. Прекршоци на службени и одговорни лица во правните лица донесувачи на урбанистички планови

Член 89

(1) Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на градоначалникот односно лицето овластено од градоначалникот и на претседателот на советот на општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје, доколку ја води постапката за изработување и донесување на урбанистички планови спротивно на одредбите на овој закон или со непостапување односно невршење со закон пропишаните надлежности, должности или облигации ја попречува постапката за изработување и донесување на урбанистички планови, односно ако:

1. ја води постапката за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови спротивно на одредбите од членовите 11, 12, 13, 14, 15 ,16, 18, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 и 52 од овој закон;

2. не ги испочитува целите, начелата на урбанистичкото планирање и условите за планирање на просторот од членовите 9 и 42 од овој закон;

3. не ги испочитува со закон пропишаните фази на изработка и донесување на урбанистички планови од членот 21 од овој закон;

4. не ги испочитува роковите пропишани во врска со планскиот период во членот 22 од овој закон;

5. не ги испочитува одредбите во врска со важењето на урбанистичките планови од членот 23 од овој закон;

6. не ги исполни обврските и роковите на донесувачот во врска со дигиталното преклопување на урбанистичките планови од членот 53 од овој закон;

7. не ги исполни обврските и роковите на донесувачот во врска со пренаменувањето на земјиштето во градежно земјиште од членот 54 од овој закон;

8. постапува спротивно на одредбите за спроведување на урбанистичките планови од членовите 57, 58, 59, 60, 61, 62 и 63 од овој закон;

9. постапува спротивно на одредбите што ја уредуваат постапката за издавање на потврда за урбанистичка усогласеност од членот 64 од овој закон;

10. им го довери изработувањето на урбанистички проекти на правни и физички лица што не ги исполнуваат условите за лиценцирани и овластените вршители на стручни дејности за изработување на урбанистички планови и урбанистички проекти од членовите 67, 68, 69, 70, 71 и 72 од овој закон и

11. склучува договори за вршење на работи од урбанистичкото планирање со вредности на работите спротивни на тарифникот за вредност на работи од урбанистичкото планирање од членот 81 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на министерот односно лицето овластено од министерот надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, доколку ја води постапката за изработување и донесување на урбанистички планови за подрачја и градби од државно значење спротивно на одредбите на овој закон, односно ако:

1. ја води постапката за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови спротивно на одредбите од членовите 17, 18, 19, 20, 24, 25, 30, 31, 32, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 51 и 52 од овој закон;

2. не ги испочитува целите, начелата на урбанистичкото планирање и условите за планирање на просторот од членовите 9 и 42 од овој закон;

3. не ги испочитува со закон пропишаните фази на изработка и донесување на урбанистички планови од членот 21 од овој закон;

4. не ги испочитува роковите пропишани во врска со планскиот период во членот 22 од овој закон;

5. не ги испочитува одредбите во врска со важењето на урбанистичките планови од членот 23 од овој закон;

6. не ги исполни обврските и роковите на донесувачот во врска со дигиталното преклопување на урбанистичките планови од членот 53 од овој закон;

7. не ги исполни обврските и роковите на донесувачот во врска со пренаменувањето на земјиштето во градежно земјиште од членот 54 од овој закон;

8. постапува спротивно на одредбите за спроведување на урбанистичките планови од членовите 58, 59, 60, 61 и 62 од овој закон;

9. постапува спротивно на одредбите што ја уредуваат постапката за издавање на потврда за урбанистичка усогласеност од членот 64 од овој закон;

10. не го обезбеди воспоставувањето и функционирањето на информацискиот систем за урбанистичко планирање и уредување на просторот, како и со политиката на следење на спроведувањето на урбанистичките планови и

11. им го довери изработувањето на урбанистички проекти на правни и физички лица што не ги исполнуваат условите за лиценцирани и овластените вршители на стручни дејности за изработување на урбанистички планови и урбанистички проекти од членовите 67, 68, 69 70, 71 и 72 од овој закон.

(3) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на службеното лице вработено во администрацијата на општината, општината во градот Скопје, Град Скопје и во органот надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот, како и на претседателите на соодветните комисии за урбанизам, кои се непосредно одговорни за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на службеното лице вработено во администрацијата на органот на државната управа надлежен за уредување на просторот, како и на претседателите на соодветните комисии за урбанизам, кои се непосредно одговорни за прекршоците од ставот (2) на овој член.

3. Прекршоци на одговорни лица на други субјекти

Член 90

(1) Глоба во износ од 500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на правните лица од членот 47 став (1) од овој закон, односно на Агенцијата за катастар на недвижностите, Агенцијата за просторно планирање и Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, органите на државната управа, агенциите и управите, правните лица со надлежности и јавни овластувања за вршење на работи во врска со изработката, донесувањето и спроведувањето на урбанистичките планови и во врска со јавните, комуналните и инфраструктурните дејности и системи, доколку не се достават потребни податоци и информации

и мислења за изготвување на плановите во согласност со членот 47 од овој закон, односно доколку не постапуваат согласно одредбите на овој закон кои се однесуваат на нивните обврски во процесот на изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови, од членовите 42, 43, 44, 49, 50, 53 и 54 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице односно на овластеното лице од одговорното лице во правното лице.

4. Надлежен орган и водење на прекршочна постапка

Член 91

(1) За прекршоците и прекршочната одговорност соодветно се применуваат одредбите од Законот за прекршоците.

(2) Надлежен орган за спроведување на прекршочната постапка за прекршоците утврдени со овој закон е надлежен суд.

(3) Кога надлежните инспектори од членот 83 од овој закон, ќе утврдат дека е сторен прекршок предвиден со овој закон, ќе поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.

(4) Пред поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд, ќе се спроведе постапка за порамнување. Доколку сторителот го признае прекршокот, надлежните инспектори од членот 83 од овој закон, ќе му издадат на сторителот прекршочен платен налог заради наплата на глобата предвидена за прекршокот. Со потписот на прекршочниот платен налог сторителот на прекршокот се смета дека се согласува да ја плати предвидената глоба.

(5) Сторителот на прекршокот е должен да ја плати глобата во рок од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог на сметка на Буџетот на Република Северна Македонија, означена во прекршочниот платен налог. Сторителот ќе плати само половина од изречената глоба доколку плаќањето го изврши во рокот од осум дена.

(6) Ако сторителот на прекршокот од ставот (4) на овој член не ја плати глобата во рокот определен во ставот (5) на овој член, надлежните инспектори од членот 84 од овој закон, ќе поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд.

(7) Надлежните инспектори од членот 83 од овој закон, се должни да водат евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на покренатите постапки.

(8) Во евиденцијата од ставот (7) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(9) Личните податоци од ставот (8) на овој член се чуваат пет години од денот на внесувањето во евиденцијата.

(10) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот.

(11) Одмерувањето на висината на глобата за правно лице се врши согласно со Законот за прекршоците.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

1. Одредби од други закони што ја уредуваат материјата што се уредува со овој закон спротивно на неговите одредби

Член 92

(1) Одредбите од постојните закони кои ги уредуваат прашањата во врска со урбанистичкото планирање што се уредени со овој закон треба да се усогласат со одредбите од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

2. Преодни одредби

Член 93

(1) Започнатите постапки за донесување, како и постапките за изменување и дополнување на урбанистичките планови за кои е одобрена планска програма до денот на отпочнување на примена на овој закон, ќе продолжат согласно одредбите на законите според кои се започнати и ќе бидат завршени во рок од четири години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Доколку постапките од став (1) на овој член не завршат во рокот од став (1) на овој член, истите ќе продолжат согласно одредбите на овој закон.

Член 94

(1) Започнатите постапки за донесување на регулациски план на генерален урбанистички план до денот на отпочнување на примена на овој закон, ќе продолжат согласно одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18).

(2) Доколку во генерален урбанистички план до денот на отпочнување на примена на овој закон е утврдена разработка на генералниот урбанистички план со регулациски планови, во периодот додека е во сила генералниот урбанистички план, регулациските планови ќе бидат изработени и донесени како измени и дополнувања на генералниот урбанистички план во постапка согласно со членот 31 од овој закон.

(3) Регулациските планови на генерален урбанистички план кои се донесени согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), се применуваат во согласност со одредбите на овој закон како составен дел на генералниот урбанистички план.

Член 95

(1) Започнатите постапки за донесување на урбанистичко-плански документации до денот на започнувањето со примена на овој закон ќе продолжат согласно со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18).

(2) Урбанистичко-планските документации кои се одобрени согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), како и согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14) се применуваат во постапките за издавање на одобрение за градење во деловите што се во согласност со урбанистичките планови што се во сила за истиот плански опфат, до нивното усогласување со одредбите на овој закон.

(3) Урбанистичкиот план и урбанистичко-планската документација со кои предмет на планирање е една градежна парцела за која е добиена согласност за трајна пренамена на земјоделско земјиште во градежно земјиште, а кои се донесени односно одобрени согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/05, 137/07, 91/09, 12/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13 и 163/13), а за кои не е обезбедено одобрение за градење и не се започнало со изградба на планираната градба, во рокот утврден во членот 119 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), ќе продолжат да важат доколку се обезбеди одобрение за градење во рок од пет години од влегувањето во сила на овој закон.

Член 96

(1) Започнатите постапки за одобрување на архитектонско-урбанистичките проекти и проектите за инфраструктура за кои е заверена или одобрена проектна програма до денот на отпочнување на примена на овој закон, ќе продолжат согласно одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18) и ќе се применуваат како урбанистички проекти согласно одредбите на овој закон.

(2) Проектите за инфраструктура донесени согласно одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), во случаите кога не се целосно реализирани линиските инфраструктурни објекти утврдени со Законот за градење, како и за инфраструктурни објекти составени од повеќе делови од кои најмалку еден дел претставува линиска инфраструктура, Измените и дополнувањата на проектите за инфраструктура ќе се изработуваат согласно со истиот закон.

(3) Архитектонско-урбанистичките проекти и проектите за инфраструктура кои се одобрени согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16 , 90/17, 64/18 и 168/18), како и согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14), ќе се применуваат при спроведување на урбанистичките планови и урбанистичко-плански документации како и во постапките за издавање на одобрение за градење, доколку не се во спротивност со урбанистичките планови што се на сила за истиот плански опфат.

Член 97

При спроведување на урбанистичките планови и општи акти донесени согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17 и 64/18), како и согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/05, 137/07, 91/09, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 и 42/14), во кои со планска одредба е предвидена изработка на архитектонско-урбанистички проект или проект за инфраструктура, се применуваат одредбите за изработка на урбанистички проект од овој закон.

Член 98

(1) При спроведување на урбанистичките планови донесени согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 51/2005), за изработката на планираните урбанистички проекти за градежна парцела се применуваат одредбите за изработка на урбанистички проекти од овој закон.

(2) При спроведување на урбанистички проекти одобрени согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија” број 51/2005), со кои за разработка на градежна парцела е предвидена изработка на нов урбанистички проект, се применуваат одредбите за изработка на урбанистички проекти од овој закон.

Член 99

Општите акти донесени согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), ќе се применуваат до донесување на урбанистички план за село за просторот опфатен со општиот акт.

Член 100

Условите за планирање на просторот кои се издадени согласно со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), се применуваат при изработката на урбанистички планови согласно со одредбите на овој закон.

Член 101

(1) Постапката за одобрување на планска програма за урбанистичките планови, за која е поднесено барање за одобрување до денот на отпочнување на примена на овој закон, ќе се спроведе согласно со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), додека постапката за донесување на урбанистичкиот план ќе се спроведе согласно одредбите на овој закон.

(2) Урбанистичките планови и урбанистичко плански и проектни документации со одобрена планска или заверена проектна програма за кои јавната анкета и јавната презентација не е спроведена до донесување на овој закон треба да содржат одредби за примена на заштитни зони, режими и мерки на заштита за заштитени подрачја со закон, кои во меѓувреме се воспоставени со

други закони, планови и стратегии (светско природно и културно наследство, национален парк, споменик на природата, парк на природата, заштитен предел, заштитен крајбрежен појас на природни езера, подрачје на заштитено недвижно културно наследство и споменични целини).

Член 102

Постапките за издавање и одземање на лиценци и овластувања за изработување на урбанистички планови како и лиценци и овластувања за ревизија на урбанистички планови, кои се започнати до денот на отпочнување на примена на овој закон, ќе продолжат согласно одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18).

Член 103

(1) Физичките лица кои се стекнале со овластување за изработување на урбанистички планови до денот на отпочнување на примена на овој закон, се смета дека ги исполнуваат условите за вршење на работите за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови согласно одредбите на овој закон и продолжуваат да ги вршат работите до рокот на важност на овластувањето, по што Комората на овластени архитекти и овластени инженери им издава ново овластување согласно одредбите на овој закон, во постапка уредена во Статутот на Комората, при што за нив не се применуваат одредбите за полагање на стручен испит или какви и да е нови услови за издавање на овластувањето.

(2) Правните лица кои се стекнале со лиценца за изработување на урбанистички планови до денот на отпочнување на примена на овој закон, можат да ги вршат работите за изработување, донесување и спроведување на урбанистички планови до истекот на важноста на лиценцата, а 60 дена пред истекот на рокот на важноста на лиценцата, правните лица треба да достават барање за издавање на нова лиценца согласно одредбите на овој закон.

(3) Правните лица и физичките лица кои се стекнале со лиценца за ревизија на урбанистички планови односно овластување за ревизија на урбанистички планови до денот на отпочнување на примена на овој закон, можат да вршат стручна ревизија согласно одредбите на овој закон, до истекот на важноста на лиценцата односно овластувањето за ревизија на урбанистички планови, а потоа доколку ги исполнуваат условите согласно со овој закон.

Член 104

Странско правно лице кое се стекнало со потврда за изработка на урбанистички планови и урбанистичко-плански документации Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18) може да изработува урбанистички планови и урбанистички проекти, до истекот на важноста на потврдата.

Член 105

(1) За урбанистичките планови и документации кои согласно член 24 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 163/13) престанале да се применуваат и просторот опфатен со истите се смета за простор вон плански опфат, а за коишто до денот на влегување во сила на овој закон не се донесени урбанистички планови од исто ниво на планирање, донесувачите се должни да отпочнат постапка за изработување и донесување на урбанистички план.

(2) Општите акти, што се донесени за плански опфати на урбанистички планови што престанале да се применуваат со влегување во сила на Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 163/13), престануваат да важат со денот на отпочнувањето на примена на овој закон, а донесувачите се должни да отпочнат постапка за изработување и донесување на урбанистички план од член 14 став (2) точка 3 од овој закон.

(3) Постапката за изработување и донесување на урбанистички планови за случаите од ставовите (1) и (2) од овој член мора да заврши во рок од една година, од денот на отпочнувањето на примена на овој закон.

Член 106

Единиците за локална самоуправа се должни сите донесени урбанистички планови што се на сила, во рок од шест месеци од денот на отпочнувањето на примената на овој закон, да ги достават во електронска форма во електронскиот регистар на донесени урбанистички планови во рамки на информацискиот систем е-урбанизам.

Член 107

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на потврдата за урбанистичка усогласеност ќе отпочнат да се применуваат во рок од осум месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 108

Постапките за донесување на просторните планови, започнати до денот на отпочнувањето со примената на овој закон, ќе продолжат согласно одредбите на законот по кој се започнати.

3. Завршни одредби

Член 109

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон, ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен прописот од член 24 од овој закон кој ќе се донесе во рок од четири месеци од влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесувањето на подзаконските акти од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните подзаконски акти.

Член 110

Со денот на отпочнување на примена на овој закон, престанува да важи Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18).

Член 111

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе отпочне да се применува во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила.

_____

L I GJ
PËR PLANIFIKIM URBANISTIK
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Lënda e ligjit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet rregullimi sistemor dhe hierarkik i planifikimit urbanistik në sistemin e planifikimit hapësinor dhe urbanistik, qëllimet dhe parimet e planifikimit urbanistik dhe rregullimi i hapësirës, llojet dhe përmbajtja e planeve urbanistike, kushtet për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit urbanistik, procedurat për përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, mbikëqyrja mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji, si dhe punët tjera nga sfera e planifikimit urbanistik.

2. Kuptimi i nocioneve dhe shprehjeve

Neni 2

Shprehjet e caktuara të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. Baza e azhurnuar gjeodezike është plan kadastral i azhurnuar në teren në formë digjitale nga personi i autorizuar, përmbajtje e të cilit është përcaktuar rreptësisht me rregull dhe është bazë fillestare për përpunimin e planit urbanistik. Baza e azhurnuar gjeodezike përmban plan kadastral nga kadastra e patundshmërive i azhurnuar në teren me paraqitje autentike të gjendjes ekzistuese të tokës, parcelave kadastrale, ndërtesave dhe infrastrukturës, me kuotat e nivelimit në terren në sistemin shtetëror referent dhe projeksionin shtetëror hartografik.

2. Indikatorët e bilancit janë të dhëna të krahasueshme numerike për parametrat urbanistikë nga gjendja e përhershme dhe nga gjendja e planifikuar;

3. Bllok është njësia më e ndërlikuar dhe më e madhe e tokës ndërtimore që përbëhet prej një ose më tepër parcelave ndërtimore dhe tokës ndërtimore për përdorim të përgjithshëm;

4. Rregullim i përgjithshëm është operacioni i planit urbanistik me të cilin rregullohet ndarja primare e tokës ndërtimore në tokë për përdorim të përgjithshëm dhe tokë për përdorim të veçantë, ndërsa bëhet me linjat rregullatore siç janë linja e rregullimit dhe boshti i rrugës përkatësisht rrugës së trafikut dhe parametrat tjerë të planit;

5. Qytet është vendbanim që është me ligj i përcaktuar si qytet, kufijtë e të cilit janë rregulluar me planin e përgjithshëm urbanistik;

6. Tokë ndërtimore është toka që me plan urbanistik është dedikuar për ndërtimin e vendbanimeve dhe ndërtesave;

7. Ndërtesë është objekti që është krijuar me ndërtimin mbi dhe nën sipërfaqen e terrenit dhe lidhet me tokën në të cilën është ndërtuar si patundshmëri, ndërsa paraqet përbërje të përshtatshme të elementeve të lidhura arkitektonike, ndërtimore dhe teknike, prodhimeve ndërtimore, instalimeve, stabilimenteve dhe pajisjes;

8. Zonë ndërtimore është toka mbi të cilën janë ndërtuar vendbanimet dhe toka në përfshirjet e planit të planeve urbanistike të cilës i është përcaktuar statusi i tokës ndërtimore;

9. Parcela ndërtimore është njësia më e vogël e tokës ndërtimore që është formuar me planin urbanistik dhe në të cilën është planifikuar ndërtimi i ndërtesave dhe/ose ka ndërtuar ndërtesë, me ç'rast parcela është kufizuar me linjën e rregullimit dhe kufijtë e parcelës ndërtimore dhe e përfshin tokën nën ndërtimin dhe vendin e oborrit përkatësisht tokën për përdorimin e rregullt të ndërtesës;

10. Linjë ndërtimore është linja rregullatore në planin urbanistik e cila e cakton dhe e kufizon sipërfaqen për ndërtim në kornizat e parcelës ndërtimore përkatësisht linjën deri në të cilën në parcelën ndërtimore mund të planifikohet sipërfaqja për ndërtim të objektit;

11. Kufiri i përfshirjes së planit është përcaktimi i planit në planin urbanistik në formë të simbolit grafik të linjës që e kufizon sipërfaqen e përfshirjes së planit dhe në kornizat e të cilit zbatohet plani urbanistik;

12. Kuart i qytetit është njësi e ndërlikuar e tokës ndërtimore e cila sipas rregullës përbëhet nga më shumë blloqe dhe tokë ndërtimore për përdorim të përgjithshëm;

13. Rregullim i detajuar është operacioni i planit urbanistik me të cilin rregullohet ndarja sekondare dhe terciare e tokës ndërtimore, ndërsa bëhet me linjat rregullatore: linja e rregullimit, kufiri i parcelës ndërtimore, boshti i rrugës, linja ndërtimore dhe parametrat tjerë të planit;

14. Përputhja digjitale është faza e parë teknike në zbatimin e planeve të miratuara urbanistike, që përbëhet nga leximi dhe përshtatja e të dhënave nga planet urbanistike dhe të kadastrës;

15. Baza e dokumentacionit është baza e të dhënave për përfshirjen e planit në bazë të së cilës përpilohet plani urbanistik, që përbëhet nga të gjitha të dhënat grafike, tekstuale dhe numerike relevante për planifikimin urbanistik, si dhe nga analizat e mundësive për zhvillimin hapësinor dhe projeksionet programore për zhvillimin hapësinor;

16. Njësia e tokës ndërtimore është pjesë e kufizuar e tokës ndërtimore që paraqet tërësi hapësinore dhe me dedikim përkatësisht tërësi të integruar të planerit, që përdoret në planet urbanistike për planifikimin dhe organizimin e hapësirës, siç janë: parcela ndërtimore, blloku dhe kuarti;

17. E-urbanizëm është sistem informativ për mbajtjen e procedurës për përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, të përbërë nga pajisja teknike (serverët dhe pajisjet tjera të harduerit), bazat e të dhënave dhe programi i softuerit si sistem i vetëm qendror për lidhjen e shfrytëzuesve;

18. Ekstrakt nga plani urbanistik është kopja e pjesës grafike, numerike dhe tekstuale e planit me dispozitat për zbatim, që ka të bëjë me një parcelë ndërtimore ose pjesë më të madhe të përfshirjes së planit, në varësi nga nevojat;

19. Pjesë e veçuar e përfshirjes së planit të planit urbanistik për vendbanim (plani i përgjithshëm urbanistik dhe plani urbanistik për fshat) është plani i veçuar nga vendbanimi i njëjtë jashtë zonës së tij integrale hapësinore, por në kufirin e planit dhe administrativ të vendbanimit si pjesë përbërëse e tij;

20. Infrastrukturë janë të gjitha ndërtimet infrastrukturore: ndërtesat ekzistuese dhe të planifikuara, nëntokësore dhe mbitokësore dhe instalimet, përçuesit, objektet dhe llojet tjera të instalimeve teknike, infrastruktura e komunikacionit tokësor, ujor ose ajror, përçuesit elektroenergjetikë, produktpërçuesit (gazsjellësit, naftësjellësit, termopërçuesit), infrastruktura e

telekomunikimit, sistemet e ujësjellësit dhe të kanalizimit e të tjera;

21. Klasë e dedikimeve është grupi i dedikimeve të tokës dhe ndërtesave që është formuar në bazë të karakteristikave të përbashkëta fizike dhe funksionale të tokës dhe ndërtesave në të cilat veprimtaritë dhe aktivitetet zhvillohen, si dhe në bazë të mundësive hapësinore dhe funksionale për ndërtimin dhe përdorimin e tyre;

22. Koeficient i shfrytëzuesmërisë së tokës dhe dimensionit urbanistik që tregon se sa është intensiteti i planifikuar ose faktik i ndërtimit të tokës ndërtimore dhe merret si raport ndërmjet sipërfaqes së përgjithshme bruto të ndërtuar të të gjitha kateve dhe sipërfaqes së përgjithshme të njësisë së tokës ndërtimore;

23. Infrastrukturë komunale janë ndërtimet dhe sistemet e dedikuara për servisimin publik të funksioneve themelore të qytetit: komunikacioni, furnizimi me ujë, shkarkimi dhe pastrimi i ujërave të zeza, mirëmbajtja e pastërtisë, grumbullimi dhe përpunimi i hedhurinës komunale, ndriçimi rrugor, sipërfaqet e tregjeve të gjelbra, varrezat, sipërfaqet për dedikimin publik e të tjera;

24. Dedikim i tokës dhe ndërtesave është mënyra e rregullimit, ndërtimit dhe përdorimit të hapësirës përkatësisht të tokës ndërtimore dhe ndërtesave në pajtim me veprimtaritë dhe aktivitetet që kryhen dhe zhvillohen në to, që rregullohet me planin urbanistik;

25. Zona e dedikimit është përcaktimi i planit që ka të bëjë për sipërfaqen e kufizuar të tokës ndërtimore sipas rregullës me dedikim të njëjtë të tokës dhe ndërtesave;

26. Vendbanimi është hapësirë e ndërtuar, funksionale e bashkuar në të cilën janë siguruar kushtet për vitin dhe punën e njerëzve dhe për përmbushjen e nevojave të veçanta, të përbashkëta dhe të përgjithshme të banorëve dhe të komunitetit, në pajtim me ligjin;

27. Toka ndërtimore e p parceluar është toka ndërtimore në të cilën nuk janë formuar parcela ndërtimore, që është e kufizuar me linjat e rregullimit dhe që shërben për përdorimin e përgjithshëm përkatësisht për ndërtimin e hapësirave publike: rrugëve, shesheve, infrastrukturave, gjelbërimeve urbane e të tjera;

28. Zgjidhje e nivelimit është shfaqje vertikale e terrenit me të dhënat teknike për pozitën dhe pjerrtësinë e ndërtimit;

29. Procedurë e bashkuar për miratimin e planeve urbanistike është procedura në të cilën plani i përgjithshëm urbanistik dhe plani i detajuar urbanistik përpilohen njëkohësisht dhe miratohen me një procedurë të bashkuar si kt unik;

30. Trup participativ është trupi që e formon njësia e vetëqeverisjes lokale për sigurimin e përfshirjes, pjesëmarrjes dhe kontributit më të madh të qytetarëve, si dhe publikut në procesin e planifikimit urbanistik, punë në të cilën marrin pjesë përfaqësuesit e sektorit civil dhe joqeveritar të komunitetit lokal;

31. Tokë ndërtimore e parceluar është toka ndërtimore në të cilën është kryer ndarja sekondare e tokës dhe në të cilën janë formuar parcelat ndërtimore për përdorim të veçantë dhe ndërtim të ndërtesave;

32. Njësia e planerit është njësia territoriale për planifikimin e hapësirës në planet urbanistike, siç janë kuarti i qytetit, blloku, pjesa nga blloku ose fqinjësia urbane dhe parcela ndërtimore;

33. Përfshirja e planit është zona që është përfshirë dhe rregulluar me planin urbanistik, kufijtë e të cilës dhe mënyra e rregullimit dhe shfrytëzimit përcaktohen me plan, që mund të jetë integrale ose e përbërë nga më shumë zona të veçanta të shënuara me kufi në përfshirjen e planit;

34. Plani për parcelim është shtojcë grafike dhe pjesë përbërëse e planit urbanistik në të cilin bëhet ndarja sekondare e tokës ndërtimore përkatësisht në të cilin formohen parcelat ndërtimore, ndërsa në projektin urbanistik plani për parcelim është dokument i projektit të planit për riparcelim të parcelave të formuara me bartësin e njëjtë të së drejtës së pronësisë;

35. Ndarje primare e tokës ndërtimore është operacioni që kryhet me linjën e rregullimit gjatë rregullimit të përgjithshëm, i cili e ndan tokën ndërtimore në tokë për përdorim të përgjithshëm dhe në tokë ndërtimore për ndërtim të veçantë;

36. Rrjeti primar i infrastrukturave të komunikacionit dhe infrastrukturave tjera është rrjeti i qytetit qëllimi i të cilit është lidhja e sistemit infrastrukturor në nivel të tërësisë së qytetit, lidhja e ndërsjellë e nëntërësive të sistemit përkatësisht qytetit ose lidhja e tij ndërurbane;

37. Plani hapësinor është veprimtaria interdisiplinore për menaxhim me dimensionin hapësinor të qëndrueshmërisë së shoqërisë njerëzore, në të cilën rregullohet dedikimi dhe mënyra e shfrytëzimit të hapësirës, që i pasqyron politikat ekonomike, sociale dhe ekologjike për zhvillimin e barabartë hapësinor;

38. Hapësirë është përbërja e strukturave fizike që shtrihet në, mbi dhe nën sipërfaqen e tokës, deri në të cilat shtrihet ose mund të shtrihet ndikimi i aktiviteteve dhe veprimtarive të njeriut, ndërsa janë lëndë e planifikimit hapësinor dhe urbanistik;

39. Përqindja e ndërtimit të tokës është gjerësia urbanistike e cila e pasqyron dendësinë e ndërtimit dhe tregon se sa pjesë e tokës ndërtimore është nën ndërtim dhe merret si relacion ndërmjet sipërfaqes nën ndërtime dhe sipërfaqes së përgjithshme të njësisë së tokës ndërtimore;

40. Linja rregullatore janë simbolet e linjave që paraqesin dispozita grafike të planit në planin urbanistik me të cilat bëhen ndarja primare, sekondare dhe terciare e tokës ndërtimore, siç janë linja e rregullimit, kufiri i parcelës ndërtimore dhe linja ndërtimore dhe që shërbejnë për planifikimin e rregullimit të përgjithshëm dhe rregullimit të detajuar në planifikimin urbanistik;

41. Linja rregullatore është kufiri ndërmjet tokës ndërtimore për përdorimin e përgjithshëm dhe tokës ndërtimore të parceluar të parcelave ndërtimore të dedikuara për ndërtimin e veçantë;

42. Ndarja sekondare e tokës ndërtimore është operacioni i cili kryhet me rregullimin e detajuar, i cili e ndan tokën ndërtimore për ndërtim të veçantë në parcela të veçanta ndërtimore;

43. Rrjeti sekondar i infrastrukturave të komunikacionit dhe infrastrukturave tjera është rrjeti qëllimi i të cilit është lidhja e sistemit infrastrukturor në kornizat e pjesëve ose nën tërësive të qytetit, me qëllim të sigurimit të qasjes në rrjetin e çdo parcele të veçantë ndërtimore;

44. Fshat është vendbanimi i cili me ligj është përcaktuar si fshat, kufijtë e të cilit janë rregulluar me planin urbanistik për fshat;

45. Procedurë sinkronike për miratimin e planeve urbanistike është procedura e përpilimit të njëkohësishëm dhe miratimit të planeve urbanistike nga niveli i njëjtë ose i ndryshëm i planifikimit;

46. Procedurë e shkurtuar për miratimin e ndryshimeve dhe plotësimeve të planeve urbanistike është procedura në të cilën në vend të dy fazave plani miratohet në një, ndërsa

procedura është reduktuar në lidhje me procedurat e caktuara të rregullta në përpilimin dhe miratimin e planit;

47. Planet fqinje janë planet hapësinore dhe urbanistike që shtrihen me territoret e përfshirjeve të planit dhe kanë pjesë të përbashkët të kufirit të përfshirjes së planit;

48. Suprastrukturë janë ndërtimet mbitokësore ose godinat e mbyllura, të mbuluara ose të fshehura të dedikuara për qëndrim dhe punë të njerëzve ose kafshëve, bimëve dhe vendosjen e gjërave lëndore, që nuk janë ndërtime në përbërjen e sistemeve infrastrukturore;

49. Listë tarifore është akti me të cilin janë përcaktuar vlerat e punëve profesionale për përpilimin e planeve urbanistike dhe për revizionin e tyre profesional;

50. Ndarje terciare e tokës ndërtimore është operacioni i planit urbanistik që kryhet në kornizat e parcelave të formuara ndërtimore me linjën ndërtimore dhe e ndan tokën në sipërfaqen për ndërtim, përkatësisht në tokën ndërtimore në të cilën planifikohet vendosja dhe ndërtimi i ndërtesave dhe vendi i oborrit, përkatësisht tokën ndërtimore që është e domosdoshme për përdorim me dedikim të ndërtimit;

51. Ndërtimi i përhershëm është ndërtimi i dedikuar për përdorim të përhershëm që është planifikuar për përdorim të përhershëm në planin urbanistik në pajtim me këtë ligj, të ndërtuar dhe të lëshuar në përdorim në pajtim me ligjin dhe të regjistruar në kadastrën e patundshmërive;

52. Planifikimi urbanistik është veprimtaria urbanistike e planit dhe veprimtaria arkitektonike urbanistike për përpilimin hapësinor dhe zbatimin e planeve hapësinore me formësimin fizik dhe rregullimin e kufijve të vendbanimeve dhe ndërtesave jashtë vendbanimeve, si dhe organizimin, dedikimin, mënyrën e përdorimit të hapësirës dhe tokës dhe mënyrën dhe kushtet për ndërtimin e ndërtesave të planifikuara;

53. Plani urbanistik është dokument publik me të cilin rregullohet organizimi, dedikimi, forma dhe mënyra e përdorimit të hapësirës dhe tokës, si dhe kushtet hapësinore dhe funksionale për ndërtim dhe përdorim të ndërtesave të planifikuara;

54. Projekti urbanistik është dokumentacion i projektit të planit që përpilohet për përpunimin dhe zbatimin e planit urbanistik dhe

55. Aktvendimi për kushtet për planifikimin e hapësirës është akt me të cilin zbatohet plani hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe

56. Kadastër e gjelbër është dokument me inventarizim të gjelbërimit urban sipas lokacionit, dedikimit dhe llojit të tij sipas ligjit.

3. Vendi i planifikimit urbanistik në sistemin e planifikimit hapësinor dhe urbanistik

Neni 3

(1) Planifikimi urbanistik është pjesë e sistemit të planifikimit hapësinor dhe urbanistik, që përbëhet nga plani hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe planet hapësinore për zbatimin e tij, si dhe nga planet dhe aktet urbanistike për zbatimin e tyre.

(2) Sistemi i planifikimit hapësinor dhe urbanistik shërben për rregullimin dhe humanizimin e hapësirës dhe mbrojtjen dhe përparimin e mjedisit jetësor dhe natyrës, si dhe qëndrueshmërinë sociale, ekonomike dhe ekologjike të vendbanimeve njerëzore, ndërsa realizimi i tyre sigurohet me procesin e vazhdueshëm të përpilimit, miratimit, zbatimit dhe ndjekjes së zbatimit të planeve.

4. Harmonizimi hierarkik dhe horizontal i sistemit

Neni 4

(1) Planet e sistemit të planifikimit hapësinor dhe urbanistik janë hierarkike dhe të harmonizuara horizontalisht.

(2) Plani hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut, bashkë me planet hapësinore të rajoneve, planet hapësinore të zonave me interes të veçantë dhe planet hapësinore të komunave dhe Qytetit të Shkupit janë planet me nivel më të lartë të planifikimit se planet urbanistike, që janë plane me nivel më të ulët të planifikimit dhe duhet të jenë në pajtim me to.

(3) Planet e detajuara urbanistike janë planet me nivel më të ulët të planifikimit se planet e përgjithshme urbanistike dhe duhet të jenë në pajtim me planet e përgjithshme urbanistike.

(4) Plane fqinje janë planet me nivel të njëjtë të planifikimit, të cilat duhet të jenë të harmonizuara në mënyrë të ndërsjellë horizontale.

5. Interesi publik

Neni 5

(1) Në hapësirën e përfshirë me planet urbanistike, interes publik është rregullimi dhe humanizimi i hapësirës, mbrojtja dhe përparimi mjedisit jetësor dhe i natyrës, si dhe ruajtja e vlerave natyrore dhe kulturore të hapësirës.

(2) Për interesin publik nga paragrafi (1) i këtij neni mbahet kujdes në të gjitha fazat e planifikimit urbanistik, përkatësisht në procedurat e përpunimit, miratimit, zbatimit dhe përcjelljes së zbatimit të planeve urbanistike.

(3) Me planifikimin urbanistik detyrimisht mbrohet interesi publik i cili është parësor, ndërsa interesi privat sigurohet sipas ligjit.

(4) Me planet urbanistike përcaktohet lloji, dedikimi, zona, lokacioni dhe dimensionet e hapësirës, toka dhe ndërtesat që janë me interes publik.

6. Zbatimi i planeve

Neni 6

(1) Plani hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut zbatohet me përpilimin dhe miratimin e planeve hapësinore të rajoneve, planeve hapësinore të zonave me interes të veçantë dhe planeve hapësinore të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit.

(2) Planet hapësinore nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohen me përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike.

(3) Plani i përgjithshëm urbanistik nga neni 10 paragrafi (1) pika 1 të këtij ligji, zbatohet me përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve të detajuara urbanistike dhe/ose projekteve urbanistike.

(4) Planet urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji, zbatohen me aktet e veçanta siç janë projekti urbanistik dhe aktet për ndërtim në pajtim me Ligjin për ndërtim, për harmonizimin e të cilit me planet urbanistike shërbejnë ekstrakti i planit urbanistik dhe vërtetimi për harmonizim urbanistik.

7. Harmonizimi i planeve urbanistike me planet me nivel më të lartë të planifikimit

Neni 7

(1) Për harmonizimin e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji, me planet me nivel më të lartë të planifikimit, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit hapësinor, jep kushte për planifikimin e hapësirës.

(2) Me dhënien e kushteve për planifikimin e hapësirës dhe përpilimin e planeve urbanistike nga paragrafi (1) i këtij neni në pajtim me kushtet e dhëna, sigurohet harmonizimi vertikal i planeve urbanistike si plane me nivel më të ulët të planifikimit me planin hapësinor të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe me planet hapësinore për përpilimin dhe zbatimin e tij, si plane me nivel më të lartë të planifikimit.

8. Lënda e rregullimit të planeve urbanistike

Neni 8

Planet urbanistike i rregullojnë kufijtë e vendbanimeve dhe kufijtë e ndërtesave të planifikuara jashtë vendbanimeve, organizimin, dedikimin, mënyrën e përdorimit të hapësirës dhe tokës dhe mënyrën dhe kushtet për ndërtimin e ndërtesave të planifikuara në dhe jashtë kufijve të vendbanimeve, si dhe infrastrukturën e komunikacionit dhe çdo infrastrukturë tjetër, mbrojtjen dhe rregullimin e mjedisit jetësor, trashëgiminë e patundshme kulturore dhe aspektet tjera të qëndrueshmërisë sociale, ekonomike dhe ekologjike të vendbanimeve njerëzore.

9. Qëllime dhe parime të planifikimit urbanistik

Neni 9

(1) Planifikimi urbanistik funksionon për realizimin e qëllimeve realizimi i të cilave është obligim i të gjithë pjesëmarrësve në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike edhe atë:

1. zhvillim i barabartë hapësinor;
2. rregullim racional dhe shfrytëzim i hapësirës;
3. krijim dhe avancim të kushteve për jetesë humane dhe punë të qytetarëve;
4. tejkalim të barrierave urbane të personave me invaliditet;
5. zhvillim i qëndrueshëm hapësinor;
6. ruajtje të cilësisë dhe avancim të mjedisit jetësor dhe natyrës;
7. ballafaqim me ndryshimet klimatike;
8. ruajtje dhe mbrojtje të trashëgimisë së patundshme kulturore dhe
9. siguri nga katastrofat teknologjike dhe natyrore dhe avaritë.

(2) Qëllimet e planifikimit urbanistik realizohen me zbatimin e parimeve të planifikimit urbanistik dhe rregullimit të hapësirës në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike edhe atë:

1. qasje integrale në planifikimin;
2. kujdes dhe zhvillim i karakteristikave rajonale;
3. realizim i interesit publik dhe mbrojtjes së interesit privat;
4. transparencë në procedurën për përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve;
5. inkluzivitet dhe pjesëmarrje në procedurën për përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve;
6. harmonizim horizontal dhe vertikal dhe koordinim në planifikimin dhe
7. pranim të fakteve dhe standardeve të konstatuara shkencore dhe profesionale.

II. PLANE URBANISTIKE

1. Lloje të planeve urbanistike

Neni 10

(1) Varësisht nga përfshirja e planifikimit urbanistik, si dhe nga ajo nëse lënda e planifikimit është me rëndësi shtetërore ose lokale, miratohen planet urbanistike vijuese:

1. Plan i përgjithshëm urbanistik;
2. Plan i detajuar urbanistik;
3. Plan urbanistik për fshat;
4. Plan urbanistik për vend jashtë vendbanimit dhe
5. Plan urbanistik për zonat dhe objektet me rëndësi shtetërore.

(2) Planet urbanistike nga paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij neni janë plane me rëndësi lokale, ndërsa plani urbanistik nga paragrafi (1) pika 5 e këtij neni është plan me rëndësi shtetërore.

2. Plani i përgjithshëm urbanistik

Neni 11

(1) Plani i përgjithshëm urbanistik është plani urbanistik i cili miratohet për vendbanim – qytet i përcaktuar me ligj.

(2) Plani i përgjithshëm urbanistik përbëhet nga pasqyra grafike e zgjidhjeve të planit, pjesë tekstuale me kushte dhe dispozita për zhvillim hapësinor dhe të dhëna numerike për zgjidhje të planit me indikatorë të bilancit.

(3) Plani i përgjithshëm urbanistik përmban veçanërisht: kufirin e përfshirjes së planit i cili paraqet kufi në qytetin, kufij të përfshirjeve të planit të planeve të detajuara urbanistike përkatësisht kufij të njësive të planeve hapësinore për planifikim të detajuar, kufij të zonave sipas dedikimit të tokës, dedikimit të tokës me përfaqësim procentual dhe sipërfaqe të klasave dhe dedikimeve të ndryshme, regjim i ndërtimit dhe përdorimi i tokës ndërtimore, rregullimi i përgjithshëm me planin rregullator dhe objektet e infrastrukturës primare energjetike, të ekonomive ujore, komunale dhe infrastrukturave tjera me zgjidhje nivelimesh, plan rregullues me linja rregullatore me të cilat rregullohet rrjeti i trafikut sekondar atje ku është e nevojshme për realizimin e planit të përgjithshëm urbanistik, kushte të përgjithshme dhe të veçanta për zhvillimin hapësinor, klasa të dedikimeve, parametra për realizimin e planit, kushte të planit për planifikim të detajuar të hapësirës, përfaqësim procentual i sipërfaqeve në gjelbërim në përfshirjen e planit dhe në njësitë hapësinore për planifikim të detajuar të përcaktuar në mënyrë sipas Ligjit për gjelbërim urban, si dhe dispozita tjera dhe të dhëna të nevojshme për zgjidhjet e planit.

(4) Në dispozitat për zbatimin e planit të përgjithshëm urbanistik mund të rregullohet cilat pjesë të përfshirjes së planit zbatohen me plan të detajuar urbanistik, ndërsa pjesë të cilat mund të zbatohen drejtpërdrejt me përpunimin e projektit urbanistik, në pajtim me dispozitat e nenit 58 të këtij ligji.

(5) Përveç përmbajtjeve nga paragrafi (3) i këtij neni, plani i përgjithshëm urbanistik duhet të përmbajë edhe

masa për mbrojtjen e natyrës, trashëgimisë natyrore dhe mjedisit jetësor, masa për ballafaqim me ndryshimet klimatike, masa për mbrojtje nga hedhurina, masa për mobilitet të qëndrueshëm dhe siguri në komunikacion, masa për mbrojtje nga rrënime, masa për mbrojtje të trashëgimisë së patundshme kulturore, masat për gjelbërim të lagjeve dhe mjedisit jetësor dhe masa tjera për realizim të sigurt të qëllimeve të planifikimit.

Neni 12

(1) Plani i përgjithshëm urbanistik për qytet përfshirja e planit e të cilit është me sipërfaqe deri në 400 hektarë, përveç përmbajtjeve nga planifikimi i përgjithshëm nga neni 11 paragrafët (2), (3) dhe (5) nga ky ligj, mund për gjithë përfshirjen e planit të përpunohet sipas formës dhe përmbajtjes dhe si plan i detajuar urbanistik nga neni 13 i këtij ligji, i cili do të jetë pjesë përbërëse e planit të përgjithshëm urbanistik.

(2) Plani i përgjithshëm urbanistik për qytet përfshirja e planit e të cilit është me sipërfaqe më e madhe se 400 hektarë, përveç përmbajtjes nga planifikimi i përgjithshëm nga neni 11 paragrafët (2), (3) dhe (5) nga ky ligj, mund për një pjesë e përfshirjes së planit në madhësi më të vogël se 400 hektarë që korrespondon me përfshirjen e planit të detajuar urbanistik dhe paraqet tërësi urbanistike që të përpunohet sipas formës dhe përmbajtjes si dhe plan i detajuar urbanistik nga neni 13 i këtij ligji, i cili do të jetë pjesë përbërëse e planit të përgjithshëm urbanistik.

(3) Plani i i përgjithshëm urbanistik nga paragrafi (1) i këtij neni, përkatësisht pjesa nga plani i përgjithshëm urbanistik nga paragrafi (2) i këtij neni, do të zbatohet edhe si plan i detajuar urbanistik, përkatësisht do të do të konsiderohet se plani i përgjithshëm urbanistik dhe plani i detajuar urbanistik janë miratuar në procedurë të bashkuar si akt i vetëm.

3. Plani i detajuar urbanistik

Neni 13

(1) Plani i detajuar urbanistik është plan urbanistik i cili miratohet për përfshirjen e planit që është në kuadër të përfshirjes së planit të përgjithshëm urbanistik, kufijtë e të cilit janë përcaktuar me planin e përgjithshëm urbanistik dhe i cili shërben për përpunimin dhe realizimin e tij.

(2) Plani i detajuar urbanistik përbëhet nga pasqyra grafike e zgjidhjeve të planit, pjesë tekstuale me kushte dhe dispozita për zhvillim hapësinor dhe të dhëna numerike për zgjidhje të planit me indikatorë të bilancit.

(3) Plani i detajuar urbanistik përmban veçanërisht: kufirin e përfshirjes së planit, rregullim të detajuar me linja rregullatore, parcelimin e tokës dhe ndërtimeve, sipërfaqet e detajuara dhe kushtet për ndërtim të caktuara me linja ndërtimore dhe lartësia maksimale e ndërtimit, vendimin e planit të rrjetit sekondar të komunikacionit me zgjidhje nivelimi dhe zgjidhje të e planit të infrastrukturave sekondare energjetike,rrjetet të ujësjellësit dhe kanalizimit, rrjetet e përçimit të ujit dhe ngrohtësisë dhe infrastrukturave tjera me kushtet dhe mënyrën e lidhjes së çdo parcele ndërtimore në rrjetet infrastrukturore sekondare, kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për ndërtim, zhvillim dhe shfrytëzim të tokës dhe ndërtimeve, përqindje maksimale të lejuar rë ndërtimit dhe koeficient të shfrytëzimit të tokës ndërtimore për çdo parcelë ndërtimore, përqindje minimalet gjelbërimit të tokës ndërtimore për çdo parcelë ndërtimore dhe kushte për rregullim dhe gjelbërim të oborreve të përcaktuar në mënyrë në pajtim me ligjin për gjelbërim urban, , si dhe dispozita tjera të planit dhe të dhëna të nevojshme për vendimet e planit.

(4) Përveç përmbajtjeve nga paragrafi (3) i këtij neni, plani i përgjithshëm urbanistik duhet të përmbajë edhe masa për mbrojtjen e natyrës dhe mjedisit jetësor, masa për ballafaqim me ndryshimet klimatike, masa për mbrojtje nga zbulimi, masa për mbrojtje të trashëgimisë së patundshme kulturore dhe masa tjera për realizim të sigurt të qëllimeve të planifikimit.

4. Plani urbanistik për fshat

Neni 14

(1) Plani urbanistik për fshat është plan urbanistik i cili miratohet për zonën e vendbanimit - fshat, i përcaktuar me ligj.

(2) Plani urbanistik për fshat mund të jetë:

1. plan me rregullim të përgjithshëm dhe të detajuar, kushte të përgjithshme dhe të veçanta për ndërtim, në të cilin formohen parcela ndërtimore, që miratohet për fshatra më të zhvilluara ose më të mëdha, fshat me ndërtim të dendur dhe të ngjeshur ose fshatra që kanë histori të zhvilimit të planit hapësinor;

2. plan me rregullim të përgjithshëm dhe kushte të përgjithshme për ndërtim, në të cilin nuk janë formuar parcela ndërtimore, që miratohet për fshatra të mëdha të mesme, fshatra me ndërtim të rrallë dhe të shpërndarë përkatësisht zhvillim të zgjeruar hapësinor dhe

3. plan me kushte të përgjithshme për ndërtim për përfshirjen e plotë të planit dhe rregullim vetëm të tokave të nevojshme për përdorim të përgjithshëm dhe ndërtime me interes publik, që miratohet për fshatra të vogla dhe të pazhvilluara që nuk kanë histori të zhvillimit të planit hapësinor.

(3) Plani urbanistik për fshat nga paragrafi (2) pika 2 e këtij neni, mund në pjesë të përfshirjes së planit me ndërtim të dendur dhe të ngjeshur dhe me histori të zhvillimit të planit hapësinor të përpunohet me rregullim të detajuar dhe me kushte të veçanta për ndërtim si në paragrafin (2) pika 1 e këtij neni.

(4) Miratuesi i planit me program të planit cakton nëse plani urbanistik për fshat do të përpunohet si plan me rregullim të përgjithshëm dhe të detajuar nga paragrafi (2) pika 1 e këtij neni, plan me rregullim të përgjithshëm dhe kushte të përgjithshme për ndërtim nga paragrafi (2) pika 2 e këtij neni ose si plan me kushte të përgjithshme për ndërtim nga paragrafi (2) pika 3 e këtij neni.

(5) Mënyra e caktimit të llojit përkatës të planit urbanistik për fshat është përcaktuar në rregullën nga neni 24 i këtij ligji.

Neni 15

(1) Plani urbanistik për fshat nga neni 14 paragrafi (2) pika 1 e këtij ligji, veçanërisht përmban: kufirin e përfshirjes së planit i cili paraqet kufi të fshatit, zonat dhe kufijtë e zonave të dedikimit të tokës, zgjidhje të planit të rrjetit të komunikacionit me zgjidhje nivelimi, zgjidhje të planit për infrastruktura komunale dhe infrastruktura tjera, kushte për ndërtim, zhvillim dhe shfrytëzim të tokës dhe ndërtesave, me rregulla urbanistike për ndërtim dhe dispozita dhe të dhëna tjera të nevojshme për zgjidhjet e planit.

(2) Plani urbanistik për fshat nga neni 14 paragrafi (2) pika 2 e këtij ligji, veçanërisht përmban: kufirin e

përfshirjes së planit që paraqet kufi të fshatit, dedikim për tokën dhe ndërtimet me kushte të përgjithshme për ndërtim, zhvillim dhe shfrytëzim të tokës, ndërtesave dhe infrastrukturave, rregullim të përgjithshëm, si dhe masat dhe të dhënat tjera të nevojshme për zgjidhjet e planit.

(3) Plani urbanistik për fshat nga neni 14 paragrafi (2) pika 3 e këtij ligji, veçanërisht përmban: kufirin e përfshirjes së planit që paraqet kufi të fshatit, dedikim për tokën dhe ndërtimet me kushte të përgjithshme për ndërtim, zhvillim dhe shfrytëzim të tokës, si dhe masat dhe të dhënat tjera të nevojshme për zgjidhjet e planit.

(4) Përveç përmbajtjeve nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, plani urbanistik për fshat detyrimisht duhet të përmbajë edhe masa për mbrojtjen e natyrës, trashëgimisë natyrore dhe mjedisit jetësor, masa për gjelbërim të përfshirjes së planit, masa për ballafaqim me ndryshimet klimatike, masa për ballafaqim me hedhurina, masa për mbrojtje nga rrënime, masa për mbrojtje të trashëgimisë së patundshme kulturore dhe masa tjera për realizim të sigurt të qëllimeve të planifikimit.

5. Plan urbanistik për jashtë vendbanimit

Neni 16

(1) Plani urbanistik për jashtë vendbanimit është plan urbanistik i cili miratohet për grupe të ndërtesave dhe komplekse, ndërtime më të mëdha ose ndërtime infrastrukturore me rëndësi lokale, që gjendjen jashtë vendbanimit, përkatësisht që nuk janë përfshirë as me planin e përgjithshëm urbanistik as me planin urbanistik për fshat.

(2) Plani urbanistik për jashtë vendbanimit përmban veçanërisht: kufi të përfshirjes së planit që paraqet kufi të planit urbanistik për jashtë vendbanimit, dedikim të tokës dhe ndërtesave me kushte të përgjithshme për ndërtim, zhvillim dhe shfrytëzim, kushte të veçanta për ndërtim dhe rregullim të detajuar nëse është e nevojshme, vendim të planit të rrjetit të komunikacionit me vendim nivelimi, vendim të planit për infrastrukturat komunale dhe infrastrukturat tjera me kushte të lidhjes së rrjeteve, përfaqësim procentual të sipërfaqeve për gjelbërim, si dhe dispozitat tjera dhe të dhënat e nevojshme për vendimet e planit.

(3) Përveç përmbajtjeve nga paragrafi (2) i këtij neni, plani urbanistik për jashtë vendbanimit detyrimisht duhet të përmbajë edhe masa për mbrojtjen e natyrës, trashëgimisë kulturore dhe mjedisit jetësor, masa për ballafaqim me ndryshimet klimatike,masa për ballafaqim me hedhurina, masa për mbrojtje nga rrënime, masa për mbrojtje të trashëgimisë së patundshme kulturore, masa për gjelbërim të përfshirjes së planit dhe masa tjera për realizim të sigurt të qëllimeve të planifikimit.

6. Plani urbanistik për zonat dhe ndërtesat me rëndësi shtetërore

Neni 17

(1) Plani urbanistik për zona dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore është plan i cili përpunohet në pajtim me Planin hapësinor të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe shërben për zbatimin dhe përpunimin e tij, ndërsa miratohet për zonë dhe ndërtime me rëndësi të veçantë që nuk janë përfshirë dhe nuk mund të rregullohen me plane urbanistike me rëndësi lokale.

(2) Si zona dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore konsiderohen zonat dhe ndërtesat, infrastrukturat dhe suprastrukturat e natyrës dhe rëndësisë ndërkombëtare, republike, rajonale dhe komunale dhe strategjike për shtetin.

(3) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, plani urbanistik për zonat dhe ndërtesat me rëndësi shtetërore miratohet edhe për ndërtesa me rëndësi shtetërore që në tërësi ose me pjesë janë tashmë të përfshirë dhe rregulluar me planet urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 3 dhe 4 të këtij ligji.

(4) Plani urbanistik për zonat dhe ndërtesat me rëndësi shtetërore miratohet për zona për komplekse suprastrukturore dhe infrastrukturore, sisteme, ndërtime dhe ndërtime shoqëruese me rëndësi shtetërore ose në funksion të ndërtesave me rëndësi shtetërore, e veçanërisht për:

1. zona në territore të mbrojtura në pajtim me ligjin;
2. zona speciale për nevojat e mbrojtjes së Republikës së Maqedonisë së Veriut;
3. ndërtime kufitare;
4. sisteme për eksploatim mineral me rëndësi shtetërore në pajtim me ligjin;
5. korridore komunikacioni me rrugë publike, infrastruktura të shinave dhe ndërtime shoqëruese;
6. korridore infrastrukturore, lloje dhe ndërtime të karakterit ndërkombëtar, republikan, rajonal ose më shumë komunal;
7. penda, liqene akumuluese dhe sisteme hidroenergjetike me rëndësi shtetërore në pajtim me ligjin dhe
8. lloje tjera të zonave dhe ndërtesave me rëndësi shtetërore në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni dhe Rregulloren për planifikim urbanistik nga neni 24 i këtij ligji.

(5) Plani urbanistik për zonat dhe ndërtesat me rëndësi shtetërore përmban veçanërisht: kufirin e përfshirjes së planit, kufirin e njësive të planit të dedikimit të tokës dhe ndërtesave, dedikimin e tokës me kushte për ndërtim, rregullimin e detajuar me kushte për ndërtim dhe për rregullim të tokës dhe përfaqësimin procentual të sipërfaqeve për gjelbërim nëse është e nevojshme, zhvillimin dhe shfrytëzimin e tokës dhe ndërtimeve, vendimin e planit të komunikacionit dhe infrastrukturave tjera, dhe dispozitat tjera dhe të dhënat e nevojshme për vendimet e planit.

(6) Përveç përmbajtjeve nga paragrafi (5) të këtij neni, plani urbanistik për zonat dhe ndërtimet me rëndësi shtetërore duhet të përmbajë edhe masa për mbrojtjen e natyrës, trashëgimisë kulturore dhe mjedisit jetësor, masa për ballafaqim me ndryshimet klimatike, masa për mbrojtje nga rrënime, masa për mbrojtje të trashëgimisë së patundshme kulturore, masa për gjelbërim të përfshirjes së planit dhe masa tjera për realizim të sigurt të qëllimeve të planifikimit.

(7) Përmbajtjet nga paragrafët (5) dhe (6) të këtij neni duhet të jenë në pajtim me regjimin dhe shkallën e mbrojtjes së zonave të mbrojtura të rregulluara me ligje të veçanta dhe akte nënligjore.

(8) Lista më e detajuar e llojeve të zonave dhe ndërtesave me rëndësi shtetërore është përcaktuar në rregullën nga neni 24 i këtij ligji.

7. Baza dokumentuese e planeve urbanistike

Neni 18

(1) Të dhënat për gjendjen ekzistuese, mundësitë për zhvillimin hapësinor dhe projeksionet programore për zhvillimin hapësinor paraqesin bazë dokumentuese të planit urbanistik.

(2) Baza dokumentuese e planit urbanistik përbëhet nga të gjitha të dhënat e arritshme dhe adekuate për gjendjen ekzistuese të territorit të përfshirjes së planit dhe mjedisit të tij të cilat janë relevante për planin urbanistik, që janë prezantuar në dhe mbi bazën e azhurnuar gjeodezike dhe hartat tjera të specializuara me të dhëna, si dhe baza tjera me të dhëna hapësinore të cilat janë të arritshme nëpërmjet sistemeve për vëzhgim të tokës.

(3) Në bazën dokumentuese nga paragrafi (2) i këtij neni janë përfshirë të dhënat për faktorët natyrorë siç janë:

- gjeologjikë,
- gjeomekanikë,
- pedologjikë,
- gjeofizikë,
- sizmikë,
- hidrometeorologjikë,
- hidrologjikë,
- gjeografikë,
- pyjorë,
- ekologjikë,
- të dhënat për pasuritë e mbrojtura kulturore dhe
- të dhënat tjera për faktorët natyrorë.

(4) Në bazën dokumentuese nga paragrafi (2) i këtij neni janë përfshirë të dhënat edhe për faktorët e krijuar siç janë:

- arkitektonikë-ndërtimorë,
- demografikë,
- ekonomikë,
- socialë,
- kulturorë,
- shëndetësorë,
- arsimorë,
- të dhënat për trashëgiminë e mbrojtur kulturore,
- dhënat për gjelbërim urban nga kadastra e gjelbër,
- dhënat për llojin dhe shkallën e ndotjes së mjedisit jetësor,
- të ekonomive ujore,
- elektroenergjetikë,
- të komunikacionit,
- telekomunikues,
- infrastruktura tjera dhe
- të dhënat tjera me rëndësi për faktorët e krijuar.

(5) Baza dokumentuese duhet t'i përmbajë të gjitha hartat e përpunuara dhe të arritshme të rreziqeve dhe zona nën kërcënim të katastrofave natyrore, klimatike dhe artificiale, fatkeqësi elementare dhe avari siç janë hartat e rreziqeve dhe zonave të rrezikshme nga vërshimi, ujërat rrjedhëse, nga rrëshqitje të dheut, harta të aktivitetit sizmik dhe rreziqeve , zona të mbrojtura dhe zona me regjime dhe masa të mbrojtjes të përcaktuara në plane tjera , strategji dhe të ngjashme.

(6) Baza e dokumentacionit nga paragrafi (2) i këtij neni përbëhet nga të dhënat që janë prezantuar në mënyrë grafike, tekstuale dhe numerike, distribuimi hapësinor dhe agregacioni i së cilës duhet të përputhet me njësitë hapësinore të planerit në planin urbanistik.

(7) Përmbajtja më e afërt e bazës së dokumentacionit është përcaktuar në rregullën nga neni 24 i këtij ligji.

8. Përmbajtja strukturore e planeve urbanistike

Neni 19

(1) Planet urbanistike përbëhen nga:

1. Baza dokumentuese në të cilën janë sistematizuar të dhënat për gjendjen ekzistuese në kuadër të përfshirjes së planit, analizë të mundësive për zhvillim hapësinor dhe projeksione programore për zonat e përfshirjes së planit dhe

2. Dokumentacioni i planit që i përmban zgjidhjet e planit dhe të gjitha dispozitat e planit, kushtet për ndërtim dhe zhvillim të hapësirës, si dhe masat e mbrojtura të nevojshme për zbatim të planit.

(2) Çdo plan urbanistik detyrimisht përpunohet në bazë të bazës së azhurnuar dhe të besueshme të dokumentacionit.

(3) Përmbajtja më e afërt, forma dhe mënyra e përpunimit grafik të planeve urbanistike nga neni 10 i këtij ligji është përcaktuar në rregullën nga neni 24 i këtij ligji.

9. Organet kompetente për miratimin e planeve urbanistike

Neni 20

(1) Këshilli i Qytetit të Shkupit miraton plan të përgjithshëm urbanistik të Qytetit të Shkupit.

(2) Këshilli i komunës në Qytetin e Shkupit miraton:

1. plan të detajuar urbanistik;
2. plan urbanistik për fshat dhe
3. plan urbanistik jashtë vendbanimit.

(3) Këshilli i komunës në Qytetin e Shkupit miraton:

1. plan të përgjithshëm urbanistik;
2. plan të detajuar urbanistik;
3. plan urbanistik për fshat dhe
4. plan urbanistik jashtë vendbanimit.

(4) Këshilli i komunës me seli në fshat miraton:

1. plan urbanistik për fshat dhe
2. plan urbanistik jashtë vendbanimit.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton plan urbanistik për zonat dhe ndërtesat me rëndësi shtetërore në pajtim me procedurë të përcaktuar në nenin 30 të këtij ligji..

(6) Organet kompetente për miratimin e planeve urbanistike nga paragrafët (1), (2), (3), (4) dhe (5) të këtij neni, janë kompetente për ndryshimin dhe plotësimin e tyre, si dhe zbatimin dhe ndjekjen e zbatimit.

10. Fazat e përpunimit dhe miratimit të planeve urbanistike

Neni 21

(1) Plani i përgjithshëm urbanistik dhe plani i detajuar urbanistik, si dhe ndryshimet dhe plotësimet e tyre, sipas rregullës përpunohen dhe miratohen në dy faza, si draft plan dhe propozim-plan.

(2) Plani urbanistik për fshat, plani urbanistik për jashtë vendbanimit dhe plani urbanistik për zonë dhe ndërtime me rëndësi shtetërore, sipas rregullës përpunohen dhe miratohen në një fazë, si propozim plan.

(3) Miratuesi i planeve nga paragrafi (2) i këtij neni, mund të vendosë që planin urbanistik ta përpunojë dhe miratojë në dy faza, si draft plan dhe propozim-plan, në rastet kur bëhet fjalë për përfshirje ose ndryshim dhe/ose plotësim të rëndësishëm, të ndërlikuar dhe të vëllimshëm.

(4) Vendimi nga paragrafët (3) i këtij neni miratohet në fazë të miratimit të programit vjetor nga nenet 40 dhe 41

të këtij ligji ose në fazë të miratimit të programit të planit për planin urbanistik nga neni 44 i këtij ligji.

11. Periudhë e planit të planeve urbanistike

Neni 22

(1) Planifikimi i hapësirës bëhet për periudhë të caktuar të planit, që shërben për përllogaritjen e nevojave të ardhshme për zhvillim hapësinor dhe për parashikimin e parametrave programorë të zhvillimit hapësinor në procedurën për përpunim dhe zbatim të planeve. Periudha e planit është kohë në të cilën bëhet projektim i të gjitha gjendjeve dhe tendencave zhvillimore në bazë të të dhënave të grumbulluara në vitin bazë të fillimit të përpunimit të planit urbanistik dhe periudhë kohore në të cilën pritet plani urbanistik të realizohet.

(2) Periudha e planit është dhjetë vite për:

1. plan të përgjithshëm urbanistik,
2. plan urbanistik për fshat dhe
3. plan urbanistik për zona dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore.

(3) Periudha e planit është pesë vite për:

1. plan të detajuar urbanistik dhe
2. plan urbanistik për jashtë vendbanimit.

(4) Gjatë periudhës së përcaktuar të planit, miratuesi i planit një herë në vit, gjatë përpilimit të programit vjetor për përpunimin e planeve urbanistike nga neni 40 i këtij neni, e analizon mënyrën e zbatimit të planeve me qëllim që të përcaktohet nevoja eventuale për ndryshimin dhe plotësimin e tyre.

(5) Miratuesi i planit është i obliguar në analizën vjetore të zbatimit të planit prej paragrafit (4) të këtij neni të bën analizë edhe të shkallës dhe mënyrës së zbatimit dhe realizimit të planit në hapësirën në lidhje me relevancën dhe azhurnitetin e bazave dhe të dhënave në bazë të të cilave është përpunuar plani dhe nëse ka nevojë të fillojë procedurë për përpunimin e bazës së re të dokumentacionit dhe projektime të reja për nevojat për zhvillim hapësinor, si dhe për ndryshimin dhe plotësimin e tij ose për miratim të planit të ri me periudhë të re të planit.

(6) Afati për përpunimin e analizës nga paragrafi (5) i këtij neni, në bazë të së cilës duhet të vendoset për miratim të planit të ri me periudhë të re të planit është 18 muaj për rastet nga paragrafi (8) alineja 1 e këtij neni dhe 36 muaj për rastet nga paragrafi (8) alinetë 2 dhe 3 të këtij neni, para përfundimit të periudhës së planit.

(7) Raporti i analizës për shkallën dhe mënyrën e zbatimit dhe realizimin e planeve prej paragrafëve (4) dhe (5) të këtij neni, publikohet në ueb faqen e miratuesit të planit më së voni 15 ditë prej përpunimit të tij dhe është pjesë përbërëse e programit vjetor nga neni 40 i këtij ligji.

(8) Procedura për përpunim dhe miratim të planit urbanistik sipas rregullës duhet të përfundohet me miratimin e planit:

- më së voni deri 18 muaj prej fillimit të procedurës për përpunim dhe miratim të planit urbanistik me periudhë plani prej pesë viteve,
- më së voni deri 36 muaj prej fillimit të procedurës për përpunim dhe miratim të planit urbanistik me periudhë plani prej dhjetë viteve dhe
- më së voni deri 48 muaj prej fillimit të procedurës për përpunim dhe miratim të planit të përgjithshëm urbanistik për Qytetin e Shkupit.

(9) Nëse procedura për përpunim dhe miratim të planit urbanistik zgjat më gjatë se afati i përcaktuar në paragrafin (8) të këtij neni, kurse plani nuk është miratuar, bëhet analizë nga ana e miratuesit, me të cilën kontrollohet nëse kanë ndodhur ndryshime në hapësirë, përkatësisht nëse të dhënat nga baza e dokumentacionit të planit janë vjetruar dhe nëse analiza përcakton se baza e dokumentacionit të planit nuk është vjetruar procesi i miratimit të planit vazhdon deri në miratimin e planit, por më së shumti edhe 12 muaj.

(10) Analiza nga paragrafi (9) i këtij neni, bëhet pjesë përbërëse e planit.

12. Vlefshmëria e planeve urbanistike dhe suspendimi i tyre

Neni 23

(1) Plani urbanistik është në fuqi deri në miratim të planit të ri urbanistik.

(2) Nëse vendimi për miratim të planit urbanistik anulohet në tërësi, miratuesi i planit është i obliguar të fillojë procedurë për përpunim dhe miratim të planit urbanistik të ri për intervenimin e njëjtë me plan me procedurë nga neni 21 i këtij ligji, kurse nëse vendimi për miratim të planit urbanistik anulohet për pjesë të planit përkatësisht për dispozita të caktuara të planit në të njëjtin, miratuesi i planit është i obliguar të fillojë procedurë për përpunim dhe miratim të ndryshimit dhe plotësimit të pjesës së anuluar të planit me procedurë nga neni 31 i këtij ligji.

(3) Nëse vendimi për miratim të planit urbanistik anulohet në bazë të lëshimit në procedurën për miratim, miratuesi i planit mund ta miratojë planin e njëjtë me procedurë që do të përbëhet vetëm prej zbatimit të pjesës së procedurës me të cilën ka të bëjë lëshimin dhe i njëjti ka qenë bazë për anulimin.

(4) Nëse gjatë zbatimit të procedurës nga paragrafi (3) i këtij neni rezultojnë ndryshime të domosdoshme në zgjidhjen e planit, atëherë miratuesi i planit është i obliguar të fillojë procedurë për miratim të planit urbanistik të ri me procedurë nga neni 21 i këtij ligji.

(5) Plani urbanistik nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3,4 dhe 5, pjesë e tij ose dispozitë e planit mund të suspendohet prej zbatimit nga ana e miratuesit të planit, nëse dëshmohet dëm i padyshimtë mbi interesin publik që është detektuar gjatë zbatimit,ndërsa rezulton prej kundërshtimit të tij me ligjin dhe dispozitat e miratuara në bazë të tij, për shkak të mosharmonizimit të tij me plane të nivelit më të lartë ose për shkak të vendimeve të planit pasojat e dëmshme të të cilave për interesin publik nuk janë detektuar në procedurën për miratimin e tyre.

(6) Miratuesi i planit, vendimin për suspendim e miraton në bazë të elaboratit profesional për suspendim të zbatimit të planit urbanistik, pjesë të tij ose dispozita të planit, të përpunuar prej komisionit për urbanizëm nga neni 38 i këtij ligji, kurse me mendim paraprakisht të pranuar prej ministrit i cili udhëheq me organin kompetent të administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës, që lëshohet në afat prej 15 ditëve të punës pas pranimit të elaboratit dhe kërkesën për mendim.

(7) Vendimi nga paragrafi (6) i këtij neni është në fuqi deri në miratimin e ndryshimeve dhe/ose plotësimeve të planit urbanistik të suspenduar, pjesë të tij ose dispozita të planit, me të cilat do të tejkalohen dhe mënjanohen mangësitë që kanë qenë bazë për suspendimin, por jo më gjatë se gjashtë muaj për pjesë të veçuara të planit urbanistik ose dispozita të caktuara të planit dhe një vit për gjithë përfshirjen e planit të planit urbanistik.

(8) Vendimi nga paragrafi (6) i këtij neni nuk mund të miratohet nëse miratuesi në të njëjtën kohë nuk miraton vendim për fillim të procedurës për miratim të planit urbanistik të ri ose të ndryshimeve dhe plotësimeve të planit urbanistik nga paragrafi (7) i këtij neni, me qëllim të mënjanimit të dispozitave nga paragrafi (5) për të cilat është dëshmuar dëm në interesin publik.

(9) Pas skadimit të afateve prej paragrafit (7) dhe mosplotësimit të kushtit nga paragrafi (8) i këtij neni, plani urbanistik i suspenduar, pjesë të të njëjtit ose dispozita të planit vazhdojnë të zbatohen, me ç'rast dëmet që kanë ndodhur prej suspendimit të planit si dhe nga mënjanimi i mangësive të planit urbanistik prej paragrafit (5) të këtij neni, i bart njësia e vetëqeverisjes lokale për planet urbanistike me rëndësi lokale dhe Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut për planet urbanistike me rëndësi shtetërore..

13. Rregullore për planifikim urbanistik

Neni 24

(1) Me rregulloren për planifikim urbanistik përcaktohen standardet dhe normat për planifikim urbanistik dhe përkufizohen standardet, parimet dhe metodat për planifikim racional të lagjeve dhe objekteve të qëndrueshme për rregullim dhe shfrytëzim të hapësirës, metodat dhe teknikat e planifikimit urbanistik, efekti juridik i dispozitave të planit, sistemi i klasave të dedikimeve, si dhe të gjitha standardet mbrojtëse ose gjenerative që e sigurojnë plotësimin e qëllimeve dhe parimeve për planifikimin urbanistik të rregulluara me këtë ligj.

(2) Me rregulloren për planifikim urbanistik veçanërisht rregullohen:

1. përmbajtja më e afërt, forma dhe mënyra e përpunimit grafik të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike të këtij ligji, si dhe të pjesëve përbërëse të planeve dhe projekteve urbanistike;

2. mënyra e përcaktimit të llojit të planit urbanistik dhe llojit të projektit urbanistik që është i përshtatshëm për rregullim të situatave përkatëse;

3. standarde dhe norma për planifikim urbanistik me planifikim të tokës ndërtimore, formim të parcelave ndërtimore, sistem të klasave të dedikimeve dhe klasifikim detajor i dedikimeve në planifikimin urbanistik dhe rregulla për përshtatshmëri dhe komplementaritet të dedikimeve, linja rregullatore dhe dispozita të planit me veprim juridik, parametra urbanistikë: koeficient maksimal i lejuar i ndërtimit,koeficient maksimal i lejuar i shfrytëzimit dhe përqindje minimale e gjelbërimit të tokës ndërtimore për klasat e ndryshme të dedikimeve, loje të ndërtimeve dhe njësive hapësinore të planifikuara, dendësi e popullimit, parametra për lartësi dhe lastikë arkitektonike dhe të tjera, planifikim të qarkullimit stacionar dhe dinamik, normativa për sigurim të lëvizjes dhe qasjes së papenguar të personave me invaliditet, persona në moshë dhe fëmijë,normativa për gjelbërim urban në pajtim me Ligjin për gjelbërim urban, infrastruktura, sjellje energjetike të morfologjisë urbane dhe ndërtesave dhe standarde tjera dhe normativa që rezultojnë nga qëllimet dhe parimet e planifikimit urbanistik të rregulluara me këtë ligj;

4. lista e zonave dhe ndërtesave me rëndësi shtetërore;

5. mënyra e përcaktimit të llojit përkatës të planit urbanistik për fshat nga neni 14 i këtij ligji;

6. përmbajtja e lëndës së rregullimit të llojeve të ndryshme të projekteve urbanistike nga neni 58 paragrafi (2) i këtij ligji dhe të projektit urbanistik prej neni 58 paragrafi (6) i këtij ligji;

7. forma, përmbajtja dhe mënyra e përpunimit të projektit urbanistik nga neni 61 i këtij ligji;

8. mënyra dhe kushtet dedikuese, të dispozicionit, morfologjike dhe dimensionale dhe rregullat për formim të parcelave ndërtimore nga neni 63 i këtij ligji dhe

9. norma tjera profesionale për aplikim në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike.

(3) Gjatë përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike, detyrimisht zbatohet rregullorja për planifikim urbanistik.

(4) Rregulloren për planifikim urbanistik e përcakton ministri i cili udhëheq me organin kompetent të administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës, pas realizimit të debatit profesional.

III. PROCEDURA PËR MIRATIM TË PLANEVE URBANISTIKE

1. Fillimi i procedurës për miratim të planeve urbanistike

Neni 25

(1) Procedura për miratim të planit të përgjithshëm urbanistik, planit të detajuar urbanistik, planit urbanistik për fshat dhe planit urbanistik jashtë vendbanimit, fillon me miratim të programit për plan të planit urbanistik nga ana e kryetarit kompetent të komunës, të komunës në Qytetin e Shkupit ose të Qytetit të Shkupit.

(2) Procedura për miratim të planit urbanistik për zona dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore fillon me miratim të programit të planit të planit urbanistik nga ana e ministrit i cili udhëheq me organin kompetent të administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës.

(3) Për plan urbanistik për zona dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore dhe plan urbanistik për jashtë vendbanimit për ndërtesa të ndërlikuara me rëndësi lokale për të cilat me ligj është përcaktuar interesi publik, që bëhet për zona dhe ndërtesa që nuk kanë histori ndërtimore ose të planit urbanistik, përkatësisht për hapësira të cilat për herë të parë rregullohen, programi i planit përpunohet në bazë të studimit të arsyeshmërisë që është e rregulluar në ligj të veçantë. Studimi i arsyeshmërisë përpunohet në bazë të hulumtimit, studimeve, elaborateve dhe dokumentacionit të paraprojektit, me të cilat vërtetohet justifikimi shoqëror, ekologjik, ekonomik dhe tjetër i intervenimit.

(4) Pas fillimit të procedurës për miratim të planit urbanistik, të gjithë pjesëmarrësit në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike janë të detyruar për përmbushjen e kompetencave të tyre, detyrave dhe obligimeve dhe t'i respektojnë afatet që janë të

përcaktuara për përmbushjen e tyre, me qëllim të sigurimit të procesit të vazhdueshëm të planifikimit dhe realizimit të qëllimeve themelore të sistemit të planifikimit urbanistik në pajtim me këtë ligj.

(5) Nëse organet kompetente dhe subjektet me autorizime publike që në pajtim me këtë ligj kanë për obligim në procesin e përpunimit dhe miratimit të planeve urbanistike të lëshojnë vendime dhe akte tjera, të njëjtat nuk i lëshojnë në afatet e dhëna, konsiderohet se procesi i përpunimit dhe miratimit të planit urbanistik mund të vazhdojë sikur vendimi ose akti të jenë lëshuar, ndërsa për dëmet eventuale që mund të shkaktohen me mosdhënien e akteve në afatin ligjor do t[ë jenë përgjegjës organet kompetente dhe subjektet që nuk e kanë kryer obligimin e tyre ligjor. Mos lëshimi i akteve në afatin ligjor përcaktohet me procesverbal me konstatim nga miratuesi i planit , që bëhet pjesë përbërëse e planit në vend të aktit të pa lëshuar.

2. Procedura për miratim të planit të përgjithshëm urbanistik

Neni 26

(1) Pas fillimit të procedurës për miratim të planit të përgjithshëm urbanistik nga neni 25 paragrafi (1) i këtij ligji, përkatësisht miratim të programit të planit nga neni 44 i këtij ligji, miratuesi ose përpunuesi i planit parashtron kërkesë tek organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë të cilët kanë autorizime publike nga neni 47 paragrafi (1) i këtij ligji, për dërgimin e të dhënave dhe informatave që i kanë në dispozicion, që janë të domosdoshme për përpunimin e planit të përgjithshëm urbanistik, që bashkë me hulumtimet e gjendjes ekzistuese nga ana e përpunuesit të planit, shërbejnë për përpunim të bazës së dokumentacionit të planit.

(2) Në bazë të programit të planit dhe bazës së dokumentimit përpunohet versioni i punës i planit të përgjithshëm urbanistik, për të cilin nga personat juridikë prej neni 47 paragrafi (1) i këtij ligji, merret mendim në lidhje me zgjidhjet e planit që janë në lidhje me kompetencat e tyre, me ç'rast përpunohet draft i planit të përgjithshëm urbanistik.

(3) Për draft-planin e përpunuar të përgjithshëm urbanistik bëhet revidim profesional nga neni 48 i këtij ligji, nga ana e komisionit profesional me të cilin vërtetohet ligjshmëria, pranueshmëria dhe arsyeshmëria e zgjidhjeve të propozuara të planit për zhvillimin hapësinor të qytetit. Vërejtjet dhe propozimet nga revizioni profesional inkorporohen në draft versionin e planit të përgjithshëm urbanistik.

(4) Draftin e përpunuar të planit të përgjithshëm urbanistik, pas mendimit paraprakisht të pranuar profesional nga komisioni për urbanizëm prej nenit 38 të këtij ligji, kryetari i komunës përkatësisht kryetari i Qytetit të Shkupit ia propozon për përcaktim Këshillit të komunës, përkatësisht Këshillit të Qytetit të Shkupit.

(5) Pas përcaktimit të draftit të planit të përgjithshëm urbanistik, kryetari i komunës përkatësisht kryetari i qytetit të Shkupit, organizon debat profesionalë ka për qëllim ta konsultojë publikun profesional dhe prezantimin publik me debat publik që e siguron kontrollin e publikut të gjerë në propozim planin urbanistik.

(6) Pas debatit profesional i cili zgjat së paku 30 ditë dhe mbajtjes së debatit publik profesional, përpunuesit të planit i dorëzohet raport me procesverbal nga debati publik profesional.

(7) Pas inkorporimit të vërejtjeve nga paragrafi (6) i këtij neni, plani i përgjithshëm urbanistik në formë të propozim-planit dorëzohet tek organi kompetent i administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës për pranim në pajtim me nenin 51 të këtij ligji.

(8) Pas pëlqimit të marrë të propozimit të planit të përgjithshëm urbanistik, kryetari i komunës përkatësisht kryetari i qytetit të Shkupit e dorëzon në Këshillin e komunës përkatësisht Këshillin e qytetit të Shkupit për miratimin e të njëjtit në mbledhjen e parë të ardhshme të këshillit dhe më së voni deri 90 ditë nga dita e pëlqimit të marrë.

(9) Plani i përgjithshëm urbanistik është miratuar nëse për vendimin për miratimin e të njëjtit kanë votuar më shumë se gjysma e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Këshillit të komunës përkatësisht Këshillit të qytetit të Shkupit.

3. Procedura për miratim të planit të detajuar urbanistik

Neni 27

(1) Pas fillimit të procedurës për miratim të planit të detajuar urbanistik nga neni 25 paragrafi (1) i këtij ligji, përkatësisht miratimi i programit të planit nga neni 44 i këtij ligji, miratuesi ose përpunuesi i planit parashtron kërkesë tek organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë të cilët kanë autorizime publike nga neni 47 paragrafi (1) i këtij ligji, ndërsa komunat në Qytetin e Shkupit dorëzojnë kërkesë edhe në Qytetin e Shkupit, për dërgimin e të dhënave dhe informatave që i kanë në dispozicion, që janë të domosdoshme për përpunimin e planit të detajuar urbanistik, që bashkë me hulumtimet e gjendjes ekzistuese nga ana e përpunuesit të planit, shërbejnë për përpunim të bazës së dokumentacionit të planit.

(2) Në bazë të programit të planit dhe bazës së dokumentacionit përpunohet versioni i punës i planit detajor urbanistik, për të cilin nga personat juridikë prej neni 47 paragrafi (1) i këtij ligji, merret mendim në lidhje me zgjidhjet e planit që janë në lidhje me kompetencat e tyre, me ç'rast përpunohet draft i planit detajor urbanistik.

(3) Për draft-planin e përpunuar detajor urbanistik bëhet revidim profesional nga neni 48 i këtij ligji, nga ana e komisionit profesional me të cilin vërtetohet ligjshmëria, pranueshmëria dhe arsyeshmëria e zgjidhjeve të propozuara të planit. Vërejtjet dhe propozimet nga revizioni profesional inkorporohen në draft versionin e planit detajor urbanistik.

(4) Drafti i përpunuar i planit detajor urbanistik, pas mendimit paraprakisht të pranuar profesional nga komisioni për urbanizëm nga neni 38 të këtij ligji, kryetari i komunës përkatësisht kryetari i Qytetit të Shkupit e propozon për përcaktim në Këshillin e komunës.

(5) Pas përcaktimit të draft planit detajor urbanistik, kryetari i komunës organizon anketë publike nga neni 50 i këtij ligji, që zgjat së paku 30 ditë pune, kurse për intervenime me plan me numër më të madh të banorëve dhe shfrytëzues të hapësirës, strukturë më të dendur dhe më të ndërlikuar, zona të ndërtuar në mënyrë të dendur dhe të ndërlikuar të qendrës së qytetit, bërthama historike të qytetit, tërësi monumentale dhe pjesë tjera të qyteteve që janë me rëndësi të veçantë, anketa publike mund të zgjat edhe deri 90 ditë. Me anketën publike zbatohet edhe prezantim publik që mbahet së paku një herë gjatë kohëzgjatjes së anketës publike.

(6) Për prezantimin e zbatuar publik dhe anketën publike përpunohet raport me arsyetim për vërejtjet e pranuara dhe që nuk janë pranuar për planin urbanistik, nga ana e komisionit profesional të formuar prej kryetarit të komunës. Raporti është pjesë përbërëse e planit, kurse vërejtjet e pranuara prej sondazhit publik detyrimisht inkorporohen në draft planin.

(7) Pas inkorporimit të vërejtjeve nga paragrafi (6) i këtij neni, plani detajor urbanistik në formë të propozim-planit dorëzohet tek organi kompetent i administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës për marrje të pëlqimit në pajtim me nenin 51 të këtij ligji.

(8) Pas pëlqimit të marrë të propozimit të planit të përgjithshëm urbanistik, kryetari i komunës përkatësisht kryetari i qytetit të Shkupit e dorëzon në Këshillin e komunës përkatësisht Këshillin e Qytetit të Shkupit për miratimin e të njëjtit në mbledhjen e parë të ardhshme të këshillit dhe më së voni deri 90 ditë nga dita e pëlqimit të pranuar.

(9) Plani detajor urbanistik është i miratuar nëse për vendimin për miratimin e të njëjtit kanë votuar më shumë se gjysma e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Këshillit të komunës përkatësisht Këshillit të Qytetit të Shkupit.

4. Procedura për miratimin e planit urbanistik për fshat

Neni 28

(1) Pas fillimit të procedurës për miratimin e planit urbanistik për fshat nga neni 25 paragrafi (1) të këtij ligji, respektivisht miratimin e programit të planit nga neni 44 të këtij ligji, miratuesi ose përpunuesi i planit paraqet kërkesë te organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë të cilët kanë autorizime publike nga neni 47 paragrafi (1) të këtij ligji, për dorëzimin e të dhënave dhe informatave të cilat i kanë në dispozicion, që janë të nevojshme për përpilimin e planit urbanistik në fshat, që së bashku me hulumtimin e gjendjes së vazhdueshme nga përpiluesi i planit, shërbejnë për përpilimin e bazës së dokumentacionit të planit.

(2) Në bazë të programit planor dhe bazës së dokumentacionit përpilohet versioni i punës i planit urbanistik në fshat, për të cilin nga personat juridikë nga neni 47 paragrafi (1) të këtij ligji fitohet mendim në lidhje me aktvendimet planore që janë në lidhje me kompetencat e tyre, me ç'rast përpilohet propozim i planit urbanistik për fshat.

(3) Për propozimin e planit urbanistik për fshat kryhet revizioni profesional nga neni 48 i këtij ligji, nga komisoni profesional që e përbëjnë së paku dy anëtarë me të cilën konfirmohet ligjshmëria, pranueshmëria dhe arsyetimi i zgjidhjeve planore të propozuara. Vërejtjet dhe propozimet e revizionit profesional inkorporohen në propozimin e planit urbanistik për fshat.

(4) Për planin e përpunuar urbanistik për fshat, me mendim paraprakisht të fituar nga komisioni për urbanizëm nga neni 38 të këtij ligji, kryetari i komunës respektivisht kryetari i komunës në Qytetin e Shkupit, organizon anketë publike dhe prezantim publik nga neni 50 të këtij ligji, e cila zgjat së paku 30 ditë, ndërsa për përfshirje të planit me numër më të madh të banorëve dhe shfrytëzuesve të hapësirës, strukturë më të dendur dhe më të komplikuar, mund të zgjasë deri 60 ditë.

(5) Për prezantimin e realizuar dhe anketën publike përpilohet raport me arsyetim për vërejtjet e pranuara dhe të papranuara për planin urbanistik, nga komisioni profesional i formuar nga kryetari i komunës, respektivisht komunës në Qytetin e Shkupit. Vërejtjet e pranuara nga anketa publike detyrimisht inkorporohen në propozim – planin.

(6) Pas inkorporimit të vërejtjeve nga paragrafi (5) të këtij neni, plani urbanistik për fshat në formë të propozim – planit dorëzohet te organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës për marrjen e pëlqimit nga neni 51 të këtij ligji.

(7) Pas marrjes së pëlqimit, kryetari i komunës respektivisht kryetari i komunës në Qytetin e Shkupit, propozim planin urbanistik për fshat e dorëzon te Këshilli i komunës, respektivisht Këshilli i komunës në Qytetin e Shkupit, për miratim të tij gjatë seancës së ardhshme të këshillit dhe më së voni deri më 90 ditë nga pranimi i pëlqimit.

(8) Plani urbanistik për fshat është miratuar nëse për vendimin për miratimin e tij kanë votuar më tepër se gjysma e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Këshillit të komunës respektivisht Këshillit të komunës në Qytetin e Shkupit.

5. Procedura për miratimin e planit urbanistik jashtë vendbanimit

Neni 29

(1) Pas fillimit të procedurës për miratimin e planit urbanistik jashtë vendbanimit nga neni 25 paragrafi (1) të këtij ligji, respektivisht aprovimin e programit planor nga neni 44 të këtij ligji, miratuesi ose përpunuesi i planit paraqet kërkesë te organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridik të cilët kanë autorizime publike nga neni 47 paragrafi (1) të këtij ligji, për dorëzimin e të dhënave dhe informatave të cilat i kanë në dispozicion, që janë të nevojshme për përpilimin e planit, që së bashku me hulumtimin e gjendjes së vazhdueshme nga përpiluesi i planit, shërbejnë për përpilimin e bazës së dokumentacionit të planit.

(2) Në bazë të programit planor dhe bazës së dokumentacionit përpilohet versioni i punës i planit urbanistik jashtë vendbanimit, për të cilin nga personat juridikë nga neni 47 paragrafi (1) të këtij ligji fitohet mendim në lidhje me aktvendimet planore që janë në lidhje me kompetencat e tyre, me ç'rast përpilohet propozim i planit urbanistik jashtë vendbanimit.

(3) Me propozim të planit urbanistik jashtë vendbanimit kryhet revizioni profesional nga neni 48 i këtij ligji, nga komisioni profesional që e përbëjnë së paku dy anëtarë me të cilën konfirmohet ligjshmëria, pranueshmëria dhe arsyetimi zgjidhjeve planore të propozuara. Vërejtjet dhe propozimet e revizionit profesional detyrimisht inkorporohen në plan.

(4) Për planin e përpunuar urbanistik jashtë vendbanimit, me mendim paraprakisht të marrë nga komisioni për urbanizëm nga neni 38 të këtij ligji, kryetari i komunës respektivisht kryetari i komunës në Qytetin e Shkupit, organizon anketë publike dhe prezantim publik nga neni 50 të këtij ligji, e cila zgjat së paku 30 ditë, ndërsa për përfshirje të planit me program që përfshin përfshirje të ndërlikuara me rëndësi për interesin publik, mund të zgjasë deri 60 ditë.

(5) Për prezantimin e realizuar dhe anketën publike përpilohet raport me arsyetim për vërejtjet e pranuara dhe të pa pranuara për planin urbanistik, nga komisioni profesional i formuar nga kryetari i komunës, respektivisht komunës në Qytetin e Shkupit. Vërejtjet e pranuara nga anketa publike detyrimisht inkorporohen në propozim – planin.

(6) Pas inkorporimit të vërejtjeve nga paragrafi (5) të këtij neni, plani urbanistik jashtë vendbanimit, në formë të propozim – planit dorëzohet te organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës për marrjen e pëlqimit.

(7) Pas marrjes së pëlqimit, propozim planin urbanistik për jashtë vendbanimit, kryetari i komunës, respektivisht kryetari i komunës në Qytetin e Shkupit e dorëzon te Këshilli i komunës, respektivisht Këshilli i komunës në Qytetin e Shkupit, për miratim të tij gjatë seancës së ardhshme të këshillit dhe më së voni deri më 90 ditë nga pranimi i pëlqimit.

(8) Plani urbanistik për jashtë vendbanim është miratuar nëse për vendimin për miratimin e tij kanë votuar më tepër se gjysma e numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Këshillit të komunës, respektivisht Këshillit të komunës në Qytetin e Shkupit.

6. Procedura për miratimin e planit urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore

Neni 30

(1) Pas fillimit të procedurës për miratimin e planit urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore nga neni 25 paragrafi (2) të këtij ligji, respektivisht aprovimin e programit planor nga neni 44 të këtij ligji, miratuesi ose përpunuesi i planit paraqet kërkesë te organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë të cilët kanë autorizime publike nga neni 47 paragrafi (1) të këtij ligji, për dorëzimin e të dhënave dhe informatave të cilat i kanë në dispozicion, që janë të nevojshme për përpilimin e planit, që së bashku me hulumtimin e gjendjes së vazhdueshme nga përpiluesi i planit, shërbejnë për përpilimin e bazës së dokumentacionit të planit.

(2) Në bazë të programit planor dhe bazës së dokumentacionit përpilohet versioni i punës i planit urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore, për të cilin nga personat juridikë nga neni 47 paragrafi (1) të këtij ligji dhe komunat në territorin e të cilave vendoset përfshirja e planit për këtë plan, detyrimisht dorëzojnë mendim në lidhje me aktvendimet planore që janë në lidhje me kompetencat e tyre, me ç'rast në bazë të mendimeve përpunohet propozim plan urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore.

(3) Për propozimin e planit urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore kryhet revizioni profesional nga neni 48 i këtij ligji, me të cilën konfirmohet ligjshmëria, pranueshmëria dhe arsyeshmëria e propozim zgjidhjeve planore. Vërejtjet dhe propozimet e revizionit profesional inkorporohen në propozimin e planit urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore.

(4) Revizion profesional kryen komisioni profesional të cilin e formon ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës, në përbërje përfaqësues të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës, si dhe nga punëtorë të shquar shkencorë dhe profesionalë nga fusha e planifikimit hapësinor dhe urbanistik dhe nga fusha të tjera të inxhinierisë esenciale për përpilimin e dokumentacionit planor.

(5) Pas inkorporimit të propozimeve dhe vërejtjeve nga revizioni profesional në propozim planin, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës organizon debat profesional që ka për qëllim ta konsultojë publikun profesional dhe prezantimin publik me debat publik që zgjat së paku 30 ditë dhe e siguron kontrollin publikut të gjerë në propozim planin urbanistik.

(6) Pas debatit profesional dhe publik dhe prezantimit publik përpilohet raport me procesverbal nga debati, të cilin e përpilon komisioni profesional, ndërsa konkluzionet nga raporti detyrimisht inkorporohen në propozim – planin.

(7) Pas inkorporimit të konkluzioneve nga paragrafi (6) të këtij neni, komisioni për urbanizëm nga neni 38 paragrafi (11) të këtij ligji jep mendim përfundimtar për propozim planin urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore.

(8) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit të hapësirës pas dorëzimit të propozim planit urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore e dorëzon te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, për miratim të tij.

(9) Plani urbanistik për zona dhe ndërtime me rëndësi shtetërore miratohet me vendim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut në pajtim me paragrafi (2) të këtij neni.

7. Procedura për ndryshimin dhe plotësimin e planeve urbanistike

Neni 31

(1) Ndryshimet dhe plotësimet e planeve urbanistike sipas rregullës bëhen në të njëjtën procedurë që është përcaktuar për miratimin e tyre.

(2) Lëndë e ndryshimit dhe plotësimit të planit urbanistik mund të jetë cila do pjesë e njësisë ose pjesë e saj, ose që paraqet dispozitë planore grafike, numerike ose tekstuale, gjatë çka përmbajtja e ndryshimit dhe plotësimit të planit përpunohet vetëm për pjesën e cila është lëndë e ndryshmit dhe plotësimit ndërsa përfshin edhe të dhëna grumbulluese në nivel të përfshirjes së përgjithshme të planit të cilat rezultojnë.

(3) Plani urbanistik që ka qenë pjesë e ndryshimit dhe plotësimit realizohet si version i pastruar i planit, respektivisht si version integral i planit urbanistik në të cilin janë inkorporuar ndryshime dhe plotësime të planit. Versioni i spastruar i planit është pjesë përbërëse e planit urbanistik.

8. Procedura e sinkronizuar për përpilimin dhe miratimin e planeve

Neni 32

(1) Procedurat e sinkronizuara për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike realizohen në veçanti në rastet:

1. kur harmonizohet plan i detajuar urbanistik me planin e përgjithshëm urbanistik që është në procedurë për ndryshim dhe plotësim;

2. kur ndryshimi dhe plotësimi i planit të detajuar urbanistik është kushtëzuar me ndryshimin dhe plotësimin e planit të përgjithshëm urbanistik;

3. nëse përfshirja planore e planit të detajuar urbanistik përfshin zona të dy ose më tepër komunave në Qytetin e Shkupit dhe

4. për harmonizim të ndërsjellë të planeve urbanistike me rëndësi lokale me plan urbanistik për zonat dhe ndërtimet me interes shtetëror, gjatë përputhjes së pjesshme të përfshirjeve të planit.

(2) Secila nga procedurat e sinkronizuara për përpilimin dhe miratimin e planeve nga paragrafi (1) të këtij neni, në mënyrë individuale realizohet në pajtim me dispozitat e këtij ligji, nga miratuesi i njëjtë ose nga një ose më tepër komuna dhe/ose Qyteti i Shkupit.

(3) Gjatë procedurës së sinkronizuar për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike, plani i nivelit më të ulët të planifikimit harmonizohet me dispozitat e planit të nivelit më të lartë të planifikimit, njëkohësisht me fazat e procedurës para miratimit të tij, ndërsa miratimi kryhet në seancën e njëjtë të këshillit, por në mënyrë suksesive, menjëherë pas miratimit të planit urbanistik nivelit më të lartë të planifikimit, ndërsa në rast të dy ose më tepër dorëzuesve, në seanca të caktuara me data të përafërta.

9. Procedura e bashkuar për miratimin e planeve urbanistike

Neni 33

(1) Procedura e bashkuar për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike është procedurë e thjeshtë që i bashkon procedurat për përpilimin dhe miratimin e planeve të përgjithshme urbanistike dhe planit të detajuar urbanistik me të cilin ai përpunohet dhe zbatohet.

(2) Me procedurë të bashkuar njëkohësisht përpilohet dhe miratohet plan i përgjithshëm urbanistik dhe së paku një plan i detajuar urbanistik në kufijtë e përfshirjes së planit nga plani i përgjithshëm urbanistik.

(3) Procedura e bashkuar paraqet procedurë të thjeshtë në të cilën miratuesi organizon edhe debat profesional dhe anketë publike me prezantim publik për dokumentacionin e planit që përbëhet nga përmbajtjet dhe shtojcat edhe të planit të përgjithshëm dhe të detajuar urbanistik të përcaktuara me këtë ligj.

(4) Procedura e bashkuar zbatohet edhe gjatë procedurave për ndryshimin dhe plotësimin e planit të përgjithshëm urbanistik.

(5) Me procedurën e bashkuar nga paragrafi (1) të këtij neni, do të konsiderohet se plani i përgjithshëm urbanistik dhe plani i detajuar urbanistik janë miratuar si një akt i vetëm, me ç'rast:

1. në pjesën e përfshirjes së planit të përgjithshëm urbanistik i cili nuk përkon me planin e përfshirjes së planit të detajuar urbanistik, ai zbatohet si plan i përgjithshëm urbanistik me miratimin e planeve të detajuara urbanistike dhe

2. në pjesën e përfshirjes së planit të përgjithshëm urbanistik i cili përkon me planin e përfshirjes së planit të detajuar urbanistik, ai zbatohet si plan i përgjithshëm urbanistik me projekt urbanistik dhe akte të tjera individuale për ndërtim.

(6) Procedura e bashkuar nuk mund të zbatohet për plane të detajuara urbanistike dhe për plan urbanistik të përgjithshëm për miratimin e të cilit janë kompetente komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

10. Procedurat për përpilimin dhe miratimin e planeve me përfshirje të planit në më shumë komuna

Neni 34

(1) Nëse përfshirja planore e planit të detajuar urbanistik dhe plani urbanistik jashtë vendbanimit, përfshin zonë të dy ose më tepër komunave respektivisht komuna në Qytetin e Shkupit, ndërsa lëndë e planifikimit nuk janë zona ose ndërtime me rëndësi shtetërore, mbahet një procedurë për përpilimin e planit për të gjithë përfshirjen planore, ndërsa procedura për miratim mbahet si dy ose më tepër procedura të sinkronizuara, që secila komunë, respektivisht komunë në Qytetin e Shkupit, e kryen për pjesën e përfshirjes planore e cila është në zonën e saj.

(2) Plani urbanistik nga paragrafi (1) të këtij neni, mund të zbatohet nga komunat respektivisht komunat në Qytetin e Shkupit në mënyrë të veçantë, në pjesët e planeve urbanistike që janë miratuar, nëse mund të zhvillohen në mënyrë të papenguar dhe të pavarur, respektivisht nëse pjesën e lëndës janë të pavarura nga aspekti hapësinor - funksional dhe në mënyrë autonome mund të realizohen.

11. Mosharmonizimi i planeve urbanistike

Neni 35

(1) Nëse gjatë procedurës së miratimit të planit urbanistik miratohet plan i ri i përgjithshëm, procedura për miratimin e planit të detajuar urbanistik do të vazhdojë vetëm nëse është në pajtim me planin e ri të përgjithshëm urbanistik.

(2) Me harmonizim të planit të detajuar dhe të përgjithshëm urbanistik nënkuptohet përputhje, përkatësi ose pëlqim të dispozitave të përpunuara planore të planit të detajuar urbanistik me dispozitat e përgjithshme planore nga plani i përgjithshëm urbanistik, në veçanti në lidhje me dedikimin e tokës, rregullimin e përgjithshëm dhe dispozitat të tjera dhe parametra urbanistike specifike për atë nivel të planifikimit.

(3) Nëse plani i detajuar urbanistik në rastet nga paragrafi (1) të këtij neni nuk janë në përputhje me planin e ri të përgjithshëm urbanistik, kryhet harmonizim i planit të detajuar urbanistik me planin e përgjithshëm urbanistik i cili ka hyrë në fuqi, gjatë çka plani i detajuar kthehet në fazë te draft planit.

(4) Procedura për harmonizimin e planit të miratuar të detajuar urbanistik respektivisht të një pjese të planit të detajuar urbanistik që nuk është në pajtim me planin e përgjithshëm urbanistik, udhëhiqet në përputhje me procedurën për ndryshimin dhe plotësimin e planit urbanistik nga neni 31 të këtij ligji. Përderisa zgjat procedura për harmonizim, plani i detajuar urbanistik zbatohet në pjesët që janë në pajtim me planin e përgjithshëm urbanistik.

(5) Plani i detajuar urbanistik ose një pjesë e planit të detajuar urbanistik që nuk është harmonizuar respektivisht është në kundërshtim me dispozitat e planit të përgjithshëm urbanistik, nuk mund të zbatohet.

(6) Plani i detajuar urbanistik që miratohet në bazë të planit të përgjithshëm urbanistik me ortografi të vjetruar urbanistike ose tituj dhe definicione të dedikimeve të tokës dhe ndërtesave harmonizohet me ortografinë dhe klasifikimin e dedikimeve të përcaktuara në rregulloren për planifikim urbanistik të miratuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

12. Procedura për korrigjim teknik të planit urbanistik

Neni 36

(1) Në plan të miratuar urbanistik mund të kryhet korrigjim teknik.

(2) Korrigjimi teknik mund të kryhet vetëm për shkak të gabimit që ka ndodhur gjatë procesit të përpilimit dhe miratimit të planit, gabim gjatë vizatimit teknik, përpilimit dhe pajisjes së planit, që shkakton mosharmonizim, dykuptimësi ose kundërshtim të ndërsjellë të parametrave në paraqitjen grafike, pjesën tekstuale dhe pjesën numerike të planit urbanistik ose anashkalim jo konsekuent i të dhënave për parcela të caktuara ndërtimore që janë rregulluar për gjithë të tjerat, respektivisht që janë në pajtim me përmbajtjen e detyrueshme të planeve urbanistike, si dhe probleme të tjera gjatë zbatimit të planit.

(3) Procedura për korrigjimin teknik të planit urbanistik fillon me dorëzimin e njoftimit për gabimin teknik të konstatuar, te komisioni për urbanizëm kompetent për planin në fjalë, nga Inspektorati Shtetëror i Ndërtimtarisë dhe Urbanizmit të Republikës së Maqedonisë së Veriut ose nga palë të interesuara.

(4) Nëse Komisioni për Urbanizëm nga neni 38 i këtij ligji konstaton se bëhet fjalë për gabim teknik, e njofton përpiluesin e planit urbanistik të përpilojë propozim për korrigjim teknik, ndërkaq nëse personi juridik i cili ka qenë përpiluesi i planit urbanistik nuk ekziston më ose në mënyrë tjetër është penguar të kryejë punën, propozimin për korrigjim teknik mund ta kryejë person tjetër juridik me licencë për përpilimin e planeve urbanistike.

(5) Propozimi për korrigjim teknik dorëzohet te Komisioni për Urbanizëm nga organi kompetent i cili ka dorëzuar planin urbanistik, për marrjen e mendimit pozitiv.

(6) Pas mendimit pozitiv të marrë, propozuesi i planit të korrigjimit teknik ja propozon për miratim këshillit të komunës, komunës në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, respektivisht Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, që ka miratuar planin urbanistik me të cilin ka të bëjë korrigjimi teknik.

(7) Korrigjimi teknik është pjesë përbërëse e planit urbanistik, i cili zbatohet në formën e versionit të spastruar të planit respektivisht si plani themelor në të cilin është inkorporuar korrigjimi teknik, për të cilin vlejnë të njëjtat dispozita për dorëzim, publikim, prezantim, përputhje, zbatim dhe ruajtje të planeve urbanistike.

13. Procedura për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike në sistemin informativ e-urbanizëm

Neni 37

(1) Procedura për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike realizohet në formë digjitale respektivisht elektronike nëpërmjet sistemit informativ e – urbanizëm, i cili shërben që t'i lidhë pjesëmarrësit gjatë procesit të përpilimit dhe miratimit të planeve urbanistike si shfrytëzues të sistemit të vetëm informativ qendror, i përbërë nga pajisje teknike, baza të të dhënave dhe program softuerik.

(2) Procedura për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike realizohet edhe në formë analoge përkatësisht në letër, edhe atë kur plani vendoset në këqyrje profesionale edhe para miratuesit, në anketë publike dhe prezantim publik, por edhe si plan i miratuar që ruhet në pajtim me ligjin.

(3) Shfrytëzues të autorizuar të sistemit informativ e – urbanizëm janë përpiluesi i planit urbanistik, organet e miratuesit dhe organet e administratës shtetërore të cilat janë të përfshira në procedurën për miratimin e planeve urbanistike, subjektet dhe organet nga neni 47 të këtij ligji, anëtarët e komisioneve të cilët marrin pjesë në procedurën për miratimin e planit, Agjencia për Planifikim Hapësinor dhe Inspektorati Shtetëror i Ndërtimtarisë dhe Urbanizmit.

(4) Këmbimi i të dhënave ndërmjet shfrytëzuesve të sistemit informativ e – urbanizëm konfirmohet nga shfrytëzuesi me certifikatë të vlefshme digjitale të lëshuar nga lëshues i autorizuar, nëpërmjet sistemit informativ e - urbanizëm.

(5) Sistemi informativ e–urbanizëm duhet të ketë pjesë të hapur, respektivisht ueb faqe me te cilën do të mundësojë qasje të hapur dhe falas të publikut ndaj procedurës për miratimin e planeve urbanistike që i përmban fazat kryesore të procedurës: program i planit, projekt plan dhe propozim plan. Pjesa e hapur e sistemit duhet të mundësojë qasje ndaj të gjitha planeve të miratuara urbanistike që janë në fuqi. Sistemi informatik e-urbanizëm duhet të ketë edhe arkiv për planet e miratuara paraprakisht që janë në fuqi.

(6) Për ndërtimin, mbindërtimin dhe mirëmbajtjen e harduerit dhe softuerit të sistemit informativ e–urbanizëm është përgjegjës organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit hapësinor.

(7) Mënyrën e realizimit të procedurës për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike nëpërmjet sistemit informativ e – urbanizëm, i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit hapësinor.

IV. PROCESI I PËRPUNIMIT DHE MIRATIMIT TË PLANEVE URBANISTIKE

1. Organe dhe trupa kompetentë për mbajtjen e procedurës për përpunimin dhe miratimin e planeve urbanistike – komisioni për urbanizëm

Neni 38

(1) Për mbajtjen e procedurës për përpunimin dhe miratimin e planit urbanistik të përgjithshëm, planit të detajuar urbanistik, planit urbanistik për fshat dhe planit urbanistik jashtë vendbanimit është kompetent kryetari i komunës.

(2) Për mbajtjen e procedurës për përpunimin dhe miratimin e planit urbanistik të detajuar, plan urbanistik për fshat dhe plan urbanistik jashtë vendbanimit është kompetent kryetari i komunës në Qytetin e Shkupit.

(3) Për mbajtjen e procedurës për përpunimin dhe miratimin e planit urbanistik të përgjithshëm të qytetit të Shkupit është kompetent kryetari i qytetit të Shkupit.

(4) Për mbajtjen e procedurës për përpunimin dhe miratimin e planit urbanistik për zona dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore është komentet ministri i cili menaxhon me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

(5) Kryetari i komunës, kryetari i komunës në qytetin e Shkupit, përkatësisht kryetari i Qytetit të Shkupit, formon komision për urbanizëm të komunës, si trup që është i ngarkuar t'i kryejë punët profesionale në procedurën për përpunimin dhe miratimin e planeve urbanistike.

(6) Komisioni për urbanizëm i komunave me seli në qytet më të madh (që ka mbi 50000 banorë) dhe në komunat e Qytetit të Shkupit përbëhet nga së paku pesë anëtarë arkitektë urbanistë, prej të cilëve tre anëtarë janë bartës të autorizimeve për përpunimin e planeve urbanistike, dhe dy anëtarë janë me përvojë profesionale nga sfera e mbajtjes së procedurave për përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, me çka së paku dy anëtarë duhet të mos jenë të punësuar në administratën e komunës.

(7) Komisioni për urbanizëm i komunave me seli në qytet më të vogël ose fshat përbëhet nga së paku tre anëtarë arkitektë urbanistë, prej të cilëve dy anëtarë janë bartës të autorizimeve për përpunimin e planeve urbanistike, kurse një anëtar është me përvojë profesionale nga sfera e mbajtjes së procedurave për përpunim, miratim dhe zbatim të planeve urbanistike, me ç'rast së paku një anëtar duhet të mos jetë i punësuar në administratën komunale. Komunat mund të bashkëpunojnë në nivel rajonal me formimin e një komisioni që do t'i kryejë punët në kompetencë të tij për më shumë komuna.

(8) Komisioni për urbanizëm nga paragrafët (6) dhe (7) të këtij neni, vepron sipas iniciativave të parashtruara në pajtim me nenin 39 të këtij ligji, e kryen analizën e nenit 22 të këtij ligji, e propozon programin e planit për plane urbanistike të nenit 44 të këtij ligji, e organizon debatin profesional të nenit 49 të këtij ligji, anketën publike dhe prezantimin publik të nenit 50 të këtij ligji, jep mendim profesionist për draft plan dhe propozim të planeve urbanistike për të cilat mbahet procedurë për miratim përkatësisht kontrollon nëse me zgjidhjet e planit janë plotësuar kërkesat nga programi i planit, kontrollon nëse përpunuesi i planit i ka inkorporuar vërejtjet nga debati profesional përkatësisht nga anketa publike, jep mendim për korrigjim teknik të planit urbanistik të nenit 36 të këtij ligji, merr pjesë në punën e trupit pjesëmarrës të nenit 46 të këtij ligji dhe merr pjesë në procedurat për miratimin e projekteve urbanistike të neneve 62 dhe 63 të këtij ligji dhe e përgatit raportin për situatat në hapësirën e nenit 66 të këtij ligji.

(9) Kryetari i Qytetit të Shkupit formon komision për urbanizëm të Qytetit të Shkupit, të përbërë nga së paku pesë anëtarë arkitektë urbanistë, prej të cilëve tre anëtarë janë bartës të autorizimeve për përpunimin e planeve urbanistike, kurse dy anëtarë janë me përvojë profesionale nga sfera e mbajtjes së procedurave për përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, me ç'rast së paku dy anëtarë duhet të mos jenë të punësuar në administratën e Qytetit të Shkupit.

(10) Komisioni për urbanizëm i paragrafit (9) të këtij neni, vepron sipas iniciativave të parashtruara në pajtim me nenin 39 të këtij ligji, jep mendim profesional të draft planit urbanistik të përgjithshëm të Qytetit të Shkupit, kontrollon nëse me zgjidhjet e planit janë plotësuar kërkesat nga programi i planit dhe jep mendim për korrigjim teknik të planit urbanistik të nenit 36 të këtij ligji, e propozon programin e planit për planin urbanistik të përgjithshëm të qytetit të Shkupit të nenit 44 të këtij ligji, e organizon debatin profesional të nenit 49 të këtij ligji, merr pjesë në punën e trupit pjesëmarrës të nenit 46 të këtij ligji dhe merr pjesë në procedurat për miratimin e projekteve urbanistike të nenit 62 të këtij ligji, e përgatit raportin për gjendjet në hapësirën e nenit 66 të këtij ligji dhe jep mendim për planet urbanistike të detajuara të cilat i miratojnë komunat në Qytetin e Shkupit të nenit 47 të këtij ligji.

(11) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, formon komision për urbanizëm të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, të përbërë nga së paku pesë anëtarë arkitekt urbanistë nga të cilët tre anëtarë janë bartës të autorizimeve për përpunimin e planeve urbanistike, kurse dy anëtarë janë me përvojë nga sfera e mbajtjes së procedurave për përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, me ç'rast së paku dy anëtarë duhet të mos jenë të punësuar në administratën e organit.

(12) Komisioni për urbanizëm të paragrafit (11) të këtij neni, vepron sipas iniciativave të parashtruara në pajtim me nenin 39 të këtij ligji, e propozon programin e planit për plane urbanistike për territore dhe ndërtesa me rrëndësi shtetërore, e organizon debatin profesional të nenit 49 të këtij ligji, jep mendim profesionist për propozim të planeve urbanistike për të cilat mbahet procedurë për miratim,përkatësisht kontrollon nëse me zgjidhjet e planit janë plotësuar kërkesat nga programi i planit para organizimit të debatit profesional, jep mendim përfundimtar të propozimit të planeve urbanistike para dorëzimit të tyre në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut për miratim, jep mendim për korrigjim teknik të planit urbanistik të nenit 36 të këtij ligji dhe merr pjesë në procedurat për miratimin e projekteve urbanistike të nenit 62 të këtij ligji dhe sipas nevojës merr pjesë në kontrollin e planeve urbanistike gjatë dhënies së pëlqimit të propozim-planit të nenit 51 të këtij ligji dhe e përgatit raportin për gjendjet në hapësirën e nenit 66 të këtij ligji.

(13) Anëtarëve të komisionit për urbanizëm të paragrafëve (5), (9) dhe (11) të këtij neni u takon kompensim për pjesëmarrjen në punën e komisionit, i cili sigurohet nga buxheti i organit që e ka formuar komisionin, që e përcakton kryetari i komunës, kryetari i komunës së Qytetit të Shkupit, kryetari i Qytetit të Shkupit, përkatësisht ministri i cili menaxhon me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, në bazë të vëllimit dhe ndërlikimit të punëve që dalin nga numri i mbledhjeve të mbajtura, numri i planeve urbanistike ose lëndë të tjera që janë në kompetencën e tyre, dendësia e popullsisë dhe përqindja e ndërtimit në përfshirjet e planit që janë përpunuar, rëndësia përkatësisht ndërlikimi i ndërhyrjeve individuale dhe të ngjashme.

2. Iniciativë për përpilimin e planit urbanistik

Neni 39

(1) Personat e interesuar fizikë dhe juridikë, qytetarët, shoqatat, organizatat, institucionet dhe organet e administratës shtetërore, mund të paraqesin iniciativë për përpunimin e planit të ri përkatësisht ndryshimin dhe plotësimin e planit urbanistik ekzistues te komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe te organi i administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

(2) Iniciativa nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të dorëzohet në formë elektronike për ueb faqen e miratuesit, përmes sistemit informativ e-urbanizëm ose në formë të shkruar te arkivi i miratuesit.

(3) Iniciativa duhet të përmbajë të dhëna për përfshirjen e planit, lëndën e planifikimit, interesin dhe arsyen për iniciativën dhe arsyetim për arsyetimin dhe nevojën nga fillimi i procedurës për përpunimin e planit urbanistik ose për ndryshimin dhe plotësimin e planit urbanistik.

(4) Komisioni për urbanizëm i nenit 38 të këtij ligji, është i detyruar në afat prej 15 ditësh pune nga pranimi i iniciativës të vendosë pas çdo iniciative të parashtruar dhe ta njoftojë parashtruesin për vendimin, me arsyetim për shkaqet, bazën profesionale dhe juridike për pranimin e saj përkatësisht mospranimin edhe atë në formën në të cilën iniciativa ka qenë e parashtruar.

(5) Iniciativën e pranuar komisioni për urbanizëm i nenit 38 të këtij ligji ia parashtron kryetarit të komunës përkatësisht ministrit, kurse ky ia propozon Këshillit të komunës, komunës në Qytetin e Shkupit, Qytetit të Shkupit ose Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, që të inkorporohen në programin për miratimin e planeve urbanistike nga nenet 40 dhe 41 të këtij ligji.

3. Programi për financimin e përpilimit të planeve urbanistike

Neni 40

(1) Për përpunimin e planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, detyrimisht miratojnë program vjetor më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

(2) Programi vjetor i paragrafit (1) të këtij neni, i përmban edhe projektet urbanistike, nëse miratuesi konsideron se janë të domosdoshme për zbatimin e planeve.

(3) Përpunimi i planeve urbanistike nga programi i paragrafit (1) i këtij neni, financohet nga buxheti i komunës, buxheti i komunës në qytetin e Shkupit, buxheti i qytetit të Shkupit, Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe nga ana e personave të interesuar juridikë dhe fizikë.

(4) Financimi i përpunimit të planeve urbanistike nga personat fizikë dhe juridikë të interesuar kryhet me procedurë për parashtrimin e iniciativës së nenit 39 të këtij ligji, me çka ndaj iniciativës parashtruesi bashkëngjit edhe deklaratë për gatishmërinë për financimin e përpunimit të planit urbanistik dhe për shumën e mjeteve për atë dedikim. Shuma përllogaritet përmes sipërfaqes së përfshirjes së planit dhe vlerës së punëve të shprehur në njësi sipërfaqe sipas listës tarifore të nenit 81 të këtij ligji. Mjetet paguhen në llogari të posaçme të përpunuesit të planit në pajtim me dinamikën e përcaktuar në marrëveshje, pas përfshirjes së iniciativës në programin vjetor të paragrafit (1) të këtij neni dhe më së voni deri në miratimin e planit.

(5) Programin e paragrafit (1) të këtij neni, komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, detyrimisht e publikojnë në gazetën zyrtare, në formë elektronike në ueb-faqen e tyre dhe në profilet oficiale të rrjeteve sociale nëse ka, si dhe në sistemin informativ e-urbanizëm.

4. Programi për financimin e përpilimit të planeve urbanistike të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut

Neni 41

(1) Për përpunimin e planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pika 5 të këtij ligji dhe projekteve urbanistike, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton program vjetor për financim, të propozimit të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësin.

(2) Programi vjetor i paragrafit (1) të këtij neni, i përmban edhe projektet urbanistike dhe dokumentacionin tjetër para projektuese dhe projektuese, nëse miratuesi konsideron se janë të domosdoshme për përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve.

(3) Për nxitjen dhe përshpejtimin e procesit të rregullimit hapësinor, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut në programin vjetor të paragrafit (1) të këtij neni, e rregullon edhe financimin e përpunimit të planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji dhe projekte urbanistike, me propozim të organit të administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor kurse me kërkesë të njësive të vetëqeverisjes lokale.

(4) Komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, më së voni deri më 30 shtator çdo vit, paraqesin kërkesë për financimin e përpunimit të planeve urbanistike të paragrafit (3) të këtij neni, me arsyetim për rëndësinë e çdo përfshirjeje të planit veçmas, për organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor.

(5) Zgjedhjen e kërkesave që do të futen në programin vjetor të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut e kryen komisioni i formuar nga ministri, i cili përbëhet nga tre anëtarë që janë arkitektë urbanistë të punësuar në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor. Komisioni propozimin e vet me arsyetim për vendosmërinë, nevojën dhe shkallën e financimit të planeve ia jep ministrit, i cili e propozon për Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(6) Kërkesën e paragrafit (3) t[ë këtij neni për organin e administratës shtetërore komentet për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor, dorëzohet përmes sistemit informativ e – urbanizëm ose në formë të shkruar.

(7) Programin nga paragrafi (1) të këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut e miraton deri më 31 dhjetor për vitin e ardhshëm dhe e boton në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe në sistemin informativ e-urbanizëm.

5. Kushtet për planifikimin e hapësirës

Neni 42

(1) Për përpunimin e planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pikat 1, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji dhe projektin urbanistik të nenit 58 paragrafi (6) të këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit hapësinor paraqet kushte për planifikimin e hapësirës.

(2) Kushtet për planifikimin e hapësirës nga paragrafi (1) i këtij neni, përmbajnë dispozita të përgjithshme dhe të veçanta, drejtime dhe zgjidhje nga dokumentacioni i planit nga niveli më i lartë përkatësisht nga Plani hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe planet hapësinore për përpunimin dhe zbatimin e tij, si dhe shtesë grafike e cila paraqet ekstrakt të planit.

(3) Kushtet për planifikimin e hapësirës të paragrafit (1) të këtij neni, përmbajnë drejtime për nevojën e zbatimit të Vlerësimit strategjik për ndikimin mbi mjedisin jetësor në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor.

(4) Organi kompetent për procedurën për hartimin dhe miratimin e planeve urbanistike të paragrafit (1) i këtij neni, në fazën e përgatitjes së planit programor për planin urbanistik që duhet të përpunohet, parashtron kërkesë për

marrjen e kushteve për planifikim hapësinor të Agjencisë për Planifikimin e Hapësirës. Kushte për planifikimin e hapësirës kërkohen edhe për përfshirje të planit për të cilin tani më janë dhënë kushte, nëse miratuesi i ndryshon qëllimet dh përdorimin e dedikuar në tokë në programin e planit në raport me atë paraprak.

(5) Me përjashtim të paragrafit (2) të këtij neni, kushte për planifikim të hapësirës nuk sigurohen:

- kur në fuqi është i njëjti Plan hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut sipas të cilit paraprakisht janë dhënë kushtet për planifikim të hapësirës për të njëjtën përfshirje të planit,
- kur kryhet ndryshim dhe plotësim i planit hapësinor derisa është në fuqi i njëjti Plan hapësinor i Republikës së Maqedonisë së Veriut sipas të cilit paraprakisht janë dhënë kushtet për planifikim të hapësirës për të njëjtin përfshirje të planit.

(6) Gjatë ndryshimit dhe plotësimit të planeve urbanistike me të cilët bëhet zgjerim i përfshirjes së planit, sigurohen kushte për planifikimin e hapësirës vetëm për pjesën për të cilën zgjerohet përfshirja e planit, nëse për planin hapësinor nga plani janë dhënë kushtet për planifikim të hapësirës.

(7) Me kërkesën për marrjen e kushteve për planifikim të hapësirës për përpunimin e planit urbanistik të paragrafit (2) të këtij neni, dorëzohet propozimi i programit të planit për planin urbanistik i cili duhet të përpunohet dhe kopje nga kushtet e dhëna paraprakisht për planifikimin e hapësirën për përfshirjen e planit në fjalë ose planit fqinj, nëse ka pasur të tillë.

(8) Agjencia për Planifikim të Hapësirës është e detyruar në afat prej 15 ditësh pune nga pranimi i kërkesës të paragrafit (4) të këtij neni, të përgatitë elaborat për kushtet për planifikimin e hapësirës dhe të dorëzojë kërkesë për lëshimin e aktvendimit në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni te organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit hapësinor.

(9) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit hapësinor është i detyruar në afat prej dhjetë ditë pune nga pranimi i kërkesës të paragrafit (8) të këtij neni, të miratoj aktvendim për kushte për planifikim të hapësirës dhe ta dorëzojë te parashtruesi i kërkesës për marrjen e kushteve për planifikimin e hapësirës të paragrafit (2) të këtij neni, në formë elektronike përmes sistemit informativ e-urbanizëm në pajtim me afatin e paraparë.

(10) Gjatë përpunimit të planeve urbanistike të financuara nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, Agjencia për Planifikim të Hapësirës e përpunon elaboratin e kushteve për planifikimin e hapësirës sipas detyrës zyrtare, kurse shpenzimet për përpunimin e kushteve për planifikimin e hapësirës kompensohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, me programin vjetor për financimin e përpunimit të planeve urbanistike të nenit 41 të këtij ligji.

(11) Parashtruesi i kërkesës për lëshimin e kushteve për planifikimin e hapësirës, është i detyruar t'i kompensojë shpenzimet për përpunimin e kushteve për planifikimin e hapësirës, lartësinë e të cilave e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të Agjencisë së Planifikimit të Hapësirës, në bazë të shpenzimeve reale të kryera për lëshimin e kushteve për planifikimin e hapësirës.

(12) Elaborati dhe vendimi për kushte për planifikim të hapësirës publikohen në ueb-faqen e organit të administratës shtetërore kompetent për kryerje të punëve nga sfera e planifikimit hapësinor në afat prej pesë ditëve nga lëshimi i tij.

6. Bazat gjeodezike të azhurnuara

Neni 43

(1) Planet urbanistike përpunohen në baza gjeodezike digjitale të azhurnuara.

(2) Azhurnimi i bazave gjeodezike përkatësisht futja e të dhënave të reja në bazën gjeodezike kryhet në fazën fillestare të procesit të përpunimit të planit urbanistik përkatësisht pas miratimit të programit të planit, kur miratuesi dhe/ose përpunuesi i planit kërkon dhe i merr nga organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë kur kryejnë kompetenca publike dhe punë komunale si dhe veprimtari të tjera relevante për rregullimin e hapësirës dhe planifikimit urbanistik, të gjitha të dhënat dhe informatat që i kanë në dispozicion dhe cilat janë të domosdoshme për përpunimin e planeve urbanistike.

(3) Baza gjeodezike e azhurnuar duhet që saktë t'i paraqesë të dhënat për gjendjen dhe të dhënat për lartësinë për të gjitha objektet e ndërtuara dhe të dukshme natyrore nën dhe mbi sipërfaqen e tokës.

(4) Përveç të dhënave të paragrafit (3) të këtij neni, bazës gjeodezike të azhurnuar i bashkëngjiten edhe të dhënat nga përputhja digjitale dhe leximi i të dhënave nga plani paraprak përkatësisht nga plani që është në fuqi, nëse ekziston plan i tillë. Për sigurimin e këtyre të dhënave organi kompetent për punët nga sfera e rregullimi të hapësirës dhe njësitë e vetëqeverisjes lokale, si miratues të planeve urbanistike në pajtim me këtë ligj, janë të detyruar t'i dorëzojnë të dhënat nga planet urbanistike të miratuara paraprakisht dhe dokumentacione të tjera urbanistike të planit në formë elektronike, kompatibile me formën e planeve kadastrale për Agjencinë për Kadastër të Patundshmërive, përkatësisht t'i fusin në Regjistrin grafik për tokë ndërtimore.

(5) Procesi i azhurnimit të bazave gjeodezike të azhurnuara është gjithashtu edhe proces i azhurnimit të planeve kadastrale për nevojat e planifikimit urbanistik, me ç'rast përveç futjes së të dhënave të reja nga ndryshimet që kanë ndodhur si pasojë e ndërtimit dhe rregullimit të tokës azhurnimi është proces i harmonizimit të ndërsjellë të gjendjeve në planin kadastral, të dhënat për patundshmëritë dhe gjendjen në terren, e cila llogaritet si referente.

(6) Gjendja referente për harmonizimit e paragrafit (5) të këtij neni është gjendja e terrenit përkatësisht në realitetin material, fizik dhe objektiv, me çka secili mënjanim i të dhënës ose të linjës dhe shenjë ortografike tjetër në shtresën gjeodezike nga gjendja e terrenit, do të konsiderohet si lëshim në azhurnimin e bazës gjeodezike ose gabim në planin kadastral, përkatësisht për bazë të pasaktë dhe të paazhurnuar.

(7) Lëshimet që kanë ndodhur ose që janë vërejtur në procesin e azhurnimit të bazave gjeodezike të paragrafit (6) të këtij neni, në bazë të saktësisë së tyre dhe besimit në përshtatjen me realitetin fizik duhet të korrigjohen në bazën gjeodezike sipas detyrës zyrtare nga personi juridik që e ka përpunuar ose e ka lëshuar shtresën gjeodezike të azhurnuar si gabim teknik, kurse nëse gabimi krijon pasoja edhe në planin urbanistik që është në fuqi për përfshirjen

në fjalë, ajo duhet të korrigjohet sipas detyrës zyrtare nga miratuesi i planit në procedurën e gabimit teknik të planit urbanistik.

(8) Nëse në procesin e azhurnimit të bazës gjeodezike konstatohet mos harmonizim i bazës me gjendjen e terrenit në lidhje me të dhënat pozicionuese ose të dhënat mbi lartësinë, që është rezultat i gabimit të bërë gjatë matjes dhe regjistrimit të të dhënave për patundshmëritë, gabim gjatë deshifrimit të patundshmërive, gabim ose projektim të linjës kufitare të parcelës kadastrale ose ndërtesës, gabim gjatë digjitalizimit të planeve kadastrale, ose si gabim gjatë projektimit dhe llogaritjes së të dhënave për parcelat dhe ndërtesat,
si dhe gjatë futjes së të dhënave të planeve kadastrale dhe në bazën elektronike të të dhënave, ato gabime mënjanohen nga ana e Agjencisë për Kadastër të Patundshmërive sipas detyrës zyrtare sipas Ligjit për kadastër të patundshmërive, ndërsa pas fletëparaqitjes së parashtruar nga ana e miratuesit të planit.

(9) Me kërkesë të miratuesit ose përpunuesit të planeve urbanistike, Agjencia për Kadastër të Patundshmërive jep plane të verifikuara digjitale kadastrale. Me përjashtim, për planet kadastrale të cilët nuk janë të digjitalizuara, Agjencia për Kadastër të Patundshmërive jep origjinal të arkivuar digjital të planit kadastral në format vektorial, i cili më tej azhurnohet nga ana e gjeodezistëve të autorizuar dhe shoqërive tregtare për punë gjeodezike ose nga Agjencia, në pajtim me paragrafin (10) të këtij neni. Lëshimin e jep origjinalit të arkivuar digjital të planit kadastral në format vektorial për organet e nevojshme të administratës shtetërore-Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe njësitë e vetadministrimit lokal , për përpunimin dhe miratimin e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) i këtij ligji, Agjencia për Kadastër e bën me detyrë zyrtare pa kompensim.

(10) Përgatitja e bazave të azhurnuara gjeodezike për përpunimin e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pika 5 të këtij ligji janë në barë të Buxhetit të Agjencisë për Kadastër të Patundshmërive. Përgatitja e bazave të azhurnuara gjeodezike për përpunimin e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, të cilat bëhen për herë të parë për një përfshirje të planit, janë në barë të Buxhetit të të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa realizohet nëpërmjet programit vjetor për azhurnim të bazave gjeodezike që shërbejnë për përpunimin e planeve urbanistike nga neni 41 i këtij ligji, që Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, e miraton me propozim të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, ndërsa në bazë të kërkesës nga njësitë e vetadministrimit lokal.

(11) Obligimi dhe shpenzimet për azhurnimin e bazave gjeodezike për përpunimin e planeve urbanistike ose ndryshimet dhe plotësimet e planeve urbanistike, të cilët bëhen në periudhën më të vogël nga ajo e caktuara, përkatësisht derisa zgjatë periudha e planit të planit urbanistik, janë të miratuesit të planit, ndërsa në rastet kur bëhet fjalë për iniciativën për miratimin e planit urbanistik që është i financuar nga personat e interesuar, shpenzimet për azhurnimin janë në barë të tyre.

(12) Agjencia për Kadastër të Patundshmërive është kompetente për vërtetim dhe kryerje të kontrollit të kualitetit të bazave të azhurnuara gjeodezike, të përpunuara nga ana e tregtarëve individë gjeodezistë të autorizuar dhe shoqëri të gjeodezistëve për punë gjeodezike. Para se të kryejë kontroll të bazave, Agjencia për Kadastër të Patundshmërive është e detyruar të kryejë kontroll të kualitetit dhe përmbajtjes së bazave të azhurnuara gjeodezike, me çka e konfirmon saktësinë dhe azhurnimin e tyre.

(13) Përmbajtjen më të përafërt, formën dhe mënyrën e përpunimit grafik të bazave digjitale të azhurnuara gjeodezike me saktësi dhe lloj të të dhënave që janë caktuar në varësi të asaj për çfarë plani urbanistik përpunohen, i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

7. Programi i planit

Neni 44

(1) Planet urbanistike përpunohen në bazë të programit të planit.

(2) Programi i planit përpunohet në bazë të analizës së shkallës dhe mënyrës së realizimit të planit të vlefshëm urbanistik, analizës së nevojave të qytetarëve që jetojnë ose punojnë në ose në afërsi të përfshirjes së planit, si dhe nevojave të e personave juridikë dhe institucioneve nga zhvillimi hapësinor, përfundimeve për zhvillimin hapësinor që dalin nga planet nga nivelet më të larta dhe nga strategjitë për zhvillim që janë miratuar në nivel më të lartë dhe në nivel lokal.

(3) Programi i planit të planeve urbanistike përbëhet nga pjesa tekstuale dhe grafike. Në pjesën grafike vërtetohet kufiri preliminar i përfshirjes së planit të bazave të azhurnuara gjeodezike, ndërsa në pjesën tekstuale të programit të planit përshkruhet rajoni i përfshirjes së planit, nevojat specifike dhe mundësitë për zhvillimin hapësinor të rajonit në kuadër të përfshirjes, si dhe qëllimet e përgjithshme dhe të posaçme dhe përmbajtjet programore që duhet të jenë lëndë e planifikimit.

(4) Nëse në programin e planit parashihet zgjerimi i përfshirjes së planit për shkak të planifikimit të sipërfaqes për ndërtim për të cilat me ligj nuk është përcaktuar interesi publik, ndërsa zgjerimi bëhet në llogari të tokës bujqësore, përpunuesi i programit është i detyruar t'i njoftojë për ridedikimin e planifikuar pronarët e tokës bujqësore që ta mundësojë informimin e tyre dhe me kohë sqarimin me rastin e zgjerimit të zgjeruar të përfshirjes së planit, si dhe mendimin nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e tokës bujqësore.

(5) Programi i planit për planet urbanistike përpunohet nga ana e komisionit për urbanizëm të miratuesit, Institucionit publik për urbanizëm, personit juridik me licencë për përpunimin e planeve urbanistike ose nga Agjencia për Planifikim të Hapësirës.

(6) Në procedurën e përpunimit, propozim programi i planit vihet në mbikëqyrje publike të trupit participues nga neni 46 i këtij ligji, me ç'rast propozimet e pranuara dhe sugjerimet e trupit ndërtohen në programin e planit.

(7) Kryetari i komunës dhe komuna e qytetit të Shkupit përkatësisht kryetari i qytetit të Shkupit, me aktvendim e lejon programin e planit për plane urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, në propozim të komisionit për urbanizëm nga neni 38 i këtij ligji.

(8) Programi i planit për plane urbanistike për rajone dhe ndërtime me rëndësi shtetërore me aktvendim e lejon ministri i cili udhëheq me organin e administratës

shtetërore për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, me propozim të komisionit për urbanizëm të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

(9) Programi i lejuar i planit detyrimisht vendoset në ueb faqen e miratuesit, për mbikëqyrje të publikut ndërsa programi i planit nga paragrafi (8) i këtij neni vendoset edhe në ueb faqet e komunave në territoret e të cilave vendoset përfshirja e planit të planit urbanistik për territore dhe ndërtesa me rëndësi shtetërore.

8. Zgjedhje e përpunuesit të planit urbanistik dhe projektit urbanistik

Neni 45

(1) Zgjedhja e përpunuesit të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike që i përpunon Agjencia për Planifikimin e Hapësirës bëhet në tri mënyra:

1. Zgjedhja është rregulluar me dispozitat e këtij ligji,

2. Zgjedhja bëhet në bazë të thirrjes publike në pajtim me dispozitat e këtij ligji

dhe

3. Zgjedhjen e bëjnë personat e interesuar juridikë dhe fizikë që e kanë filluar dhe financuar përpunimin e planit.

(2) Zgjedhja e përpunuesit të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike që i përpunon Institucioni Publik për Urbanizëm janë rregulluar me këtë ligj, ndërsa më saktë rregullohen në aktet e themelimit të tyre.

(3) Zgjedhja e kryerësit të punëve të planifikimit urbanistik që i kryejnë persona juridikë me licencë për përpunim të planeve urbanistike për plane dhe projekte të financuara nga buxheti dhe komuna, komuna në qytetin e Shkupit dhe qyteti I Shkupit kryhet me thirrje publike të rregulluar me këtë ligj.

(4) Zgjedhja kryerësit të punëve të planifikimit urbanistik që i kryejnë persona juridikë me licencë për përpunim të planeve urbanistike për plane dhe projekte të financuara me mjete nga persona të interesuar juridikë dhe fizikë nga neni 40 i këtij ligji, kryhet nga personat e interesuar.

(5) Thirrjen publike për përpunimin të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike nga paragrafi (3) i këtij neni e zbaton komisioni për zbatimin e procedurës për thirrje publike për përpunim të planeve urbanistike dhe projekteve (në tekstin e mëtejshëm: Komisioni), i formuar nga kryetari I komunës, komuna në qytetin e Shkupit dhe qyteti I Shkupit, që është i përbërë së paku prej tre anëtarëve, nga të cilët së paku dy janë persona profesionistë arkitektë urbanë ndërsa të tjerët janë ekspertë të autorizuar nga zonat që janë relevante për projektin e veçantë.

(6) Në thirrjen publike mund të paraqiten personat juridikë me licencë për kryerje të punëve të planifikimit urbanistik në pajtim me këtë ligj.

(7) Thirrja publike shpallet nëpërmjet sistemit informativ të e-urbanizmit dhe në faqen e internetit të komunës.

(8) Thirrja publike në mënyrë të detyrueshme përmban:

1. të dhënat e nevojshme për planifikimin përkatësisht fushëveprimi i projektit,

2. periudhën e përpunimit të planit urbanistik dhe projektit urbanistik

3. dokumentacionin e nevojshëm për vërtetimin dhe plotësimin e kritereve nga paragrafi (7) i këtij neni, që duhet të dorëzohet,

4. afatin dhe mënyrën e dorëzimit të ofertës,

5. datën, kohën dhe vendin e hapjes së ofertave.

(9) Kriteret për ndarjen e marrëveshjes së thirrjes publike:

1. pajisjet kadrovike dhe teknike të personit juridik,

2. lista e referimit për punët e kryera,

3. referencat profesioniste pozitive paraprake nga territori i përfshirjes planit ose projektit që është lëndë e thirrjes publike,

4. organizimi i ofruar dhe metodologjia për përpunimin punëve dhe

5. solvenca financiare.

(10) Afati për dorëzimin e ofertës nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë kalendarike nga dita e publikimit të thirrjes publike.

(11) Procedura për zgjedhjen e përpunuesit të planit zbatohet në qoftë se ka arritur të paktën një ofertë.

(12) Komisioni është i detyruar më së voni në afat prej pesë ditëve pune nga dita e hapjes së ofertave të kryejë evalvim të ofertave dhe të përgatisë raport, me propozim për zgjedhjen e përpunuesit të planit që do t'i dorëzohet personit përgjegjës nga komuna, komuna në Qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit.

(13) Kryetari i komunës, komuna e qytetit të Shkupit dhe qyteti i Shkupit, marrin vendim për zgjedhjen e përpunuesit të planit ose të vendimit për anulimin e thirrjes publike, i cili dorëzohet për të gjithë ofertuesit në thirrjen publike.

(14) Ofertuesit kanë të drejtë të ankesës së vendimit nga paragrafi (11) i këtij neni te organi i administratës shtetërore përgjegjëse për kryerjen e punëve në fushën e planifikimit hapësinor, në afat prej tetë ditëve nga marrja e vendimit.

(15) Organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor është i detyruar të vendosë për ankesën në afat prej dhjetë ditëve të punës, përndryshe vendimi mund të ekzekutohet dhe ofertuesi i pakënaqur mund të ngrejë kontest administrativ para gjykatës kompetente, që nuk e shtyn ekzekutimin e vendimit.

(16) Për zona dhe ndërtime veçanërisht të rëndësishme dhe të ndërlikuara, zgjedhja e përpunuesit të planit urbanistik dhe projektit urbanistik duhet të bëhet duke shpallur konkurs publik për aktvendim urban-arkitektonik, gjatë së cilës nevoja për konkursin urbanistik dhe arkitektonik mund të jetë e përcaktuar dhe me plan nga niveli më i lartë i planifikimit. Autori i zgjidhjes më të lartë bëhet përpunues i planit, nëse i plotëson kushtet e tjera të përgjithshme për kryerjen e punëve në zhvillimin e planeve urbanistike të përcaktuar me këtë ligj.

(17) Subjekti i konkursit publik për zgjidhje urbanistike-arkitektonike mund të jetë gjetja e zgjidhjes më të mirë urbanistike për përfshirjen, pa detyrimin për zgjedhje të përpunuesit të planit dhe përpunim të planit dhe duhet të theksohet në vendimin për shpalljen e konkursit.

(18) Mënyra, përmbajtja dhe forma e zbatimit të llojeve të ndryshme të konkurseve publike për aktvendimin urbanistik dhe arkitektonik përcaktohet nga Ministri i cili udhëheq me organin shtetëror kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve të rregullimit hapësinor, me propozim të departamentit profesional të arkitektëve të autorizuar urbanistikë të Odës së Arkitektëve të autorizuar dhe Inxhinierëve të autorizuar.

9. Trupi pjesëmarrës

Neni 46

(1) Për sigurimin e përfshirjes, pjesëmarrjen dhe publicitetin në procesin e planifikimit urbanistik, komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, detyrimisht formojnë trup pjesëmarrës me iniciativë të kryetarit ose pjesëmarrësve nga paragrafi (3) i këtij neni.

(2) Trupi pjesëmarrës përfaqëson të gjitha interesat dhe grupet e interesit në bashkësinë lokale dhe përcjell qëndrimet, mendimet dhe nevojat e qytetarëve dhe personave juridikë, monitoron gjendjen e planifikimit duke dhënë iniciativa, udhëzime dhe sugjerime për përgatitjen e aktvendimeve të planifikimit dhe në procedurë për hartimin dhe miratimin e planeve, shqyrton programet e planit dhe aktvendimet e planeve urbanistike në versionin e tyre të punës.

(3) Trupi pjesëmarrës i përbërë nga anëtarët e Komisionit për Urbanizëm të komunës, komunës në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit, i cili përcakton kryetarin e komunës dhe personat profesionistë të punësuar në personin juridik që përgatit plan urbanistik që është lëndë diskutimi, sidomos nga personat të cilët janë përfaqësues të bashkësive urbane dhe lokale, përfaqësues të organizatave jo-qeveritare nga segmente të ndryshme të jetës urbane, shoqatave qytetare dhe aktivistëve të shoqërisë civile në komunë që përfaqësojnë grupe të ndryshme të qytetarëve, dhe qytetarë të cilët janë ekspertë në fushën e planifikimit urbanistik dhe fusha të tjera të ekspertëve që janë thelbësore për planifikimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të qytetit. Trupi pjesëmarrës formohet nga persona të paraqitur vullnetarisht nëpërmjet shpalljes publike të publikuar në ueb faqen e njësisë së vetëqeverisjes lokale dhe në formë me shkrim me vendosjen e shpalljes në vend publik në kohëzgjatje prej 30 ditësh.

(4) Pjesëmarrja e personave të punësuar në njësinë e vetëqeverisjes lokale në organin pjesëmarrës është me detyrë zyrtare dhe pjesëmarrja e personave që nuk janë të punësuar në njësinë e vetëqeverisjes lokale është vullnetare.

(5) Trupi Pjesëmarrës ka të drejtë të diskutojë për të gjitha çështjet brenda kompetencave të njësisë së vetëqeverisjes lokale dhe mund të ndikojë në vendimet e planit dhe politikat e zhvillimit hapësinor, nëpërmjet prezantimit të mendimeve të veta këshillit të komunës.

(6) Organi pjesëmarrës takohet së paku një herë në dy muaj dhe ka rol konsultativ në procedurën për hartimin dhe miratimin e planeve urbanistike, në veçanti duke marrë parasysh programin e planit në një fazë përpara se të propozohet nga kryetari i komunës për miratim, si dhe planin urbanistik në fazën aktvendimit të planit urbanistik para se të jepet në rishikim profesionist. Puna e trupit pjesëmarrës është publike.

(7) Mënyra e punës dhe numri i anëtarëve të trupit pjesëmarrës rregullohen në rregulloren e trupit pjesëmarrës të miratuar nga këshilli i njësisë së vetëqeverisjes lokale, me ç'rast numri i anëtarëve qytetarë të trupit pjesëmarrës që janë paraqitur në bazë vullnetare nuk është i kufizuar.

10. Të dhëna, informacione dhe mendime nga organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë që kryejnë kompetenca publike

Neni 47

(1) Organet shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale, Qyteti i Shkupit (për planet urbanistike të miratuara nga komunat në Qytetin e Shkupit), institucionet, institucionet dhe personat juridikë që kryejnë autorizime publike ose punojnë në fushën e: ekonomisë së ujërave, elektroenergjetike, infrastrukturat e përçimit të gazit dhe të tjera, komunikacionit dhe transportit, aviacionit, telekomunikacionit, mbrojtjes, kulturës, shëndetësisë, arsimit, ekonomisë, bujqësisë, pylltarisë, sportit, financave, statistikës, mbrojtjes së mjedisit jetësor, mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, mbrojtjes dhe shpëtimit, mbrojtjes shëndetësore, mbrojtjes sociale, gjeografisë, gjeologjisë, gjeofizikës, sizmikës dhe hidrometeorologjisë, si dhe aktivitete të tjera të rëndësishme për programimin e zhvillimit dhe planifikimit janë të obliguar të paraqesin të gjitha të dhënat dhe informacionet që i kanë në dispozicion, së bashku me projektimet, propozimet dhe mendimet që janë të domosdoshme për përpunimin e planeve urbanistike me kërkesë të miratuesit ose përpunuesit të planit urbanistik.

(2) Për marrjen e të dhënave dhe informatave nga paragrafi (1) i këtij neni, miratuesi ose përpunuesi i planit dorëzon kërkesë në formë elektronike nëpërmjet sistemit informativ të e-urbanizmit ose, nëse është e nevojshme, në formë letre, në fazën e përgatitjes së programit të planifikuar. Në kërkesë dorëzohet emri i lokalitetit, lloji i planit urbanistik, kufiri paraprak i përfshirjes së planit, vendimi ekzistues i planit nga zona përkatëse, si dhe natyra e të dhënave dhe informatave që kanë lidhje me planifikimin.

(3) Personat juridikë nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar sipas detyrës zyrtare, pa kompensim t'i dorëzojnë të gjitha të dhënat dhe informatat nga kompetencat e tyre që kanë të bëjnë me përfshirjen e planit për përpunuesin e planit në afat prej 15 ditësh pune nga dita e marrjes së kërkesës, edhe atë:

1. Ministria e Kulturës, përkatësisht institucionet kompetente për mbrojtjen e trashëgimisë, jep të dhëna nëse dhe cilat patundshmëri në përfshirjen e planit mbrohen si trashëgimi kulturore në përputhje me ligjin dhe cilat masa të mbrojtjes së trashëgimisë kulturore përcaktohen nga institucionet publike për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore;

2. Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave jep të dhëna për tokën bujqësore, pyjore dhe toka tjera në kompetencat e saj, kategoritë e tokës, mënyrën e përdorimit të tyre, regjimin ose ngarkesat reale ekzistuese, në bazë të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni dhe dokumentacionit tjetër të përcaktuara me Ligjin për Tokë Bujqësore;

3. Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor siguron të dhëna që dalin nga planet hapësinore për komunat dhe masat e veçanta të mbrojtjes së mjedisit jetësor, natyrës dhe ujërave për përfshirjen konkrete dhe për territoret fqinje që kufizohen me përfshirjen e planit, ndërsa në veçanti ato që rrjedhin nga vlerësimet strategjike të ndikimit në mjedis të kryera në planin hapësinor me nivel më të lartë të planifikimit për të njëjtën gjë, ose për

përfshirjen më të gjerë territoriale dhe kanë të bëjnë me territoret e mbrojtura ekzistuese dhe të propozuara me masat e tyre të përcaktuara dhe të parapara për mbrojtje;

4. Personat juridikë që kryejnë autorizime publike dhe shërbime komunale në lidhje me infrastrukturat e të gjitha llojeve sigurojnë një kadastër nëntokësore të ujërave nën kompetencat e tyre dhe të dhëna për ndërtimet që janë pjesë përbërëse e rrjeteve infrastrukturore dhe

5. Subjektet tjera nga paragrafi (1) i këtij neni, të cilat sigurojnë të dhëna të tjera nga fushat e autorizimeve të tyre që janë relevante për planifikimin urbanistik.

(4) Nëse organet shtetërore, institucionet, institucionet dhe personat juridikë nga paragrafi (1) i këtij neni nuk i dorëzojnë të dhënat dhe informatat që ata kanë në afatin e caktuar nga paragrafi (3) i këtij neni, përcaktohet një periudhë shtesë prej pesë ditësh me një paralajmërim për të dorëzuar të dhënat dhe informatat e kërkuara në dispozicion të tyre, ndërsa në të kundërtën dëmet e mundshme të ardhshme të shkaktuara nga mosdhënia e të dhënave dhe informatave ose mosrespektimi i kërkesës janë në shpenzimet e tyre.

(5) Të dhënat dhe informatat nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të jenë pjesë përbërëse e bazës së dokumentacionit të planit urbanistik.

(6) Miratuesi i planit është i detyruar te të gjitha organet nga paragrafi (1) i këtij neni të cilët i janë përgjigjur kërkesës për të dhëna dhe informata, të dërgojë versionin e punës të dokumentacionit të planit, para se ta dërgojë atë në revizionin profesional me kërkesë për mendim mbi aktvendimet e planit në lidhje me kompetencat e tyre.

(7) Organet shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale,institucionet, entet dhe personat juridikë nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të detyruar që në afat prej 15 ditëve të punës nga marrja e kërkesës nga paragrafi (6) i këtij neni, miratuesit të planit t'ia japin mendimin. Mos dhënia e mendimit nga paragrafi (6) i këtij neni nuk e pengon procesin e përpunimit dhe miratimit të planit urbanistik.

(8) Agjencia për Kadastër të Patundshmërive është e obliguar të japë mendim lidhur me zbatimin e kryer të të dhënave nga dokumentacioni i planit me të dhënat nga plani i kadastrës, në lidhje me disiplinën e vizatimit të planit, me pozicionim hapësinor preciz të vërejtjeve eventuale, në pajtim me Rregulloren për planifikim urbanistik.

(9) Për planifikimin e përfshirjes që përmbajnë toka, infrastruktura dhe objekte të destinuara për qëllime të mbrojtjes, mendimi i Ministrisë së Mbrojtjes përfshihet detyrimisht në plan.

(10) Për përfshirjen e planit që përmban patundshmëri dhe ndërtime për të cilat është përcaktuar që janë trashëgimi kulturore të patundshme dhe të cilët janë të regjistruar në Regjistrin Nacional të Trashëgimisë Kulturore për të cilat janë përcaktuar masat dhe regjim të mbrojtjes detyrimisht ndërtohen në planin, derisa mendimi në lidhje me hapësirën e tyre ose mendimit në lidhje me aktet e mbrojtjes që kanë të bëjnë me patundshmërinë që mund të ndërtohet dhe të përdorura në përputhje me dedikimin e tyre, duke marrë në konsideratë përpunimin e planit.

11. Revizioni profesional

Neni 48

(1) Në procedurën për përpunimin e planeve urbanistike detyrimisht kryhet revizioni profesional me të cilin:

1. vërtetohet pranueshmërinë dhe përshtatshmërinë e zgjidhjeve të planit të propozuar;

2. vërtetohet se zgjidhjet e planit janë përpunim në përputhje me ligjet, rregulloret, standardet dhe normat që rregullojnë fushën e planit urbanistik;

3. vërtetohet se zgjidhjet e planit janë në përputhje me planet e nivelit më të lartë të planifikimit;

4. vërtetohet arsyetimin e aktvendimeve të propozuara të planit në drejtim të arritjes së qëllimeve dhe parimeve të këtij ligji;

5. vërtetohet arsyetimin e aktvendimeve të propozuara të planit në drejtim të arritjes së objektivave të programit dhe projektime nga programi i planit;

6. vlerësohet realitetin dhe realizueshmërinë e aktvendimeve të propozuara të planit;

7. tregohen mangësitë që duhet të korrigjohen dhe hiqen dhe

8. sugjerohen aktvendime alternative të mundshme dhe përmirësime në zgjidhjet e propozuara të planit.

(2) Revizionin profesional të planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 e përpunon personi juridik i cili plotëson kushtet për kryerjen e punëve për përpunimin e revizionit profesional në pajtim me këtë ligj, ndërsa për planet urbanistike për zonat dhe ndërtimet me komision të rëndësisë së shtetit të formuar nga ministri kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni që përgatit revizionin profesional për planet urbanistike për zonat dhe ndërtimet me rëndësi shtetërore duhet të ketë së paku pesë anëtarë, ndërsa komisioni i personit juridik që përgatit revizionin profesional për planet e tjera urbanistike ka së paku tre anëtarë.

(4) Përgatitja e planit urbanistik do të dorëzohet nga revizori i përgatitur profesional, pas të cilit do të organizohet takim dhe diskutim profesional ndërmjet përpunuesve të planit dhe revizionit profesional, në prani të komisionit për urbanizimin e bartësit, në lidhje me shenjat dhe vërejtjet në revizionin profesional.

(5) Komisioni për revizionin profesional përgatit raportin me konkluzionet e revizionit profesional, të inkorporuar në projekt ose në propozim-planin ndërsa përpunuesi i planit raportet e detyrueshme për veprimet pas shënimeve të revizionit profesional tek organi kompetent për miratimin e planit.

(6) Raporti për revizionin profesional dhe raporti për veprimet pas shënimeve të revizionit profesional janë pjesë përbërëse e planit.

(7) Personi juridik që ka përpunuar planin që i nënshtrohet revizionit profesional nuk mund të kryejë revizionin profesional të të njëjtit plan.

12. Debati profesional dhe prezantimi publik me debat publik

Neni 49

(1) Në procedurën për përgatitjen e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1 dhe 5 të këtij ligji, zbatohet në mënyrë të detyrueshme debate profesional, me

ç'rast aktvendimet e planit do të vihen në dispozicion për inspektim dhe kontroll të publikut profesional, si dhe prezantimit publik, me të cilin vendimet e propozuara të planit vihen në këqyrje të publikut të gjerë.

(2) Pjesëmarrës në debatin profesional janë përfaqësues të publikut profesional, përfaqësues të organeve të administratës shtetërore, të njësive të vetëqeverisjes lokale, institucioneve përgjegjëse për mbrojtjen e trashëgimisë së patundshme kulturore dhe të ndërmarrjeve komunale dhe ndërmarrjeve veprimtaria e të cilave është me interes publik nga neni 47, paragrafi (1) të këtij ligji, si dhe institucionet shkencore-profesionale nga të gjitha fushat e domosdoshme për planifikimin dhe përfshirjes së planit, persona profesionistë nga organizatat joqeveritare dhe persona të tjerë fizikë që janë profesionistë nga fushat që janë relevante për planifikim si dhe për përfshirjen konkrete të planit .

(3) Debati profesional zbatohet nëpërmjet prezantimit publik në mënyrë analoge, në formë në letër ose në formë digjitale përkatësisht formë elektronike. Në formë elektronike prezantimi publik zbatohet me publikim të planit nëpërmjet sistemit informativ e-urbanizëm dhe në ueb faqen e miratuesit, ndërsa në formë letre prezantimi publik zbatohet duke paraqitur planin në vend publik, në kohëzgjatje prej së paku 30 ditësh me mundësi për të zgjatur edhe deri 90 ditë, varësisht nga madhësia dhe ndërlikimi i përfshirjes, periudhë kohore pas të cilës mbahet debati publik për të cilin përpilohet procesverbal.

(4) Debati profesional nga paragrafi (1) i këtij neni organizohet nga organi kompetent për procedurën për përpunimin dhe miratimin e planit, i cili, të paktën 15 ditë para mbajtjes të debatit profesional detyrimisht dorëzon thirrje të përgjithshme publike te pjesëmarrësit në debatin profesional nga paragrafi (2) i këtij neni. Thirrja dërgohet me shkrim ose në formë elektronike nëpërmjet sistemit informativ të e-urbanizmit dhe publikohet njoftim me thirrje të përgjithshme për pjesëmarrje në debatit profesional në faqen e internetit të parashtruesit të planit. Në thirrje duhet të bashkëngjitet programi i planifikimit, baza e dokumentacionit dhe dokumentacioni I planit nga plani urbanistik, i cili është lëndë e debatit profesional dhe theksohet titulli i planit, ora dhe vendi i mbajtjes së debatit profesional.

(5) Pjesëmarrësit në debatin profesional mund të paraqesin vërejtjet e tyre më së voni në afat prej 15 ditë pune nga mbajtja e debatit profesional. Vërejtjet janë pjesë përbërëse e procesverbalit të debatit profesional, në bazë të të cilit përgatitet raport nga debati profesional, i përgatitur nga komisioni profesional i formuar nga miratuesi i planit.

(6) Në procedurën për përpunimin e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1 dhe 5 të këtij ligji, pas kohës së prezantimit publik dhe më së paku 7 ditë para se të mbahet debati profesionist detyrimisht mbahet debat publik për planin urbanistik, me të cilin vendimet e propozuara të planit vihen në këqyrje dhe kontroll të publikut të gjerë. Lëndë e prezantimit publik dhe debatit publik janë pjesa grafike, tekstuale dhe numerike e dokumentacionit të planit të projekt-planit, të prezantuara në mënyrë që është e qartë dhe i kuptueshëm për publikun e gjerë. Prezantimin publik e organizon organi i ci8li është kompetent për procedurën për përpunimin dhe miratimin e planit, që së paku 15 ditë paraprakisht publikon thirrje të përgjithshme te pjesëmarrësit e interesuar në debat. Thirrja dërgohet nëpërmjet sistemit informativ e-urbanizëm, publikohet në ueb faqen e ministrisë kompetente dhe të komunës ose komunave në territorin e të cilave vendoset përfshirja e planit dhe publikohet në mediet elektronike dhe të shtypit, dhe në profilet oficiale të miratuesve në rrjetet sociale, me qëllim që thirrja të arrijë te numër sa më i madh i qytetarëve. Në thirrje detyrimisht theksohet titulli i planit, koha dhe vendi i mbajtjes së debatit publik, pozita dhe sipërfaqja e përfshirjes së planit, si dhe harta e thjeshtë me kufij të përfshirjes.

(7) Komisioni nga paragrafi (5) i këtij neni, për debatin profesional për propozimin e planit të përgjithshëm urbanistik, përbëhet nga dy persona profesionistë në fushën e urbanizmit dhe arkitekturës nga komuna, përkatësisht Qyteti i Shkupit, dy mbajtës të autorizimeve për përpunimin e planeve urbanistike nga përpunuesi i planit të përgjithshëm urbanistik dhe një punëtor shkencor dhe profesional në fushën e planifikimit urbanistik dhe arkitekturës me autoritetin për zhvillimin e planeve urbanistike.

(8) Komisioni nga paragrafi (5) i këtij neni për debatin profesional për plan urbanistik për zonat dhe strukturat me rëndësi shtetërore përbëhet nga tre persona profesionistë në fushën e planifikimit urbanistik një nga të cilët është organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve nga fusha e rregullimit hapësinor, njëri është bartësi i autorizimit për përpunimin e planeve urbanistike nga përpunuesi i planit dhe një është punëtor i shquar profesional-shkencor në fushën e lëndës së planifikimit.

(9) Raporti nga paragrafi (5) i këtij neni përgatitet në bazë të debatit profesional dhe debatit me përpunuesin e planit për sugjerimet dhe vërejtjet e propozuara nga publiku profesional. Raporti përmban konkluzione me të cilat vërtetohet pranueshmëria dhe përshtatshmëria e zgjidhjeve të planifikimit ose tregojnë përfundimin e nevojshëm të planit. Konkluzionet nga raporti i debatit profesional inkorporohen në plan, ndërsa përpunuesi i planit zhvillon raport mbi veprimet pas vërejtjeve të debatit profesional tek organi kompetent për miratimin e planit.

(10) Raporti i debatit profesional dhe raporti për veprimin sipas vërejtjeve nga debati profesional do të jetë pjesë përbërëse e propozim-planit.

13. Prezantimi publik dhe anketa publike

Neni 50

(1) Në procedurën për përgatitjen e planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, detyrimisht kryhet prezantim publik dhe anketë publike, me ç'rast propozimi ose propozim- plani urbanistik i nënshtrohet inspektimit publik dhe kontrollit të personave të interesuar fizikë dhe juridikë nga fusha e përfshirjes së planifikimit, zonat ngjitur me përfshirjen e planit dhe publikun e gjerë. Lënda e anketës publike dhe prezantimit publik është pjesë grafike, tekstuale dhe numerike të dokumentacionit të planit të propozim-planit, të paraqitur në mënyrë që është e qartë dhe e kuptueshme për publikun e gjerë.

(2) Pjesëmarrësit e prezantimit publik dhe anketës publike janë persona të interesuar juridikë dhe fizikë nga rajoni i përfshirë me planin, rajonet fqinje të përfshirjes së planit, publiku i gjerë, përfaqësuesit e ekspertëve publikë, përfaqësuesit e organeve të administratës shtetërore,

përfaqësuesit e njësive të vetëqeverisjes lokale, ekspertë nga organizatat joqeveritare dhe ekspertë të tjerë në zonë që kanë lidhje me planifikimin dhe fushëveprimin e planifikimit të përpiktë.

(3) Prezantimi publik dhe anketa publike organizohet nga organi kompetent për procedurën për përpunimin dhe miratimin e planit, të cilin të paktën 15 ditë para thirrjes i dorëzohet të gjithë pjesëmarrësve në prezantim dhe anketë. Thirrja te pjesëmarrësit dorëzohet nëpërmjet sistemit informativ të e-urbanizmit, publikohet në faqen e internetit të komunës dhe shpallet me postera të shtypur dhe njoftime brenda dhe përreth zonës së përfshirjes së planifikimit. Në thirrje detyrimisht përfshihet titulli i planit, kohëzgjatja dhe vendin e mbajtjes së anketës publike, kohën dhe vendin e mbajtjes së paraqitjes publike, vendndodhjen dhe hapësirën e përfshirjes së planit, si dhe një hartë të thjeshtë me kufijtë e përfshirjes me emrat e rrugëve që janë kufijtë e qëllimit të planit.

(4) Anketa publike kryhet në të njëjtën kohë në formë elektronike dhe letre. Anketa publike në formë elektronike kryhet nëpërmjet sistemit elektronik të e-urbanizmit dhe nëpërmjet faqes zyrtare të komunës dhe me shkrim bëhet me paraqitjen e planit në vend publik të caktuar nga miratuesi i planit dhe duke plotësuar pyetësorët.

(5) Prezantimi publik është prezantim profesional i planit të organizuar në kuadër të hulumtimit publik dhe zgjat një ditë pune. Për ndërhyrje të mëdha dhe veçanërisht të rëndësishme që kanë rritur interesin publik, të cilat kanë një kohëzgjatje të gjatë të anketimit publik, paraqitja publike mund të përsëritet, për të cilën organi përgjegjës për procedurën vendos mbi miratuesin e planit. Kohëzgjatja e anketës publike përcaktohet nga planifikuesi varësisht nga madhësia dhe kompleksiteti i fushës, numri i personave fizikë dhe juridikë të hapësirës, por së paku për aq kohë sa përcaktohet si afat kohor për kohëzgjatjen e studimit publik në nenet 27, 28 dhe 29 të këtij ligji.

(6) Pjesëmarrësit në anketën publike mund t'ia dorëzojnë parashtruesit të tyre vërejtjet dhe propozimet e tyre në formë të shkruar nëpërmjet listave anketuese, nëpërmjet sistemit informativ të e-urbanizmit, si dhe në mënyrë elektronike në adresën e internetit të miratuesit. Lënda e vërejtjeve dhe propozimeve nuk mund të jenë dispozitat e planit që janë detyrim ligjor ose nënligjor, ose dispozitat e planit të rregulluara me plan të nivelit më të lartë, por vetëm dispozitat e planit që janë objekt i rregullimit të planit urbanistik të veçantë, përkatësisht subjekt i ndryshimeve dhe plotësimeve specifike të planit urbanistik

(7) Për zbatimin e prezantimit publik dhe anketës publike përpunohet raport me arsyetimin për vërejtjet e pranuara dhe të papranuara mbi planin urbanistik nga komisioni profesional i themeluar nga miratuesi i planit.

(8) Komisioni profesional nga paragrafi (7) i këtij neni, për planet urbanistike të nenit 10 paragrafit (1) pikave 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, është i përbërë nga tre anëtarë, edhe atë një bartës i autorizimit për përpunimin e planeve urbanistike si përfaqësues i përpunuesit të planit, një përfaqësues i paraqitësit të planit - person i punësuar në administratën komunale, ndërsa që është ekspert në fushën e planifikimit urbanistik dhe arkitekturës dhe profesionist nga fusha e planifikimit urbanistik dhe arkitekturës me autorizim për hartimin e planeve urbanistike që nuk është i punësuar në njësinë e vetëqeverisjes lokale.

(9) Afati në të cilin komisioni profesional nga paragrafi (7) i këtij neni duhet të përgatisë raportin e anketës publike përcaktohet në përputhje me numrin dhe kompleksitetin e vërejtjeve të pranuara dhe nuk mund të jetë më i shkurtër se pesë ditë dhe më shumë se 60 ditë. Vërejtjet e pranuara detyrimisht vendosen në projekt-planin, ndërsa raporti është pjesë përbërëse e propozim-planit. Për procedurat për miratimin e planeve urbanistike të detajuara për komunat në Qytetin e Shkupit, miratuesi paraqet propozim-planin dhe raportin nga paragrafi (7) i këtij neni për inspektim në Qytetin e Shkupit, i cili mundet në afat prej pesë ditëve të punës të japë mendim për pajtueshmërinë me planin e përgjithshëm urbanistik të ndryshimeve të shkaktuara nga vërejtjet e pranuara nga anketa publike.

(10) Komisioni nga paragrafi (7) i këtij neni është i detyruar që më së voni në afat prej 15 ditësh para dorëzimit të propozim-planit për pëlqim, ta njoftojë secilin pjesëmarrës në anketën publike që ka parashtruar listë anketuese për përmbajtjen e raportit nga anketa publike, me arsyetim për pranimin ose mospranimin e vërejtjeve apo propozimeve të tij, ku personat të cilët kanë dorëzuar listë anketuese në formë elektronike informohen nëpërmjet sistemit informativ e-urbanizëm ose nëpërmjet postës elektronike, ndërsa personat që kanë paraqitur listë anketuese në formë letre informohen me shkrim.

(11) Nëse komisioni nga paragrafi (7) i këtij neni, vlerëson se propozimi i planit si pasojë e vërejtjeve të pranuara nga anketa publike ka pësuar ndryshime të rëndësishme (ndryshimi i kufirit të përfshirjes urbanistike, ndryshimi i linjës rregulluese dhe ndryshimi i qëllimit të tokës dhe të tjera), është i detyruar që planin ta kthejë në rishqyrtim të publikut dhe përsëri zbatohet prezantim publik dhje anketë publike. Anketa publike e përsëritur dhe prezantimi publik zgjasin së paku dhjetë ditë pune dhe kryhet sipas procedurës së njëjtë.

14. Pëlqimi i propozim-planit

Neni 51

(1) Për planet urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, të përgatitura në formën e propozim- planit, për të cilat janë hartuar raportet pozitive nga revizioni profesional dhe nga raporti për inkorporimin e vërejtjeve të pranuara nga anketa publike profesionale në plan, pëlqim jep organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit hapësinor.

(2) Me pëlqimin nga paragrafi (1) i këtij neni, vërtetohet se plani është përgatitur në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe posaçërisht nëse plani përmban të gjitha pjesët dhe bashkëngjitjet e përcaktuara dhe nëse procedura për miratimin e tij është në përputhje me këtë ligj.

(3) Organi nga paragrafi (1) i këtij neni është i detyruar punën nga paragrafi (2) i këtij neni t'ua besojë arkitektëve urbanistë që janë bartës të autorizimeve për zhvillimin e planeve urbanistike ose arkitektëve urbanistë me përvojë në fushën e mbajtjes së procedurave për përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, të cilat janë të punësuar në organ .

(4) Organi nga paragrafi (1) i këtij neni është i obliguar që brenda 20 ditë pune nga dita e paraqitjes së kërkesës për marrjen e pëlqimit nga miratuesi i planit, të lëshojë pëlqimin e planit të propozuar ose të paraqesë njoftim për mangësitë e konstatuara të planit urbanistik te miratuesi i planit.

(5) Organi nga paragrafi (1) i këtij neni mund ta kthejë propozim-planin vetëm dy herë me njoftim te miratuesi për mangësitë e konstatuara në planin urbanistik nga aspekti i harmonizimit të tij me ligjin, me ç'rast plani i ridorëzuar nuk mund të kthehet me mangësi të reja të konstatuara në pjesët e dokumentacionit të njëjtë të planit që ka qenë i dorëzuar herën e parë për pajtim dhe për të cilat herën e parë nuk janë konstatuar mangësi. Nëse organi kompetent konstaton se në propozim-planin e ridorëzuar nuk janë mënjanuar mangësitë nga paragrafi (4) i këtij neni, e njofton miratuesin që nuk jep pëlqimin për propozim-planin, me ç'rast procedura për miratimin e planit urbanistik kthehet në fazën e projekt-planit ose propozim-planit në të cilin plani do të harmonizohet me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(6) Nëse pëlqimi ose njoftimi për mangësitë e konstatuara dhe moslëshimi i pëlqimit nuk i dorëzohet kërkuesit për pëlqimin në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, konsiderohet se pëlqimi është lëshuar .

(7) Nëse, përkundër faktit që nuk është miratuar pëlqimi, parashtruesi i kërkesës megjithatë e ka kryer procedurën për miratimin e planit, ky vendim është i pavlefshëm.

(8) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e hapësinor është i detyruar të miratojë aktvendim për ndalimin e zbatimit të planit nga paragrafi (7) i këtij neni, në afat prej pesë ditë pune nga njoftimi për pavlefshmërinë e vendimit.

15. Detyrimet për dorëzimin, ruajtjen dhe paraqitjen e planeve

Neni 52

(1) Vendimi për miratimin e planeve urbanistike nga neni 10 i këtij ligji, plani i miratuar urbanistik dhe projekti i vërtetuar urbanistik në mënyrë të detyrueshme publikohen në sistemin informativ e-urbanizëm dhe në gazetën zyrtare të miratuesit.

(2) Plani i miratuar urbanistik dhe projekti i vërtetuar urbanistik bëhen pjesë përbërëse e regjistrit elektronik të planeve të miratuara urbanistike në kuadër të sistemit informativ e-urbanizëm, ndaj të cilit qasje të autorizuar kanë miratuesi, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, Agjencia për Planifikimin e Hapësirës dhe Agjencia për Kadastër të Patundshmërive dhe pjesëmarrësit tjerë të procedurës për përpunimin dhe miratimin e planeve urbanistike.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës është i detyruar të sigurojë një pjesë të hapur të sistemit informativ e-urbanizëm për qasje të hapur në arkivat e planeve urbanistike të miratuara për inspektim të publikut.

(4) Miratuesi i planit urbanistik është i detyruar planin në formë elektronike ta publikojë në ueb faqen e vet në afat prej 15 ditësh nga dita e miratimit.

(5) Miratuesi i planit është i detyruar të sigurojë tre ekzemplarë të verifikuar nga plani urbanistik i miratuar në formë të letrës, nga të cilët një rruhet në arkivin e miratuesit, një dërgohet në arkivin kompetent shtetëror ose të qytetit, ndërsa njëri shërben për inspektim të lirë nga personat e interesuar fizikë dhe juridikë.

(6) Planin e miratuar, miratuesi e fut në Regjistrin e grafikut të tokës ndërtimore në afat prej pesë ditësh nga përshtatja e kryer digjitale e planit urbanistik me plan kadastral në pajtim me nenin 53 të këtij ligji.

(7) Plani i miratuar urbanistik nuk mund të zbatohet para se të plotësohen kushtet e përcaktuara nga paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni.

16. Përshtatja digjitale e planeve

Neni 53

(1) Planet urbanistike nga neni 10 i këtij ligji dhe projekti urbanistik nga nenet 58 dhe 63 të këtij ligji, mund të zbatohen pas përshtatjes së tyre digjitale.

(2) Përshtatja digjitale është leximi i të dhënave nga planet të cilat kanë të bëjnë me linjat rregullatore – linjën rregullatore, kufirin e parcelës ndërtimore dhe linjën ndërtimore, parcelat ndërtimore dhe atributet e tyre përkatëse, gjatë së cilës me përshtatjen planet urbanistike të miratuara lexohen në Regjistrin e grafikut për tokë ndërtimore, i cili është vendosur në pajtim me Ligjin për kadastër të patundshmërive.

(3) Përshtatjen digjitale nga paragrafi (1) i këtij neni e kryen Agjencia për Kadastër të Patundshmërive.

(4) Miratuesi i planit e njofton Agjencinë për Kadastër të Patundshmërive për planin e miratuar dhe e dorëzon planin si një regjistër elektronik në formë digjitale me koordinatat e linjave të rregullatorit, kufijtë e parcelave ndërtimore, linjat e ndërtimit dhe linjat infrastrukturore.

(5) Miratuesi i planit është i detyruar Agjencisë për Kadastër të Patundshmërive me planin urbanistik t'i dorëzojë edhe regjistrim të parcelave ndërtimore ku është bërë riparcelimi dhe ku është bërë ridedikimi i tokës dhe ndërtesave, i cili është pjesë përbërëse e dispozitave për zbatimin e planit.

(6) Agjencia për Kadastër të Patundshmërive është e detyruar në afat prej 15 ditë pune nga marrja e njoftimit për planin urbanistik ose projektin urbanistik të miratuar nga paragrafi (1) i këtij neni nga miratuesi, ta kryejë përshtatjen digjitale dhe ta ndryshojë statusin e tokës në pajtim me nenin 54 të këtij ligji.

(7) Nëse me planin e miratuar urbanistik është kryer riparcelimi dhe ridedikimi i tokës ndërtimore nga paragrafi (5) i këtij neni, plani rregullues i cili është pjesë përbërëse e planit të miratuar urbanistik, në të cilën me linjat rregullatore (linja rregullatore dhe kufiri i parcelës ndërtimore) është kryer formimi i korridoreve të tokës ndërtimore për përdorim të përgjithshëm dhe formimi i parcelave ndërtimore për objektet nën kompetencë të organeve të administratës shtetërore për të cilat me ligj është shpallur interesi publik, të parcelave kadastrale nga të cilat janë formuar korridoret dhe parcelat ndërtimore për të cilat me ligj është shpallur interesi publik, regjistrohet interesi publik.

(8) Shfrytëzimin e të dhënave nga Regjistri i grafikut për tokë ndërtimore në formë elektronike për nevojat e përpunimit dhe miratimit të planeve urbanistike, përshtajen digjitale, formimin e parcelave të reja kadastrale dhe ridedikimin e tokës dhe ndërtimeve, si punë për të cilat me ligj është përcaktuar interesi publik, Agjencia për Kadastër të Patundshmërive e kryen në barrë të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

17. Ridedikimi i tokës në tokë ndërtimore

Neni 54

(1) Toka në përfshirjen e planit urbanistik nga neni 10 paragrafi (1) pika 1 të këtij ligji, merr statusin e tokës ndërtimore me miratimin e planit, ndërsa në përfshirjen e planit të planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 3, 4 dhe 5 të këtij ligji, toka merr statusin e tokës ndërtimore me miratimin e planit, nëse ajo është rregulluar në planin.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, në përfshirjen e planit të planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pika 1 të këtij ligji, toka mund ta mbajë statusin e tokës bujqësore, e pyjeve ose tokës tjetër, nëse ajo në planin rregullohet me dispozitë të veçantë.

(3) Në përfshirjen e planit të planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 3, 4 dhe 5 të këtij ligji, toka mund ta mbajë statusin e tokës bujqësore, të pyjeve ose tokës tjetër, nëse në të gjendet lokaliteti arkeologjik ose nëse me planin parashihet ndërtimi i togut infrastrukturor nëpër të cilën trase vendoset ngarkesa reale e tokës dhe shfrytëzimi i saj i mëtutjeshëm si tokë bujqësore, të pyjeve ose tokë tjetër, ose nëse nga shkaqe tjera ajo në plan rregullohet me dispozitë të veçantë.

(4) Toka e përfshirë me përfshirjen projektuese të projekteve urbanistike nga neni 58 paragrafi (6) të këtij ligji e rruan statusin e tokës bujqësore, të pylltarisë ose tokës tjetër që e ka pasur edhe para miratimit të projektit urbanistik.

(5) Kur gjatë përpunimit të planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 3, 4 dhe 5 të këtij ligji toka ndërtimore rregullohet në kurriz të tokës bujqësore, miratuesi i planit është i detyruar, menjëherë pas miratimit të programit të planifikimit, të kërkojë një mendim nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë.

(6) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, pas pranimit të kërkesës është i detyruar të japë një mendim për cilësinë e tokës bujqësore, objekteve ekzistuese, ngarkesave të vërtetuara reale të tokës ose fakteve të tjera relevante nga kompetenca e tyre, në afat prej 15 ditë pune. Mendimi është pjesë përbërëse e planit urbanistik.

(7) Pas miratimit të planit miratuesi është i detyruar ta njoftojë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë për miratimin e planit urbanistik dhe për tokën bujqësore e cila me planin ka marrë statusin e tokës bujqësore.

(8) Shpenzimet eventuale për ridedikimin e tokës bujqësore në ndërtimore (shpenzime për kryerjen e vlerësimit të dëmit eventual, për kompensim të dëmit eventual për shkak të pushimit të marrëveshjes për qira), si dhe për kompensimin e dëmit eventual për shkak të mosdorëzimit të njoftimit nga paragrafi (7) i këtij neni janë obligim i miratuesit të planeve urbanistike.

(9) Agjencia për Kadastër të Patundshmërive është e detyruar në afat prej 30 ditësh nga pranimi i njoftimit për miratimin e planit urbanistik dhe përshtatjen digjitale të saj, ta zbatojë sipas detyrës zyrtare ridedikimin e tokës bujqësore dhe tokës tjetër në tokë ndërtimore në kadastrën e patundshmërive.

V. ZBATIMI I PLANEVE URBANISTIKE

Neni 55

Gjatë zbatimit të planeve urbanistike zbatohen dispozitat nga Ligji për procedurë të përgjithshme administrative, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Neni 56

(1) Akte me të cilat zbatohen planet urbanistike në pajtim me këtë ligj janë:

1. projekti urbanistik dhe
2. projekti urbanistik me plan për parcelim.

(2) Për harmonizimin e dokumentacioneve të planit-projekteve dhe dokumentacioneve projektuese me planet urbanistike në procesin e zbatimit të tyre, organet kompetente lëshojnë:

1. ekstrakt nga plani urbanistik dhe
2. vërtetim për harmonizim urbanistik.

(3) Zbatimi i planit urbanistik fillon me lëshimin e ekstraktit nga plani urbanistik. Për rastet kur në planin urbanistik janë rregulluar të gjitha kushtet e përcaktuara me ligj për ndërtim, në bazë të ekstraktit nga plani urbanistik përpunohet projekt ideor në pajtim me Ligjin për ndërtim, i cili duhet të merr vërtetim për harmonizim urbanistik në pajtim me këtë ligj.

(4) Të gjitha rastet në të cilat në pajtim me këtë ligj përpunohet projekti urbanistik për rajonet e përfshira me planin urbanistik, projekti ideor për ndërtimet që janë lëndë e përfshirjes së planit të projektit urbanistik përpunohet në bazë të planit urbanistik dhe me projektin urbanistik pjesë përbërëse e të cilit është. Projekti urbanistik nga neni 58 paragrafi (6) nga ky ligj zbatohet me projektin themelor në pajtim me Ligjin për ndërtim.

(5) Zbatimi i planeve urbanistike për tokën ndërtimore për përdorim individual kryhet nëpërmjet vendosjes së një parcele ndërtimore në planet urbanistike, në të cilën është realizuar bashkimi i dispozitave të planifikimit dhe kushteve për ndërtim për ndërtesën përkatësisht mënyra e përdorimit për parcelën konkrete ndërtimore. Zbatimi i planeve urbanistike për tokën ndërtimore për përdorim të përgjithshëm për të cilat nuk formohen parcela ndërtimore individuale kryhet duke pozicionuar përfshirjen e projektit, përkatësisht duke e përcaktuar atë në përfshirjet ose fazat e projektit.

(6) Zbatimi i planeve urbanistike në pajtim me këtë ligj kryhet edhe për një zonë ndërtimore kadastrale ku me plan nuk janë formuar parcelat e ndërtimit, por janë të përcaktuara kushtet e përgjithshme për ndërtim dhe qasjen në trafik dhe kur parcelat kadastrale i plotësojnë kushtet formale, dimensionale dhe dispozitive për formimin e parcelës ndërtimore.

(7) Rregullimi i hapësirës në pajtim me këtë ligj bëhet edhe për rastet jashtë përfshirjes së planeve urbanistike nga neni 58 paragrafi (6) nga ky ligj, vetëm me përpunimin e projektit urbanistik.

(8) Zbatimi i planeve urbanistike bëhet edhe me ndjekjen e realizimit dhe mënyrën e zbatimit të planit urbanistik, mbikëqyrjen mbi përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike dhe mbikëqyrjen inspektuese të zbatimit të tyre.

1. Ekstrakt nga plani urbanistik

Neni 57

(1) Ekstrakti nga plani urbanistik është kopje e pjesës grafike dhe tekstuale të planit me të dhëna numerike, dispozitat e përgjithshme dhe specifike për zbatimin e planit, të cilat i referohen një parcele ndërtimi, pjesë të planit ose të gjithë planit, varësisht nga nevojat e kërkuesit.

(2) Për të kuptuar mundësitë e planifikimit për rregullimin e një hapësire konkrete, çdo person juridik dhe fizik mund të marrë një ekstrakt nga plani urbanistik, me kërkesën e paraqitur në formë elektronike ose me shkrim në organin kompetent të miratuesit të planit.

(3) Pas kërkesës së dorëzuar për marrjen e ekstraktit nga plani urbanistik, organi kompetent i miratuesit të planit është i detyruar në afat prej dhjetë ditë pune, në formë elektronike ose me shkrim, varësisht nga mënyra në të cilën është parashtruar kërkesa, ta japë ekstraktin ose të dorëzojë njoftim se për përfshirjen e lëndës nuk është miratuar plan urbanistik ose është nën suspendim ose është hequr.

(4) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës për lëshimin e ekstraktit nga plani urbanistik dhe të ekstraktit nga plani urbanistik, i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

2. Projekti urbanistik

Neni 58

(1) Projekt urbanistik është dokumentacion i planit-projektit i cili përgatitet në bazë të planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pikat 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji dhe shërben për përpunimin dhe zbatimin e tyre. Me projektin urbanistik bëhet përpunimi i detajuar i parcelave ndërtimore dhe tokës ndërtimore për përdorim të përgjithshëm për të cilat në planet urbanistike nuk janë dhënë dispozita të hollësishme për ndërtimin dhe rregullimin e tokës.

(2) Varësisht nga lloji dhe dedikimi i tokës ndërtimore dhe ndërtimeve që janë lëndë e përpunimit, projekti urbanistik mund të jetë:

1. Projekt urbanistik për tokë të parceluar ndërtimore, me të cilin bëhet formimi urbanistik-arkitektonik i ndërtimeve të planifikuara dhe trafiku i brendshëm i një parcele më të madhe ndërtimore të formuar në planin urbanistik;

2. Projekti urbanistik për tokë ndërtimore për përdorim të përgjithshëm, me të cilin bëhet formësimi urbanistik-arkitektonik i hapësirave publike, siç janë hapësira për këmbësorë dhe rrugë, dhe hapësira tjera për përdorim publik;

3. Projekti urbanistik për tokën ndërtimore, me të cilin bëhet përpunimi urbanistik-arkitektonik, ndërtimor ose tekniko-teknologjik, përpunimi i planit-projektues të parcelave ndërtimore ose të parcelave kadastrale që i plotësojnë kushtet dhe standardet për formimin e parcelës ndërtimore për qëllime përkatëse ekonomike dhe industriale që me një plan të përgjithshëm urbanistik janë të destinuara për ndërtimin e qëllimeve ekonomike, industriale, energjetike dhe të tjera teknike-teknologjike dhe speciale;

4. Projekti urbanistik për infrastrukturë, me të cilin bëhet përpunimi urbanistik-arkitektonik, ndërtimor ose tekniko-teknologjik, përpunimi i planit-projektues të trasesë, elementeve arkitekturore, ndërtimore dhe teknike të trafikut dhe infrastrukturave të tjera, si dhe objektet e mbitokësore që u përkasin sistemeve të infrastrukturës. Me këtë projekt urbanistik, me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, mundet në mënyrë të drejtpërdrejtë të zbatohet plan urbanistik i përgjithshëm për infrastruktura nga rrjeti primar për të cilin nuk është miratuar ndonjë plan urbanistik i detajuar, për të cilin plani i detajuar urbanistik nuk harmonizohet me planin e përgjithshëm urbanistik dhe

5. Projekti urbanistik për përpunimin e planit urbanistik për fshat nga neni 14 paragrafi (2) pikat 2 dhe 3 të këtij ligji, ku nuk janë formuar parcela ndërtimore, ndërsa parcelat kadastrale i përmbushin kushtet për formimin e parcelës ndërtimore të përcaktuara në pajtim me nenin 24 të këtij ligji.

(3) Projekti urbanistik nga paragrafi (2) pika 1 të këtij neni, përpunohet vetëm në rastet kur kjo është rregulluar me dispozitë të planit në planin urbanistik.

(4) Projektet urbanistike nga paragrafi (2) pika 2, 3 dhe 4 të këtij neni, mund të përpunohen në të gjitha rastet ku mungon përpunimi i hollësishëm, pa pasur nevojë ajo të rregullohet me dispozitë të planit në planin urbanistik.

(5) Projektet urbanistike nga paragrafi (2) pikat 2, 3 dhe 4 të këtij neni, mund të përpunohen edhe në bazë të planit urbanistik të përgjithshëm për aktivitete në përfshirjen e planit për të cilat nuk është miratuar plani urbanistik i detajuar.

(6) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, projekt urbanistik mund të përpunohet edhe për ndërtime individuale dhe infrastruktura me rëndësi shtetërore dhe lokale jashtë vendbanimeve dhe jashtë përfshirjes së planeve urbanistike të tokës bujqësore, të pyjeve dhe tokës tjetër, zonat bregdetare dhe hapësira të tjera për të cilat nuk ka kushte dhe/ose arsyetim ekonomik për miratimin e planit urbanistik në pajtim me këtë ligj, dhe ka qasje përkatëse ose të pakategorizuar trafiku, në të cilin rast projekti urbanistik përpunohet në bazë të kushteve të grumbulluara për planifikimin e hapësirës.

(7) Me përjashtim nga paragrafi (2) pika 5 të këtij neni, zbatimi i planeve urbanistike për fshat nga neni 14 paragrafi (2) pika 3 nga ky ligj ose akt të përgjithshëm për fshat i cili është ende në fuqi, për fshatra të vogla dhe të pazhvilluara, ku nuk janë formuar parcela ndërtimore, ndërsa në parcelat kadastrale që i përmbushin kushtet për formimin e parcelës ndërtimore ekziston ndërtim, mund të kryhet edhe pa përpunimin e projektit urbanistik, përkatësisht vetëm me përpunimin e projektit themelor në pajtim me Ligjin për ndërtim.

Neni 59

(1) Projekti urbanistik i nenit 58 paragrafit (2) pikave 1 dhe 3 të këtij ligji, përpunohet për parcela më të mëdha ndërtimore të cilat janë dedikuar për ndërtimin e një ndërtese komplekse ose për kompleks të ndërtesave për të cilat në planin urbanistik nuk janë rregulluar në mënyrë të detajuar elementet e organizimit të brendshëm hapësinor të parcelës ndërtimore, sipërfaqet individuale për ndërtim dhe rrjeti i brendshëm i komunikacionit, si dhe të infrastrukturave tjera teknike-teknologjike.

(2) Për parcelën ndërtimore për të cilën në planin urbanistik është paraparë të përpunohet dhe zbatohet me projekt urbanistik të nenit 58 paragrafi (2) pika 1 të këtij ligji, në planin rregullohet dedikimi i objekteve dhe tokës, lartësia maksimale e ndërtesave, sipërfaqja orientuese për ndërtim zbatimi i së cilës është kufizuar me përqindje të ndërtimit dhe parametra tjerë urbanistik në pajtim me këtë ligj.

(3) Пër parcelën ndërtimore e cila përpunohet dhe zbatohet me projekt urbanistik të nenit 58 paragrafit (2) pikës 4 të këtij ligji, në planin rregullohet dedikimi i objekteve dhe tokës, rregullimi i përgjithshëm dhe parametra tjerë urbanistik në pajtim me këtë ligj. Me projektin urbanistik përpunohen elementet arkitektonike të parterit dhe pjesëve mbitokësore nga infrastruktura, elementet ndërtimore dhe të komunikacionit të rrugës ose rrugëkalimit, elementet ndërtimore-teknike të infrastrukturës në pjesën e definimit të trasesë dhe specifikimi i përçuesit nëntokësor dhe në pjesën e ndërtesave mbitokësore që i takojnë sistemit infrastrukturor.

(4) Projekti urbanistik i nenit 58 paragrafit (2) pikave 2 dhe 4 të këtij ligji, përpunohet sipas rregullës për tokë ndërtimore jo të parceluar për përdorim të përgjithshëm, për të cilën në planin urbanistik rregullohet kufiri i rregullimit të përgjithshëm dhe të detajuar, dedikimi i tokës, simbolet e linjës për togat infrastrukturore ose nevoja nga rregullimi i tyre dhe parametra tjerë urbanistikë në pajtim me këtë ligj.

(5) Me projektin urbanistik të nenit 58 paragrafit (2) pikës 5 të këtij ligji, në mënyrë të detajuar rregullohen elementet e organizimit të brendshëm hapësinor të parcelës kadastrale, ndarja e brendshme e sipërfaqeve sipas dedikimit të tokës dhe sipërfaqet individuale për ndërtim.

(6) Me projektin urbanistik të nenit 58 paragrafit (6) të këtij ligji, rregullohen ndërtesat individuale, përkatësisht grupe të ndërtesave, infrastruktura, pajisje dhe partnerë në vendbanime për të cilat nuk ekzistojnë kushte dhe/ose arsyetim ekonomik për miratimin e planit urbanistik, siç janë:

1. ndërtesa për banim dhe ndërtesa ndihmëse që e përbëjnë oborrin ekonomik të fshatit për nevoja personale që janë locuar në parcela më të mëdha bujqësore;

2. shtëpi për nevojat e turizmit të fshatit, shtëpi malore dhe ndërtesa të dedikuara për kryerje të veprimtarisë së pylltarisë dhe gjuetisë;

3. ndërtesa të dedikuara për prodhim të blegtorisë, siç janë objekte për përcaktimin e kafshëve, magazinimit të ushqimit të blegtorisë, ndërtesa për vendosjen e mekanizimit bujqësore dhe veglave, vend për kultivimin e peshqve dhe objekte tjera;

4. ndërtesa të dedikuara për prodhim bujqësor, magazinim dhe përpunim themelor i prodhimeve bujqësore, serra qelqi, serra plastike dhe objekte tjera;

5. ndërtesa dhe pajisje për kryerje të veprimtarive të turizmit, sportit, rekreacionit dhe ndërtesa shoqëruese të hotelerisë, siç janë kampet, golf terrenet, plazhet në brezin bregdetar të liqeneve natyrore dhe artificiale dhe aktivitete tjera sportive-rekreative;

6. infrastruktura rrugore të pakategorizuara për nevojat e bujqësisë dhe pylltarisë, siç janë rrugë me dhe, argjilore dhe makadam bujqësore dhe rrugë pyjore;

7. kanale dhe liqenet e mbajtjes për menaxhim dhe evakuim të ujërave dhe rrëkeve atmosferike, si dhe puset për ujitje;

8. stacione hulumtuese dhe stacione matëse;

9. stacione të antenave, shtylla dhe pajisje elektronike komunikuese;

10. linja infrastrukturore për ndërtesa individuale të këtij neni;

11. mullinjtë e erës, plantacione fotovoltaike dhe hidrocentrale të vogla për prodhimin e energjisë;

12. ndërtesa të vogla, ndërtesa individuale me rëndësi shtetërore që i plotëson kushtet për ndërtesa individuale, përkatësisht grupe të ndërtesave, infrastruktura, pajisje dhe parterë në vendbanime për të cilat nuk ekzistojnë kushte dhe/ose arsyetim ekonomik për miratimin e planit urbanistik të këtij neni dhe

13. ndërtesa tjera individuale jashtë përfshirjes së planeve urbanistike.

(7) Përshkrimi më i afërt i lëndës së rregullimit të llojeve të ndryshme të projekteve urbanistike të nenit 58 paragrafit (2) të këtij ligji, si dhe përshkrimi më i afërt i lëndës së rregullimit, përkatësisht ndërtesa, grupet të ndërtesave, infrastruktura, pajisje dhe parterë jashtë vendbanimeve për të cilat nuk ekzistojnë kushte dhe/ose arsyetim ekonomik për miratimin e planit urbanistik, të nenit 58 paragrafit (6) të këtij ligji, janë përcaktuar në rregulloren e nenit 24 të këtij ligji.

Neni 60

(1) Projekti urbanistik i nenit 58 të këtij ligji, përmban pjesë grafike dhe tekstuale me të dhëna numerike për aktvendimet projektuese.

(2) Pjesa grafike e projektit urbanistik përmban:

- përfshirje të projektit, aktvendim urbanistik të përfshirjes me aktvendim rregullues dhe të nivelit, sipërfaqe për ndërtim me linja ndërtimore, lartësia maksimale e shprehur në metra, komunikacione të brendshme, barriera, komunikacion stacionar, përçues të infrastrukturës dhe aktvendim parter me gjelbërim dhe

- projekte ideore nga arkitektura, ndërtimi apo lëmi të tjera përkatëse teknike, varësisht nga natyra e ndërtesave dhe infrastrukturave.

(3) Pjesa tekstuale e projektit urbanistik përmban:

- përfshirje projektuese të projektit urbanistik, kushte urbanistike për ndërtim (dedikim, rregullimi, qasje në lokacion, komunikacion stacionues, parterë dhe gjelbërim etj), indikatorë numerikë për të gjithë parametrat urbanistikë,aktvendime të të gjitha sistemeve të infrastrukturës, kushtet inxhinierie-gjeologjike të lokacionit, masa për mbrojtje të mjedisit jetësor dhe trashëgimisë kulturore dhe masa tjera mbrojtëse dhe

- përshkrim teknik të objekteve arkitektonike, ndërtimore ose objekte tjera teknike dhe sisteme.

Neni 61

(1) Projekt urbanistik mund të përpunojnë personat juridikë me licencë për përpunimin e planeve urbanistike në pajtim me nenin 68 të këtij ligji dhe persona juridikë të cilët i plotësojnë kushtet e caktuara për kryerjen e veprimtarisë projektim në pajtim me Ligjin për ndërtim të cilët kanë në marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar së paku një arkitekt urbanist me autorizim përkatës për përpunimin e planeve urbanistike në pajtim me këtë ligj.

(2) Projekte ideore që janë pjesë përbërëse të projekteve urbanistike, përpunohen nga personat fizikë dhe juridikë që i plotësojnë kushtet për kryerje të asaj veprimtarie nga sfera përkatëse në pajtim me Ligjin për ndërtim.

(3) Projekti urbanistik detyrimisht përpunohet sipas rregullës për planifikim urbanistik të nenit 24 të këtij ligji.

(4) Forma, përmbajtja dhe mënyra e përpunimit të projektit urbanistik janë përcaktuar në rregullën e nenit 24 të këtij ligji.

3. Procedura për miratimin e projektit urbanistik

Neni 62

(1) Procedura për përpunimin e projektit urbanistik fillon me iniciativën e organit shtetëror, njësia e vetëqeverisjes lokale ose person juridik i cili është kompetent për realizimin e planit dhe ndërtimit të ndërtesave të planifikuara, personi fizik ose juridik i cili është pjesëmarrës në ndërtimin e ndërtesave të planifikuara si investitor në pajtim me Ligjin për ndërtim.

(2) Subjektin e paragrafit (1) të këtij neni, e financon përpunimin e projektit urbanistik, kurse pas përpunimit të tij e financon përpunimin e revizionit profesional të projektit.

(3) Projekti urbanistik i nenit 58 paragrafit (6) të këtij ligji, përpunohet në bazë të kushteve të siguruara paraprakisht për planifikimin e hapësirës, program projektues të miratuar nga organi kompetent, mendim nga organet shtetërore, institucione, ente dhe persona juridikë me autorizime publike të nenit 47 të këtij ligji, të cilat kanë kompetencë ose autorizime publike për tokën bujqësore. të pylltarisë dhe tokë tjetër, si dhe për aspekte tjera të posaçme nga rajoni i përfshirjes, me të cilin vërtetohet se përfshirja projektuese konkrete është në pajtim me ligjet e posaçme për llojin e tokës, statusin ose mënyrën e përdorimit të rajonit konkret, në bazë të shtresës gjeodezike të azhurnuar të përfshirjes projektuese.

(4) Para se të përpunohet revizioni profesional i paragrafit (3) të këtij neni, miratuesi i projektit urbanistik merr mendim nga organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë me autorizime publike të nenit 47 të këtij ligji, të cilët kanë kompetencë ose autorizime publike për aspekte të caktuara të rajonit të përfshirjes.

(5) Revizion profesional të projektit urbanistik përpunon person juridik me licencë për përpunimin e planeve urbanistike i cili i plotëson kushtet për kryerjen e atyre punëve në pajtim me këtë ligj, kurse revizioni profesional i projektit urbanistik që shërben për zbatimin e planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pika 5 të këtij ligji, e përpunon komisioni i formuar nga ministri i cili menaxhon me organin e administratës shtetërore kompetente për kryerje të punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, kurse përbëhet nga së paku pesë anëtarë, nga të cilët dy anëtarë janë përfaqësues nga organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, kurse tre anëtarët tjerë të mbetur janë përfaqësues të institucioneve profesionale-shkencore, punëtorë të shquar shkencor dhe punëtorë profesional nga sfera e planifikimit urbanistik dhe hapësinor dhe nga sfera tjera të inxhinierisë thelbësore për përpunimin e dokumentacionit të planit.

(6) Pas revizionit profesional të kryer dhe vënies së vërejtjeve nga revizioni profesional në projektin urbanistik, subjekti i paragrafit (1) të këtij neni, e dorëzon projektin urbanistik me kërkesë për miratim për organin kompetent për miratimin e tij.

(7) Për miratimin e projekteve urbanistike që shërbejnë për zbatimin e planeve urbanistike të nenit 10 paragrafi (1) pikat 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, kompetent është kryetari i komunës dhe komuna në qytetin e Shkupit, i cili është kompetent për miratim dhe të projektit urbanistik të nenit 58 paragrafit (6) të këtij ligji. Për miratimin e projekteve urbanistike të nenit 58 paragrafit (2) pikës 4 të këtij ligji, me të cilët plani urbanistik i përgjithshëm zbatohet drejtpërdrejtë, kompetent është kryetari i komunës dhe kryetari i komunës i qytetit të Shkupit.

(8) Për miratimin e projekteve urbanistike që shërbejnë për zbatimin e planeve urbanistike të nenit 10 paragrafit (1) pikës 5 të këtij ligji, kompetent është organi i administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, i cili është kompetent edhe për miratimin e projektit urbanistik të nenit 58 paragrafit (6) të këtij ligji për ndërtesa individuale nga kompetenca e tij.

(9) Projekti urbanistik me revizionin profesional dhe raportin për veprim sipas vërejtjeve nga revizioni profesional dhe kërkesa për miratimin e projektit urbanistik, subjekti i paragrafit (1) të këtij neni, e dorëzon për organin kompetent për miratimin e tij.

(10) Organi kompetent të paragrafëve (7) dhe (8) të këtij neni, e miraton projektin urbanistik në afat prej 15 ditë pune nga dorëzimi i kërkesës, pas mendimit pozitiv të marrë nga komisioni për urbanizëm të nenit 38 të këtij ligji, me të cilin vërteton se projekti urbanistik është përpunuar në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji. Me përjashtim, projekti urbanistik nga neni 58, paragrafi (6) i këtij ligji, para se ta miratojë organi kompetent e vë në shqyrtim të publikut me publikimin e tij në ueb faqen zyrtare në kohëzgjatje prej 15 ditësh, me ç'rast dorëzohen vërejtjet eventuale. Vërejtjet e arritura i shqyrton komisioni për urbanizëm nga neni 38 i këtij ligji, që përpilon procesverbal me arsyetim për vërejtjet e pranuara dhe të papranuara, që publikohet në ueb faqen zyrtare dhe i dërgohet përpunuesit të projektit urbanistik që t'i vendosë në dokumentacionin e planit projektues.

(11) Projekti urbanistik i miratuar dorëzohet nëpërmjet sistemit informativ e-urbanizëm në Agjencinë për Kadastër të Patundshmërive, e cila është e detyruar të kryejë përputhje digjitale në afat prej dhjetë ditë pune nga pranimi i projektit.

(12) Pas zbatimit të veprimeve të paragrafëve (10) dhe (11) të këtij neni, projekti urbanistik bëhet pjesë përbërëse e arkivit përkatësisht regjistrit elektronik të planeve urbanistike të miratuara në korniza të sistemit informativ e-urbanizëm të nenit 37 të këtij ligji, kurse organi kompetent për miratimin e tij është i detyruar të sigurojë qasje për publikun me publikimin e tij në ueb faqen e vet .

(13) Projekti urbanistik i miratuar mund të zbatohet pas zbatimit të procedurave të përcaktuara në nenet 52 dhe 53 të këtij ligji.

4. Projekt urbanistik me plan për parcelim

Neni 63

(1) Me projekt urbanistik me plan për parcelim zbatohen planet urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, në përfshirjet e planit të të cilave paraqitet nevojë nga dy ose më shumë parcela ndërtimore fqinje të pronari të njëjtë të formohet një parcelë ndërtimore ose ku është një parcelë më e madhe ndërtimore ose parcelë kadastrale në përfshirje të plani ku parcela ndërtimore nuk janë formuar, duhet të formohen dy ose më shumë parcela ndërtimore, por vetëm nëse parcelat e reja të sapoformuara janë formuar në pajtim me rregullat për planifikim urbanistik nga neni 24 të këtij ligji.

(2) Me projekt urbanistik me plan për parcelim mund edhe të lëvizin kufijtë e parcelave ndërtimore fqinje për shkak të mosharmonizimit të parcelave ndërtimore me parcelat kadastrale, të cilat nuk mund të korrigjohen dhe harmonizohen me procedurën për gabim teknik, me ç'rast nuk lejohen ndryshime të parametrave tjera të përcaktuara me planin urbanistik.

(3) Lëndë e projektit urbanistik nga paragrafi (1) i këtij neni është përpunimi plotësues i planit urbanistik që ka të bëjë vetëm me dispozicionin e sipërfaqeve për ndërtim dhe organizimi i komunikacionit të brendshëm dhe infrastrukturat në përfshirjen e projektit, pa u ndryshuar parametrat e shumës për sipërfaqet për ndërtim, dedikimi i tokës dhe objektet, përqindja e ndërtimit dhe koeficienti i shfrytëzimit, si dhe dispozitat tjera të planit të rregulluara me planin urbanistik.

(4) Organizimi hapësinor i sipërfaqeve për ndërtim dhe infrastrukturat në përfshirjen e projektit të projektit urbanistik nga paragrafi (1) i këtij neni, bëhen në bazë të planit për parcelim që në mënyrë të sinkronizuar përpilohet si propozim i veçantë i projektit urbanistik.

(5) Përpilimi i projektit urbanistik me plan për parcelim nga paragrafi (1) i këtij neni, fillon në kërkesë të pronarit të tokës ndërtimore te komisioni për urbanizëm nga neni 38 i këtij ligji, i cili me kërkesën dorëzon edhe dëshmi për pronësi të tokës ndërtimore dhe projekt program me skicë të propozim-planit për parcelim dhe dispozicioni i ri sipërfaqeve për ndërtim në përfshirjen e projektit, ndërsa në rastin nga paragrafi (2) i këtij neni, parashtrohet elaborat gjeodezik për të dhëna numerike për parcelën si dëshmi për gabimin e paplanifikuar në formimin e parcelës ndërtimore.

(6) Nëse komisioni për urbanizim nga neni 38 të këtij ligji përcakton se me kërkesën nxitet zbatimi i planit në mënyrë që nuk ndikon negativisht në parametrat tjera urbanistike të përcaktuara me plan, me mendim pozitiv e lejon përpilimin të projektit urbanistik me planin për parcelim.

(7) Pronari nga paragrafi (5) i këtij neni, e financon përpilimin e projektit urbanistik, ndërsa pas përpilimit të tij e financon edhe përpilimin e revizionit profesional të projektit. Projekti urbanistik me plan për parcelim dhe revizion profesional i përpilojnë persona juridikë nga neni 68 i këtij ligji, të cilit i plotësojnë kushtet e përcaktuara në këtë ligj.

(8) Projekti urbanistik me plan për parcelim përpilohet në bazë të rregullës për planifikim urbanistik nga neni 24 të këtij ligji.

(9) Procedura për lejim të projektit urbanistik bëhet sipas nenit 62 të këtij ligji, në mënyrë të sinkronizuar me procedurën për miratimin e planit për parcelim i cili bëhet , si procedurë e shkurtuar dhe e reduktuar për ndryshimin dhe plotësimin e planeve urbanistike, me ç'rast për miratimin e propozim planit për parcelim nuk është i nevojshëm pajtim nga neni 51 të këtij ligji.

(10) Projekti urbanistik me plan për parcelim lejohet menjëherë pas miratimit të planit për parcelim dhe mund të zbatohet pas kryerjes së veprimeve nga nenet 52 dhe 53 të këtij ligji.

(11) Mënyra, kushtet e dedikimit, dispozicionit, morfologjike dhe dimensionale dhe rregulla për formim të parcelave ndërtimore janë përcaktuar me rregullën nga neni 24 të këtij ligji.

5. Vërtetim për harmonizim urbanistik

Neni 64

(1) Zbatimi dhe realizimi i planeve urbanistike pas miratimit të tyre dhe pas vërtetimit të projekteve urbanistike nëse i ka, realizohen në procedura të cilat janë rregulluar me këtë ligj, në iniciativë dhe me kërkesë të investitorit për:

1. dhënie të certifikatës nga plani urbanistik dhe
2. dhënie të vërtetimit për harmonizim urbanistik.

(2) Certifikata nga plani urbanistik shërben si bazë informative për kushtet për ndërtim të përcaktuara në planin urbanistik, në bazë të të cilave bëhet përpilimi i projektit ideor të ndërtimit.

(3) Personat juridikë dhe fizikë të cilët i plotësojnë kushtet e përcaktuara në Ligjin për ndërtim, kanë detyrim të kërkojnë nga organi kompetent për zbatim të planit dhe për mbajtje të procedurës për dhënie të aktit për ndërtim t'u jetë lëshuar vërtetim për harmonizim urbanistik të ndërtimit të projektuar.

(4) Me harmonizimin urbanistik të ndërtimit të projektuar vërtetohet se projekti ideor i ndërtimit është në pajtim me të gjitha parametrat e rregulluara me planin urbanistik, ndërsa veçanërisht me dedikimin, dimensionet e gabaritit të ndërtimit - gjerësia, thellësia dhe lartësia e ndërtimit, plastika arkitektonike, komunikacioni i stacionuar, komunikacioni i brendshëm, rregullimi i parterit dhe kushte të tjera për ndërtim të rregulluara me planin urbanistik.

(5) Me kërkesën për dhënie të vërtetimit për harmonizim urbanistik dorëzohen:

1. elaborat gjeodezik me të dhëna numerike për parcelën ndërtimore të lëndës,
2. certifikatë nga plani urbanistik dhe
3. projekt ideor në pajtim me Ligjin për ndërtim ose projekt urbanistik në pajtim me këtë ligj.

(6) Në bazë të dokumentacionit të dorëzuar ndaj kërkesës nga paragrafi (5) i këtij neni, organi kompetent për zbatimin e planit përcakton nëse projekti ideor është në pajtim me dispozitat e planit urbanistik dhe ia jep vërtetimin e kërkuar në afat prej 15 ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës.

(7) Nëse përcakton se projekti ideor përjashtohet nga parametrat e rregulluara me planin urbanistik, organi kompetent në afatin nga paragrafi (6) i këtij neni, e njofton kërkuesin se është e domosdoshme të kryejë harmonizim të projektit ideor me planin urbanistik.

(8) Vërtetimi i lëshuar për harmonizim urbanistik dhe projekti i verifikuar ideor janë kusht dhe bazë për përpilimin e projektit bazë në pajtim me Ligjin për ndërtim.

(9) Detyrim të sigurojë vërtetim për harmonizim urbanistik kanë edhe të gjithë personat fizikë dhe juridikë të cilit me procedurat për ridedikim, adaptim, rikonstruim dhe tjera, kanë qëllim të kryejnë ndryshim të dedikimit dhe mënyrës së përparimit të objekteve të ndërtuara në pajtim me Ligjin për ndërtim. Vërtetimi për harmonizim urbanistik të projekteve ideore me të cilat bëhet ndryshim i dedikimit dhe mënyrës së përdorimit të objektit lëshohet pas procedurës të njëjtë që me këtë nen është përcaktuar për objekte të cilat duhet të ndërtohen, vetëm pa detyrim me kërkesën të dorëzohet elaborat i dorëzuar gjeodezik nga paragrafi (5) alineja 1 të këtij neni.

(10) Shpenzimet e bëra për punët për dhënien e vërtetimit për harmonizimin urbanistik bien në barë të kërkuesit.

(11) Kushtet për ndërtim që me planin urbanistik janë përcaktuar për çdo parcelë ndërtimore të cilat janë vërtetuar me harmonizimin e siguruar urbanistik, nuk mund të jenë lëndë e zbatimit ose ankimit në procedurat individuale nga procesi i zbatimit të planit urbanistik, në pajtim me këtë ligj dhe në pajtim me Ligjin për ndërtim.

6. Përcjellja e zbatimit dhe realizimit të planeve

Neni 65

(1) Për shkak të zbatimit efikas të politikës së planifikimit urbanistik dhe rregullimit të hapësirës dhe për nevojat e përpilimit, miratimit, zbatimit dhe përcjelljes së zbatimit të planeve urbanistike, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës është i obliguar të vendosë sistem të informimit për planifikimin urbanistik dhe rregullimin e hapësirës, i cili do të sigurojë kushte për përcjellje profesionale dhe analitike të zbatimit të planeve dhe parashikimit të vazhdueshëm dhe analizë të shkallës dhe mënyrës së realizimit të planeve, për shkak të përpilimit të programeve për përpilim dhe miratim të planeve urbanistike.

(2) Sistemi informativ për planifikim urbanistik dhe rregullim të hapësirës vendoset dhe mbahet si sistem interoperabil dhe me multiplatformë në të cilin lidhen sistemet e informatave e-urbanizëm dhe e-ndërtim me të dhëna tjera hapësinore relevante për planifikimin urbanistik.

(3) Sistemi informativ për planifikim urbanistik dhe rregullim të hapësirës i përfshin të dhënat për:

1. gjendjen ekzistuese dhe mënyrën e përdorimit të hapësirës,
2. të dhënat kadastrale për patundshmëritë dhe të drejtat të pronësisë,
3. planet të vlefshme urbanistike dhe planet urbanistike përpilimi dhe miratimi i të cilëve janë në rrjedhë,
4. projektet urbanistike dhe aktet tjera për zbatimin e planeve urbanistike,
5. dhënia e lejeve për ndërtim, zgjidhje për rregullim të hapësirës, aktet të tjera për ndërtim, si dhe projektet bazë në shtojcë,
6. procedurat për dhënie të lejeve për ndërtim dhe aktet tjera për ndërtim të cilat janë në rrjedhë,
7. ndërtime të cilat janë në rrjedhë të ndërtimi dhe
8. të dhëna tjera relevante për planifikimin urbanistik.

(4) Financimi i ndërtimit, mirëmbajtja dhe funksionimi i sistemit të informatave për planifikimin urbanistik dhe rregullimi i hapësirës bëhet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(5) Ndërtimi, mbajtja dhe operimi me sistemin e informatave, si dhe përsosja e tij dhe dhënia e informatave pjesëmarrësve në procesin e planifikimit urbanistik, janë punë të cilat i kryen Agjencia për Planifikim të Hapësirës.

(6) Sigurimi i informatave nga sistemi interoperabil i informatave për pjesëmarrësit në procesin e përpilimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike Agjencia për planifikim të hapësirës i kryen pa kompensim, ndërsa shpenzimi për shfrytëzim të informatave për personat e interesuar fizikë dhe juridikë bien në barë të kërkuesit të shërbimeve.

(7) Mënyrën e punës, formën dhe përmbajtjen e sistemit të informatave e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

7. Raport për gjendjet në hapësirë

Neni 66

(1) Komunat, komunat në qytetin e Shkupit, qyteti i Shkupit dhe organi kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, çdokush në korniza të kompetencave të veta të lidhura me planifikimin urbanistik të hapësirës, në çdo katër vjet shqyrtojnë edhe miratojnë raport për gjendjen e hapësirës.

(2) Raporti për gjendjet në hapësirë, shërben për formim plotësues të strategjisë së zhvillimit të qëndrueshëm hapësinor dhe për krijimin e politikës së besueshme dhe të qëndrueshme të planifikimit urbanistik, ndërsa përpilohet në bazë të të gjitha analizave individuale vjetore të zbatimit të planeve urbanistike nga neni 22 paragrafi (4) të këtij ligji, të përpiluar në periudhën katër vjeçare dhe të të dhënave nga sistemi i informacioneve për planifikim urbanistik dhe rregullim të hapësirës.

(3) Raport për gjendjet në hapësirë përmbajnë analizë të zbatimit të planeve, të shkallës dhe mënyrës së realizimit të planeve, analizë dhe vlerësim të gjendjeve në hapësirë, së bashku me rekomandimet dhe masat për strategji të zhvillimit të qëndrueshëm të hapësirës në periudhën e ardhshme.

(4) Raportin për gjendjet në hapësirë e përpilon komisioni për urbanizëm në bashkëpunim me të gjithë personat juridikë të cilët i plotësojnë kushtet për ushtrim të punëve profesionale nga sfera e planifikimit urbanistik, ndërsa e miraton Këshilli i komunës, komuna e qytetit të Shkupit dhe qyteti i Shkupit.

(5) Raporti i miratuar për gjendjet në hapësirë shpallen në buletinin zyrtar të evidencës të vetëqeverisjes lokale përkatësisht "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe në ueb faqen zyrtare të miratuesit.

(6) Mënyra e përpilimit, përmbajtja më e afërt e raportit, parametrat të obligueshme hapësinore dhe metoda për vlerësim të gjendjeve dhe punë të tjera me rëndësi për përcjelljen e gjendjeve në hapësirë nga sfera e planifikimit urbanistik e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

VI. USHTRUES TË VEPRIMTARIVE PROFESIONALE PËR PËRPILIMIN E PLANEVE URBANISTIKE DHE PROJEKTE URBANISTIKE

1. Autorizimi për përpilimin e planeve urbanistike

Neni 67

(1) Punët profesionale në përpilimin e planeve urbanistike dhe projektet urbanistike dhe punë të tjera profesionale nga planifikimi urbanistik, mund t'i kryejë inxhinier i diplomuar arkitekt ose magjistër inxhinier arkitekt, i cili ka përfunduar VIIA shkallë të arsimit të lartë, ka fituar 300 kredi sipas Sistemit Evropian për Transfer të Kredive (SETK) dhe i cili posedon autorizim për përpilimin e planeve urbanistike në pajtim me këtë ligj.

(2) Autorizimi për përpilimin e planeve urbanistike i jep Dhoma e arkitektëve të autorizuar dhe inxhinierë të autorizuar (në tekstin e mëtejmë: Dhoma) pas kërkesë të parashtruar nga kandidati i cili duhet:

1. ta plotësojë kushtin për arsim të lartë të fituar nga paragrafi (1) i këtij neni;
2. të ketë tre vjet përvojë pune dhe rezultate adekuate profesionale në sferën e planifikimit urbanistik dhe
3. të ketë dhënë provim të dhënë profesional nga sfera e planifikimit urbanistik (në tekstin e mëtejmë: provim profesional).

(3) Kandidatit i cili ka titull shkencor doktor i shkencave nga sfera e urbanizmit, autorizimi për përpilimin e planeve urbanistike nga paragrafi (1) i këtij neni, Dhoma ia jep nëse krahas plotësimit të kushteve për arsim të marrë të lartë nga paragrafi (1) i këtij neni, ka:

1. një vit përvojë pune dhe rezultate adekuate profesionale në sferën e planifikimit urbanistik dhe

2. të ketë dhënë provim profesional nga sfera e planifikimit urbanistik.

(4) Kandidatit i cili ka katër vjet përvojë pune në organet të cilat e zbatojnë procedurën e miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike, autorizimi për përpilimin e planeve urbanistike nga paragrafi (1) i këtij neni, Dhoma ia jep nëse:

1. e plotëson kushtin për arsim të lartë të fituar nga paragrafi (1) i këtij neni;

2. ka një vit përvojë pune dhe rezultate adekuate profesionale në sferën e planifikimit urbanistik dhe

3. ka dhënë provim profesional nga sfera e planifikimit urbanistik.

(5) Me provimin profesional nga sfera e planifikimit urbanistik kontrollohen dijenitë profesionale teorike dhe praktike të cilat janë relevante për ushtrim të pavarur dhe përgjegjëse të punëve të arkitektit të autorizuar urbanist në procesin e përpilimit dhe miratimit të planeve urbanistike edhe atë: zbatimi i standardeve dhe normativave për planifikim urbanistik në situata reale, njohja e standardeve teknike nga disiplinat tjera të inxhinierisë thelbësore për planifikimin urbanistik, njohja e ligjeve të cilat e rregullojnë materien relevante për planifikimin urbanistik, njohja e marrëdhënieve obliguese në ushtrimin e veprimtarisë, etika profesionale e arkitektëve urbanistë të autorizuar dhe dijeni tjera të domosdoshme nga urbanizmi.

(6) Provimi profesional jepet sipas programit nga paragrafi (8) i këtij neni, para komisionit i përbërë prej pesë anëtarëve të cilin e formon ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, nga radhët e:

- profesorëve të institutit për urbanizëm të institucionit publik të arsimit të lartë ose profesional nga sfera e arkitekturës dhe urbanizimit;

- arkitekt urbanist me më shumë se 15 vjet përvojë profesionale nga radhët e anëtarëve të seksionit profesionist të arkitektëve urbanistë në Dhomë dhe

- arkitektë urbanistë të punësuar në shërbimet profesionale të organit të administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, të cilët kanë më shumë se 15 vjet përvojë profesionale në punë në profesion.

(7) Për dhënien e provimit profesionale paguhet kompensim në lartësi e cila përcaktohet në bazë të shpenzimeve reale për organizim dhe zbatim teknik të provimit.

(8) Për provimin e dhënë profesional, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës jep vërtetim për provim të dhënë profesional ose nga sfera e planifikimit urbanistik.

(9) Mënyra e zbatimit të provimit profesional nga sfera e planifikimit urbanistik, programi për dhënie të provimit, lartësia e kompensimit për shpenzimet për provimin, si dhe kompensimet për anëtarët të komisionit të provimit, për programin dhe pyetjet e provimit dhe aspekte të tjera të organizimit, përmbajtjes dhe forma e formularëve për provimin dhe të vërtetimit për provim të dhënë profesional, i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

(10) Dhoma është e obliguar në afat prej 15 ditësh pune nga dorëzimi i kërkesës për marrje të autorizimit nga paragrafi (2) i këtij neni, t'i japë autorizim nëse janë plotësuar kushtet e përcaktuara ose të miratojë aktvendim për refuzim të kërkesës. Kundër aktvendimit për refuzim të kërkesës për dhënie të autorizimit mund të ngrihet kontest administrativ. Autorizimi për përpilimin e planeve urbanistike jepet në kohë të pacaktuar dhe vlen derisa personi bartës i autorizimit i plotëson kushtet e përcaktuara në këtë ligj dhe në statutin e dhomës, ndërsa Dhoma i evidenton në Regjistrin e arkitektëve urbanistë të autorizuar.

(11) Pas dhënies së provimit profesional dhe fitimit të autorizimit për përpilim të planeve urbanistike, arkitekti inxhinier i diplomuar si anëtar i seksionit profesional i arkitektëve urbanistë në Dhomën e arkitektëve të autorizuar dhe inxhinierëve të autorizuar e vazhdon përsosjen profesionale dhe avancimin e dijenisë profesionale.

(12) Përsosjen profesionale e kryen Dhoma në pajtim me statutin e saj dhe aktet tjera të përgjithshme, ndërsa në bashkëpunim me institucionin publik shkencor dhe profesional të arsimit të lartë nga sfera e arkitekturës dhe urbanizimit.

(13) Përpilim të revizionit profesional në pajtim me këtë ligj, arkitekti urbanist i autorizuar mund të kryejë me pesë vjet përvojë pune prej kur e ka marrë autorizimin për përpilimin të planeve urbaniste, si dhe me rezultate profesionale adekuate.

(14) Arkitekti urbanist i autorizuar mund të kryejë revizion të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike, nëse jep informatë se Dhoma se e plotëson kushtin nga paragrafi (13) i këtij neni. Dhoma e arkitektëve të autorizuar dhe inxhinierë të autorizuar është e obliguar në afat prej pesë ditë pune t'i japë vërtetim për plotësimin e kushtit dhe ta evidentojë në regjistrin e arkitektëve urbanistë të autorizuar.

2. Licencë për përpilimin e planeve urbanistike

Neni 68

(1) Përpilim të planeve urbanistike mund të kryejnë persona juridikë të cilët posedojnë licencë për përpilimin e planeve urbanistike e marrë në pajtim me këtë ligj. Personat juridikë të cilët posedojnë licencë për përpilimin e planeve urbanistike mund të përpilojnë edhe projekte urbanistike.

(2) Licencën për përpilimin e planeve urbanistike e lëshon organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, pas kërkesës të parashtruar nga personi juridik, ndaj të cilës dorëzohet:

1. dëshmi se është regjistruar për ushtrimin e veprimtarisë adekuate;

2. dëshmi se ka punësuar në marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar dhe orar të plotë pune së paku pesë inxhinierë arkitektë të diplomuar me arsim të lartë të kryer nga neni 67 paragrafi (1) të këtij ligji dhe inxhinierë nga sfera të tjera relevante për planifikim urbanistik, prej të cilëve së paku dy kanë autorizim për përpilimin e planeve urbanistike në pajtim me këtë ligj.

(3) Revizion profesional të planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji, mund të kryejnë personat juridikë të cilët posedojnë licencë nga paragrafi (1) i këtij neni dhe të cilët kanë punësuar në marrëdhënie të punës në kohë të pacaktuar dhe orar të plotë pune së paku tre inxhinierë arkitektë nga neni 67 paragrafi 1 i këtij ligji dhe inxhinierë nga sfera tjera relevante për planifikimin urbanistik, të cilët autorizimin për përpunimin e e planeve urbanistike e posedojnë më shumë se tre vjet.

(4) Personi juridik i cili i plotëson kushtet nga paragrafi (3) i këtij neni, mund të kryejë revizion të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike, nëse dorëzon kërkesë te organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës për regjistrim në regjistrin e personave juridikë të cilët i plotësojnë kushtet për ushtrim të revizionit profesional. Organi është i obliguar në afat prej pesë ditësh pune t'i lëshojë certifikatë nga regjistri.

(5) Organi kompetent është i obliguar në afat prej 15 ditë pune nga dorëzimi i kërkesës për marrje të licencës nga paragrafi (2) i këtij neni, t'i japë licencën nëse janë plotësuar kushtet e përcaktuara ose të miratojë aktvendim për refuzim të kërkesës. Kundër aktvendimit për refuzim të kërkesës për dhënie të licencës nuk mund të deklarohet ankesë, por mund të ngrihet kontest administrativ.

(6) Licenca nga paragrafi (2) i këtij neni, lëshohet në kohë të pacaktuar dhe vlen derisa personi juridik i plotëson kushtet për dhënie të licencës të përcaktuara me këtë ligj.

(7) Për marrje të licencës përkatësisht autorizimit, personat juridikë përkatësisht personat fizikë paguajnë kompensim, lartësia e të cilit përcaktohet me rregullën nga neni 69 paragrafi (12) të këtij ligji. Mjetet e realizuara nga kompensimi për marrje të licencës janë të hyra në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa mjetet e realizuara nga kompensimi për marrje të autorizimit janë të hyra të Dhomës.

(8) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës mban evidencë për licencat e lëshuara dhe regjistër të personave juridikë me licencë për përpilimin e planeve urbanistike dhe të personave juridikë të cilët i plotësojnë kushtet nga paragrafi (3) i këtij neni për ushtrimin e revizionit profesional të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike.

(9) Person i huaj juridik mund t'i kryejë punët nga sfera e planifikimit urbanistik në bazë të marrëveshjes për bashkëpunim teknik me person juridik të vendit i cili ka licencë për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit urbanistik. Për pajtueshmërinë me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, gjatë përpilimit të planeve urbanistike dhe gjatë ushtrimit të punëve të tjera nga sfera e planifikimit urbanistik që janë rezultat i bashkëpunimit me person të huaj juridik përgjegjës është personi juridik i vendit, i cili është bartës i punëve.

(10) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës për dhënie të licencës nga paragrafi (2) i këtij neni, formën dhe përmbajtjen e kërkesës për dhënie të autorizimit nga neni 67 paragrafi (2) të këtij ligji dhe dokumentacionin e nevojshëm, i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

3. Marrja e licencës dhe autorizimit

Neni 69

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës do ta heqë licencën për përpilimin e planeve urbanistike nëse:

1. personi juridik ka pushuar të ekzistojë;

2. personi juridik ka pushuar t'i plotësojë kushtet për marrje të licencës nga neni 68 paragrafi (2) të këtij ligji dhe

3. personi juridik ka përpiluar ose reviduar plan urbanistik përkatësisht projekt urbanistik në kundërshtim me këtë ligj dhe rregullat të miratuara në bazë të tij.

(2) Licenca e lëshuar në pajtim me këtë ligj, hiqet me detyrë zyrtare në rastet nga paragrafi (1) pikat 1 dhe 2 të këtij neni, ndërsa në rastin nga paragrafi (1) pika 3 të këtij neni, licenca merret në bazë të propozim të organit i cili kryen mbikëqyrje mbi ligjshmërinë e përpilimit dhe miratimit të planeve urbanistike me aktvendim të organit kompetent për ushtrimin e mbikëqyrjes inspektuese.

(3) Kundër aktvendimit për marrje të licencës mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente.

(4) Personi juridik licenca e të cilit është marrë, është i obliguar t'ia kthejë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, në afat prej tetë ditësh nga plotfuqishmëria e aktvendimit të heqjes së licencës.

(5) Pas miratimit të aktvendimit për heqje të licencës në rast nga paragrafi (1) pika 3 të këtij neni, organi nga paragrafi (2) i këtij neni është i obliguar te Dhoma të parashtrojë propozim për heqje të autorizimit për përpilimin e planeve urbanistike të personit fizik i cili është bartës i autorizimit dhe nënshkrues i plani urbanistik, përkatësisht projektit urbanistik të përpiluar ose reviduar në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të tij.

(6) Dhoma do ta heqë autorizimin për përpilimin e planeve urbanistike nga dita kur aktvendimi për heqje të licencës është bërë i plotfuqishëm.

(7) Kundër aktvendimit për heqje të autorizimit, mund të deklarohet ankesë te organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i aktvendimit.

(8) Personi fizik autorizimi i të cilit është hequr është i obliguar t'ia kthejë Dhomës, në afat prej tetë ditësh nga plotfuqishmëria e aktvendimit të heqjes së autorizimit.

(9) Personi juridik licenca e të cilit është hequr dhe personi fizik autorizimi i të cilit është hequr, nuk mund të marrë licencë përkatësisht autorizim të paraparë me këtë ligj, në afat prej 18 muaj nga dita e plotfuqishmërisë së aktvendimit për heqje. Personi përgjegjës te personi juridik licenca e të cilit është hequr nuk mund të themelojë person tjetër juridik për përpilim dhe revizion profesional të planeve urbanistike, në afat prej 18 muajsh nga plotfuqishmëria e aktvendimit për heqje të licencës.

(10) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës mban regjistër për licencat e lëshuara dhe të hequra, ndërsa Dhoma mban regjistër për autorizimet e lëshuara dhe të hequra, i cili në mënyrë të obligueshme azhurnohet dhe shpallet në ueb faqen e Dhomës.

(11) Aktvendimi i plotfuqishëm për heqje të licencës evidentohet në regjistrin e licencave të lëshuara dhe të hequra dhe shpallet në ueb faqen e organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve të rregullimit të

hapësirës, ndërsa aktvendimi i plotfuqishëm për heqje të autorizimit evidentohet në regjistrin për autorizimet e lëshuara dhe të hequra dhe shpallet në ueb faqen e Dhomës. Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e rregullimit të hapësirës, aktvendimin e plotfuqishëm për heqje të licencës e dorëzon te Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut për shkak të evidentimit të ndalimit nga paragrafi (9) i këtij neni.

(12) Mënyrën e dhënies dhe heqjes së licencës dhe autorizimit, formën dhe përmbajtjen e formularit të licencës, autorizimin dhe vërtetimin për provim të dhënë profesional, lartësinë e kompensimit për dhënie të licencave dhe autorizimin sipas aktiviteteve administrative-teknike dhe organizuese të nevojshme për dhënien e tyre, si dhe formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrave përkatësisht listave të emrave i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve të rregullimit të hapësirës.

4. Punët e personit juridik me licencë për përpunimin e planeve urbanistike

Neni 70

(1) Personi juridik me licencë për përpunimin e planeve urbanistike mund të përpunojë:

1. plane urbanistike;
2. projekte urbanistike dhe
3. punë tjera profesionale nga sfera e urbanizmit, të rregulluara me këtë ligj.

(2) Në kryerjen e punëve tjera profesionale nga sfera e planifikimit urbanistik, nënkuptohet përpunimi i programeve të planit, baza të dokumentacionit për plane urbanistike, raporte për gjendjen në hapësirë dhe punë tjera në lidhje me përpunimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike.

(3) Personi juridik që i plotëson kushtet e përcaktuara në këtë ligj për kryerjen e revizionit të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike mund të përgatisë:

1. revizion profesional të planeve urbanistike dhe
2. revizion profesional të projekteve urbanistike të këtij ligji.

(4) Personat juridikë nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni, në kryerjen e punëve nga planifikimi urbanistik, në varësi të llojit, fazës dhe përmbajtjes së planit, përkatësisht specifikave të përfshirjes së planit, janë të obliguar me marrëveshje të sigurojnë pjesëmarrje në punën e personave të autorizuar ose personave fizikë të cilët janë ekspertë në të gjitha fushat që janë specifike dhe relevante për përfshirjen e planit, të cilët kanë të paktën pesë vjet përvojë pune në bashkëpunim gjatë kryerjes së punëve të planifikimit urbanistik.

5. Forma organizative për kryerjen e punëve nga planifikimi urbanistik

Neni 71

Arkitekti i autorizuar urbanist për përpunimin e planeve urbanistike punë profesionale të planifikimit urbanistik mund t'i kryejë në:

1. personin juridik të regjistruar në kryerjen e veprimtarisë adekuate, i cili posedon licencë në pajtim me këtë ligj;
2. institucion publik për urbanizëm dhe
3. Agjencia për Planifikim të Hapësirës.

6. Institucioni publik për urbanizëm

Neni 72

(1) Njësia e vetëqeverisjes lokale me seli në qytet më të madh, mund të themelojë Institucion Publik për Urbanizëm për kryerjen e punëve nga planifikimi urbanistik nëse për shkak të madhësisë dhe ndërlikimit të qytetit, si dhe për shkak të vëllimit dhe ndërlikimit të punëve nga planifikimi urbanistik për të ekziston nevojë dhe mjete buxhetore të mjaftueshme dhe tjera financiare që janë të domosdoshme për punën e tij.

(2) Themelimi i Institucioni Publik për Urbanizëm ka për qëllim ngritjen e standardeve dhe kualitetit të kryerjes së punëve nga planifikimi urbanistik, si dhe sigurimin e kushteve optimale për kryerjen e veprimtarisë së planifikimit urbanistik të rregulluar me këtë ligj.

(3) Institucioni Publik për Urbanizëm mund t' i kryejë punët si vijon:

1. bashkëpunon me Agjencinë për Planifikimin Hapësinor në përgatitjen e planeve hapësinore nga kompetenca e saj;
2. përpunon plan urbanistik të përgjithshëm të qytetit të tij dhe merr pjesë në miratimin, zbatimin dhe ndjekjen e zbatimit;
3. përpunon revizion profesional të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike në pajtim me kushtet për kryerje të revizionit nga ky ligj;
4. e mban dhe azhurnon bazën e të dhënave hapësinore për territorin e vet;
5. e ndjek dhe analizon zbatimin e planeve urbanistike;
6. përpunon raporte për gjendjet në hapësirë;
7. merr pjesë në krijimin e vlerësimit për zhvillimin hapësinor dhe
8. merr pjesë në krijimin e programit për miratimin e planeve urbanistike.

(4) Institucioni publik për urbanizëm në kryerjen e punëve nga paragrafi (3) pikat 2 dhe 3 nga ky nen duhet të ketë të punësuar në kohë të pacaktuar dhe orar të plotë të punës së paku pesë inxhinierë arkitektë me arsim të lartë të kryer nga neni 67, paragrafi (1) i këtij ligji dhe inxhinierë të autorizuar dhe persona profesionistë nga fusha të ndryshme relevante për planifikim urbanistik, nga të cilët së paku dy kanë autorizim për përpunimin e planeve urbanistike në pajtim me këtë ligj.

7. Agjencia për Planifikim të Hapësirës

Neni 73

(1) Agjencia për Planifikim të Hapësirës e zbaton politikën e planifikimit dhe rregullimit të hapësirës në Republikën e Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: Agjencia).

(2) Agjencia ka cilësi të personit juridik me autorizime publike, të drejta, obligime dhe përgjegjësit të përcaktuara me ligj dhe Statut të Agjencisë.

(3) Selia e Agjencisë është në Shkup.

(4) Agjencia është e mëvetësishme në punën e vet.

(5) Puna në Agjenci bazohet në parimet si vijojnë:

- profesionizëm,
- ekspertizëm,
- transparencë dhe
-përgjegjësi në punën e rezultateve të arritura.

Neni 74

Agjencia i kryen punët si vijojnë:

1. përpunon Plan hapësinor të Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: Plan hapësinor);

2. e zbaton dhe përpunon Planin Hapësinor duke përpunuar plane hapësinore të planeve të rajoneve, planet hapësinore të zonave me interes të veçantë dhe planet hapësinore të komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit;

3. e ndjek zbatimin e planit hapësinor;

4. i përpunon kushtet për planifikim të hapësirës;

5. e ndërton,mban, azhurnon dhe operon sistemin unik hapësinor- informativ të të dhënave për planifikimin hapësinor dhe urbanistik dhe rregullimin e hapësirës;

6. përpunon plane të përgjithshme urbanistike dhe revizione të planeve të përgjithshme urbanistike për përfshirje të mëdha të planit me numër më të madh të banorëve dhe shfrytëzues të hapësirës, strukturë më të dendur dhe më komplekse, rajone të ndërtuara në qendra të qyteteve komplekse dhe të dendura, qendër historike e qytetit, tërësi monumentale dhe pjesë të tjera të qyteteve me rëndësi të veçantë;

7. i përgatit planet e programit vjetor për financimin e përgatitjes së planeve urbanistike të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut nga neni 41 i këtij ligji;

8. përpunon analiza profesionale dhe informata për gjendjet në planifikimin për nevojat e organeve shtetërore dhe organeve të administratës shtetërore dhe

9. përgatit punë tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe me statutin e Agjencisë.

Neni 75

(1) Mjetet për punë të Agjencisë sigurohen nga:

1. Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, veçanërisht për punët nga neni 74 pikat, 1,2, 3, 5, 7 dhe 9 të këtij ligji;

2. nga mjetet vetanake që i realizon në punën e tyre dhe

3. nga donacione dhe burime tjera përcaktuara me ligj.

(2) Për punën e kryer për përgatitjen dhe zbatimin e planeve urbanistike Agjencia paguan kompensim, shuma e të cilit përcaktohet nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit të hapësirës, në bazë të vëllimit dhe ndërlikueshmërisë së punëve nga sfera e planifikimit urbanistik.

(3) Nëse me punën e Agjencisë realizohen të ardhura më të larta se shpenzimet, do të përdoren për realizimin e aktiviteteve së Agjencisë në pajtim me ligjin.

Neni 76

(1) Organi i Agjencisë janë Këshilli Drejtues dhe drejtori.

(2) Me Agjencinë menaxhon Këshilli Drejtues i cili është i përbërë prej shtatë anëtarëve.

(3) Anëtarët e Këshillit Drejtues të Agjencisë i emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore përgjegjëse për çështjet nga sfera e planifikimit hapësinor, në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore përgjegjëse për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor.

(4) Anëtar të Këshillit Drejtues emërohen dy përfaqësues nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e planifikimit hapësinor, dy përfaqësues nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit hapësinor, dy përfaqësues nga të punësuar në Agjenci dhe një anëtar i jashtëm.

(5) Mandati i anëtarëve të Këshillit Drejtues zgjat katër vite, me mundësi për rizgjedhje .

(6) Anëtarët e Këshillit Drejtues nga radhët e tyre zgjedhin kryetar të Këshillit Drejtues në mbledhjen e parë.

Neni 77

Këshilli Drejtues i Agjencisë i kryen punët si vijojnë:

- miraton Statut të Agjencisë,
- miraton program vjetor për punë, plan financiar dhe llogari vjetore financiare të Agjencisë,
- miraton raport vjetor për punë të Agjencisë,
- e zgjedh dhe shkarkon drejtorin e Agjencisë,
- i miraton aktet e përgjithshme për organizim dhe sistematizim të punës së Agjencisë dhe
- kryen punë tjera të përcaktuara me Statut.

Neni 78

(1) Me punën e Agjencisë udhëheq drejtori.

(2) Drejtori i Agjencisë i kryen punët si vijojnë:

- e prezanton dhe e përfaqëson Agjencisë;
- e organizon punën dhe udhëheq me shërbimet profesionale të Agjencisë;
- propozon strategji dhe plane aksionare te Këshilli Drejtues;
- i implementon vendimet e Këshillit Drejtues;
- kujdeset për ligjshmërinë e punës dhe shpenzimeve të mjeteve financiare;
- kryen harmonizim të aktiviteteve afariste të Agjencisë;
- përgatit program vjetor për punë dhe plan vjetor financiar për mjetet e nevojshme dhe burimet e tyre;
- i propozon dhe realizon aktet e përgjithshme për organizim dhe sistematizim të punës së Agjencisë;
- miraton akte individuale për të punësuar nga sfera e marrëdhënieve të punës dhe
- vendos për çështje tjera të përcaktuara me ligj dhe Statut të Agjencisë.

(3) Drejtor i Agjencisë mund të zgjidhet personi që i plotëson kushtet si vijojnë, edhe atë:

1) është shtetas i Republikës së Maqedonisë;

2) në momentin e zgjedhjes me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion kundërvajtës ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës;

3) ka fituar të paktën 300 kredi sipas SETK ose ka përfunduar shkallën VII A;

4) ka minimum pesë vjet përvojë pune dhe minimum tre vjet përvojë pune në vend udhëheqës në fushën e planifikimit hapësinor dhe rregullimit të hapësirës;

5) posedon një nga certifikatat ose vërtetimet e njohura ndërkombëtare për njohje aktive të njërës nga gjuhët zyrtare të Organizatës së Kombeve të Bashkuara.

(4) Mandati i drejtorit zgjat katër vite me mundësi të rizgjedhjes.

Neni 79

(1) Agjencia miraton Statut, program vjetor për punë dhe planin vjetor financiar, për të cilat pëlqim jep Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Me Statutin e Agjencisë në veçanti rregullohet:

- organizimi i brendshëm i Agjencisë,
- aktivitetet dhe kompetencat e Agjencisë,
- mënyra dhe kryerja e aktiviteteve në fushëveprimin e Agjencisë,
- kushtet e veçanta për zgjedhjen e drejtorit të kuadrove profesionale në Agjenci,
- të drejtat, kompetencat dhe përgjegjësitë e të punësuarve dhe
- çështje tjera të cilat dalin nga kompetenca e Agjencisë.

(3) Agjencia dorëzon raport vjetor për punën e tyre dhe shfrytëzimin e mjeteve deri te organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e planifikimit hapësinor.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga fusha e planifikimit hapësinor, në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të raportit nga paragrafi (3) i këtij neni, e dorëzon te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut për miratim.

Neni 80

(1) Të punësuarit në Agjenci që kryejnë punë administrative kanë statusin e nëpunësve administrativë.

(2) Të punësuarit në Agjenci që kryejnë punë ndihmëse dhe teknike kanë statusin e personelit ndihmës-teknik.

(3) Për personelin ndihmës-teknik në Agjenci do të zbatohet ligji për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(4) Mënyra e përcaktimit të rrogës bazë dhe pagesës së shtesave të rrogës të punësuarit në Agjenci, si dhe shuma e koeficientit të rrogës bazë, i përcakton Agjencia.

8. Listë tarifash për vlerën e punëve nga planifikimi urbanistik

Neni 81

(1) Personat juridikë që mbajnë licencë në pajtim me këtë ligj paguajnë kompensim në pajtim me listën e tarifës të miratuar nga ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit hapësinor me propozim të Odës së Arkitektëve dhe Inxhinierëve të Autorizuar kurse me pëlqim paraprak të marrë nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut për përgatitjen e:

1. planeve urbanistike nga neni 10 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji;
2. projekteve urbanistike nga neni 58 paragrafi (2) pikat 1, 2, 3, 4 dhe 5, paragrafi (6) të këtij ligji;
3. projektit urbanistik me plan për parcelim nga neni 63 i këtij ligji;
4. programit të planit;
5. revizionit profesional
6. studimeve profesionale dhe elaborate të nevojshme për përgatitjen e punëve urbanistike nga pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij neni,

(2) Lista e Tarifave botohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", në ueb faqen e Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve dhe në ueb faqen e Odës së Arkitektëve dhe Inxhinierëve të Autorizuar.

VII. MBIKËQYRJA

Neni 82

Mbikëqyrja për zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të saj, kryhet nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit të hapësirës.

1. Mbikëqyrja inspektuese, Inspektorati Shtetëror për Ndërtimtari dhe Urbanizëm dhe inspektori shtetëror urbanistik

Neni 83

(1) Në procedurën gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese mbi zbatimin e këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të tij, do të zbatohen dispozitat e këtij ligji dhe të ligjit për mbikëqyrje inspektuese.

(2) Mbikëqyrja inspektuese kryhet mbi procedurat për miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike të këtij ligji në formë elektronike nëpërmjet sistemit informativ e- urbanizëm dhe në formë analoge respektivisht formë në letër.
(3) Punët e mbikëqyrjes inspektuese për zbatimin e këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të tij, kryhen nga Inspektorati Shtetëror për Ndërtimtari dhe Urbanizëm (në tekstin e mëtejshëm: Inspektorat).

(4) Punët e mbikëqyrjes inspektuese për zbatimin e këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të tij, Inspektorati i kryen nëpërmjet inspektorëve shtetërorë urbanistikë (në tekstin e mëtejshëm: Inspektorë).

(5) Inspektor shtetëror urbanistik mund të jetë personi i cili:

1. është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
2. në momentin e zgjedhjes me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion kundërvajtës ndalim i kryerjes së profesionit, veprimtarisë ose detyrës,
3. ka fituar të paktën 300 kredi sipas SETK-së ose ka përfunduar shkallën VII A arsim të lartë nga fusha e arkitekturës,
4. Ka përvojë pune prej pesë vjet në fushën e arkitekturës dhe urbanizmit,
5. i plotëson kushtet tjera të përcaktuara në aktin e sistematizimit të vendeve të punës,
6. gjendja e përgjithshme shëndetësore dhe
7. në mënyrë aktive e shfrytëzon gjuhën maqedonase.

(6) Inspektori ka legjitimacion zyrtar, që e lëshon drejtori i inspektoratit me vendim me të cilin inspektori është zyrtarisht i autorizuar për kryerjen e veprimtarisë inspektuese.

(7) Formën dhe përmbajtjen e legjitimacionit, mënyrën e lëshimit dhe heqjes së tij, me propozim të drejtorit të Inspektoratit Shtetëror për Ndërtim dhe Urbanizëm, e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit hapësinor.

2. Lënda e mbikëqyrjes inspektuese

Neni 84

(1) Inspektorët mbikëqyrjen e kryejnë nga selia e Inspektoratit në Shkup dhe nga njësitë rajonale të rajonit të Shkupit, rajonit të Pollogut, rajonit Jugperëndimor, rajonit të Pellagonisë, rajonit të Vardarit, rajonit Juglindor, rajonit Lindor dhe të rajonit Verilindor, të cilat gjenden në

komuna me seli në qytet në rajonet përkatëse, respektivisht nga njësi rajonale plotësuese të vendosura në komunat, gjatë secilës numri i njësive rajonale dhe si dhe njësi rajonale plotësuese, si dhe numri i inspektorëve duhet të korrespondojë me nevojat reale të mbikëqyrjes inspektuese që dalin nga:

1. numri i vendbanimeve në rajonet respektivisht në komunat;

2. numri i procedurave për përpunim dhe miratimin e planeve urbanistike;

3. numri i planeve urbanistike të miratuara;

4. numri i procedurave për zbatimin e planeve urbanistike dhe

5. numri i përfshirjeve të planeve urbanistike për të cilat do të duhet të përpunohet dhe miratohen plane urbanistike.

(2) Inspektori kontrollon nëse procedurat për përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike zbatohen në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të tij, nëse organet e administratës shtetërore, agjencitë, drejtoritë, personat juridikë me autorizime publike për kryerjen e punëve që janë relevante për përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, nëse personat juridikë dhe fizikë të autorizuar për kryerjen e punëve në përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, kanë vepruar në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe të miratuara në bazë të tyre, si dhe nëse certifikatat nga planet urbanistike, projektet urbanistike janë përpunuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të tyre.

(3) Në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese nga paragrafi (2) i këtij neni, inspektori në veçanti kontrollon nëse veprohet në pajtim me:

1. qëllimet, parimet e planifikimit urbanistik dhe kushtet për planifikimin e hapësirës nga nenet 9 dhe 42 të këtij ligji;

2. fazat e përgatitjes dhe miratimit të planeve urbanistike nga neni 21 të këtij ligji;

3. periudhën e planifikimit dhe afatet e përcaktuara në lidhje me to nga neni 22 i këtij ligji;

4. vlefshmërinë e planeve urbanistike nga neni 23 i këtij ligji;

5. procedurat për përpunimin dhe miratimin e planeve urbanistike nga nenet 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51 dhe 52 të këtij ligji;

6. obligimet dhe afatet për dhënien e të dhënave, informatave dhe mendimeve nga organet shtetërore, institucionet, entet dhe personat juridikë që kryejnë kompetencat publike nga neni 47 i këtij ligji;

7. detyrimet dhe afatet për përshtatjen digjitale të planeve urbanistike nga neni 53 të këtij ligji;

8. obligimet dhe afatet lidhur me ridedikimin e tokës në tokë ndërtimore nga neni 54 i këtij ligji;

9. procedurat për zbatimin e planeve urbanistike nga nenet 57, 58, 59, 60, 61, 62 dhe 63 të këtij ligji;

10. procedurën për lëshimin e vërtetimit për harmonizim urbanistik nga neni 64 i këtij ligji;

11. kryerësit e veprimtarive të licencuara dhe të autorizuara për përgatitjen e planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike nga nenet 67, 68, 69 70, 71 dhe 72 të këtij ligji;

12. plotësimin e obligimeve dhe afatet e përcaktuara me këtë ligj nga e organet e administratës shtetërore, agjencitë, drejtoritë, personat juridikë me autorizime publike për kryerjen e punëve që janë relevante për përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, si dhe personat juridikë dhe fizikë me licencë respektivisht autorizime për kryerjen e punëve të procesit të përgatitjes, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike dhe

13. listën tarifore për vlerën e punëve nga planifikimi urbanistik nga neni 81 nga ky ligj.

(4) Inspektorët kryejnë mbikëqyrje inspektuese në pajtim me dispozitat e Ligjit për ndalim dhe parandalim të kryerjes së veprimtarisë së paregjistruar.

3. Aktvendimi i inspektorit

Neni 85

(1) Mbikëqyrja inspektuese e përgatitjes, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike kryhet sipas detyrës zyrtare në bazë të kontrollit dhe orarit të inspektoratit ose në bazë të propozimit për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese të paraqitur nga organi shtetëror, komuna, komuna në qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe nga secili person juridik i interesuar dhe person fizik.

(2) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektues, organet e administratës shtetërore, agjencitë dhe drejtoritë, personat juridikë me kompetenca dhe autorizime publike për kryerjen e punëve që lidhen me përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike, si dhe personat juridikë dhe fizikë të licencuar respektivisht autorizim për kryerjen e punëve profesionale detyrat në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike, inspektori do të mundësojë qasje te hapësirat zyrtare dhe t'i dorëzojnë të gjitha informatat e kërkuara dhe dokumentacionin në afatin e kërkuar.

(3) Për mbikëqyrjen e kryer, inspektori përgatit procesverbal për gjendjen e konstatuar dhe nëse përcakton disa parregullsi ose paligjshmëri në lëndën e inspektimit, është i detyruar të miratojë vendim me të cilin do të detyrojë subjektin i cili është lëndë e mbikëqyrjes inspektuese nga paragrafi (2) i këtij neni të heqë parregullsinë ose paligjshmërinë dhe në cilin afat respektivisht të veprojë në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(4) Kundër aktvendimit të inspektorit nga paragrafi (3) i këtij neni mund të paraqitet ankesë tek organi kompetent që vendos në shkallë të dytë.

(5) Moszbatimi i vendimit të inspektorit nga paragrafi (3) i këtij neni konsiderohet shkelje e rëndë e detyrës zyrtare të personit përgjegjës te subjekti nga paragrafi (2) i këtij neni dhe inspektori është i obliguar nga personi juridik dhe personi i autorizuar nga personi përgjegjës në personin juridik, t'i detyrojë të realizojnë aktvendimin me shqiptimin e gjobës në shumë prej 300 eurosh në kundërvlerë në denarë për personin e autorizuar nga personi përgjegjës në personin juridik dhe 1000 euro në kundërvlerë në denarë për personin juridik.

(6) Nëse aktvendimi nga paragrafi (3) bëhet i plotfuqishëm, kurse me mbikëqyrje inspektuese është konstatuar se janë shkelur dispozitat e këtij ligji me vepër për të cilën sipas ligjit është përcaktuar kualifikimi penal ose kundërvajtës, inspektori është i detyruar të paraqesë padi penale ose kundërvajtëse te organet kompetente.

4. Mbikëqyrja inspektuese në zbatimin e planeve urbanistike

Neni 86

(1) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese për zbatimin e planeve urbanistike nga nenet 57, 58, 59, 60, 61, 62 dhe 63 të këtij ligji, si dhe procedurën për lëshimin e vërtetimit për harmonizim urbanistik të nenit 64 të këtij ligji, inspektori me procesverbalin për gjendjen e konstatuar konstaton shkelje të dispozitave të këtij ligji në lëndën e inspektimit, është i detyruar të miratojë aktvendim për anulimin e përmbajtjes në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji ose që është drejtuar procedurë në kundërshtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të tij.

(2) Kundër aktvendimit të inspektorit nga paragrafi (1) i këtij neni mund të paraqitet ankesë tek organi kompetent që vendos në shkallë të dytë.

(3) Nëse aktvendimi për anulim nga paragrafi (1) i këtij neni bëhet i plotfuqishëm inspektori është i detyruar të njoftojë kryetarin e komunës, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, organin e administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit të hapësirës, me sugjerim për shkeljen e ligjit dhe dispozitave të miratuara në bazë të saj.

(4) Nëse bazë për anulimin e akteve të cilat janë subjekt i mbikëqyrjes inspektuese ishin projekti urbanistik respektivisht projekti ideor që është pjesë përbërëse e projektit urbanistik, për të cilat është përcaktuar se janë përpunuar në kundërshtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në përputhje me të, inspektori është i detyruar të dorëzojë te organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës të paraqesë propozim për marrjen e licencës së personit juridik i cili ka përgatitur projektin urbanistik respektivisht projektin ideor si dhe licencës së personit juridik i cili ka përgatitur raportin për revizion profesional të projektit urbanistik kurse te Oda e Arkitektëve të Autorizuar dhe inxhinierëve të autorizuar të paraqesë propozim për marrjen e autorizimit të personit fizik i cili është nënshkrues i projektit urbanistik respektivisht projektit ideor ose revizionit profesional të projektit urbanistik.

5. Mbikëqyrja mbi ligjshmërinë e punës së organeve të komunës, komunave në qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit

Neni 87

(1) Mbikëqyrjen mbi ligjshmërinë e punës së organeve të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe organeve të Qytetit të Shkupit në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike e kryen organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit të hapësirës .

(2) Mbikëqyrjen e zbatimit të dispozitave të këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të tij përfshijnë:

1. ligjshmërinë e përmbajtjes së planeve urbanistike;

2. përmbushjen e standardeve dhe normativëve në fushën e planifikimit urbanistik të përcaktuar me këtë ligj;

3. ligjshmërinë e procedurave në përgatitjen, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike dhe

4. ligjshmërinë e punës së organeve të komunës, komunave në qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit.

(3) Organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit të hapësirës mbikëqyrjen e punëve nga paragrafi (2) i këtij neni e kryen me kontroll të lëndës nëpërmjet sistemit informativ e-urbanizëm dhe nëpërmjet pëlqimit të propozim planit nga neni 51 i këtij ligji.

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e rregullimit të hapësirës i kryen punët si vijojnë:

1. jep rekomandime dhe sugjerime për zbatim të rregullt të kompetencave të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit për çështjet që janë lëndë e mbikëqyrjes;

2. u sugjeron organeve të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe organeve të Qytetit të Shkupit për tejkalimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me këtë ligj dhe të dispozitave të tjera të miratuara në bazë të këtij ligji dhe propozon masa të përshtatshme për tejkalimin e kësaj gjendjeje;

3. sugjeron në disa mangësi të caktuara materiale dhe procedurale në punën e komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe organeve të Qytetit të Shkupit që mund të pamundësojnë kryerjen e punëve të përcaktuara me këtë ligj, kurse janë me interes publik;

4. paraqet iniciativa dhe propozime te organet e komunave, komunat e qytetit të Shkupit, në organet e Qytetit të Shkupit, nëse konstaton moszbatimin e këtij ligji dhe

5. te inspektori kompetent nga neni 83 i këtij ligji, paraqet kërkesë për fillimin e procedurës kundërvajtëse kundër organeve dhe subjekteve me autorizime publike, personave juridikë dhe fizikë pjesëmarrës në procesin e përpunimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike që kanë punuar në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

VIII. DISPOZITA NDËSHKUESE

1. Kundërvajtjet për personat juridikë dhe fizikë që kryejnë përpunimin dhe revizionin e planeve urbanistike

Neni 88

(1) Gjobë me shumë prej 500 deri 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik i cili ka përpiluar plan urbanistik, projekte urbanistike ose ka kryer revizion profesional të planit urbanistik në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, përkatësisht nëse:

1. përpilon plan urbanistik që ka përmbajtje që nuk është në pajtim me nenin 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 dhe 18 të këtij ligji, përkatësisht që heq dorë ose është në kundërshtim me përmbajtjen më të afërt, formën dhe mënyrën e përpunimit grafik të planit urbanistik që është përcaktuar në nenin 19 dhe nenin 24 të këtij ligji;

2. përpunon plan urbanistik ose projekt urbanistik, në kundërshtim me standardet dhe normativat e përcaktuara në Rregulloren e planifikimit urbanistik nga neni 24 i këtij ligji;

3. nuk i respekton obligimet që janë përcaktuar për përpiluesin e planit në procedurën për miratimin e planeve urbanistike në nenet 26, 27, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 44, 48, 49, 50 dhe 51 të këtij ligji;

4. përpilon projekte urbanistike në kundërshtim me dispozitat e neneve 58, 59, 60, 61, 62 dhe 63 të këtij ligji ose në kundërshtim me dispozitat e përcaktuara në standardet dhe normativat për planifikim urbanistik të nenit 24 të këtij ligji;

5. përpilon revizion profesional në kundërshtim me mënyrën dhe përmbajtjen që rregullohen në nenin 48 të këtij ligji;

6. përpilon revizion profesional në të cilin nuk do të sugjerojë për ligjshmërinë, mangësinë, parregullsinë ose mospranimin e aktvendimeve të planit të planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike në të cilat kryen revizion profesional;

7. ia beson përpilimin e planit urbanistik, projektit urbanistik, revizionin profesional dhe aktet tjera të planit, elaborate dhe pjesë përbërëse të dokumentacionit urbanistik të përcaktuar me këtë ligj, për persona fizikë ose juridikë që nuk i plotësojnë kushtet për kryerjen e veprimtarive profesionale nga sfera e planifikimit urbanistik, të rregulluara në nenet 67, 68, 70, 71 dhe 72 të këtij ligji dhe

8. nuk e siguron funksionimin e mbikëqyrjes inspektuese, përkatësisht bashkëpunimin me inspektorin urbanistik siç është përcaktuar me nenet 83, 85, 86 dhe 87 të këtij ligji.

(2) Gjobë me shumë prej 500 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik përkatësisht personit të autorizuar nga personi përgjegjës në personin juridik.

(3) Gjobë me shumë prej 500 deri 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik nga paragrafi (1) i këtij neni, që me vendosjen që nuk është në pëlqim me ligjin ose me mosveprimin përkatësisht moszbatimin e ligjit kompetencat e përcaktuara, detyrat ose obligimet e pengon, vështirëson ose konteston procedure për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike.

(4) Gjobë me shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (3) i këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik përkatësisht personit të autorizuar nga personi përgjegjës në personin juridik.

2. Kundërvajtje ndaj personave zyrtarë dhe përgjegjës në personat juridikë miratues të planeve urbanistike

Neni 89

(1) Gjobë me shumë prej 2.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje kryetarit të komunës përkatësisht personit të autorizuar nga kryetari i komunës dhe kryetarit të këshillit komunal, komunës në Qytetin e Shkupit, përkatësisht Qytetit të Shkupit, nëse e menaxhon procedurën për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji ose me mosveprimin përkatësisht mosrespektimin e ligjit dhe kompetencat e përcaktuara, detyrat ose obligimet, e pengon procedurën për përpilimin dhe miratimin e planit urbanistik, përkatësisht nëse:

1. e menaxhon procedurën për përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike në kundërshtim me dispozitat e neneve 11, 12, 13, 14, 15 ,16, 18, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 dhe 52 të këtij ligji;

2. nuk i respekton qëllimet, parimet dhe planet urbanistike dhe kushtet për planifikimin hapësinor të neneve 9 dhe 42 të këtij ligji;

3. nuk i plotëson me ligj fazat e përcaktuara të përpilimit dhe miratimit të planeve urbanistike të nenit 21 të këtij ligji;

4. nuk i respekton afatet e përcaktuara lidhur me periudhën e planeve në nenin 22 të këtij ligji;

5. nuk i respekton dispozitat lidhur me vlefshmërinë e planeve urbanistike të nenit 23 të këtij ligji;

6. nuk i plotëson obligimet dhe afatet e miratuesit lidhur me përputhshmërinë digjitale të planeve urbanistike të nenit 53 të këtij ligji;

8. nuk i plotëson obligimet dhe afatet e miratuesit lidhur me ridedikimin e tokës në tokë ndërtimore të nenit 54 të këtij ligji;

9. vepron në kundërshtim me dispozitat për zbatimin e planeve urbanistike të neneve 57, 58, 59, 60, 61, 62 dhe 63 të këtij ligji;

10. vepron në kundërshtim me dispozitat që e rregullojnë procedurën për lëshimin e vërtetimit për përputhshmëri urbanistike të nenit 64 të këtij ligji;

11. ua beson përpilimin e projekteve urbanistike të personave juridikë dhe fizikë që nuk i plotësojnë kushtet për kryerës të licencuar dhe të autorizuar të veprimtarive profesionale për përpilimin e planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike të neneve 67, 68, 69, 70, 71 dhe 72 të këtij ligji dhe

12. lidh marrëveshje për kryerjen e punëve të planifikimit urbanistik me vlerën e punëve në kundërshtim me listën e tarifës së punëve të planifikimit urbanistik të nenit 81 të këtij ligji.

(2) Gjobë me shumë prej 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje ministrit përkatësisht personit të autorizuar nga ministri kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, nëse e mban procedurën për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike për rajone dhe ndërtime me rëndësi shtetërore në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, përkatësisht nëse:

1. e menaxhon procedurën për përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike në kundërshtim me dispozitat e neneve 17, 18, 19, 20, 24, 25, 30, 31, 32, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 51 dhe 52 të këtij ligji;

2. nuk i respekton qëllimet, parimet dhe planet urbanistike dhe kushtet për planifikimin hapësinor të neneve 9 dhe 42 të këtij ligji;

3. nuk i plotëson me ligj fazat e përcaktuara të përpilimit dhe miratimit të planeve urbanistike të nenit 21 të këtij ligji;

4. nuk i respekton afatet e përcaktuara lidhur me periudhën e planeve në nenin 22 të këtij ligji;

5. nuk i respekton dispozitat lidhur me vlefshmërinë e planeve urbanistike të nenit 23 të këtij ligji;

6. nuk i plotëson obligimet dhe afatet e miratuesit lidhur me përputhshmërinë digjitale të planeve urbanistike të nenit 53 të këtij ligji;

8. nuk i plotëson obligimet dhe afatet e miratuesit lidhur me ridedikimin e tokës në tokë ndërtimore të nenit 54 të këtij ligji;

9. vepron në kundërshtim me dispozitat për zbatimin e planeve urbanistike të neneve 58, 59, 60, 61 dhe 62 të këtij ligji;

10. vepron në kundërshtim me dispozitat që e rregullojnë procedurën për lëshimin e vërtetimit për përputhshmëri urbanistike të nenit 64 të këtij ligji;

11. nuk e siguron themelimin dhe funksionimin e sistemit informativ për planifikim urbanistik dhe rregullimin e hapësirës, si dhe me politikën e përcjelljes së zbatimit të planeve urbanistike dhe

12. ua beson përpilimin e projekteve urbanistike të personave juridikë dhe fizikë që nuk i plotësojnë kushtet për kryerës të licencuar dhe të autorizuar të veprimtarive profesionale për përpilimin e planeve urbanistike dhe projekteve urbanistike të neneve 67, 68, 69, 70, 71 dhe 72 të këtij ligji.

(3) Gjobë me shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje edhe personit zyrtar të punësuar në administratën e komunës, komunës në Qytetin e Shkupit, Qytetit të Shkupit dhe organit kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës, si dhe kryetarëve të komisioneve përkatëse për urbanizëm, që janë përgjegjës të drejtpërdrejtë për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Gjobë me shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje edhe personit zyrtar të punësuar në administratën e organit të drejtorisë shtetërore kompetente për rregullimin e hapësirës, si dhe kryetarëve të komisioneve përkatëse për urbanizëm, që janë përgjegjës të drejtpërdrejtë për kundërvajtjet nga paragrafi (2) i këtij neni.

3. Kundërvajtje të personave përgjegjës në subjekte të tjera

Neni 90

(1) Gjobë me shumë prej 500 deri 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personave juridikë të nenit 47 paragrafit (1) të këtij ligji, përkatësisht Agjencisë së Kadastrës së Patundshmërive, Agjencisë për Planifikim Hapësinor dhe Inspektoratit Shtetëror të Ndërtimtarisë dhe Urbanizmit, organeve të Drejtorisë Shtetërore, agjencive dhe drejtorive, personave juridikë me kompetencë dhe autorizime publike për kryerjen e punëve lidhur me përpilimin, miratimin dhe zbatimin e planeve urbanistike dhe lidhur me veprimtaritë dhe sistemet publike, komunale dhe infrastrukturore, nëse nuk dorëzohen të dhëna të nevojshme, informata dhe mendime për përpilimin e planeve në pajtim me nenin 47 të këtij ligji, përkatësisht nëse nuk veprojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me obligimet e tyre në procesin e përpilimit, miratimit dhe zbatimit të planeve urbanistike, të neneve 42, 43, 44, 49, 50, 53 dhe 54 të këtij ligji.

(2) Gjobë me shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik përkatësisht personit të autorizuar nga personi përgjegjës në personin juridik.

4. Organi kompetent dhe mbajtja e procedurës kundërvajtëse

Neni 91

(1) Për kundërvajtjet dhe përgjegjësinë kundërvajtëse në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e Ligjit për kundërvajtje.

(2) Organ kompetent për zbatimin e procedurës kundërvajtëse për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj është gjykata kompetente.

(3) Kur inspektorët kompetentë nga neni 83 i këtij ligji, do të konstatojnë se është kryer kundërvajtje e paraparë me këtë ligj, do të dorëzojnë kërkesë për vendosjen e procedurës kundërvajtëse para organit kompetent.

(4) Para parashtrimit të kërkesës për ngritjen e procedurës kundërvajtëse para organit kompetent, do të zbatohet procedura për barazim. Nëse kryerësi e pranon kundërvajtjen, inspektorët kompetentë nga neni 83 i këtij ligji, do t'i lëshojnë kryerësit fletë pagesë kundërvajtëse për shkak të arkëtimit të gjobës të paraparë për kundërvajtjen. Me nënshkrimin e fletëpagesës kundërvajtëse kryerësi i kundërvajtjes konsiderohet se pajtohet që ta paguajë gjobën e paraparë.

(5) Kryerësi i kundërvajtjes është i obliguar që ta paguajë gjobën në afat prej tetë ditëve nga dita e pranimit të fletëpagesës për kundërvajtje në llogarinë e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, të shënuar në fletëpagesën e kundërvajtjes. Kryerësi do të paguajë vetëm gjysmën e gjobës së shqiptuar nëse pagesën e kryen në afat prej tetë ditësh.

(6) Nëse kryerësi i kundërvajtjes nga paragrafi (4) i këtij neni nuk e paguan gjobën në afatin e paraparë në paragrafin (5) të këtij neni, inspektori kompetent nga neni 84 i këtij ligji, do të dorëzojë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse para gjykatës kompetente.

(7) Inspektorët kompetentë nga neni 83 i këtij ligji, janë të obliguar të mbajnë evidence për fletëpagesat e lëshuara kundërvajtëse dhe për rezultatin e procedurave të ngritura.

(8) Në evidencën e paragrafit (7) të këtij neni grumbullohen, përpunohen dhe ruhen këto të dhëna emri dhe mbiemri, përkatësisht titulli i kryerësit të kundërvajtjes, vendbanimi, përkatësisht vendqëndrimi, selia, lloji i kundërvajtjes, numri i fletëpagesës kundërvajtëse e cila i lëshohet dhe rezultati i procedurës.

(9) Të dhënat personale nga paragrafi (8) i këtij neni ruhen pesë vjet nga dita e vendosjes në evidencë.

(10) Formën dhe përmbajtjen e fletëpagesës kundërvajtëse e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e rregullimit të hapësirës.

(11) Përcaktimi i shumës së gjobës për personin juridik bëhet në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

1. Dispozita të ligjeve të tjera që e rregullojnë këtë materie që rregullohet me këtë ligj në kundërshtim me dispozitat e tyre

Neni 92

(1) Dispozitat e ligjeve ekzistuese të cilat i rregullojnë çështjet lidhur me planifikimin hapësinor që rregullohen me këtë ligj duhet të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

2. Dispozita kalimtare

Neni 93

(1) Procedurat e filluara për miratim, si dhe procedurat për ndryshimin dhe plotësimin e planeve urbanistike për të cilat është miratuar program i planit deri në ditën e fillimit

të zbatimit të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e ligjeve sipas të cilave kanë filluar dhe do të përfundojnë në afat prej katër vjetëve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Nëse procedura nga paragrafi (1) i këtij neni nuk përfundon në afatin e paragrafit (1) të këtij neni, të njëjtat do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 94

(1) Procedurat e filluara për miratimin e planit rregullativ të planit të përgjithshëm urbanistik deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18).

(2) Nëse në planin e përgjithshëm urbanistik deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji është përcaktuar përpunimi i planit të përgjithshëm urbanistik me plane të rregullimit, në periudhën derisa është në fuqi plani I përgjithshëm urbanistik, planet e rregullimit do të përpilohen dhe miratohen si ndryshime dhe plotësime të planit të përgjithshëm urbanistik në procedurë në pajtim me nenin 31 të këtij ligji.

(3) Planet e rregullimit të planeve të përgjithshme urbanistike të cilat janë miratuar në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), zbatohen në pajtim me dispozitat e këtij ligji si pjesë përbërëse e planit të përgjithshëm urbanistik.

Neni 95

(1) Procedurat e filluara për miratimin e dokumentacionit të planit urbanistik deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18).

(2) Dokumentacioni i planit urbanistik që është miratuar në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), si dhe në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 dhe 42/14) zbatohen në pajtim me procedurat për lëshimin e lejeve për ndërtim në pjesët që janë në përputhje me planet urbanistike që janë në fuqi për përfshirjen e njëjtë të planit, deri në harmonizimin e tyre me dispozitat e këtij ligji.

(3) Plani urbanistik dhe dokumentacioni i planit urbanistik me të cilat objekt i planifikimit është një parcelë ndërtimore për të cilën është marrë pëlqim për ridedikim të përhershëm të tokës bujqësore në tokë ndërtimore, ndërsa të cilat janë miratuar përkatësisht lejuar në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë " numër 51/2005, 137/2007, 91/2009, 12/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13 dhe 163/13), ndërsa për të cilat nuk është siguruar leje për ndërtim dhe nuk ka filluar ndërtimi i ndërtesës së planifikuar, në afatin e përcaktuar në nenin 119 të Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), do të vazhdojnë të vlejnë nëse sigurohet leje për ndërtim në afat prej pesë vjetësh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

Neni 96

(1) Procedurat e filluara për miratimin e projekteve urbanistike arkitektonike dhe projekteve të infrastrukturës për të cilat është vërtetuar ose lejuar program i projektit deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18) dhe do të zbatohen si projekte urbanistike në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Projektet e infrastrukturës të miratuara në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), në rastet kur nuk janë plotësisht të realizuara objektet infrastrukturore lineare të përcaktuara me Ligjin për ndërtim, si dhe për objekte të infrastrukturës të përbëra nga më shumë pjesë prej të cilave më së paku një pjesë paraqet infrastrukturë lineare, ndryshimet dhe plotësimet e projekteve të infrastrukturës do të përpilohen në pajtim me ligjin e njëjtë.

(3) Projektet arkitektonike-urbanistike dhe projektet e infrastrukturës janë të miratuara në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18), si dhe në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 dhe 42/14), do të zbatohen gjatë zbatimit të planeve urbanistike dhe dokumentacionit të planit urbanistik si dhe në procedurat për lëshimin e lejeve për ndërtim, nëse nuk janë në kundërshtim me planet urbanistike që janë në fuqi për përfshirjen e njëjtë të planit.

Neni 97

Gjatë zbatimit të planeve urbanistike dhe akteve të përgjithshme të miratuar në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), si dhe në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 51/2005, 137/2007, 91/2009, 124/10, 18/11, 53/11, 144/12, 55/13, 163/13 dhe 42/14), në të cilat me dispozitë të planit parashihet përpilimi i projektit arkitektonik-urbanistik ose projektit të infrastrukturës, zbatohen dispozitat për përpilimin e projektit urbanistik të këtij ligji.

Neni 98

(1) Gjatë zbatimit të planeve urbanistike të miratuar në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 51/2005), për përpilimin e projekteve urbanistike të planifikuara për parcelën ndërtimore zbatohen dispozitat për përpilimin e projekteve urbanistike të këtij ligji.

(2) Gjatë zbatimit të projekteve urbanistike në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 51/2005), me të cilat për përpilimin e parcelës ndërtimore parashihet përpilimi I planit të ri urbanistik, zbatohen dispozitat për përpilimin e projekteve urbanistike të këtij ligji.

Neni 99

Aktet e përgjithshme të miratuara në pajtim me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), do të zbatohen deri në miratimin e planit urbanistik për fshat për hapësirën e përfshirë në aktin e përgjithshëm.

Neni 100

Kushtet për planifikimin e hapësirës që janë miratuar në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), zbatohen gjatë përpilimit të planeve urbanistike në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 101

(1) Procedura për miratimin e programit të planit për planet urbanistike, për të cilën është dorëzuar kërkesë për miratim deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të zbatohet në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18), derisa procedura për miratimin e planit urbanistik do të zbatohet në pajtim me dispozita e këtij ligji.

(2) Planet urbanistike dhe dokumentacionet e planit dhe projektit urbanistik me program të miratuar të planit dhe vërtetim të projektit për të cilat anketa publike dhe prezantimi publik nuk është zbatuar deri në miratimin e këtij ligji duhet të përmbajnë dispozita për aplikim në zona të mbrojtura , regjime dhe masa të mbrojtjes për territore të mbrojtura me ligj, që në ndërkohë janë vendosur me ligje, plane dhe strategji tjera (trashëgimi kulturore dhe natyrore botërore, park nacional, monument natyror, park natyror, zonë e mbrojtur, brez i mbrojtur bregdetar i liqeneve natyrore, zonë e trashëgimisë së patundshme kulturore të mbrojtur dhe tërësi kulturore).

Neni 102

Procedurat për dhënien dhe marrjen e licencave dhe autorizimeve për përpilimin e planeve urbanistike si dhe licenca dhe autorizime për revizion të planeve urbanistike, që kanë filluar deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18).

Neni 103

(1) Persona fizikë të cilët janë pajisur me autorizim për përpilimin e planeve urbanistike deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, llogaritet se i plotësojnë kushtet për kryerjen e punëve për përpilim, miratim dhe zbatim të planeve urbanistike në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe vazhdojnë t'i kryejnë punët në afatin e vlefshmërisë së autorizimit, pastaj Oda e Arkitektëve të Autorizuar dhe Inxhinierëve të Autorizuar u lëshon autorizim të ri në pajtim me dispozitat e këtij ligji, në procedurë të rregulluar në Statutin e Odës, në ç'rast për ato zbatohet dispozita për dhënien e provimit profesional ose sido që të jetë kushte të reja për dhënien e autorizimit.

(2) Personat juridikë që ka marrë licencë për përpilimin e planeve urbanistike deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, mund t'i kryejnë punët për përpunim, miratim dhe zbatim të planeve urbanistike deri në skadimin e vlefshmërisë së licencës, ndërsa 60 ditë para skadimit të afatit të vlefshmërisë së licencës, personat juridikë duhet të dorëzojnë kërkesë për lëshimin e licencës së re në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Personat juridikë dhe personat fizikë të cilët kanë marrë licencë për revizion të planeve urbanistike përkatësisht autorizime për revizion të planeve urbanistike deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, mund të kryejnë revizion profesional në pajtim me dispozitat e këtij ligji, deri në skadimin e vlefshmërisë së licencës përkatësisht autorizimi i revizionit të planit urbanistik, pastaj nëse i plotësojnë kushtet në pajtim me këtë ligj.

Neni 104

Personi i huaj juridik i cili ka marrë vërtetimin për përpunimin e planeve urbanistike dhe dokumentacionin e planeve urbanistike Ligji për planifikim hapësinor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18) mund të përpilojë plane urbanistike dhe projekte urbanistike, deri në skadimin e vlefshmërisë së vërtetimit.

Neni 105

(1) Për planet urbanistike dhe dokumentacionin të cilave në pajtim me nenin 24 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 163/13) u është ndërprerë zbatueshmëria dhe hapësira e përfshirë me të njëjtat llogaritet si hapësirë jashtë përfshirjes së planit, ndërsa për të cilat në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk janë miratuar planet urbanistike nga niveli i njëjtë i planifikimit, vendimtarët janë të obliguar të fillojnë procedurë për përpunimin dhe miratimin e planit urbanistik.

(2) Aktet e përgjithshme, që janë miratuar për përfshirje të planit të planeve urbanistike që kanë pushuar të vlejnë me hyrjen në fuqi të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 163/13) pushojnë të vlejnë me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, ndërsa miratuesit janë të detyruar të fillojnë procedurë për përpunimin dhe miratimin e planit urbanistik nga neni 14 paragrafi (2) pika 3 të këtij ligji.

(3) Procedura për përpilimin dhe miratimin e planeve urbanistike për rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni duhet të përfundojnë në afat prej një viti, nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 106

Njësitë e vetëqeverisjes lokale janë të obliguara që të gjitha planet e miratuara urbanistike që janë në fuqi, në afat prej gjashtë muajve nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji, t'i dorëzojnë në formë elektronike në regjistrin elektronik të planeve të miratuara urbanistike në kuadër të sistemit informativ e-urbanizëm.

Neni 107

Dispozitat e këtij ligji të cilat miratohen në vërtetimin e përputhshmërisë urbanistike do të fillojnë të zbatohen në afat prej tetë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 108

Procedurat për miratimin e planeve hapësinore, të filluara deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e ligjit me të cilin kanë filluar.

3. Dispozita ndëshkuese

Neni 109

(1) Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj, do të miratohen në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, përveç dispozitës nga neni 24 i këtij ligji do të miratohet në afat prej katër muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e akteve nënligjore nga paragrafi (1) i këtij neni do të zbatohen aktet ekzistuese nënligjore.

Neni 110

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për planifikim hapësinor dhe urbanistik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 dhe 168/18).

Neni 111

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut", ndërsa do të fillojë të zbatohet në afat prej 120 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi.

600.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Се прогласува Законот за енергетска ефикасност (*),

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 5 февруари 2020 година.

Бр. 08-1160/1
5 февруари 2020 година
Скопје

Претседател на Република Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi,** с.р.

З А К О Н
ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ (*)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат:

1) ефикасното користење на енергијата;

2) политиката на енергетска ефикасност;

3) надлежностите на Министерството надлежно за работите од областа на енергетиката (во натамошниот текст: министерство) и Агенцијата за енергетика (во натамошниот текст: Агенција) за спроведувањето на овој закон;

4) обврските на јавниот сектор во однос на енергетската ефикасност и потрошувачката на енергија;

5) обврзувачката шема и алтернативните мерки за енергетска ефикасност;

6) енергетските контроли на големите трговци;

7) енергетската ефикасност при производство, пренос, дистрибуција и снабдување;

8) вршењето на енергетските услуги и начините на финансирање на мерки за поддршка на енергетската ефикасност;

9) енергетската ефикасност на зградите; и

10) означувањето на потрошувачката на енергија и еко дизајнот на производите кои користат енергија.

Цели на законот

Член 2

Целта на овој закон е да се обезбеди:

1) намалување на енергетските потреби преку ефикасно користење на енергијата со имплементирање на мерки за енергетска ефикасност;

2) остварување на целите за одржлив развој на енергетиката преку:

- намалување на потрошувачката на енергија со примена на мерки за енергетска ефикасност и намалување на негативното влијание врз околината и

- ефикасност при производство, пренос и дистрибуција на енергија;

3) зголемување на енергетската ефикасност во областа на домувањето и градежништвото преку подобрување на енергетските карактеристики на зградите;

4) зголемување на енергетската ефикасност во јавниот сектор, големите трговци, транспортниот сектор и производите кои користат енергија;

5) зголемување на енергетската ефикасност со искористување на обновливите извори на енергија и

6) создавање на услови за вршење на енергетските услуги, како и развивање на пазарот преку достапноста на услуги и производи со кои се зголемува енергетската ефикасност.

(*) Со овој закон се транспонираат одредбите од Директивата 2012/27/EU за енергетска ефикасност и Директивата 2010/31/ЕС за енергетски карактеристики на зградите, како што се усвоени и изменети од Министерскиот совет на Енергетската заедница.

Дефиниции

Член 3

(1) Одделните изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) **„енергетска ефикасност“** е сооднос помеѓу остварениот корисен учинок и внесот на енергија за остварување на тој корисен учинок;

2) **„енергетска контрола“** е систематизирана постапка за утврдување на постојната потрошувачка на енергија, препознавање и квантификација на економски оправдани можности за заштеда на енергија во зграда или група на згради, индустриски процеси или постројки, или во јавни или приватни услужни дејности и опфаќа подготовка на извештај за енергетската контрола;

3) **„енергетска услуга“** е физичка корист, полезност или добро добиени со комбинација на енергија од енергетски ефикасна технологија или со некое дејство, коешто може да вклучува операции, одржување и контрола неопходни за давање на услугата, коешто се испорачува врз основа на договор и во нормални околности се покажало дека резултира со проверливо и мерливо или проценливо подобрување на енергетската ефикасност или заштеда на примарна енергија;

4) **„ефикасно централно греење и ладење“** е систем за централно греење или ладење со користење на најмалку 50% обновлива енергија, 50% отпадна топлина, 75% топлина од комбинирано производство или 50% од нивна комбинација;

5) **„ефикасно греење и ладење“** е опција за греење и ладење која, во споредба со основното сценарио кое рефлектира вообичаена ситуација, значително го намалува користењето на примарна енергија потребна за снабдување на една единица на испорачана енергија во рамките на соодветна граница на системот на трошковно-ефективен начин, како што е оценето во анализата на трошоци и придобивки, земајќи ја предвид енергијата потребна за екстракција, конверзија, транспорт и дистрибуција;

6) **„ефикасно поединечно греење и ладење“** е опција за поединечно греење и ладење која, во споредба со ефикасното централно греење и ладење, мерливо го намалува внесот на необновлива примарна енергија потребна за снабдување на една единица на испорачана енергија во соодветна граница на системот или бара ист влез на необновлива примарна енергија, но со помал трошок, земајќи ја предвид енергијата потребна за екстракција, конверзија, транспорт и дистрибуција;

7) **„комбинирано производство на енергија“** е истовремено производство во еден процес на топлинска, електрична и/или механичка енергија;

8) **„високоефикасна комбинирана постројка“** или „ВЕКП“ е постројка што произведува електрична и топлинска енергија со висок коефициент на полезно дејство на постројката и ги исполнува пропишаните барања од членот 25 од овој закон и поблиските барања пропишани согласно Правилникот за ВЕКП и гаранции за потекло на електрична енергија произведена од ВЕКП;

9) **„топлинска енергија“** е манифестација на енергија како топлина содржана во носителот на енергијата (цврста, течна или гасна состојба), а се пренесува при постоење на разлика на температурата;

10) **„потрошувач“** е физичко или правно лице кое набавува енергија за сопствена финална употреба;

11) **„потрошувачка на финална енергија“** е вкупната потрошувачка на енергија од страна на сите потрошувачи (домаќинствата, индустријата, земјоделството, транспортот, јавниот и приватниот сектор), не вклучувајќи ја испораката на енергијата до секторите за претворање на енергија и до самата енергетска индустрија;

12) **„потрошувачка на примарна енергија“** е вкупната потрошувачка на енергија со исклучок на неенергетската потрошувачка;

13) **„мерка за подобрување на енергетска ефикасност“** е секоја мерка со чија примена се постигнува намалување на потрошувачката на енергија и/или вода што може да се измери, потврди или процени, при што се задржува или подобрува степенот на комфор во објектите за живеење и работење или се намалува енергетскиот интензитет за единица производ во индустријата, односно се користи помалку енергија при ист или зголемен квалитет и квантитет на производство;

14) **„подобрување на енергетската ефикасност“** е зголемување на енергетската ефикасност како резултат на технолошки промени, промени во однесувањето и/или економски промени;

15) **„паметен систем за мерење“** е електронски систем кој ја мери потрошувачката на енергија, обезбедувајќи повеќе информации отколку конвенционалното броило, и кој може да пренесува и прима податоци преку електронска комуникација;

16) **„економски оправдана побарувачка“** претставува побарувачка што не ја надминува потребата од греење или климатизација и којашто инаку би била задоволена при пазарни услови преку процеси на производство на енергија различни од процесот на комбинирано производство на енергија;

17) **„економски оправдано ниво“** е ниво на енергетски карактеристики кои водат кон најниски трошоци во текот на проценетиот економски животен век на згради, опрема или производи коишто користат енергија;

18) **„значителна реконструкција“** е реконструкција на зградата во согласност со законот со кој се уредува градењето и кога е исполнет еден од следниве услови:

а) вкупниот трошок на реконструкцијата е повисок од 25% од вредноста на зградата, не сметајќи ја вредноста на земјиштето на кое е изградена зградата и трошоците за уредување на градежното земјиште или

б) повеќе од 25% од плоштината на обвивката на зградата е предмет на реконструкцијата;

19) **„лице од јавниот сектор“** е секој договорен орган од класичен јавен сектор дефиниран согласно со Законот за јавни набавки;

20) **„лице од јавниот сектор на државно ниво“** е секој орган на државната управа дефиниран согласно со Законот за организација и работа на органите државната управа;

21) **„вкупна корисна подна површина“** ја означува подната површина на даден градежен објект или дел од градежен објект, каде енергијата се користи за загревање и/или ладење на просторот со регулирана влажност на воздухот;

22) **„големи трговци“** се лица основани согласно со Законот за трговски друштва кои во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето задоволиле најмалку два од можните три критериуми:

а) просечниот број на вработени врз основа на часови на работа надминува 250 вработени;

б) годишниот приход е над 10.000.000 евра во денарска противвредност или

в) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) од вкупните средства на друштвото е повеќе од 11.000.000 евра во денарска противвредност;

23) **„мали и средни трговци**“ се сите останати лица основани согласно со Законот за трговски друштва кои не спаѓаат во големи трговци;

24) „систем за управување со енергијата“ претставува група меѓусебно поврзани или меѓусебно дејствувачки елементи во рамките на план, при што таквиот план поставува цел за енергетска ефикасност и стратегија за постигнување на таа цел;

25) **„договор за енергетски услуги“** е договорен однос помеѓу корисникот и давателот на енергетски услуги, каде што инвестициите во врска со преземените работи, снабдување или услуги се плаќаат сразмерно во однос на договореното ниво на подобрување на енергетската ефикасност или постигнувањето на друг договорен критериум за енергетски карактеристики кој треба да покаже заштеда (на пример финансиски заштеди), што се потврдува и следи за времетраењето на договорот;

26) **„загарантирана заштеда“** е заштедата што ја гарантира давателот на енергетски услуги и мерки за подобрување на ефикасноста, а која се постигнува преку мерките од договорот за енергетски услуги кои споредено со референтните услови резултираат со заштеда на енергија и/или вода, при што таквата заштеда може да се потврди со мерење или процена;

27) **„вредност на загарантирана заштеда“** е заштедата на енергија и/или вода дефинирана во договорот за енергетски услуги изразена во пари;

28) **„суштинско реновирање“** претставува реновирање чиј трошок надминува 50% од инвестицискиот трошок за нова слична единица;

29) **„зграда“** е покриена градба што има ѕидови и во која се користи енергија за греење и климатизација на внатрешниот простор и може да се однесува на зграда како целина или на делови од зграда што се наменети или пренаменети за засебно користење;

30) **„градежна единица“** е дел од зграда, кат или стан во зграда кој е наменет или пренаменет за одделна употреба;

31) **„технички систем во зграда“** е систем кој вклучува техничка опрема за греење, ладење, вентилација, подготовка на санитарна топла вода, осветлување, производство на електрична енергија или комбинација од сите претходни наведени системи во состав на зградата или градежната единица;

32) **„обвивка на зграда“** се интегралните елементи на зградата кои го разделуваат внатрешниот простор на зградата од надворешноста, вклучувајќи ја фасадата;

33) **„систем за греење“** е комбинација од потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира или зголемува температурата;

34) **„систем за климатизација“** е комбинација од потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира или намалува температурата;

35) **„систем за вентилација“** е комбинација на потребни елементи за обезбедување на третман на воздухот во внатрешниот простор, а со кој се контролира протокот на воздух;

36) **„ЕСКО“** е трговско друштво, трговец поединец или друго правно лице што обезбедува енергетски услуги или други мерки заради подобрување на енергетската ефикасност кај своите корисници и кое прифаќа извесен степен на финансиски ризик при извршување на работите, а плаќањето за услугите е целосно или делумно засновано на постигнатото подобрување на енергетската ефикасност или постигнување на други договорени критериуми;

37) **„енергетска карактеристика на зграда“** е пресметана или измерена количина на енергија која е потребна за задоволување на потребата што произлегува од стандардното користење на зградата или градежната единица, кое вклучува меѓу другото, енергија која се користи за загревање на простор и вода, ладење, вентилација и осветление;

38) **„сертификат за енергетски карактеристики“** е документ кој ги содржи податоците за енергетските карактеристики на зградата или градежната единица, проверени и пресметани на пропишан начин согласно овој закон и прописите донесени согласно овој закон, а го издава носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради;

39) **„потврда за усогласеност“** е потврда издадена од носител на лиценца за енергетски контроли на згради со која се потврдува дека минималните барања за енергетска ефикасност кои се содржани во основниот проект се во согласност со минималните барања за енергетска ефикасност пропишани со Правилникот за енергетски карактеристики на згради;

40) **„извештај за проверка на системите за греење или климатизација“** е извештај изработен како резултат на проверката на системот за греење или климатизација, кој вклучува препораки за трошковно-ефективно подобрување на енергетските карактеристики на системот;

41) **„производ што користи енергија“** е секое добро или систем кое се пласира на пазарот и/или се пушта во употреба и кое за време на неговата употреба влијае врз потрошувачката на енергија вклучувајќи ги и деловите кои се наменети да бидат вградени во производите што користат енергија кои се пласираат на пазарот и/или се пуштаат во употреба како посебни делови за крајните корисници и чии еколошки карактеристики можат да се проценат независно;

42) **„трговец со производ што користи енергија“** е продавач на мало или друго лице кое нуди за продажба, изнајмување или користење, или изложува производи спрема потрошувачи или инсталатери, во рамките на својата деловна активност, за надоместок или бесплатно;

43) **„снабдувач на производ што користи енергија“** е производител со седиште во Република Северна Македонија, или овластен претставник на производителот кој нема седиште во Република Северна Македонија, или увозник кој го става во промет производот на пазарот во Република Северна Македонија;

44) **„информативен лист“** е стандардна табела со информации кои се однесуваат на производот што користи енергија, во хартиена или електронска форма;

45) **„етикета“** е графички дијаграм, во хартиена или електронска форма, кој вклучува скала која ги користи буквите од A до G, при што секоја буква претставува посебна класа и секоја класа соодветствува со ниво на заштеда на енергија, во седум различни бои од темно зелена до црвена, а со цел да ги информира потрошувачите во врска со енергетската ефикасност и потрошувачката на енергија;

46) **„еко дизајн“** е интеграција на барањата за заштита на животната средина во дизајнот на производите што користат енергија, со цел подобрување на перформансите кои влијаат на животната средина, во текот на целиот негов животен век и

47) **„агрегатор“** е давател на услуги на потрошувачите кој врши комбинирање на повеќе краткотрајни криви на оптоварување на различни потрошувачи со цел продажба или аукција на организираните пазари на енергија, вклучувајќи намалување на врвните оптоварувања, балансирање на енергијата од обновливите извори, обезбедување на услуги за балансирање и зголемување на сигурноста во снабдувањето.

(2) Изразите и термините употребени во овој закон кои се дефинирани согласно со Законот за енергетика се толкуваат согласно со тој закон.

II. ПОЛИТИКА НА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ И НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Политика на енергетската ефикасност

Член 4

(1) Политиката на енергетската ефикасност претставува составен дел од политиките од областа на енергетиката, економијата, одржливиот развој и заштитата на животната средина и се спроведува преку мерки и активности за ефикасно користење на енергијата.

(2) Главните цели на политиката за енергетската ефикасност се:

1) отстранување на регулаторните и нерегулаторните бариери кои го отежнуваат спроведувањето на мерките и проектите за енергетска ефикасност;

2) зајакнување на соработката помеѓу потрошувачите, производителите, снабдувачите, трговците и операторите на системите за пренос и дистрибуција на енергија, давателите на енергетски услуги, органите на државната управа и единиците на локалната самоуправа, со цел постигнување на целите од областа на енергетската ефикасност пропишани со овој закон, како и прописите и правилата донесени врз основа на овој закон;

3) промовирање и употреба на високоефикасни технологии, системи за управување со енергијата и системи за следење на енергетските заштеди;

4) подобрување на стандардот на населението преку намалување на трошоците за енергија и зголемен комфор во домувањето;

5) зголемување на употребата на енергија од обновливи извори;

6) достапност и користење на финансиски механизми и стимулативни мерки за спроведување на мерките за енергетска ефикасност и

7) развивање на пазарот на енергетски услуги.

(3) Заради остварување на целите на политиката на енергетската ефикасност, надлежните државни органи и лицата од областа на енергетската ефикасност остваруваат соработка со научни, образовни и стручни институции и организации, надлежните органи и тела во Република Северна Македонија, во други држави, како и со органите и телата на регионално и меѓународно ниво основани со ратификуваните меѓународните договори.

(4) Политиката на енергетската ефикасност се утврдува во Стратегијата за развој на енергетиката која ја донесува Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата) согласно со Законот за енергетика, особено земајќи ги предвид:

1) целите и приоритетите на политиката на енергетска ефикасност;

2) процена на можниот потенцијал за комбинирано производство на енергија во високоефикасни комбинирани постројки и системите за централно греење и ладење;

3) стимулативни мерки за подобрување на енергетската ефикасност;

4) долгорочните цели што треба да се постигнат со стимулативните мерки;

5) можноста на обезбедување на потребните финансиски средства за реализација на предвидените инвестиции и мерки;

6) исполнувањето на обврските преземени со ратификувани меѓународни договори и

7) други елементи од значење за подобрувањето на енергетската ефикасност.

Цели за енергетска ефикасност

Член 5

(1) Целите за енергетска ефикасност на ниво на Република Северна Македонија се утврдуваат со уредба којашто Владата ја донесува на предлог на министерството.

(2) Уредбата од ставот (1) на овој член е во согласност со мерките и политиката за енергетска ефикасност утврдени со овој закон и Стратегијата за развој на енергетиката.

(3) Целите за енергетска ефикасност утврдени со уредбата од ставот (1) на овој член се однесуваат на енергетска заштеда во потрошувачката на примарна или финална енергија или енергетскиот интензитет и се утврдуваат за период од најмалку десет години.

(4) При одредување на целите од ставот (1) на овој член, се земаат предвид целите за енергетска ефикасност утврдени од страна на Енергетската заедница.

(5) Составен дел на уредбата од ставот (1) на овој член е методологија за утврдување и пресметка на целите за енергетска ефикасност.

(6) Министерството, најдоцна во рок од 15 дена по донесувањето на уредбата од ставот (1) на овој член, ги доставува утврдените цели за енергетска ефикасност до Секретаријатот на Енергетската заедница.

Национален Акциски план за енергетска ефикасност

Член 6

(1) Заради постигнување на целите утврдени во уредбата од член 5 став (1) од овој закон, на предлог на Министерството, Владата донесува Национален акциски план за енергетска ефикасност (во натамошниот текст: НАПЕЕ).

(2) Во рок од 15 дена од денот на донесувањето на НАПЕЕ од страна на Владата, Министерството го доставува НАПЕЕ до Секретаријатот на Енергетската заедница и го објавува на својата веб-страница.

(3) НАПЕЕ се донесува на секои три години.

(4) НАПЕЕ особено содржи:

1) анализа на спроведените мерки и активности од претходниот НАПЕЕ и извештај за постигнатите заштеди;

2) мерки и активности за подобрување на енергетската ефикасност во следниот тригодишен период;

3) едукативни и промотивни активности насочени кон поттикнување на рационално користење на енергијата;

4) рокови во кои треба да се спроведат мерките и активностите;

5) потребни средства за спроведување на предвидените мерки и активности, и начин на нивно обезбедување и

6) носители на одделни активности.

(5) Агенцијата го следи спроведувањето на НАПЕЕ и најдоцна до 31 мај секоја година, до Министерството доставува годишен извештај за реализација на НАПЕЕ. Министерството го доставува годишниот извештај до Владата и Секретаријатот на Енергетската заедница.

(6) На барање на Агенцијата, лицата од јавниот сектор се должни да достават податоци за реализација на мерките и активностите, предвидени во НАПЕЕ за претходната година, најдоцна до 31 март во тековната година. Агенцијата го доставува барањето најдоцна до 31 јануари во тековната година.

Програма за енергетска ефикасност на единиците на локалната самоуправа

Член 7

(1) Советот на општината или на градот Скопје (во натамошниот текст: единица на локална самоуправа), на предлог на градоначалникот, а по претходно добиено позитивно мислење од Агенцијата, на секои три години донесува програма за енергетска ефикасност.

(2) Програмата за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член особено содржи:

1) податоци за потрошувачката на енергија во единицата на локалната самоуправа, збирно и по сектори;

2) анализа на спроведените мерки и активности од претходната програма;

3) цели за енергетска ефикасност на ниво на единиците на локалната самоуправа, по сектори;

4) мерки и активности за подобрување на енергетската ефикасност, по сектори;

5) рокови во кои треба да се спроведат одделните мерки и активности;

6) потребни средства за спроведување на предвидените мерки и активности, и начин на нивно обезбедување и

7) одговорно лице за спроведување на секоја од предвидените мерки или активности.

(3) Секоја од единиците на локалната самоуправа, најдоцна шест месеци пред истекот на периодот кој е опфатен со претходната програма, доставува на мислење до Агенцијата предлог програма за енергетска ефикасност за следниот период од три години.

(4) Во рок од 30 дена од приемот на предлог програмата за енергетска ефикасност од ставот (3) на овој член, Агенцијата доколку утврди дека предложената програма е во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени согласно со овој закон дава позитивно мислење. Доколку предложената програма не е во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени согласно со овој закон, Агенцијата ја известува единицата на локалната самоуправа дека истата треба да се измени, со давање на насоки за потребните измени.

(5) После добивањето на позитивното мислење од ставот (4) на овој член, советот на единицата на локалната самоуправа ја донесува програмата за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член и во рок од 30 дена по донесувањето ја доставува до Агенцијата.

(6) За спроведување на Програмата за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член, советот на единицата на локална самоуправа, на предлог на градоначалникот, донесува годишен план најдоцна 30 дена по донесувањето на програмата.

(7) Агенцијата го следи спроведувањето на мерките и активностите предвидени во програмите од ставот (1) на овој член и најдоцна до 30 април секоја година, до министерството доставува збирен извештај изготвен врз основа на доставените годишни планови на единиците на локалната самоуправа и информациите за спроведување на програмите.

(8) Министерството го доставува извештајот од ставот (7) на овој член како дел од годишниот извештај за реализација на НАПЕЕ до Секретаријатот на Енергетската заедница.

(9) Министерот кој раководи со министерството (во натамошниот текст: министерот), на предлог на Агенцијата, донесува Правилник со кој се пропишуваат:

1) содржината и формата на програмата од ставот (1) на овој член;

2) содржината и формата на обрасците и методологијата за пресметки потребни за изготвување на програмата од ставот (1) на овој член;

3) начинот на изработка, содржината и формата на годишниот план од ставот (6) на овој член;

4) начинот на изработка, содржината и формата на извештајот за спроведување на програмата од ставот (1) на овој член за претходната година и

5) начинот на доставување до Агенцијата на програмата, годишниот план и извештајот за спроведување на програмата за претходната година.

Надлежности на министерството

Член 8

Во однос на спроведувањето на овој закон, министерството е надлежно за:

1) изготвување и предлагање на Стратегија за реконструкција на згради до Владата, во соработка со министерството надлежно за работите од областа на градежништвото;

2) изготвување и предлагање на НАПЕЕ до Владата;

3) вршење на надзор над работата на Агенцијата и единиците на локалната самоуправа, согласно со одредбите од овој закон;

4) издавање на лиценци за вршење на енергетски контроли на големите трговци и лиценци за вршење на енергетски контроли на згради;

5) издавање на овластувања за енергетските контролори на големите трговци и овластувања за енергетските контролори на згради;

6) водење на регистар на овластени енергетски контролори и регистар на носители на лиценци за вршење на енергетски контроли и

7) вршење на други надлежности согласно со одредбите од овој закон.

Надлежности на Агенцијата

Член 9

Во однос на спроведувањето на овој закон, Агенцијата е надлежна за:

1) предлагање на мерки за реализација на политиките на енергетската ефикасност;

2) поднесување на иницијативи, како и предлагање и координирање на студии и проекти за подобрување на енергетска ефикасност;

3) давање на стручна поддршка при подготовка на подзаконски акти кои произлегуваат од овој закон;

4) спроведување на анализи за утврдување на предлог-цели за енергетска ефикасност на ниво на Република Северна Македонија;

5) давање на стручна поддршка при подготовката на НАПЕЕ;

6) следење и известување за спроведувањето на НАПЕЕ;

7) издавање на решенија за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори и обуки за усовршување на енергетски контролори, како и следење на нивната работа;

8) изработка на програма за обука за енергетски контролори и програма за обука за усовршување на енергетски контролори;

9) давање на стручна поддршка на единиците на локална самоуправа или други државни органи при изработка на програми и мерки за подобрување на енергетската ефикасност;

10) воспоставување, управување, одржување и надградување на информацискиот систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај лицата од јавниот сектор (во натамошниот текст: Информациски систем), како и спроведување на обуки за назначени лица;

11) воспоставување, управување, одржување и надградување на електронска алатка за следење и верификација достапна на интернет (во натамошниот текст: МВП алатка), како и спроведување на обуки за назначени лица и

12) вршење на други работи согласно со одредбите од овој закон.

III. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

Подобрување на енергетската ефикасност во јавниот сектор

Член 10

(1) Зградите кои се во сопственост и се користат од страна на лицата од јавниот сектор на државно ниво мораат да ги исполнуваат минималните барања за енергетски карактеристики на згради пропишани согласно овој закон и прописите донесени согласно со овој закон.

(2) Министерството, во соработка со Службата за општи и заеднички работи при Владата, подготвува список на зградите со вкупна корисна подна површина над 250 m2 кои не ги исполнуваат минималните барања за енергетски карактеристики, кои се во сопственост и се користат од страна на лицата од јавниот сектор на државно ниво, со исклучок на зградите наведени во членот 37 од овој закон. Списокот се објавува на веб- страницата на министерството.

(3) За потребите на изготвување на списокот од ставот (2) на овој член, Службата за општи и заеднички работи при Владата доставува барање за доставување на податоци до лицата од јавниот сектор на државно ниво, особено за податоци за енергетските карактеристики, годината на изградба и вкупната корисна подна површина на зградата, кои се должни да ги достават бараните податоци во рок од 60 дена од денот на доставување на барањето.

(4) Списокот од ставот (2) на овој член особено ги содржи следниве податоци:

1) вкупна корисна подна површина, изразена во m2 и

2) енергетските карактеристики или други релевантни енергетски податоци за соодветната зграда.

(5) Министерството, во соработка со Службата за општи и заеднички работи при Владата, подготвува предлог план за реконструкција на згради кои ги користат лицата од јавниот сектор на државно ниво, кој на годишно ниво опфаќа реконструкција на најмалку 1% од вкупната корисна подна површина на зградите објавени во списокот од ставот (2) на овој член.

(6) Планот за реконструкција на згради од ставот (5) од овој член се однесува на период од три години и во него се наведуваат зградите кои се предмет на реконструкција, информации за зградата, лицето од јавниот сектор на државно ниво кое е корисник, локацијата и сопственикот на зградата, како и динамика со приоритет на реконструкција.

(7) Владата, на предлог на министерството, го донесува Планот за реконструкција на згради од ставот (5) на овој член.

(8) При изработка на планот за реконструкција на згради од ставот (5) на овој член, се земаат предвид целите и мерките предвидени со НАПЕЕ и Стратегијата за реконструкција на згради од членот 31 од овој закон.

(9) Средствата за спроведување на планот за реконструкција на згради од ставот (5) од овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија и од други извори, согласно со закон.

(10) Лицата од јавниот сектор, вклучувајќи ги и лицата од јавен сектор на државно ниво кои користат згради кои не се опфатени со списокот од ставот (2) на овој член, врз основа на спроведена енергетска контрола на згради, можат да ја унапредат енергетската ефикасност, преку спроведување на целите и мерките од извештајот за спроведената енергетска контрола согласно со членот 38 од овој закон.

Информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија

Член 11

(1) Лицата од јавниот сектор се должни да ја следат и да управуваат со потрошувачката на енергија во зградите или градежните единици во коишто ја вршат дејноста на начин на кој се остварува заштеда на енергија, како и да ги спроведуваат пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои се одговорни согласно НАПЕЕ, програмите и годишните планови.

(2) Единиците на локалната самоуправа, покрај обврските од ставот (1) на овој член, се должни да ја следат и да управуваат со потрошувачката на енергија во јавното осветлување на начин на кој се остварува заштеда на енергија.

(3) Со цел исполнување на обврските од ставовите (1) и (2) од овој член, Агенцијата го воспоставува и одржува Информацискиот систем.

(4) Информацискиот систем особено содржи податоци за потрошувачка на енергија и трошоци за потрошената енергија во зградите или градежните единици во кои лицата од јавниот сектор ја вршат дејноста, односно за јавното осветлување, нивни општи карактеристики, како и климатолошки податоци потребни за пресметување на енергетските карактеристики на зградите. На предлог на Агенцијата, министерот со Правилник за информациски систем поблиску ги пропишува:

1) начинот на воспоставување, водење и одржување на Информацискиот систем;

2) содржината, формата и видот на податоци кои корисниците на Информацискиот систем ги прибираат, внесуваат и верифицираат;

3) начинот, постапката и роковите за внесување и верификација на податоците во Информацискиот систем;

4) начинот на користење, објавување и пристап до информациите од Информацискиот систем;

5) начин на спроведување на обука за назначени лица кај лицата од јавниот сектор и

6) индикативна листа на лица од јавниот сектор кои имаат обврска за внесување на податоци во Информацискиот систем.

(5) Лицата од јавниот сектор определени со Правилникот за информациски систем согласно со ставот (4) точка 6) на овој член, се должни да определат одговорни лица од редот на своите вработени или да ангажираат надворешно стручно лице, кои имаат обврска да:

1) управуваат со производството на енергија во зградите и градежните единици во кои вршат активности, доколку такво производство постои;

2) внесуваат податоци во Информацискиот систем за месечната потрошувачка на енергија за секоја зграда или градежна единица во која лицата од јавниот сектор ја вршат дејноста односно за јавното осветлување и

3) внесуваат податоци во Информацискиот систем за трошоци за потрошената енергија.

(6) Управата за хидрометеоролошки работи е должна од редот на своите вработени да определи одговорно лице задолжено за внесување на климатолошките податоци во Информацискиот систем, најмалку еднаш годишно.

Алатка за следење и верификација (МВП)

Член 12

(1) Со цел следење на реализација на мерките за енергетска ефикасност, Агенцијата ја воспоставува и одржува МВП алатката.

(2) Во зависност од исполнетоста на критериумите по однос на видот на спроведената мерка за енергетска ефикасност, остварените заштеди на енергија и вкупната корисна подна површина на зградата, лицата од јавниот сектор, давателите на енергетски услуги и енергетските контролори имаат обврски да внесуваат податоци во МВП алатката.

(3) На предлог на Агенцијата, министерот со Правилник за МВП алатката поблиску ги пропишува:

1) постапките и техничките параметри за воспоставување и надградување на МВП алатката според ниво на пристап;

2) поблиските критериуми од ставот (2) на овој член;

3) содржината, формата и видот на податоци кои се прибираат и внесуваат во МВП алатката;

4) начинот, постапката и роковите за внесување и верификација на податоците во МВП алатката;

5) начинот на користење, објавување и пристап до информациите од МВП алатката;

6) методологија за пресметка на заштедите на енергија како резултат на спроведените мерките за енергетска ефикасност;

7) методологија за пресметка на постигнатите заштеди на енергија преку давање на енергетски услуги;

8) постапка за верификација на заштедите;

9) начинот на кој податоците од МВП алатката може да се применат при изработка на НАПЕЕ, програми и годишните планови и

10) начин на спроведување на обука за назначени лица кај лицата од јавниот сектор.

(4) За целите на внесување на податоци во МВП алатката, лицата од јавниот сектор назначуваат одговорно лице.

(5) При изготвување на извештаите за реализација на НАПЕЕ, како и при следењето на спроведувањето на мерките и активностите предвидени во програмите и плановите за енергетска ефикасност на единиците на локална самоуправа пропишани согласно овој закон и прописите донесени согласно овој закон, Агенцијата ги користи податоците од МВП алатката.

Набавки во јавниот сектор

Член 13

(1) При набавка на производи што користат енергија и кои се предмет на енергетско означување согласно овој закон и прописите донесени согласно овој закон, чијашто вредност е повисока од 70.000 евра во денарска противвредност, лицата од јавниот сектор на држав-

но ниво се должни во техничката спецификација да ја наведат најниската прифатлива класа на енергетска ефикасност на производите кои се предмет на набавката, доколку тоа е економски оправдано и технички соодветно, при тоа водејќи сметка за конкуренцијата помеѓу економските оператори при спроведувањето на јавната набавка.

(2) При набавка на производи што користат енергија и кои не се предмет на енергетско означување согласно овој закон и прописите донесени согласно овој закон, чијашто вредност е повисока од 70.000 евра во денарска противвредност, лицата од јавниот сектор на државно ниво се должни да набавуваат производи со најниско ниво на енергетска ефикасност утврдено со методологијата пропишана со Правилникот од ставот (5) на овој член, доколку тоа е економски оправдано и технички соодветно, при тоа водејќи сметка за конкуренцијата помеѓу економските оператори при спроведувањето на јавната набавка.

(3) При набавки на услуги и работи со вредност повисока од 70.000 евра во денарска противвредност, лицата од јавниот сектор на државно ниво се должни да ги обврзат понудувачите, при извршувањето на услугите или работите кои се предмет на јавната набавка да користат само производи кои ги задоволуваат барањата наведени во ставовите (1) и (2) на овој член. Оваа обврска се однесува исклучиво на нови производи кои се набавуваат од страна на понудувачите, делумно или целосно, за давање на предметните услуги или работи.

(4) Кога лицата од јавниот сектор на државно ниво набавуваат или изнајмуваат простории за сопствена употреба, зградите и градежните единици во кои се наоѓаат таквите простории мора да поседуваат соодветен сертификат за енергетски карактеристики кој ги исполнува минималните барања за енергетска ефикасност во согласност со Правилникот за енергетски карактеристики на згради.

(5) Министерот донесува Правилник со кој се пропишуваат:

1) најниските прифатливи класи на енергетска ефикасност на производите од ставот (1) на овој член, по групи на производи кои се предмет на енергетско означување согласно со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон;

2) методологија за утврдување на нивото на енергетска ефикасност за производите кои не се предмет на енергетско означување согласно со овој закон и прописите донесени согласно овој закон и

3) најниската класа на енергетска ефикасност на зградите и градежните единици од ставот (4) на овој член.

IV. ОБВРЗУВАЧКА ШЕМА И АЛТЕРНАТИВНИ МЕРКИ

Обврзувачка шема за енергетска ефикасност и алтернативни мерки

Член 14

(1) Владата на предлог на министерството, донесува Уредба со која се утврдува обврзувачка шема за енергетска ефикасност (во натамошниот текст: ОШЕЕ) за постигнување на заштеди во финалната потрошувачка на енергија, која операторите на системите за дистрибуција и/или снабдувачите со енергија (во натамошниот текст обврзани страни со ОШЕЕ) се должни да ја применат.

(2) ОШЕЕ особено содржи:

1) определување на обврзаните страни со ОШЕЕ;

2) методологија за пресметка на годишни заштеди во потрошувачката на финална енергија, за секој тип на енергент од обврзаните страни со ОШЕЕ посебно;

3) точно определени цели на годишни заштеди во потрошувачката на финалната енергија, за секој тип на енергент за секоја од обврзаните страни со ОШЕЕ посебно;

4) мерки со кои се достигнуваат целите за енергетска ефикасност утврдени со ОШЕЕ и

5) начини за известување од страна на обврзаните страни со ОШЕЕ, како и начини за следење и верификација на заштедите од страна на Агенцијата.

(3) Ако обврзаните страни со ОШЕЕ не ги преземат мерките за постигнување на определените цели на годишни заштеди се должни да извршат плаќање на парични средства во износ определен согласно со прописите со кои се уредува работењето на Фондот за енергетска ефикасност.

(4) Целите за заштеда во потрошувачката на финална енергија, методологијата за пресметка на годишните заштеди и референтниот период за утврдувањето на целите утврдени во уредбата од ставот (1) на овој член, мора да се во согласност со преземените обврски со ратификуваните меѓународни договори.

(5) Со уредбата од ставот (1) на овој член, Владата може да пропише и алтернативни мерки за достигнување на целите за заштеди во потрошувачката на финална енергија кои се утврдени со ОШЕЕ, при тоа определувајќи кој дел од целите за заштеди е планирано да се достигне со примена на алтернативните мерки.

(6) Средствата за реализација на алтернативните мерки може да се обезбедат преку донации, буџетот на Република Северна Македонија и од други извори. Во случаите кога Владата обезбедува финансиска поддршка во врска со реализација на алтернативните мерки, се применуваат прописите за контрола за државна помош.

(7) Ако уредбата од ставот (1) на овој член ги определува операторите на системите за дистрибуција на енергија како обврзани страни со ОШЕЕ, Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги (во натамошниот текст: Регулаторна комисија за енергетика), преку соодветните тарифни системи, ги признава оправданите трошоци во врска со обврските за операторите на системите за дистрибуција утврдени со ОШЕЕ.

(8) Агенцијата е надлежна да го следи спроведувањето на ОШЕЕ. Регулаторната комисија за енергетика е должна на барање на Агенцијата да достави податоци во врска со работењето на обврзаните страни со ОШЕЕ, потребни за следењето на спроведувањето на ОШЕЕ.

(9) Агенцијата на својата веб-страница, за секоја од обврзаните страни со ОШЕЕ посебно, ги објавува планираните и остварените заштеди на финалната потрошувачка на енергија на годишно ниво.

(10) Најдоцна до 31 јануари во тековната за претходната година, секоја од обврзаните страни со ОШЕЕ е должна да поднесе до Министерството и Агенцијата податоци за вкупните продажби на енергија, географската дистрибуција на продадената односно дистрибуираната енергија на територијата на целата држава, подато-

ци за категориите на потрошувачи согласно Правилата за тарифните системи за дистрибуција каде што е тоа применливо, како и предлог мерки кои имаат за цел да ја подобрат енергетската ефикасност и други податоци кои се неопходни за спроведување на ОШЕЕ, алтернативните мерки и НАПЕЕ.

(11) Министерството во рок од 30 дена од донесувањето на уредбата од ставот (1) на овој член, го известува Секретаријатот на Енергетската заедница за мерките и начинот на постигнување на целите утврдени со уредбата.

V. ЕНЕРГЕТСКИ КОНТРОЛИ НА ГОЛЕМИТЕ ТРГОВЦИ

Обврски на големите трговци за задолжителна енергетска контрола

Член 15

(1) Сите големи трговци се должни да спроведуваат енергетска контрола на секои четири години, согласно со одредбите на овој закон и Правилникот за енергетска контрола на големите трговци.

(2) Со задолжителните енергетски контроли на големите трговци се обезбедува:

1) процена и исплатливост на можностите за намалување на потрошувачката на енергија во зградите, придружните (помошните) постројките, опремата и индустриските процеси;

2) утврдување на остварените заштеди како резултат од примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност и заштедата на енергија и

3) намалување на емисиите на штетни материи во околината.

(3) Енергетската контрола од ставот (1) на овој член ја вршат:

1) надворешни овластени енергетски контролори на големите трговци, врз основа на договор помеѓу големиот трговец и носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци или

2) овластени енергетски контролори на големите трговци, кои се вработени во големиот трговец.

(4) Големите трговци немаат обврска да спроведуваат енергетска контрола согласно со ставот (1) на овој член доколку:

1) имаат спроведено систем за управување со енергија или управување со животната средина сертифициран од акредитирано тело за оцена на сообразност согласно Законот за акредитација, кој е во согласност со соодветните европски или меѓународни (ISO) стандарди, под услов системот на управување да вклучува енергетска контрола која ги исполнува поблиските барања пропишани со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци или

2) енергетската контрола се спроведува како дел од систем за управување со животната средина во рамките на интегрирана еколошка дозвола издадена во согласност со прописите од областа на заштитата на животната средина, доколку енергетската контрола ги исполнува поблиските барања пропишани со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци.

(5) Големите трговци во рок од 30 дена од денот на спроведување на енергетската контрола се должни да го достават извештајот од спроведената енергетска контрола до Агенција, заедно со податоците кои се користени при изработка на извештајот.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, големите трговци се должни до Агенцијата да го достават соодветниот сертификат, интегрираната еколошка дозвола и друга документација со која се потврдува дека воспоставениот систем ги исполнува барањата за енергетска контрола пропишани со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци, во рок од 30 дена од издавањето на соодветниот сертификат или интегрирана еколошка дозвола.

(7) Доколку се исполнети барањата пропишани согласно Правилникот за енергетска контрола на големите трговци, Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на соодветната документација, издава потврда за исполнување на обврската на големите трговци на овој член.

(8) Агенцијата води евиденција за доставени извештаи за спроведена енергетска контрола, како и за издадените потврди согласно со ставот (7) на овој член.

(9) Малите и средните трговци можат да спроведат енергетска контрола или воспостават систем за управување со енергијата согласно со ставот (4) точка 1) на овој член.

(10) Спроведувањето на доброволни енергетски контроли или воспоставувањето на системи за управување со енергијата кај малите и средните трговци се поттикнува од страна на Агенцијата, особено преку:

1) развивање на програми за спроведување на доброволни енергетски контроли и спроведување на препораките од извршените контроли;

2) промовирање на предностите од управувањето со енергијата преку презентации на студии на случај за најдобрите практики кај малите и средните трговци;

3) развивање на програми за подигнување на свеста за придобивките од енергетските контроли преку соодветни советодавни услуги и

4) учество во развојот на дополнителни обуки и други програми наменети за енергетските контролори, а во врска со доброволните енергетски контроли кај малите и средните трговци.

Спроведување на енергетска контрола кај големите трговци

Член 16

(1) Министерот донесува Правилник за енергетска контрола на големите трговци со кој поблиску се уредуваат:

1) начинот на спроведувањето на енергетската контрола од страна на носителите на лиценци за вршење на енергетски контроли на големите трговци;

2) начинот на спроведувањето на внатрешна енергетска контрола на големите трговци од страна на овластени енергетски контролори вработени во големите трговци;

3) методологија за пресметка и верификација на заштедата на енергија на големите трговци;

4) поблиски барања во врска со енергетската контрола како дел од систем за управување со енергија или управување со животната средина сертифициран од акредитирано тело за оцена на сообразност, во сог-

ласност со соодветните европски или меѓународни (ISO) стандарди;

5) поблиски барања во врска со енергетската контрола како дел од поширок систем за управување со животната средина во рамките на интегрирана еколошка дозвола;

6) содржината и формата на извештајот за спроведена енергетска контрола и начин на подготовка на извештајот;

7) содржината и формата на потврдата од членот 15 став (7) од овој закон;

8) основните елементи на програмата и начинот на вршење на обука, како и постапката за полагање на стручен испит за енергетски контролори на големите трговци;

9) основни елементи на програмата за усовршување на енергетските контролори;

10) начинот, постапката и поблиските услови за избор на правни лица што вршат обуки за енергетски контролори и усовршување на енергетските контролори на големите трговци;

11) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на овластување за енергетски контролор на големите трговци, како и потребната документација;

12) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци, како и потребната документација;

13) содржината, формата и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори и регистарот на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење енергетска контрола на големите трговци;

14) содржината и формата на уверението за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор на големите трговци;

15) содржината и формата на овластувањето за енергетски контролор и на лиценцата за вршење на енергетска контрола на големите трговци и

16) начин на вршење на проверките на системи за греење и климатизација со инсталиран капацитет над 70 kW кој опфаќа:

- содржината, начинот и роковите за проверка на работењето на котлите, соодветно другите ложишта, вклучувајќи го и системот за греење на објектот или индивидуалните делови од системот за греење,

- граничните вредности на состојбата на процесот на согорување, рокови и мерки за постигнување на овие вредности според инсталираните капацитет на котли или печки,

- формата и содржината на извештајот за извршената проверка и начинот на евидентирање на податоците добиени со мерења.

(2) Нарачателот на енергетската контрола е должен на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци со кој склучил договор за енергетска контрола да му ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола и да му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола.

(3) Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци по спроведената енергетска контрола на големите трговци, изготвува извештај за енергетска контрола и наплаќа надоместок.

(4) Висината на надоместокот се пресметува врз основа на видот и големината на постројките и зградите кои се предмет на енергетска контрола.

(5) Поблиските критериуми од ставот (4) на овој член, се пропишуваат со тарифникот за енергетски контроли на големи трговци што го донесува министерот, врз основа на претходна согласност од Владата.

(6) Нарачателот на енергетска контрола може да го стави на располагање извештајот за спроведената енергетската контрола на големите трговци од членот 16 став (3) од овој закон на ЕСКО кое врши енергетски услуги согласно со овој закон.

(7) Агенцијата врши годишна контрола на спроведените енергетски контроли на големите трговци, по случаен избор и согласно начелата на транспарентност и недискриминација, преку проверка на статистички значаен и репрезентативен примерок од сите извршени енергетски контроли на големите трговци. За оваа намена, Агенцијата може да ангажира соодветно квалификуван надворешен експерт или правно лице.

(8) Ако Агенцијата, врз основа на контролата од ставот (7) на овој член, утврди дека енергетската контрола не е спроведена во согласност со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка согласно со одредбите од овој закон.

Овластени енергетски контролори на големите трговци

Член 17

(1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за енергетски контролори на големите трговци, на начин пропишан во Правилникот за енергетска контрола на големите трговци.

(2) Физичко лице може да полага испит за енергетски контролор на големите трговци, со доставување на барање до министерството и доказ дека ги исполнува следните услови:

1) најмалку завршено високо образование во областа на градежништвото, машинството или електроенергетика (диплома за завршено високо образование VII/1 или диплома согласно со Болоњската декларација најмалку со 180 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС));

2) најмалку пет години работно искуство на работи на испитување, проектирање, надзор, одржување или водење на енергетски или процесни постројки, вршење на енергетски контроли или други енергетски услуги во индустријата, или работа на стручни или научни дејности од областа на енергетиката и

3) поседува уверение за завршена обука за енергетски контролор на големите трговци кај правните лица овластени за спроведување на обуки за енергетски контролори на големите трговци.

(3) Испитот од ставот (1) на овој член се состои од писмен и практичен дел кој се полага пред комисија формирана од министерот. Постапката за спроведување на испитот подетално се уредува со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци.

(4) За издавање на овластување за енергетски контролор, физичкото лице кое го положило испитот од ставот (1) на овој член поднесува барање до министерството.

(5) Физичкото лице кое се стекнало со овластување за енергетски контролор на големите трговци може да врши енергетска контрола доколку е:

1) вработено кај носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци или

2) вработено кај голем трговец согласно со членот 15 став (3) точка 2) од овој закон, за потребите на работодавачот.

(6) Овластувањето за енергетски контролор на големите трговци од ставот (1) на овој член важи за период од три години, со можност за продолжување на секои три години. Овластувањето може да се продолжи само ако енергетскиот контролор на големите трговци успешно заврши обука за усовршување на енергетските контролори на големите трговци, согласно со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци. Енергетскиот контролор на големите трговци поднесува барање за продолжување на овластувањето до министерството најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност на важечкото овластување, со доказ за завршена обука за усовршување на контролори на големите трговци.

(7) Министерот донесува решение за одземање на овластувањето на енергетскиот контролор за вршење на енергетски контроли на големите трговци, ако:

1) енергетскиот контролор на големите трговци не ја врши енергетската контрола независно и објективно, односно во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

2) на енергетскиот контролор на големите трговци му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија или

3) делумно или целосно ја изгуби деловната способност.

(8) Против решението за одземање на овластувањето од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор.

(9) Енергетскиот контролор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (7) точка 1) на овој член не може да поднесе барање за издавање на ново овластување пред истекот на период од најмалку една година сметано од денот на одземањето на овластувањето.

(10) Министерството води регистар на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори на големите трговци, кој го објавува на својата веб-страница.

(11) Енергетскиот контролор на големите трговци е должен да ја врши енергетската контрола на објективен и независен начин и не смее да извршува енергетска контрола кај нарачател правно лице:

1) во кое поседува акции или удел;

2) со кое соработувал во инсталацијата на постројките, зградите или опремата, или вршел работи на одржување на постројките или опремата за кои се бара енергетската контрола или

3) во кое е член на орган на управување односно надзор, прокурист или полномошник.

(12) Енергетскиот контролор на големите трговци не смее да извршува енергетска контрола ако нарачателот, сопственикот на удели или акции во нарачателот или законскиот застапник на нарачателот е физичко лице:

1) со кое соработувал во инсталацијата на постројките, зградите или опремата, или вршел работи на одржување на постројките или опремата за кои се бара енергетската контрола или

2) со кој е брачен другар или близок роднина (во права линија без ограничување и странична линија до трет степен).

Обуки на енергетските контролори на големите трговци

Член 18

(1) Агенцијата најмалку еднаш на три години, објавува повик за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори на големите трговци, како и за усовршување на енергетските контролори на големите трговци.

(2) Агенцијата донесува решение за избор на правно лице за спроведување на обука и усовршување на енергетски контролори на големите трговци, доколку правното лице поднесе барање и доказ за исполнување на поблиските услови во врска со потребната опрема, просториите и кадарот пропишани согласно со Правилникот за енергетски контроли на големите трговци. Решението за избор е со важност од три години.

(3) Агенцијата ги изготвува и донесува програмите за обука и усовршување на енергетските контролори на големите трговци најдоцна до 31 октомври во годината во која се врши избор на правни лица за спроведување на обуки. Програмите се објавуваат на веб-страницата на Агенцијата.

(4) Агенцијата води евиденција на избраните правни лица од ставот (2) на овој член и истата ја објавува на својата веб-страница.

(5) Правните лица од ставот (2) на овој член се должни да ги спроведуваат обуката и усовршувањето на енергетски контролори согласно со Правилникот за енергетски контроли на големите трговци и Програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на големите трговци од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата врши контрола на квалитетот на спроведувањето на обуките и усовршувањето на енергетски контроли и доколку утврди неправилности или непочитување на одредбите на овој закон или Правилникот за енергетска контрола на големите трговци, може да донесе решение со кое се укинува решението за избор на правно лице за организирање обука на енергетски контролори на големите трговци.

(7) Против решението на Агенцијата за укинување на решението за избор може да се поведе управен спор.

(8) Правните лица од ставот (2) на овој член издаваат уверение за успешно завршена обука за енергетски контролор и уверение за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор на големите трговци, најдоцна 15 дена после завршувањето на обуката.

(9) Висината на надоместоците за учество на обука и усовршување, како и трошоците за полагање на испитот се утврдуваат во зависност од просторните и материјалните услови, трошоците за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуките и испитите и се пропишуваат со Тарифникот за енергетски контроли на големи трговци.

(10) Овластување за вршење на енергетска контрола на големите трговци издадено од надлежно тело на држава којашто е договорна страна или учесник во Договорот за енергетска заедница, со примена на начелото на реципроцитет, може да се признае од страна на министерството, на барање на овластеното лице.

(11) Постапката за признавање на овластувањето или другиот соодветен документ за енергетски контролор (во натамошниот текст: признавање на овластување) ја спроведува Комисијата за признавање на овластување, што ја формира министерот.

(12) Комисијата од ставот (11) на овој член е составена од три члена, од кои по еден претставник од министерството, Агенцијата и министерството надлежно за работите од областа на градежништвото. Мандатот на членовите на Комисијата изнесува четири години.

(13) Барањето за признавање на овластувањето се доставува до Министерството заедно со:

1) оригинал од овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор и заверен превод на овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор на македонски јазик и

2) заверен превод на писмен документ врз основа на кој надлежното тело може да издава таков вид на овластувањето.

(14) Ако Комисијата од ставот (11) на овој член утврди дека барањето за признавање на овластувањето ги исполнува условите за признавање, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето ќе предложи на министерството да донесе решение за признавање на овластувањето.

(15) Ако Комисијата од ставот (11) на овој член утврди дека барањето за признавање на овластувањето не ги исполнува условите за признавање на овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето ќе предложи на министерството да донесе решение со кое се одбива барањето за признавање на овластувањето.

(16) Против решението со кое се одбива барањето за признавање на овластувањето може да се поведе управен спор.

(17) Министерството наплатува надоместок за признавање на овластување за вршење на енергетска контрола на големите трговци од ставот (11) на овој член најмалку во износ еднаков на трошоците за полагање на испитот за контролори на големите трговци определен со Тарифникот за енергетските контроли на големи трговци.

(18) Носителот на признаено овластување издадено од друга држава е должен да ја спроведува енергетската контрола и да ги почитува обврските за носители на овластување за енергетска контрола на големите трговци пропишани согласно со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон.

Носители на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци

Член 19

(1) Со лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци може да се стекне трговец поединец или правно лице кое има вработено најмалку едно лице кое има овластување за енергетски контролор на големите трговци.

(2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава врз основа на поднесено барање до Министерството кон кое се приложува документ за регистрирана дејност и доказ за вработен овластен енергетски контролор.

(3) Доколку подносителот на барањето од ставот (2) на овој член не го исполнува условот утврден во ставот (1) или поднесе нецелосно барање од ставот (2) на овој член, министерството донесува решение со кое се одбива барањето.

(4) Лиценцата за вршење на енергетска контрола на големите трговци важи за период од пет години, со можност за продолжување на секои пет години. Лиценцата може да се продолжи доколку носителот на лиценца кој го исполнува условот од ставот (1) на овој член, поднесе барање за продолжување на лиценцата до министерството, најдоцна 30 дена пред истекот на постојната лиценца.

(5) За издавање и продолжување на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци се наплатува надоместок, имајќи предвид материјалните и други трошоци потребни за спроведување на соодветната постапка, определени во Тарифникот за енергетските контроли на големите трговци.

(6) Носителот на лиценца е должен да води евиденција за извршените енергетски контроли, а документацијата за извршените контроли да ја чува најмалку десет години.

(7) За секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или регистарот за други правни лица и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори, носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци е должен да го извести министерството во рок од 15 дена од настанатата промена, со приложување на соодветен доказ за настанатата промена.

(8) Лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на големите трговци издадена од надлежно тело на држава којашто е договорна страна или учесник во Договорот за енергетска заедница, со примена на начелото на реципроцитет, може да се признае од страна на министерството, на барање на носителот кој е должен да основа подружница со седиште во Република Северна Македонија.

(9) За начинот и постапката за признавање на лиценца од ставот (8) на овој член, соодветно се применуваат одредбите на членот 18 ставови (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17) и (18) од овој закон.

(10) Министерството донесува решение за одземање на лиценцата за вршење на енергетски контроли на големите трговци, ако:

1) носителот на лиценца престанал да го исполнува условот од ставот (1) на овој член;

2) носителот на лиценца не го достави годишниот извештај во пропишаниот рок до Агенцијата;

3) носителот на лиценца не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон или

4) носителот на лиценца не го извести министерството за секоја настаната промена согласно со ставот (8) на овој член.

(11) Против решението на министерството од ставовите (3) и (10) на овој член може да се поведе управен спор.

(12) Носителот на лиценца е должен најдоцна до 31 декември во тековната година да достави до министерството доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица за исполнување на условот од ставот (1) на овој член.

(13) Носителот на лиценца е должен, најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достави до Агенцијата годишен извештај за спроведените енергетски контроли во претходната календарска година, кон кој ги приложува сите поединечни извештаи за извршените енергетски контроли за извештајниот период.

(14) Агенцијата, врз основа на годишните извештаи од ставот (13) на овој член, подготвува годишен извештај во врска со спроведените енергетски контроли на големите трговци во текот на претходната календарска година и истиот го доставува до Министерството најдоцна до 31 март во тековната година.

(15) Министерството води регистар за издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли на големите трговци, кој го објавува на својата веб-страница.

VI. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ПРИ ПРЕНОС, ДИСТРИБУЦИЈА И СНАБДУВАЊЕ СО ЕНЕРГИЈА

Мерење, наплата и информации

Член 20

(1) Операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија се должни да направат техничка и економска процена за сите трошоци и придобивки за пазарот, како и зголемување на енергетската ефикасност од воведување на напредни системи за мерење и паметни мрежи.

(2) Регулаторната комисија за енергетика, преку тарифите за пренос и дистрибуција, доколку е технички возможно и економски исплатливо во однос на потенцијалните заштеди на енергија, обезбедува поставување на повеќефункционални броила и паметни системи за мерење кај потрошувачи на електрична енергија, топлинска енергија и природен гас кои ја одразуваат реалната потрошувачка на енергија на потрошувачите и обезбедуваат информации за реалното време на користење, како и други мерки спрема операторите на системите за дистрибуција и снабдувачите со енергија во врска со енергетска ефикасност при мерењето, наплатата и информациите спрема потрошувачите.

(3) Регулаторната комисија за енергетика го следи спроведувањето на мерките од ставот (2) на овој член согласно со одредбите на Законот за енергетика и соодветните прописи донесени согласно со тој закон.

(4) Начинот на пресметка, фактурирање и наплата на испорачаната енергија, како и неопходни информации и известувања до потрошувачите во врска со реалната потрошувачка и трошоците, Регулаторната комисија за енергетика ги регулира согласно со одредбите на Законот за енергетика и соодветните прописи донесени согласно со тој закон.

Енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 21

(1) Операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија, во согласност со обврските од Законот за енергетика, при планирањето на развојот на соодветните системи за подрачјето на кое ја вршат дејноста, се должни да направат процена на намалување на загубите и потенцијалот за подобрување на енергетска ефикасност во нивните системи.

(2) Проценатa од ставот (1) на овој член посебно содржи податоци за потенцијалот за подобрување на енергетска ефикасност:

1) во електропреносниот систем и системот за пренос на природен гас;

2) во електродистрибутивниот систем и системот за дистрибуција на природен гас;

3) при управувањето со оптоварувањата и интероперабилност;

4) при поврзувањето на системите со постројки за производство на електрична енергија, вклучувајќи испитување на потенцијалот за пристап до микропостројки за производство на електрична енергија и

5) дистрибуција на топлинска енергија или ладење од централизирано производство.

(3) Во согласност со обврските од Законот за енергетика, за секој регулиран период операторите од ставот (1) на овој член изработуваат план за инвестирање кој содржи мерки и инвестиции за постигнување на трошковно-ефективни енергетски подобрувања на соодветните системи за електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, притоа имајќи ги предвид барањата за одржувањето на доверливоста и сигурноста на мрежата.

(4) Регулаторната комисија за енергетика може да побара од операторите од ставот (1) на овој член да достават дополнителни информации за направените процени за намалување на загубите, во соодветен обем и форма.

(5) Операторите се должни да ги достават податоците од ставот (4) на овој член, во рок утврден во барањето од Регулаторната комисија за енергетика.

(6) Операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија е должен, по претходна согласност од Регулаторната комисија за енергетика, на своите потрошувачи да им обезбеди информации за ефикасноста на системот за централно греење, како и за учеството на обновливи извори на енергија.

(7) Потрошувач кој е приклучен на неефикасен систем за централно греење и/или ладење може да се исклучи од системот ако ги исполнува следниве услови:

1) системот на кој планира да се приклучи или системот за поединечно греење и/или ладење којшто ќе го користи, обезбедува подобри енергетски перформанси, односно е поефикасен и еколошки поприфатлив и го намалува користењето на примарна енергија во споредба со системот за централно греење и/или ладење на којшто е приклучен, земајќи ја предвид енергијата потребна за екстракција, конверзија, транспорт и дистрибуција, што се докажува со извештај за енергетска контро-

ла изготвен од овластен енергетски контролор за згради и

2) обезбеди писмена согласност за исклучување од системот за централно греење и/или ладење со мнозинство од вкупниот број сопственици на посебни делови на зградата согласно со Законот за домување.

(8) Начинот и постапката за исклучување на потрошувачите се уредуваат со Правилата за снабдување за топлинска енергија кои Регулаторната комисија за енергетика го носи согласно со Законот за енергетика.

Стимулативни мерки за енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 22

(1) Регулаторната комисија за енергетика во остварувањето на своите надлежности согласно со Законот за енергетика, во врска со функционирањето на инфраструктурата за електрична енергија и природен гас ја зема предвид енергетската ефикасност.

(2) Регулаторната комисија за енергетика, преку тарифните системи, во согласност со Законот за енергетика и земајќи ги предвид трошоците и придобивките од секоја мерка, може да обезбеди стимулации за операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас да им нудат услуги на корисниците на системот и со кои им овозможуваат спроведување мерки за подобрување на енергетската ефикасност во контекст на континуиран развој на паметни мрежи.

(3) Услугите од ставот (2) на овој член може да ги определи операторот на системот и притоа не смее да загрози сигурноста и безбедноста на системот.

(4) Регулаторната комисија за енергетика ги отстранува условите во тарифите за пренос и дистрибуција коишто се штетни за целокупната ефикасност (вклучително енергетската ефикасност) на производството, преносот, дистрибуцијата и снабдувањето со електрична енергија, како и на условите коишто може да го попречат учеството на одговорот на побарувачката на пазарот на балансна енергија и набавката на услугите од ставот (2) на овој член.

(5) Снабдувачите со електрична енергија, топлинска енергија и природен гас, имаат обврска да обезбедат информации до потрошувачите во врска со достапни мерки за подобрување на енергетската ефикасност и ефектите од тие мерки, достапните механизми за финансирање, видовите на договори за енергетски услуги, како и податоци за контакт со давателите на енергетски услуги, вклучувајќи ЕСКО, со објавување на податоците на нивните веб страници, и периодично преку јавните медиуми, во согласност со соодветните Правила за снабдување донесени согласно со Законот за енергетика.

Промовирање на енергетска ефикасност при греење и климатизација

Член 23

(1) Со цел промоција на енергетската ефикасност и искористување на системите за греење и климатизација, во мерките утврдени во Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката која се донесува согласно со Законот за енергетика, се изготвува и процена на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство на енергија и ефикасни системи за централно греење и климатизација.

(2) Проценатa од ставот (1) на овој член содржи и идентификување на економски најисплатливите решенија, анализа на трошоците и придобивките, врз основа на климатските услови, економската спроводливост и техничката соодветност.

(3) Министерството ја доставува проценатa од ставот (1) на овој член до Секретаријатот на Енергетската заедница.

Анализа на трошоци и придобивки при барања за издавање овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија

Член 24

(1) Лицата кои поднесуваат барања за издавање на овластување за изградба на нови објекти или проширување на постојни објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија, се должни да спроведат претходна анализа на трошоците и придобивките (cost-benefit) и да ја поднесат до надлежниот орган определен согласно со Законот за енергетика, како дел од потребната документација за издавање на овластување, во следниве случаи:

1) при изградба на нов енергетски објект за производство на електрична енергија (термоцентрала) со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW, со цел да се проценат трошоците и придобивките при работата на инсталацијата како високо ефикасна комбинирана постројка (ВЕКП);

2) при суштинско реновирање на постоечки енергетски објект за производство на електрична енергија (термоцентрала) со вкупен топлински капацитет на влез во постројката поголем од 20MW, со цел да се проценат трошоците и придобивките од конвертирање во ВЕКП;

3) при планирање на изградба или суштинско реновирање на индустриска енергетска постројка со вкупен топлински капацитет на влез поголем од 20MW која произведува отпадна топлина со ниво на температура кое овозможува економски оправдана употреба, со цел да се проценат трошоците и придобивките при искористување на отпадната топлина за задоволување економски оправдана побарувачка, вклучително и преку когенерација, како и поврзување на таа инсталација кон дистрибутивен систем за централно греење и ладење;

4) при планирање на изградба на нов дистрибутивен систем за централно греење и ладење, или во постоечки систем за централно греење или ладење се планира нова инсталација за производство на енергија со вкупен влез на топлина од над 20 MW или таква постоечка инсталација треба да биде значително реновирана, со цел да се процени трошокот и придобивките од искористување на отпадната топлина од блиските индустриски инсталации.

(2) По исклучок на ставот (1) на овој член, Анализата на трошоци и придобивки не се спроведува на:

1) оние постројки за производство на електрична енергија кои работат во период при најголема побарувачка на електрична енергија или се користат како резерва, а кои се планирани просечно во период од пет години да работат помалку од 1.500 часа годишно и

2) постројки коишто треба да бидат лоцирани во близина на локација за геолошко складирање на CO2.

(3) Министерот донесува Правилник со кој се уредуваат содржината и начинот на изработка на анализата на трошоците и придобивките од ставот (1) на овој член, како и начинот на проверка на исполнетост на исклучоците од ставот (2) на овој член од страна на Агенцијата.

Високоефикасни комбинирани постројки и гаранции за потекло

Член 25

(1) Агенцијата издава Гаранции за потекло на електрична енергија произведена од високоефикасни комбинирани постројки (во натамошниот текст: ГПВЕКП).

(2) Агенцијата води регистар на издадени, пренесени и одземени ГПВЕКП, кој се објавува на нејзината веб-страница.

(3) ГПВЕКП се издава за стандардна големина од 1 мегават час (1MWh) и за секоја произведена единица на енергија од високоефикасни комбинирани постројки се издава само една гаранција за потекло. Агенцијата при издавањето на ГПВЕКП води сметка иста единица на енергија од високоефикасни комбинирани постројки да се зема предвид само еднаш.

(4) ГПВЕКП може да предмет на пренос, на начин пропишан со Правилникот од ставот (11) на овој член.

(5) ГПВЕКП може да добие производител на електрична енергија од постројка заведена во регистарот на ВЕКП, којшто не се стекнал со статус на повластен производител согласно Законот за енергетика.

(6) За издавање на ГПВЕКП од ставот (1) на овој член производителот на енергија од високоефикасни комбинирани постројки е должен да уплати надоместок на сметката на Агенцијата имајќи ги предвид материјалните и процесни трошоци потребни за издавање на ГПВЕКП, според тарифникот за ГПВЕКП којшто по претходна согласност од Владата, го донесува управниот одбор на Агенцијата.

(7) ГПВЕКП содржи податоци за производителот и постројката, за топлинската вредност на користеното гориво, периодот на производството, искористувањето на произведената топлинска енергија, количеството на произведената електрична енергија и заштедите на примарна енергија пресметани согласно со методологијата за пресметка пропишана со Правилникот од ставот (11) на овој член.

(8) Регулаторната комисија за енергетика, на барање од Агенцијата, е должна да обезбеди податоци со кои се обезбедува точноста и сигурноста на ГПВЕКП, како и нивна заштита од злоупотреби.

(9) ГПВЕКП издадени од странски држави се признаваат согласно барањата и на начин пропишани во согласност со овој закон и Правилникот од ставот (11) на овој член. Признавањето на ГПВЕКП може да се одбие доколку постои сомневање во однос на точноста и веродостојноста на податоците за што министерството доставува известување со образложение до Секретаријатот на Енергетската заедница.

(10) Агенцијата подготвува и доставува годишни извештаи до министерството во однос на работењето на системот за издавање, регистрирање, пренесување, признавање и одземање на ГПВЕКП.

(11) Министерот, по претходно добиено мислење од Агенцијата, донесува Правилник за ВЕКП, со кој поблиску пропишува:

1) методологијата за пресметка на коефициентот на полезно дејство на ВЕКП за производство на електрична и топлинска енергија;

2) методологијата за процена на заштедата на примарната енергија во ВЕКП;

3) содржината и формата на ГПВЕКП;

4) содржината, формата и начинот на водење на регистарот на ВЕКП;

5) начинот за издавање, пренесување и одземање на ГПВЕКП,

6) начинот и постапката за признавање на гаранциите за потекло издадени од надлежни органи во други држави;

7) начинот и постапката за определување на енергетската вредност на горивата што се користат во ВЕКП и

8) содржината, формата и начинот на водењето на регистар на издадени ГПВЕКП.

VII. ЕНЕРГЕТСКИ УСЛУГИ И ФОНД ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Енергетски услуги и ЕСКО

Член 26

(1) Енергетските услуги ги вршат ЕСКО, врз основа на договорите за енергетски услуги од членот 27 од овој закон.

(2) Енергетските услуги кои се вршат врз основа на договорите за енергетски услуги уредени со членот 27 од овој закон можат да вклучуваат изградба, реконструкција, енергетско реновирање, одржување, инсталација на ефикасно греење, ладење, осветлување, опрема за вентилација или услуги во врска со управување и следење на потрошувачката на енергија.

(3) ЕСКО кое врши енергетски услуги на домашниот пазар е должно да достави назив, адреса и контакт податоци за друштвото, како и опис на енергетските услуги кои ги нуди до Агенцијата, во рок од 30 дена од започнувањето со дејноста. Агенцијата води список на активни ЕСКО кој се објавува на веб-страницата на Агенцијата.

Договор за енергетски услуги

Член 27

(1) Договорот за енергетски услуги се склучува во писмена форма помеѓу корисникот на енергетските услуги и ЕСКО како давател на енергетските услуги, согласно барањата утврдени со овој закон и уредбата од ставот (7) на овој член.

(2) Средствата за изведување на енергетските услуги може да ги обезбеди ЕСКО како давател на енергетската услуга, во целост или делумно, од сопствени извори, кредитирање или финансирање од страна на трети лица.

(3) Висината на трошоците за реализација на договорот, односно вредноста на вложувањето за спроведување на мерките за енергетска ефикасност се одредуваат и се плаќаат на ЕСКО како давател на енергетската услуга, земајќи го предвид нивото на подобрување на енергетската ефикасност и режимот на користење на енергија, утврдени согласно со договорот за енергетски услуги.

(4) Во случај кога ЕСКО како давател на енергетската услуга ги обезбедува средствата за изведување на енергетските услуги, трошоците за реализација на договорот се плаќаат на ЕСКО од заштедите во трошоците за енергија остварени од страна на корисникот на енергетската услуга, во периодот согласно со договорот за енергетски услуги.

(5) ЕСКО можат во целост или делумно да го преземаат финансискиот, техничкиот и комерцијалниот ризик во врска со реализацијата на енергетските услуги и исполнувањето на обврските од договорот за енергетски услуги.

(6) Во случај кога корисник на енергетски услуги е правно лице кое може да се определи како јавен партнер согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство, договорот за енергетски услуги се доделува како договор за воспоставување на јавно приватно партнерство, со примена на постапката пропишана согласно Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

(7) Владата, на предлог на министерството, донесува уредба со која подетално се уредуваат:

1) моделите на договори за енергетски услуги кои се користат при договарањето на енергетски услуги, кои особено содржат:

- предметот на договорот што опфаќа обем на енергетските услуги или другите услуги во функција на подобрување на енергетската ефикасност,
- утврдувањето на основната потрошувачка на енергија во зградите, уредите и постројките во согласност со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон,
- одредби за обврски на загарантирана заштеда со примена на мерките на енергетска ефикасност, како и одредување на вредност на загарантираната заштеда,
- начин за утврдување на исполнетост на обврските за загарантираната заштеда,
- обемот и начинот на финансирање на вложувањата за реализација на договорот,
- начинот на надоместување на услугите;

2) начинот на определување на вредноста на договорите за енергетски услуги; и

3) потребната документација во врска со спроведувањето на постапките за доделување на договори за енергетски услуги од страна на јавните партнери.

(8) Во случаите од ставот (6) на овој член, јавните партнери се должни да ги користат моделите на договорите за енергетски услуги пропишани со уредбата од ставот (7) на овој член.

Поддршка на развојот на енергетските услуги од страна на Агенцијата

Член 28

(1) Агенцијата го поттикнува развојот на пазарот на енергетски услуги и пристапот до овој пазар, особено преку:

1) обезбедување јасни и лесно пристапни информации за достапни енергетски услуги, преку воспоставување на јавно достапен електронски систем или веб-страница, преку кој давателите на енергетски услуги можат да објавуваат информации и да ги нудат своите услуги или на друг начин;

2) приготвување на модел-договори или делови од модел-договори за снабдување со енергија и договори за енергетски карактеристики кои се склучуваат со ЕСКО од страна на приватниот сектор, со посебно внимание на малите и средните трговци, со цел гарантирање на правата на корисниците на енергетски услуги и гарантирање на заштеди на енергија;

3) обезбедување на информации и поддршка во однос на достапните финансиски инструменти, субвенции, донации и заеми кои ги нудат трети лица и можат да се искористат за поддршка на проекти за енергетски услуги и

4) објавување на примери на неповолни или проблематични одредби или делови од договори за снабдување со енергија и договори за енергетски карактеристики на својата веб-страница.

(2) Агенцијата го поттикнува развојот на пазарот на енергетски услуги и пристапот до овој пазар од страна на лицата од јавниот сектор, особено преку:

1) давање на информации и техничка поддршка на јавниот сектор во врска со понуди за енергетски услуги, особено за реконструкција на зградите во јавниот сектор и јавното осветлување;

2) обезбедување на информации за најдобрите практики во однос на договорите за енергетски услуги, вклучувајќи, доколку е достапно, анализа на трошоците и придобивките од аспект на времетраење на договорите;

3) спроведување на анализи и врз основ на наодите од истите, доставување на предлози до министерството и останатите надлежни органи за постоење на регулаторни или не-регулаторни бариери кои го отежнуваат користењето на договорите за енергетски услуги или примена на мерки за енергетска ефикасност и

4) спроведување на квалитативен преглед во однос на сегашниот и иден развој на пазарот на енергетски услуги, врз основа на кои предлага соодветни мерки во НАПЕЕ.

(3) Независни посредници, вклучувајќи и агрегатори, можат да учествуваат во развојот на пазарот на енергетски услуги и активностите на ЕСКО, како на страната на побарувачката така и на страна на понудата на енергетските услуги.

(4) Агенцијата по претходна согласност од министерството, објавува упатство со насоки во врска со договорите на енергетските услуги, постапките и документите за подготовка и започнување на постапка за избор на ЕСКО од страна на лицата од јавниот сектор, а особено од страна на единиците на локалната самоуправа, насоки во врска со изработката на физибилити и слични студии за јавно приватно партнерство. Агенцијата го објавува упатството на својата веб-страница.

(5) Доколку Агенцијата дојде до информации дека операторите на системите за дистрибуција или снабдувачите со електрична или топлинска енергија и природен гас или давателите на енергетски услуги го попречуваат нудењето или вршењето на енергетските услуги или кои било други мерки за подобрување на енергетската ефикасност пропишани согласно со овој закон и

прописите донесени согласно со овој закон или го попречуваат развојот на пазарот за енергетските услуги, вклучувајќи затворање на пазарот за конкурентите или злоупотреба на доминантната позиција во спротивност со одредбите на применливите прописи за заштита на конкуренцијата, доставува известување до Комисијата за заштита на конкуренцијата.

Информации и обука за енергетска ефикасност

Член 29

(1) Агенцијата, во соработка и со учество на засегнати страни во областа на енергетската ефикасност, промовира иницијативи за подигање на свеста за информирање на граѓаните за придобивките од преземањето на мерки за подобрување на енергетската ефикасност, се со цел да ја олесни промената на однесувањето кај граѓаните преку која може да се подобри ефикасното користење на енергија од страна на мали потрошувачи на енергија дефинирани согласно со Законот за енергетика, вклучувајќи ги домаќинствата.

(2) За реализација на активностите од ставот (1) на овој член, Агенцијата може да обезбеди информации и обуки во врска со:

1) пристап до финансирање, грантови или субвенции кои ги нудат банки, заемодавачи и останати финансиски институции;

2) проекти кои служат за пример;

3) мерки за подобрување на енергетската ефикасност на работните места или

4) други информации за заинтересираните страни во врска со мерки за подобрување на енергетската ефикасност.

Фонд за енергетска ефикасност

Член 30

(1) Со цел да се овозможи остварување на целите и поддршка на политиките за енергетска ефикасност пропишани согласно овој закон, може да се основа Фонд за енергетска ефикасност.

(2) Основањето, надлежностите, функционирањето и начините на финансирањето на Фондот за енергетска ефикасност се уредуваат со посебен закон.

VIII. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА ЗГРАДИ

Стратегија за реконструкција на згради

Член 31

(1) На предлог на министерството Владата донесува Стратегија за реконструкција на згради за домување, јавни и комерцијални згради за период од најмалку десет години (во натамошниот текст: Стратегија за реконструкција).

(2) Со Стратегијата за реконструкција треба да се обезбеди ефикасно, економски оправдано намалување на потрошувачката на енергија, со примена на мерки за енергетска ефикасност и истовремено намалување на загадувањето на животната средина и ублажување на климатските промени.

(3) Стратегијата за реконструкција содржи:

1) преглед на националниот фонд на згради, врз основ на претходно изготвена типологија на згради;

2) идентификување трошковно-ефективни пристапи за реконструкција кои се релевантни за видот на зградата и за климатската зона;

3) политики и мерки за подобрување на енергетската ефикасност при реконструкции на згради, вклучително и значителни реконструкции во фази;

4) идна перспектива која има за цел насочување на инвестициските одлуки од страна на сопствениците, градежната индустрија и финансиските институции и

5) процена за очекуваната заштеда на енергија и други придобивки.

(4) Министерството ја доставува Стратегијата за реконструкција на згради од ставот (1) на овој член до Секретаријатот на Енергетската заедница, најдоцна во рок од 30 дена од денот на донесувањето.

(5) Министерството го следи спроведувањето на Стратегијата за реконструкција и на секои три години го известува Секретаријатот на Енергетската заедница за напредокот во остварувањето на Стратегијата за реконструкција, како дел од НАПЕЕ.

(6) Во согласност со преземените обврски со Договорот за енергетската заедница, на предлог на Министерството, на секои три години Владата ја ревидира Стратегијата за реконструкција. Министерството ја доставува ревидираната Стратегија за реконструкција до Секретаријатот на Енергетската заедница како дел од НАПЕЕ.

(7) Средствата за изготвување на Стратегијата за реконструкција на згради се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, грантови или донации.

(8) Стратегијата за реконструкција на згради се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб страницата на министерството.

Енергетски карактеристики и минимални барања за енергетска ефикасност на зградите

Член 32

(1) Заради категоризацијата на зградите, пропишување на минималните барања за енергетската ефикасност за новите згради и градежните единици, како и за зградите и градежните единици кои се предмет на значителна реконструкција, министерот донесува Правилник за енергетски карактеристики на зградите.

(2) Зградите се категоризираат во две основни категории, како згради со едноставен технички систем и згради со сложен технички систем, во зависност од намената, вкупната корисна подна површина и техничките системи во зградата.

(3) Со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите се пропишува:

1) методологија за пресметка со која се определуваат енергетските карактеристики на зградите, односно градежните единици, и техничките системи во зграда (во натамошниот текст: методологија за пресметка);

2) барања за енергетската ефикасност на техничките системи во зграда како и зградите и градежните единици што се предмет на значителна реконструкција;

3) минималните барања за енергетските карактеристики на градежните елементи кои се дел од обвивката на зградата и кои значително влијаат на енергетските карактеристики при замена или реконструкција, подго-

товката на санитарна топла вода, употреба на техничките системи и осветлувањето;

4) начинот на категоризација на зградите во две категории, како згради со едноставен технички систем и згради со сложен технички систем;

5) начинот на контрола на усогласеноста на зградите и градежните единици, уреди, опрема и постројки со минималните барања за енергетска ефикасност;

6) барања за проектирање и градба на нови и значителна реконструкција на постојни згради или градежни единици, во поглед на исполнување на минималните барања за енергетска ефикасност;

7) означувањето на зградите и градежните единици во поглед на нивните енергетски карактеристики и соодветната класа;

8) формата и содржината на потврдата за усогласеност на проектната документација за градење или значителна реконструкција со минималните барања за енергетска ефикасност;

9) формата и содржината на извештајот за проверката на усогласеност на проектната документација за градење или значителна реконструкција со минималните барања за енергетска ефикасност, кој се издава заедно со потврдата за усогласеност од точка 8) на овој став;

10) формата и содржината на сертификатот за енергетски карактеристики на зградите;

11) начинот на утврдување на случаите кога примената на минималните барања за енергетската ефикасност не е технички или оперативно изводлива и економски оправдана за време на економскиот животен век на зградата;

12) начин за воведување на паметни системи за мерење при изградба или значителна реконструкција на зграда и

13) начин за поттикнување на поставување на системи за активна контрола кои имаат за цел заштеда на енергија.

(4) Методологијата за пресметка од ставот (3) точка 1) на овој член содржи повикување на европски технички стандарди усвоени од Институт за стандардизација на Република Северна Македонија кои се применуваат за да се утврди исполнување на минималните барања за енергетската ефикасност на зградите и служи за целите на:

1) пресметување на потребната годишна енергија за задоволување на различните потреби на зградите, односно градежните единици поврзана со нејзината типична употреба;

2) пресметка на индикатори на енергетски карактеристики (EPI) со кои се пресметува енергетска ефикасност во согласност со усвоени стандарди и нумерички индикатори за примарна енергија, со цел да се изрази енергетската ефикасност на транспарентен начин и во зависност од климатското подрачје;

3) начин на постигнување соодветен комфор во зградите и

4) пресметување на оптималното ниво на финансиски трошоци за исполнување на минималните барањата за енергетски карактеристики на зградите, градежните единици.

(5) Минималните барања за енергетска карактеристики за згради и градежни единици кои се предмет на реконструкција не се задолжителни доколку примената на таквите барања не е технички или оперативно изводлива и економски оправдана во однос на економскиот животен век на зградата, согласно со Правилникот за енергетски карактеристики на згради.

(6) Министерството врши периодична процена на усогласеноста на минималните барања за енергетски карактеристики на зградите и градежните единици најмалку еднаш на секои пет години, со цел да го одразуваат техничкиот напредок во градежниот и енергетскиот сектор.

Сертификат за енергетски карактеристики на зградите и потврда за усогласеност на проектната документација

Член 33

(1) За сите згради или градежни единици со вкупна корисна подна површина поголема од 250 м2 кои се користат од лицата од јавниот сектор и се редовно посетени од јавноста се издава Сертификат за енергетски карактеристики на зграда.

(2) Покрај случаите од ставот (1) на овој член сертификат за енергетски карактеристики на зграда се издава, без разлика на вкупната корисна подна површина и во следните случаи:

1) пред ставање во употреба на новоизградени згради или градежни единици;

2) пред ставање во употреба на згради или градежни единици кои биле предмет на значителна реконструкција;

3) згради или градежни единици кои се предмет на продажба или закуп.

(3) Сертификатите за енергетски карактеристики на зградите ги издаваат носители на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради, за период од десет години. Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на зграда наплаќа надомест за издадениот сертификат. Начинот на утврдување на висината на надоместокот се пропишува со Тарифникот за енергетски контроли на згради што го донесува министерот, врз основа на претходна согласност од Владата.

(4) Висината на надоместокот од ставот (3) на овој член се определува во однос на намената и категоријата на зградата, како и вкупна корисна подна површина на зградата која е предмет на енергетска контрола.

(5) Инвеститорот е должен кон барањето за издавање на одобрение за градење на нови згради или значителна реконструкција на постојна зграда или градежна единица кое се поднесува до надлежен орган, како составен дел на основниот проект да приложи потврда за усогласеност. Одобрение за градење не може да се издаде без поднесена потврда за усогласеност.

(6) Потврдата за усогласеност од ставот (5) на овој член ја издава носител на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради. Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола наплаќа надоместок за издадената потврда согласно Тарифникот за енергетски контроли за згради, врз основа на критериумите од ставот (4) на овој член.

(7) По завршување на изградбата на новоизградени згради или по значителна реконструкција на постојните згради или градежни единици, инвеститорот е должен да прибави сертификат за енергетски карактеристики и истиот да го поднесе во постапката за ставање во упот-

реба согласно со Законот за градење. Сертификат за енергетски карактеристики на зградата се обезбедува пред издавање на одобрението за употреба, односно пред изготвувањето на извештајот за извршен технички преглед од надзорен инженер, односно пред давањето на изјава заверена кај нотар под полна материјална и кривична одговорност од изведувачот со која тој потврдува дека зградата, односно градежната единица е изградена во согласност со одобрението за градење и основниот проект или проектот на изведена состојба, во зависност од категоријата на зградата. Одобрение за употреба не може да се издаде без поднесен сертификат за енергетски карактеристики.

(8) При реконструкција на згради или градежни единици, доколку се врши замена или надградба на техничките и градежните системи, тие системи мораат да бидат во согласност со минималните барања пропишани со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите.

(9) Сопственикот или управителот на зграда или градежна единица е должен да ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за зградата или градежната единица која е предмет на енергетска контрола, како и да му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола на зграда на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради со кој склучил договор за енергетска контрола.

(10) Продавачот или закуподавачот на зграда или градежна единица е должен да овозможи увид во сертификатот за енергетски карактеристики пред продажбата или закупот, како и да им го достави истиот во рок од пет дена на купувачот односно закупецот, во оригинал или заверен препис, после продажбата или закупот. Продавачот или закуподавачот на зграда или градежна единица е должен да ја истакне енергетската класа на зградата или градежната единица во огласот со кој се огласува продажбата или закупот преку средствата за информирање или интернет.

(11) Продавачот или закуподавач на зграда или градежна единица чијашто изградба не е завршена е должен на купувачот или закупецот да ја достави Потврдата за усогласеност од ставот (5) на овој член во форма на заверен препис, како и да го достави сертификатот согласно со ставот (10) на овој член во рок од пет дена од денот на издавањето на одобрението за употреба на зградата или градежната единица.

(12) Сопствениците на зградите или градежните единици од ставот (1) на овој член се должни да го истакнат сертификатот за енергетски карактеристики на видно место во зградата.

Проверки на системи за греење и климатизација

Член 34

(1) Сопствениците или управителите на згради кои користат технички системи за греење или комбинирани технички системи за греење со вентилација со ефективна моќност поголема од 70kW се должни да вршат редовни проверки на таквите системи, најмалку еднаш во четири години, со цел да се утврди степенот на корисност на котелот, односно ложиштето, како и да се преземат мерки за да се достигнат вредностите на состојба на процесот на согорување пропишани во соодветната техничка документација за техничкиот систем што е предмет на проверка.

(2) Сопствениците или управителите на згради кои користат технички системи за климатизација или комбинирани технички системи за климатизација со вентилација со ефективна моќност поголема од 70kW се должни да вршат редовни проверки на таквите системи, најмалку еднаш во четири години, со цел да се процени капацитетот на системот за климатизација со потребите за ладење на зградата, како и процена на можностите за оптимизација на техничкиот систем, земајќи ги предвид просечните или вообичаените услови за функционирање.

(3) Проверките од ставовите (1) и (2) на овој член се вршат од страна на носители на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци и истите вклучуваат процена на ефикасноста на инсталираните системи за греење и климатизација и одмерување на системот за климатизација со потребите за ладење на зградата, како и одмерување на можностите за оптимизација на системот земајќи ги предвид просечните или вообичаените услови за функционирање на системот за климатизација или греење.

(4) Носителите на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци кои ги спроведуваат проверките од ставовите (1) и (2) на овој член се должни да изготват извештај за спроведените проверки и истиот да го достават до Агенцијата во рок од 30 дена од денот на завршувањето на проверката.

(5) Агенцијата на барање на сопственик или управител на зграда која била предмет на проверка за која е доставен соодветен извештај, издава потврда за исполнувањето на условите за работа на системи за греење и климатизација.

(6) Зградите и градежните единици за кои се спроведува договор за енергетски услуги од страна на ЕСКО се ослободени од обврските за проверки согласно овој член, за времетраењето на договорот за енергетски услуги.

Употреба на високоефикасни алтернативни системи

Член 35

(1) При проектирањето на нова или значителна реконструкција на постојна зграда или градежна единица, задолжително е спроведување на анализа од страна на енергетски контролор на згради за можна употреба на следните високоефикасни алтернативни системи:

1) децентрализирани системи за снабдување со енергија кои користат обновливи извори на енергија;

2) системи за комбинирано производство на енергија;

3) системи кои користат топлински пумпи или

4) системи за централно греење или ладење, особени такви кои користат обновливи извори на енергија и кои се снабдуваат со енергија од централизиран извор на енергија.

(2) При анализата за употребата на високоефикасни алтернативни системи согласно со ставот (1) на овој член, задолжително се земаат предвид техничките, урбанистичките, еколошките и економските аспекти.

(3) Доказ за спроведената анализа за можната употреба на високоефикасни алтернативни системи од ста-

вот (1) на овој член мора да биде вклучен кон потврдата за усогласеност од членот 33 став (5) од овој закон, како дел од документацијата која се поднесува со барањето за одобрение за градење.

Згради со приближно нулта потрошувачка на енергија

Член 36

(1) Згради со приближно нулта потрошувачка на енергија претставуваат згради со многу високи енергетски карактеристики, при што им е потребно приближно нула или многу мало количество енергија, а кое се обезбедува во најголем дел од обновливи извори, вклучувајќи и енергија од обновливи извори која се произведува на самото место на потрошувачка или во близина на таквите згради.

(2) Министерството во соработка со министерството надлежно за работите од областа на градежништвото, подготвува и донесува план за зголемување на бројот на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија, кој содржи:

1) начин на определување на зградите со приближно нулта потрошувачка на енергија, користејќи нумерички индикатор за користење на примарна енергија (во kWh/m2 на годишно ниво);

2) датум после кој сите нови згради кои се градат мораат да бидат згради со приближно нулта потрошувачка на енергија;

3) датум после кој сите нови згради кои се градат, а кои се користат или се во сопственост на лица од јавниот сектор мораат да бидат згради со приближно нулта потрошувачка на енергија и

4) посебни цели за посебни категории на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија.

(3) Најдоцна во рок од 30 дена од денот на изработката на планот од ставот (2) на овој член, министерството го објавува на својата веб-страница и го доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница, како дел од НАПЕЕ.

Исклучоци

Член 37

Одредбите од членовите 10, 32, 33, 34, 35 и 36 од овој закон не се применуваат на:

1) згради заштитени со посебен акт, издаден од надлежна институција, кои се дел од заштитено подрачје или област или поради нивното посебно архитектонско или историско значење, доколку усогласеноста со дел или сите минимални барања за енергетска ефикасност го менува нивниот карактер или изглед на несоодветен начин;

2) згради кои претставуваат недвижно културно наследство или споменици, прогласени со закон, пропис или друг акт за заштита на културното наследство кое е од особено значење и меморијални споменици;

3) згради за верски обреди или други религиозни активности;

4) згради од времен карактер, со време на користење од две години или помалку, производствени хали, индустриски згради, згради за земјоделска дејност, вклучувајќи објекти за примарна обработка на земјоделски производи и помошни објекти, а кои не се наменети за домување и имаат мала побарувачка на енергија, како и згради за земјоделска дејност кои не се наменети за домување;

5) згради за домување кои се користат или се изградени со намера да се користат за период помал од четири месеци во текот на годината или за ограничен период од годината со очекувана потрошувачка на енергија помала од 25% од просечната потрошувачката при користење на зградата во текот на целата година;

6) самостојни згради со вкупна корисна подна површина помала од 50 m2;

7) згради за кои не се издава одобрение за градба;

8) времени објекти, урбана опрема и други градби кои се градат врз основа на одобрение за поставување;

9) помошни згради на системите за електронски телекомуникации;

10) производни хали, индустриски згради и згради кои не се греат или се греат на температури до +12o C и

11) засолништа и воени објекти.

Енергетски контроли на згради

Член 38

(1) Со енергетската контрола на згради се обезбедува:

1) процена и исплатливост на можностите за намалување на потрошувачката на енергија во зградите и придружните (помошните) постројки и опрема на зградите;

2) издавање на сертификат за енергетски карактеристиките на зградата и

3) утврдување на остварените заштеди како резултат од примената на мерките за подобрување на енергетската ефикасност.

(2) Министерот донесува Правилник за енергетска контрола на згради со кој поблиску се уредува:

1) начинот на спроведувањето на енергетската контрола на згради, за секоја категорија на згради посебно (згради со едноставен технички систем и згради со сложен технички систем, согласно со категоризацијата пропишана со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите од членот 32 од овој закон);

2) начинот на процена на основната потрошувачка на енергија;

3) содржината и формата на извештајот за спроведена енергетската контрола на згради;

4) методологија за пресметка, мерење и верификација на заштедата на енергија кај зградите;

5) содржината и формата на извештајот за спроведена енергетска контрола и начин на подготовка на извештајот;

6) основните елементи на програмата и начинот на спроведување на обука, како и постапката за полагање на стручен испит за енергетски контролори на згради;

7) основни елементи на програмата за усовршување на енергетските контролори;

8) начинот, постапката и поблиските услови за избор на правни лица што вршат обуки за енергетски контролори на згради;

9) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на овластување за енергетски контролор на згради, како и потребната документација;

10) содржината и формата на барањето за издавање, продолжување и признавање на лиценца за вршење на

енергетска контрола на згради, како и потребната документација;

11) содржината, формата и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори на згради;

12) содржината, формата и начинот на водење на регистарот на издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли за вршење енергетска контрола на згради;

13) содржината и формата на уверението за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор на згради и

14) содржината и формата на овластувањето за енергетски контролор на згради и лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради.

(3) Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради по спроведената енергетска контрола изготвува извештај за енергетска контрола и наплаќа надоместок.

(4) Висината на надоместокот се пресметува врз основа на категоријата, намената и површината на зградите кои се предмет на енергетска контрола со Тарифникот за енергетски контроли на згради.

(5) Нарачателот на енергетска контрола може да го стави на располагање извештајот за спроведена енергетска контрола на зграда од ставот (3) на овој член на ЕСКО кои вршат енергетски услуги согласно со овој закон.

(6) Агенцијата врши годишна контрола на спроведените енергетски контроли на згради, по случаен избор и согласно со начелата на транспарентност и недискриминација, преку проверка на статистички значаен и репрезентативен примерок од сите извршени енергетски контроли на згради. За оваа намена, Агенцијата може да ангажира соодветно квалификуван надворешен експерт или правно лице.

(7) Ако Агенцијата врз основа на контролата од ставот (6) на овој член, утврди дека спроведената енергетска контрола не е спроведена во согласност со Правилникот за енергетска контрола на згради, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка согласно со одредбите од овој закон.

Овластени енергетски контролори на згради

Член 39

(1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за енергетски контролори на згради.

(2) Физичко лице може да полага испит за енергетски контролор на згради доколку достави барање до министерството со доказ дека ги исполнува следниве услови:

1) има најмалку завршено високо образование во областа на градежништвото, архитектурата, машинството или електроенергетика (диплома за завршено високо образование VII/1 или диплома согласно со Болоњската декларација најмалку со 180 кредити според европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС));

2) има најмалку пет години работно искуство на работи на испитување, проектирање, надзор на изградба или реконструкција на згради и нивните инсталации или работа на стручни или научни дејности од областа на градежништвото и енергетиката и

3) поседува уверение за завршена обука за енергетски контролор на згради кај правните лица овластени за спроведување на обуки за енергетски контролори за згради.

(3) Испитот од ставот (1) на овој член се состои од писмен и практичен дел кој се полага пред комисија формирана од министерот. Постапката за спроведување на испитот подетално се уредува со Правилникот за енергетска контрола на згради.

(4) За издавање на овластување за енергетски контролор на згради, физичкото лице кое го положило испитот од ставот (1) на овој член поднесува барање до министерството.

(5) Физичкото лице кое се стекнало со овластување за енергетски контролор на згради може да врши енергетска контрола само ако е вработено кај носител на лиценца за вршење на енергетска контрола за згради.

(6) Овластувањето за енергетски контролор на згради од ставот (1) на овој член важи за период од три години, со можност за продолжување на секои три години. Овластувањето може да се продолжи само ако енергетскиот контролор на згради успешно заврши обука за усовршување на енергетските контролори на згради, согласно со Правилникот за енергетска контрола за згради. Енергетскиот контролор на згради поднесува барање за продолжување на овластувањето до министерството најдоцна 30 дена пред истекот на рокот на важност на добиеното овластување, со доказ за завршена обука за усовршување на контролори на згради.

(7) Министерот донесува решение за одземање на овластувањето на енергетскиот контролор за вршење на енергетски контроли на згради, ако:

1) енергетскиот контролор на згради не ја врши енергетската контрола независно и објективно, односно во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

2) на енергетскиот контролор на згради му е изречена прекршочна санкција забрана за вршење на професија или

3) делумно или целосно ја изгуби деловната способност.

(8) Против решението за одземање на овластувањето од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор.

(9) Енергетскиот контролор на кого му е одземено овластувањето врз основа на ставот (7) точка 1) на овој член не може да поднесе барање за издавање на ново овластување пред истекот на период од најмалку една година сметано од денот на одземањето на овластувањето.

(10) Министерството води регистар на издадени, одземени и признаени овластувања за енергетски контролори на згради, кој го објавува на својата веб- страница.

(11) Енергетскиот контролор е должен да ја врши енергетската контрола на објективен и независен начин и не смее да извршува енергетска контрола кај нарачател правно лице:

1) во кое поседува акции или удел;

2) со кое соработувал во изработка на проектот, ревизија на проектот или изградбата на градата, вршел надзор на градење, или вршел работи на одржување на градата или градежната единица за кој се бара енергетската контрола или

3) во кое е член на орган на управување, односно надзор, прокурист или полномошник.

(12) Енергетскиот контролор не смее да извршува енергетска контрола ако нарачателот, или сопственикот на удели или акции во нарачателот, или законскиот застапник на нарачателот е физичко лице:

1) со кое соработувал во изработка на проектот, ревизија на проектот или изградбата на зградата вршел надзор на градење;

2) за кое вршел работи на одржување на зградата или градежната единица за кој се бара енергетската контрола или

3) со кој е брачен другар или близок роднина (во права линија без ограничување и странична линија до трет степен).

Обуки на енергетските контролори на згради

Член 40

(1) Агенцијата најмалку еднаш на три години, објавува повик за избор на правни лица за спроведување на обуки за енергетски контролори на згради, како и за усовршување на енергетските контролори на згради.

(2) Агенцијата донесува решение за избор на правно лице за спроведување на обука и усовршување на енергетски контролори на згради, доколку правното лице поднесе барање и доказ за исполнување на поблиските услови во врска со потребната опрема, просториите и кадарот пропишани согласно со Правилникот за енергетски контроли на згради. Решението за избор е со важност од три години.

(3) Агенцијата ги изготвува и донесува програмите за обука и усовршување на енергетските контролори на згради најдоцна до 31 октомври во годината во која се врши избор на правни лица за спроведување на обуки и усовршување на енергетски контролори на згради. Програмите се објавуваат на веб-страницата на Агенцијата.

(4) Агенцијата води евиденција на избраните правни лица од ставот (2) на овој член и истата ја објавува на својата веб-страница.

(5) Правните лица од ставот (2) на овој член се должни да ги спроведуваат обуката и усовршувањето на енергетски контролори на згради согласно со Правилникот за енергетска контрола на згради и програмата за обука и програмата за усовршување на енергетските контролори на згради од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата врши контрола на квалитетот на спроведувањето на обуките и усовршувањето на енергетски контроли и доколку утврди неправилности или непочитување на одредбите на овој закон или Правилникот за енергетска контрола на згради, може да донесе решение со кое се укинува решението за избор на правно лице за спроведување на обуки или усовршување на енергетски контролори на згради.

(7) Против решението на Агенцијата за укинување на решението за избор може да се поведе управен спор.

(8) Правните лица од ставот (2) на овој член издаваат уверение за успешно завршена обука за енергетски контролор на згради и уверение за успешно завршена обука за усовршување на енергетски контролор на згради, најдоцна 15 дена по завршувањето на обуката.

(9) Висината на надоместоците за учество на обука и обука за усовршување, како и трошоците за полагање на испитот се утврдуваат во зависност од просторните и материјалните услови, трошоците за ангажирање на стручни лица за спроведување на обуките и испитите, и се пропишуваат со Тарифникот за енергетски контроли на згради.

(10) Овластување за вршење на енергетска контрола на згради издадено од надлежно тело на држава којашто е договорна страна или учесник во Договорот за енергетска заедница, со примена на начелото на реципроцитет, може да се признае од страна на министерството на барање на овластеното лице.

(11) Признавањето на овластувањето го спроведува Комисијата за признавање на овластување што ја формира министерот.

(12) Комисијата од ставот (11) на овој член е составена од три члена, од кои по еден претставник од министерството, Агенцијата и министерството надлежно за работите од областа на градежништвото. Мандатот на членовите на Комисијата изнесува четири години.

(13) Барањето за признавање на овластувањето на овој член се доставува до министерството заедно со:

1) оригинал од овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор и заверен превод на овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор на македонски јазик и

2) заверен превод на писмен документ врз основа на кој надлежното тело може да издава таков вид на овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор.

(14) Ако Комисијата од ставот (11) на овој член утврди дека барањето за признавање на овластувањето ги исполнува условите за признавање, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето ќе предложи на министерството да донесе решение за признавање на овластувањето.

(15) Ако Комисијата од ставот (11) на овој член утврди дека барањето за признавање на овластувањето на овој член не ги исполнува условите за признавање на овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето ќе предложи на министерството да донесе решение со кое се одбива барањето за признавање на овластувањето или друг соодветен документ за енергетски контролор.

(16) Против решението со кое се одбива барањето за признавање на овластувањето на овој член може да се поведе управен спор.

(17) Министерството наплатува надоместок за признавање на овластување за вршење на енергетска контрола на згради од ставот (11) на овој член најмалку во износ еднаков на трошоците за полагање на испитот за контролори на големите трговци определен со Тарифникот за енергетските контроли на згради.

(18) Носителот на признаено овластување издадено од друга држава е должен да ја спроведува енергетската контрола и да ги почитува обврските за носители на овластување за енергетска контрола на згради пропишани согласно со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон.

Носители на лиценца за вршење на енергетски контроли на згради

Член 41

(1) Со лиценца за вршење на енергетска контрола на згради може да се стекне трговец поединец или правно лице кое има вработено најмалку едно лице кое има овластување за енергетски контролор на згради.

(2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава врз основа на поднесено барање до Министерството

кон кое се приложува документ за регистрирана дејност и доказ за вработен овластен енергетски контролор на згради.

(3) Доколку подносителот на барањето не го исполнува условот утврден во ставот (1) на овој член или поднесе нецелосно барање од ставот (2) на овој член, министерството донесува решение со кое се одбива барањето.

(4) Лиценцата за вршење на енергетска контрола на згради важи за период од пет години, со можност за продолжување на секои пет години. Лиценцата може да се продолжи доколку носителот на лиценца кој го исполнува условот од ставот (1) на овој член, поднесе барање за продолжување на лиценцата до министерството, најдоцна 30 дена пред истекот на постојната лиценца.

(5) За издавање и продолжување на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради се наплатува надоместок имајќи ги предвид материјалните и други трошоци потребни за спроведување на соодветната постапка, определен во Тарифникот за енергетските контроли на згради.

(6) Носител на лиценца е должен да води евиденција за извршените енергетски контроли, а документацијата за извршените контроли ја чува најмалку десет години.

(7) За секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или регистарот за други правни лица и/или за промени во врска со вработените енергетски контролори, носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради должен да го извести министерството во рок од 15 дена од настанатата промена, со приложување на соодветен доказ за настанатата промена.

(8) Лиценцата или друг соодветен документ за вршење на енергетска контрола на згради издадена од надлежно тело на држава којашто е договорна страна или учесник во Договорот за енергетска заедница, со примена на начелото на реципроцитет, може да се признае од страна на министерството на барање на носителот кој е должен да основа подружница со седиште во Република Северна Македонија.

(9) За начинот и постапката за признавање на лиценца од ставот (8) на овој член, соодветно се применуваат одредбите од членот 40 ставови (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17) и (18) од овој закон.

(10) Министерството донесува решение за одземање на лиценцата за вршење на енергетски контроли на згради, ако:

1) носителот на лиценца престанал да го исполнува условот од ставот (1) на овој член;

2) носителот на лиценца не го достави годишниот извештај во пропишаниот рок до Агенцијата;

3) носителот на лиценца не ја врши енергетската контрола независно, самостојно и објективно, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон или

4) носителот на лиценца не го извести министерството за секоја настаната промена согласно со ставот (8) на овој член.

(11) Против решението на министерството од ставовите (3) и (10) на овој член може да се поведе управен спор.

(12) Носител на лиценца е должен најдоцна до 31 декември во тековната година да достави до министерството доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица за исполнување на условот од ставот (1) на овој член.

(13) Носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на згради е должен, најдоцна до 31 јануари во тековната година, да достави до Агенцијата годишен извештај за спроведените енергетски контроли на згради во претходната календарска година, кон кој ги приложува сите поединечни извештаи за извршените енергетски контроли за извештајниот период.

(14) Агенцијата, врз основа на годишните извештаи од ставот (13) на овој член, подготвува годишен извештај за претходната календарска година и истиот го доставува до министерството најдоцна до 31 март во тековната година.

(15) Министерството води регистар за издадени, одземени и признаени лиценци за вршење на енергетски контроли на згради, кој го објавува на својата веб-страница.

Систем за верификација на сертификати за енергетски карактеристики на згради

Член 42

(1) Агенцијата воспоставува систем за верификација на сертификати за енергетски карактеристики на згради со цел да изврши проверка на издадените сертификати за енергетски карактеристики на згради преку:

1) проверка на точноста и целосноста на податоците за зградата, односно градежната единица, врз основа на кои е издаден сертификатот за енергетските карактеристики на зградата и проверка на веродостојноста на податоците наведени во сертификатот;

2) проверка на соодветноста на предложените мерки за подобрување на енергетските карактеристики во извештајот на спроведената енергетска контрола и

3) посета на зградата односно градежната единица со цел проверка на соодветноста помеѓу податоците во сертификатот за енергетски карактеристики на зградата и фактичката состојба во зградата, по случаен избор.

(2) Носителите на лиценци за вршење на енергетски контроли на згради се должни да ги достават издадените сертификати за енергетски карактеристики на зградите до Агенцијата, најдоцна во рок од 15 дена по издавањето на сертификатот.

(3) Агенцијата води регистар за евиденција на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите и овозможува пристап до регистарот со цел проверка на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите, на барање од суд, надлежен орган или лице кое има правен интерес.

(4) Министерот донесува Правилник со кој подетално се уредуваат постапките за воспоставување и функционирање на системот за верификација од ставот (1) на овој член, како и начин на водењето на регистарот на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите од ставот (3) на овој член.

IX. ОЗНАЧУВАЊЕ НА ПОТРОШУВАЧКАТА НА ЕНЕРГИЈА И ЕКО ДИЗАЈН НА ПРОИЗВОДИ

Означување на производите што користат енергија

Член 43

(1) Техничката документација на производите што користат енергија кои имаат значително директно или индиректно влијание врз потрошувачката на енергија или врз потрошувачката на други ресурси за време на употребата, мора да ги содржи потребните информации за потрошувачката на енергија и да вклучува етикета со која се означува класата на енергетска ефикасност на производот.

(2) Трговецот со производите што користат енергија од ставот (1) на овој член, како и при продажба на далечина или преку интернет е:

1) должен да ја истакне, на видно место, етикетата со која се означува класата на енергетска ефикасност;

2) должен да им обезбеди на потрошувачите пристап до информативен лист за производот, а по барање на потрошувачот да го обезбеди информативен лист и во печатена форма на местото на продажба;

3) одговорен за точноста на етикетите и информативните листови што ги обезбедува и

4) должен во секое време да има пристап до техничката документација и на барање на надлежниот инспектор да ја обезбеди електронската верзија на документацијата на увид.

(3) Снабдувачот на производите од ставот (1) на овој член е должен:

1) да обезбеди секој од производите кој се става во промет да е означен во согласност со овој закон и прописите донесени согласно овој закон;

2) да ја истакне етикетата со која се означува класата на енергетска ефикасност на видно место и без надоместок;

3) да овозможи пристап до информативниот лист за производот, како дел од упатство или друга соодветна документација за производот и

4) да обезбеди точност на податоците содржани во етикетите и информативниот лист, како и дополнителни технички податоци што ги придружуваат производите кои овозможуваат проверка на точноста на етикетите и информативниот лист.

(4) Откако одреден производ е ставен во употреба, снабдувачот со производи што користат енергија е обврзан да бара посебна согласност од потрошувачот во врска со било какви измени кои се применливи на производот преку ажурирање или друг сличен начин, а таквите измени би ги намалиле параметрите на енергетска ефикасност на производот во однос на оние параметри кои се наоѓаат на етикетата за енергетска ефикасност. Во тие случаи, снабдувачот со производи што користат енергија е обврзан да го извести потрошувачот за целта на ажурирањето и измените во параметрите, вклучувајќи измени на класата на енергетска ефикасност на производот. Во период кој соодветствува на просечниот животен век на производот, снабдувачот на производот е должен да му даде можност на потрошувачот да не го ажурира таквиот производ, без притоа да претрпи губење на функционалноста на самиот производ.

(5) Снабдувачот со производи што користат енергија не смее да става во промет, односно е должен да го отстрани од промет производот за кој надлежен орган во Република Северна Македонија или во земја членка на Европската Унија или договорна страна на Енергетската Заедница утврди дека е направен на начин да има различни перформанси при тестирање во однос на реалните перформанси и притоа реалните перформанси за кој било параметар се надвор од пропишаните, согласно со соодветен стандард или согласно со документацијата доставена со производот.

(6) Снабдувачот и трговецот со производи што користат енергија се исто така должни:

1) да укажуваат на енергетската класа на производот и на распонот на енергетски класи достапни на етикетата при визуелно огласување или во промотивни материјали;

2) да соработуваат со Државниот пазарен инспекторат и останати надлежни тела за надзор на пазарот, како и да преземаат итни активности за спречување на повреда на прописите за енергетско означување на производи, по нивна иницијатива или по налог на инспектор;

3) да не нудат или истакнуваат ознаки, етикети, симболи или било какви знаци кои не се во согласност со применливите прописи, а кои би можеле да ги наведат или збунат потрошувачите во врска со потрошувачката на енергија или друг ресурс при користење на производот;

4) за производи за кои не се применува овој закон, да не доставуваат или истакнуваат етикети за енергетска ефикасност кои се визуелно слични со етикетите кои се истакнуваат согласно со овој закон;

(7) Министерот донесува Правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија во кој детално се пропишуваат:

1) производите кои треба да бидат означени;

2) начинот на означување на производите;

3) начинот на означување на производите при огласување, продажба на далечина или преку интернет;

4) начинот на определување на класите на производите кои се означуваат;

5) формата и содржината на етикетата;

6) начинот на вршење на надзорот од страна на Државниот пазарен инспекторат во врска со означувањето на производите и

7) формата и содржината на извештаите од ставот (9) на овој член кои се доставуваат до Агенцијата.

(8) Производите од ставот (1) на овој член можат да се увезат и/или да се стават во промет во Република Северна Македонија само доколку се означени во согласност со Правилникот за означување од ставот (7) на овој член.

(9) Снабдувачите и трговците со производи што користат енергија имаат обврска да доставуваат годишни извештаи најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година до министерството во врска со производите кои се предмет на означување и се стават во промет во Република Северна Македонија, во форма и содржина пропишана со Правилникот од ставот (7) на овој член.

(10) Одредбите од овој член кои се однесуваат на обврските на снабдувачите и трговците со производи кои користат енергија не се применуваат на:

1) производи кои се продаваат како користени производи;

2) средства за транспорт на лица или стоки и

3) знаците за сообразност кои се однесуваат на безбедноста на производите.

Еко дизајн на производи

Член 44

(1) Снабдувачите и трговците со производи што користат енергија се должни да увезуваат, стават во промет и/или стават во употреба исклучиво производи што користат енергија или имаат влијание на потрошувачката на енергија кои:

1) ги исполнуваат утврдените технички барања во врска со еко дизајнот согласно со уредбата од ставот (2) на овој член;

2) сообразноста на производите е утврдена во пропишана постапка согласно со прописите за оцена на сообразност и

3) производите се означени во согласност со уредбата од ставот (2) на овој член која ги пропишува барањата за еко дизајн на соодветната група на производи.

(2) Владата на предлог на министерството, донесува уредба со која се пропишуваат постапките, генеричките и специфичните барања за еко дизајнот, внатрешната контрола и системите за оцена на сообразност, поблиските барања кои треба да ги исполнат трговците, снабдувачите и увозниците на производи што користат енергија во врска со еко дизајнот, како и динамиката и роковите за примената на барањата за еко дизајн на производите што користат енергија.

(3) Снабдувачите и трговците со производи што користат енергија имаат обврска да доставуваат годишни извештаи најдоцна до 31 март за претходната година до министерството, за производите од ставот (1) на овој член.

X. НАДЗОР

Член 45

(1) Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Министерството врши надзор над работењето на Агенцијата во согласност со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон.

(3) Министерството врши надзор над законитоста на работата на единиците на локалната самоуправа во согласност со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон.

(4) Агенцијата врши надзор на сертификати за енергетски карактеристики на згради во согласност со овој закон и прописите донесени согласно овој закон, како и надзор над извештаите од членот 34 став (4) од овој закон.

(5) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор над спроведувањето на обврските на вршителите на регулирани дејности пропишани во согласност со овој закон и прописите донесени согласно со овој закон, а согласно со овластувањата пропишани со Законот за енергетика.

(6) Инспекциски надзор врз спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон во однос на означувањето на потрошувачката на енергија и другите ресурси и еко дизајнот за производите што користат енергија ги врши Државниот пазарен инспекторат.

XI. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Надлежност за прекршок

Член 46

(1) Поведување на прекршочна постапка за прекршоци утврдени во овој закон можат да побараат органите кои со овој закон се задолжени да вршат надзор.

(2) За прекршоците од членовите 49, 50, 51, 52 и 55 од овој закон надлежните органи од ставот (1) на овој член, поднесуваат барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот суд.

(3) На постапките од ставот (1) на овој член се применуваат одредбите од Законот за прекршоци.

Член 47

(1) Министерството ја води прекршочната постапка и изрекува прекршочни санкции за прекршоците од членовите 53, 54 и 56 од овој закон.

(2) За водење на прекршочната постапка и изрекување на прекршочна санкција за прекршоците, министерот со решение формира комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија), составена од три члена од редот на лицата вработени во министерството и тоа:

1) еден член дипломиран правник, со положен правосуден испит и со пет години работно искуство во својата област, којшто е претседател на Прекршочната комисија;

2) еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки со пет години работно искуство во својата област и

3) еден член со висока стручна подготовка од областа на економските науки со пет години работно искуство во својата област.

(3) Прекршочната комисија се избира за период од три години со право на повторен избор на членовите.

(4) Министерот на предлог на претседателот на Прекршочната комисија може да донесе решение за разрешување на член на Прекршочната комисија во следниве случаи:

1) со истекот на времето за кое е именуван за член;

2) по негово барање;

3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;

4) ако му се утврди трајна неспособност за учество во работата на Прекршочната комисија;

5) ако со правосилна судска одлука се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка;

6) ако не ги извршува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и

7) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

(5) Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа кој го одобрува министерот.

(6) Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

(7) Членовите на Прекршочната комисија одлучуваат самостојно и независно врз основа на закон и според своето стручно знаење и сопствено убедување.

(8) Против решението на Прекршочната комисија може да се поведе постапка пред надлежен орган согласно со Законот за прекршоците.

Овластувања на надлежниот инспектор

Член 48

(1) Штом надлежниот инспектор утврди дека е сторен прекршок од овој закон, составува записник во кој ги забележува битните елементи на дејствието од кое произлегува правното обележје на прекршокот, лично име, адреса и единствен матичен број на граѓанинот, ако се работи за странец и број на патната исправа и држава, а за правно лице, назив, седиште и даночен број, времето, местото и начинот на сторувањето на прекршокот, описот на дејствието, правната квалификација на прекршокот и лицата затекнати на самото место.

(2) Пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците од членовите 53, 54 и 56 од овој закон, надлежниот инспектор е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог.

(3) Надлежниот инспектор на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог.

Прекршоци

Член 49

(1) Глоба во износ до 2% од вкупните приходи на правното лице остварени од енергетската дејност во претходната фискална година му се изрекува за прекршок на:

1) обврзаните страни доколку не ги применуваат мерките за постигнување на целите за заштеди во финалната потрошувачка на енергија, определени со Уредбата од членот 14 став (1) од овој закон;

2) операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија ако не спроведе техничка и економска процена за сите трошоци и придобивки за пазарот, како и зголемување на енергетската ефикасност од воведување на напредни системи за мерење и паметни мрежи (член 20 став (1));

3) операторите на системот за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија ако при планирање на развој на соодветните системи за подрачјето на кое ја вршат дејноста не направат процена на намалување на загубите и потенцијалот за подобрување на енергетската ефикасност во нивните системи (член 21 став (1)).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

(3) Покрај глобата од ставот (2) на овој член, на одговорното лице може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до 30 дена.

Член 50

(1) За прекршок на лицата од јавниот сектор им се изрекува глоба во износ од 500 до 10.000 евра во денарска противвредност, ако:

1) не ја следи и не управува со производството и потрошувачката на енергија во зградите и градежните единици во коишто ја вршат дејноста на начин на кој се остварува заштеда на енергија и не ги спроведува пропишаните мерки за подобрување на енергетската ефикасност за кои е одговорна согласно соодветниот НАПЕЕ, програмите и годишните планови (член 11 став (1)) и

2) не определи одговорно лице од редот на своите вработени или не ангажира стручно лице (член 11 став (5)).

(2) Глоба во износ од 100 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на службеното лице кај лицата од јавниот сектор.

Член 51

(1) Глоба во износ од 500 до 10.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на правно лице, ако:

1) не ја наведе најниската прифатлива класа на енергетска ефикасност на производите кои се предмет на набавката (член 13 став (1));

2) не набавува производи со најниско ниво на енергетска ефикасност (член 13 став (2));

3) не ги обврзат понудувачите при извршувањето на услугите или работите кои се предмет на јавната набавка да користат само производи кои ги задоволуваат барањата наведени во членот 13 ставови (1) и (2) од овој закон (член 13 став (3));

4) набавува или изнајмува простории за сопствена употреба, згради и градежни единици во кои се наоѓаат таквите простории, кои не поседуваат соодветен сертификат за енергетски карактеристики (член 13 став (4));

5) не доставува податоци до министерството и Агенцијата согласно со членот 14 став (10);

6) не спроведе енергетска контрола на големите трговци на секои четири години (член 15 став (1));

7) не го достави извештајот за спроведената енергетска контрола до Агенцијата во рок од 30 дена од спроведување на контролата (член 15 став (5));

8) не достават до Агенцијата соодветен сертификат, интегрирана еколошка дозвола и друга документација со која се потврдува дека воспоставениот систем ги исполнува барањата за енергетска контрола во рок од 30 дена од издавањето на соодветниот сертификат или интегрирана еколошка дозвола (член 15 став (6)).

9) на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола на големите трговци со кој склучил договор за енергетска контрола не му ги достави на увид сите податоци, техничка и друга документација за предметот за енергетска контрола и не му овозможи услови за непречено вршење на енергетска контрола (член 16 став (2));

10) не обезбеди информации до потрошувачите согласно со членот 22 став (5);

11) не ги исполнува обврските од членот 33 став (10) од овој закон;

12) не ја достави потврдата за усогласеност од членот 33 став (5) од овој закон на купувачите или закупците на зграда или градежна единица (член 33 став (11));

13) не го истакне сертификатот за енергетски карактеристики на згради на видно место (член 33 став (12));

14) не врши редовни проверки на системите за греење и климатизација (член 34, ставови (1) и (2));

15) не ја спроведе енергетската контрола на згради согласно одредбите на Правилникот за енергетска контрола на згради од членот 38 ставови (1) и (2);

16) не го достави сертификатот за енергетски карактеристики на згради до Агенцијата во рок од 15 дена по издавањето (член 42 став (2));

17) не ја истакне на видно место етикетата со која се означува класата за енергетска ефикасност (член 43 став (2) точка 1));

18) не им обезбеди пристап на потрошувачите до информативен лист за производот, а по барање на потрошувачот не го обезбеди информативниот лист и во печатена форма на местото на продажба (член 43 став (2) точка 2));

19) етикетите и информативните листови што ги обезбедува содржат неточни информации (член 43 став (2) точка 3));

20) не обезбеди во секое време пристап до техничката документација и на барање на надлежниот инспектор не ја обезбеди електронската верзија на документацијата на увид(член 43 став (2) точка 4));

21) без согласност од потрошувачот извршил измени кои се применливи на производот преку ажурирање или на друг сличен начин, а таквите измени ги намалиле параметрите на енергетската ефикасност на производот во однос на оние параметри кои се наоѓаат на етикетата за енергетска ефикасност (член 43 став (4));

22) не го известил потрошувачот за целта на ажурирањето и измените во параметрите, вклучувајќи измени на класата на енергетска ефикасност на производот (член 43 став (4));

23) не му дал можност на потрошувачот да не го ажурира производот без притоа да претрпи губење на функционалноста на самиот производ (член 43 став (4));

24) стави во промет, односно не го отстрани од промет производот за кој надлежен орган во Република Северна Македонија или во земја членка на Европската Унија или договорна страна на Енергетската Заедница утврди дека е направен на начин да има различни перформанси при тестирање во однос на реалните перформанси и притоа реалните перформанси за кој било параметар се надвор од пропишаните, согласно со соодветен стандард или согласно со документацијата доставена со производот (член 43 став (5));

25) не укажува на енергетската класа на производот и на распонот на енергетски класи достапни на етикетата при визуелно огласување или во промотивни материјали (член 43 став (6) точка 1));

26) не соработуваат со Државниот пазарен инспекторат и останати надлежни тела за надзор на пазарот како и не презема итни активности за спречување повреда на прописите за енергетско означување на производи, по негова иницијатива или по налог на инспектор (член 43 став (6) точка 2));

27) нуди ознаки или истакнува ознаки, етикети, симболи или било какви знаци кои не се во согласност со применливите прописи, а кои би можеле да ги наведат или збунат потрошувачите во врска со потрошувачката на енергија или друг ресурс при користење на производот (член 43 став (6) точка 3));

28) за производите кои не се предмет на овој закон доставува или истакнува етикети за енергетска ефикасност кои се визуелно слични со етикетите кои се истакнуваат согласно со овој закон (член 43 став (6) точка 4));

29) не доставуваат годишни извештаи најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година (член 43 став (9));

30) стави во промет, увезе и/или стави во употреба производи кои не ги исполнуваат утврдените технички барања во врска со еко дизајнот (член 44 став (1) точка 1));

31) стави во промет производи чија сообразност не е утврдена во пропишана постапка согласно прописите за оцена на сообразност (член 44 став (1) точка 2));

32) става во промет производи кои не се означени во согласност со уредбата од член 44 став (2) од овој закон (член 44 став (1) точка 3)) и

33) не достави годишен извештај (член 44 став (3)).

(2) За прекршоци сторени од користољубие или за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета, може да се пропише глоба до двојниот износ од максимумот или во сразмер со висината на причинетата штета или прибавената корист, но најмногу до десеткратен износ од максимумот на глобата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на физичко лице за прекршок за дејствијата од ставот (1) точки (8), (9), (10), (11), (12), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26), (27), (28), (29), (30), (31), (32) и (33) на овој член.

(4) Глоба во износ од 100 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

Член 52

(1) Глоба во износ од 500 до 10.000 евра во денарска противвредност, се изрекува за прекршок на снабдувачот на производите што користат енергија од членот 43 став (1) од овој закон, ако:

1) производите што ги става во промет не се означени во согласност со овој закон и прописите донесени согласно овој закон (член 43 став (3) точка 1));

2) не ја истакне етикетата со која се означува класата на енергетска ефикасност на видно место и без надомест (член 43 став (3) точка 2));

3) не овозможи пристап до информативниот лист за производот како дел од упатство или друга соодветна документација за производот (член 43 став (3) точка 3)) и

4) не обезбеди точност на податоците содржани во етикетите и информативниот лист, како и на дополнителни технички податоци што ги придружуваат производите кои овозможуваат проверка на точноста на етикетите и информативниот лист (член 43 став (3) точка 4)).

(2) Глоба во износ од 100 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице.

Член 53

(1) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на енергетскиот контролор, ако:

1) не ја врши енергетската контрола во согласност со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци (член 16 став (1));

2) не ја врши енергетската контрола на големите трговци на објективен и независен начин (член 17 став (11));

3) врши енергетска контрола на голем трговец кај нарачател правно лице спротивно на членот 17 став (11) точки 1), 2) и 3) од овој закон;

4) врши енергетска контрола на голем трговец спротивно на членот 17 став (12) од овој закон;

5) не ја врши енергетската контрола во согласност со Правилникот за енергетска контрола на згради (член 38 став (2));

6) не ја врши енергетската контрола на згради на независен и објективен начин (член 39 став (11) точки 1), 2) и 3));

7) врши енергетска контрола на згради кај нарачател правно лице спротивно на членот 39 став (11) од овој закон и

8) врши енергетска контрола на згради спротивно на членот 39 став (12) од овој закон.

(2) За прекршоци сторени од користољубие или за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета, може да се пропише глоба до двојниот износ од максимумот или во сразмер со висината на причинетата штета или прибавената корист, но најмногу до десеткратен износ од максимумот на глобата од ставот (1) на овој член.

(3) Покрај глобата од ставовите (1) и (2) на овој член, на енергетскиот контролор може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до 30 дена.

Член 54

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола, ако:

1) не води евиденција за извршените енергетски контроли, а документацијата за извршените контроли не ја чува најмалку десет години (член 19 став (6) и член 41 став (6));

2) во рок од 15 дена од настаната промена не го извести министерството за секоја настаната промена во уписот во трговскиот регистар или регистарот за други правни лица и/или во врска со промената на вработените енергетски контролори во согласност со членот 19 став (7), односно членот 41 став (7) од овој закон;

3) до 31 декември во тековната година не доставил до министерството доказ од надлежен орган за водење на евиденција на вработени лица согласно со членот 19 став (12), односно членот 41 став (12) од овој закон;

4) не доставил до Агенцијата годишен извештај за спроведените енергетски контроли во претходната календарска година согласно со членот 19 став (13), односно членот 41 став (13) од овој закон;

5) издаде сертификат кој е издаден спротивно на барањата од Правилникот за енергетски карактеристики на згради (член 32 став (3).

(2) За прекршоци сторени од користољубие или за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета, може да се пропише глоба до двојниот износ од максимумот на глобата од ставот (1) на овој член или во сразмер со висината на причинетата штета или прибавената корист, но најмногу до десеткратен износ од максимумот на глобата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице на носителот на лиценца.

(4) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на носителот на лиценца за вршење на енергетска контрола може да му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до 30 дена.

Член 55

(1) Глоба во износ од 2.000 до 10.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на оператор на електропреносен систем, оператор на електродистрибутивен систем и/или оператор на систем за пренос или дистрибуција на природен гас или топлинска енергија, ако:

1) планот за инвестирање не содржи мерки и инвестиции за постигнување на трошковно-ефективни енергетски подобрувања на системите за пренос или дистрибуција на електрична енергија, природен гас и топлинска енергија (член 21 став (3));

2) не постапи во согласност со барањето од Регулаторната комисија за енергетика (член 21 став (5));

3) не обезбеди информации за ефикасноста на системот за централно греење, како и за учеството на обновливи извори на енергија (член 21 став (6)).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и на одговорното лице кај операторот.

Член 56

(1) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност се изрекува за прекршок на овластено службено лице ако издаде одобрение за градба или одобрение за употреба без да ги прибави анализите, доказите и/или потврдите пропишани во членот 24 став (1), членот 33 ставови (5) и (7) и членот 35 став (3) од овој закон.

(2) За прекршоци сторени од користољубие или за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета, може да се пропише глоба до двојниот износ од максимумот или во сразмер со висината на причинетата штета или прибавената корист, но најмногу до десеткратен износ од максимумот на глобата од ставот (1) на овој член.

Член 57

Во врска со одмерувањето на висината на глобата, како и за сè што не е регулирано со одредбите за прекршоците пропишани со овој закон, се применуваат соодветните одредби на Законот за прекршоците.

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Важење на издадените лиценци за вршење на енергетски контроли и овластувања за енергетски контролори

Член 58

(1) Сите важечки лиценци, односно овластувања за вршење на енергетски контроли издадени пред влегувањето во сила на овој закон, важат до 31 мај 2021 година и со истите можат да се вршат исклучиво енергетски контроли на згради. Министерството за економија по службена должност го усогласува рокот на важност во издадените лиценци, односно овластувања, најдоцна до 30 јуни 2020 година.

(2) Издадените решенија за избор на правните лица за спроведување на обуки на енергетски контролори важат најдоцна до датумот за кој се издадени, без можност за продолжување.

(3) Постапките за издавање на лиценци и овластувања за вршење енергетски контроли кои се започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат во согласност со одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16).

(4) Издадените лиценци, односно овластувања согласно со ставот (3) на овој член се со рок на важност до 31 мај 2021 година.

(5) Носителите на овластување издадено согласно со ставовите (1), (3) и (4) на овој член, најдоцна до 30 април 2021 година доставуваат барање до Министерството за економија за издавање на овластување за вршење на енергетски контроли на згради, со доставување на доказ за завршена обука за усовршување на контролори на згради.

Обврски на лицата од јавниот сектор

Член 59

(1) Информацискиот систем од членот 11 од овој закон ќе се воспостави најдоцна 18 месеци од денот на донесување на овој закон. Обврските на лицата од јавниот сектор од членот 11 овој закон ќе се применуваат шест месеци од денот на воспоставување на информацискиот систем.

(2) МВП алатката од членот 12 од овој закон ќе се воспостави најдоцна 18 месеци од денот на донесување на овој закон. Обврските на лицата од јавниот сектор од членот 12 овој закон ќе се применуваат шест месеци од денот на воспоставување на МВП алатката.

(3) Лицата од јавниот сектор се должни согласно со членот 11 став (5) од овој закон да определат одговорни лица од редот на своите вработени или да ангажираат надворешно стручно лице, најдоцна во рок од една година од денот на влегувањето на сила на овој закон.

(4) Лицата од јавниот сектор за просториите и зградите кои се изнајмени во моментот на стапување на сила на овој закон, се должни да прибават соодветен сертификат за енергетски карактеристики на згради од сопствениците на зградите во рок од една година од денот на влегувањето на сила на овој закон.

Обврски на големите трговци

Член 60

Големите трговци имаат обврска да ја спроведат првата енергетска контрола согласно обврските пропишани со членот 15 овој закон или да го достават соодветниот сертификат или интегрираната еколошка дозвола и друга документација со која се потврдува дека воспоставениот систем ги исполнува барањата за енергетска контрола пропишани со Правилникот за енергетска контрола на големите трговци, најдоцна до 31 декември 2020 година.

Енергетска ефикасност при пренос и дистрибуција

Член 61

Операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и операторите на системите за дистрибуција на топлинска енергија согласно со членот 21 од овој закон, се должни да направат процена на намалување на загубите и потенцијалот за подобрување на енергетската ефикасност и да ги достават таквите процени до Регулаторната комисија за енергетика најдоцна до 30 јуни 2020 година.

Спроведување на преглед во однос на развој на пазарот на енергетски услуги

Член 62

Агенцијата е должна да го спроведе квалитативниот преглед во однос на сегашната состојба и идниот развој на пазарот на енергетски услуги согласно со членот 28 став (2) точка 4) од овој закон најдоцна до 31 декември 2021 година.

Анализа на алтернативни системи при барање на одобрение за градење

Член 63

Обврската од членот 35 став (3) од овој закон ќе се применува за барањата за одобрение на градба кои се поднесуваат по 1 јули 2020.

Означување на потрошувачката на енергија

Член 64

(1) До влегувањето во сила на Правилникот за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија од членот 43 став (7) од овој закон, во однос на означувањето на потрошувачката на енергија, дефиницијата на терминот „етикета“ и обележувањето на енергетските класи на производите се применуваат одредбите од Правилникот за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија („Службен весник на Република Македонија“ број 165/16).

(2) До влегувањето во сила на Правилникот за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија од членот 43 став (7) од овој закон, производите што користат енергија кои ги исполнуваат барањата согласно Правилникот за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија („Службен весник на Република Македонија“ број 165/16) можат да бидат предмет на увоз или да се стават во промет.

Донесување на прописи

Член 65

(1) Владата донесува:

1) Уредба со која се усвојуваат целите за енергетска ефикасност од членот 5 став (1) од овој закон, најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето на сила на овој закон;

2) НАПЕЕ за период од три години од членот 6 став (1) од овој закон, најдоцна до 30 јуни 2020 година;

3) Планот за реконструкција на згради кои ги користат лицата од јавниот сектор на државно ниво од членот 10 став (7) од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

4) Уредба со која се утврдува ОШЕЕ од членот 14 став (1) од овој закон најдоцна во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

5) Уредба со која подетално се уредуваат договорите за енергетски услуги од членот 27 став (7) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

6) Стратегија за реконструкција на згради за домување, јавни и комерцијални згради од членот 31 став (1) од овој закон, најдоцна во рок од две години од влегувањето во сила на овој закон;

7) Уредба со која се пропишуваат постапките, генеричките и специфичните барања за еко дизајнот, внатрешната контрола и системите за оцена на сообразност, поблиските барања кои треба да ги исполнат трговците, снабдувачите и увозниците на производи што користат енергија во врска со еко дизајнот, како и динамиката и роковите за примената на барањата за еко дизајн на производите што користат енергија од членот 44 став (2) од овој закон, најдоцна во рок од шест месеци од влегувањето во сила на овој закон.

(2) Министерот донесува:

1) Правилник со кој детално се пропишува содржината и формата на програмите за енергетска ефикасност кои ги донесуваат единиците на локалната самоуправа, начинот на изработка, содржината и формата на годишниот план кои ги донесуваат единиците на локалната самоуправа од членот 7 став (9) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

2) Правилник за информациски систем за следење и управување со потрошувачката на енергија кај лицата од јавниот сектор од членот 11 став (4) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;

3) Правилник за МВП од членот 12 став (3) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

4) Правилник од членот 13 став (5) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

5) Правилник за енергетска контрола на големите трговци од членот 16 став (1) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

6) Тарифник во врска со енергетските контроли на големи трговци од членот 16 став (5) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

7) Тарифник во врска со енергетските контроли на згради, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;

8) Правилник со кој се уредуваат содржината и начинот на изработка на анализата на трошоците и придобивките, како и на проверка на исполнетост на исклучоците од членот 24 од овој закон, во рок една година од денот на влегувањето во сила на овој закон;

9) Правилник за ВЕКП од членот 25 став (11) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон;

10) Правилник за енергетски карактеристики на зградите од членот 32 став (3) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

11) План за зголемување на бројот на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија од членот 36 став (2) од овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон;

12) Правилник за енергетска контрола на згради од членот 38 став (2) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон;

13) Правилник со кој подетално се уредуваат постапките за воспоставување и функционирање на системот за верификација, како и начинот на водење на регистарот на сертификатите за енергетски карактеристики на зградите од членот 42 став (4) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон и

14) Правилник за означување на потрошувачката на енергија и другите ресурси за производите што користат енергија од членот 43 став (7) од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Агенцијата донесува:

1) Програма за обука и усовршување на енергетски контролори на големите трговци согласно со членот 18 став (3) од овој закон, најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години;

2) Тарифник за ГПВЕКП од членот 25 став (6) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон и

3) Програма за обука и усовршување на енергетски контролори на згради согласно со членот 40 став (3) од овој закон, најдоцна до 31 октомври во тековната година за наредниот период од најмногу три години.

(4) Министерството во соработка со Службата за општи и заеднички работи при Владата подготвува и објавува список на зградите согласно со членот 10 став (2) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(5) Агенцијата подготвува и објавува Упатство со кое меѓу другото дава насоки и инструкции во врска со договорите на енергетските услуги, постапките и документите за приготвување и започнување на постапка за избор на ЕСКО од страна на лицата од јавниот сектор, а особено од страна на единиците на локалната самоуправа, пропишува методологии и правила во врска со проценитe на можните енергетски заштеди, вклучувајќи и модели за студии за исплатливоста (физибилити студии) и други прашања во врска со енергетските услуги и активностите на ЕСКО од членот 28 став (4) од овој закон, во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 66

Проценатa на потенцијалот за примена на високоефикасно комбинирано производство на енергија и ефикасни системи за централно греење и климатизација од членот 23 став (1) од овој закон се доставува до Секретаријатот на Енергетската заедница, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 67

До влегувањето во сила на прописите утврдени со овој закон, ќе се применуваат прописите донесени согласно со Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16).

Завршна одредба

Член 68

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16) кои се однесуваат на енергетската ефикасност.

Влегување во сила

Член 69

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I GJ
PËR EFIKASITET ENERGJETIK (*)

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda e rregullimit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet:

1) shfrytëzimi efikas i energjisë:

2) politika e efikasitet energjetik;

3) kompetencat e Ministrisë kompetente për punët në sferën e energjetikës (në tekstin e mëtejmë: Ministria) dhe Agjencia e Energjetikës (në tekstin e mëtejmë: Agjencia) për zbatimin e këtij ligji;

4) obligimet e sektorit publik lidhur me efikasitetin energjetik dhe konsumin e energjisë;

5) skema obliguese dhe masat alternative për efikasitet energjetik;

6) kontrollet energjetike të tregtarëve të mëdhenj;

7) efikasiteti energjetik gjatë prodhimit, bartjes, distribuimit dhe shfrytëzimit;

8) kryerja e shërbimeve energjetike dhe mënyra e financimit të masave për përkrahjen e efikasitetit energjetik;

9) efikasiteti energjetik i ndërtesave dhe

10) shënimi i konsumit të energjisë dhe eko disenji i prodhimeve të cilat shfrytëzojnë energji.

Qëllimet e ligjit

Neni 2

Qëllimi i këtij ligji është që të sigurohet:

1) zvogëlimi i nevojave energjetike përmes shfrytëzimit efikas të energjisë me zbatimin e masave për efikasitet energjetik;

2) realizimi i qëllimeve për zhvillim të qëndrueshëm të energjetikës përmes:

- zvogëlimit të konsumit të energjisë me zbatimit e masave për efikasitet energjetik dhe zvogëlimin e ndikimit mbi rrethin dhe

- efikasitetit gjatë prodhimtarisë, bartjes dhe shpërndarjtes së energjisë.

3) rritjen e efikasitetit energjetik në sferën e banimit dhe ndërtimtarisë përmes përmirësimit të karakteristikave energjetike të ndërtesave;

4) rritjes së efikasitetit energjetik në sektorin publik, tregtarët e mëdhenj, sektori i transportit dhe produktet të cilat shfrytëzojnë energji.

5) rritjes së efikasitetit energjetik me shfrytëzimin e burimeve rigjeneruese të energjisë dhe

6) krijimin e kushteve për kryerje të shërbimeve energjetike, si dhe zhvillim të tregut përmes qasjes së shërbimeve dhe produkteve me të cilat rritet efikasiteti energjetik.

Definicione

Neni 3

(1) Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë këtë domethënie:

1) **“efikasitetit energjetik”** është raporti mes kontributit të dobishëm të realizuar dhe futjes së energjisë për realizimin e atij kontributi të dobishëm;

2) **“kontroll energjetik”** është procedurë e sistematizuar për përcaktimin e konsumit të përhershëm të energjisë, njohjen e kuantifikimit të mundësive të arsyeshme ekonomike për mbrojtjen e energjisë në ndërtesa ose grupe të ndërtesave, procese industriale ose stabilimente, ose në veprimtari të shërbimeve publike ose private dhe përfshinë përgatitjen e raportit për kontroll energjetik;

3) **“shërbim energjetik”** është dobi fizike, benificion ose e mirë të përfituara me kombinim të energjetikës nga tekonologjia e efikasitetit energjetik ose me ndonjë veprimtari, e cila mund të përfshijë operacione, mirëmbajtje dhe kontroll për dhënien e shërbimeve, që dërgohen

(*) Me këtë ligj transponohen dispozitat nga Direktiva 2012/27/EU për efikasitet energjetik dhe Direktiva 2010/31/EC për karakteristika energjetike të ndërtesave, siç janë miratuar dhe ndryshuar nga Këshilli i Ministrave të Komunitetit Energjetik.

në bazë të marrëveshjes dhe në rrethana normale është treguar se rezulton me përmirësim më të kontrollueshëm dhe të matshëm ose të vlerësueshëm të efikasitetit energjetik ose kursim të energjisë primare;

4) **"ngrohje dhe ftohje efikase qendrore"** është sistem për ngrohje qendrore ose ftohje me shfrytëzimin e së paku 50% të energjisë rigjeneruese, 50% të nxehjes nga mbetjet, 75% nga prodhimtaria e kombinuar ose 50% nga kombinimi i tyre;

5) **"ngrohja dhe ftohja"** efikase është opsion për ngrohjen dhe ftohjen e cila në krahasim me skenarit fillestar që reflekton situatë të jashtëzakonshme, dukshëm e zvogëlon shfrytëzimin e energjisë në kuadër të kufirit përkatës të sistemeve në mënyrë efektive të harxhimit, siç është vlerësuar në analizën e harxhimeve dhe përfitimeve, duke pasur parasysh energjinë e nevojshme për ekstraksion, konversion, transport dhe shpërndarje.

6) **"ngrohje dhe ftohje e veçantë efikase"** është opsion për ngrohje individuale dhe ftohje që në krahasim me ngrohjen dhe ftohjen qendrore efikase, dukshëm e zvogëlon futjen e energjisë primare të parigjenerueshme për prokurimin e një njësie të energjisë së porositur në kufirin përkatës të sistemit ose kërkon hyrje të energjisë primare të parigjenerueshme, por me harxhim më të vogël, duke pasur parasysh energjinë e nevojshme për ekstraksion, konverzim, transport dhe shpërndarje;

7) **"prodhim i kombinuar i energjisë"** është prodhimi i njëkohësishëm në një proces të energjisë termike, elektrike dhe/ose mekanike;

8) **"stabilimentstabiliment i kombinusar me efikasitet të lartë"** ose "SKEL" është stabiliment që prodhon energji elektrike dhe termike me koeficient të lartë me veprim të beneficionit të stabilimentit dhe i plotëson kërkesat e përcaktuara të nenit 25 të këtij ligji dhe kërkesat e përafërta të përcaktuara në pajtim me Rregulloren e SKEL dhe garcitë për prejardhjen e energjisë elektrike të prodhuar nga SKEL;

9) **"energjia termike"** është manifestimi i energjisë si nxehtësi e përmbajtur në bartësin e energjisë (gjendje të ngurtë, të lëngëtose të gaztë), ndërsa bartet gjatë ekzistimit të dallimit të temperaturës;

10) **"konsumator"** është person fizik ose juridik që furnizon energji për shfrytëzim personal final;

11) "konsumi i energjisë finale" është konsumi i plotë i energjisë nga ana e konsumatorëve (ekonomive familjare, industrisë, bujqësisë, transportit, sektorit publik dhe privat), duke mos përfshirë edhe dërgesën e energjisë deri te sektorët për shndërrimin e energjisë dhe deri te vetë industria energjetike;

12) **"konsumi i energjisë primare"** është konsumi i plotë i energjisë me përjashtim të konsumit joenergjetik;

13) **"masa për përmirësimin e efikasitetit energjetik"** është çdo matje me zbatimin e të cilës arrihet zvogëlimi i konsumit të energjisë dhe/ose ujit që mund të matet, konfirmohet ose vlerësohet, në ç'rast mbahet ose përmirësohet shkalla e komoditetit të objektit për banim dhe punë ose zvogëlohet intenziteti energjetik për njësinë prodhim në industri, përkatësisht përdoret më pak energji gjatë kualitetit dhe kuantietit të njëjtë ose të rritur të prodhimtarisë;

14) **"përmirësimi i efikasitetit energjetik"** është rritja e efikasitetit energjetik si rezultat i ndryshimeve tekonologjike, ndryshme në sjelljen dhe/ose ndryshime ekonomike;

15) **"sistem i mençur për matje"** është sistem elektronik që e mat konsumin e energjisë, duke siguruar më shumë informata sesa matësi konvencional, dhe i cili mund të bartë dhe pranojë të dhëna përmes komunikimit elektronik;

16) **"kërkesa e arsyeshme ekonomike"** paraqet kërkesë që nuk e tejkalon nevojën për ngrohje ose klimatizim e cila përndryshe do të ishte e volitshme për kushtet e tregut përmes proceseve të prodhimtarisë së energjisë të ndryshme nga procesi i prodhimtarisë së kombinuar të energjisë;

17) **"niveli i arsyeshëm ekonomik"** është nivel i karakteristikave energjetike të cilat çojnë në harxhime më të ulëta gjatë vlerësimit të kohëzgjatjes ekonomike të ndërtesave, pajisjeve ose prodhime që shfrytëzojnë energji;

18) **"rikonstruktim i dukshëm"** është rikonstrukimi i ndërtesave në pajtim me ligjin me të cilin rregullohet ndërtimi dhe kur plotësohet njëri nga këto kushte:

a) harxhimi i plotë i rikonstruktimit është më i lartë për 25% nga vlera e ndërtesës, duke mos e llogaritur vlerën e tokës në të cilën është ndërtuar ndërtesa dhe harxhimet e rregullimit të tokës ndërtimore ose

b) më shumë se 25% nga syprina e mbështjellësit të ndërtesës është lëndë e rikonstruktimit;

19) **"personi i sektorit publik"** është organ kontraktues nga sektori publik klasik i definuar në pajtim me Ligjin për prokurime publike;

20) **"personi i sektorit publik në nivel shtetëror"** është çdo organ i administratës shtetërore i definuar në pajtim me Ligjin për organizimin e punës të organeve të administratës shtetërore;

21) **"sipërfaqja e plotë e dobishme e dyshemesë"** e shënon sipërfaqen e dyshemesë të dhënë në objektin ndërtimor ose një pjesë të objektit ndërtimor, ku energjia përdoret për ngrohje ose ftohje të hapësirës me lagështi të rregulluar të ajrit;

22) **"tregtarët e mëdhenj"** janë persona të themeluar në pajtim me Ligjin për shoqëri tregtare të cilët në çdo dy vitet e fundit të llogaritjes, përkatësisht në vitin e parë të punës kanë përmbushur më së paku dy nga tre kriteret e mundshme:

a) numri mesatar i të punësuarve në bazë të orëve të punës tejkalon 250 të punësuar,

b) të hyrat vjetore janë mbi 10.000.000 euro në kundërvlerë me denarë, ose

c) vlera mesatare (në fillim dhe në fund të vitit llogaritës) nga mjetet e plota të shoqërisë është më shumë se 11.000.000 euro në kundërvlerë me denarë;

23) **"tregtarë të vegjël dhe të mëdhenj"** janë të gjithë personat të tjerë të themeluar në pajtim me Ligjin për shoqëri tregtare të cilat nuk bëjnë pjesë në tregtarë të vegjël;

24) **"sistem për menaxhim me energjinë"** paraqet grup të ndërlidhur në mënyrë të ndërsjellë ose elemente për veprim të ndërsjellë në kuadër të planit, në ç'rast plani i tillë vendos qëlllim për efikasitet energjetik dhe strategji për arritjen e atij qëllimi;

25) **"marrëveshje për shërbime energjetike"** është raporti i kontraktuar ndërmjet shfrytëzuesit dhe dhënësit të energjisë elektrike, ku investimet lidhur me punët e ndërmarra, prokurimin ose shërbimet paguhen në mënyrë të barabartë në raport me nivelin e marrëveshjes së kërkesave të efikasitetit energjetik ose arritjen e kriterit

tjetër të kontraktuar për karakteristika energjetike që duhet të tregojë kursim (p.sh. kursim financiar), që konfirmohet dhe përcillet gjatë kohëzgjatjes së marrëveshjes;

26) **"kursim i garantuar"** është kursim që e garanton dhënësi i shërbimeve energjetike dhe masa për përmirësimin e efikasitetit, e cila arrihet përmes masave të marrëveshjes për shërbime energjetike të cilat në krahasim me kushtet referuese rezultojnë me kursim të energjisë dhe/ose ujit, me ç'rast kursimi i tillë mund të konfirmohet me matje ose vlerësim;

27) **"vlera e kursimit të garantuar"** është kursimi i energjisë dhe/ose ujit të definuar në marrëveshjen për shërbime energjetike të shprehura në para;

28) **"renovimi esencial"** paraqet renovim harxhimi i të cilit tejkalon 50% nga harxhimet investuese për njësi të ngjashme të re;

29) **"godina"** është ndërtesë e mbuluar që ka mure dhe në të cilën shfrytëzohet energjia për ngrohje dhe klimatizim të hapësirës së brendshme dhe mund t'i referohet godinës si tërësi ose pjesëve të godinës që janë të dedikuar ose të ridedikuar për shfrytëzim të veçantë;

30) **"njësi ndërtimore"** është pjesa e ndërtesës, kati ose banesa në ndërtesë e cila është e dedikuar ose e ridedikuar për shfrytëzim të veçantë;

31) **"sistemi teknik në godinë"** është sistem i cili përfshinë pajisje teknike për ngrohje, ftohje, ventilim, përgatitje të ujit të ngrohtë sanitar, ndriçim, prodhim të energjisë elektrike ose kombinim të të gjithave sistemeve të përmendura paraprakisht në përbërje të ndërtesës ose njësisë ndërtimore;

32) **"mbështjellësi i godinës"** janë elementet integrale në godinë që e ndajnë hapësirën e brendshme të godinës me të jashtmen, duke përfshirë edhe fasadën;

33) "sistemi i ngrohjes" është kombinim nga elementet e nevojshme për sigurimin e trajtimit të ajrit në hapësirën e brendshme, me të cilin kontrollohet ose rritet temperatura;

34) **"sistemi i klimatizimit"** është kombinim nga elementet e nevojshme për sigurimin e trajtimit të ajrit në hapësirën e brendshme, me të cilin kontrollohet ose zvogëlohet temperatura;

35) **"sistemi i ventilimit"** është kombinim i elementeve të nevojshme për sigurimin e trajtimit të ajrit në hapësirën e brendshme, me të cilin kontrollohet qarkullimi i ajrit;

36) **"ESKO"** është shoqëri tregtare, tregtar individual ose person juridik që siguron shërbime energjetike ose masa të tjera për shkak të përmirësimit të efikasitetit energjetik tek shfrytëzuesit e vet dhe që pranon një shkallë të caktuar të rrezikut financiar gjatë kryerjes së punëve, ndërsa pagimi i shërbimeve është plotësisht ose pjesërisht e bazuar në përmirësimin e arritur të efikasitetit energjetik ose arritjen e kritereve të tjera të kontraktuara;

37) **"karakteristika energjetike e godinës"** është e llogaritur ose sasia e matur e energjisë e cila është e nevojshme për përmbushjen e nevojës që del nga shfrytëzimi standard i ndërtesës ose njësisë ndërtimore, e cila përfshinë mes tjerash, energji e cila përfitohet për ngrohjen e hapësirës dhe ujit, ftohjes, ventilim ose ndriçim;

38) **"certifikata për karakteristikat energjetike"** është dokument i cili i përmban të dhënat për karakteristikat energjetike të ndërtesës ose njësisë ndërtimore, të kontrolluara dhe llogaritura në këtë ligj, ndërsa e lëshon bartësi i licencës për kryerjen e kontrollit energjetik të ndërtesës;

39) **"vërtetim për përputhshmëri"** është vërtetim i lëshuar nga bartësi i licencës për kontroll energjetik të ndërtesave me të cilën vërtetohet se kërkesat minimale për efikasitet energjetik të cilat përmbahen në projektin themelor janë në pajtim me kërkesat minimale për efikasitet energjetik të përcaktuara me Rregulloren për karakteristika energjetike të ndërtesave;

40) **"raporti për kontrollin e sistemeve për ngrohje ose klimatizim"** është raport i përpiluar si rezultat i kontrollit të sistemeve për ngrohje ose klimatizim, i cili përfshinë rekomandime për përmirësimin e harxhimeve efikase të karakteristikave energjetike të sistemit;

41) **"produkti që shfrytëzon energji"** është çdo e mire ose sistem i cili plasohet në treg dhe/ose lëshohet në shfrytëzim dhe i cili gjatë kohës së shfrytëzimit të tij ndikon mbi konsumin e energjisë elektrike duke përfshirë edhe pjesët të cilat janë të dedikuara që të jenë të inkorporuara në produktet që përdorin energji e cila është e plasuar në treg dhe/ose lëshohen në përdorim si pjesë të veçantë për shfrytëzuesit përfundimtar dhe karakteristikat e të cilave mund të vlerësohen veçmas mënyrë të pavarur;

42) **"tregtar me produkt që shfrytëzon energji"** është shitës me pakicë ose person tjetër i cili ofron shitje, huazim, shfrytëzim, ose ekspozon produkte ndaj konsumatorëve ose instaluesve, në kuadër të aktivitetit të vet afarist, për kompensim ose falas;

43) **"furnizues i produktit që shfrytëzon energji"** është prodhuesi me seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut, ose përfaqësuesi i autorizuar i prodhuesit që nuk ka seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut, ose importuesi që e vendos në qarkullim prodhimin në tregun e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

44) **"lista informuese"** është tabelë standarde me informata të cilat kanë të bëjnë me produktin që shfrytëzon energji, në fomë të letrës ose elektronike.

45) **"etiketa"** është diagram grafik, në formë të letrës ose elektronike, e cila përfshinë shkallë që i përdorë shkronjat prej A deri në G, në ç'rast çdo shkronjë paraqet lloj të veçantë dhe çdo lloj përputhet me nivelin e kursimit të energjisë, me shtatë ngjyra të ndryshme prej gjelbër të mbyllur deri në të kuqe, me qëllim të informimit të konsumatorëve lidhur me efikasitetin energjetik dhe konsumin e energjisë;

46) **"eko disenj"** është integrim i kërkesave për mbrojtjen e mjedisit jetësor në disenjin e produkteve që shfrytëzojnë energji, me qëllim të përmirësimit të performancave që ndikojnë në mjedisin jetësor, gjatë kohëzgjatjes së tyre.

47) **"agregator"** është dhënësi i shërbimeve për konsumatorët që kryen diagrame të kombinuara afatshkurtra për përmirësimin e konsumit të ndryshëm me qëllim të shitjes ose ankandeve të tregjeve të organizuara të energjisë, duke përfshirë edhe zvogëlimin e ngarkimeve të larta, balancimin e energjisë nga burimet rigjeneruese, sigurimin e shërbimeve për balancimin dhe rritjen e sigurisë në prokurim.

(2) Shprehjet dhe nocionet e përdorura në këtë ligj të cilat janë të definuara në pajtim me Ligjin për energjetikë interpretohen në pajtim me atë ligj.

II. POLITIKA E EFIKASITETIT ENERGJETIK DHE ORGANET KOMPETENTE

Politika e efikasitet energjetik

Neni 4

(1) Politika e efikasitetit energjetik paraqet pjesë përbërëse të politikave nga sfera e energjetikës, ekonomisë, zhvillimit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së mjedisit jetësor dhe zbaton masa dhe aktivitete për shfrytëzim efikas të energjisë.

(2) Qëllimet kryesore të politikës për efikasitet energjetik janë:

1) mënjanimi i barrierave rregullator dhe rregullator që e vështirësojnë zbatimin e masave dhe projekteve të efikasitetit energjetik;

2) Përforcimi i bashkëpunimit me konsumatorëve, prodhuesve, furnizuesve, tregtarëve dhe operatorëve të sistemit për bartjen dhe shpërndarjen e energjisë, dhënësit e shërbimeve energjetike, organet e administratës shtetërore dhe njësitë e vetëqeverisjes lokale, me qëllim të arritjes së qëllimeve nga sfera e efikasitetit energjetik të përcaktuar me këtë ligj, si dhe dispozitat dhe rregullat e miratuara të këtij ligji;

3) promovimi dhe shfrytëzimi i teknologjive me efikasitet të lartë, sisteme për menaxhim me energjinë dhe sisteme për përcjelljen e kursimeve energjetike;

4) përmirësimi i standardit të popullsisë përmes zvogëlimit të harxhimeve për energji dhe komfort të rritur në banim;

5) rritja e shfrytëzimit të energjisë nga burimet rigjeneruese;

6) qasja dhe shfrytëzimi i mekanizmave financiare dhe masat stimuluese për zbatimin e masave për efikasitet energjetik dhe

7) zhvillim të tregut të shërbimeve energjetike.

(3) Për shkak të realizimit të qëllimeve të politikave të efikasitetit energjetik, organet kompetente shtetërore dhe personat nga sfera e efikasitetit energjetik realizojnë bashkëpunim me organizata dhe institucione shkencore dhe arsimore, organe kompetente dhe trupa në Republikën e Maqedonisë së Veriut, në shtete tjera, si dhe me organet dhe trupat e nivelit rajonal dhe ndërkombëtar me ratifikimin e marrëveshjeve ndërkombëtare.

(4) Politika e efikasitetit energjetik rregullohet në Strategjinë për zhvillim të energjetikës të cilën e miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: "Qeveria") në pajtim me Ligjin për energjetikë, në veçanti duke i pasur parasysh:

1) qëllimet dhe prioritetet e politikës të efikasitetit energjetik;

2) vlerësimin e potencialit për prodhimtari të kombinuar dhe energji në stabilimentet e kombinuara me efikasitet të lartë dhe sistemit për ngrohje dhe ftohje qendrore.

3) Masa stimuluese për përmirësimin e efikasitetit energjetik;

4) qëllimet afatgjate që duhet të arrihen me masat stimuluese;

5) mundësinë e sigurimit të mjeteve të nevojshme për realizimin e investimeve dhe masave të parapara;

6) plotësimin e obligimeve të ndërmarra me ratifikimin e marrëveshjeve dhe

7) elemente tjera me rëndësi për përmirësimin e efikasitetit energjetik.

Qëllimet e efikasitet energjetik

Neni 5

(1) Qëllimet e efikasitetit energjetik në nivel të Republikës së Maqedonisë së Veriut rregullohen me urdhëresë të cilën e miraton Qeveria me propozim të Ministrisë.

(2) Urdhëresa nga paragrafi (1) i këtij neni është në pajtim me masat dhe politikat e efikasitetit energjetik të rregulluar me këtë ligj dhe Strategjinë për zhvillim të energjetikës.

(3) Qëllimet për efikasitet energjetik të përcaktuara me dispozitën e paragrafit (1) të këtij neni kanë të bëjnë me kursimin energjetik në konsumin e energjisë primare ose finale, ose në intenzitetin energjetik dhe përcaktohen për periudhë prej më së paku dhjetë vjet.

(4) Gjatë përcaktimit të qëllimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, merren parasysh qëllimet për efikasitet energjetik nga ana e Komunitetit Energjetik.

(5) Pjesë përbërëse e energjisë nga paragrafi (1) i këtij neni është metodologjia për përcaktimin e llogaritjes së qëllimeve për efikasitet energjetik.

(6) Ministria më së voni në afat prej 15 ditësh pas miratimit të dispozitës nga paragrafi (1) të këtij neni, i dorëzon qëllimet e përcaktuara për efikasitet energjetik në Sekretariatin e Komunitetit Energjetik.

Plani aksional për efikasitet energjetik

Neni 6

(1) Për shkak të arritjes së qëllimeve të prëcaktuar në dispozitën e nenit 5 paragrafi (1) të këtij ligji, me propozim të Ministrisë,Qeveria miraton Plan aksional nacional për efikasitet energjetik (në tekstin e mëtjemë "PANEEPANEE").

(2) Në afat prej 15 ditëve nga dita e miratimit të PANEE nga ana e Qeverisë Ministria miraton PANEE për Sekretariatin e Komunitetit Enegjetik dhe e shpall në ueb faqen e saj.

(3) PANEE miratohet në çdo tre vjet.

(4) PANEE në veçanti përmban:

1) analiza për zbatimin e masave dhe aktiviteteve nga PANEE paraprake dhe raporte për kursimet e arritura;

2) masa dhe aktivitete për përmirësimin e efikasitetit energjetik në këtë periudhë tre vjeçare;

3) aktivitete edukative dhe promovuese të drejtuara në nxitjen e shfrytëzimit racional të energjisë;

4) afate në të cilat duhet të zbatohen masat dhe aktivitetet;

5) mjetet e nevojshme për zbatimin e masave dhe aktiviteteve të parapara, dhe mënyra e sigurimit të tyre; dhe

6) bartës të aktiviteteve të veçanta.

(5) Agjencia e përcjellë zbatimin e PANEE dhe më së voni deri më 31 maj çdo vit, në Ministri dorëzon raport vjetor për realizimin e PANEE. Ministria e dorëzon raportin vjetor në Qeveri dhe në Sekretariatin e Komunitetit Energjetik.

(6) Me kërkesë të Agjencisë, personat nga sektori publik janë të obliguar të dorëzojnë të dhëna për realizimin e masave dhe aktiviteteve, të parapara në PANEE për vitin

paraprak, më së voni deri 31 mars në vitin rrjedhës. Agjencia dorëzon kërkesë më së voni deri 31 janar në vitin rrjedhës.

Programi për efikasitet energjetik i njësive të vetëqeverisjes lokale

Neni 7

(1) Këshilli i komunës ose i Qytetit të Shkupit (në tekstin e mëtejmë: njësia e vetëqeverisjes lokale), me propozim të Kryetarit të Komunës, me mendim paraprak të marrë nga Agjencia, në çdo tre vjet miraton program për efikasitet energjetik.

(2) Programi për efikasitet energjetik nga paragrafi (1) i këtij neni në veçanti përmban:

1) Të dhëna për konsumin e energjisë në njësi të vetëqeverisjes lokale, përmbledhtas ose sipas sektorëve;

2) analiza e masave të zbatuara dhe aktiviteteve nga programi paraprak;

3) qëllimet për efikasitet energjetik në nivel të njësive të vetëqeverisjes lokale sipas sektorëve;

4) masa dhe aktivitete për përmirësimin e efikasitetit energjetik, sipas sektorëve;

5) afate në të cilat duhet të zbatohen masat dhe aktivitetet e veçanta;

6) mjetet e nevojshme për zbatimin e masave dhe aktiviteteve të parapara, dhe mënyra e sigurimit të tyre dhe

7) person përgjegjës për zbatimin e secilës nga masat dhe aktivitetet e parapara.

(3) Secila nga njësitë e vetëqeverisjes lokale më së voni gjashtë muaj para skadimit të periudhës e cila është e përfshirë me programin paraprak, dorëzon për mendim në Agjencinë propozim program për efikasitet energjeik për periudhën prej tre vjetëve.

(4) Në afat prej 30 ditëve nga pranimi i propozim programit për efikasitet energjetik nga paragrafi (3) të këtij neni, Agjencia nëse e përcakton se programi i propozuar është në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj jep mendim pozitiv. Nëse programi i propozuar nuk është në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara me këtë ligj, Agjencia e informon njësinë e vetëqeverisjes se e njëjta duhet të ndryshohet, me dhënien e rekomandimeve për ndryshimet e nevojshme.

(5) Pas marrjes së mendimit pozitiv nga paragrafi (4) i këtij neni, këshilli i njësisë së vetëqeverisjes lokale e miraton programin për efikasitet energjetik nga paragrafi (1) i këtij neni dhe në afat prej 30 ditësh pas miratimit e dorëzon në Agjenci.

(6) Për zbatimin e Programit për efikasitet energjetik nga paragrafi (1) i këtij neni këshilli i njësisë së vetëqeverisjes lokale, me propozim të kryetarit të Komunës, miraton plan vjetor më së voni 30 ditë pas miratimit të programit.

(7) Agjencia e përcjellë zbatimin e masave dhe aktiviteteve të parapara në programet e paragrafit (1) të këtij neni më së voni deri më 30 prill çdo vit, në Ministri dorëzon raport përmbledhës të përpiluar në bazë të planeve të dorëzuara vjetore në njësitë e vetëqeverisjes lokale dhe informatat për zbatimin e programeve.

(8) Ministria e dorëzon raportin nga paragrafi (7) i këtij neni si pjesë e raportit vjetor për realizimin e PANEE në Sekretariatin e Komunitetit Energjetik.

(9) Ministri i cili udhëheq me Ministrinë (në teksin e mëtejmë: Ministri) me propozim të Agjencisë, miraton rregullore me të cilën përcaktohen:

1) përmbajtja dhe forma e programit nga paragrafi (1) i këtij neni;

2) përmbajtja dhe forma e formularëve dhe metodologjisë për llogaritjet e nevojshme për përpilimin e programit nga paragrafi (1) i këtij neni;

3) mënyra e përpilimit, përmbajtja dhe forma e planit vjetor nga paragrafi (6) të këtij neni;

4) mënyra e përpilimit, përmbajtja dhe forma e raportit për zbatimin e programit nga paragrafi (1) të këtij neni për vitin paraprak; dhe

5) mënyra e dorëzimit në Agjenci të programit, planit vjetor dhe raportit për zbatimin e programit për vitin paraprak.

Kompetencat e Ministrisë

Neni 8

Lidhur me zbatimin e këtij ligji, Ministria është kompetente për:

1) përpilimin dhe propozimin e Strategjisë për rikonstruktimin e ndërtesave deri te Qeveria në bashkëpunim me ministrinë kompetente për punët nga sfera e ndërtimtarisë;

2) përpilimin dhe propozimin e PANEE te Qeveria;

3) kryerjen e mbikëqyrjes mbi punën e Agjencisë dhe njësive të vetëqeverisjes lokale, në pajtim me dispozitat e këtij ligji;

4) lëshimin e licencave për kryerjen e kontrolleve energjetike për tregtarët e mëdhenj dhe licencave për kryerjen e kontrolleve energjetike për ndërtesa;

5) lëshimin e autorizimeve për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj dhe autorizime për kontrolle energjetike të ndërtesave;

6) mbajtjen e regjistrit të kontollorëve të autorizuar energjetikë dhe regjistrimin e bartësve të licencave për kryerjen e kontrolleve energjetike dhe

7) kryerje të kompetencave të tjera në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Kompetenca të Agjencisë

Neni 9

Lidhur me zbatimin e këtij ligji, Agjencia është kompetente për:

1) propozimin e masave për realizimin e politikave të efikasitetit energjetik;

2) ngritjen e iniciativave, si dhe propozimin dhe koordinimin e studimeve dhe projekteve për përmirësimin e efikasitetit energjetik;

3) dhënien e përkrahjes profesionale gjatë përgatitjes së akteve nënligjore të cilat dalin nga ky ligj;

4) Zbatimin e analizave për përcaktimin e propozim-qëllimeve për efikasitet energjetik në nivel të Republikës së Maqedonisë së Veriut;

5) Dhënien e përkrahjes profesionale gjatë përpilimit të PANEE;

6) përcjelljen dhe njoftimin për zbatimin e PANEE;

7) lëshimin e aktvendimeve për zgjedhjen e personave juridikë për zbatimin e trajnimeve për kontrollorë energjetikë dhe trajnime për përsosje të kontrollorëve energjetikë, si dhe përcjelljen e punës së tyre;

8) përpilimin e programit për trajnim të kontrollorëve energjetikë dhe programit për trajnim për përsosmërinë e kontrollorëve energjetikë;

9) Dhënien e përkrahjes profesionale njësive të vetëqeverisjes lokale ose organeve tjera shtetërore gjatë përpilimit të programeve dhe masave për përmirësimin e efikasitetit energjetik;

10) vendosje, menaxhim, mirëmbajtje dhe mbindërtim të sistemit informativ për përcjelljen dhe menaxhimin me konsumin e energjisë tek personat e sektorit publik (në tekstin e mëtejmë: "Sistemi informativ"), si dhe zbatimi i trajnimeve për persona të emëruar;

11) vendosjen, menaxhimin, mirëmbajtjen dhe mbindërtimin e veglës elektronike për përcjelljen dhe verifikimin e arritshëm në internet (në tekstin e mëtejmë: "vegla MVP"), si dhe zbatimin e trajnimeve për persona të emëruar dhe

12) kryerje të punëve të tjera në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

III. EFIKASITETI ENERGJETIK NË SEKTORIN PUBLIK

Përmirësimi i efikasitetit energjetik në sektorin publik

Neni 10

(1) Ndërtesat të cilat janë në pronësi dhe shfrytëzohen nga ana e personave të sektorit publik në nivel shtetëror detyrimisht duhet t'i plotësojnë kërkesat minimale për karakteristika energjetike të ndërtesave të përcaktuara në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj.

(2) Ministria, në bashkëpunim me Shërbimin për Punë të Përgjithshme dhe të Përbashkëta të Qeverisë, përpilon listë të ndërtesave me sipërfaqe të plotë të shfrytëzuesshe të tokës mbi 250m² që nuk i plotësojnë kërkesat minimale për karakteristika energjetike, që janë në pronësi dhe përdoren nga ana e personave të sektorit publik në nivel shtetëror, me përjashtim të ndërtesave të cekura në nenin 37 të këtij ligji. Lista publikohet në ueb faqen e Ministrisë.

(3) Për nevojat e përpilimit të listës nga paragrafi (2) i këtij neni, Shërbimin për Punë të Përgjithshme dhe të Përbashkëta të Qeverisë dorëzon kërkesë për dorëzimin e të dhënave te personat e sektorit publik në nivel shtetëror, në veçanti për të dhënat për karakteristikat energjetike, vitin e ndërtimit dhe sipërfaqen e plotë të shfrytëzueshme të dyshemesë së ndërtesës, të cilët janë të obliguar t'i dorëzojnë të dhënat e kërkuara në afat prej 60 ditësh nga dita e dorëzimit të kërkesës.

(4) Lista nga paragrafi (2) i këtij neni në veçanti i përmban këto të dhëna:

1) sipërfaqen e dobishme të dyshemesë, të shprehur në m² dhe

2) karakteristika energjetike ose të dhëna të tjera relevante për ndërtesën përkatëse.

(5) Ministria, në bashkëpunim me Shërbimin për Punë të Përgjithshme dhe të Përbashkëta të Qeverisë, përpilon propozim-plan për rikonstruktimin e ndërtesave të cilat i përdorin personat nga sektori publik në nivel shtetëror, që në nivel vjetor përfshinë rikonstrukimin e më së paku 1% të sipërfaqes së plotë të tokës së shfrytëzueshme të ndërtesave të publikuar në listën e paragrafit (2) të këtij neni.

(6) Plani për rikonstruktimin e ndërtesave nga paragrafi (5) i këtij neni ka të bëjë për periudhë prej tre vjet dhe në të përmenden ndërtesat të cilat janë lëndë e rikonstruktimit, informatave për ndërtesën, personi i sektorit publik në nivel shtetëror i cili është shfrytëzues, lokacioni dhe pronari i ndërtesës, si dhe dinamika me prioritet të rikonstruktimit.

(7) Qeveria me propozim të Ministrisë, e miraton Planin për rikonstruktimin e ndërtesave nga paragrafi (5) të këtij neni.

(8) Gjatë përpilimit të planit për rikonstruktimin e ndërtesave nga paragrafi (5) të këtij neni, merren parasysh qëllimet dhe masat e parapara me PANEE dhe Strategjinë për rikonstruktimin e ndërtesave nga neni 31 i këtij ligji.

(9) Mjetet për zbatimin e planit për rikonstruktimin e ndërtesave nga paragrafi (5) të këtij neni sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe nga burime të tjera, në pajtim me ligjin.

(10) Personat e sektorit publik, duke përfshirë edhe personat e sektorit publik në nivel shtetëror të cilët përdorin ndërtesa që nuk janë të përfshira në listën e paragrafit (2) të këtij neni, në bazë të kontrollit të zbatuar energjetik të ndërtesave, mund ta avancojnë efikasitetin energjetik, përmes zbatimit të qëllimeve dhe masave nga raporti për kontrollin e zbatuar energjetik në pajtim me nenin 38 të këtij ligji.

Sistemi informativ për përcjelljen dhe avancimin e konsumit të energjisë

Neni 11

(1) Personat e sektorit publik janë të obliguar ta përcjellin dhe të menaxhojnë me konsumin e energjisë në ndërtesa ose në njësitë ndërtimore në të cilat kryhet veprimtaria në mënyrë në të cilën realizohet kursimi i energjisë, si dhe t'i zbatojnë masat e përcaktuara për përmirësimin e efikasitetit energjetik për të cilat janë përgjegjës në pajtim me PANEE, programet dhe planet vjetore.

(2) Njësitë e vetëqeverisjes lokale, krahas obligimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të obliguar ta përcjellin dhe ta menaxhojnë konsumin e energjisë në ndriçimin publik në mënyrë në të cilën realizohet kursimi i energjisë.

(3) Me qëllim të plotësimit të obligimeve nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, Agjencia e vendos dhe mirëmban Sistemin informativ.

(4) Sistemi informativ në veçanti përmban të dhëna për konsumatorët e energjisë për energjinë e harxhuar në ndërtesa ose në njësitë ndërtimore në të cilat personat nga sektori publik e kryejnë veprimtarinë, përkatësisht për ndriçimin publik, karakteristikat e tyre të përgjithshme, si dhe të dhënat klimatike të nevojshme për llogaritjen e karakteristikave energjetike të ndërtesave. Me propozim të Agjencisë, ministri me Rregullore për sistem informativ për së afërmi i përcakton:

1) mënyrën e vendosjes, menaxhimin dhe mirëmbajtjen e Sistemit informativ;

2) përmbajtjen, formën dhe llojin e të dhënave të cilat shfrytëzuesit e Sistemit informativ i grumbullojnë, vendosin ose verifikojnë;

3) mënyrën, procedurën dhe afatet për vendosjen dhe verifikimin e të dhënave në Sistemin informativ;

4) mënyrën e shfrytëzimit, publikimit dhe qasjes në informata në Sistemin informativ;

5) mënyrën e zbatimit të trajnimit të personave të emëruar tek personat e sektorit publik dhe

6) listën indikative e personave të sektorit publik të cilët kanë obligim për vendosjen e të dhënave në Sistemin informativ.

(5) Personat e sektorit publik të përcaktuar me Rregulloren e sistemit informativ në pajtim me paragrafin (4) pika 6) të këtij neni, janë të obliguar të përcaktojnë persona përgjegjës nga radhët e të punësuarve ose të angazhojnë persona profesional të jashtëm, të cilët kanë obligim të:

1) menaxhojnë me prodhimtarinë e energjisë në ndërtesa dhe në njësitë ndërtimore të cilët kryejnë aktivitete, nëse prodhimtaria e tillë ekziston;

2) vendosin të dhëna në Sistemin informativ për konsumin mujor të energjisë për çdo ndërtesë ose njësi ndërtimore në të cilën persona nga sektori publik e kryejnë veprimtarinë përkatësisht për ndriçim publik dhe

3) vendosin të dhëna në Sistemin informativ për harxhime për energjinë e harxhuar.

(6) Drejtoria për Punë Hidrometerologjike është e obliguar nga radhët e të punësuarve të përcaktojë person përgjegjës të obliguar për vendosjen e të dhënave klimatike në Sistemin informativ, më së paku një herë në vit.

Vegla për përcjellje dhe verifikim (MVP)

Neni 12

(1) Me qëllim të realizimit të masave për efikasitet energjetik, Agjencia e vendos dhe mirëmban veglën MVP.

(2) Varësisht nga plotësimi i kritereve lidhur me llojin e masës së zbatuar për efikasitet energjetik, kursimet e realizuara të energjisë dhe sipërfaqja e plotë e tokës së ndërtesës, personat e sektorit publik, dhënësit e shërbimeve energjetike dhe kontrollorët energjetikë kanë për obligim të vendosin të dhëna në veglën MVP.

(3) Me propozim të Agjencisë, ministri me Rregullore për veglën MVP për së afërmi i përcakton:

1) procedurat dhe parametrat teknikë për vendosjen e ngritjes së veglës MVP sipas nivelit të qasjes;

2) kriteret më të afërta nga papragrafi (2) i këtij neni;

3) përmbajtjen, formën dhe llojin e të dhënave të cilat grumbullohen dhe vendosjen në veglën MVP;

4) mënyrën, procedurën dhe afatet për vendosjen dhe verifikimin e të dhënave në veglën MVP;

5) mënyrën e shfrytëzimit, publikimit dhe qasjes në informata në veglën MVP;

6) metodologjinë për llogaritjen e kursimit të energjisë si rezultat të masave të zbatura për efikasitet energjetik;

7) metodologjinë për llogaritje të kursimeve të arritura të energjisë përmes dhënies së shërbimeve energjetike;

8) procedurës për verifikimin e kursimeve;

9) mënyrën se si të dhënat e veglës MVP mund të zbatohen gjatë përpilimit të PANEE, programeve dhe planeve vjetore dhe

10) mënyrën e zbatimit të trajnimit të personave të emëruar tek personat e sektorit publik;

(4) Për qëllimet e vendosjes së të dhënave të veglës MVP, personat e sektorit publik emërojnë person përgjegjës.

(5) Gjatë përgatitjes së raporteve për realizimin e PANEE, si dhe gjatë përcjelljes së zbatimit të masave dhe aktiviteteve të parapara në programin dhe planet për efikasitet energjetik të njësive të vetëqeverisjes lokale të përcaktuara në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratura në pajtim me këtë ligj, Agjencia i shfrytëzon të dhënat e veglës MVP.

Prokurime në sektorin publik

Neni 13

(1) Gjatë prokurimeve të prodhimeve që shfrytëzojnë energji dhe të cilat janë lëndë e shënimit energjetik në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj, vlera e të cilave është më e lartë se 70.000 euro në kundërvlerë me denarë, personat nga sektori publik në nivel shtetëror janë të obliguar në specifikacion ta përmendin klasën më të ulët të pranuar të efikasitetit energjetik të prodhimeve që janë lëndë e prokurimit, nëse kjo është ekonomikisht e arsyeshme dhe teknikisht përkatëse, duke mbajtur llogari për konkurrencën mes operatorëve ekonomike gjatë zbatimit të prokurimit publik.

(2) Gjatë prokurimit të prodhimeve që shfrytëzojnë energji dhe të cilat janë lëndë e shënimit energjetik në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj, vlera e të cilave është më e lartë për 70.000 euro në kundërvlerë me denarë, personat nga sektori publik në nivel shtetëror janë të obliguar të prokurojnë prodhime me nivel më të ulët të efikasitetit energjetik të rregulluar me metodologjinë e përcaktuar me Rregulloren e paragrafit (5) të këtij neni, nëse kjo është ekonomikisht e arsyeshme dhe teknikisht përkatëse, duke mbajtur llogari për konkurrencën mes operatorëve ekonomikë gjatë zbatimit të prokurimit publik.

(3) Gjatë prokurimit të shërbimeve dhe punëve me vlerë më të lartë se 70.000 euro në kundërvlerë me denarë, personat nga sektori publik në nivel shtetëror janë të detyruar t'i obligojnë ofertuesit, gjatë kryerjes së shërbimeve ose punëve të cilat janë lëndë e prokurimit publik që të shfrytëzojnë vetëm produkte të cilat i përmbushin kërkesat e cekura në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni. Ky obligim ka të bëjë ekskluzivisht me produktet e reja të cilat prokurohen nga ana e ofertuesve, pjesërisht ose tërësisht, për dhënien e shërbime ose punëve në fjalë.

(4) Kur personat nga sektori publik në nivel shtetëror prokurojnë ose huazojnë hapësira për nevoja personale, ndërtesat dhe njësitë banesore në të cilat gjenden hapësirat e tilla duhet doemos të posedojnë ccertifikatë për karakteristikat energjetike që i plotësojnë kërkesat minimale për efikasitet energjetik në pajtim me Rregulloren për karakteristika energjetike të ndërtesave.

(5) Ministri miraton Rregullore me të cilën përcaktohen:

1) klasat më të ulta të pranueshme të efikasitetit energjetik të produkteve nga paragrafi (1) i këtij neni, sipas grupeve të produkteve të cilat janë lëndë e shënimit energjetik në pajtim me ligjin dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj;

2) metodologjia për përcaktimin e nivelit të efikasitetit energjetik të produkteve që nuk janë lëndë e shënimit energjetik në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj dhe

3) klasa më e ulët e efikasitetit energjetik të ndërtesave dhe njësive ndërtimore nga paragrafi (4) i këtij neni.

IV. SKEMA E OBLIGUESHME DHE MASAT ALTERNATIVE

Skema obliguese dhe masat alternative për efikasitet energjetik

Neni 14

(1) Qeveria me propozim të Ministrisë, miraton Urdhëresë me të cilën përcaktohet skema e oblugueshme për efikasitet energjetik (në tekstin e mëtejmë: "SOEE") për arritjen e kursimeve në konsumin final të energjisë, operatorët e sistemeve për shpërndarje dhe/ose prokurim me energji (në tekstin e mëtejmë "palët e obliguara me SOEE ") janë të obliguar ta zbatojnë.

(2) SOEE në veçanti përmban:

1) përcaktimin e palëve të obliguara me SOEE;

2) metodologjinë për llogaritjen e kursimeve vjetore në konsumin e energjisë finale, për çdo lloj të emergjencës nga palët e oblugueshme me SOEE në veçanti;

3) qëllimet e përcaktuara saktë në konsumin e energjisë finale, për çdo lloj të emergjencës nga palët e oblugueshme me SOEE në veçanti;

4) masat me të cilat arrihen qëllimet për efikasitet energjetik të përcaktuar me SOEE dhe

5) mënyrën e njoftimit nga ana e palëve të obliguara me SOEE, si dhe mënyrën e përcjelljes dhe verifikimit të kursimeve nga ana e Agjencisë.

(3) Nëse palët e obliguara me SOEE nuk i marrin masat për arritjen e qëllimeve të përcaktuara të kursimeve vjetore janë të obliguar të kryejnë pagesa të mjeteve në para me shumë të përcaktuar në pajtim me dispozitat me të cilat rregullohet puna e Fondit për Efikasitet Energjetik.

(4) Qëllimet për kursimin e konsumit të energjisë finale, metodologjia për llogaritje të kursimeve vjetore dhe periudha referente për përcaktimin e qëllimeve të përcaktuara në dispozitën e paragrafit (1) të këtij neni, duhet të jetë në pajtim me obligimet e marra me ratifikimin e marrëveshjeve ndërkombëtare.

(5) Me dispozitën nga paragrafi (1) i këtij neni, Qeveria mund të përcaktojë edhe masa alternative për arritjen e qëllimeve për kursime në konsumin e energjisë finale të cilat janë të përcaktuara me SOEE, në ç'rast duke e përcaktuar se cila pjesë e qëllimeve për kursime është planifikuar të arrihet me zbatimin e masave alternative.

(6) Mjetet për realizimin e masave alternative mund të sigurohen përmes donacioneve, buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe nga burime të tjera. Në rastet kur Qeveria siguron përkrahje financiare lidhur me realizimin e masave alternative, zbatohen dispozitat për kontrollin e ndihmës shtetërore.

(7) Nëse urdhëresa nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton operatorët e sistemeve për shpërndarje të energjisë si palë të obliguara me SOEE, Komisioni Rregullator i Energjetikës dhe Shërbimeve Ujore (në teksin e mëtejmë: "Komisioni Rregullator i Energjetikës"), përmes sistemeve përkatëse tarifore, i njeh harxhimet e arsyeshme lidhur me obligimet për operatorët e sistemeve të shpërndarjes të përcaktuar me SOEE.

(8) Agjencia është kompetente ta përcjellë zbatimin e SOEE. Komisioni Rregullator i Energjetikës është i obliguar me kërkesë të Agjencisë të dorëzojë të dhëna lidhur me punën e palëve të obliguara me SOEE, të nevojshme për përcjelljen e zbatimit të SOEE.

(9) Agjencia në ueb faqen e saj, për secilin nga palët e obliguara me SOEE në veçanti, i planifikon kursimet e planifikuara dhe të realizuara të konsumit final të energjisë në nivel vjetor.

(10) Më së voni deri më 31 janar në vitin rrjedhës për vitin paraprak nga palët e oblugueshme të SOEE është e obliguar të dorëzojë në Ministri dhe Agjenci të dhëna për shitjen e plotë të energjisë, shpërndarjen gjeografike të energjisë së shitur përkatësisht të shpërndarë në territorin e plotë të shtetit, të dhënat për kategoritë e konsumit në pajtim me Rregullat për sisteme tarifore për shpërndarje ku është kjo e zbatueshme, si dhe propozim masa të cilat kanë për qëllim ta përmirësojnë efikasitetin energjetik dhe të dhëna tjera të cilat janë të domosdoshme për zbatimin e SOEE, masave alternative dhe PANEE.

(11) Ministria, në afat prej 30 ditëve nga miratimi i dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, e informon Sekretariatin e Komunitetit Energjetik për masat dhe mënyrën e arritjes së qëllimeve të përcaktuara me urdhëresë.

V. KONTROLLE ENERGJETIKE TË TREGTARËVE TË MËDHENJ

Obligimet e tregtarëve të mëdhenj për kontroll të detyrueshëm energjetik

Neni 15

(1) Të gjithë tregtarët e mëdhenj janë të obliguar të zbatojnë kontroll energjetik në çdo katër vjet, në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe Rregulloren e kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(2) Me kontrollet e detyrueshme energjetike të tregtarëve të mëdhenj sigurohet:

1) vlerësimi dhe shpagueshmëria e mundësive për zvogëlimin e konsumit të energjisë në ndërtesa, stabilimente (ndihmëse) shoqëruese, pajisje dhe procese industriale.

2) përcaktimi i kursimeve të realizuara si rezultat nga zbatimi i masave për përmirësimin e efikasitetit energjetik dhe kursimi i energjisë dhe

3) zvogëlimi i emisioneve të materieve të dëmshme në rrethin.

(3) Kontrollin energjetik nga paragrafi (1) i këtij neni e kryejnë:

1) kontrollorët e jashtëm të autorizuar energjetik të tregtarëve të mëdhenj, në bazë të marrëveshjes midis tregtarit të madh dhe bartësit të licencës për kryerjen e kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj ose

2) kontrollorë të autorizuar energjetik të tregtarëve të mëdhenj, që janë të punësuar tek tregtari i madh.

(4) Tregtarët e mëdhenj nuk e kanë për obligim të zbatojnë kontroll energjetik në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, nëse:

1) kanë zbatuar sistem për menaxhimin e energjisë ose menaxhim me mjedisin jetësor të certifikuar nga trupi i akreditуar për vlerësim të përputhshmërisë në pajtim me Ligjin për akreditim, që është në pajtim me standardet përkatëse evropiane ose ndërkombëtare (ISO), me kusht që sistemi për menaxhim të përfshijë kontroll energjetik që i plotëson kërkesat e përafërta të përcaktuara me Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj ose

2) kontrolli energjetik zbatohet si pjesë e sistemit për menaxhim me mjedisin jetësor në kuadër të lejes së integruar ekologjike në pajtim me dispozitat nga sfera e

mbrojtjes së mjedisit jetësor, nëse kontrolli energjetik i plotëson kushtet e përafërta të përcaktuara me Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(5) Tregtarët e mëdhenj, në afat prej 30 ditëve nga dita e zbatimit të kontrollit energjetik janë të obliguar të dorëzojnë raport nga kontolli i zbatuar energjetik në Agjenci, së bashku me të dhënat që janë përdorur gjatë përpilimit të raportit.

(6) Në rastet e paragrafit (4) tregtarët e mëdhenj janë të obliguar në Agjenci të dorëzojnë certifikatë përkatëse, leje të inegruar ekologjike dhe dokumentacion tjetër me të cilën konfirmohet se sistemi i vendosur i plotëson kërkesat për kontroll energjetik të përcaktuar me Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj, në afat prej 30 ditëve nga lëshimi i certifikatës ose lejes së integruar ekologjike.

(7) Nëse janë plotësuar kërkesat e përcaktuara në pajtim me Rregulloren e kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj, Agjencia në afat prej 30 ditëve nga pranimi i dokumentacionit përkatës, lëshon vërtetim për plotësimin e obligimit të tregtarëve të mëdhenj të këtij neni.

(8) Agjencia mban evidencë për raportet e dorëzuara për zbatimin e kontrollit energjetik, si dhe për vërtetimet e lëshuara në pajtim me paragrafin (7) të këtij neni.

(9) Tregtarët e vegjël dhe të mesëm mund të zbatojnë kontroll energjetik ose sistem të vendosur për menaxhim me energjinë në pajtim me paragrafin (4) pika 1) të këtij neni.

(10) Zbatimi i kontrolleve vullnetare energjetike ose vendosja e sistemeve për menaxhim me energji tek tregtarët e vegjël dhe të mesëm nxitet nga ana e Agjencisë, në veçanti përmes:

1) zhvillimit të programeve për zbatimin e kontrolleve vullnetare energjetike dhe zbatimin e rekomandimeve nga kontrollet e kryera;

2) promovimit të përparësive nga menaxhimi me energji përmes prezantimeve të studimeve të rastit për praktika më të mira tek tregtarët e vegjël dhe të mesëm;

3) zhvillimit të programeve për ngritjen e vetëdijes për përfitimet nga kontrollet energjetike përmes shërbimeve përkatëse këshilldhënëse dhe

4) pjesëmarrje në zhvillimin e trajnimeve plotësuese dhe programe të tjera të dedikuara për kontrollorët energjetikë, lidhur me kontrollet vullentare energjetike tek tregtarët e vegjël dhe të mesëm.

Zbatimi i kontrollit energjetik te tregtarët e mëdhenj

Neni 16

(1) Ministri miraton Rregullore për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj me të cilat më së afërmi rregullohen:

1) mënyra e zbatimit të kontrollit energjetik nga ana e bartësve të licencave për kryerje të kontrolleve energjetike të tregtarëve të mëdhenj;

2) mënyra e zbatimit të kontrollit të brendshëm energjetik të tregtarëve të mëdhenj nga ana e kontrolluesve të autorizuar energjetik te tregtarët e mëdhenj.

3) metodologjia për llogaritje dhe verifikim të kursimit të energjisë të tregtarëve të mëdhenj;

4) kërkesat më të afërta me kontrollin energjetik si pjesë e sistemit për menaxhim me energji ose menaxhim me mjedisin jetësor i certifikuar nga trupi i akredituar për vlerësim të përshtatshmërisë, në pajtim me standardet adekuate evropiane ose ndërkombëtare (ISO);

5) kërkesat më të afërta në lidhje me kontrollin energjetik si pjesë e sistemit më të gjerë për menaxhim me mjedisin jetësor në korniza të lejes së integruar ekologjike;

6) përmbajtja dhe forma e raportit për kontroll të zbatuar energjetik dhe mënyra e përgatitjes së raportit;

7) përmbajtja dhe forma e vërtetimit nga neni 15 paragrafi (7) të këtij ligji;

8) elementet kryesore të programit dhe mënyra e ushtrimit të trajnimit, si dhe procedura për dhënie të provimit profesional për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj;

9) elemente kryesore të programit për përsosje të kontrollorëve energjetike;

10) mënyra, procedura dhe kushtet më të afërme për zgjedhje të personave juridikë të cilët kryejnë trajnime për kontrolle energjetike dhe përsosje të kontrolleve energjetike të tregtarëve të mëdhenj;

11) përmbajtja dhe forma e kërkesës për dhënie, vazhdim dhe njohje të autorizimit për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj, si dhe dokumentacioni i nevojshëm;

12) përmbajtja dhe forma e kërkesës për dhënie, vazhdim dhe njohje të licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj, si dhe dokumentacioni i nevojshëm;

13) përmbajtja, forma dhe mënyra e udhëheqjes së regjistrit të autorizimeve të lëshuara, hequra dhe njohura për kontrolle energjetike dhe regjistri i licencave të lëshuara, hequra dhe njohura për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj; 14) përmbajtja dhe forma e certifikatës për trajnim të përfunduar me sukses për përsosje të kontrollorit energjetik të tregtarëve të mëdhenj;

15) përmbajtja dhe forma e autorizimit për kontrollor energjetik edhe të licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj dhe

16) mënyra e ushtrimit të kontrolleve të sistemeve për ngrohje dhe klimatizim me kapacitet të instaluar mbi 70 kW i cili përfshin:

- përmbajtjen, mënyrën dhe afatet për kontroll të punës së kazanëve, në mënyrë adekuate me furrat tjera, duke e përfshirë edhe sistemin për ngrohje të objektit, ose pjesët individuale nga sistemi për ngrohje,

- vlerat kufitare të gjendjes së procesit të djegies, afate dhe masa për arritje të këtyre vlerave sipas kapaciteteve të instaluara të kazanëve ose furrave,

- formën dhe përmbajtjen e raportit për kontrollin e kryer dhe mënyrën e evidentimit të të dhënave të marra me matje.

(2) Porositësi i kontrollit energjetik është i obliguar bartësit të licencë për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj me të cilët ka lidhur marrëveshje për kontroll energjetik t'ia dorëzojë në këqyrje të gjitha të dhënat, dokumentacionin teknik dhe dokumentacionin tjetër për lëndën për kontroll energjetik dhe t'i mundësojë kushte për ushtrim të papenguar të kontrollit energjetik.

(3) Bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj pas kontrollit adekuat energjetik të tregtarëve të mëdhenj, përpilon raport për kontroll energjetik dhe arkëton kompensim.

(4) Lartësia e kompensimit llogaritet në bazë të llojit dhe madhësisë së stabilimenteve dhe ndërtesave të cilat janë lëndë e kontrollit energjetik.

(5) Kriteret më të përafërta nga paragrafi (4) të këtij neni, përcaktohen në listën tarifore për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj të cilën e miraton Ministri, në bazë të pajtimit paraprak nga Qeveria.

(6) Porositësi i kontrollit energjetik mund ta vë në dispozicion raportin për kontrollin e zbatuar energjetik të tregtarëve të mëdhenj nga neni 16 paragrafi (3) të këtij ligji ESKO-s i cili kryen shërbime energjetike në pajtim me këtë ligj.

(7) Agjencia kryen kontroll vjetor të kontrolleve të zbatuara energjetike te tregtarët e mëdhenj, me zgjedhje rastësore dhe në pajtim me parimet e transparencës dhe mosdiskriminimit, nëpërmjet kontrollit të ekzemplarit statistikor të rëndësishëm dhe reprezentiv nga të gjitha kontrollet e kryera të tregtarëve të mëdhenj. Për këtë dedikim, Agjencia mund të angazhojë ekspert adekuat të jashtëm të kualifikuar ose person juridik.

(8) Nëse Agjencia, në bazë të kontrollit nga paragrafi (7) të këtij neni, përcakton se kontrolli energjetik nuk është zbatuar në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj, parashtron kërkesë për ngritje të procedurës kundërvajtëse në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Kontrollorët e autorizuar energjetik të tregtarëve të mëdhenj

Neni 17

(1) Ministria i zbaton provimet dhe jep autorizime për kontrollorë energjetikë të tregtarëve të mëdhenj, në mënyrë të përcaktuar në Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(2) Person fizik mund ta japë provimin për kontrollor energjetik të tregtarëve të mëdhenj, me dorëzim të kërkesës te Ministria dhe dëshmi se i plotëson kushtet si në vijim:

1) së paku arsim të lartë të përfunduar në sferën e ndërtimtarisë, makinerisë ose elektroenergjetikës (diplomë për arsim të lartë të përfunduar VII/1 ose diplomë në pajtim me Deklaratën e Bolonjës më së paku me 180 kredi sipas sistemit evropian për transfero të kredive (SETK));

2) së paku pesë vjet përvojë pune në punë të testimit, projektimit, mbikëqyrjes, mirëmbajtjes ose mbajtjes së stabilimenteve energjetike ose të procesit, kryerje të kontrolleve energjetike ose shërbime tjera energjetike në industri, ose punë në veprimtari profesionale ose shkencore nga sfera e energjetikës dhe

3) posedon certifikatë për trajnim të përfunduar për kontrollor energjetik të tregtarëve të mëdhenj te personat juridik për zbatim të trajnime për kontrollor energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(3) Provimi nga paragrafi (1) të këtij neni përbëhet nga pjesa me shkrim dhe pjesa praktike i cili jepet para komisionit të formuar nga ministri. Procedura për zbatim të provimit në mënyrë më të hollësishme rregullohet me Rregullore për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(4) Për dhënie të autorizimit për kontrollor energjetik, personi fizik i cili e ka dhënë provimin nga paragrafi (1) të këtij neni parashtron kërkesë te Ministria.

(5) Personi fizik i cili ka fituar autorizim për kontrollor energjetik të tregtarëve të mëdhenj mund të kryejë kontroll energjetik nëse është:

1) i punësuar te bartës i licencës për kryerje të kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj ose

2) i punësuar te tregtar i madh në pajtim me nenin 15 paragrafi (3) pika 2) të këtij ligji, për nevojat e punëdhënësit.

(6) Autorizimi për kontrollor energjetik të tregtarëve të mëdhenj nga paragrafi (1) të këtij neni vlen për periudhë prej tre vjet, me mundësia për vazhdim në çdo tre vjet. Autorizimi mund të vazhdohet vetëm nëse kontrollori energjetik i tregtarëve të mëdhenj me sukses përfundon trajnim për përsosje të kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj, në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj. Kontrollori energjetik i tregtarëve të mëdhenj parashtron kërkesë për vazhdimin e autorizimit te Ministria më së voni 30 ditë para përfundimit të afatit për vlefshmëri të autorizimit të vlefshëm, me dëshmi për trajnim të përsosjes të kontrollorëve të tregtarëve të mëdhenj.

(7) Ministri miraton aktvendim për heqje të autorizimit kontrollorit energjetik për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj, nëse:

1) kontrollori energjetik i tregtarëve të mëdhenj nuk e kryen kontrollin energjetik në mënyrë të pavarur dhe objektive, përkatësisht në pajtim me këtë ligj dhe rregullat të miratuara në bazë të këtij ligji;

2) kontrollorit energjetik të tregtarëve të mëdhenj i është shqiptuar sanksion i kundërvajtjes ndalesë për ushtrim të profesionit ose

3) pjesërisht ose plotësisht e humb aftësinë për punë.

(8) Kundër aktvendimit për heqje të autorizimit nga paragrafi (7) të këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ.

(9) Kontrollori energjetik të cilit i është hequr autorizimi në bazë të paragrafit (7) pika 1) të këtij neni nuk mund të parashtrojë kërkesë për dhënie të autorizimit të ri para përfundimit të periudhës prej më së paku një vit duke llogaritur nga dita e marrjes së autorizimit.

(10) Ministria mban regjistër të autorizimeve të lëshuara, hequra dhe pranuara për kontrollorë energjetikë të tregtarëve të mëdhenj, që e shpall në ueb faqen e vet.

(11) Kontrollori energjetik i tregtarëve të mëdhenj është i obliguar ta kryejë kontrollin energjetik në mënyrë objektive dhe të pavarur dhe nuk guxon të kryejë kontroll energjetik te porositësi person juridik:

1) në të cilin posedon aksione ose pjesëmarrje;

2) me të cilin ka bashkëpunuar në instalimin e stabilimenteve, ndërtesave ose pajisjes, ose ka kryer punë të mirëmbajtjes së stabilimenteve ose pajisjes për të cilat kërkohet kontroll energjetik ose

3) në të cilin është anëtar i organit menaxhues përkatësisht mbikëqyrjes, prokurist ose i autorizuar.

(12) Kontrollori energjetik i tregtarëve të mëdhenj nuk guxon të kryejë kontroll energjetik nëse porositësi, pronari i pjesëmarrjeve ose aksioneve në porositësin ose përfaqësuesin ligjor të porositësit është person fizik:

1) me të cilin ka bashkëpunuar në instalimin e stabilimenteve, ndërtesave ose pajisjes, ose ka kryer punë të mirëmbajtjes së stabilimenteve ose pajisjes për të cilat kërkohet kontroll energjetik ose

2) me të cilin është bashkëshort ose farefis i afërt (në vijën e parë pa kufizim dhe vijë anësore deri në brez të tretë).

Trajnime të kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj

Neni 18

(1) Agjencia, së paku një herë në tri vite, shpall ftesë për zgjedhje të personave juridikë për zbatim të trajnimeve për kontrollorë energjetikë të tregtarëve të mëdhenj, si dhe për përsosje të kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj.

(2) Agjencia miraton aktvendim për zgjedhje të personit juridik për zbatim të trajnimit dhe përsosjes së kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj, nëse personi juridik parashtron kërkesë dhe dëshmi për plotësim të kushteve më të afërta në lidhje me pajisjen e nevojshme, hapësirat dhe kuadrin të përcaktuara në pajtim me Rregulloren për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj. Aktvendimi për përzgjedhje është me afat prej tre vjet.

(3) Agjencia i përpilon dhe miraton programet për trajnim dhe përsosje të kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj më së voni deri më 31 tetor në vitin në të cilin bëhet përzgjedhja e personave juridikë për zbatimin e trajnimit. Programet shpallen në ueb faqen e Agjencisë.

(4) Agjencia mban evidencë të personave të zgjedhur juridikë nga paragrafi (2) të këtij neni dhe të njëjtën e shpall në ueb faqen e vet.

(5) Personat juridikë nga paragrafi (2) të këtij neni janë të obliguar t'i zbatojnë trajnimin dhe përsosjen e kontrollorëve energjetikë në pajtim me Rregulloren për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj dhe Programin për trajnim dhe programin për përsosje të kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj nga paragrafi (3) të këtij neni.

(6) Agjencia kryen kontroll të kualitetit të zbatimit të trajnimeve dhe përsosjes së kontrollorëve energjetikë dhe nëse përcakton parregullsi ose mosrespektim të dispozitave të këtij ligji ose Rregullores për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj, mund të miratojë aktvendim me të cilin anulohet aktvendimi për zgjedhje të personit juridik për organizim të trajnimit të kontrollorit energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(7) Kundër aktvendimit të Agjencisë për anulim të aktvendimit për zgjedhje mund të ngrihet kontest administrativ.

(8) Personat juridikë nga paragrafi (2) lëshojnë vërtetim për trajnim të kryer me sukses për kontrollor energjetik dhe vërtetim për trajnim të përfunduar me sukses për përsosje të kontrollorit energjetik të tregtarëve të mëdhenj, më së voni 15 ditë pas përfundimit të trajnimit.

(9) Lartësia e kompensimeve për pjesëmarrje në trajnim dhe përsosje, si dhe shpenzimet për dhënie të provimit rregullohen në varësi nga kushtet hapësinore dhe materiale, shpenzimet për angazhim të personave profesionalë për zbatim të trajnimeve dhe provimeve, dhe përcaktohen me Listën tarifore për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj.

(10) Autorizimi për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj e lëshuar nga trup kompetent i shtetit i cili është palë kontraktuese ose pjesëmarrës në Marrëveshjen për komunitet energjetik, me zbatimin e parimit të reciprocitetit, mund të pranohet nga ana e Ministrisë, me kërkesë të personit të autorizuar.

(11) Procedura për njohje të autorizimit ose dokumentit tjetër adekuat për kontrollor energjetik (në tekstin e mëtejmë: pranim të autorizimi) e zbaton Komisioni për pranim të autorizimit, të cilin e formon ministri.

(12) Komisioni nga paragrafi (11) të këtij neni është përbërë nga tre anëtarë, prej të cilëve një përfaqësues nga Ministria, Agjencia dhe ministria kompetente për punët nga sfera e ndërtimtarisë. Mandati i anëtarëve të Komisionit është katër vjet.

(13) Kërkesa për pranim të autorizimit dorëzohet te Ministria së bashku me:

1) origjinal nga autorizimi ose dokument tjetër adekuat për kontrollor energjetik dhe përkthim i verifikuar i autorizimit ose dokument tjetër adekuat për kontrollor energjetik të gjuhës maqedonase dhe

2) përkthim i verifikuar i dokumentit me shkrim në bazë të të cilit trupi kompetent mund të lëshojë lloj të tillë të autorizimit.

(14) Nëse Komisioni nga paragrafi (11) të këtij neni konstaton se kërkesa për pranim të autorizimit i plotëson kushtet për pranim, në afat prej 15 ditë nga dita e pranimit të kërkesës do t'i propozojë Ministrisë të miratojë aktvendim për pranim të autorizimit.

(15) Nëse Komisioni nga paragrafi (11) të këtij neni përcakton se kërkesa për pranim të autorizimit nuk i plotëson kushtet për pranim të autorizimit ose dokument tjetër adekuat për kontrollor energjetik, në afat prej 15 ditë nga dita e pranimit të kërkesës do t'i propozojë Ministrisë të miratojë aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa për pranim të autorizimit

(16) Kundër aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për pranim të autorizimit mund të ngrihet kontest administrativ.

(17) Ministria arkëton kompensim për pranim të autorizimit për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj nga paragrafi (11) të këtij neni më së paku në shumë të barabartë me shpenzimet për dhënie të provimit për kontrollorë të tregtarëve të mëdhenj i caktuar me Listën tarifore për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj.

(18) Bartësi i pranimit të autorizimit i lëshuar nga shtet tjetër është i obliguar ta zbatojë kontrollin energjetik dhe t'i respektojë detyrimet për bartës të autorizimi për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj të përcaktuar në pajtim me këtë ligj dhe rregullat të miratuara në bazë të këtij ligji.

Bartës të licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj

Neni 19

(1) Me licencë për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj mund të pajiset tregtar individual ose person juridik i cili ka punësuar më së paku një person i cili ka autorizim për kontrollor energjetik të tregtarëve të mëdhenj.

(2) Licenca nga paragrafi (1) të këtij neni lëshohet në bazë të kërkesës të parashtruar te Ministria me të cilën dorëzohet dokument për veprimtari të regjistruar dhe dëshmi për kontrollor të punësuar të autorizuar energjetik.

(3) Nëse parashtruesi i kërkesës nga paragrafi (2) të këtij neni nuk e plotëson kushtin të përcaktuar nga paragrafi (1) ose parashtron kërkesë nga paragrafi (2) të këtij neni, Ministria miraton aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa.

(4) Licenca për kryerje të kontrollit energjetik e tregtarëve të mëdhenj vlen për periudhë prej pesë vjet, me mundësi për vazhdim në çdo pesë vjet. Licenca mund të

vazhdohet nëse bartësi i licencës i cili e plotëson kushtin nga paragrafi (1) të këtij neni, parashtron kërkesë për vazhdim të licencës te Ministria, më së voni 30 ditë para skadimit të licencës ekzistuese.

(5) Për dhënie dhe vazhdim të licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj paguhet kompensim, duke i pasur parasysh materialet dhe shpenzime të tjera të nevojshme për zbatimin e procedurës adekuate, të caktuara në Listën tariforen për kontrolle energjetike të tregtarëve të mëdhenj.

(6) Bartësi i licencës është i obliguar të mbajë evidencë për kontrollet e kryera energjetike, ndërsa dokumentacionin për kontrollet të kryera ta ruajë më së paku dhjetë vjet.

(7) Për çdo ndryshim të ndodhur në regjistrin tregtar ose regjistrin për persona të tjerë juridikë dhe/ose për ndryshime në lidhje me kontrollorit energjetik të punësuar, bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik i tregtarëve të mëdhenj është i obliguar ta njoftojë Ministrin në afat prej 15 ditë nga ndryshimi i ndodhur, me dorëzimin e dëshmisë adekuate për ndryshimin e ndodhur.

(8) Licenca ose dokument tjetër adekuat për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj e lëshuar nga trup kompetent i shtetit e cila është palë kontraktuese ose pjesëmarrës në Kontratën për komunitet energjetik, me zbatimin e parimit të reciprocitetit, mund të pranohet nga ana e Ministrisë, në kërkesë të bartësit i cili është i obliguar të themelojë filial me seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(9) Për mënyrën dhe procedurën për pranim të licencës nga paragrafi (8) të këtij neni, në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat e nenit 18 paragrafi (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17) dhe (18) të këtij ligji.

(10) Ministria miraton aktvendim për heqje të licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj, nëse:

1) bartësi i licencës ka pushuar ta plotësojë kushtin nga paragrafi (1) të këtij neni;

2) bartësi i licencës nuk e dorëzon raportin vjetor në afatin e përcaktuar te Agjencia;

3) bartësi i licencës nuk e kryen kontrollin energjetik në mënyrë të pavarur, të mëzetësishme dhe objektive, në pajtim me këtë ligj dhe rregullat të miratuara në bazë të këtij ligji dhe

4) bartësi i licencë nuk e njofton Ministrinë për çdo ndryshim të ndodhur në pajtim me paragrafin (8) të këtij neni.

(11) Kundër aktvendimit të Ministrisë nga paragrafët (3) dhe (10) të këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ.

(12) Bartësi i licencës është i obliguar më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhës të dorëzojë te Ministria dëshmi nga organ kompetent për mbajtje të evidencës të personave të punësuar për plotësim të kushtit nga paragrafi (1) të këtij neni.

(13) Bartësi i licencës është i obliguar, më së voni deri më 31 janar në vitin rrjedhës, të dorëzojë te Agjencia raport vjetor për kontrollet e zbatuara energjetike në vitin paraprak kalendarik, të cilit ia bashkëngjet të gjitha raportet individuale për kontrollet e kryera energjetike për periudhën raportuese.

(14) Agjencia, në bazë të raporteve vjetore nga paragrafi (13) të këtij neni, përpilon raport vjetor në lidhje me kontrollet e zbatuara energjetike të tregtarëve të mëdhenj gjatë vitit paraprak kalendarik dhe të njëjtin e dorëzon te Ministria më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhës.

(15) Ministria mban regjistër të autorizimeve të lëshuara, hequra dhe pranuara për licenca për kontrollore energjetik të tregtarëve të mëdhenj, të cilat i shpall në ueb faqen e sajë.

VI EFIKASITETI ENERGJETIK GJATË BARTJES, SHPËRNDARJES DHE FURNIZIMIT ME ENERGJI

Matja, arkëtimi dhe informatat

Neni 20

(1) Operatorët e sistemeve të transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike dhe gazit natyror, si dhe operatori i sistemit të shpërndarjes së energjisë termike janë të detyruar të bëjnë vlerësim teknik dhe ekonomik të të gjitha kostove dhe përfitimeve të tregut, si dhe rritjen e efikasitetit energjetik duke vendosur sisteme të përparuara për matje dhe rrjete të mençura.

(2) Komisioni Rregullator për Energjetikë, përmes tarifave për bartje dhe shpërndarje, nëse është teknikisht i mundshëm dhe ekonomikisht i leverdishëm për sa i përket kursimeve të mundshme të energjisë, siguron instalimin e njehsorëve multifunksional dhe sistemeve matëse inteligjente për matje te konsumatorët e energjisë elektrike, energjisë për ngrohje dhe gazit natyror që reflektojnë konsumin e energjisë reale të konsumatorëve dhe sigurojnë informacion mbi shfrytëzimin në kohë reale, si dhe masa të tjera ndaj operatorëve të sistemeve për shpërndarjen dhe furnizuesit me energji lidhur me efikasitetin energjetik gjatë matjes, pagesës dhe informatave ndaj konsumatorëve.

(3) Komisioni Rregullator për Energji monitoron zbatimin e masave nga paragrafi (2) i këtij neni në përputhje me dispozitat e Ligjit për energjetikë dhe rregullat përkatëse të miratuara në pajtim me atë ligj.

(4) Mënyrën e llogaritjes, faturimit dhe arkëtimit të energjisë së dërguar, si dhe informatat dhe njoftimet e nevojshme për konsumatorët në lidhje me konsumin dhe shpenzimet reale, Komisioni Rregullator për Energjetikë i rregullon në përputhje me dispozitat e Ligjit për energjetikë dhe rregullat përkatëse të miratuara në përputhje me atë ligj.

Efikasiteti energjetik gjatë bartjes dhe shpërndarjes

Neni 21

(1) Operatorët e sistemit të transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike dhe gazit natyror, si dhe operatori i sistemit të shpërndarjes së energjisë termike, në përputhje me detyrimet e Ligjit për energjetikë, gjatë planifikimit të zhvillimit të sistemeve adekuate për zonën në të cilën veprojnë, janë të detyruar të vlerësojnë uljen e humbjes dhe potencialin për përmirësimin e efikasitetit energjetik në sistemet e tyre.

(2) Vlerësimi nga paragrafi (1) i këtij neni në veçanti përmban të dhëna për potencialin e përmirësimit të efikasitetit energjetik:

1) Në sistemin elektropërçues dhe sistemin për përçimin e gazit natyror;

2) në sistemin elektrodistributiv dhe sistemin për shpërndarjen e gazit natyror;

3) gjatë menaxhimit me ngarkesat dhe interoperabilitetin;

4) gjatë lidhjes së sistemeve me stabilimentet për prodhimin e energjisë elektrike, duke përfshirë testimin e potencialit për qasje në mikro stabilimentet për prodhimin e energjisë elektrike dhe

5) shpërndarja e energjisë ose ftohje nga prodhim i centralizuar.

(3) Në përputhje me obligimet e Ligjit për energjetikë, për secilën periudhë të rregulluar, operatorët nga paragrafi (1) të këtij neni përgatisin plan investimi që përmban masa dhe investime për të arritur kërkesa energjetike efektive të shpenzimit në sistemet e duhura të energjisë elektrike, gazit natyror dhe energjisë për ngrohje, me këtë rast duke pasur parasysh kërkesat për ruajtjen e besueshmërisë dhe sigurisë së rrjetit.

(4) Komisioni Rregullator për Energjetikë mund të kërkojë nga operatorët nga paragrafi (1) të këtij neni të paraqesin informata shtesë mbi vlerësimet e bëra për zvogëlimin e humbjeve, në një vëllim dhe formë të përshtatshme.

(5) Operatorët janë të detyruar të paraqesin të dhënat nga paragrafi (4) të këtij neni, në afatin e përcaktuar në kërkesën e Komisionit Rregullator për Energjetikë.

(6) Operatori i sistemit të shpërndarjes së energjisë termike është i detyruar, me pëlqimin paraprak të Komisionit Rregullator për Energjetikë, t'u sigurojë konsumatorëve të tij informata mbi efikasitetin e sistemit të ngrohjes qendrore, si dhe për pjesëmarrjen e burimeve të rigjenerueshme të energjisë.

(7) Konsumatori, i cili është i lidhur në sistem joefikas të ngrohjes qendrore dhe/ose ftohjes, mund të shkyçet nga sistemi nëse i plotëson kushtet në vijim:

1) sistemi në të cilin planifikon të lidhet ose sistemi për ngohje individuale dhe/ose ftohje, që do ta shfrytëzojë, siguron performanca më të mira energjetike, gjegjësisht është më efikas dhe ekologjikisht më i pranueshëm dhe e zvogëlon shfrytëzimin e energjisë primare në krahasim me sistemin e ngrohjes qendrore dhe/ose ftohjes në të cilin është lidhur duke marrë parasysh energjinë e nevojshme për ekstraksion, konversion, transport dhe shpërndarje, që dëshmohet me raport për kontroll energjetik të përpiluar nga kontrollori i autorizuar energjetik për ndërtesa dhe

2) siguron pëlqim me shkrim për shkyçje nga sistemi i ngrohjes qendrore dhe/ose ftohjes, me shumicë nga numri i përgjithshëm i pronarëve të pjesëve të veçanta të ndërtesës në pajtim me Ligjin për banim.

(8) Mënyra dhe procedura për shkyçje të konsumatorëve rregullohen me Rregullat për furnizim me energji termike të cilën e miraton Komisioni Rregullator për Energjetikë në pajtim me Ligjin për energjetikë.

Masat stimuluese për efikasitet energjetik gjatë përçimit dhe shpërndarjes

Neni 22

(1) Komisioni Rregullator për Energjetikë gjatë realizimit të kompetencave të tij në pajtim me Ligjin për energjetikë, në lidhje me funksionimin e infrastrukturës për energji elektrike dhe gaz natyror e merr parasysh efikasitetin energjetik.

(2) Komisioni Rregullator për Energjetikë, përmes sistemeve tarifore, në pajtim me Ligjin për energjetikë dhe duke marrë parasysh shpenzimet dhe përfitimet e secilës mase, mund të sigurojë stimuj për operatorët e sistemit të përçimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike dhe gazit natyror për të ofruar shërbime për shfrytëzuesit e sistemit dhe me të cilat do t'u mundësojë zbatimin e masave për të përmirësuar efikasitetin energjetik në kontekstin e zhvillimit të vazhdueshëm të rrjeteve inteligjente.

(3) Shërbimet nga paragrafi (2) të këtij neni mund të përcaktohen nga operatori i sistemit dhe nuk guxon të rrezikohet siguria dhe sistemi e sistemit.

(4) Komisioni Rregullator për Energjetikë heq kushtet në tarifat e përçimit dhe shpërndarjes që janë të dëmshme për efikasitetin e përgjithshëm (përfshirë efikasitetin energjetik) të prodhimit, përçimit, shpërndarjes dhe furnizimit me energji elektrike, si dhe të kushteve që mund të pengojnë pjesëmarrjen e përgjigjes së kërkesës së tregut të energjisë së balancuar dhe furnizimit të shërbimeve nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Furnizuesit me energji elektrike, energji për ngrohje dhe gazit natyror janë të detyruar t'u sigurojnë konsumatorëve informacion mbi masat e disponueshme për të përmirësuar efikasitetin e energjisë dhe efektet e masave të tilla, mekanizmat e disponueshëm të financimit, llojet e marrëveshjeve të shërbimit të energjisë si dhe të dhënat mbi kontakt me ofruesit e shërbimeve energjetike, përfshirë ESCO, duke publikuar të dhënat në ueb faqet e tyre dhe në mënyrë periodike përmes mediave publike, në përputhje me Rregullat përkatëse të furnizimit të miratuara në përputhje me Ligjin për energjetikë.

Promovimi i efikasitetit energjetik gjatë ngrohjes dhe klimatizimit

Neni 23

(1) Me qëllim të promovimit të efikasitetit energjetik dhe shfrytëzimit të sistemeve të ngrohjes dhe klimatizimit, në masat e përcaktuara në Programin për realizimin e Strategjisë për zhvillimin e energjetikës që miratohet Ligjin për energjetikë, përgatitet edhe përllogaritje e potencialit për zbatimin e prodhimit të kombinuar me efikasitet të lartë të energjisë dhe sisteme efikase të ngrohjes qendrore dhe klimatizimit.

(2) Vlerësimi nga paragrafi (1) i këtij neni përfshin gjithashtu identifikimin e zgjidhjeve më të leverdishme ekonomikisht, analizën e shpenzimeve dhe përfitimeve, bazuar në kushtet klimatike, zbatueshmëri ekonomike dhe përshtatshmërinë teknike.

(3) Ministria ia dërgon vlerësimin nga paragrafi (1) i këtij neni Sekretariatit të Komunitetit Energjetik.

Analiza e shpenzimeve dhe përfitimeve gjatë kërkesës për dhënien e autorizimit për ndërtimin e objekteve të reja për prodhimin e energjisë elektrike dhe / ose energjisë për ngrohje

Neni 24

(1) Personat që paraqesin kërkesë për dhënien e autorizimit për ndërtimin e objekteve të reja ose zgjerimin e objekteve ekzistuese për prodhimin e energjisë elektrike dhe / ose energjisë termike, janë të detyruar të kryejnë analizë paraprake të shpenzimeve dhe përfitimeve (cost-benefit) dhe t'ia paraqesin organit kompetent të përcaktuar në përputhje me Ligjin për energjetikë, si pjesë e dokumentacionit të nevojshëm për lëshimin e autorizimit, në rastet e mëposhtme:

1) gjatë ndërtimit të një objekti të ri termik për prodhimin e energjisë elektrike (termocentral) me një kapacitet të përgjithshëm termik të futjes së stabilimentit më shumë se 20MW, me qëllim të vlerësimit të kostove dhe përfitimeve gjatë punës së instalimit si stabiliment i kombinuar me efikasitet të lartë (SKEL);

2) gjatë renovimit thelbësor të objektit ekzistues termik për prodhimin e energjisë elektrike (termocentral) me një kapacitet të përgjithshëm termik të futjes së stabilimentit më shumë se 20MW, me qëllim të vlerësimit të shpenzimeve dhe përfitimeve nga konvertimi në (SKEL);

3) gjatë planifikimit të ndërtimit ose rinovimit thelbësor të stabilimentit industrial energjetik me një kapacitet total të hyrjes së nxehtësisë më të madhe se 20MW që prodhon ngrohje nga mbetjet me nivel të temperaturës që mundëson shfrytëzim të justifikueshëm ekonomikisht, me qëllim të vlerësimit të shpenzimeve dhe përfitimeve gjatë shfrytëzimit të ngrohjes nga mbetjet për plotësimin e kërkesës ekonomike të arsyeshme, përfshirë përmes kogjenerimit, si dhe lidhjen e këtij instalimi me sistemin shpërndarës për ngrohje dhe ftohje qendrore;

4) gjatë planifikimit për të ndërtuar sistem të ri të shpërndarjes qendrore të ngrohjes dhe ftohjes, ose një sistem ekzistues të ngrohjes ose ftohjes qendrore planifikohet instalim i ri për prodhimin e energjisë me hyrjen e përgjithshme të nxehtësisë mbi 20 MW, ose instalimi i tillë ekzistues duhet të rinovohet thelbësisht, me qëllim të vlerësimit të shpenzimit dhe përfitimeve të shfrytëzimit të nxehtësisë së mbeturinave nga instalimet industriale të afërta.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, Analiza e shpenzimeve dhe përfitimeve nuk zbatohet për:

1) ato stabilimente për prodhimin e energjisë elektrike të cilat punojnë në periudhë gjatë kërkesave më të mëdha të energjisë elektrike ose përdoren si rezervë dhe të cilat planifikohen mesatarisht në periudhë prej pesë vitesh të punojnë më pak se 1.500 orë në vit; dhe

2) Stabilimentet të cilat duhet lokohen në afërsi të lokacionit për magazinim gjeologjik të CO2.

(3) Ministri miraton Rregullore me të cilën rregullohen përmbajtja dhe mënyra e përgatitjes së analizës së shpenzimeve dhe përfitimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe mënyra me të cilën Agjencia kontrollon përmbushjen e përjashtimeve nga paragrafi (2) i këtij neni.

Stabilimente të kombinuara me efikasitet të lartë dhe garanci për origjinën

Neni 25

(1) Agjencia lëshon Garanci për origjinën e energjisë elektrike të prodhuar nga stabilimentet e kombinuara me efikasitet të lartë (në tekstin në vijim: "GOSKEL").

(2) Agjencia mban regjistër të GOSKEL të lëshuara, të përçuara dhe të marra që publikohet në ueb faqen e vet.

(3) GOSKEL lëshohet për madhësinë standarde prej 1 megavat orë (1MWh) dhe për secilën njësi të energjisë së prodhuar nga stabilimantet e kombinuara me efikasitet të lartë lëshohet vetëm një garanci e origjinës. Agjencia gjatë lëshimit të GOSKEL siguron që e njëjta njësi energjie nga stabilimenti i kombinuar me efikasitet të lartë të merret parasysh vetëm një herë.

(4) GOSKEL mund të jetë lëndë përçimi, në mënyrën e përcaktimit me Rregulloren nga paragrafi (11) i këtij neni.

(5) GOSKEL mund të marrë prodhues të energjisë elektrike nga stabilimenti i verifikuar në regjistrin SKEL, i cili nuk ka marrë statusin e prodhuesit të autorizuar në pajtim me Ligjit për energjetikë.

(6) Për lëshimin e GOSKEL nga paragrafi (1) të këtij neni, prodhuesi i energjisë me stabilimente të kombinuara me efikasitet të lartë është i detyruar të paguajë kompensim në llogarinë e Agjencisë duke marrë parasysh shpenzimet materiale dhe procedurale të nevojshme për lëshimin e GOSKEL, sipas tarifores për GOSKEL që me pëlqim paraprak nga Qeveria, e miraton Këshilli Drejtues i Agjencisë.

(7) GOSKEL përmbajë të dhëna për prodhuesin dhe stabilimentin, për vlerën e nxehtësisë së karburantit të përdorur, periudhën e prodhimit, shfrytëzimin e prodhuar të energjisë termike, sasinë e energjisë elektrike të prodhuar dhe kursimet e energjisë primare të llogaritura në përputhje me metodologjinë e llogaritjes të përcaktuar në Rregulloren e paragrafit (11) të këtij neni.

(8) Komisioni Rregullator për energjetikë, me kërkesë të Agjencisë, është i detyruar të sigurojë të dhëna që sigurojnë saktësinë dhe sigurinë e GOSKEL, si dhe mbrojtjen e tyre nga keqshfrytëzimi.

(9) GOSKEL të lëshuara nga shtetet e huaja njihen në pajtim me kërkesat dhe në mënyrën e përcaktuar në pajtim me këtë ligj dhe rregulloren nga paragrafi (11) të këtij neni. Njohja e GOSKEL mund të refuzohet nëse ka dyshime lidhur me saktësinë dhe besueshmërinë e të dhënave për të cilat Ministria i paraqet raport me arsyetim Sekretariatit të Komunitetit Energjetik.

(10) Agjencia përgatit dhe dërgon raporte vjetore në Ministri në lidhje me punën e sistemit për lëshimin, regjistrimin, transferimin, njohjen dhe heqjen e GOSKEL.

(11) Ministri, me mendimin e marrë paraprakisht nga Agjencia, miraton Rregullore për SKEL-në, me çka përcakton nga afër:

1) metodologjinë për llogaritjen e koeficientit të shërbimeve të SKEL, për prodhimin e energjisë elektrike dhe energjisë termike;

2) metodologjinë për vlerësimin e kursimit të energjisë primare në SKEL;

3) përmbajtjen dhe formën e GOSKEL;

4) përmbajtjen, formën dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të SKEL-së;

5) mënyrën e dhënies, përçimit dhe marrjes së GOSKEL,

6) mënyrën dhe procedurën për pranimin e garancive për origjinën të dhëna nga organet kompetente të shteteve tjera;

7) mënyrën dhe procedurën për përcaktimin e vlerës energjetike të lëndëve djegëse që shfrytëzohen në SKEL dhe

8) përmbajtjen, formën dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të dhënë nga GOSKEL.

VII. SHËRBIMET ENERGJETIKE DHE FONDI PËR EFIKASITET ENERGJETIK

Shërbimet energjetike dhe ESKO

Neni 26

(1) Shërbimet energjetike i kryejnë ESKO, në bazë të marrëveshjeve për shërbime energjetike nga neni 27, i këtij ligji.

(2) Shërbimet energjetike të kryera në bazë të marr;veshjeve për shërbime energjetike të rregulluara me nenin 27 të këtij ligji, mund të përfshijnë ndërtimin, rindërtimin, rinovimin energjetik mirëmbajtjen, instalimin e ngrohjes efikase, ftohjes, ndriçimit, pajisjeve të ventilimit ose shërbimeve lidhur me menaxhimin dhe monitorimi i konsumit të energjisë.

(3) ESKO që kryen shërbime energjetike në tregun vendas është i detyruar të paraqesë emrin, adresën dhe informacionin e kontaktit për shoqërinë, si dhe një përshkrim të shërbimeve energjetike që i ofron Agjencisë, brenda 30 ditëve nga fillimi i aktivitetit. Agjencia mban listë të ESKO aktive që publikohet në ueb faqen e Agjencisë.

Marrëveshje për shërbime energjetike

Neni 27

(1) Marrëveshja e shërbimit të energjisë lidhet me shkrim ndërmjet shfrytëzuesit të shërbimit të energjisë dhe ESKO si ofrues i shërbimeve energjetike, në përputhje me kërkesat e përcaktuara në këtë ligj dhe rregulloren e përmendur në paragrafin (7) të këtij neni.

(2) Mjetet për realizimin e shërbimeve energjetike mund ti sigurojë ESKO si ofrues të shërbimit energjetik, tërësisht ose pjesërisht, nga burimet e veta, kreditimit ose financimin nga palët e treta.

(3) Lartësia e shpenzimeve për realizimin e marrëveshjes, respektivisht vlera e investimit për të zbatuar masat e efikasitetit energjetik do të përcaktohen dhe i paguhet ESKO-së si një ofrues i shërbimit të energjisë, duke marrë parasysh nivelin e përmirësimit të efikasitetit të energjisë dhe regjimit të shfrytëzimit të energjisë të përcaktuara në përputhje me marrëveshjen për shërbime energjetike.

(4) Në rast se ESKO si ofrues i shërbimit të energjisë siguron mjetet për realizimin e shërbimeve energjetike, shpenzimet për realizimin e marrëveshjes i paguhen ESKO-së nga kursimet e shpenzimeve të energjisë të realizuara nga shfrytëzuesi i shërbimit të energjisë në periudhën nën marrëveshjen e shërbimeve energjetike.

(5) ESKO mund të marrin përsipër plotësisht ose pjesërisht rrezikun financiar, teknik dhe tregtar që lidhet me zbatimin e shërbimeve energjetike dhe përmbushjen e detyrimeve nga marrëveshja e shërbimeve energjetike.

(6) Në rastin kur shfrytëzuesi i shërbimit të energjisë është person juridik që mund të përcaktohet si partner publik në bazë të Ligjit për koncesione dhe partneritetet publiko privat, marrëveshja e shërbimeve energjetike do të jepet si marrëveshje e partneritetit publik privat, duke zbatuar procedurën e përcaktuar në pajtim me Ligjin për koncesione dhe partneritetet publik privat.

(7) Qeveria, me propozim të Ministrisë, miraton rregullore me të cilën më hollësisht rregullohen:

1) Modelet e marrëveshjeve për shërbime energjetike të cilat shfrytëzohen gjatë marrëveshjes së shërbimeve energjetike, të cilat në veçanti përmbajnë:

- lënda e marrëveshjes që përfshin vëllimin e shërbimeve energjetike ose shërbimeve të tjera në funksion të përmirësimit të efikasitetit energjetik,
- përcaktimin e konsumit bazë të energjisë në ndërtesa, pajisjeve dhe stabilimenteve në përputhje me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj,
- dispozita për detyrimet e kursimit të garantuar duke zbatuar masat e efikasitetit energjetik, si dhe përcaktimin e vlerës së kursimit të garantuar,
- mënyra e përcaktimit të plotësimit të obligimeve për kursim të garantuar,
- vëllimi i mënyrës së financimit të investimeve për realizimin e marrëveshjes,
- mënyra e kompensimit të shërbimeve;

2) Mënyra e përcaktimit të vlerës së marrëveshjeve për shërbime energjetike; dhe

3) dokumentacionin e nevojshëm në lidhje me zbatimin e procedurave për dhënien e marrëveshjeve për shërbime energjetike nga partnerët publik.

(8) Në rastet nga paragrafin (6) i këtij neni, partnerët publik janë të detyruar të përdorin modelet e marrëveshjeve të shërbimeve energjetike të përcaktuara me rregulloren nga paragrafi (7) i këtij neni.

Mbështetje e zhvillimit të shërbimeve energjetike nga Agjencia

Neni 28

(1) Agjencia e nxit zhvillimin e tregut të shërbimeve energjetike rregullat e këtij tregu, në veçanti përmes:

1) sigurimin e informatave të qarta dhe lehtësisht të arritshëm për shërbimet e disponueshme të energjisë, duke krijuar një sistem elektronik ose ueb faqe në dispozicion publikisht, përmes të cilës ofruesit e shërbimeve energjetike mund të publikojnë informacione dhe të ofrojnë shërbimet e tyre ose ndryshe;

2) përgatitja e marrëveshjeve model ose pjesë e marrëveshjeve model për marrëveshjet e prokurimit me energji dhe marrëveshje për karakteristika energjetike të lidhura me ESKO nga sektori privat, me vëmendje të veçantë për tregtarët e vegjël dhe të mesëm, me qëllim garantimin e të drejtave të shfrytëzuesve të shërbimit të energjisë dhe garantimi i kursimit të energjisë;

3) sigurimin e informatave dhe mbështetjes në lidhje me instrumentet financiare të disponueshëm, subvencionet, donacionet dhe huatë e ofruara nga palët e treta që mund të përdoren për të mbështetur projektet e shërbimit të energjisë; dhe

4) publikimi i shembujve të dispozitave të pafavorshme ose problematike ose pjesë të marrëveshjeve për prokurim me energji dhe marrëveshjeve për karakteristika energjetike në ueb faqen e saj.

(2) Agjencia e nxit zhvillimin e tregut të shërbimeve energjetike dhe qasjen në këtë treg nga personat e sektorit publik në veçanti përmes:

1) ofrimin të informatave dhe mbështetjes teknike të sektorit publik në lidhje me ofertat e shërbimeve energjetike, veçanërisht për rikonstruimin e ndërtesave të sektorit publik dhe ndriçimin publik;

2) sigurimi i informacionit mbi praktikat më të mira në lidhje me marrëveshjet për shërbime energjetike, përfshirë, nëse është e mundur, analizën e shpenzimeve dhe përfitimeve për sa i përket kohëzgjatjes së marrëveshjeve;

3) kryerja e analizave dhe në bazë të udhëzimeve të tyre, paraqitja e propozimeve në Ministri dhe organet tjera kompetente mbi ekzistencën e barrierave rregullatore ose jo rregullatore që pengojnë shfrytëzimin e marrëveshjeve të shërbimeve energjetike ose zbatimin e masave të efikasitetit energjetik; dhe

4) kryerja e rishikimit cilësor lidhur me zhvillimin aktual dhe të ardhshëm të tregut të shërbimeve energjetike, në bazë të të cilit propozon masa të përshtatshme në PANEE.

(3) Ndërmjetësuesit e pavarur, përfshirë agregatorët, mund të marrin pjesë në zhvillimin e tregut të shërbimeve energjetike dhe aktiviteteve të ESKO-s, si nga ana e kërkesës ashtu edhe nga ana e shërbimeve energjetike.

(4) Agjencia, me pëlqimin paraprak të Ministrisë, lëshon udhëzime në lidhje me marrëveshjet e shërbimeve energjetike, procedurat dhe dokumentet për përgatitjen dhe fillimin e procedurës për zgjedhjen e ESKO-s nga subjektet e sektorit publik, dhe veçanërisht nga njësitë e vetëqeverisjes lokale, udhëzime lidhur me përpilimit të studimeve fizibiliteti dhe studime të ngjashme për partneritetit publik privat. Agjencia e publikon udhëzimin në ueb faqen e vet.

(5) Nëse Agjencia merr informatë se operatorët e sistemit të shpërndarjes ose furnizuesit e energjisë elektrike ose energjisë termike dhe gazit natyror ose ofruesit e shërbimeve energjetike e pengojnë prokurimin ose kryerjen e shërbimeve energjetike ose çfarë do masash tjera për të përmirësuar efikasitetin energjetik të parashikuar në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj, ose pengon zhvillimin e tregut të shërbimeve energjetike, përfshirë mbylljen e tregut për konkurrentët ose abuzimin e pozitës mbizotëruese në kundërshtim me dispozitat e rregullave në fuqi për mbrojtjen e konkurrencës, i dërgon joftim Komisionit për Mbrojtjen e Konkurrencës.

Informata dhe trajnim për efikasitetin energjetik

Neni 29

(1) Agjencia, në bashkëpunim dhe me pjesëmarrje të palëve të prekura në sferën e efikasitetit energjetik, promovoi iniciativa për ngritje të vetëdijes për informim të qytetarëve për përfitim nga ndërmarrja e masave për përmirësim të efikastitetit energjetik, me qëllim për të lehtësuar ndryshimin e sjelljes te qytetarët përmes të cilës mund të përmirësohet shfrytëzimi efikas i energjisë nga ana e konsumatorëve të vogël të energjisë të definuar në pajtim me Ligjin për energjetikë, përfshirë edhe amvisëritë.

(2) Për realizimin e aktiviteteve nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund të sigurojë informata dhe trajnime në lidhje me:

1) qasjen në financimin, grantet ose subvencionet që i ofrojnë bankat, huadhënësit dhe institucionet tjera financiare;

2) projektet që shërbejnë për shembull;

3) masat për përmirësimin e efikasitetit energjetik të vendeve të punës ose

4) Informata tjera për palët e interesuar në lidhje me masat për përmirësim të efikasitetit energjetik.

Fondi për efikasitet energjetik

Neni 30

(1) Me qëllim të mundësimit të realizimit të qëllimeve dhe mbështetjes së politikave për efikasitet energjetik të përcaktuara në pajtim me këtë ligj, mund të themelohet Fond për Efikasitet Energjetik.

(2) Themelimi, kompetencat, funksionimi dhe mënyrat e financimit të Fondit për Efikasitet Energjetik rregullohen me ligj të veçantë.

VIII. EFIKASITETI ENERGJETIK I

Strategjia për rikonstruktim të ndërtesave

Neni 31

(1) Me propozim të Ministrisë, Qeveria miraton Strategji për rikonstruktim të ndërtesave për banim, ndërtesave publike dhe komerciale për periudhë prej së paku dhjetë vjetësh (në tekstin e mëtutjeshëm: "Strategjia për rikonstruktim").

(2) Me Strategjinë për rikonstruktim duhet të sigurohet zvogëlim i arsyeshëm efikas, ekonomik i konsumit të energjisë, me zbatim të masave për efikasitetin energjetik dhe zvogëlim të njëkohshëm të ndotjes së mjedisit jetësor dhe zbutje të ndryshimeve klimatike.

(3) Strategjia për rikonstruktim përmban:

1) pasqyrë të fondit nacional të ndërtesave, në bazë të tipologjisë së përgatitur të ndërtesave;

2) identifikim të qasjeve të shpenzimit dhe efektive për rikonstruktim të cilat janë relevante për llojin e ndërtesës dhe për zonën klimatike;

3) politikat dhe masat për përmirësimin e efikasitetit energjetik gjatë rikonstruktimit të ndërtesave, përfshirë edhe rikonstruktimet e konsiderueshme në faza;

4) perspektivë të ardhshme e cila ka për qëllim orientimin e vendimeve investuese nga pronarët, industria ndërtimore dhe institucionet financiare; dhe

5) vlerësim për kursimin e pritur të energjisë dhe përfitimeve tjera.

(4) Ministria e dorëzon Strategjinë për rikonstruktim të ndërtesave nga paragrafi (1) i këtij neni në Sekretariatin e Komunitetit Energjetik, më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e miratimit..

(5) Ministria e ndjek zbatimin e Strategjisë për rikonstruktim dhe në çdo tre vite e njofton Sekretariatin e Komunitetit Energjetik për progresin në realizimin e Strategjisë për rikonstruktim, si pjesë e NAPEE-së.

(6) Në pajtim me detyrimet e ndërmarra me Marrëveshjen për komunitetin energjetik, me propozim të Ministrisë, në çdo tre vjet Qeveria e revidon Strategjinë për rikonstruktim. Ministria e dorëzon Strategjinë për rikonstruktim në Sekretariatin e Komunitetit Energjetik si pjesë e NPEE-së.

(7) Mjetet për përgatitjen e Strategjisë për rikonstruktim të ndërtesave sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, grantet ose donacionet.

(8) Strategjia për rikonstruktim të ndërtesave publikohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe në ueb faqen e Ministrisë.

Karakteristikat energjetike dhe kërkesat minimale për efikasitetin energjetik të ndërtesave

Neni 32

(1) Për shkak të kategorizimit të ndërtesave, përcaktimi i kërkesave minimale për efikasitet energjetik për ndërtesat e reja dhe njësitë ndërtimore, si dhe për ndërtesat dhe njësitë ndërtimore që janë lëndë e rikonstruktimit të konsiderueshëm, ministri miraton Rregullore për karakteristikat energjetike të ndërtesave.

(2) Ndërtesat karakterizohen në dy kategori themelore, si ndërtesa me sistem të thjeshtë teknik dhe ndërtesa me sistem të ndërlikuar teknik, varësisht nga dedikimi, sipërfaqja e përgjithshme e dobishme e dyshemesë dhe sistemet teknike në ndërtesë.

(3) Me Rregulloren për karakteristikat energjetike të ndërtesave përcaktohet:

1) metodologjia për përllogaritje me të cilën përcaktohen karakteristikat energjetike të ndërtesave, përkatësisht njësitë ndërtimore dhe sistemet teknike në ndërtesë (në tekstin e mëtutjeshëm "metodologjia për përllogaritja");

2) kërkesat për efikasitet energjetik të sistemeve teknike në ndërtesën si dhe ndërtesën dhe njësitë ndërtimore që janë lëndë e rikonstruktimit të konsiderueshëm;

3) kërkesat minimale për karakteristikat energjetike të elementeve ndërtimore që janë pjesë e mbështjellësit të ndërtesës dhe që ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në karakteristikat energjetike gjatë zëvendësimit ose rikonstruktimit, përgatitjes së ujit të ngrohtë sanitar, përdorimit të sistemeve teknike dhe ndriçimit;

4) mënyra e kategorizimit të ndërtesave në dy kategori si ndërtesa me sistem të thjeshtë teknik dhe ndërtesa me sistem të ndërlikuar teknik;

5)mënyra e kontrollit të harmonizimit të ndërtesave dhe njësive ndërtimore, aparateve, pajisjes dhe stabilimenteve me kërkesa minimale për efikasitet energjetik;

6) kërkesa për projektim dhe ndërtim të ndërtesave të reja dhe rikonstruktim të konsiderueshëm të ndërtesave ekzistuese ose njësive ndërtimore, në aspekt të përmbushjes së kërkesave minimale për efikasitet energjetik;

7) shënimi i ndërtesave dhe njësive ndërtimore në aspekt të karakteristikave të tyre dhe klasës përkatëse;

8) forma dhe përmbajtja e vërtetimit për harmonizim të dokumentacionit projektues për

9) forma dhe përmbajtja e raportit për kontroll të harmonizimit të dokumentacionit projektues për ndërtim ose rikonstruktim të konsiderueshëm me kërkesa minimale për efikasitet energjetik, që lëshohet bashkë me vërtetimin për harmonizim nga pika 8) e këtij paragrafi;

10) forma dhe përmbajtja e certifikatës për karakteristikat energjetike të ndërtesave;

11) mënyra e përcaktimit të rasteve kur aplikimi i kërkesave minimale për efikasitet energjetik nuk është e realizueshme teknikisht ose operativisht dhe e arsyeshme ekonomikisht gjatë afatit ekonomik të ndërtesës;

12) mënyra e vendosjes së sistemeve për kontroll aktiv që kanë për qëllim kursimin e energjisë.

13) mënyra e nxitjes së vendosjes së sistemeve për kontroll aktiv që kanë për qëllim kursimin e energjisë.

(4) Metodologjia për përllogaritje nga paragrafi (3) pika 1) të këtij neni përmban thirrje të standardeve teknike evropiane të miratuara nga Instituti për standardizim të Republikës së Maqedonisë së Veriut që zbatohen për përcaktim të përmbushjes së kërkesave minimale për efikasitet energjetik të ndërtesave dhe shërben për qëllimet e:

1) përllogaritjes së energjisë së nevojshme vjetore për përmbushjen e nevojave të ndryshme të ndërtesave përkatësisht njësive ndërtimore lidhur me përdorimin e saj tipik;

2) përllogaritjes së indikatorëve të karakteristikave energjetike (EPI) me të cilat përllogaritet efikasiteti energjetik në pajtim me standardet e miratuara dhe indikatorët numerikë për energjinë primare, me qëllim që të shprehet efikasiteti energjetik i mënyrës transparente dhe varësisht nga zona klimatike;

3) mënyrës së arritjes së komoditetit adekuat në ndërtesa; dhe

4) përllogaritjes së nivelit optimal të shpenzimeve financiare për përmbushjen e kërkesave minimale për kërkesat për karakteristikat energjetike në ndërtesa, njësi ndërtimore.

(5) Kërkesat minimale për karakteristikat energjetike për ndërtesat dhe njësitë ndërtimore që janë lëndë e rikonstruktimit nuk janë të detyrueshme nëse aplikimi i kërkesave të tilla nuk është i realizueshëm teknikisht dhe operativisht dhe i arsyeshëm ekonomikisht në lidhje me afatin ekonomik të ndërtesës, në pajtim me Rregulloren për karakteristika energjetike të ndërtesave.

(6) Ministria kryen vlerësim periodik të harmonizimit të kërkesave minimale për karakteristikat energjetike të ndërtesave dhe njësive ndërtimore së paku njëherë në çdo pesë vjet, me qëllim të reflektimit të progresit teknik në sektorin ndërtimor dhe energjetik.

Certifikata për karakteristikat energjetike të ndërtesave dhe vërtetimi për harmonizim të dokumentacionit projektues

Neni 33

(1) Për të gjitha ndërtesat ose njësitë ndërtimore me sipërfaqe të përgjithshme të dyshemesë më të madhe se 250m2, që shfrytëzohen nga persona të sektorit publik dhe vizitohen rregullisht nga publiku lëshohet Certifikatë për karakteristika energjetike të ndërtesës.

(2) Përveç rasteve nga paragrafi (1) certifikatë për karakteristikat energjetike të ndërtesës lëshohet, pa dallim të sipërfaqes së përgjithshme të dobishme të dyshemesë edhe në rastet e ardhshme:

1) para vënies në përdorim të ndërtesave të sapondërtuara ose njësive ndërtimore;

2) para vënies në përdorim të ndërtesave ose njësive ndërtimore që kanë qenë lëndë e rikonstruktimit të konsiderueshëm;

3) ndërtesa ose njësitë ndërtimore që janë lëndë e shitjes ose qirasë;

(3) certifikatat për karakteristikat energjetike të ndërtesave i lëshojnë bartësit e licencave për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave, për periudhë prej dhjetë vitesh. Bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesës paguan kompensim për certifikatën e lëshuar. Mënyra e përcaktimit të lartësisë së kompensimit përcaktohet me Listën tarifore për kontrolle energjetike të ndërtesave të cilën e miraton ministri, në bazë të pëlqimit paraprak të Qeverisë.

(4) Lartësia e kompensimit nga paragrafi (3) i këtij neni caktohet në lidhje me dedikimin dhe kategorinë e ndërtesës, si dhe sipërfaqen e përgjithshme të dobishme të dyshemesë së ndërtesës që është lëndë e kontrollit energjetik.

(5) Investuesi është i detyruar që kërkesës për lëshim të lejes për ndërtim të ndërtesave të reja ose për rikonstruktim të konsiderueshëm të ndërtesës ekzistuese ose njësisë ndërtimore që parashtrohet në organin kompetent, si pjesë

përbërëse në projektin themelor t'ia bashkëngjisë vërtetimin për harmonizim. Leje për ndërtim nuk mund të lëshohet pa vërtetim të parashtruar për harmonizim.

(6) Vërtetimin për harmonizim nga paragrafi (5) i këtij neni e lëshon bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave. Bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik paguan kompensim për vërtetimin e lëshuar në pajtim me Listën tarifore për kontroll energjetik, në bazë të kritereve nga paragrafi (4) i këtij neni.

(7) Pas përfundimit të ndërtimit të ndërtesave të sapondërtuara ose pas rikonstruktimit të konsiderueshëm të ndërtesave ekzistuese ose njësive ndërtimore, investuesi është i detyruar që të marrë certifikatë për karakteristikat energjetike dhe të njëjtën ta parashtrojë në procedurë për vënie në përdorim në pajtim me Ligjin për ndërtim. Certifikatë për karakteristikat energjetike të ndërtesës sigurohet para lëshimit të lejes për përdorim, përkatësisht para përgatitjes së raportit për kontroll të kryer teknik nga inxhinieri mbikëqyrës, përkatësisht para dhënies së deklaratës të verifikuar në noter nën përgjegjësi të plotë materiale dhe penale nga kryerësi me të cilën ai vërteton se ndërtesa, përkatësisht njësia ndërtimore është ndërtuar në pajtim me lejen për ndërtim dhe projekt themelor të gjendjes së realizuar, varësisht nga kategoria e ndërtesës. Leja për përdorim nuk mund të lëshohet pa certifikatë të parashtruar për karakteristika energjetike.

(8) Gjatë rikonstruktimit të ndërtesave ose njësive ndërtimore, nëse bëhet zëvendësimi ose përsosja e sistemeve ndërtimore, ato sisteme doemos duhet të jenë në pajtim me kërkesat minimale të përcaktuara me Rregulloren për karakteristikat energjetike të ndërtesave.

(9) Pronari ose drejtori i ndërtesës ose njësisë ndërtimore është i detyruar që t'i dorëzojë për kontroll të gjitha të dhënat, dokumentacionin teknik dhe dokumentacionin tjetër për ndërtesën ose njësinë ndërtimore që është lëndë e kontrollit teknik, si dhe t'i mundësojë kushte për kryerje të pandërprerë të kontrollit energjetik të ndërtesës bartësit të licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave me të cilin ka lidhur marrëveshje për kontroll energjetik.

(10) Shitësi ose qiradhënësi i ndërtesës ose njësisë ndërtimore është i detyruar që të mundësojë kontroll të certifikatës për karakteristikat energjetike para shitjes ose qirasë, si dhe t'ia dorëzojë të njëjtën në afat prej pesë ditësh blerësit përkatësisht qiramarrësit, në formë origjinale ose të verifikuar, pas shitjes ose qirasë. Shitësi ose qiradhënësi i ndërtesës ose njësisë ndërtimore është i detyruar që ta theksojë klasën energjetike të ndërtesës ose njësisë ndërtimore në shpalljen me të cilën shpallet shitja ose qiraja përmes mjeteve për informim ose internetit.

(11) Shitësi ose qiradhënësi i ndërtesës ose njësisë ndërtimore ndërtimi i të cilave nuk është kryer është i detyruar që blerësit ose qiramarrësit t'ia dorëzojë Vërtetimin për harmonizim nga paragrafi (5) i këtij neni në formë të kopjes së verifikuar, si dhe ta dorëzojë certifikatën në pajtim me paragrafin (10) të këtij neni në afat prej pesë ditësh nga dita e lëshimit të lejes për përdorim të ndërtesës ose njësisë ndërtimore.

(12) Pronarët e ndërtesave ose njësive ndërtimore nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar që ta nxjerrin certifikatën për karakteristika energjetike në vend të dukshëm në ndërtesë.

Kontrolle të sistemeve për ngrohje dhe klimatizim

Neni 34

(1) Pronarët ose drejtuesit e ndërtesave që shfrytëzojnë sisteme teknike për ngrohje ose sisteme teknike të kombinuara për ngrohje me ventilim me fuqi efektive më të madhe se 70kW, janë të detyruar që të kryejnë kontrolle të rregullta të sistemeve të tilla, së paku njëherë në katër vite, me qëllim të përcaktimit të shkallës së shfrytëzuesit të kaldajës, përkatësisht vatrës si dhe të ndërmerren masa që të arrihen vlerat e gjendjes së procesit të djegies të përcaktuara në dokumentacionin teknik përkatës për sistemin teknik gjë që është lëndë e kontrollit.

(2) Pronarët ose drejtorët e ndërtesave që shfrytëzojnë sisteme teknike për klimatizim ose sisteme të kombinuara teknike për klimatizim ose ventilim me fuqi efektive më të madhe se 70kW, janë të detyruar që të kryejnë kontrolle të rregullta të sistemeve të tilla, së paku njëherë në katër vite, me qëllim të vlerësimit të shkallës së shfrytëzuesit të kapacitetit të sistemit për klimatizim me nevojat për ftohje të ndërtesës, si dhe vlerësim të mundësive për optimizim të sistemit teknik, duke i marrë parasysh kushtet mesatare ose të zakonshme për funksionim.

(3) Kontrollet nga paragrafët (1) dhe (2) bëhen nga bartësit e licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve më të mëdhenj dhe të njëjtët përfshijnë vlerësim të efikasitetit të sistemeve të instaluara për ngrohje dhe klimatizim, si dhe matje të mundësive për optimizim të sistemit duke i marrë parasysh kushtet mesatare ose të zakonshme për funksionim të sistemit për klimatizim ose ngrohje.

(4) Bartësit e licencës për kryerje të kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj që i realizojnë kontrollet nga paragrafët (1) dhe (2) janë të detyruar që të përgatisin raport për kontrollet e kryera dhe ta dorëzojnë atë në Agjenci në afat prej 30 ditësh nga dita e përfundimit të kontrollit.

(5) Agjencia, me kërkesë të pronarit ose drejtorit të ndërtesës që ka qenë lëndë e kontrollit për të cilën është dorëzuar raport përkatës, lëshon vërtetim për përmbushjen e kushteve për punë të sistemeve për ngrohje dhe klimatizim.

(6) Ndërtesat dhe njësitë ndërtimore për të cilat zbatohet marrëveshje për shërbimet energjetike nga ESKO, janë të liruara nga obligimet për kontrolle në pajtim me këtë nen, për kohëzgjatjen e marrëveshjes për shërbime energjetike.

Përdorimi i sistemeve alternative me efikasitet të lartë

Neni 35

(1) Gjatë projektimit të rikonstruktimit të ri ose të konsiderueshëm të ndërtesës ekzistuese ose njësisë ndërtimore, është i detyrueshëm realizimi i analizës nga kontrollori energjetik i ndërtesave për përdorim të mundshëm të sistemeve të ardhshme alternative me efikasitet të lartë:

1) sistemet e decentralizuara për furnizim me energji që shfrytëzojnë burime rigjeneruese të energjisë;

2) sistemet për prodhim të kombinuar të energjisë;

3) sistemet që shfrytëzojnë pompa termike; ose

4) sistemet për ngrohje ose ftohje qendrore, veçanërisht të tilla që shfrytëzojnë burime rigjeneruese të energjisë dhe që furnizohen me energji nga burimi i centralizuar i energjisë.

(2) Gjatë analizës për përdorimin e sistemeve alternative me efikasitet të lartë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, detyrimisht merren parasysh aspektet teknike, urbanistike, ekologjike dhe ekonomike.

(3) Dëshmi për analizën e realizuar për përdorimin e mundshëm të sistemeve alternative me efikasitet të lartë nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të përfshihet në vërtetimin për harmonizim nga neni 33, paragrafi (5), si pjesë e dokumentacionit që parashtrohet me kërkesën për lejen e ndërtimit.

Ndërtesa me konsum të energjisë përafërsisht zero

Neni 36

(1) Ndërtesat me konsum të energjisë përafërsisht zero paraqesin ndërtesa me karakteristika shumë të larta energjetike, me ç'rast u nevojitet zero ose sasi e vogël e energjisë, e që sigurohet në pjesën më të madhe të burimeve rigjeneruese, përfshirë edhe energjinë nga burimet rigjeneruese që prodhohet në vendin e konsumit ose në afërsi të ndërtesave të tilla.

(2) Ministria, në bashkëpunim me Ministrinë kompetente për punët nga sfera e ndërtimtarisë, përgatit dhe miraton plan për rritje të numrit të ndërtesave me konsum të energjisë përafërsisht zero, që përmban:

1) mënyrë të caktimit të ndërtesave me konsum të energjisë përafërsisht zero, duke shfrytëzuar indikator numerik për shfrytëzimin e energjisë primare (në kWh/m2 në nivel vjetor);

2) datë pas së cilës të gjitha ndërtesat e reja që ndërtohen doemos duhet të jenë ndërtesa me zero konsum të energjisë;

3) datë pas së cilës të gjitha ndërtesat e reja që ndërtohen, e që shfrytëzohen ose janë në pronësi të personave nga sektori publik doemos duhet të jenë ndërtesa me konsum të energjisë përafërsisht zero dhe

4) qëllime të veçanta për kategori të veçanta të ndërtesave me konsum të energjisë përafërsisht zero.

(3) Më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e përpunimit të planit nga paragrafi (2) i këtij neni, Ministria e publikon në ueb faqen e saj dhe e dorëzon në Sekretariatin e Komunitetit Energjetik, si pjesë e NAPEE-së.

Përjashtime

Neni 37

Dispozitat nga nenet 10, 32, 33, 34, 35 dhe 36 të këtij ligji nuk zbatohen në:

1) ndërtesa të mbrojtura me akt të veçantë, të lëshuar nga institucioni kompetent, të cilat janë pjesë e rajonit ose zonës së mbrojtur ose për shkak të rëndësisë së tyre të veçantë arkitektonike ose rëndësisë historike, nëse harmonizimi me një pjesë ose të gjitha kërkesat minimale për efikasitet energjetik e ndryshon karakterin ose pamjen e tyre në mënyrë joadekuate;

2) ndërtesa që paraqesin trashëgimi ose monumente të patundshme kulturore, të shpallura me ligj, rregull ose akt tjetër për mbrojtje të trashëgimisë kulturore që është me rëndësi të veçantë dhe monumente përkujtimore;

3) ndërtesa për ceremoni fetare ose aktivitete tjera religjioze;

4) ndërtesa me karakter të përkohshëm, me afat shfrytëzimi prej dy vjetësh ose më pak, salla të prodhimit, ndërtesa industriale, ndërtesa për veprimtari bujqësore, përfshirë objekte për përpunim primar të prodhimeve bujqësore dhe objekteve ndihmëse, e që nuk janë dedikuar për banim dhe kanë kërkesë të vogël të energjisë, si dhe ndërtesa për veprimtarin bujqësore që nuk janë dedikuar për banim;

5) ndërtesa për banim që shfrytëzohen ose janë ndërtuar me dedikim për t'u shfrytëzuar për periudhë më të vogël se katër muaj gjatë vitit ose për periudhë të kufizuar të vitit me konsum të pritur të energjisë më të vogël se 25% e konsumit mesatar gjatë shfrytëzimit të ndërtesës gjatë gjithë vitit;

6) ndërtesa të mëvetësishme me sipërfaqe të dobishme të dyshemesë më të vogël se 50m2;

7) ndërtesa për të cilat nuk lëshohet leje për ndërtim;

8) objekte të përkohshme, pajisje urbane dhe ndërtesa tjera që ndërtohen në bazë të lejes për vendosje;

9) ndërtesa ndihmëse të sistemeve për telekomunikime elektronike;

10) salla të prodhimit, ndërtesa industriale dhe ndërtesa që nuk ngrohen ose ngrohen në temperaturë deri në +12 °C dhe

11) strehimore dhe objekte ushtarake.

Kontrollet energjetike të ndërtesave

Neni 38

(1) Me kontroll energjetik të ndërtesave sigurohet:

1) vlerësimi dhe leverdishmëria e mundësisë për zvogëlimin e konsumit të energjisë në ndërtesat dhe stabilimentet shoqëruese (ndihmëse) dhe pajisjet e ndërtesave;

2) lëshimi i certifikatës për karakteristikat energjetike të ndërtesës; dhe

3) përcaktimi i kursimeve të realizuara si rezultat i zbatimit të masave për përmirësim të efikasitetit energjetik.

(2) Ministri miraton Rregullore për kontroll energjetik të ndërtesave me të cilën i rregullon më afërsisht:

1) mënyrën e kryerjes së kontrollit energjetik të ndërtesave, për çdo kategori të ndërtesave në veçanti (ndërtesat me sistem të thjeshtë teknik dhe ndërtesat me sistem të ndërlikuar teknik, në pajtim me kategorizimin e përcaktuar me Rregulloren për karakteristika energjetike të ndrtesave nga neni 32 i këtij ligji);

2) mënyrën e vlerësimit të konsumit themelor të energjisë;

3) përmbajtjen dhe formën e raportit për kontroll të kryer energjetik të ndërtesave;

4) metodologjinë për përllogaritje, matje dhe verifikim të kursimit të energjisë te ndërtesat;

5) përmbajtjen dhe formën e raportit për kontroll të kryer energjetik dhe mënyrën e përgatitjes së raportit;

6) elementet themelore të programit dhe mënyrën e realizimit të trajnimit, si dhe procedurën për dhënie të provimit profesional për kontrollorë energjetikë të ndërtesave;

7) elementet themelore të programit për përsosjen e kontrollorëve energjetikë;

8) mënyrën, procedurën dhe kushtet më të afërta për zgjedhje të personave juridikë që kryejnë trajnime për kontrollorë energjetikë të ndërtesave;

9) përmbajtjen dhe formën e kërkesës për lëshim, vazhdim dhe njohje të autorizimeve për kontrollor energjetik të ndërtesave, si dhe dokumentacionit nevojshëm;

10) përmbajtjen dhe formën e kërkesës për lëshim, vazhdim dhe njohje të licencave për kontrollorë energjetikë të ndërtesave, si dhe dokumentacionit nevojshëm;

11) përmbajtjen, formën dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të autorizimeve të lëshuara, të hequra dhe të njohura për kontrollorë energjetikë të ndërtesave;

12) përmbajtjen, formën dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të licencave të lëshuara, të hequra dhe të njohura për kryerje të kontrolleve energjetike për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave;

13) përmbajtjen dhe formën e certifikatës për trajnim të përfunduar të suksesshëm për përsosje të kontrollorit energjetik për ndërtesa dhe

14) përmbajtjen dhe formën e autorizimit për kontrollor energjetik të ndërtesave dhe licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave.

(3) Bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave pas kontrollit të kryer energjetik përgatit raport për kontroll energjetik dhe paguan kompensim.

(4) Lartësia e kompensimit përllogaritet në bazë të kategorisë, dedikimit dhe sipërfaqes së ndërtesave që janë lëndë e kontrollit energjetik me Listën tarifore për kontrolle energjetike të ndërtesave.

(5) Porositësi i kontrollit energjetik mund ta vë në dispozicion raportin për kontrollin e kryer energjetik të ndërtesës nga paragrafi (3) i këtij neni në ESKO, që kryejnë shërbime energjetike në pajtim me këtë ligj.

(6) Agjencia kryen kontroll vjetor të kontrolleve të kryera energjetike të ndërtesave, sipas zgjedhjes së rastësishme dhe në pajtim me parimet e transparencës dhe mosdiskriminimit, përmes kontrollit të ekzemplarit të rëndësishëm dhe reprezentativ statik nga të gjitha kontrollet energjetike të ndërtesave. Për këtë dedikim, Agjencia mund të angazhojë ekspert të kualifikuar të jashtëm adekuat ose person juridik.

(7) Nëse Agjencia në bazë të kontrollit nga paragrafi (6) i këtij neni, konstaton se kontrolli i kryer energjetik nuk është kryer në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të ndërtesave, parashtron kërkesë për ngritje të procedurës për kundërvajtje në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Kontrollorët e autorizuar energjetikë të ndërtesave

Neni 39

(1) Ministria i zbaton provimet dhe lëshon autorizime për kontrollorë energjetikë të ndërtesave.

(2) Personi fizik mund të kalojë provimin për kontrollor energjetik të ndërtesave nëse dorëzon kërkesë në Ministri me dëshmi se i plotëson këto kushte:

1) ka të përfunduar së paku arsimim të lartë në sferën e ndërtimtarisë, arkitekturës, makinerisë ose elektro energjetikës (diplomë për arsim të lartë të përfunduar VII/1 ose diplomë në pajtim me Deklaratën e Bolonjës së paku me 180 kredi sipas sistemit evropian të transferit të kredive (SETK));

2) ka të paktën pesë vjet përvojë pune në punë të hulumtimit, projektimit, mbikëqyrjes së ndërtimit ose rikonstruktimit të ndërtesave dhe instalimeve të tyre ose punë në veprimtari profesionale ose shkencore nga sfera e ndërtimtarisë dhe energjetikës;dhe

3) posedon certifikatë për trajnim të kryer për kontrollor energjetik të ndërtesave te personat juridikë të autorizuar për zbatimin e trajnimeve për kontrollorë energjetikë për ndërtesa.

(3) Provimi nga paragrafi (1) i këtij neni përbëhet nga pjesa me shkrim dhe pjesa praktike i cili jepet para komisionit të formuar nga ministri. Procedura për zbatimin e provimit më në detaje rregullohet me Rregulloren për kontroll energjetik të ndërtesave.

(4) Për dhënien e autorizimit për kontrollor energjetik të ndërtesave, personi fizik i cili e ka dhënë provimin nga paragrafi (1) i këtij neni parashtron kërkesë te Ministria.

(5) Personi fizik i cili është pajisur me autorizim për kontrollor energjetik të ndërtesave mund të kryejë kontroll energjetik vetëm nëse është i punësuar tek bartës i licencës për kryerje të kontrollit energjetik për ndërtesa.

(6) Autorizimi për kontrollor energjetik të ndërtesave i paragrafit (1) të këtij neni vlen për periudhë prej tre vjetësh, me mundësi për vazhdim në çdo tre vjet. Autorizimi mund të vazhdohet vetëm nëse kontrollori energjetik i ndërtesave ka përfunduar me sukses trajnimin për përsosje të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave, në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik për ndërtesa. Kontrollori energjetik i ndërtesave parashtron kërkesë për vazhdimin e autorizimit te Ministria më së voni 30 ditë para kalimit të afatit të vlefshmërisë së autorizimit të marrë, me dëshmi për trajnim të përfunduar për përsosje për kontrollorë të ndërtesave.

(7) Ministri miraton aktvendim për heqje të autorizimit të kontrollorit energjetik për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave, nëse:

1) kontrollori energjetik i ndërtesave nuk e kryen kontrollin energjetik në mënyrë të pavarur dhe objektive, përkatësisht në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji;

2) kontrollorit energjetik të ndërtesave i është shqiptuar sanksion kundërvajtës ndalim për ushtrim të profesionit; ose

3) pjesërisht ose plotësisht e humb aftësinë afariste.

(8) Kundër aktvendimit për heqje të autorizimit të paragrafit (7) të këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ.

(9) Kontrollori energjetik të cilit i është hequr autorizimi në bazë të paragrafit (7) pikës 1) të këtij neni, nuk mund të parashtrojë kërkesë për lëshim të autorizimit të ri para skadimit të periudhës prej të paktën një viti, llogaritur nga dita e heqjes së autorizimit.

(10) Ministria mban regjistër për autorizime të lëshuara, të hequra dhe të pranuara për kontrollorë energjetikë të ndërtesave, të cilin e publikon në ueb faqen e vet.

(11) Kontrollori energjetik është i detyruar ta kryejë kontrollin energjetik në mënyrë objektive dhe të pavarur dhe nuk guxon të kryejë kontroll energjetike tek porositës person juridik:

1) në të cilin posedon aksione ose pjesë;

2) me të cilin ka bashkëpunuar në përpunimin e projektit, revizionin e projektit ose ndërtimit të ndërtesës, ka kryer mbikëqyrje të ndërtimit, ose ka kryer punë të mirëmbajtjes së ndërtesës ose njësisë së ndërtimit për të cilën kërkohet kontrolli energjetik; ose

3) në të cilin është anëtar i organit të menaxhimit përkatësisht mbikëqyrjes, prokurues ose autorizues.

(12) Kontrollori energjetik nuk guxon të kryejë kontroll energjetik nëse porositësi, ose pronari i pjesëve ose aksione te porositësi, ose përfaqësuesi ligjor i porositësit është person fizik:

1) me të cilin ka bashkëpunuar në përpunimin e projektit, revizionin e projektit ose ndërtimin e ndërtesës ka kryer mbikëqyrje të ndërtimit;

2) për të cilin ka kryer punë të mirëmbajtjes së ndërtesës ose njësisë ndërtuese për të cilën kërkohet kontroll energjetik; ose

3) me të cilin është bashkëshort ose familjar i afërm (në linjë të drejtë pa kufizim dhe linjë anësore deri në shkallë të tretë).

Trajnime të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave

Neni 40

(1) Agjencia, të paktën një herë në tre vjet, publikon thirrje për zgjedhje të personave juridikë për zbatimin e trajnimeve për kontrollorë energjetikë të ndërtesave, si dhe për përsosjen e kontrollorëve energjetikë të ndërtesave.

(2) Agjencia miraton aktvendim për zgjedhje të personit juridik për zbatimin e trajnimit dhe përsosjes së kontrollorëve energjetikë të ndërtesave, nëse personi juridik parashtron kërkesë dhe dëshmi për plotësimin e kushteve më të afërta në lidhje me pajisjen e nevojshme, hapësirat dhe kuadrot të përcaktuara në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të ndërtesave. Aktvendimi për zgjedhje është me vlefshmëri prej tre vjetësh.

(3) Agjencia i përgatit dhe miraton programet për trajnim dhe përsosje të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave, më së voni deri më 31 tetor, në vitin në të cilin kryhet zgjedhja e personave juridikë për zbatimin e trajnimeve dhe përsosje të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave. Programet publikohen në ueb faqen e Agjencisë.

(4) Agjencia mban evidencë të personave juridikë të zgjedhur të paragrafit (2) të këtij neni dhe të njëjtën e publikon në ueb faqen e vet.

(5) Personat juridikë të paragrafit (2) të këtij neni janë të detyruar t'i zbatojnë trajnimin dhe përsosjen e kontrollorëve energjetikë të ndërtesave, në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të ndërtesave dhe programin për trajnim dhe programin për përsosje të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave të paragrafit (3) të këtij neni.

(6) Agjencia kryen kontroll të cilësisë së zbatimit të trajnimeve dhe përsosjes së kontrollorëve energjetikë dhe nëse përcakton parregullsi ose shkelje të dispozitave të këtij ligji ose Rregullores për kontroll energjetik të ndërtesave, mund të miratojë aktvendim me të cilin hiqet aktvendimi për zgjedhje të personit juridik për zbatimin e trajnimeve ose përsosje të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave.

(7) Kundër aktvendimit të Agjencisë për heqje të aktvendimit për zgjedhje mund të ngrihet kontest administrativ.

(8) Personat juridikë nga paragrafi (2) i këtij neni lëshojnë certifikatë për trajnim të kryer me sukses për kontrollor energjetik të ndërtesave dhe vërtetim për trajnim të kryer me sukses për përsosje të kontrollorit energjetik të ndërtesave, më së voni 15 ditë pas përfundimit të trajnimit.

(9) Lartësia e kompensimeve për pjesëmarrje në trajnim dhe trajnim për përsosje, si dhe shpenzimet për dhënien e provimit përcaktohen në varësi të kushteve hapësinore dhe materiale, shpenzimet për angazhimin e personave profesionistë për zbatimin e trajnimeve dhe provimeve, dhe përcaktohen me Listën tarifore për kontrolle energjetike të ndërtesave.

(10) Autorizim për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave të lëshuar nga trup kompetent i shtetit i cili është palë kontraktuese ose pjesëmarrës në Marrëveshjen për bashkësi energjetike, me zbatimin e parimit të reciprocitetit, mund të njihet nga Ministria me kërkesë të personit të autorizuar.

(11) Njohjen e autorizimit e zbaton Komisioni për Njohje të Autorizimit që e formon ministri.

(12) Komisioni nga paragrafi (11) i këtij neni përbëhet nga tre anëtarë, nga të cilët nga një përfaqësues nga Ministria, Agjencia dhe Ministria kompetente për punët nga sfera e ndërtimtarisë. Mandati i anëtarëve të Komisionit është katër vjet.

(13) Kërkesa për njohje të autorizimit të këtij neni dorëzohet në Ministri së bashku me:

1) origjinalin e autorizimit ose dokumentit tjetër përkatës për kontrollorë energjetikë dhe përkthim të vërtetuar të autorizimit ose dokumentit tjetër përkatës për kontrollor energjetik në gjuhën maqedonase dhe

2) përkthim i vërtetuar në dokument të shkruar në bazë të të cilit trupi kompetent mund të lëshojë lloj të tillë autorizimi ose dokument tjetër përkatës për kontrollor energjetik.

(14) Nëse Komisioni nga paragrafi (11) i këtij neni përcakton se kërkesa për njohjen e autorizimit i plotëson kushtet për njohje, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës i propozon Ministrisë të miratojë aktvendim për njohje të autorizimit.

(15) Nëse Komisioni i paragrafit (11) të këtij neni përcakton se kërkesa për njohje të autorizimit të këtij neni nuk i plotëson kushtet për njohjen e autorizimit ose dokument tjetër përkatës për kontrollor energjetik, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës do të propozojë në Ministri të miratojë aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa për njohje të autorizimit ose dokument tjetër përkatës për kontrollor energjetik.

(16) Kundër aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për njohje të autorizimit të këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ.

(17) Ministria paguan kompensim për njohjen e autorizimit për kryerjen e kontrollit energjetik të ndërtesave të paragrafit (11) të këtij neni, së paku në shumë të barabartë me shpenzimet për dhënien e provimit për kontrollor të tregtarëve të mëdhenj të përcaktuar me Listën tarifore për kontrollet energjetike të ndërtesave.

(18) Bartësi i autorizimit të njohur të lëshuar nga shtet tjetër është i detyruar të zbatojë kontroll energjetik dhe të respektojë detyrimet për bartës të autorizimit për kontroll energjetik të ndërtesave të përcaktuara në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj.

Bartësit e licencës për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave

Neni 41

(1) Me licencë për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave mund të pajiset tregtar individ ose person juridik i cili ka të punësuar të paktën një person i cili ka autorizim për kontrollor energjetik të ndërtesave.

(2) Licenca nga paragrafi (1) i këtij neni lëshohet në bazë të kërkesës së parashtruar në Ministri të cilës i bashkëngjitet dokument për veprimtarinë e regjistruar dhe dëshmi për kontrollor energjetik të punësuar të autorizuar të ndërtesave.

(3) Nëse parashtruesi i kërkesës nuk e plotëson kushtin e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni ose parashtron kërkesë jo të plotë të paragrafit (2) të këtij neni, Ministria miraton aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa.

(4) Licenca për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave vlen për periudhë prej pesë vjetësh, me mundësi për vazhdim në çdo pesë vjet. Licenca mund të vazhdohet nëse bartësi i licencës i cili e plotëson kushtin nga paragrafi (1) i këtij neni, parashtron kërkesë për vazhdimin e licencës në Ministri, më së voni 30 ditë para skadimit të licencës ekzistuese.

(5) Për lëshimin dhe vazhdimin e licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave paguhet kompensim duke marrë parasysh shpenzimet materiale dhe shpenzimet tjera të nevojshme për zbatimin e procedurës përkatëse, të përcaktuar në Listën tarifore për kontrollet energjetike të ndërtesave.

(6) Bartësi i licencës është i detyruar të mbajë evidencë për kontrollet e kryera energjetike, kurse dokumentacionin për kontrollet e kryera e ruan së paku dhjetë vjet.

(7) Për çdo ndryshim të ndodhur në regjistrimin në regjistrin tregtar ose regjistër për persona tjerë juridikë dhe/ose për ndryshime në lidhje me kontrollorët energjetikë të punësuar, bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave është i detyruar që ta njoftojë Ministrinë në afat prej 15 ditësh nga ndryshimi i ndodhur, me bashkëngjitjen e dëshmisë përkatëse për ndryshimin e ndodhur.

(8) Licenca ose dokument tjetër përkatës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave të lëshuar nga trup kompetent i shtetit i cili është palë kontraktuese ose pjesëmarrës në Marrëveshjen për bashkësi energjetike, me zbatimin e parimit të reciprocitetit, mund të njihet nga Ministria me kërkesë të bartësit i cili është i detyruar të themelojë filial me seli në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(9) Për mënyrën dhe procedurën për njohje të licencës të paragrafit (8) të këtij neni, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e nenit 40 paragrafët (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17) dhe (18) të këtij ligji.

(10) Ministria miraton aktvendim për heqje të licencës për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave, nëse:

1) bartësi i licencës ka pushuar të plotësojë kushtin nga paragrafi (1) i këtij neni;

2) bartësi i licencës nuk e dorëzon raportin vjetor në afatin e përcaktuar për Agjencinë;

3) bartësi i licencës nuk e kryen kontrollin energjetik në mënyrë të pavarur dhe objektive, në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat të miratuara në bazë të këtij ligji; ose

4) bartësi i licencës nuk e njofton Ministrinë për çdo ndryshim të ndodhur në pajtim me paragrafin (8) të këtij neni.

(11) Kundër aktvendimit të Ministrisë të paragrafëve (3) dhe (10) të këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ.

(12) Bartësi i licencës është i detyruar më së voni deri në 31 dhjetor të vitit vijues, të dorëzoj për Ministrinë dëshmi nga organ kompetent për mbajtjen e evidencës të personave të punësuar për plotësimin e kushtit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(13) Bartësi i licencës për kryerje të kontrollit energjetik të ndërtesave është i detyruar, më së voni deri më 31 janar të vitit rrjedhës, të dorëzojë te Agjencia raport vjetor për kontrollet e zbatuara energjetike të ndërtesave në vitin kalendarik paraprak, ndaj të cilit do të bashkëngjisë të gjitha raportet individuale për kontrollet e kryera energjetike për periudhën raportuese.

(14) Agjencia, në bazë të raporteve vjetore të paragrafit (13) të këtij neni, përgatit raport vjetor për vitin paraprak kalendarik dhe të njëjtin e dorëzonte Ministria më së voni deri më 31 mars në vitin rrjedhës.

(15) Ministria mban regjistër për licencat e lëshuara, të mara dhe të pranuara për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave, të cilin e publikon në ueb faqen e vet,

Sistemi për verifikimin e certifikatave për karakteristika energjetike të ndërtesave

Neni 42

(1) Agjencia vendos sistem për verifikimin e certifikatave të karakteristikave energjetike të ndërtesave me qëllim që të kryejë kontroll të certifikatave të lëshuara të karakteristikave energjetike të ndërtesave përmes:

1) kontrollit të saktësisë dhe kompletimit të të dhënave për ndërtesën, përkatësisht njësinë e ndërtimit, në bazë të së cilës është lëshuar certifikata për karakteristikat energjetike të ndërtesës dhe kontrolli i të dhënave të theksuara në certifikatë;

2) kontrollimit të përshtatshmërisë së masave të propozuara të karakteristikave energjetike në raportin e kontrollit të kryer energjetik; dhe

3) vizitës së ndërtesës përkatësisht njësisë së ndërtimit me qëllim të kontrollit të përshtatshmërisë së të dhënave në certifikatën për karakteristika energjetike të ndërtesës dhe gjendjen faktike në ndërtesë, sipas zgjedhjes së rastësishme.

(2) Bartësit e licencave për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave janë të detyruar t'i dorëzojnë certifikatat e lëshuara për karakteristika energjetike të ndërtesave te Agjencia, më së voni në afat prej15 ditëve pas lëshimit të certifikatës. (3) Agjencia mban regjistër për evidencë të certifikatave për karakteristika energjetike të ndërtesave dhe mundëson qasje në regjistrin me qëllim të kontrollit të certifikatave për karakteristika energjetike të ndërtesave, me kërkesë nga gjykata, organi kompetent ose person i cili ka interes juridik.

(4) Ministri miraton Rregullore me të cilën më në detaje rregullohen procedurat për vendosje dhe funksionim të sistemit për verifikim nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të certifikatave për karakteristika energjetike të ndërtesave nga paragrafi (3) i këtij neni.

IX. SHËNIMI I KONSUMIT TË ENERGJISË DHE EKO DIZAJNI I PRODHIMEVE

Shënimi i prodhimeve që shfrytëzojnë energji

Neni 43

(1) Dokumentacioni teknik i produkteve që shfrytëzojnë energji që kanë ndikim të rëndësishëm të drejtpërdrejtë ose të tërthortë ndaj konsumit të energjisë ose ndaj konsumit të resurseve të tjera gjatë përdorimit, duhet të përmbajë informacionet e nevojshme për konsumin e energjisë dhe të përfshijë etiketë me të cilën shënohet klasa e efikasitetit energjetik të produktit.

(2) Tregtari me prodhimet që shfrytëzojnë energji të paragrafit (1) të këtij neni, si dhe gjatë shitjes në largësi ose përmes internetit, të këtij neni është:

1) i detyruar ta theksojë, në vend të dukshëm, etiketën me të cilën shënohet klasa e efikasitetit energjetik;

2) i detyruar të ju sigurojë konsumatorëve qasje te lista informative për prodhimin, kurse me kërkesë të konsumatorit ta sigurojë listën informative edhe në formë të shtypur në vendin e shitjes;

3) përgjegjës për saktësinë e etiketave dhe listat informative të cilat i siguron; dhe

4) i detyruar në çdo kohë të ketë qasje te dokumentacioni teknik dhe me kërkesë të inspektorit kompetent ta sigurojë versionin elektronik të dokumentacionit në kontroll.

(3) Furnizuesi i prodhimeve të paragrafit (1) të këtij neni është i detyrua:

1) të sigurojë që secili nga prodhimet i cili vendoset në qarkullim të jetë i shënuar në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj;

2) ta theksojë etiketën me të cilën shënohet klasa e efikasitetit energjetik në vend të dukshëm dhe pa kompensim;

3) të mundësojë qasje te lista informative për prodhimin, si pjesë e udhëzimit ose dokumentacion tjetër përkatës për prodhimin; dhe

4) të sigurojë saktësi të të dhënave të përmbajtura në etiketat dhe listën informative, si dhe të dhënat teknike plotësuese që i shoqërojnë prodhimet që mundësojnë verifikimin e saktësisë së etiketave dhe listën informative.

(4) Sapo prodhim i caktuar është vendosur në përdorim, furnizuesi me prodhime që shfrytëzojnë energji është i detyruar të kërkojë pëlqim të posaçëm nga konsumatori në lidhje me çfarëdo ndryshime të cilat janë të zbatueshme për prodhimin përmes azhurnimit ose mënyrë tjetër të ngjashme, kurse ndryshimet e tilla do të zvogëlonin parametrat e efikasitetit energjetik të prodhimit në lidhje me ato parametra që gjenden në etiketën për efikasitet energjetik. Në ato raste, furnizuesi me prodhime që shfrytëzojnë energji është i detyruar të njoftojë konsumatorin për qëllimin e azhurnimit dhe ndryshimeve në parametra, përfshirë ndryshimet në klasën e efikasitetit energjetik të prodhimit. Në periudhë e cila përshtatet me afatin mesatar të prodhimit, furnizuesi i prodhimit është i detyruar t'i japë mundësi konsumatorit të mos e azhurnojë prodhimin e tillë, pa pësuar humbje të funksionalitetit të vetë prodhimit.

(5) Furnizuesi me prodhime që shfrytëzojnë energji nuk guxon të vendosë në qarkullim, përkatësisht është i detyruar të heqë nga qarkullimi prodhimin për të cilin organ kompetent në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose në vend anëtar të Bashkimit Evropian ose palë kontraktuese e Bashkësisë Energjetike përcakton se është bërë në mënyrë të ketë performanca të ndryshme gjatë testimit në lidhje me performancat reale dhe gjatë asaj performancat reale për çdo parametër janë jashtë standardit të përcaktuar, sipas standardit përkatës ose sipas dokumentacionit të dorëzuar me prodhimin.

(6) Furnizuesi dhe tregtari me prodhime që shfrytëzojnë energji janë gjithashtu të detyruar:

1) të sugjerojnë klasën energjetike të prodhimit dhe periudhën e klasave energjetike të kapshme në etiketën gjatë shpalljes vizuale ose në materiale promovuese;

2) të bashkëpunojnë me Inspektoratin Shtetëror të Tregut dhe trupat tjerë kompetentë për mbikëqyrje të tregut, si dhe të ndërmarrin aktivitete urgjente për parandalimin e shkeljes së dispozitave për shënim energjetik të prodhimeve, sipas iniciativës së tyre ose me urdhër të inspektorit;

3) të mos ofrojnë ose theksojnë shenja, etiketa, simbole ose çfarëdo shenja tjera që nuk përputhen me dispozitat e zbatueshme, kurse të cilat mund t'i theksojnë ose hamendin konsumatorët në lidhje me konsumin e energjisë ose burimeve të tjera gjatë përdorimit të prodhimit;

4) për prodhime për të cilat nuk zbatohet ky ligj, të mos dorëzojnë ose theksojnë etiketa për efikasitetin energjetik që janë vizualisht të ngjashëm me etiketat që janë theksuar në pajtim me këtë ligj;

(7) Ministri miraton Rregullore për shënimin e konsumit të energjisë dhe burimeve të tjera për prodhimet që përdorin energji, në të cilin hollësisht janë përcaktuar:

1) prodhimet të cilat duhet të shënohen;

2) mënyra e shënimit të prodhimeve;

3) mënyra e shënimit të prodhimeve gjatë shpalljes, shitjes në largësi ose përmes internetit;

4) mënyra e përcaktimit të klasave të prodhimeve të cilat shënohen;

5) forma dhe përmbajtja e etiketës;

6) mënyra e kryerjes së mbikëqyrjes nga Inspektorati Shtetëror i Tregut në lidhje me shënimin e prodhimeve; dhe

7) forma dhe përmbajtja e raporteve të paragrafit (9) të këtij neni të cilat dorëzohen te Agjencia;

(8) Prodhimet nga paragrafi (1) i këtij neni mund të importohen dhe/ose të vendosen në qarkullim në Republikën e Maqedonisë së Veriut vetëm nëse ato janë të shënuara në pajtim me Rregulloren për shënim të paragrafit (7) të këtij neni.

(9) Furnizuesit dhe tregtarët me prodhime që shfrytëzojnë energji kanë obligim të dorëzojnë raporte vjetore më së voni deri më 31 mars në vitin rrjedhës për vitin paraprak te Ministria në lidhje me prodhimet që janë lëndë e shënimit dhe vendosen në qarkullim në Republikën e Maqedonisë së Veriut, në formën dhe përmbajtjen e përcaktuar me Rregulloren e paragrafit (7) të këtij neni.

(10) Dispozitat e këtij neni që kanë të bëjnë me detyrimet e furnizuesve dhe tregtarëve me prodhime që shfrytëzojnë energji nuk do të zbatohen për:

1) prodhime të cilat shiten si prodhime të shfrytëzuara;

2) mjete për transport të personave ose mallrave; dhe

3) shenja për njëllojshmëri që kanë të bëjnë me sigurinë e prodhimeve.

Eko dizajni i prodhimeve

Neni 44

(1) Furnizuesit dhe tregtarët me prodhime që shfrytëzojnë energji janë të detyruar të importojnë, vendosin në qarkullim dhe/ose vendosin në përdorim ekskluzivisht prodhime që shfrytëzojnë energji ose që kanë ndikim në konsumin e energjisë të cilat:

1) i plotësojnë kërkesat e përcaktuara teknike në lidhje me eko dizajnin në pajtim me dekretin e paragrafit (2) të këtij neni;

2) përshtatja e prodhimeve është përcaktuar në procedurën e përcaktuar në pajtim me dispozitat për vlerësim të përshtatjes; dhe

3) prodhimet janë shënuar në pajtim me dekretin e paragrafit (2) të këtij neni i cili i përcakton kërkesat për eko dizajn të grupit përkatës të prodhimeve.

(2) Qeveria, me propozim të Ministrisë, miraton rregullore me të cilën përcaktohen procedurat, kërkesat gjenerike dhe specifike për eko-dizajn, kontrollin e brendshëm dhe sistemet për vlerësim të përshtatjes, kërkesat më të afërta që duhet të plotësojnë tregtarët, furnizuesit dhe importuesit e prodhimeve që shfrytëzojnë energji në lidhje me eko dizajnin, si dhe dinamikën dhe afatet për zbatimin e kërkesave për eko dizajn të prodhimeve që shfrytëzojnë energji.

(3) Furnizuesit dhe tregtarët me prodhime që shfrytëzojnë energji kanë obligim të dorëzojnë raportet vjetore më së voni deri më 31 mars për vitin paraprak te Ministria, për prodhimet e paragrafit (1) të këtij neni.

X. MBIKËQYRJA

Neni 45

(1) Ministria kryen mbikëqyrje ndaj zbatimit të këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Ministria kryen mbikëqyrje ndaj punës së Agjencisë në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj.

(3) Ministria kryen mbikëqyrje ndaj ligjshmërisë së punës së njësive të vetëqeverisjes lokale, në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj.

(4) Agjencia kryen mbikëqyrje të certifikatave për karakteristika energjetike të ndërtesave në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj, si dhe mbikëqyrje ndaj raporteve të nenit 34 paragrafit (4) të këtij ligji.

(5) Komisioni Rregullator për Energjetikë kryen mbikëqyrje ndaj zbatimit të detyrimeve të kryerësve të veprimtarive të rregulluara të përcaktuara në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në pajtim me këtë ligj, kurse në pajtim me autorizimet e përcaktuara me Ligjin për Energjetikë.

(6) Mbikëqyrje inspektuese mbi zbatimin e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, në lidhje me shënimin e konsumit të energjisë dhe resurseve të tjera dhe eko dizajnin për prodhimet që shfrytëzojnë energji i kryen Inspektorati Shtetëror i Tregut.

XI. DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Kompetencë për kundërvajtje

Neni 46

(1) Mbajtja e procedurës kundërvajtëse për kundërvajtje të përcaktuara në këtë ligj mund të kërkojnë organet që me këtë ligj janë të ngarkuara të kryejnë mbikëqyrje.

(2) Për kundërvajtjet e neneve 49, 50, 51, 52 dhe 55 të këtij ligji, organet kompetente të paragrafit (1) të këtij neni, parashtrojnë kërkesë për fillimin e procedurës kundërvajtëse në gjykatën kompetente.

(3) Në procedurat e paragrafit (1) zbatohen dispozitat e Ligjit për kundërvajtje.

Neni 47

(1) Ministria e mban procedurën kundërvajtëse dhe shqipton sanksione kundërvajtëse për kundërvajtjet e neneve 53, 54 dhe 56 të këtij ligji.

(2) Për mbajtje të procedurës kundërvajtëse dhe shqiptimin e sanksionit kundërvajtës për kundërvajtjet, ministri me vendim formon komision për vendosje sipas kundërvajtjes (në tekstin e mëtejmë: Komision Kundërvajtës), i përbërë nga tre anëtarë nga radha e personave të punësuar në Ministri edhe atë:

1) një anëtar jurist i diplomuar, me provimin dhënë të jurisprudencës dhe me pesë vjet përvojë pune në sferën e tij, i cili është kryetar i Komisionit për Kundërvajtje;

2) një anëtar me përgatitje të lartë profesionale nga sfera e shkencave teknike me pesë vjet përvojë pune në sferën e tij; dhe

3) Një anëtar me përgatitje të lartë profesionale nga sfera e shkencave ekonomike me pesë vjet përvojë pune në sferën e tij.

(3) Komisioni për Kundërvajtje zgjidhet për periudhë prej tre vjetësh me të drejtë të rizgjedhjes së anëtarëve.

(4) Ministri, me propozim të kryetarit të Komisionit për Kundërvajtje, mund të miratojë aktvendim për shkarkimin e anëtarit të Komisionit për Kundërvajtje në këto raste:

1) me skadimin e kohës për të cilën është emëruar për anëtarë;

2) me kërkesë të tij;

3) me plotësimin e kushteve për pension moshe në pajtim me ligj;

4) nëse i përcaktohet paaftësi e përhershme për pjesëmarrje në punën e Komisionit për Kundërvajtje;

5) nëse me vendim të plotfuqishëm gjyqësor përcaktohet shkelje e dispozitave për mbajtje të procedurës kundërvajtëse;

6) nëse nuk i realizon detyrimet të cilat dalin nga puna në Komisionin për Kundërvajtje; dhe

7) nëse nuk ka paraqitur ekzistim të konfliktit të interesave për rast për të cilin vendos Komisioni për Kundërvajtje.

(5) Komisioni për Kundërvajtje miraton rregullore për punën e tij të cilën e miraton Ministri.

(6) Komisioni për Kundërvajtje punon në kështill, kurse vendos me shumicë votash nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

(7) Anëtarët e Komisionit për Kundërvajtje vendosin në mënyrë të pavarur dhe të mëvetësishme në bazë të ligjit dhe në bazë të njohurive të tyre profesionale dhe bindjes personale.

(8) Kundër vendimit të Komisionit për Kundërvajtje mund të ngritët procedurë para organit kompetent në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Autorizim i inspektorit kompetent

Neni 48

(1) Sapo inspektori kompetent përcakton se është kryer kundërvajtje nga ky ligj, përpilon procesverbal në të cilin i shënon elementet e rëndësishme të veprimit nga të cilat del e drejta shënim i kundërvajtjes, emër personal, adresë dhe numër unik amë i qytetarit, nëse bëhet fjalë për të huaj dhe numër i dokumentit të udhëtimit dhe shteti, kurse për personin juridik, titulli, selia dhe numri amë, koha, vendi dhe mënyra e kryerjes së kundërvajtjes, përshkrimi i aktit, kualifikimi juridik i kundërvajtjes dhe personat e prekur në vendin e ngjarjes.

(2) Para se të parashtrojë kërkesë për fillimin e procedurës kundërvajtëse të neneve 53, 54 dhe 56 të këtij ligji, inspektori kompetent është i detyruar kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojë procedurë për barazim me lëshimin e urdhërpagesës për kundërvajtje.

(3) Inspektori kompetent kryerësit të kundërvajtjes i lëshon urdhërpagesë për kundërvajtje.

Kundërvajtje

Neni 49

(1) Gjobë në shumë deri më 2% nga të ardhurat e përgjithshme të personit juridik të realizuara nga veprimtaria energjetike në vitin e kaluar fiskal, u shqiptohet për kundërvajtje:

1) palëve të obliguara nëse nuk i zbatojnë masat për arritjen e qëllimeve për kursim në konsumin final të energjisë, të përcaktuara me Urdhëresën nga neni 14 paragrafit (1) të këtij ligji;

2) operatorëve të sistemeve për bartje dhe shpërndarje të energjisë elektrike dhe gazit natyror, si dhe operatorit të sistemit për shpërndarje të energjisë ngrohëse nëse nuk zbaton vlerësim teknik dhe ekonomik për të gjitha shpenzimet dhe përfitimet për tregun, si dhe rritjen e efikasitetit të energjisë nga futja e sistemeve të përparuara për matje dhe rrjete të zgjuara (neni 20 paragrafi (1));

3) operatorëve të e sistemit për bartje dhe shpërndarje të energjisë elektrike dhe gazit natyror, si dhe operatorit të sistemit të shpërndarjes së energjisë termike nëse gjatë planifikimit të zhvillimit të sistemeve përkatëse për territorin në të cilin e kryejnë veprimtarinë nuk bëjnë vlerësim të reduktimit të humbjeve dhe potencialin për përmirësimin e efikasitetit të energjisë në sistemet e tyre (neni 21 paragrafi (1)).

(2) Gjobë në shumë prej 500 deri 1.000 euro me kundërvlerë në denarë i shqiptohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik.

(3) Përveç gjobës të paragrafit (2) të këtij neni, personit përgjegjës mund t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës - ndalim i kryerjes së detyrës në kohëzgjatje deri në tridhjetë ditë.

Neni 50

(1) Për kundërvajtje personave nga sektori publik u shqiptohet gjobë në shumë prej 500 deri në 10.000 euro në kundërvlerë me denarë, nëse:

1) nuk e ndjek dhe nuk menaxhon me prodhimin dhe konsumin e energjisë në ndërtesat dhe njësitë e ndërtimit në të cilat e kryejnë veprimtarinë në mënyrë në të cilin realizohet kursim i energjisë dhe nuk i zbaton masat e përcaktuara të përmirësimit të efikasitetit të energjisë për të cilat është përgjegjëse në pajtim me NAPEE , programet dhe planet vjetore (neni 11 paragrafi (1)); dhe

2) nuk përcakton person përgjegjës nga radha e të punësuarve të vet ose nuk angazhon person profesionist (neni 11 paragrafi (5)).

(2) Gjobë në shumë prej 100 deri 1.000 euro me kundërvlerë në denarë i shqiptohet për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit zyrtar te personat nga sektori publik.

Neni 51

(1) Gjobë në shumë prej 500 deri 10.000 euro me kundërvlerë në denarë i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) nuk e thekson klasën më të ulët të pranueshme të efikasitetit energjetik të prodhimeve që janë lëndë e furnizimit (neni 13 paragrafi (1));

2) nuk blen prodhime me nivel më të ulët të efikasitetit energjetik (neni 13 paragrafi 2));

3) nuk i detyrojnë ofertuesit gjatë kryerjes së shërbimeve ose punëve që janë lëndë e furnizimit publik të shfrytëzojnë vetëm prodhime që i plotësojnë kërkesat e theksuara në nenin 13 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji (neni 13 paragrafi (3));

4) furnizon ose huazon hapësira për përdorimin e vet, ndërtesa dhe njësi të ndërtimit në të cilat gjenden hapësirat e tilla, të cilat nuk posedojnë certifikatë të përkatëse për karakteristika energjetike (neni 13 paragrafi (4));

5) nuk dorëzon të dhëna në Ministri dhe Agjenci në pajtim me nenin 14 paragrafin (10);

6) nuk zbaton kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj në çdo katër vjet (neni 15 paragrafi (1));

7) nuk e dorëzon raportin për kontrollin e zbatuar energjetik te Agjencia në afat prej 30 ditësh nga zbatimi i kontrollit (neni 15 paragrafi (5));

8) nuk dorëzojnë te Agjencia certifikatë përkatëse, leje të integruar ekologjike dhe dokumentacion tjetër me të cilin vërtetohet se sistemi i vendosur i plotëson kërkesat e kontrollit të energjisë në afat prej 30 ditësh nga lëshimi i certifikatës përkatëse ose lejes së integruar ekologjike (neni 15 paragrafi (6)).

9) bartësit të licencës për kryerjen e kontrollit energjetik të tregtarëve të mëdhenj me të cilët ka lidhur marrëveshje për kontroll energjetike nuk i ka dorëzuar në kontroll të gjitha të dhënat, dokumentacionin teknik dhe dokumente të tjera për lëndën për kontroll energjetik dhe nuk i ka mundësuar kushte për kryerje pa pengesë të kontrollit të energjisë (neni 16 paragrafi (2));

10) nuk siguron informata për konsumatorët në pajtim me nenin 22 paragrafin (5);

11) nuk i përmbush detyrimet e nenit 33 paragrafit (10) të këtij ligji;

12) nuk ua dorëzon vërtetimin për harmonizim të nenit 33 paragrafit (5) të këtij ligji blerësve ose qiramarrësve të ndërtesave ose njësive të ndërtimit (neni 33 paragrafi (11));

13) nuk e thekson certifikatën për karakteristika energjetike të ndërtesave në vend të dukshëm (neni 33 paragrafi 12));

14) nuk kryen kontrolle të rregullta të sistemeve për ngrohje dhe klimatizim (neni 34 paragrafët (1) dhe (2));

15) nuk e kryen kontrollin energjetik të ndërtesave sipas dispozitave të Rregullores për kontroll energjetik të ndërtesave (neni 38 paragrafët (1) dhe (1));

16) nuk e dorëzon certifikatën për karakteristika energjetike të ndërtesave te Agjencia në afat prej 15 ditësh pas lëshimit (neni 42 paragrafi (2));

17) nuk e thekson në vend të dukshëm etiketën me të cilën shënohet klasa për efikasitet të energjisë (neni 43 paragrafi (2), pika 1));

18) nuk u siguron qasje konsumatorëve në listën informative për prodhim, kurse me kërkesë të konsumatorit nuk e siguron listën informative edhe në formë të shtypur në pikën e shitjes (neni 43 paragrafi (2) pika 2));

19) etiketat dhe listat informative të cilat i siguron përmbajnë informata të pasakta (neni 43 paragrafi (2) pika 3));

20) nuk siguron në çdo kohë qasje te dokumentacioni teknik dhe me kërkesë të inspektorit kompetent nuk e siguron versionin elektronik të dokumentacionit për kontroll (neni 43 paragrafi (2) pika 4);

21) pa pëlqim nga konsumatori ka bërë ndryshime të cilat janë të zbatueshme në prodhim përmes azhurnimit ose në mënyrë tjetër të ngjashme, kurse ndryshimet e tilla i kanë zvogëluar parametrat e efikasitetit të energjisë së prodhimit në lidhje me ato parametra që gjenden në etiketën e efikasitetit të energjisë (neni 43 paragrafi (4));

22) nuk e ka njoftuar konsumatorin për qëllimin e azhurnimit dhe ndryshimeve në parametra, përfshirë ndryshimet në klasën e efikasitetit të energjisë së prodhimit (neni 43 paragrafi (4));

23) nuk i ka dhënë mundësi konsumatorit të mos e azhurnojë prodhimin pa pësuar më pas humbje të funksionalitetit të vetë prodhimit (neni 43 paragrafi 4));

24) vendos në qarkullim, përkatësisht nuk e ka hequr nga qarkullimi prodhimin për të cilin organ kompetent në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose vend anëtar i Bashkimit Evropian ose palë kontraktuese e Bashkësisë Energjetike ka përcaktuar se është bërë në mënyrë që të ketë performanca të ndryshme gjatë testimit në lidhje me performancat reale dhe me këtë rast performancat reale për çdo lloj parametri janë jashtë standardit të përcaktuar, në pajtim me standard përkatës ose në pajtim me dokumentacionin e dorëzuar me prodhimin (neni 43 paragrafi (5));

25) nuk sugjeron klasën energjetike të prodhimit dhe të shtrirjes së klasave energjetike të kapshme në etiketën gjatë shpalljes vizuale ose në materiale promovuese (neni 43 paragrafi (6) pika 1));

26) nuk bashkëpunon me Inspektoratin Shtetëror të Tregut dhe trupat tjerë kompetent për mbikëqyrje të tregut si dhe nuk ndërmerr aktivitete urgjente për të parandaluar shkelje të rregullave për shënim energjetik të prodhimeve, me iniciativën e tij ose me urdhër të inspektorit (neni 43, paragrafi (6), pika 2)) ;

27) ofron shenja ose shenja të theksuara, etiketa, simbole ose çfarëdo shenja tjera që nuk përputhen me rregullat e zbatueshme, të cilat mund të theksojnë ose hamendin konsumatorët në lidhje me konsumin e energjisë ose burimet e tjera gjatë shfrytëzimit të prodhimit (neni 43 paragrafi (6) pika 3));

28) për prodhimet që nuk janë lëndë e këtij ligji, dorëzon ose thekson etiketa për efikasitet të energjisë që janë vizualisht të ngjashme me etiketat që janë shënuar në pajtim me këtë ligj (neni 43 paragrafi (6) pika 4);

29) nuk dorëzojnë raporte vjetore më së voni deri më 31 mars në vitin rrjedhës për vitin e paraprak (neni 43 paragrafi (9));

30) vendos në qarkullim, importon dhe/ose vendos në përdorim prodhime që nuk i plotësojnë kërkesat teknike të përcaktuara në lidhje me eko dizajnin (neni 44 paragrafi (1) pika 1);

31) vendos në qarkullim prodhime përshtatja e të cilave nuk është përcaktuar në procedurë të caktuar në pajtim me rregullat për vlerësim të përshtatjes (neni 44 paragrafi (1), pika 2));

32) vendos në qarkullim prodhime të cilat nuk janë të shënuara në pajtim me rregulloren e nenit 44 paragrafit (2) të këtij ligji (neni 44 paragrafi (1) pika 3));

33) nuk dorëzon raport vjetor (neni 44 paragrafi (3)).

(2) Për kundërvajtjet e kryera nga lakmia ose për kundërvajtjet me të cilat shkaktohet dëm i madh pronësor, mund të përcaktohet gjobë deri në shumën e dyfishtë nga maksimumi ose në përpjesëtim me lartësinë e dëmit të shkaktuar ose interesit të përfituar, por më së shumti deri në shumë dhjetëfish nga maksimumi i gjobës, të paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë shqiptohet për kundërvajtje ndaj personit fizik për kundërvajtje të veprave të paragrafit (1) pikat (8), (9), (10), (11), (12), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26), (27), (28), (29), (30), (31), (32) dhe (33) të këtij neni.

(4) Gjobë në shumë prej 100 deri 1.000 euro me kundërvlerë me denarë shqiptohet për kundërvajtjen për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në personin juridik.

Neni 52

(1) Gjobë në shumë prej 500 deri 10.000 euro në kundërvlerë me denarë i shqiptohet për kundërvajtje furnizuesit të prodhimeve që shfrytëzojnë energji të nenit 43 paragrafi (1) të këtij ligji, nëse:

1) prodhimet që i vendos në qarkullim nuk janë shënuar në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në pajtim me këtë ligj (neni 43 paragrafi (3) pika 1);

2) nuk e thekson etiketën me të cilën shënohet klasa e efikasitetit energjetik në vend të dukshëm dhe pa kompensim (neni 43 paragrafi (3) pika 2));

3) nuk mundëson qasje në listën informative për prodhimin si pjesë e udhëzimit ose dokumentacionit tjetër përkatës për prodhimin (neni 43 paragrafi (3) pika 3));

4) nuk siguron saktësi të të dhënave të përfshira në etiketat dhe listën informative, si dhe të dhënat teknike plotësuese që i shoqërojnë prodhimet të cilat mundësojnë verifikimin e saktësisë së etiketave dhe listës informative (neni 43 paragrafi (3) pika 4).

(2) Gjobë në shumë prej 100 deri 1.000 euro me kundërvlerë me denarë shqiptohet për kundërvajtje për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni dhe personit përgjegjës në personin juridik.

Neni 53

(1) Gjobë në shumë prej 100 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë i shqiptohet për kundërvajtje kontrollorit energjetik, nëse:

1) nuk e kryen kontrollin energjetik në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj (neni 16 paragrafi (1));

2) nuk e kryen kontrollin energjetik të tregtarëve të mëdhenj në mënyrë objektive dhe të pavarur (neni 17 paragrafi (11));

3) kryen kontroll energjetik të tregtarit të madh te porositës person juridik në kundërshtim me nenin 17 paragrafin (11) pikat 1), 2) dhe 3) të këtij ligji;

4) kryen kontroll energjetik të tregtarit të madh në kundërshtim me nenin 17 paragrafin (12) të këtij ligji;

5) nuk e kryen kontrollin energjetik në pajtim me Rregulloren për kontroll energjetik të ndërtesave (neni 38 paragrafi (2));

6) nuk e kryen kontrollin energjetik të ndërtesave në mënyrë objektive dhe të pavarur (neni 39 paragrafi (11) pikat 1), 2) dhe 3));

7) kryen kontroll energjetik të ndërtesave tek porositës person juridik në kundërshtim me nenin 39 paragrafin (11) të këtij ligji;

8) kryen kontroll energjetik të ndërtesave në kundërshtim me nenin 39 paragrafin (12) të këtij ligji.

(2) Për kundërvajtjet e kryera nga lakmia ose për kundërvajtjet me të cilat shkaktohet dëm i madh pronësor, mund të përcaktohet gjobë deri në shumën e dyfishtë nga maksimumi ose në përpjesëtim me lartësinë e dëmit të shkaktuar ose interesit të përfituar, por më së shumti deri në shumë dhjetëfish nga maksimumi i gjobës, nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Përveç gjobës nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, kontrollorit energjetik mund t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës – ndalim i kryerjes së detyrës në kohëzgjatje deri në 30 ditë.

Neni 54

(1) Gjobë në shumë prej 500 deri 1.000 euro në kundërvlerë me denarë i shqiptohet për kundërvajtje bartësit të licencës për kryerje të kontrollorit energjetik, nëse:

1) nuk mban evidencë për kontrollet e kryera të energjisë, kurse dokumentacionin për kontrollet e kryera nuk e ruan së paku dhjetë vjet (neni 19 paragrafi (6) dhe neni 41 paragrafi (6));

2) në afat prej 15 ditësh nga ndryshimi i ndodhur nuk e njofton Ministrinë për çdo ndryshim të ndodhur në regjistrim në Regjistrin tregtar ose Regjistrin e personave të tjerë juridikë dhe/ose në lidhje me ndryshimin e të punësuarve kontrollorë energjetikë, në pajtim me nenin 19 paragrafi (7) përkatësisht neni 41 paragrafi (7) i këtij ligji;

3) deri më 31 dhjetor të vitit rjedhës nuk ka dorëzuar në Ministri dëshmi nga organ kompetent për mbajtjen e evidencës së personave të punësuar, në pajtim me nenin 19 paragrafin (12) përkatësisht nenin 41 paragrafin (12) të këtij ligji;

4) nuk ka dorëzuar në Agjenci raport vjetor për kontrollet e kryera energjetike në vitin e kaluar kalendarik, në pajtim me nenin 19 paragrafin (13) përkatësisht nenin 41 paragrafin (13) të këtij ligji;

5) lëshon certifikatë të lëshuar në kundërshtim me kërkesat e Rregullores për karakteristika energjetike të ndërtesave (neni 32 paragrafi (3).

(2) Për kundërvajtjet e kryera nga lakmia ose për kundërvajtjet me të cilat shkaktohet dëm i madh pronësor, mund të përcaktohet gjobë deri në shumën e dyfishtë nga maksimumi i gjobës nga paragrafi (1) i këtij neni, ose në përpjesëtim me lartësinë e dëmit të shkaktuar ose interesit të përfituar, por më së shumti deri në shumë dhjetëfish nga maksimumi i gjobës, nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri 1.000 euro me kundërvlerë me denarë i shqiptohet për kundërvajtje për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës te bartësi i licencës.

(4) Përveç gjobës nga paragrafi (1) i këtij neni, bartësit të licencës për kryerje të kontrollit energjetik mund t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës – ndalim i kryerjes së detyrës në kohëzgjatje deri në 30 ditë.

Neni 55

(1) Gjobë në shumë prej 2,000 deri në 10,000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje operatorit të sistemit elektro përçues, operatorit të sistemit elektro distributiv dhe / ose operatorit për bartje ose distribuim të gazit natyror ose energjisë termike nëse:

1) plani i investimeve nuk përmban masa dhe investime për të arritur përmirësime me shpenzime efektive të energjisë në sistemet e transmetimit ose sistemin e bartjes ose distribuimit të energjisë elektrike, gazit natyror dhe ngrohjes (neni 21 paragrafi (3));

2) nuk vepron në pajtim me kërkesën e Komisionit Rregullator të Energjisë (neni 21 paragrafi (5));

3) nuk siguron informacione mbi efikasitetin e sistemit të ngrohjes qendrore dhe për pjesëmarrjen e burimeve ripërtëritëse të energjisë (neni 21 paragrafi (6)).

(2) Gjobë në shumë prej 500 deri 1.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personit përgjegjës në operator.

Neni 56

(1) Gjobë në vlerë prej 100 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar nëse lëshon leje ndërtimi ose autorizim për përdorim pa marrë analizën, provat dhe / ose konfirmimin e parashikuar në nenin 24 paragrafin (1), nenin 33 paragrafët (5) dhe (7) dhe nenin 35 paragrafin (3) të këtij ligji.

(2) Për kundërvajtjet të kryera nga lakmia ose për kundërvajtjet me të cilat shkaktohet dëm i madh pronësor, mund të përcaktohet gjobë deri në shumën e dyfishtë nga maksimumi ose në përpjesëtim me lartësinë e dëmit të shkaktuar ose interesit të përfituar, por më së shumti deri në shumë dhjetëfish nga maksimumi i gjobës, nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 57

Në lidhje me matjen e lartësisë së gjobës, si dhe për çdo gjë që nuk është e rregulluar me dispozitat kundërvajtëse të përcaktuara me këtë ligj, zbatohen dispozitat përkatëse të Ligjit për kundërvajtje.

XII. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Vlefshmëria e licencave të lëshuara për kryerjen e kontrollit energjetik dhe autorizimeve për kontrollor energjetikë

Neni 58

(1) Të gjitha licencat përkatësisht autorizimet valide për kryerjen e kontrolleve energjetike të lëshuara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, vlejnë deri më 31 maj 2021 dhe me të njëjta mund të kryhen vetëm kontrollet energjetike të ndërtesave. Ministria e Ekonomisë me detyrë zyrtare e harmonizon afatin e vlefshmërisë në licencat, përkatësisht autorizimet e lëshuara, më së voni deri më 30 qeshor 2020.

(2) Aktvendimet e lëshuara për zgjedhje të personave juridikë për realizimin e trajnimeve të kontrollorëve energjetike vlejnë më së voni deri në datën për të cilën janë lëshuar, pa mundësi vazhdimi.

(3) Procedurat për lëshimin e licencave dhe autorizimeve për kryerje të kontrolleve energjetike të filluara para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji,

përfundojnë në përputhje me dispozitat e Ligjit për energjetikë (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 16/11, 136/11 , 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 dhe 189/16).

(4) Licencat përkatësisht autorizimet e lëshuara sipas paragrafit (3) të këtij neni, janë me afat vlefshmërie deri më 31 maj 2021.

(5) Bartësit e autorizimit të lëshuar sipas paragrafëve (1), (3) dhe (4) të këtij neni, më së voni deri më 30 prill 2021 dorëzojnë kërkesë në Ministrinë e Ekonomisë për lëshimin e autorizimit për kryerje të kontrolleve energjetike të ndërtesave, me dorëzimin e dëshmisë për trajnimin e kryer për përsosje të kontrollorëve të ndërtesave.

Obligimet e personave nga sektori publik

Neni 59

(1) Sistemi i informacionit nga neni 11 i këtij ligji do të vendoset jo më vonë se 18 muaj nga dita e miratimit të këtij ligji. Obligimet e personave të sektorit publik nga neni 11 i këtij ligji do të zbatohen gjashtë muaj nga dita e krijimit të sistemit të informacionit.

(2) Mjeti MVP nga neni 12 i këtij ligji do të vendoset jo më vonë se 18 muaj nga dita e miratimit të këtij ligji. Obligimet e personave të sektorit publik nga neni 12 i këtij ligji do të zbatohen gjashtë muaj nga dita e krijimit të mjetit MVP.

(3) Personat nga sektori publik janë të obliguar në pajtim me nenin 11 paragrafin (5) të caktojnë persona përgjegjës nga radha e të punësuarve të tyre ose të angazhojnë person të jashtëm profesional, më së voni në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(4) Personat nga sektori publik për hapësirat dhe ndërtesat e marra me qira në momentin e hyrjes në fuqi të këtij ligji janë të detyruar të marrin certifikatë të përshtatshme për karakteristika energjetike të ndërtesave nga pronarët e ndërtesave në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Detyrimet e tregtarëve të mëdhenj

Neni 60

Tregtarët e mëdhenj kanë obligim ta zbatojnë kontrollin e parë energjetik në pajtim me detyrimet e përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji ose të dorëzojnë certifikatën përkatëse ose lejen e integruar ekologjike dhe dokumentacion tjetër me të cilin vërtetohet se sistemi i vendosur i plotëson kërkesat për kontroll energjetik të përcaktuara me Rregulloren për Kontroll Energjetik të tregtarëve të mëdhenj, më së voni deri më 31 dhjetor 2020.

Efikasiteti energjetik gjatë bartjes dhe distribuimit

Neni 61

Operatorët e sistemeve për bartje dhe distribuim të energjisë elektrike dhe gazit natyror, si dhe operatorët e sistemeve për distribuim të energjisë termike, në pajtim me nenin 21 të këtij ligji, janë të detyruar të bëjnë vlerësim të uljes së humbjeve dhe potencialit për përmirësimin e efikasitetit të energjisë dhe t'i dorëzojnë vlerësimet e tilla te Komisioni Rregullator për Energjetikë, më së voni deri më 30 qershor 2020.

Zbatim i kontrollit në lidhje me zhvillimin e tregut të shërbimeve energjetike

Neni 62

Agjencia është e detyruar të zbatojë kontrollin kualitativ në lidhje me situatën aktuale dhe zhvillimin e ardhshëm të tregut të shërbimeve energjetike, në pajtim me nenin 28 paragrafin (2) pikën 4) të këtij ligji, më së voni deri më 31 dhjetor 2021.

Analiza e sistemeve alternative gjatë kërkesës së lejes për ndërtim

Neni 63

Detyrimi nga neni 35 paragrafi (3) të këtij ligji do të zbatohet për kërkesat për leje të ndërtimit të cilat parashtrohen pas 1 korrikut 2020.

Shënimi i konsumit të energjisë

Neni 64

(1) Deri në hyrjen në fuqi të Rregullores për shënim të konsumit të energjisë dhe resurseve të tjera për prodhimet që shfrytëzojnë energji të nenit 43 paragrafit (7) të këtij ligji, në lidhje me shënimin e konsumit të energjisë, përkufizimin e termit "etiketë" dhe shënimin e klasave energjetike të prodhimeve zbatohen dispozitat e Rregullores për shënimin e konsumit të energjisë dhe resurseve të tjera për prodhimet që shfrytëzojnë energji ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 165/2016).

(2) Deri në hyrjen në fuqi të Rregullores për shënim të konsumit të energjisë dhe resurseve të tjera për prodhimet që shfrytëzojnë energji të nenit 43 paragrafi (7) të këtij ligji, prodhimet që shfrytëzojnë energji të cilat i plotësojnë kërkesat në pajtim me Rregulloren për shënimin e konsumit të energjisë dhe resurseve të tjera për prodhimet që shfrytëzojnë energji ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 165/16) mund të jenë lëndë e importit ose të vendosen në qarkullim.

Miratimi i rregullave

Neni 65

(1) Qeveria miraton:

1) Urdhëresë me të cilën miratohen qëllimet e efikasitetit energjetik nga neni 5 paragrafi (1) të këtij ligji, më së voni në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

2) NAPEE për periudhë prej tre vjetësh nga neni 6 paragrafi (1) të këtij ligji, më së voni deri më 30 qershor 2020;

3) Plan për rikonstruksion të ndërtesave të cilat i shfrytëzojnë personat nga sektori publik në nivel shtetëror të nenit 10 paragrafi (7) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4) Dekret me të cilin përcaktohet OSHEE nga neni 14 paragrafi (1) të këtij ligji, më së voni në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

5) Dekret me të cilin më detajisht rregullohen marrëveshjet për shërbime energjetike të nenit 27 paragrafit (7) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

6) Strategji për rikonstruksion të ndërtesave për banim, ndërtesave publike dhe komerciale të nenit 31 paragrafit (1) të këtij ligji, më së voni në afat prej dy vjetësh nga hyrja në fuqi e këtij ligji;

7) Dekret me të cilin përcaktohen procedurat, kërkesat gjenerike dhe specifike për eko-dizajnin, kontrollin e brendshëm dhe sistemet e vlerësimit të përshtatjes, kërkesat më të afërta që duhet të plotësojnë tregtarët, furnizuesit dhe importuesit e prodhimeve që shfrytëzojnë energji në lidhje me eko-dizajnin, si dhe dinamika dhe afatet e zbatimit të kërkesave për eko dizajn të prodhimeve që shfrytëzojnë energji nga neni 44 paragrafi (2) të këtij ligji, më së voni në afat prej gjashtë muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(2) Ministri miraton:

1) Rregullore e cila detajisht përcaktohet përmbajtja dhe forma e programeve të efikasitetit të energjisë të cilat i miratojnë njësitë e vetëqeverisjes lokale, mënyra e përgatitjes, përmbajtja dhe forma e planit vjetor të cilat i miratojnë njësitë e vetëqeverisjes lokale të nenit 7 paragrafit (9) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

2) Rregullore për sistem informativ për ndjekje dhe menaxhim me konsumin e energjisë te personat nga sektori publik, të nenit 11 paragrafi (4) të këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji;

3) Rregullore për MVP të nenit 12 paragrafit (3) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

4) Rregullore të nenit 13 paragrafit (5), në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

5) Rregullore për kontroll energjetik të tregtarëve të mëdhenj të nenit 16 paragrafit (1) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

6) Listë tarifore në lidhje me kontrollet energjetike të tregtarëve të mëdhenj të nenit 16 paragrafit (5) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

7) Listë tarifore në lidhje me kontrollet energjetike të ndërtesave, në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

8) Rregullore me të cilën rregullohen përmbajtja dhe mënyra e përpunimit të analizës të shpenzimeve dhe përfitimeve, si dhe të kontrollit të përmbushjes së përjashtimeve të nenit 24 të këtij ligji, në afat një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

9) Rregullore për VEKP të nenit 25 paragrafit (11) të këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

10) Rregullore për karakteristika energjetike të ndërtesave të nenit 32 paragrafit (3) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

11) Plan për rritjen e numrit të ndërtesave me përafërsisht zero konsum të energjisë të nenit 36 paragrafi (2) të këtij ligji, në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

12) Rregullore për kontroll energjetik të ndërtesave të nenit 38 paragrafit (2) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

13) Rregullore me të cilën më detajisht rregullohen procedurat për vendosje dhe funksionim të sistemit të verifikimit, si dhe mënyra e mbajtjes së regjistrit të certifikatave të karakteristikave energjetike të ndërtesave të nenit 42 paragrafi (4) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji;

14) Rregullore për shënim të konsumit të energjisë dhe resurseve tjera për prodhimet që shfrytëzojnë energji të nenit 43 paragrafit (7) të këtij ligji, në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Agjencia miraton:

1) Program për trajnim dhe përsosje të kontrollorëve energjetikë të tregtarëve të mëdhenj, në pajtim me nenin 18 paragrafi (3), më së voni deri më 31 tetor, në vitin rrjedhës për periudhën e ardhshme më së shumti tre vjet;

2) Listë tarifore për GPVEKP të nenit 25 paragrafit (6) të këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji; dhe

3) Program për trajnim dhe përsosje të kontrollorëve energjetikë të ndërtesave në pajtim me nenin 40 paragrafin (3), më së voni deri më 31 tetor, në vitin rrjedhës për periudhën e ardhshme më së shumti tre vjet.

(4) Ministria në bashkëpunim me Shërbimin për punë të përgjithshme dhe të përbashkëta pranë Qeverisë përgatit dhe publikon listë të ndërtesave në pajtim me nenin 10 paragrafin (2) të këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

(5) Agjencia përgatit dhe publikon Udhëzim me të cilin ndër të tjera jep drejtime dhe instruksione në lidhje me marrëveshjet e shërbimeve energjetike, procedurat dhe dokumentet për përgatitjen dhe fillimin e procedurës për zgjedhje të ESKO nga personat nga sektori publik, dhe veçanërisht nga njësitë e vetëqeverisjes lokale, përshkruan metodologji dhe rregulla në lidhje me vlerësimet e kursimeve të mundshme të energjisë, përfshirë edhe modele për studime për përfitim (studime fizibiliteti) dhe çështje të tjera në lidhje me shërbimet energjetike dhe aktivitetet e ESKO të nenit 28 paragrafit (4) të këtij ligji, në afat prej 9 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Neni 66

Vlerësimi i potencialit për zbatimin e prodhimit të kombinuar me efikasitet të lartë të energjisë dhe sistemeve efikase të ngrohjes qendrore dhe ajrit të kondicionuar të përmendur në nenin 23 paragrafin (1) të këtij ligji i dorëzohet Sekretariatit të Bashkësisë Energjetike, në afat prej nëntë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 67

Deri në hyrjen në fuqi të dispozitave të përcaktuara me këtë ligj, do të zbatohen dispozitat, të miratuara në pajtim me Ligjin për energjetikë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 dhe 189/16).

Dispozita përfundimtare

Neni 68

Në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohen dispozitat e Ligjit për energjetikë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 dhe 189/16) që kanë të bëjnë me efikasitetin energjetik.

Hyrja në fuqi

Neni 69

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në „Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО

601.

Врз основа на членовите 203 и 218, став (1) од Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/05, 106/08, 161/08, 114/09, 130/09, 50/10, 52/10, 124/10, 47/11, 11/12, 39/12, 13/13, 25/13, 170/13, 187/13, 113/14, 20/15, 33/15, 72/15, 129/15, 27/16 и 120/18), член 5 од Општиот колективен договор за јавниот сектор на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/08 и 85/09) и член 122 од Колективниот договор за здравствена дејност на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/06, 156/07, 17/09, 88/09, 60/10, 33/11, 5/13, 172/14, 118/15, 3/16, 75/16, 80/18, 31/19, 32/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 196/19, 219/19 и 1/20), Министерството за здравство претставувано од министерот доц. д-р Венко Филипче и репрезентативниот Самостоен синдикат за здравство, фармација и социјална заштита на РМ, претставуван од претседателот д-р Љубиша Каранфиловски, на ден 10.2.2020 година, склучија

А Н Е К С
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА КОЛЕКТИВНИОТ ДОГОВОР ЗА ЗДРАВСТВЕНАТА ДЕЈНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Колективниот договор за здравствена дејност на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/06, 156/07, 17/09, 88/09, 60/10, 33/11, 5/13, 172/14, 118/15, 3/16, 75/16, 80/18, 31/19, 32/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.196/19, 219/19 и 1/20), во членот 1, Подгрупа VII/2-а , во алинеите 1 и 2 наместо бројот „3,034“ треба да стои бројот „3,186“, а во алинеја 3 наместо бројот „3,089“ треба да стои бројот „3,244“, кое ќе се применува со исплата на платата за месец февруари 2020 година.

Член 2

Во членот 61 став 3 за поединечните работи, односно занимања на работниците кои имаат засновано работен однос во јавните здравствени установи, здравствени домови, центри за јавно здравје, Институт за јавно здравје, општите болници, специјализирани болници, клинички болници, универзитетски клиники и институти се менуваат коефициентите за пресметка на плата започнувајќи со исплата на платата за месец јуни 2020 година и тоа:

Занимања од III група на сложеност

-	дактилограф	1,552
-	стенодактилограф	1,552
-	продавач	1,552

Занимања од IV група на сложеност

-	технички секретар	1,735
-	секретар - архивар	1,735
-	секретар за настава	1,796
-	стенодактилограф I-а класа	1,796
-	статистичар - евидентичар	1,796
-	архивар - дактилограф	1,796
-	архивар - магационер	1,796
-	референт - администратор	1,796
-	оперативен службеник	1,796
-	референт за прием и испис	1,796
-	референт за студентски прашања	1,808
-	информатор	1,808
-	библиотекар	1,825
-	преведувач - кореспондент	1,825
-	касиер	1,825

Занимања од V група на сложеност

Подгрупа V/1

-	референт за ОНО и ОСЗ	1,888
-	благајник	1,915
-	инкасатор	1,915
-	пресметувач на плати	1,915
-	фактурист	1,915
-	матријално-финансов книговодител	1,933
-	ликвидатор	1,933
-	референт за работни односи	1,933
-	оператор на терминал	1,944
-	Контер	1,944

Подгрупа V/2

-	програмер на компјутер	2,080

Занимања од VI група на сложеност

Подгрупа VI/1

-	виш референт	2,165
-	економист, правник (со степен)	2,222
-	виш програмер	2,250
-	инженер (со степен)	2,328
-	виш социјален работник	2,328

Занимања од VII група на сложеност

Подгрупа VII/1 - а

-	технички уредник на списание	2,858
-	дипломиран економист, дипломиран правник	2,885
-	стручен соработник дипломиран: економист, правник, библиотекар	2,919
-	самостоен стручен соработник дипломиран: економист, правник, библиотекар	2,977
-	дипл.социјален работник	3,023
-	дипл.педагот, дипл.дефектолог, дипл.психолог, дипл.логопед, дипл.биолог, дипл.физичар, дил.сурдолог, дипл.соматопед	3,023
-	стручен соработник-дипл.педагог, дефектолог, психолог, логопед, биолог, физичар, сурдолог, соматопед, социјален работник	3,058
-	дипломиран инжињер	3,089
-	дипломиран хемичар и биохемичар	3,089
-	самостоен стручен соработник-дипл.педагог, дефектолог, психолог, логопед, биолог, физичар, сурдолог, соматопед, социјален работник	3,119

Подгрупа VII/2 - а

-	самостоен стручен соработник (дипломиран правник со правосуден испит кој врши работи задачи предвидени со правосуден испи) и дип. економист овластен ревизор	3,186
-	магистер (економист, правник)	3,186
-	магистер-биолог, физичар, хемичар, педагог, дефектолог, психолог, логопед, сурдолог, соматопед	3,337
-	магистер по јавно здравство	3,337
-	здравствени соработници со специјализација	3,398

Член 3

Членот 61-а, се менува и гласи:

„За поединечни работи, односно занимања за работниците кои имаат засновано работен однос во јавните здравствени установи универзитетски клиники, универзитетски институти и во други јавни здравствени установи кои претставуваат наставно-научна база, се избрани во наставно-научни и соработнички звања и имаат засновано работен однос и на медицински или стоматолошки факултет, се утврдуваат коефициенти за плата започнувајќи со исплата на плата за месец февруари 2020 година и тоа:

	А) Соработнички звања (асистенти/помлади асистенти)	
-	доктор на медицина и стоматологија	4,496
-	доктор на медицина и стоматологија – магистер	4,859
-	доктор на медицина и стоматологија – специјалист	6,022
-	доктор на медицина и стоматологија – спец.магистер	6,087
-	доктор на медицина и стоматологија – спец.примариус	6,328
-	доктор на медицина и стоматологија – супспецијалист	6,609
-	доктор на медицински и стоматолошки науки	6,815
	В) Наставно – научни и научни звања	
-	доктор на мед. и стоматол. науки – научен соработник	6,976
-	доктор на мед. и стоматол. науки – доцент	7,058
-	доктор на мед. и стоматол. науки – виш научен соработник	7,220
-	доктор на мед. и стоматол. науки – вонреден професор	7,301
-	доктор на мед. и стоматол. науки – научен советник	7,381
-	доктор на мед. и стоматол. науки – редовен професор	7,463
	С) Здравствени соработници со наставно научни и научни звања	
-	доктор на науки - научен соработник	5,010
-	доктор на науки - доцент	5,085
-	доктор на науки - виш научен соработник	5,233
-	доктор на науки - вонреден професор	5,308
-	доктор на науки - научен советник	5,381
-	доктор на науки - редовен професор	5,457

Коефициентите од став 1 на овој член се применуваат за пресметка и исплата на основна плата за работно време од 35 часа неделно поминати во јавната здравствена установа, универзитетска клиника, универзитетски институт и во други здравствени установи кои претставуваат наставно-научна база на медицински или стоматолошки факултет согласно договорот за вработување.

Член 4

Во членот 73-а, ставот 1 се менува и гласи:

„На директорите и на медицинските директори во јавните здравствени установи им се утврдуваат коефициенти за плата започнувајќи со исплата на платата за месец февруари 2020 година и тоа:

- здравствени станици, поликлиники и здравствени домови до 150 вработени (директори, здравствени работници без специјализација)	6.386
- здравствени станици, поликлиники и здравствени домови до 150 вработени (директори, здравствени со специјализација)	6.691
- здравствени домови над 150 вработени и центри за јавно здравје (директори, здравствени работници без специјализација)	6.908
- здравствени домови над 150 вработени и центри за јавно здравје (директори, здравствени работници со специјализација)	7.237
- Институт за јавно здравје, центри, општи болници, специјализирани болници, заводи и институти (директори, здравствени работници без специјализација и здравствени соработници)	7.374
- Институт за јавно здравје, центри, општи болници, специјализирани болници, заводи и институти (директори, здравствени работници со специјализација)	7.726
- клинички болници, клиники и универзитетски клиники (директори, здравствени работници без специјализација)	7.703
- клинички болници, клиники и универзитетски клиники (директори, здравствени работници со специјализација)	8.070
- универзитетски клинички центар, универзитетски институт (директори, здравствени работници без специјализација)	8.051
- универзитетски клинички центар, универзитетски институт (директори, здравствени работници со специјализација)	8.435

Член 5

Овој Анекс за изменување и дополнување на Колективниот договор за здравствената дејност на Република Македонија, влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применува со исплата на платите за месеците утврдени во членот 1, 2, 3 и 4 од овој Анекс на Колективен договор.

Бр. 0101-17/1
10 февруари 2020 година
Скопје

САМОСТОЕН СИНДИКАТ ЗА ЗДРАВСТВО, ФАРМАЦИЈА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА НА РМ
Претседател,
д-р **Љубиша Каранфиловски,** с.р.

Бр. 17-1467/1
10 февруари 2020 година
Скопје

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО
Министер,
доц. д-р **Венко Филипче**, с.р.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК
на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk contact@slvesnik.com.mk
Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2020 година изнесува 12.200,00 денари.
„Службен весник на Република Северна Македонија" излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

Цената на овој број е 280 денари.

ISSN 0354-1622
2020032